ΕΘΝΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
1867

Ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ.

Τὸ μὲν ἑορτολόγιον ἀνεθεωρήθη παρὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Κ. Εὐσταθίου Κλεοβούλου· τὸ δὲ ἀστρονομικὸν μέρος συνετάχθη παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰ. Γ. Παπαδάκη, Καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

7

(ΕΤΟΣ ζ′.)

(Τιμᾶται ἐν Παρισίοις φράγκων δεκαπέντε.)

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, RUE DES SAINTS-PÈRES, 19,
καὶ παρὰ τῷ ἐκδότῃ 8, rue Miroménil,
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ.

ΕΦΙΣΤΩΜΕΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗΝ ΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.

Paris. — Typographie de Ad. R. Lainé et J. Havard, rue des Saints-Pères, 19.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Β

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΡΩΣΣΙΩΝ

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ,αωξζ'.

Ἰνδικτιῶνος ἔτος ι'.
Ἡλίου Κύκλος α'.
Σελήνης Κύκλος γ'.
Σελήνης Θεμέλιον ς'.
Κρεωφαγίας ἡμέραι νζ'.
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται Φεβρουαρίου ε', ἑωθινὸν ε', ἦχος πλ. α'.
Ἡ Ἀπόκρεως, Φεβρουαρίου ιθ'.
Ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἄρχεται Φεβρουαρίου κζ'.
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ σαββάτῳ τῆς δ' ἑβδομάδος.
Νομικὸν Πάσχα, Ἀπριλίου ί'.
Λατίνων Πάσχα, Ἀπριλίου θ'.
Τὸ Ἅγιον Πάσχα, Ἀπριλίου ις'.
Τῆς Ἀναλήψεως, Μαΐου κε'.
Τῆς Πεντηκοστῆς, Ἰουνίου δ'.
Τῶν Ἁγίων Πάντων, Ἰουνίου ια'.
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, ἡμέραι ιζ'.
Ἡ μνήμη αὐτῶν, ἡμέρᾳ πέμπτῃ.
Ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἡμέρᾳ κυριακῇ.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις. . . . . 25 Μαρτίου.

ΒΑΣΙΛΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' . . . 12 Δεκεμβρίου (ἐγ. τὸ ἔτος 1845).

Τὸ ὄνομα τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως. . . . . 23 Ἀπριλίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ.

Αἱ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις τοῦ ἡλίου ἀναφέρονται εἰς τὸν ὁρίζοντα τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ μὲν Π. σημαίνει ἔτος παλαιὸν, τὸ δὲ Ν. νέον ἔτος.

ΕΠΟΧΑΙ.

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου, κατὰ τοὺς ἑβδομήκοντα	7375
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, κατὰ τοὺς Λατίνους	5871
Ἀπὸ τῆς αὐτῆς, καθ' Ἑβραίους	5627
Ἀπὸ τοῦ Κατακλυσμοῦ	5133
Ἀπὸ τῆς πυργοποιίας	4620
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας Ἑλλήνων, ἐπὶ Ἀλεξάνδρου	2196
» » Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου	1911
Ἀπὸ κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως	1545
Ἀπὸ τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων	1448
Ἀπὸ κτίσεως Ἑνετίας	1446
Ἀπὸ Μωάμεθ καθ' ἡμᾶς	1245
Ἀπὸ Μωάμεθ κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς	1284
Ἀπὸ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ Λέοντος Θ' Πάππα Ῥώμης καὶ Μιχαὴλ Κηρουλαρίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.	815
Ἀπὸ τῆς Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορίας	705
Ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τῆς ναυτικῆς πυξίδος	564
» » τοῦ χαρτίου	819
» » τῆς πυροκονίας	486
» » τῆς τυπογραφίας	427
Ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β', τῷ 1453.	414
Ἀπὸ ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	375
Ἀπὸ τῆς εὑρέσεως τῆς νικοτιανῆς	307
Ἀπὸ τοῦ νέου ἡμερολογίου ἐπὶ τοῦ Πάππα Γρηγορίου ΙΓ'	285
Ἀπὸ ἁλώσεως τῆς Κρήτης	198
Ἀπὸ πτώσεως τῆς Ἑνετικῆς Ἀριστοκρατίας	70
Ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος	46
Ἀπὸ Ὄθωνος πρώτου βασιλέως αὐτῆς	34
Ἀπὸ ἀναβάσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτοὺλ Ἀζὶζ-Χάν.	6
Ἀπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταργήσεως τῆς Βαυαρικῆς δυναστείας	4
Ἀπὸ τῆς παραδοχῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στέμματος παρὰ Γεωργίου τοῦ Α'	3

ΕΟΡΤΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ.

(Καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια Γραφεῖα.)

1 Νέον ἔτος. — 2 Θεοφάνεια. — 3 Εὐαγγελισμός. — 4 Μεγάλη Παρασκευὴ καὶ μέγα Σάββατον. — 5 Κυριακὴ καὶ Δευτέρα τοῦ Πάσχα. — 6 Ἅγιος Γεώργιος. — 7 Ἀνάληψις. — 8 Πεντηκοστή. — 9 Ἅγιοι Ἀπόστολοι. — 10 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. — 11 Ἅγιος Δημήτριος. — 12 Αἱ δύω ἡμέραι τῶν Χριστουγέννων.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ὑδροχόον.)

Ν.	Π.		
13	1	Κυ.	✠ Ἡ Περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ μνήμη Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία.
14	2	Δε.	Προεόρτια τῶν Θεοφανείων καὶ Σιλβέστρου Πάππα Ῥώμης.
15	3	Τρ.	Μαλαχίου τοῦ Προφήτου καὶ Γορδίου Μάρτυρος.
16	4	Τε.	Η Σύναξις τῶν Ο' Ἀποστόλων. [τύρων. Νηστεία.
17	5	Πε.	Παραμονὴ τῶν Φώτων· καὶ μνήμη Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ τῶν Μαρ-
18	6	Πα.	✠ Τὰ Ἅγια Θεοφάνεια. Κατάλυσις εἰς πάντα.
19	7	Σα.	✠ Ἡ Σύναξις τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
20	8	Κυ.	✠ Δομνίκης τῆς Ὁσίας. Κυριακὴ μετὰ τὰ Φῶτα.
21	9	Δε.	Πολυεύκτου Μάρτυρος.
22	10	Τρ.	Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νύσσης.
23	11	Τε.	Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.
24	12	Πε.	Τατιανῆς Μάρτυρος.
25	13	Πα.	Ἑρμύλου Μάρτυρος.
26	14	Σα.	Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ῥαϊθῷ Πατέρων Ἀπόδοσις τῶν Θεοφανείων.
27	15	Κυ.	✠ Παύλου τοῦ Θηβαίου καὶ Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου τῶν Ὁσίων.
28	16	Δε.	Ἡ προσκύνησις τῆς ἁλύσεως Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου.
29	17	Τρ.	✠ Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
30	18	Τε.	✠ Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
31	19	Πε.	Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Ἀρσενίου Κερκύρας.
			Φεβρουάριος.
1	20	Πα.	✠ Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
2	21	Σα.	Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
3	22	Κυ.	✠ Τιμοθέου Ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου Ὁσιομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
4	23	Δε.	Κλήμεντος Ἱερομάρτυρος.
5	24	Τρ.	Ξένης τῆς Ὁσίας.
6	25	Τε.	✠ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
7	26	Πε.	Ξενοφῶντος τοῦ Ὁσίου.
8	27	Πα.	✠ Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
9	28	Σα.	Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου.
10	29	Κυ	✠ Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Ἰγνατίου Ἱερομάρτυρος.
11	30	Δε.	✠ Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
12	31	Τρ	Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου ἐλαίου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	7 ὥρ. 18 λ.	5 ὥρ. 1 λ.	9 ὥρ. 43 λ.
18	6	7 » 16 »	5 » 6 »	9 » 51 »
23	11	7 » 14 »	5 » 12 »	9 » 58 »
28	16	7 » 12 »	5 » 17 »	10 » 5 »
2	21	7 » 7 »	5 » 22 »	10 » 14 »
7	26	7 » 1 »	5 » 29 »	10 » 27 »
12	31	6 » 56 »	5 » 34 »	10 » 38 »

Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 1 (13) Ἰαν. εἰς τὰς 6 ὥρας 9 λεπτὰ μ. μ.
Πανσέληνος τὴν 8 (20) Ἰαν. εἰς τὰς 9 ὥρας 1 λεπτὸν π. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 15 (27) Ἰαν. εἰς τὰς 4 ὥρας 22 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 23 Ἰαν. (4 Φεβρ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 50 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 31 Ἰαν. (12 Φεβρ.) εἰς τὰς 5 ὥρας 15 λεπτὰ π. μ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 28. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς Ἰχθῦς.)

Ν.	Π.		
13	1	Τε.	Τρύφωνος Μάρτυρος καὶ προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς.
14	2	Πε.	✠ Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθ. Κατ.
15	3	Πα.	Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄννης τῆς προφήτιδος.
16	4	Σα.	Τοῦ Ὁσίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
17	5	Κυ.	✠ Τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Ἄρχεται τὸ τριώδιον ἑωθ. ε' ἦχ. πλ. α'. Ἀγάθης Μάρτυρος.
18	6	Δε.	Βουκόλου Ἐπισκόπου Σμύρνης, καὶ Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Τρ.	Παρθενίου Ἐπισκόπου Λαμψάκων.
20	8	Τε.	Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
21	9	Πε.	Νικηφόρου Μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς.
22	10	Πα.	Χαραλάμπους Ἱερομάρτυρος.
23	11	Σα.	Βλασίου Ἱερομάρτυρος.
24	12	Κυ.	✠ Τοῦ Ἀσώτου καὶ Μελετίου Ἀντιοχείας.
25	13	Δε.	Μαρτινιανοῦ τοῦ Ὁσίου.
26	14	Τρ.	Αὐξεντίου τοῦ Ὁσίου.
27	15	Τε.	Ὀνησίμου τοῦ Ἀποστόλου.
28	16	Πε.	Παμφίλου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
			Μάρτιος.
1	17	Πα.	Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.
2	18	Σα.	Λέοντος Πάππα Ῥώμης καὶ μνήμη τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς Κεκοιμένων.
3	19	Κυ.	✠ Τῆς Ἀπόκρεω καὶ Ἀρχίππου τοῦ Ἀποστόλου.
4	20	Δε.	Μνήμη Λέοντος Ἐπισκόπου Κατάνης.
5	21	Τρ.	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις, καὶ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας.
6	22	Τε.	Τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίοις Μαρτύρων.
7	23	Πε	Πολυκάρπου Ἐπισκόπου Σμύρνης.
8	24	Πα.	Ἡ α' καὶ β' εὕρεσις τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
9	25	Σα.	Ταρασίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ μνήμη πάντων τῶν Ὁσίων καὶ Ἀσκητῶν.
10	26	Κυ.	✠ Τῆς Τυροφάγου. Πορφυρίου Ἐπισκόπου Γάζης.
11	27	Δε.	Μνήμη Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου. Ἄρχεται ἡ ἁγία καὶ μεγάλη τεσσαρακοστή.
12	28	Τρ.	Βασιλείου τοῦ Ὁμολογητοῦ.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	6 ὥρ. 54 λ.	5 ὥρ. 35 λ.	10 ὥρ. 41 λ.
18	6	6 » 49 »	5 » 40 »	10 » 51 »
23	11	6 » 43 »	5 » 46 »	11 » 3 »
28	16	6 » 36 »	5 » 51 »	11 » 15 »
5	21	6 » 29 »	5 » 55 »	11 » 26 »
10	26	6 » 22 »	6 » 1 »	11 » 39 »
12	28	6 » 19 »	6 » 3 »	11 » 44 »

Πανσέληνος τὴν 6 (18) Φεβρ. εἰς τὰς 9 ὥρας 16 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 14 (26) Φεβρ. εἰς τὴν 1 ὥραν 7 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 22 Φεβρ. (6 Μαρτ.) εἰς τὰς 11 ὥρας 13 λεπτὰ π. μ.

ΜΑΡΤΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Κριόν.)

Ν.	Π.		
13	1	Τε.	Εὐδοκίας Ὁσιομάρτυρος
14	2	Πε.	Ἡσυχίου τοῦ Συγκλητικοῦ.
15	3	Πα.	Εὐτροπίου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
16	4	Σα.	Τοῦ Ὁσίου Γερασίμου, τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ καὶ μνήμη τοῦ θαύματος τῶν κολύβων ὑπὸ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος.
17	5	Κυ.	✠ Τῆς ὀρθοδοξίας. Κόνωνος Μάρτυρος.
18	6	Δε.	Μνήμη τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 Μαρτύρων.
19	7	Τρ.	Βασιλέως Ἐπισκόπου Χερσῶνος, καὶ λοιπῶν
20	8	Τε.	Θεοφυλάκτου Νικομηδείας.
21	9	Πε	✠ Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 Μαρτύρων. Ἀργία καὶ Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
22	10	Πα.	Κοδράτου Μάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
23	11	Σα.	Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.
24	12	Κυ.	✠ Β'. τῶν Νηστειῶν. Θεοφάνους τοῦ Ὁμολογητοῦ.
25	13	Δε	Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
26	14	Τρ.	Βενεδίκτου τοῦ Ὁσίου.
27	15	Τε.	Ἀγαπίου Μάρτυρος.
28	16	Πε.	Σαβίνου Μάρτυρος.
29	17	Πα.	Ἀλεξίου τοῦ Ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
30	18	Σα.	Κυρίλλου Ἱεροσολύμων.
31	19	Κυ.	✠ Γ'. τῶν Νηστειῶν. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας Μαρτύρων.
			Ἀπρίλιος.
1	20	Δε.	Τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων Πατέρων.
2	21	Τρ.	Ἰακώβου Ἐπισκόπου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
3	22	Τε.	Βασιλείου Ἱερομάρτυρος.
4	23	Πε.	Νίκωνος Ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 Μαθητῶν αὐτοῦ.
5	24	Πα.	Ζαχαρίου τοῦ Ὁσίου καὶ Προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
6	25	Σα.	✠ Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἀργία καὶ κατάλυσις ἰχθύος.
7	26	Κυ.	✠ Δ'. Τῶν Νηστειῶν. Ἡ σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
8	27	Δε.	Ματρώνης τῆς Ὁσίας.
9	28	Τρ.	Ἱλαρίωνος τοῦ Νέου.
10	29	Τε.	Μάρκου Ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων.
11	30	Πε.	Ἰωάννου τοῦ Συγγραφέως τῆς Κλίμακος. Ψάλλεται ὁ μέγας κανών.
12	31	Πα.	Ὑπατίου Ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	6 ὥρ. 16 λ.	6 ὥρ. 3 λ.	11 ὥρ. 47 λ.
18	6	6 » 9 »	6 » 8 »	11 » 59 »
23	11	6 » 1 »	6 » 12 »	12 » 11 »
28	16	5 » 53 »	6 » 17 »	12 » 24 »
2	21	5 » 46 »	6 » 22 »	12 » 36 »
7	26	5 » 38 »	6 » 26 »	12 » 48 »
12	31	5 » 31 »	6 » 31 »	13 » 0 »

Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 1 (13) Μαρτ. εἰς τὰς 10 ὥρας 22 λεπτὰ π. μ.
Πανσέληνος τὴν 8 (20) Μαρτ. εἰς τὰς 10 ὥρας 30 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 16 (28) Μαρτ. εἰς τὰς 9 ὥρας 21 λ. π. μ.
Νέα σελήνη τὴν 23 Μαρτ. (4 Ἀπρ.) εἰς τὰς 11 ὥρας 39 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 30 Μαρτ. (11 Ἀπρ.) εἰς τὰς 4 ὥρας 44 λεπτὰ μ. μ.
Τὸ ἔαρ ἄρχεται τὴν 9 (21) Μαρτίου εἰς τὰς 7 ὥρας 21 λεπτὰ π. μ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ταῦρον.)

Ν.	Π.		
13	1	Σα.	Ψάλλεται ὁ ἀκάθιστος ὕμνος. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.
14	2	Κυ.	✠ Ε΄. τῶν Νηστειῶν. Τίτου τοῦ Ὁσίου.
15	3	Δε.	Μνήμη Νικήτα τοῦ Ὁσίου, καὶ Ἰωσὴφ τοῦ Ὑμνογράφου.
16	4	Τρ.	Τοῦ Ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλεῷ.
17	5	Τε.	Κλαυδίου Μάρτυρος.
18	6	Πε.	Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως.
19	7	Πα.	Γεωργίου Ἐπισκόπου Μελιτηνῆς.
20	8	Σα.	Ἡ ἔγερσις τοῦ δικαίου Λαζάρου καὶ Ἡρωδίωνος τοῦ Ἀποστόλου
21	9	Κυ.	✠ Τῶν Βαΐων καὶ Εὐψυχίου Μάρτυρος. (Λατίνων Πάσχα).
22	10	Δε.	Τερεντίου Μάρτυρος (Νομικὸν Πάσχα).
23	11	Τρ.	Ἀντίπα Ἱερομάρτυρος.
24	12	Τε.	Βασιλείου Ἐπισκόπου Παρίου.
25	13	Πε.	Μαρτίνου Πάππα Ῥώμης.
26	14	Πα.	Ἀριστάρχου, Πούδη, καὶ Τροφίμου τῶν Ἀποστόλων.
27	15	Σα.	Κρήσκεντος Μάρτυρος.
28	16	Κυ.	✠ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἀργία καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καθ' ὅλην τὴν διακαινήσιμον ἑβδομάδα. Ἀγάπης, Εἰρήνης, καὶ Χιονίας Μαρτύρων [Παρθένων.
29	17	Δε.	Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι.
30	18	Τρ.	Ἰωάννου τοῦ Ὁσίου, καὶ Ἰωάννου Μάρτυρος, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.
			Μάϊος.
1	19	Τε.	Παφνουτίου Ἱερομάρτυρος.
2	20	Πε.	Μνήμη Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.
3	21	Πα.	Τῆς Ζωοδόχου πηγῆς καὶ Ἰανουαρίου Ἱερομάρτυρος.
4	22	Σα.	Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου.
5	23	Κυ.	✠ Ἡ ψηλάφησις τοῦ Θωμᾶ καὶ Γεωργίου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Τροπαιοφόρου. Ἀργία.
6	24	Δε.	Ἐλισάβετ τῆς Ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
7	25	Τρ.	Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
8	26	Τε.	Βασιλέως Ἐπισκόπου Ἀμασείας.
9	27	Πε.	Συμεὼν συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.
10	28	Πα.	Τῶν ἐν Κυζίκῳ θ΄ Μαρτύρων.
11	29	Σα.	Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου.
12	30	Κυ.	✠ Τῶν Μυροφόρων καὶ Ἰακώβου Ἀποστόλου καὶ ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	5 ὥρ. 29 λ.	6 ὥρ. 32 λ.	13 ὥρ. 2 λ.
18	6	5 » 23 »	6 » 39 »	13 » 14 »
23	11	5 » 16 »	6 » 42 »	13 » 26 »
28	16	5 » 10 »	6 » 46 »	13 » 36 »
3	21	5 » 4 »	6 » 50 »	13 » 47 »
8	26	4 » 58 »	6 » 55 »	13 » 57 »
12	30	4 » 54 »	6 » 58 »	14 » 4 »

Πανσέληνος τὴν 7 (19) Ἀπρ. εἰς τὰς 0 ὥρας 41 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 15 (27) Ἀπρ. εἰς τὰς 3 ὥρας 36 λεπτὰ π. μ.
Νέα σελήνη τὴν 22 Ἀπρ. (4 Μαΐου) εἰς τὰς 9 ὥρας 15 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 28 Ἀπρ. (10 Μαΐου) εἰς τὰς 11 ὥρας 39 λεπτὰ μ. μ.

ΟΛΓΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ
ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ.

ΜΑΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τοὺς Διδύμους.)

Ν.	Π.		
13	1	Δ	Ἱερεμίου τοῦ Προφήτου.
14	2	Τρ.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου. Κατάλυσις οἴνου [καὶ ἐλαίου.
15	3	Τε.	Τιμοθέου καὶ Μαύρας Μαρτύρων.
16	4	Πε.	Ἀπόδοσις τῆς Ἀναστάσεως καὶ μνήμη Πελαγίας Μάρτυρος.
17	5	Πα.	Εἰρήνης Μάρτυρος.
18	6	Σα.	Ἰὼβ τοῦ πολυάθλου.
19	7	Κυ.	✠ Τοῦ Παραλύτου. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ· καὶ Ἀκακίου καὶ Κοδράτου Μαρτύρων.
20	8	Δε.	✠ Τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία.
21	9	Τρ.	Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου, καὶ Χριστοφόρου Μάρτυρος.
22	10	Τε.	✠ Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Σίμωνος Ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
23	11	Πε	Τὰ ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μωκίου Ἱερομάρτυρος.
24	12	Πα.	Ἐπιφανίου Ἐπισκόπου Κύπρου, καὶ Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως.
25	13	Σα.	Γλυκερίας Μάρτυρος
26	14	Κυ.	✠ Τῆς Σαμαρείτιδος. Ἰσιδώρου Μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ.
27	15	Δε.	Παχωμίου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἀχιλλίου Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσσης.
28	16	Τρ.	Θεοδώρου τοῦ Ἡγιασμένου.
29	17	Τε.	Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
30	18	Πε.	Πέτρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μαρτύρων.
31	19	Πα.	Πατρικίου Ἱερομάρτυρος.
			Ἰούνιος.
1	20	Σα.	Θαλλελαίου Μάρτυρος.
2	21	Κυ.	✠ Τοῦ Τυφλοῦ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
3	22	Δε.	Βασιλίσκου Μάρτυρος.
4	23	Τρ.	Μιχαὴλ Συνάδων, Ἐπισκόπου τοῦ Ὁμολογητοῦ.
5	24	Τε.	Ἀπόδοσις τῆς Ἀναστάσεως καὶ Συμεὼν τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ [Ὄρει.
6	25	Πε.	✠ Τῆς Ἀναλήψεως καὶ ἡ τρίτη εὕρεσις τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
7	26	Πα.	Κάρπου τοῦ Ἀποστόλου.
8	27	Σα.	Ἑλλαδίου Ἱερομάρτυρος.
9	28	Κυ.	✠ Τῶν ἁγίων πατέρων. Εὐτυχοῦς Ἱερομάρτυρος.
10	29	Δε.	Θεοδοσίας Μάρτυρος. Ἐπέτειος ἡμέρα τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.
11	30	Τρ.	Ἰσαακίου τοῦ Ὁσίου.
12	31	Τε.	Ἑρμείου Μάρτυρος.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	4 ὥρ. 53 λ.	6 ὥρ. 59 λ.	14 ὥρ. 6 λ.
18	6	4 » 49 »	7 » 4 »	14 » 15 »
23	11	4 » 45 »	7 » 7 »	14 » 22 »
28	16	4 » 43 »	7 » 12 »	14 » 29 »
2	21	4 » 40 »	7 » 15 »	14 » 35 »
7	26	4 » 39 »	7 » 19 »	14 » 40 »
12	31	4 » 38 »	7 » 21 »	14 » 43 »

Πανσέληνος τὴν 6 (18) Μαΐου εἰς τὰς 3 ὥρας 27 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 14 (26) Μαΐου εἰς τὰς 6 ὥρας 57 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 21 Μαΐου (2 Ἰουν.) εἰς τὰς 4 ὥρας 47 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 28 Μαΐου (9 Ἰουν.) εἰς τὰς 8 ὥρας 12 λεπτὰ π. μ.

ΙΟΥΝΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Καρκῖνον.)

Ν.	Π.		
13	1	Πε.	Ἰουστίνου Μάρτυρος τοῦ φιλοσόφου.
14	2	Πα.	Ἀπόδοσις τῆς Ἀναλήψεως· καὶ μνήμη Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως.
15	3	Σα.	Μνήμη τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς Κεκοιμημένων καὶ Λουκιλλιανοῦ Μάρτυρος.
16	4	Κυ.	✠ Τῆς Πεντηκοστῆς· καὶ Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως.
17	5	Δε.	✠ Τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Δωροθέου Ἐπισκόπου Τύρου.
18	6	Τρ.	Ἱλαρίωνος τοῦ Ὁσίου καὶ Νέου.
19	7	Τε.	Θεοδότου Ἀγκύρας.
20	8	Πε.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
21	9	Πα.	Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
22	10	Σα.	Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης Μαρτύρων καὶ Ἀπόδοσις τῆς Πεντηκοστῆς.
23	11	Κυ.	✠ Τῶν ἁγίων πάντων· καὶ Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν Ἀποστόλων.
24	12	Δε.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τῶν Ὁσίων. Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.
25	13	Τρ.	Ἀκυλίνης Μάρτυρος.
26	14	Τε.	Ἐλισσαίου τοῦ Προφήτου, καὶ Μεθοδίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
27	15	Πε.	Ἀμὼς τοῦ Προφήτου.
28	16	Πα.	Τύχωνος Ἀμαθοῦντος.
29	17	Σα.	Μανουήλ, Σαβὲλ, καὶ Ἰσμαὴλ Μαρτύρων.
30	18	Κυ.	✠ Λεοντίου Μάρτυρος
			Ἰούλιος.
1	19	Δε.	Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου.
2	20	Τρ.	Μεθοδίου Ἐπισκόπου Πατάρων.
3	21	Τε.	Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως Ἱερομάρτυρος.
4	22	Πε.	Εὐσεβίου Ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
5	23	Πα.	Ἀγριππίνης Μάρτυρος.
6	24	Σα.	✠ Τὸ Γενέθλιον τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
7	25	Κυ.	✠ Φεβρωνίας Μάρτυρος.
8	26	Δε.	Δαυὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
9	27	Τρ.	Σαμψὼν τοῦ Ξενοδόχου.
10	28	Τε.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.
11	29	Πε.	✠ Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων. Ἀργία καὶ ἰχθ. κατ.
12	30	Πα.	✠ Ἡ Σύναξις τῶν ΙΒ' Ἀποστόλων. Ἀργία καὶ κατάλ. οἴνου καὶ ἐλαίου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	4 ὥρ. 38 λ.	7 ὥρ. 21 λ.	14 ὥρ. 43 λ
18	6	4 » 38 »	7 » 23 »	14 » 45 »
23	11	4 » 39 »	7 » 24 »	14 » 44 »
28	16	4 » 41 »	7 » 25 »	14 » 44 »
3	21	4 » 43 »	7 » 24 »	14 » 42 »
8	26	4 » 46 »	7 » 23 »	14 » 38 »
12	30	4 » 48 »	7 » 22 »	14 » 34 »

Πανσέληνος τὴν 5 (17) Ἰουν. εἰς τὰς 6 ὥρας 29 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 13 (25) Ἰουν. εἰς τὰς 7 ὥρας 3 λεπτὰ π. μ.
Νέα σελήνη τὴν 19 Ἰουν. (1 Ἰουλ.) εἰς τὰς 11 ὥρας 23 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 26 Ἰουν. (8 Ἰουλ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 6 λεπτὰ μ. μ.
Τὸ θέρος ἄρχεται τὴν 9 (21) Ἰουν. εἰς τὰς 11 ὥρας 54 λεπτὰ μ. μ.

ΙΟΥΛΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Λέοντα.)

Ν.	Π.		
13	1	Σα.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.
14	2	Κυ.	✠ Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
15	3	Δε.	Ὑακίνθου Μάρτυρος, καὶ Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως.
16	4	Τρ.	Ἀνδρέου Κρήτης.
17	5	Τε.	Ἀθανασίου, τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ· καὶ Λαμπαδοῦ τοῦ Θαυματουργοῦ.
18	6	Πε.	Σισώη Ὁσίου τοῦ Μεγάλου.
19	7	Πα.	Κυριακῆς Μεγαλομάρτυρος.
20	8	Σα.	Προκοπίου Μεγαλομάρτυρος.
21	9	Κυ.	✠ Παγκρατίου Ἐπισκόπου Ταυρομενίας.
22	10	Δε.	Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 Μαρτύρων.
23	11	Τρ.	Εὐφημίας τῆς πανευφήμου, ὅτε τὸν Ὅρον τῆς Πίστεως ἐπεκύρωσε.
24	12	Τε.	Πρόκλου καὶ Ἱλαρίου Μαρτύρων.
25	13	Πε.	Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ· καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
26	14	Πα.	Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου.
27	15	Σα.	Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης Μαρτύρων.
28	16	Κυ.	✠ Τῶν Ἁγίων Πατέρων τῶν ἓξ οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἀθηνογένους Ἱερομάρτυρος.
29	17	Δε.	Μαρίνης Μεγαλομάρτυρος.
30	18	Τρ.	Αἰμιλιανοῦ Μάρτυρος.
31	19	Τε.	Δίου καὶ Μακρίνης τῶν Ὁσίων.
			Αὔγουστος.
1	20	Πε.	✠ Ἠλίου τοῦ προφήτου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
2	21	Πα.	Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ· καὶ Ἰωάννου τοῦ συνασκητοῦ αὐτοῦ.
3	22	Σα.	Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.
4	23	Κυ.	✠ Φωκᾶ Ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ Προφήτου.
5	24	Δε.	Χριστίνης Μεγαλομάρτυρος.
6	25	Τρ.	Ἡ κοίμησις τῆς Ἁγίας Ἄννης. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
7	26	Τε.	Ἑρμολάου Ἱερομάρτυρος καὶ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Κατάλ. οἰν. καὶ ἐλ.
8	27	Πε.	✠ Παντελεήμονος Μεγαλομάρτυρος. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
9	28	Πα.	Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, καὶ Παρμενᾶ τῶν Ἀποστόλων καὶ Διακόνων.
10	29	Σα.	Καλλινίκου Μάρτυρος.
11	30	Κυ.	✠ Σίλα καὶ Σιλουανοῦ τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῶν Ο'.
12	31	Δε.	Εὐδοκίμου τοῦ Δικαίου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	4 ὥρ. 49 λ.	7 ὥρ. 22 λ.	14 ὥρ. 33 λ.
18	6	4 » 52 »	7 » 19 »	14 » 27 »
23	11	4 » 56 »	7 » 16 »	14 » 20 »
28	16	5 » 0 »	7 » 12 »	14 » 11 »
2	21	5 » 4 »	7 » 7 »	14 » 3 »
7	26	5 » 9 »	7 » 2 »	13 » 53 »
12	31	5 » 13 »	6 » 56 »	13 » 43 »

Πανσέληνος τὴν 4 (16) Ἰουλ. εἰς τὰς 9 ὥρας 31 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 12 (24) Ἰουλ. εἰς τὰς 4 ὥρας 7 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 19 (31) Ἰουλ. εἰς τὰς 6 ὥρας 18 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 26 Ἰουλ. (7 Αὐγ.) εἰς τὰς 8 ὥρας 44 λεπτὰ π. μ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὴν Παρθένον.)

Ν.	Π.		
13	1	Τρ.	Ἡ Πρόοδος τοῦ Σταυροῦ· καὶ μνήμη τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων τῶν Μακκαβαίων. Ἄρχεται ἡ νηστεία τῆς Θεοτόκου.
14	2	Τε.	Ἡ Ἀνακομιδὴ τῶν Λειψάνων Στεφάνου τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ πρωτομάρτυρος.
15	3	Πε.	Ἰσαακίου, Δαλμάτου, καὶ Φαύστου, τῶν Ὁσίων.
16	4	Πα.	Τῶν ἐν Ἐφέσῳ Ζ' Παίδων.
17	5	Σα.	Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως· καὶ μνήμη Εὐσυγνίου Μάρτυρος.
18	6	Κυ.	✠ Ἡ ἁγία Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
19	7	Δε	Δομετίου Ὁσιομάρτυρος.
20	8	Τρ.	Αἰμιλιανοῦ Ἐπισκόπου Κυζίκου, τοῦ Ὁμολογητοῦ.
21	9	Τε.	Ματθία τοῦ Ἀποστόλου.
22	10	Πε.	Λαυρεντίου τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ Μάρτυρος.
23	11	Πα.	Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ Μάρτυρος.
24	12	Σα.	Φωτίου καὶ Ἀνικήτου Μαρτύρων.
25	13	Κυ.	✠ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ἀπόδοσις τῆς Μεταμορφώσεως.
26	14	Δε.	Μιχαίου τοῦ Προφήτου. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.
27	15	Τρ.	✠ Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
28	16	Τε.	Τοῦ ἁγίου Μανδηλίου· καὶ Διομήδους Μάρτυρος.
29	17	Πε.	Μύρωνος Μάρτυρος.
30	18	Πα.	Φλώρου καὶ Λαύρου Μαρτύρων.
31	19	Σα.	Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου.
			Σεπτέμβριος.
1	20	Κυ.	✠ Σαμουὴλ τοῦ Προφήτου.
2	21	Δε.	Θαδδαίου τοῦ Ἀποστόλου.
3	22	Τρ.	Ἀγαθονίκου Μάρτυρος.
4	23	Τε.	Λούπου Μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
5	24	Πε.	Εὐτυχοῦς Ἱερομάρτυρος.
6	25	Πα.	Ἡ Ἐπάνοδος τοῦ Λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ μνήμη Τίτου τοῦ Ἀποστόλου.
7	26	Σα.	Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας Μαρτύρων.
8	27	Κυ.	✠ Ποιμένος τοῦ Ὁσίου.
9	28	Δε.	Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
10	29	Τρ.	✠ Ἡ Ἀποτομὴ τῆς τιμίας Κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. Ἀργία καὶ νηστεία.
11	30	Τε.	Ἀλεξάνδρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.
12	31	Πε.	Ἡ Κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Θεοτόκου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	5 ὥρ. 14 λ.	6 ὥρ. 55 λ.	13 ὥρ. 41 λ.
18	6	5 » 18 »	6 » 49 »	13 » 30 »
23	11	5 » 23 »	6 » 42 »	13 » 19 »
28	16	5 » 27 »	6 » 35 »	13 » 8 »
2	21	5 » 31 »	6 » 28 »	12 » 56 »
7	26	5 » 36 »	6 » 18 »	12 » 42 »
12	31	5 » 40 »	6 » 12 »	12 » 32 »

Πανσέληνος τὴν 3 (15) Αὐγ. εἰς τὰς 0 ὥρας 12 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 10 (22) Αὐγ. εἰς τὰς 10 ὥρας 57 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 17 (29) Αὐγ. εἰς τὰς 2 ὥρας 40 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 25 Αὐγ. (6 Σεπτ.) εἰς τὴν 1 ὥραν 6 λεπτὰ π. μ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Ζυγόν.)

N.	Π.		
13	1	Πα.	Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου Ἔτους. Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασηνῶν· καὶ μνήμη Συμεὼν τοῦ Στυλίτου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
14	2	Σα.	Μάμαντος Μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
15	3	Κυ.	✠ Ἀνθίμου Ἱερομάρτυρος καὶ Θεοκτίστου τοῦ Ὁσίου.
16	4	Δε.	Βαβύλα Ἀντιοχείας Ἱερομάρτυρος καὶ Μωϋσέως τοῦ Προφήτου.
17	5	Τρ.	Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου πατρὸς τοῦ Προδρόμου.
18	6	Τε.	Τοῦ ἐν Κολασσαῖς θαύματος τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.
19	7	Πε.	Σώζοντος Μάρτυρος. Προεόρτια τῆς Θεοτόκου.
20	8	Πα.	✠ Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
21	9	Σα.	Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης.
22	10	Κυ.	✠ Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας Μαρτύρων.
23	11	Δε.	Θεοδώρας τῆς Ὁσίας.
24	12	Τρ.	Αὐτονόμου Ἱερομάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.
25	13	Τε.	Τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως· καὶ Κορνηλίου τοῦ Ἑκατοντάρχου. Προεόρτια τοῦ Σταυροῦ.
26	14	Πε.	✠ Ἡ Ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἀργία καὶ νηστεία.
27	15	Πα.	Νικήτα Μάρτυρος.
28	16	Σα.	Εὐφημίας Μεγαλομάρτυρος.
29	17	Κυ.	✠ Σοφίας Μάρτυρος, καὶ Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.
30	18	Δε.	Εὐμενίου Γορτύνης τοῦ Θαυματουργοῦ.
			Ὀκτώβριος.
1	19	Τρ.	Τροφίμου, Σαββατίου, καὶ Δορυμέδοντος Μαρτύρων.
2	20	Τε.	Εὐσταθίου Μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
3	21	Πε.	Κοδράτου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τοῦ Σταυροῦ.
4	22	Πα.	Φωκᾶ Ἱερομάρτυρος.
5	23	Σα.	Ἡ Σύλληψις τοῦ Προδρόμου.
6	24	Κυ.	✠ Θέκλης Πρωτομάρτυρος.
7	25	Δε.	Εὐφροσύνης τῆς Ὁσίας.
8	26	Τρ.	Ἡ Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
9	27	Τε.	Καλλιστράτου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
10	28	Πε.	Χαρίτωνος τοῦ Ὁμολογητοῦ.
11	29	Πα.	Κυριακοῦ τοῦ Ἀναχωρητοῦ.
12	30	Σα.	Γρηγορίου Ἱερομάρτυρος Ἐπισκόπου τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	5 ὥρ. 41 λ.	6 ὥρ. 11 λ.	12 ὥρ. 30 λ.
18	6	5 » 45 »	6 » 3 »	12 » 18 »
23	11	5 » 50 »	5 » 55 »	12 » 6 »
28	16	5 » 54 »	5 » 47 »	11 » 53 »
3	21	5 » 58 »	5 » 40 »	11 » 42 »
8	26	6 » 3 »	5 » 32 »	11 » 29 »
12	30	6 » 7 »	5 » 26 »	11 » 20 »

Πανσέληνος τὴν 2 (14) Σεπτ. εἰς τὰς 2 ὥρας 8 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 9 (21) Σεπτ. εἰς τὰς 4 ὥρας 44 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 16 (28) Σεπτ. εἰς τὴν 1 ὥραν 17 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 23 Σεπτ. (5 Ὀκτ.) εἰς τὰς 7 ὥρας 52 λεπτὰ μ. μ.
Τὸ φθινόπωρον ἄρχεται τὴν 11 (23) Σεπτ. εἰς τὰς 2 ὥρας 17 λεπτὰ μ. μ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Σκορπίον.)

Ν.	Π.		
13	1	Κυ.	✠ Ἀνανίου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ.
14	2	Δε.	Κυπριανοῦ Ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης Μάρτυρος.
15	3	Τρ.	Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου Ἱερομάρτυρος.
16	4	Τε.	Ἱεροθέου Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
17	5	Πε.	Χαριτίνης Μάρτυρος.
18	6	Πα.	Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
19	7	Σα.	Σεργίου καὶ Βάκχου Μαρτύρων.
20	8	Κυ.	✠ Πελαγίας τῆς Ὁσίας.
21	9	Δε.	Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ Ἀποστόλου.
22	10	Τρ.	Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας Μαρτύρων.
23	11	Τε.	Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἑνὸς τῶν ζ' διακόνων.
24	12	Πε.	Πρόβου, Ταράχου, καὶ Ἀνδρονίκου Μαρτύρων.
25	13	Πα.	Κάρπου, Παπύλου, καὶ λοιπῶν Μαρτύρων.
26	14	Σα.	Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου, καὶ Κελσίου Μαρτύρων, καὶ Κοσμᾶ Ἐπισκόπου τοῦ Μελῳδοῦ.
27	15	Κυ.	✠ Τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ζ' οἰκουμ. Συνόδου. Λουκιανοῦ Μάρτυρος.
28	16	Δε.	Λογγίνου τοῦ Ἑκατοντάρχου.
29	17	Τρ.	Ὡσηὲ τοῦ προφήτου.
30	18	Τε.	Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
31	19	Πε.	Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐάρου Μάρτυρος.
			Νοέμβριος.
1	20	Πα.	Ἀρτεμίου τοῦ Μεγάλου, καὶ Γερασίμου τοῦ Νέου Ἀσκητοῦ, τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίᾳ.
2	21	Σα.	Τοῦ Ὁσίου Ἱλαρίωνος τοῦ μεγάλου.
3	22	Κυ.	✠ Ἀβερκίου τοῦ θαυματουργοῦ.
4	23	Δε.	Ἰακώβου Ἀποστόλου τοῦ Ἀδελφοθέου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
5	24	Τρ.	Ἀρέθα Μάρτυρος.
6	25	Τε.	Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου Μαρτύρων.
7	26	Πε.	✠ Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ μυροβλύτου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
8	27	Πα.	Νέστορος Μάρτυρος.
9	28	Σα.	Τερεντίου καὶ Νεονίλλης Μαρτύρων· καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.
10	29	Κυ.	✠ Ἀναστασίας ὁσιομάρτυρος, καὶ Ἀβραμίου τοῦ ὁσίου.
11	30	Δε.	Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας Μαρτύρων.
12	31	Τρ.	Στάχυος, Ἀμπλίου καὶ λοιπῶν, τῶν Ἀποστόλων.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	6 ὥρ. 8 λ.	5 ὥρ. 25 λ.	11 ὥρ. 17 λ.
18	6	6 » 12 »	5 » 18 »	11 » 5 »
23	11	6 » 17 »	5 » 11 »	10 » 54 »
28	16	6 » 23 »	5 » 5 »	10 » 42 »
2	21	6 » 28 »	4 » 59 »	10 » 31 »
7	26	6 » 34 »	4 » 53 »	10 » 19 »
12	31	6 » 40 »	4 » 49 »	10 » 9 »

Πανσέληνος τὴν 1 (13) Ὀκτ. εἰς τὰς 2 ὥρας 59 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 8 (20) Ὀκτ εἰς τὰς 10 ὥρας 52 λεπτὰ π μ.
Νέα σελήνη τὴν 15 (27) Ὀκτ. εἰς τὰς 2 ὥρας 38 λεπτὰ μ. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 23 Ὀκτ. (4 Νοεμβ.) εἰς τὰς 4 ὥρας 23 λ. μ. μ.
Πανσέληνος τὴν 31 Ὀκτ. (12 Νοεμβ.) εἰς τὰς 2 ὥρας 44 λεπτὰ π. μ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 30. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Τοξότην.)

Ν.	Π.		
13	1	Τε.	Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν ἀναργύρων. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
14	2	Πε.	Ἀκινδύνου Μάρτυρος καὶ λοιπῶν.
15	3	Πα.	Ἀκεψιμᾶ Μάρτυρος, καὶ ἡ Κατάθεσις τοῦ Λειψάνου Γεωργίου τοῦ Μεγαλομάρτυρος.
16	4	Σα.	Ἰωαννικίου τοῦ Ὁσίου.
17	5	Κυ.	✠ Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης Μαρτύρων.
18	6	Δε.	Παύλου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ.
19	7	Τρ.	Τῶν ἐν Μελιτινῇ τριάκοντα Μαρτύρων, καὶ Λαζάρου τοῦ Ὁσίου.
20	8	Τε.	✠ Ἡ Σύναξις τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ, καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων Δυνάμεων. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
21	9	Πε.	Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου Μαρτύρων.
22	10	Πα.	Ἐράστου, Ὀλυμπᾶ καὶ λοιπῶν, τῶν Ἀποστόλων.
23	11	Σα.	Μηνᾶ, Βίκτωρος, καὶ Βικεντίου Μαρτύρων καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.
24	12	Κυ.	✠ Ἰωάννου Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἐλεήμονος. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
25	13	Δε.	✠ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
26	14	Τρ.	✠ Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
27	15	Τε.	Γουρία, Σαμωνᾶ, καὶ Ἀβίβου Μαρτύρων. Ἀρχὴ τῆς νηστείας τῶν Χριστουγέννων.
28	16	Πε.	Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
29	17	Πα.	Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ.
30	18	Σα.	Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ Μαρτύρων.
			Δεκέμβριος.
1	19	Κυ	✠ Βαρλαὰμ Μάρτυρος καὶ Ἀβδίου τοῦ προφήτου.
2	20	Δε.	Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. Προεόρτια τῶν Εἰσοδίων.
3	21	Τρ.	✠ Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἀργία καὶ ἰχθύος κατάλυσις.
4	22	Τε.	Φιλήμονος τοῦ Ἀποστόλου καὶ Κικιλίας Μάρτυρος.
5	23	Πε.	Γρηγορίου Ἐπισκόπου Ἀκράγαντος καὶ Ἀμφιλοχίου Ἐπισκόπου Ἰκονίου.
6	24	Πα.	Κλήμεντος Πάππα Ῥώμης.
7	25	Σα.	✠ Αἰκατερίνης Μεγαλομάρτυρος καὶ Μερκουρίου Μάρτυρος. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
8	26	Κυ.	✠ Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου.
9	27	Δε.	Ἰακώβου Μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.
10	28	Τρ.	Στεφάνου ὁσίου τοῦ νέου.
11	29	Τε.	Παραμόνου καὶ Φιλουμένου Μαρτύρων.
12	30	Πε.	✠ Ἀνδρέου τοῦ Ἀποστόλου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	6 ὥρ. 41 λ.	4 ὥρ. 48 λ.	10 ὥρ. 7 λ.
18	6	6 » 45 »	4 » 45 »	10 » 0 »
23	11	6 » 50 »	4 » 42 »	9 » 52 »
28	16	6 » 55 »	4 » 40 »	9 » 45 »
3	21	7 » 0 »	4 » 39 »	9 » 39 »
8	26	7 » 5 »	4 » 39 »	9 » 34 »
12	30	7 » 8 »	4 » 39 »	9 » 31 »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 6 (18) Νοεμβ. εἰς τὰς 6 ὥρας 41 λεπτὰ μ. μ.
Νέα σελήνη τὴν 14 (26) Νοεμβ. εἰς τὰς 6 ὥρας 46 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 22 Νοεμβ. (4 Δεκ.) εἰς τὴν 0 ὥραν 56 λεπτὰ μ. μ.
Πανσέληνος τὴν 29 Νοεμβ. (11 Δεκ.) εἰς τὴν 1 ὥραν 45 λεπτὰ μ. μ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ.

(Ἔχει ἡμέρας 31. Ὁ ἥλιος εἶναι εἰς τὸν Αἰγόκερων.)

Ν.	Π.		
13	1	Πα.	Ναοὺμ τοῦ Προφήτου.
14	2	Σα.	Ἀββακοὺμ τοῦ Προφήτου.
15	3	Κυ.	✠ Σοφονίου τοῦ Προφήτου.
16	4	Δε.	Βαρβάρας Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
17	5	Τρ.	✠ Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
18	6	Τε.	✠ Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τοῦ Θαυματουργοῦ. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
19	7	Πε.	Ἀμβροσίου Ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
20	8	Πα.	Παταπίου τοῦ Ὁσίου.
21	9	Σα.	✠ Ἡ Σύλληψις τῆς Ἁγίας Ἄννης. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
22	10	Κυ.	✠ Μηνᾶ, Ἑρμογένους, καὶ Εὐγράφου Μαρτύρων.
23	11	Δε.	Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.
24	12	Τρ.	✠ Σπυρίδωνος τοῦ Θαυματουργοῦ. Ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
25	13	Τε.	Εὐστρατίου, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Μαρτύρων καὶ Λουκίας Μάρτυρος.
26	14	Πε.	Θύρσου Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
27	15	Πα.	Ἐλευθερίου Ἱερομάρτυρος.
28	16	Σα.	Ἀγγαίου τοῦ Προφήτου καὶ Μαρίνου Μάρτυρος.
29	17	Κυ.	✠ Τῶν Ἁγίων Προπατόρων. Δανιὴλ τοῦ προφήτου· τῶν Ἁγίων τριῶν Παίδων· καὶ Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης, τοῦ ἐκ νήσου Ζακύνθου. Κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.
30	18	Δε.	Σεβαστιανοῦ Μάρτυρος.
31	19	Τρ.	Βονιφατίου Μάρτυρος.
			Ἰανουάριος.
1	20	Τε.	Προεόρτια· καὶ Ἰγνατίου Ἱερομάρτυρος.
2	21	Πε.	Ἰουλιανῆς Μάρτυρος.
3	22	Πα.	Ἀναστασίας Μεγαλομάρτυρος τῆς Φαρμακολυτρίας.
4	23	Σα.	Τῶν δέκα Μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ.
5	24	Κυ.	✠ Παραμονὴ καὶ Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως· καὶ Εὐγενίας Ὁσιομάρτυρος.
6	25	Δε.	✠ Ἡ κατὰ Σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀργία τριήμερος, καὶ κατάλυσις εἰς πάντα, ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς Παραμονῆς τῶν Θεοφανείων.
7	26	Τρ.	✠ Ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου.
8	27	Τε.	✠ Στεφάνου Ἀρχιδιακόνου καὶ Πρωτομάρτυρος.
9	28	Πε.	Μνήμη τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων Μαρτύρων.
10	29	Πα.	Τῶν Ἁγίων 14 χιλιάδων Νηπίων.
11	30	Σα.	Ἀνυσίας Ὁσιομάρτυρος.
12	31	Κυ.	✠ Μελάνης τῆς Ὁσίας. Ἀπόδοσις τῆς τῶν Χριστουγέννων Ἑορτῆς καὶ Κυριακὴ πρὸ τῶν Φώτων.

		Ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.	Δύσις.	Μέγεθος τῆς ἡμέρας.
13	1	7 ὥρ. 9 λ.	4 ὥρ. 40 λ.	9 ὥρ. 31 λ.
18	6	7 » 12 »	4 » 41 »	9 » 29 »
23	11	7 » 15 »	4 » 43 »	9 » 28 »
28	16	7 » 17 »	4 » 46 »	9 » 30 »
2	21	7 » 18 »	4 » 50 »	9 » 32 »
7	26	7 » 18 »	4 » 55 »	9 » 36 »
12	31	7 » 18 »	4 » 59 »	9 » 42 »

Σελήνης τελευταῖον τέταρτον τὴν 6 (18) Δεκ. εἰς τὰς 5 ὥρας 9 λεπτὰ π. μ.
Νέα σελήνη τὴν 14 (26) Δεκ. εἰς τὴν 1 ὥραν 14 λεπτὰ π. μ.
Σελήνης πρῶτον τέταρτον τὴν 22 Δεκ. (3 Ἰαν.) εἰς τὰς 5 ὥρας 38 λεπτὰ π. μ.
Πανσέληνος τὴν 29 Δεκ. (10 Ἰαν.) εἰς τὴν 0 ὥραν 28 λεπτὰ π. μ.
Ὁ χειμὼν ἄρχεται τὴν 10 (22) Δεκ. εἰς τὰς 8 ὥρας 21 λεπτὰ π. μ.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ Β'
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

ΟΙ ΜΗΝΕΣ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ.

Ὁ Ῥεμεζὰν	τοῦ 1283	ἄρχεται τὴν	26 Δεκ. 1866 (7 Ἰαν. 1867).	
» Σχεββὰλ	»	»	25 Ἰανουαρ. (6 Φεβρ.)	1867.
» Τζὶ 'λ-καδὲ	»	»	23 Φεβρ. (7 Μαρτ.)	»
» Τζὶ 'λ-χιτζὶ	»	»	25 Μαρτ. (6 Ἀπριλ.)	»
» Μουχαῤῥὲμ	τοῦ 1284	»	23 Ἀπριλ. (5 Μαΐου)	»
» Σαφὲρ	»	»	23 Μαΐου (4 Ἰουν.)	»
» Ῥεββὶ ἐλ-ἐββὲλ	»	»	21 Ἰουν. (3 Ἰουλ.)	»
» Ῥεββὶ ἐλ-ἀχὶρ	»	»	21 Ἰουλ. (2 Αὐγ.)	»
» Τζεματζὶ ἐλ-ἐββὲλ	»	»	19 (31) Αὐγ.	»
» Τζεματζὶ ἐλ-ἀχὶρ	»	»	18 (30) Σεπτ.	»
» Ῥετζὲβ	»	»	17 (29) Ὀκτ.	»
» Σχαβὰν	»	»	16 (28) Νοεμ.	»
» Ῥεμεζὰν	»	»	15 (27) Δεκ.	»
» Σχεββὰλ	»	»	16 (26) Ἰαν. 1868.	

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1867.

Κατὰ τὸ ἔτος 1867 θέλουσι συμβῇ δύω ἡλιακαὶ καὶ δύο σεληνιακαὶ ἐκλείψεις, αἱ ἑξῆς·

Α΄) Τὴν 22 Φεβρουαρίου (6 Μαρτίου) ἔκλειψις τοῦ ἡλίου. Ἀρχίζει ἐν γένει εἰς τὰς 8 ὥρας καὶ 51,5 λεπτὰ π. μ. καὶ τελειόνει εἰς τὴν 1 ὥραν καὶ 51,3 λεπτὰ μ. μ. (μέσου χρόνου Ἀθηνῶν).

Ἡ ἔκλειψις εἶναι δακτυλιοειδὴς εἰς τὴν Ἀλγερίαν, τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, τὸ Μαυροβούνιον, τὴν κεντρικὴν Σερβίαν, τὴν δυτικὴν Βλαχίαν, τὴν βόρειον Μολδαυΐαν, τὴν νοτιοανατολικὴν Οὐγγαρίαν καὶ τὴν κεντρικὴν Ῥωσσίαν. Εἰς δὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν ἡ ἔκλειψις εἶναι μερική.

Ὁ ἑπόμενος πίναξ δεικνύει α΄) πότε ἀρχίζει καὶ πότε τελειόνει ἡ ἔκλειψις εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἴς τινας ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας (κατὰ μέσον χρόνον ἑκάστης πόλεως), β΄) τὸ μέγεθος τῆς ἐκλείψεως, ἤτοι πόσα δωδέκατα τῆς φαινομένης διαμέτρου τοῦ ἡλίου θέλουσι σκοτισθῇ· καὶ γ΄) τὴν θέσιν τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου σκοτισθησομένου σημείου τῆς φαινομένης περιφερείας τοῦ ἡλίου· ὑποτίθεται δὲ, ὅτι αἱ 360 μοῖραι

τῆς πιριφερείας τοῦ ἡλίου ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸ βόρειον ἄκρον τοῦ ἡλίου καὶ προχωροῦσι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον αὐτοῦ.

ΤΟΠΟΙ.	Ἀρχίζει ἡ ἔκλειψις πρὸ μεσημβρίας εἰς τας	Τελειόνει ἡ ἔκλειψις μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὰς	Μέγεθος τῆς ἐκλείψεως	Θέσις τοῦ πρώτου σημείου.	Θέσις τοῦ τελευταίου σημείου.
Ἀθῆναι	9 ὥρ. 50,6 λ	0 ὥρ. 42,6 λ.	8	264°	41°
Κέρκυρα	9 » 30,9 »	0 » 23,8 »	9	261	46
Ναύπλιον	9 » 44,3 »	0 » 36,2 »	8	265	41
Πάτραι	9 » 39,0 »	0 » 31,5 »	8	263	43
Σύρος	9 » 56,8 »	0 » 48,7 »	7½	267	39
Κωνσταντινούπολις..	10 » 25,0 »	1 » 17,1 »	8	265	42
Βουκουρέστιον	10 » 12,2 »	1 » 5,0 »	9	259	49
Σμύρνη	10 » 10,2 »	1 » 2,7 »	7½	266	41
Ἀλεξάνδρεια	10 » 22,9 »	0 » 59,8 »	5	278	25
Χανία	9 » 49,0 »	0 » 39,3 »	7	267	37

Β′) Τὴν 8 (20) Μαρτίου μερικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης. Ἀρχίζει εἰς τὰς 8 ὥρας καὶ 51 λεπτὰ π. μ. καὶ τελειόνει εἰς τὰς 11 ὥρας καὶ 57 λεπτὰ π. μ. Τὸ μέγεθος αὐτῆς εἶναι 9,6 δωδέκατα· εἶναι δὲ ὁρατὴ εἰς τὴν Ἀμερικήν· περὶ δὲ τὸ τέλος της εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Αὐστραλίαν.

Γ′) Τὴν 17 (29) Αὐγούστου ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου. Ἀρχίζει ἐν γένει εἰς τὴν 0 ὥραν καὶ 28 λεπτὰ μ. μ. καὶ τελειόνει εἰς τὰς 5 ὥρας καὶ 8 λεπτὰ μ. μ. Εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Ἀφρικῆς.

Δ′) Τὴν 2 (14) Σεπτεμβρίου μερικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης. Ἀρχίζει εἰς τὴν 0 ὥραν καὶ 32 λεπτὰ τῆς πρωΐας καὶ τελειόνει εἰς τὰς 3 ὥρας καὶ 30 λεπτὰ τῆς πρωΐας (μέσου χρόνου Ἀθηνῶν). Τὸ μέγεθος αὐτῆς εἶναι 8,3 δωδέκατα. Εἶναι ὁρατὴ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικήν, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀμερικήν.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΟΤΑΤΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ (1).

ΑΓΓΛΙΑ.

Βικτωρία Α', βασίλισσα τοῦ ἡνωμένου βασιλείου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, γεννηθεῖσα τῇ 24 Μαΐου 1819, θυγάτηρ τοῦ πρίγκηπος Ἐδουάρδου δουκὸς τῆς Κέντης, διεδέχθη τὸν θεῖόν της βασιλέα Γουλιέλμον Δ' τῇ 20 Ἰουνίου 1837. Ἐστέφθη τῇ 28 Ἰουνίου 1838. Ἐνυμφεύθη τῇ 10 Φεβρουαρίου 1840 μετὰ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Κωβούργ Γότθα Ἀλβέρτου, γεννηθέντος τῇ 26 Αὐγούστου 1819, λαβόντος τὴν Ἀγγλικὴν ἐθνικότητα διὰ θεσπίσματος ἀπὸ 14 Φεβρουαρίου 1840. Ἐχήρευσε τῇ 14 Δεκεμβρίου 1861.

Τέκνα· — 1. Πρ. Βικτωρία, γεννηθεῖσα τῇ 21 Νοεμβρίου 1840, ἐνυμφεύθη τῇ 25 Ἰανουαρίου 1858 μετὰ τοῦ πρ. Φριδερίκου Γουλιέλμου, νῦν διαδόχου τοῦ Πρωσσιακοῦ θρόνου.

2. Πρ. Ἀλβέρτος Ἐδουάρδος, γεννηθεὶς τῇ 9 Νοεμβρίου 1841, πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, ἐνυμφεύθη τῇ 10 Μαρτίου

(1) Αἱ ἡμερομηνίαι εἰσὶ κατὰ τὸ Ν. Ε.

1863, μετὰ τῆς πρ. Ἀλεξάνδρας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χριστιανοῦ Θ'. — Υἱοὶ αὐτῶν· — α' Πρ. Ἀλβέρτως Βίκτωρ, γεννηθεὶς τῇ 8 Ἰανουαρίου 1864. β' Πρ. Γεώργιος, γεννηθεὶς τῇ 3 Ἰουνίου 1865.

3. Πρ. Alice, γεννηθεῖσα τῇ 25 Ἀπριλίου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 1 Ἰουλίου 1862 μετὰ τοῦ πρ. τῆς Ἔσσης Δαρμστὰδ Λουδοβίκου.

4. Πρ. Ἀλφρέδος, γεννηθεὶς τῇ 6 Αὐγούστου 1844.

5. Πρ. Ἑλένη, γεννηθεῖσα τῇ 25 Μαΐου 1846.

6. Πρ. Λουΐζα, γεννηθεῖσα τῇ 18 Μαρτίου 1848.

7. Πρ. Ἀρθοὺρ, γεννηθεὶς τῇ 1 Μαΐου 1850.

8. Πρ. Λεοπόλδος, γεννηθεὶς τῇ 7 Ἀπριλίου 1853.

9. Πρ. Βεατρίκη, γεννηθεῖσα τῇ 14 Ἀπριλίου 1857.

ΑΝΟΒΕΡΟΝ.

Γεώργιος Ε', βασιλεὺς τοῦ Ἀνοβέρου, γεννηθεὶς τῇ 27 Μαΐου 1819, διαδέχεται τὸν πατέρα του βασιλέα Ἐρνέστην Αὔγουστον τῇ 18 Νοεμβρίου 1851. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Φεβρουαρίου 1843 μετὰ τῆς βασιλίσσης Μαρίας, γεννηθείσης τῇ 14 Ἀπριλίου 1818, θυγατρὸς τοῦ δουκὸς τοῦ Σὰξ-Ἀλτεμβούργ Ἰωσήφ.

Τέκνα· 1. Πρ. Ἐρνέστης Αὔγουστος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1845.

2. Πρ. Φριδερίκη, γεννηθεῖσα τῇ 9 Ἰανουαρίου 1848.

3. Πρ. Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 3 Δεκεμβρίου 1849.

ΑΥΣΤΡΙΑ.

Φράγκισκος Ἰωσὴφ Α', αὐτοκράτωρ τῆς Αυστρίας, γεν-

νηθεὶς τῇ 18 Αὐγούστου 1830, υἱὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς Φραγκίσκου Καρόλου, ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ τῇ 1 Δεκεμβρίου 1848. Διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν θεῖόν του αὐτοκράτορα Φερδινάνδον Α', δυνάμει τῆς ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1848 παραιτήσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀποποιήσεως τοῦ πατρός του ἀρχιδουκὸς Φραγκίσκου Καρόλου. Ἐνυμφεύθη τῇ 24 Ἀπριλίου 1854 μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης Ἐλισσάβετ, γεννηθείσης τῇ 24 Δεκεμβρίου 1837, θυγατρὸς τοῦ δουκὸς τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ Ἰωσήφ.

Τέκνα· 1. Ἀρχιδούκισσα Gisèle, γεννηθεῖσα τῇ 12 Ἰουλίου 1856.

2. Ἀρχιδοὺξ Ῥοδόλφος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 21 Αὐγούστου 1858.

ΒΑΔΗ.

Φριδερῖκος, μέγας δοὺξ τῆς Βάδης, γεννηθεὶς τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1826, διεδέχθη ὡς ἀντιβασιλεὺς τὸν πατέρα του Λεοπόλδον τῇ 24 Ἀπριλίου 1852 ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του μεγάλου δουκὸς Λουδοβίκου Β' (γενν. τῇ 15 Αὐγούστου 1824, ἀποθ. τῇ 22 Ἰανουαρίου 1858). Ἔλαβε τὸν τῖτλον τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1856. Ἐνυμφεύθη τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1856 μετὰ τῆς μεγάλης δουκίσσης Λουΐζης, γεννηθείσης τῇ 3 Δεκεμβρίου 1838, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας Γουλιέλμου Α'.

Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερῖκος Γουλιέλμος, μέγας δοὺξ διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 9 Ἰουλίου 1857.

2. Πρ. Σοφία, γεννηθεῖσα τῇ 7 Αὐγούστου 1862.

ΒΑΥΑΡΙΑ.

Λουδοβῖκος Β', βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας, γεννηθεὶς τῇ 25 Αὐγούστου 1845, διεδέχθη τῇ 10 Μαρτίου 1864 τὸν πατέρα του Μαξιμιλιανὸν Β' (γενν. τῇ 28 Νοεμβρίου 1811).

ΒΕΛΓΙΟΝ.

Λεοπόλδος Β', βασιλεὺς τοῦ Βελγίου, γεννηθεὶς τῇ 9 Ἀπριλίου 1835, διεδέχθη τὸν πατέρα του Λεοπόλδον Α' (γεννηθ. τῇ 16 Δεκεμβρίου 1790, καὶ ἀποθ. τῇ 10 Δεκεμβρίου 1865) τῇ 10 Δεκεμβρίου 1865. Ἐνυμφεύθη τῇ 22 Αὐγούστου 1853 μετὰ τῆς δουκίσσης Μαρίας, θυγατρὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Ἰωσὴφ, γεννηθείσης τῇ 23 Αὐγούστου 1836.

Τέκνα·

1. Πρ. Λουΐζα, γεννηθεῖσα τῇ 18 Φεβρουαρίου 1858.

2. Πρ. Λεοπόλδος Φερδινάνδος, γεννηθεὶς τῇ 12 Ἰουνίου 1859.

3. Πρ. Κλοτίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 21 Μαΐου 1864.

Ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί·

1. Πρ. Φίλιππος, κόμης τῆς Φλανδρίας, γεννηθεὶς τῇ 24 Μαΐου 1837.

2. Πρ. Καρλόττα, γεννηθεῖσα τῇ 7 Ἰουνίου 1840, ἐνυμφεύθη τῇ 27 Ἰουλίου 1857 μετὰ τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανοῦ, νῦν αὐτοκράτορος τοῦ Μεξικοῦ.

ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗ.

Κάρολος, βασιλεὺς τῆς Βυρτεμβέργης, γεννηθεὶς τῇ 6 Μαρτίου 1823, υἱὸς τοὺ βασιλέως Γουλιέλμου Α′ (γενν. τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1781, ἀποθ. τῇ 25 Ἰουνίου 1864), διεδέχθη τὸν πατέρα του τῇ 25 Ἰουνίου 1864. Ἐνυμφεύθη τῇ 13 Ἰουλίου 1846 μετὰ τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, γεννηθείσης τῇ 11 Σεπτεμβρίου 1822, θυγατρὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου Α′.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ναπολέων Γ′, αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, τρίτος υἱὸς τοῦ ποτὲ βασιλέως τῆς Ὁλλανδίας Λουδοβίκου Ναπολέοντος καὶ τῆς βασιλίσσης Ὁρτενσίας, γεννηθεὶς τῇ 20 Ἀπριλίου 1808, ἀνηγορεύθη πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας τῇ 20 Δεκεμβρίου 1848, καὶ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων τῇ 2 Δεκεμβρίου 1852. Ἐνυμφεύθη τῇ 29 Ἰανουαρίου 1853 μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης Εὐγενίας, κομήσσης Θέβα καὶ Μοντίχο, γεννηθείσης τῇ 5 Μαΐου 1826.

Υἱός· Πρ. Ναπολέων, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 16 Μαρτίου 1856.

ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑ.

Χριστιανὸς Θ′, βασιλεὺς τῆς Δανιμαρκίας, γεννηθεὶς τῇ

8 Ἀπριλίου 1808, διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν βασιλέα Φριδερῖκον Ζ′ (γενν. τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1808) τῇ 15 Νοεμβρίου 1863. Ἐνυμφεύθη τῇ 26 Μαΐου 1842 μετὰ τῆς βασιλίσσης Λουΐζης, γεννηθείσης τῇ 7 Σεπτεμβρίου 1817, θυγατρὸς τοῦ Landgrave τῆς Ἔσσης Γουλιέλμου.

Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερῖκος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 3 Ἰουλίου 1843.

2. Πρ. Ἀλεξάνδρα, γεννηθεῖσα τῇ 1 Δεκεμβρίου 1844, ἐνυμφεύθη τῇ 10 Μαρτίου 1863 μετὰ τοῦ πρ. τῆς Οὐαλλίας Ἀλβέρτου Ἐδουάρδου.

3. Πρ. Γεώργιος, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, γεννηθεὶς τῇ 24 Δεκεμβρίου 1845.

4. Πρ. Δαγμὰρ, γεννηθεῖσα τῇ 26 Νοεμβρίου 1847.

5. Πρ. Thyra, γεννηθεῖσα τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1853.

6. Πρ. Βαλδεμὰρ, γεννηθεὶς τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1858.

ΕΛΛΑΣ.

Γεώργιος Α′, βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, γεννηθεὶς τῇ 24 Δεκεμβρίου 1845, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας Χριστιανοῦ Θ′, ἐδέχθη τὸ Ἑλληνικὸν στέμμα ἐν Κοπενάχῃ τῇ 6 Ἰουνίου, ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως τῇ 15/27 Ἰουνίου, καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Πειραιᾶ τῇ 18/30 Ὀκτωβρίου 1863.

ΕΣΣΗ.

Λουδοβῖκος Γ′, μέγας δοὺξ τῆς Ἔσσης, γεννηθεὶς τῇ 9 Ἰουνίου 1806, διεδέχθη τῇ 16 Ἰουνίου 1848 τὸν πατέρα του

Λουδοβῖκον Β'. Ἐνυμφεύθη τῇ 26 Δεκεμβρίου 1833 μετὰ τῆς μεγάλης δουκίσσης Ματθίλδης, γεννηθείσης τῇ 30 Αὐγούστου 1813, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου Α'. Ἐχήρευσε τῇ 25 Μαΐου 1862.

ΙΣΠΑΝΙΑ.

Μαρία Ἰσαβέλλα Β', βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας, γεννηθεῖσα τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1830, διεδέχθη ὑπὸ κηδεμονίαν τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1833 τὸν πατέρα της βασιλέα Φερδινάνδον Ζ'. Ἐκηρύχθη ἐνῆλιξ ὑπὸ τῶν βουλῶν τῇ 8 Νοεμβρίου 1843. Ὑπανδρεύθη τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1846 μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου της βασιλέως Φραγκίσκου, γεννηθέντος τῇ 13 Μαΐου 1822.

Τέκνα· 1. Ἰνφάντις Ἰσαβέλλα, γεννηθεῖσα τῇ 20 Δεκεμβρίου 1851, διάδοχος.

2. Ἰνφάντης Ἀλφόνσος, γεννηθεὶς τῇ 28 Νοεμβρίου 1857.

3. Ἰνφάντις Μαρία del Pilar, γεννηθεῖσα τῇ 4 Ἰουνίου 1861.

4. Ἰνφάντις Μαρία della Paz, γεννηθεῖσα τῇ 23 Ἰουνίου 1862.

5. Ἰνφάντις Εὐλαλία, γεννηθεῖσα τῇ 12 Φεβρουαρίου 1864.

ΙΤΑΛΙΑ.

Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Β', γεννηθεὶς τῇ 14 Μαΐου 1820, διεδέχθη τῇ 23 Μαρτίου 1849 τὸν πατέρα του βασιλέα τῆς Σαρδηνίας Κάρολον Ἀλβέρτον, παραιτηθέντα. Διὰ νόμου ἀπὸ 17 Μαρτίου 1861 ἔλαβε τὸν τῖτλον « βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας. » Ἐνυμφεύθη τῇ 12 Ἀπριλίου 1842 μετὰ τῆς βασιλίσσης

Ἀδελαΐδος, γεννηθείσης τῇ 3 Ἰουνίου 1822, θυγατρὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Ῥενιέρου. Ἐχήρευσε τῇ 20 Ἰανουαρίου 1855.

Τέκνα· 1. Πρ. Κλοτίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 2 Μαρτίου 1843, ἐνυμφεύθη τῇ 30 Ἰανουαρίου 1859 μετὰ τοῦ πρ. Ναπολέοντος, υἱοῦ τοῦ ποτὲ βασιλέως τῆς Οὐεστφαλίας Ἱερωνύμου, ἐξαδέλφου τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων.

2. Πρ. Οὐμβέρτος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 14 Μαρτίου 1844.

3. Πρ. Ἀμεδαῖος, γεννηθεὶς τῇ 30 Μαΐου 1845.

4. Πρ. Ὄθων, γεννηθεὶς τῇ 11 Ἰουλίου 1846.

5. Πρ. Μαρία Πία, γεννηθεῖσα τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1847, ἐνυμφεύθη τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1862 μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας, Λουδοβίκου Α′.

ΜΕΞΙΚΟΝ.

Μαξιμιλιανὸς Α′, αὐτοκράτωρ τοῦ Μεξικοῦ, γεννηθεὶς τῇ 6 Ἰουλίου 1832, υἱὸς τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Καρόλου, ἐδέχθη τὸ προσφερθὲν αὐτῷ στέμμα τοῦ Μεξικοῦ τῇ 10 Ἀπριλίου 1864. Ἀπεβιβάσθη εἰς Βερακρούζαν τῇ 29 Μαΐου, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Μεξικοῦ τῇ 12 Ἰουνίου 1864. Ἐνυμφεύθη τῇ 27 Ἰουλίου 1857 μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης Καρλόττας, γεννηθείσης τῇ 7 Ἰουνίου 1840, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου Λεοπόλδου τοῦ Α′.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Γουλιέλμος Γ′, βασιλεὺς τῶν Κάτω Χωρῶν, γεννηθεὶς τῇ

19 Φεβρουαρίου 1817, διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Γουλιέλμον Β′ τῇ 17 Μαρτίου 1849. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Ἰουνίου 1839 μετὰ τῆς βασιλίσσης Σοφίας, γεννηθείσης τῇ 17 Ἰουνίου 1818, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βυρτεμβέργης, Γουλιέλμου Α′.

Τέκνα· 1. Πρ. Γουλιέλμος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1840.

2. Πρ. Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 25 Αὐγούστου 1851.

ΠΑΠΠΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ.

Πῖος Θ′, γεννηθεὶς τῇ 13 Μαΐου 1792, ἐξελέχθη πάππας τῇ 16 Ἰουνίου, καὶ ἐστέφθη τῇ 16 Ἰουνίου 1846.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Λουδοβῖκος Α′, βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, γεννηθεὶς τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1838, διεδέχθη τῇ 11 Νοεμβρίου 1861 τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Πέτρον Ε′. Ἐνυμφεύθη τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1862 μετὰ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Πίας, γεννηθείσης τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1847, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Β′.

Υἱός· Πρ. Κάρολος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1863.

ΠΡΩΣΣΙΑ.

Γουλιέλμος Α′, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, γεννηθεὶς τῇ 22 Μαρτίου 1797, υἱὸς τοῦ βασιλέως Φριδερίκου Γουλιέλ-

μου Γ'. Ἐγένετο ἀντιβασιλεὺς τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1858· διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Φριδερῖκον Γουλιέλμον Ε' τῇ 2 Ἰανουαρίου 1861, καὶ ἐστέφθη τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1861. Ἐνυμφεύθη τῇ 11 Ἰουνίου 1829 μετὰ τῆς βασιλίσσης Αὐγούστης, γεννηθείσης τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1811, θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Σάξ-Βεϊμὰρ Καρόλου Φριδερίκου.

Τέκνα· 1. Πρ. Φριδερῖκος Γουλιέλμος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 18 Ὀκτωβρίου 1831, ἐνυμφεύθη τῇ 25 Ἰανουαρίου 1858 μετὰ τῆς πρ. Βικτωρίας, θυγατρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας Βικτωρίας Α', γεννηθείσης τῇ 21 Νοεμβρίου 1840. — Τέκνα αὐτῶν· — 1. Φριδερῖκος Γουλιέλμος, γεννηθεὶς τῇ 27 Ἰανουαρίου 1859. — 2. Πρ. Καρλόττα, γεννηθεῖσα τῇ 24 Ἰουλίου 1860. — 3. Πρ. Ἐρρῖκος, γεννηθεὶς τῇ 14 Αὐγούστου 1862. — 4. Πρ. Σιγισμόνδος, γεννηθεὶς τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1864.

2. Πρ. Λουΐζα, γεννηθεῖσα τῇ 3 Δεκεμβρίου 1838, ἐνυμφεύθη τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1856 μετὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης Φριδερίκου.

ΡΩΣΣΙΑ.

Ἀλέξανδρος Β', αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, γεννηθεὶς τῇ 17/29 Ἀπριλίου 1818, διεδέχθη τῇ 18 Φεβρουαρίου (2 Μαρτίου) 1855 τὸν πατέρα του αὐτοκράτορα Νικόλαον Α'. Ἐστέφθη τῇ 26 Αὐγούστου (7 Σεπτεμβρίου) 1856. Ἐνυμφεύθη τῇ 16/28 Ἀπριλίου 1841 μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης Μαρίας, γεννηθείσης τῇ 27 Ἰουλίου (8 Αὐγούστου) 1824, θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Ἔσσης Λουδοβίκου Α'.

Τέκνα· 1. Νικόλαος, μέγας δοὺξ, γεννηθεὶς τῇ 8/20 Σεπτεμβρίου 1843. Ἀπέθανεν εἰς Νίκαιαν τῆς Γαλλίας τὴν 11/23 Ἀπριλίου 1865.

2. Μέγας δοὺξ Ἀλέξανδρος, γεννηθεὶς τῇ 26 Φεβρουαρίου (10 Μαρτίου) 1845, κηρυχθεὶς διάδοχος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12/24 Ἀπριλίου 1865.

3. Μέγας δοὺξ Βλαδίμηρος, γεννηθεὶς τῇ 10/22 Ἀπριλίου 1847.

4. Μέγας δοὺξ Ἀλέξιος, γεννηθεὶς τῇ 2/14 Ἰανουαρίου 1850.

5. Μεγάλη δούκισσα Μαρία, γεννηθεῖσα τῇ 5/17 Ὀκτωβρίου 1853.

6. Μέγας δοὺξ Σέργιος, γεννηθεὶς τῇ 29 Ἀπριλίου (11 Μαΐου) 1857.

7. Μέγας δοὺξ Παῦλος, γεννηθεὶς τῇ 21 Σεπτεμβρίου (3 Ὀκτωβρίου) 1860.

ΣΑΞΩΝΙΑ.

Ἰωάννης, βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας, γεννηθεὶς τῇ 12 Δεκεμβρίου 1801, διεδέχθη τὸν ἀδελφόν του βασιλέα Φριδερῖκον Αὔγουστον Β' τῇ 9 Αὐγούστου 1854. Ἐνυμφεύθη τῇ 21 Νοεμβρίου 1822 μετὰ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας, γεννηθείσης τῇ 13 Νοεμβρίου 1801, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ.

Τέκνα· 1. Πρ. Ἀλβέρτος, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 23 Ἀπριλίου 1828. Ἐνυμφεύθη τῇ 18 Ἰουνίου 1853 μετὰ τῆς

πρ. Καρολίνας, γεννηθείσης τῇ 5 Αὐγούστου 1833, θυγατρὸς τοῦ πρ. Γουστάβου Βάζα.

2. Πρ. Ἐλισσάβετ, γεννηθεῖσα τῇ 4 Φεβρουαρίου 1830, ἐνυμφεύθη τῇ 22 Ἀπριλίου 1850 μετὰ τοῦ πρ. τῆς Σαρδηνίας Φερδινάνδου, δουκὸς τῆς Γενούης. Ἐχήρευσε τῇ 10 Φεβρουαρίου 1855.

3. Πρ. Γεώργιος, γεννηθεὶς τῇ 8 Αὐγούστου 1832, ἐνυμφεύθη τῇ 11 Μαΐου 1859 μετὰ τῆς πρ. Μαρίας Ἄννης, γεννηθείσης τῇ 21 Ἰουλίου 1843, θυγατρὸς τῆς βασιλίσσης τῆς Πορτογαλλίας Μαρίας Β΄. — Θυγάτηρ αὐτῶν. — 1. Πρ. Ματθίλδη, γεννηθεῖσα τῇ 19 Μαρτίου 1863.

4. Πρ. Σοφία, γεννηθεῖσα τῇ 15 Μαρτίου 1845.

ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΝΟΡΒΕΓΙΑ.

Κάρολος ΙΕ΄, βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Νορβεγίας, γεννηθεὶς τῇ 3 Μαΐου 1826, διεδέχθη τὸν πατέρα του βασιλέα Ὀσκὰρ Α΄ τῇ 2 Ἰουλίου 1859, καὶ ἐστέφθη τῇ 3 Μαΐου 1860. Ἐνυμφεύθη τῇ 19 Ἰουνίου 1859 μετὰ τῆς βασιλίσσης Λουΐζης, γεννηθείσης τῇ 5 Αὐγούστου 1858, θυγατρὸς τοῦ πρ. τῶν Κάτω Χωρῶν Φριδερίκου.

Θυγάτηρ· 1. Πρ. Λουΐζα, γεννηθεῖσα τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1851.

ΤΟΥΡΚΙΑ.

Ἀβδοὺλ Ἀζὶζ, Σουλτάνος, γεννηθεὶς τῇ 9 Φεβρουαρίου 1830. Ἡγεμὼν 32ος ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ὀσμὰν καὶ 29ος ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως. Διεδέχθη τῇ 25 Ἰουνίου 1861 τὸν ἀδελφόν του Σουλτάνον Ἀβδοὺλ Μεδζίτ.

Ανεψιὸς αὐτοῦ· Μουρὰτ ἐφέντης, ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Μεδζὶτ, διάδοχος, γεννηθεὶς τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1840.

ΥΠΟΤΕΛΕΙΣ ΗΓΕΜΟΝΕΣ ΕΝ ΤΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ.

ΒΛΑΧΙΑ ΚΑΙ ΜΟΛΔΑΒΙΑ.

. . . .

ΣΕΡΒΙΑ.

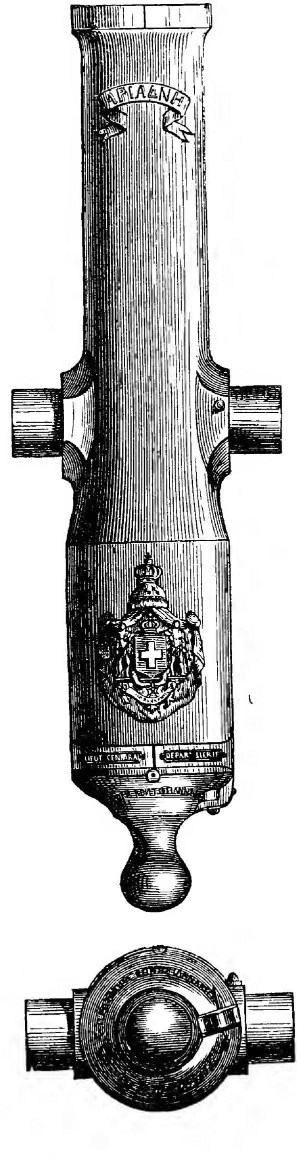
Μιχαὴλ Γ′ Ὀβρένοβιτς, γεννηθεὶς τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1825, διεδέχθη τὸν πατέρα του Μιλόσχην Α′, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἡγεμὼν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1860. Ἐνυμφεύθη τῇ 1 Αὐγούστου 1853 μετὰ τῆς πρ. Ἰουλίας, γεννηθείσης τῇ 26 Αὐγούστου 1831, θυγατρὸς τοῦ θαλαμηπόλου τοῦ αὐτοκράτορς τῆς Αοὐστρίας κόμητος Φραγκίσκου Οὐνιάδου.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ.

Νικόλαος Α′ Πέτροβιτς, γεννηθεὶς τῷ 1840, ἀνηγορεύθη ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου τῇ 14 Αὐγούστου 1860, διαδεχθεὶς τὸν πρ. Δανιὴλ Α′. Ἐνυμφεύθη τῇ 8 Νοεμβρίου 1860 μετὰ τῆς πρ. Μιλήνης, θυγατρὸς τοῦ γερουσιαστοῦ Πέτρου Βούκοτιτς.

ΠΥΡΟΒΟΛΟΝ

Δωρηθὲν τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ βασιλεῖ Γεωργίῳ τῷ Α'.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΕΡΩΤΙΚΑ (1).

Σ' ἐμένα ὁ Ἔρως εἶναι
Τὸ αἷμα κι' ἡ ψυχή,
Γιατὶ 'ναι τῆς καρδιᾶς μου
Τὸ τέλος κι' ἡ ἀρχή.

Ω τρυφερώτατ' Ἔρωτα,
Γλυκὺ ψυχῆς μου πάθος,
Θνητὸς δὲν ἔχει λάθος
Ἐσὲ νὰ προσκυνάῃ.
Ἐσὺ στιγμὴ νὰ λείψῃς,
Μαραίνεται ὅλη ἡ φύση,
Νεκρόνει πᾶσα χτίση,
Τὸ πᾶν διαλύεται, σϐύει.
Τὸ δυνατό σου χέρι
Νομοθετάει, μορφόνει,
Τὸν κόσμον ἐμψυχόνει,
Κινεῖ καὶ κυϐερνάει.
Ἐσὺ 'σαι ποῦ λαμπρύνεις
Τῶν οὐρανῶν τοὺς θόλους

(1) Ἴδε Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον, ἔτος Ε', σελ. 133.

Μὲ τοὺς ἀχτινοβόλους
Ἀστέρας φωτεινούς.
    Τῆς θάλασσας τὰ βάθη
Μακρυὰ ὄχ τ' ἐσὲ δὲ μνίσκουν,
Καὶ ἡ στεῤῥιαὶς εὑρίσκουν
Ζωῆς ἀναπνοή.

    Χ' τ' ἐσέν' τῆς γῆς ἡ ὄψη
Παντοῦ κατοικημένη,
Βλαστίζει στολισμένη
Μὲ λογιαστὴ θωριά.
    Τὰ πάντα ζιοῦν καὶ εἶναι
Στὴ δύναμί σου μόνη,
Καὶ ὁ κόσμος ξανανιόνει
Μὲ κύκλο σταθερό.
    Στὴν προσταγή σου νιόθει
Μαλακωμένο στῆθος,
Τὸ ἀνήμερό της ἦθος
Ἡ τίγρη ἀπαρατάει.
    Τ' ἁρπαχτικὸ Γεράκι,
Τὸ ἄθῶο Περιστέρι,
Μὲ τὸ γλυκό τους ταίρι
Συζιοῦν μὲς τὴ φωλιά.
    Τοῦ Ἔρωτα ἡ φλόγα
Εἶναι παντοῦ χυμένη,
Κι' ἡ φύση ἐρωτεμένη
Τὸν ἔρωτα ἀντηχάει.

Ὦ τρυφερώτατ' Ἔρωτα
Τῆς φύσης ὅλης πάθος,
Θνητὸς δὲν ἔχει λάθος
Ἐσὲ νὰ προσκυνάῃ.

Φιλόπονο Μελίσσι,
Τὸ μέλι, ποῦ γυρεύεις,
Στὰ πορφυρένια χείλη
Μὸν τολμηρὸ ἂν ὁρμήσῃς,
Μάθε κι' ἡ λιγερένια,
Καὶ πρόσεχε, μαζί σου

Ποῦ σ' ἔκαμεν ἡ φύση
Τὸ μέλι νὰ τρυγᾷς,
Μὴ κόπους ἐξοδεύῃς
Νὰ πᾷς ν' ἀνθολογᾷς.
Τὸ ἔχει πλούσιο ἡ Φύλλη
Κι' ἀσύγκριτα γλυκύ·
Τὸ μέλι νὰ ῥουφήσῃς,
Σὰ στ' ἄνθια, κι' ἀποκεῖ.
Χείλη τὰ κοραλλένια
Παράχει τρυφερά·
Μὴ πάρῃς τὸ κεντρί σου,
Καὶ βλάψῃς τρομερά.

Ἡ γλυκυτάτη Ἄνοιξι
Μὲ τ' ἄνθια στολισμένη,
Ῥοδοστεφανωμένη
Τὴ γῆ γλυκοτηράει.

Κι' ἡ γῆ τὴ χλόη ἐντύνεται,
Τὰ δάση της ἰσκιόνουν,
Τὰ κρύα χιόνια λυόνουν,
Ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφουνται,
Τὰ πλάγια χρωματίζουν,
Κι' ἡδονικαῖς φωτίζουν
Ἡ δροσεραὶς αὐγαίς.

Στὸ ἀγκαθερὸ τριαντάφυλλο
Γλυκολαλάει τ' Ἀηδόνι.
Τὸ ξένο Χελιδόνι
Ταιριάζει τὴ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι' ἄκοπα,
Σὲ πράσινα λιβάδια,
Τὰ ζωντανὰ κοπάδια
Βελάζουν καὶ πηδᾶν.

Κι' ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος,
Φυσσῶντας τὴ φλογέρα,
Γιομόζει τὸν ἀγέρα
Μὲ τραγουδιῶν φωναίς.

Κάθε ψυχὴ εὐφραίνεται,
Τὴν ἄνοιξι γιορτάζει·
Ὁ Θύρσις σκυθρωπάζει
Στὴ γενικὴ χαρά.

Ὡραία Δάφνη πρόβαλε
Νὰ τὴν ἀποστολίσῃς,
Καὶ τότες εἶναι ὁ Θύρσις
Ὁ πλέον εὐτυχής.

Ἔρωτά μου παιγνιδιάρη,
Νὰ μοῦ κάμῃς κάποια χάρι
Σοῦ ζητῶ ξεχωριστή·

Τὴν ἀγάπη ποῦ λατρεύω
Ὄχ τ' ἐσένα τὴ γυρεύω
'Σένα, ἀπ' ὅλαις χωριστή.

Νοστιμάδαις, χάρες, κάλλη,
Ἂς τὰ ἔχῃ ἡ μιὰ κι' ἡ ἄλλη·
Ἂς τὰ χαίρουνται πολλαίς.

Ἀφροδίταις σ' ὡραιότη
Ὂχ τὴν ὕστερη ὡς τὴν πρώτη
Ἂς φαντάζουν ἡ καλαίς.

Ἡ ἀγάπη μου μ' ἀρέγει,
Κι' ἡ καρδιά μου σὰν τὴ στρέγει,
Θέλα ἤμουν εὐτυχής.

Μόνε ξέρεις, Ἔρωτά μου,
Καὶ νογᾷς τὰ βάσανά μου
Ποῦ μὲ θλίβουν ἀπαρχῆς;

Κι' ἐδικῆς σου ἐξ αἰτίας
Τῆς πολλῆς μου εὐτυχίας
Δὲν ὁρίζω τὰ κλειδιά.

Τί ἐσὺ ἀφορμὴ μοῦ δίνεις;
Τὸ φαρμάκι ἐσὺ μοῦ χύνεις
Γιὰ τ' ἐκείνης τὴν καρδιά.

Τώρα αὐτὸ 'ν' στὸ θελημά σου,
Ἐπειδὴς καὶ τ' ἅρματά σου
Ὅπως θέλεις κυβερνᾷς.

Τέλειωσέ μου τὸ χατήρι,
Μάκρυνέ μου τὸ ποτήρι,
Τὸ πικρὸ ποῦ μὲ κερνᾷς.

Στῆς καρδιαὶς όποῦ ξετρέχεις,
Διὸ λογιῶν σαΐταις ἔχεις,
Διὸ πληγαὶς νὰ προξενᾷς·

Μὲ τὴ μιὰ δεσμὸ συμπάθειας,
Μὲ τὴν ἄλλην ἀντιπάθειας
Τὴν ψυχρότητα κινᾷς.

Τὴν ἀγάπη μου γιὰ μένα,
Ἀπὸ τόξα φλογισμένα,
Μὲ τὴν πρώτη σαϊτιὰ

Πλήγωσέ τη πέρα πέρα,
Νὰ τὴ νιόθῃ νύχτα ἡμέρα
Ἀναμμένη σὰ φωτιά.

Μὲ τὴ δεύτερη νὰ σώσῃς
Στὴν καρδιά της ν' ἀποδώσῃς
Σαϊτιᾶς τὴν ἀρετὴ,

Ποῦ χωρὶς ἀμφιβολία
Νὰ 'χῃ τέλεια ἀδιαφορία,
Γιὰ τὸ πᾶν ν' ἀναισθητῇ.

Πές μου, Ἔρωτα, νὰ ζήσῃς,
Ἄδειον τάχα θὰ μ' ἀφήσῃς;
Ἕνας δοῦλός σου κι' ἐγώ.

Ἔρωτά μου, αὐτὸ τὸ γέλιο
Εἶναι, πές μου, περιγέλιο;
Ἄχ! τὸ βλέπω, τὸ νογῶ.

Τὸ πόσο σὲ λατρεύω, τὸ πόσο σ' ἀγαπῶ,
Τῶν ἀδυνάτων εἶναι ποτὲ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ·

Τί σ' ἀγαπῶ μὲ τρόπο καθόλου χωριστὸ,
Ποῦ μέσα στὴν καρδιά μου ἀκέρια σὲ βαστῶ.

Κι' ἡ δύναμί σου εἶναι, ποῦ τὴ ζωογονάει,
Τὴν κάνει νὰ χτυπάῃ, τὴν κάνει καὶ κινάει.

Καθὼς ἐσὺ νὰ λείψῃς, δὲν ἔχω πλιὸ καρδιά·
Κι' ἂν ἡ καρδιά μου μένῃ, δὲν ἔχω τὰ κλειδιά.

Ἐσὺ εἶσαι τῆς ζωῆς μου τὸ τέλος κι' ἡ ἀρχὴ,
Γιατὶ εἶσαι τῆς καρδιᾶς μου τὸ αἷμα κι' ἡ ψυχή

Καὶ ζιῶ στὸν κόσμο μόνον ἐσένα ν' ἀγαπῶ.
Μὸν πόσο! δὲν εἶν' τρόπος ποτὲ νὰ τὸ εἰπῶ.

Θωρῶ σου, Χλόη, κι' ἄδικα
Θέλ' ἀπομαραθοῦν
Οἱ κρίνοι, τὰ τραντάφυλλα·
Στὴν ὄψη σου, ποῦ ἀνθοῦν.
Διαβατικὰ τ' ἀθρώπινα,
Σὰν ποταμιοῦ νερό.
Τὰ νιάτα χάρου, Κόρη μου,
Μὴ χάνῃς τὸν καιρό·
Πλακόνουν τὰ γεράματα
Προμιοῦ τὰ φανταχτῇς,
Κι' ἂν μετανιώσῃς ὕστερα,
Διπλᾶ θὰ παιδευτῇς.

Τῆς σαγιτιαὶς τοῦ Ἔρωτα
Μὴ τῆς καταφρονᾷς,
Καὶ μὴ τὰ δασκαλέματα
Ἀκοῦς τῆς Ἀθηνᾶς.
Τὰ ἤθη, Χλόη, ἡμέρωσε,
Μὴ θὲς νὰ τυραγνᾷς·
Ἡ φύση δὲ σοῦ χάρισε
Καρδιὰ νὰ μὴ πονᾷς.
Τηρᾷς τὴν ψεύτραν Ἄρτεμι;
Δὲν ξέρεις, σὲ γελάει,
Καὶ μὲ τὸν Ἐνδυμίωνα
Κρυφᾶ συχνομιλάει.
Τὴ νιότη χάρου, Κόρη μου·
Ὀγλήγορα ἀπανθεῖ,
Καὶ ἀφοῦ τινὰς τὴν ἔχασε,
Χαμένα τὴν ποθεῖ.

Ἢ ζήσω τὴ ζωή μου μεγάλος καὶ λαμπρὸς,
Ἢ πάλι τὴν περάσω σὲ φτώχια καὶ μικρὸς,
Μὴ θέλα βρῶ στὸ τέλος σ' ἐκεῖνα διαφορά;
Καὶ τὸ 'να καὶ τὸ ἄλλο θὰ πάψουν μιὰ φορά.
Γυμνὸς στὸν κόσμο μπῆκα καὶ θέλα βγῶ γυμνός
Ὁ κόσμος εἶναι ξένος, δὲν ἔμεινε τινός.
Μακρυὰ λοιπὸν φροντίδες ματαίων στοχασμῶν,
Ποῦ κατατυραγνᾶτε μὲ ἡδονῶν χαμόν.
Μοῦ φτάνουν νὰ 'χω μόνον ὑγιὰ, καλὴ καρδιὰ,
Ζωῆς εὐτυχισμένης τὰ μοναχὰ κλειδιά.

Λὲν ὁ κόσμος, Ἡ ἀγάπη
Ἔχει βάσανα πολλά.
Ἐγὼ λέγω, πῶς σὲ ταῦτο
Δὲ στοχάζουνται καλά.
Νύχτα ἡμέρα νὰ παθαίνω,
Μιὰ στιγμὴ τ' ἀλησμονῶ,
Ὅτι νὰ καλαντικρύσω
Τὰ ματάκια ποῦ πονῶ.
Πάρτε, ὅσα, κι' ἂν θελῆστε,
Δάκρυα, πάθια, στεναςμοὺς,
Οὔτε ἕναν μὴν ἀφῆστε
Ὃχ τοὺς δάρτες καὶ καϋμούς.
Λογαριάστε, καὶ θὰ βρῆτε
Νοὔλλα ὅλα τὰ πικρὰ,
Ἂν τὰ βάλετε στὸ ζύγι,
Καὶ φιλήσω μιὰ φορά.

Μὲς τὰ γλυκά σου μάτια
Ὁ ἔρως κατοικάει,
Καὶ τὰ κινήματά τους
Ὡς θέλει διοικάει.
Τὰ διάλεξε σαγίταις,
Δοξάρια τρομερά·
Μ' αὐτὰ καρδιαὶς πληγόνει
Σκληρὰ, φαρμακερά.
Ἀλοίμονον σ' ἐκεῖνον
Ὅπου νὰ καυχηθῇ!

Σὲ ταῦτα ν' ἀντικρύσῃ
Χωρὶς νὰ πληγωθῇ
Εὐτὺς ὁ Ἔρως τότες
Μ' ἀκράτητην ὀργὴ,
Θανατερὴ τοῦ ἀνοίγει
Στὰ ἀστήθια τὴν πληγή.

Φλόγαις, φωτιαὶς, καὶ λαύραις,
Μὲ ἀναστεναγμοὺς,
Μὲς τὴν καρδιά του ἀνάφτει
Δεινοὺς παραδαρμούς.
Δάκρυα, κλαϋμοὺς, καὶ πάθια,
Βαριὰ τοῦ προξενάει,
Καὶ μὲ μυρίους τρόπους
Τὸν κατατυραννάει.

Τὸν βλέπει στὰ δεσμά του,
Τοὺς πόνους του θωρεῖ,
Καὶ νὰ τοὺς ἀβγατήσῃ
Τὸ πῶς ζητάει ναὐρῇ.
Μ' αὐτὰ τὰ ἅρματά του
Καὶ μὲ πολλὴν ὁρμὴ,
Σημάδεψε κι' ἐμένα
Νὰ κάμῃ δοκιμή.
Ἀλλὰ μ' ἐλεημονήθη
Ἡ Χλόη ἡ καλὴ,
Κι' ὁ Ἔρως ἀφοντότες
Γελῶντας μοῦ μιλεῖ.

—

Ποιὸς λέει σκληρὸν τὸν Ἔρωτα,
Καὶ τὸν κακολογάει,
Τὸν γλωσσοτρώγετ' ἄδικα,
Χωρὶς νὰ τὸν νογάῃ.
Παιδὶ μικρὸ, κι' ἀνήλικο
'Σ τῆς νιότης τὴν ἀκμὴ,
Μὲ δίχως ἄλλη μάθησι,
Μὲ δίχως δοκιμή.
Γιατὶ ξοδεύει, παίζοντας
Περίσσια, τὸν καιρὸ,
Γιὰ τοῦτο δὰ τὸν Ἔρωτα
Τὸν κράζομε σκληρό.
Ὦ φρόνιμοι κατήγοροι,
Κριτάδες τοῦ κοινοῦ,
Γιὰ κάμετε τὴν κρίσι σας
Μὲ προσοχὴ καὶ νοῦ.
Σκληρὸς αὐτὸς δὲν εἶναί τος,
Μὸν εἴμεστε σκληροὶ
Ἐμεῖς, ὁποῦ τὸν θέλομε
Μὲ γνώμη σοβαρή.
Παιγνίδια, φίλοι, ὀρέγεται,
Καὶ γέλια σὰν παιδί.
Φτερὰ βαστάει, κι' ἀπέταξε,
Ἐνάντια σὰν ἰδῇ.
Μαζί του παῖξε, γέλασε,
Ἂν θὲς νὰ σ' ἀγαπάῃ·
Μὴν ἀποστάσῃς τρέχοντας
Νὰ πᾷς ἐκεῖ ποῦ πάει.
Ὁ Ἔρως εἶναι ἐλεύτερος,

Ποτέ σου δὲν μπορεῖς
Νὰ τὸν κρατήσῃς σκλάβο σου·
Τοῦ κάκου τὸ θαῤῥεῖς.
   Μὴ τὸν παντέχῃς λαίμαργο
'Σ τοῦ Κροίσου τὰ καλὰ,
Ἢ πῇς, Τοῦ μέγα Ἀλέξανδρου
Ὁ θρόνος τὸν γελᾷ.
   Τὸν διώχνει ἡ σκυθρωπότητα,
Τὸ ἄγριο τὸν φοβάει.
Εὐγένεια, καὶ ἀξίωμα
Αὐτὸν δὲν τὸν τραβάει.
   Ἂν ἔχῃς γνώμην ἄκακη,
Χαρούμενη καρδιὰ,
Βαστᾷς στὸ χέρι σου ἄσφαλτα
Τοῦ Ἔρωτα κλειδιά.
   Κι' ἀνίσως νιάτα χαίρεσαι,
Μ' αὐτὸν καλὰ περνᾷς·
Εἰ δὲ μὴ, βασανίζεσαι,
Κι' αὐτὸν τὸν τυραγνᾷς.
   Καὶ κράζεις ὑστερώτερα
Τὸν Ἔρωτα σκληρὸ,
Ἀντὶς νὰ κράξῃς ἄτυχον
Αὐτό σου τὸν καιρό.

——

   Ἀχ ἔλα, θάνατε πικρὲ, καὶ πάρε τὴ ζωή μου,
Ἀφοῦ καὶ πλιὸ στερεύομαι τὴ μόνη παντοχή μου.

Τὴ Χλόη μου νὰ μὴ θωρῶ, καὶ ζωντανὸς νὰ μείνω;
Ἀχ τί ποτήρι μῶδωκε τὸ ῥιζικὸ, καὶ πίνω!

Μὴ παύετε ματάκια μου νὰ κλαῖτε, νὰ θρηνῆτε·
Τὸ φῶς σας ἐϐασίλεψε, τί ἄλλο καρτερεῖτε;

Καρδιὰ γιατί μὲ τυραγνᾷς, καὶ βαριοπαραδαίρεις;
Τὸν τόπο σου τὸν ἔχασες, σὲ τί βυθὸ μὲ σέρεις!

Ψυχὴ, ψυχὴ ἀνυπόφερτη σ' τοῦ πάθου μου τὴ βράσι,
Ἄφσ' τὸ κορμάκι μου νεκρὸ νὰ πάγῃ ν' ἀγαλλιάσῃ.

Ἂχ ἔλα, θάνατε γλυκὲ, τοὺς πόνους μου νὰ 'γιάνῃς,
Τρέξε σ' ἐμένα γλήγορα, κάμμιὰ ἄργητα μὴ βάνῃς.

Ὦ θάνατε ἀπάνθρωπε, γιατί δὲν μὲ πληγόνεις;
Κι' ἀπὸ παρόμοια βάσανα γιατί δὲν μὲ γλυτρόνεις;

Βάρει μὲ τὸ κοντάρι σου, παρακαλῶ σε, Χάρε,
Κι' αὐτὴν τὴν ἄθλιά μου ζωὴ, σπλαχνίσου με, καὶ πάρε.

Πουλάκι ξένο, Ξενιτεμένο,
Κυνηγημένο,
Ποῦ νὰ σταθῶ,
Ποῦ νὰ καθίσω, Νὰ ξενυχτήσω,
Νὰ μὴ χαθῶ;
Βραδιάζει ἡ μέρα, Σκοτάδι παίρει,
Καὶ δίχως ταίρι
Πῶς νὰ βρεθῶ;
Πῶς νὰ φωλιάσω, Σὲ ξένω δάσο
Ν' ἀποσυρθῶ;
Ἡ ἡμέρα φεύγει, Ἡ νύχτα βιάζει,
Νὰ, ἡσυχάζει
Κάθε πουλί.

Κι' ἐγὼ στενάζω,
Τὸ ταίρι κράζω,
Ξένο πουλί.

Κυττάζω τ' ἄλλα
Πουλιὰ ζευγάρι·
Αὐτὴν τὴν χάρι
Δὲν ἔχω πλιά.

Ἔρημο τρέχω,
Τόπο δὲν ἔχω
Μηδὲ φωλιά.

Νὰ βρῶ γυρίζω
Ποῦ νὰ καθίσω,
Νὰ ξενυχτήσω
Κἂν μοναχό.

Κάθε κλαράκι
Βαστάει πουλάκι
Ζευγαρωτό.

Δὲ μὲ γνωρίζουν,
Κι' ἐδῶ μὲ διώχνουν,
Κι' ἐκεῖ μ' ἀμπόχνουν·
Ποῦ νὰ σταθῶ;

Ἀχ! πῶς νὰ γένω,
Ποῦ νὰ πηγαίνω,
Νὰ μὴ χαθῶ!

Λιγᾶν οἱ κλάδοι,
Τὰ φύλλα σιοῦνται,
Γλυκοτζιμπιοῦνται
Τ' ἄλλα πουλιά.

Ἐγὼ τὸ ξένο,
Τὸ πικραμένο,
Χωρὶς φωλιά,

Ἀπὸ 'να σ' ἄλλο
Πετῶ δενδράκι,
Νὰ βρῶ κλαράκι
Γιὰ νὰ σταθῶ·

Γιὰ ν' ἀκουμπήσω,
Νὰ ξενυχτήσω,
Νὰ μὴ χαθῶ.

Ἀποῤῥιμμένο
Σὲ ἄγρια ἀγκάθια,
Μικρά μου πάθια

Καὶ ξενητιαῖς.
Θρηνῶντας μένω,
Καὶ ἐκεῖ διαβαίνω
Κακαῖς νυχτιαίς.
Κι' ἐκεῖ ποῦ στέκω
Μαμουριασμένο,
Καὶ μαραμένο
Θρηνολογῶ.
Νιὰ, βλέπω, βγαίνει,
Νιὰ ἁρματωμένη
Σὰν κυνηγό.
Βαστάει δίχτυα,
Δίχτυα ἀσημένια,
Συρματερένια
Στ' ἀριστερὸ,
Καὶ στὴ δεξιά της,
Μὲ τ' ἅρματά της,
Κλουβὶ ἀργυρό·
Φορέματ' ἄσπρα,
Κι' ἄσπρη μὲ χάρι,
Ὅλη φεγγάρι
Βαθιᾶς νυχτός.
Λὲς κι' εἶναι ἐκείνη,
Ὁποῦ τοῦ δίνει
Λάμψι καὶ φῶς.
Περνάει σιμά μου,
Καὶ μὲ κυττάζει,
Γλυκὰ μὲ κράζει,
Καὶ μοῦ μιλεῖ.
Ἔλα πουλάκι
Μὲς τὸ κλουβάκι,
Ξένο πουλί.
Ἔμπα, μοῦ λέγει,
Ἔμπα τὸ ξένο,
Τὸ πικραμένο,
Ν' ἀναπαυθῇς.
Γιὰ νὰ καθίσῃς
Νὰ ξενυχτήσῃς,
Νὰ μὴ χαθῇς.
Πουλὶ δικό μου,
Νὰ σ' ἀποχτήσω,

Καὶ νὰ σοῦ στήσω
Χρυσὴ φωλιά·
Σ' αὐτὴ νὰ ζήσῃς, Ν' ἀλησμονήσῃς
Τὴν ξενητιά.
Μὴ σὲ πειράζῃ Κλεισμένο νὰ 'σαι,
Καὶ μὴ φοβᾶσαι
Νὰ σκλαβωθῇς.
Ἔλα σ' ἐμένα· Τὶ εἶσαι σὲ ξένα,
Καὶ μὴ χαθῇς.
Σοῦ τάζω μ' ὅρκο Τὴ λευτεριά σου
Χωρὶς καμμιά σου
Ἀμφιβολιά·
Ὅταν θελήσῃς Κλουβὶ ν' ἀφήσῃς,
Καὶ τὴ φωλιά.
Ἔλα, μοῦ λέγει, Μικρὸ πουλάκι,
Μὲς τὸ κλουβάκι
Γιὰ νὰ σταθῇς·
Γιὰ ν' ἀκουμπήσῃς, Νὰ ξενυχτήσῃς,
Νὰ μὴ χαθῇς.
Στῇς τόσαις χάρες, Στὰ σπλαχνικά της
Λόγια γλυκά της
Πλιὸ δὲν ἀργῶ.
Φτερά μου ἁπλόνω, Σ' αὐτὴ ζυγόνω
Πολὺ γοργό.
Καὶ στὸ χρυσό της Πετῶ χεράκι,
Καὶ στὸ κλουβάκι
Προμιοῦ νὰ μπῶ,
Τὰ ζαχαρένια, Τὰ κοραλλένια
Χείλια τζιμπῶ.

1. ΓΚΙΚΑΣ (Γρηγόριος) 2. ΓΚΙΚΑΣ (Μιχαήλ) _ 3. ΣΤΟΥΡΤΖΑΣ (Μιχαήλ)
4 ΡΙΚΟΡΔ (Πέτρος) _ 5. ΛΛΥΩΝΣ. (Εδμόνδος)

Ἀγάπη μου πολύτιμη, τὰ λόγια σου ἔχω νόμο.
Τὸ λόγο, ποῦ μ' ἐπρόσταξες, τὸν ἔβαλα σὲ δρόμο.
Γιὰ τρεῖς ἡμέραις ὥρισες μακρυὰ ὄχ τὴν κατοικιά σου
Νὰ στερευτῶ τὰ μάτια σου, καὶ τὴ γλυκὴ θωριά σου.
Κυρὰ εἶσαι· καμμιὰ ξέταξι δὲν κάνω στὸ σκοπό σου·
Ἐγὼ, σὰ δοῦλος, πρέπει μου ν' ἀκούω τὸν ὁρισμό σου.
Καὶ ὄχι τόσο διάστημα καιροῦ κοντὸ κι' ὀλίγο
Μακρυὰ ὄχ τ' ἐσένα στρέγομαι, σὰ θέλησες, νὰ φύγω·
Μονὲ γιὰ πάντα εἶμ' ἕτοιμος μακρυὰ ὄχ τ' ἐσὲ νὰ ζήσω,
Τῆς ἀρεσιᾶς σου νὰ φερθῶ, καὶ νὰ σ' εὐχαριστήσω.
Καὶ μὴ θαῤῥῆς, σοῦ ὑπόσχομαι, χωρὶς νὰ τὸ τελειώσω·
Τὶ δοκιμῆς ἀπόδειξι μπορῶ γιὰ νὰ σοῦ δώσω.
Ἂν ζιῶ στὸν κόσμο, μὴ θαῤῥῆς γιὰ ζωντανὸν ἐμένα·
Ἐγὼ δὲ ζιῶ διὰ λόγου μου, ζιῶ μοναχὰ γιὰ σένα.
Τὴ δανεικὴ ζωὴ ποῦ ζιῶ, κρατᾷς στὴ θέλησί σου,
Νὰ πάρῃς πίσω, ὡς βούλεσαι, κι' ὡς εἶν' τῆς ὄρεξίς σου.
Σὲ ὅλα τ' ἄλλα ἀναισθητῶ, καὶ τότε ζωντανεύω,
Τὰ κάλλη σοῦ νὰ χαίρωμαι, κι' ἐσένα νὰ λατρεύω.
Μὸν πάλι ἂν ἦν' ἀβόλετο, καὶ τὸ 'χε τὸ γραφτό μου,
Νὰ χωριστῶ στὰ ζῶντά μου τὸ φίλον τὸ δικό μου·
Μηδὲ μπορεῖ νὰ γένῃ ἀλλιῶς, παρὰ νὰ τὸ φτουρήσω,
Ἀπὸ τ' ἐσέν' ποῦ λαχταρῶ, πλιὸ χέρι νὰ τραβήσω·
Λιθάρι βάνω στὴν καρδιὰ, στὰ σωθικά μου πέτρα,
Καὶ παίρω τὴν ἀπόφασι, καὶ μπαίνω σ' ἄλλα μέτρα.
Ἀντὶς νὰ βασανίζωμαι, νὰ κολυμπῶ στὸ δάκρυ,
Τὸν κόσμο ἀρνιοῦμ' ὁλότελα, καὶ τὴ ζωὴ στὴν ἄκρη.
Κι' ἀντὶς νὰ σὲ στερεύωμαι, καὶ ν' ἀπερνῶ τοὺς χρόνους
Σὰ σὲ ζυντάνι σκοτεινὸ μὲ πάθια καὶ μὲ πόνους,
Τὴν ἄχαρή μου ἀναπνοὴ δὲ μ' ἐμποδάει νὰ σβύσω

Καὶ ὄχ τὰ μελλούμενα πικρὰ καὶ θλίψες μου νὰ γλύσω.
Τί θέλα εἰπεῖ ἕνας θάνατος κοντά σὲ χιλίους ἄλλους,
Στοῦ χωρισμοῦ σου τῆς στιμαὶς θανάτους πλιὸ μεγάλους;
Γιατὶ κι' ἀτή σου τὸ νογᾷς, κι' ἀτή σου τ' ἀπεικάζεις
Ἀνισωστᾷς μὲ χωριστῆς, τὸ χάρο μου τοιμάζεις.

Ἆχ, εἶναι ἡ πρώτη μου φωνὴ
Καθὼς ἡμέρα νὰ γενῇ·
Βραδιάζει, καὶ ἆχ φωνάζω,
Μ' αὐτὸ τὸ ἆχ πλαγιάζω.
Γιόμα μου εἶναι οἱ στεναγμοὶ,
Καὶ οἱ πικροὶ συλλογισμοί·
Δειπνῶ μελαχολία,
Σκληρὴν ἀπέλπισι.
Ἔχω τὰ δάκρυά μου πιοτὸ,
Τὰ βάσανά μου φαγητό·
Ζιῶ γιὰ νὰ τυραγνιοῦμαι,
Ἀφόντης σὲ ὑστεροῦμαι.
Ἡμέρα νύχτα δὲν μπορῶ
Ποτὲ ἀνάσαψι νὰ βρῶ.
Θρηνῶ παντοτεινά μου
Τὰ θλιβερὰ γραφτά μου.
Ἴσκιος στὸν κόσμο περπατῶ,
Καὶ μήτε ξέρω ποῦ πατῶ·
Καθένας ποῦ μὲ βλέπει
Νὰ μὲ λυπιέται πρέπει.
Λύπης ἐγίνηκα πηγή·
Καὶ ἡ βαθιά μου συλλογὴ

Μαζί μου πάντα μένει,
Ποτὲ δὲ ξεμακραίνει.
Νοῦ δὲν ποτάζω παντελῶς·
Παραλαλῶ σὰν ὁ τρελός.
Ξεχωριστὰ παθαίνω,
Καὶ πάλι δὲν πεθαίνω.
Ὅποιος καλὰ μὲ στοχαστῇ,
Παραπολὺ θὰ θιαμαχτῇ,
Πῶς ζιῶ μὲ τόσα πάθη,
Σὲ τέτοιας θλίψις βάθη.
Ῥίχνω τὰ μάτια ἐκεῖ κι' ἐδῶ,
Μὴ τύχῃ, φῶς μου, καὶ σὲ ἰδῶ.
Συχνὰ συχνὰ σὲ κράζω,
Τοῦ κάκου σὲ φωνάζω·
Τὸ τέλος ποιό; δὲν τὸ θωρῶ·
Πῶς θέλα γένω, ἀπορῶ.
Ὑπομονὴ σ' ἐμένα
Γυρεύω στὰ χαμένα.
Φθορὰ λοιπὸν κι' ἀφανισμὸς
Ὁ ἐδικός σου χωρισμός·
Χωρὶς ἐσὲ νὰ ζήσω,
Ποτὲ νὰ μὴν ἐλπίσω!
Ψυχὴ τί ἄλλο καρτερεῖς;
Σὲ τί παντέχεις, καὶ θαῤῥεῖς;
Ὡς πότε μὲ παιδεύεις;
Ἔβγα, τί πλιὸ γυρεύεις;

Ἀπὸ τὰ δυό σου ἀχείλια τ' ἀθάνατο νερὸ
Πολὺ καὶ πλούσιο τρέχει, γλυκὸ καὶ καθαρὸ,

Κι' ἐκεῖνος ποῦ δροσίσῃ τὸ στόμα μιὰ φορὰ,
Τοῦ Χάρου ἂς μὴ φοβᾶτε τὰ βέλη τὰ σκληρά.

Ἂν τὸ κορμὶ ἀπαιθάνῃ, αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ
Ἐκείνη τὴ γλυκάδα, ποῦ γεύτη στὴν ἀργή.

Ἀνίσως, φῶς μου, καὶ ἡ καρδιά μου
Ἀλησμονήσῃ τὰ πρῶτα δεσμά μου,
Καὶ μέλλει τάχα νὰ σ' ἀρνηθῇ,
Καθὼς τὸ ψάρι μπορεῖ νὰ ζήσῃ
Ὄξω στὴ γῆ, νὰ λαχταρήσῃ,
Ἔτζι ἡ καρδιά μου καὶ νὰ χαθῇ.

Ἔρωτα, νὰ ἠμπόρεσες ποτέ σου κι' ἄλλον ἕνα
Νὰ βρῇς ἀπ' ὅσους πλήγωσες πιστὸν ὡσὰν κι' ἐμένα;

Ὑπομονὴ στὰ βάσανα ὁποῦ τραβάει ἡ καρδιά μου,
Ἴδες νὰ ἔχῃ κι' ἄλλη μιὰ, νὰ ζήσῃς, Ἔρωτά μου;

Φθοροποιὸν καὶ ἄσπλαχνον ὁ κόσμος σ' ὀνομάζουν,
Ὡς καὶ οἱ ἴδιοι σκλάβοι σου σκληρότατο σὲ κράζουν.

Ῥώτα καὶ τὴν καρδούλα μου τὴν παραφλογισμένη,
Πῶς στὴν πληγή της χαίρεται πολὺ εὐχαριστημένη.

Ὅσο τὰ βάσανα σ' αὐτὴ, τοὺς πόνους ἀβγατίζεις,
Τόσο καὶ πλιότερη ἡδονὴ στὰ φύλλα της χαρίζεις.

Στιμὴ μικρῆς ἀνακωχῆς μὴ θέλῃς νὰ τῆς δώσῃς,
Μὴ ἀργῇς, ἂν περισσότερο μπορῇς νὰ τὴν πληγώσῃς.

Ὑπήκοος ἀσάλευτος θὰ βρίσκωμαι κοντά σου,
Καὶ θὰ φιλῶ μ' ὑποταγὴ τ' ἀνίκητα δεσμά σου.

Νὰ καυχηθῇς, δὲ γένεται, πῶς τάχα ὁ ἅλυσός σου,
Ὡσὰν κι' ἐμένα νὰ κρατάῃ τινὰν στὸν ὁρισμό σου.

Ἡ ἐδική μου ἡ καρδιὰ ζιῇ μοναχὰ, κινιέται,
Καθόσο ὂχ τῆς σαγίταις σου βαθύτερα κεντιέται.

Σ' ἀφίνω, καὶ μισεύω, ὁλόχρυσο πουλί·
Βαριὰ ποῦ μὲ πλακόνει παράπονο πολύ.

Τρέμει ἡ καρδιά μου, δαίρει, ἀνήσυχη βαρεῖ·
Ὁ τόπος ποῦ 'χε πρῶτα, μοῦ λέει, δὲν τὴ χωρεῖ.

Ὁ νοῦς μου στὸ κεφάλι δὲ θέλει νὰ σταθῇ,
Κοντά σου γύραις φέρει, κι' ἐσέν' ἀκολουθεῖ.

Χαμένος ὂχ τὴ γνῶσι τὸ δρόμο περπατῶ,
Ἐδῶ κι' ἐκεῖ κυττάζω, νὰ σὲ ἰδῶ ζητῶ.

Κινιοῦμαι, κοντοστέκω μὲ ζάλης ταραχή.
Καὶ κάθε τόσο μνίσκω καὶ βάνω προσοχή·

Μοῦ φαίνεται ν' ἀκούω, κυρὰ, νὰ μοῦ μιλῇς,
Ὀπίσω νὰ μὲ κράζῃς, νάρθῶ μὲ προσκαλεῖς.

Τῆς φαντασίας εἶναι παιγνίδια ὅλα αὐτὰ,
Κι' ὀρέγεται ὁ Ἔρως μ' αὐτὴ νὰ μ' ἀπατᾷ.

Αὐτή μου ἡ ἀπάτη ὡστόσο καταντάει
Σὲ πρᾶμμα ποῦ μὲ θλίβει, φαρμακερὰ κεντάει·

Εὐτὺς ὁποῦ γνωρίσω τὸ λάθο μου, ἀρχινοῦν
Τὰ δυό μου μάτια βρύσες τὰ δάκρυα ν' ἀπολνοῦν.

Μὲ πλῆθος θρήνους τότε καὶ μ' ἀναστεναςμοὺς,
Μὲ τῆς ψυχῆς ἀγῶνες, σκληροὺς περιορισμοὺς,

Τὰ ἄνθια παραγγέλλω, πουλάκια καὶ φυτὰ,
Καὶ ὅσα ν' ἀπαντήσω, παρακαλῶ κι' αὐτά·

Μυρουδικὰ λουλούδια, λιβάδια δροσερὰ,
Τὴ Χλόη μου ἂν ἰδῆτε ἐδῶ καμμιὰ φορὰ,

Τὸν πόνο μου νὰ εἰπῆτε σ' αὐτὴ καὶ τοὺς κλαϋμούς.
Ἄχ! ὄχι μὴ τῆς πῆτε παρὰ χαιρετισμούς.

Ὦ δροσερέ μου ἀέρα φυσῶντας σιγανὰ,
Πέρασε ἀπὸ τὴ Χλόη καὶ πές της τὰ δεινὰ,

Ποῦ δοκιμάζει ὁ Δάφνις, καὶ τοὺς πικροὺς καϋμούς...
Ἄχ! μὴ τῆς πῆς, ἀέρα, παρὰ χαιρετισμούς.

Γοργὸ Χελιδονάκι, πουλὶ ξενοτικὸ,
Κι' ἐμὲ τοῦ ξένου κάμε μιὰ χάρι σπλαχνικό.

Πέτα στὸ περιβόλι τῆς Χλόης, καὶ σὰν μπῆς,
Κοντά της νὰ καθίσῃς, πολλὰ νὰ τῆς εἰπῆς·

Νὰ τῆς εἰπῆς λαλόντας παραπονετικά
Πῶς ἔβαλαν τὰ μαῦρα, τὰ μαῦρά μ' σωθικά.

Εἰπές της πῶς δὲν παύω ἀπὸ τοὺς στεναςμούς·
Ἄχ! μὴ, Χελιδονάκι· πές της χαιρετισμούς.

Ἐξεστράτεψεν ὁ Ἔρως — 'ς τῆς καρδούλας μου τὸ μέρος
καὶ δυὸ μάτια καστανὰ
Λαμπροφόρεσε γι' ἄρμάτα, — καὶ μὲ ταῦτα στὰ γιομάτα
μοῦ σωριάζει τὰ δεινά.

Ἔρωτά μου, τί γυρεύεις, καὶ τί θέλεις νὰ παιδεύῃς
τὴ δική μου τὴν καρδιά!

Νικητὴς πῶς εἶσαι ξέρεις· καὶ στὸν κόρφο σου ἐσὺ σέρεις
τῆς καρδιᾶς μου τὰ κλειδιά.

Ὅπως θέλεις τὴν ἀνοίγεις· καὶ εἴτε μείνῃς, εἴτε φύγῃς,
πῶς νὰ σοῦ ἐναντιωθῶ;

Παρηγόρα με κἂν σ' ἕνα, τὸν πιστό σου δοῦλο ἐμένα,
ποῦ θερμότατα ποθῶ.

Ὅρκον Ἔρωτα σοῦ κάνω στῆς σαγίταις σου ἀπάνω,
ὅρκο μέγαν καὶ φριχτό·

Ὑποφέρω κάθε ἄλλη τυραννία σου μεγάλη,
καὶ ποτὲ νὰ μὴ κλαυτῶ·

Λόγο μόνον νὰ μοῦ δώσῃς πῶς κι' ἐσὺ θὰ μοῦ τελιώσῃς
τοῦτο ποῦ θελὰ σοῦ εἰπῶ·

Ἄχ! τὰ μάτια αὐτὰ ὅσο ζήσω, ἐδικά μου ν' ἀποχτήσω,
κι' ὅσο ζιῶ νὰ τ' ἀγαπῶ.

Ἄχ! ἔφτακε ἡ φαρμακερὴ, κι' ἡ ὥρα ἦρθ' ἐκείνη,
Ποῦ θέλα σὲ ξεχωριστῶ, χρυσό μου καναρίνι.

Ἡ διορία σώθηκε. Καιρὸς δὲν ἀπομένει.
Στὴ μαυρισμένη μου καρδιὰ τί χαλασμὸς θὰ γένῃ;

Θελὰ μισέψω, καὶ θὰ πάω πολὺ μακρυὰ στὰ ξένα,
Μακρυὰ ὄχ τ' ἐσένα ποῦ ἀγαπῶ· ἀλοίμονο σ' ἐμένα!

Ἤμουν κοντά σου κι' ἔζηγα, καὶ τώρα νὰ σ' ἀφήσω,
Νὰ ξεμακρύνω, πῶς μπορῶ, χωρὶς νὰ ξεψυχήσω;

Στοχάζομαι τὸ χωρισμὸ, καὶ ξαπορῶ, καὶ φρίζω,
Κι' ἄντα τὸν εἰνορεύωμαι, ξυπνῶ, καὶ λαχταρίζω.

Τὸ χωρισμό σου, ἀγάπη μου, σήντα τὸν συλλογιοῦμαι,
Σὰ φύλλο ἀπὸ τὸν ἄνεμο ταράζομαι καὶ σιοῦμαι.

Τοῦ χωρισμοῦ σου τὴν πληγὴ πῶς νὰ τὴ βγάλω πέρα,
Ποῦ νὰ μὲ καίγῃ ἀρχίνησε σὰ φλόγα νύχτα ἡμέρα;

Τοῦ χωρισμοῦ σου τοῦ πικροῦ τὸ θλιϐερὸ τὸν πόνο
Μέραις θαῤῥῶ πῶς τὸν βαστῶ, μὸν δὲ βαστῶ τὸ χρόνο.

Τοῦ χωρισμοῦ τὸ μέριμνο στὸ τέλος θὰ μὲ σώσῃ,
Καὶ τὴ ζωὴ γιὰ γλήγορα θελὰ μ' ἀποσηκώσῃ.

Κι' ὁ ἄλυσος κι' ἡ φυλακὴ μ' ἐσένα εἶναι παιγνίδι.
Στὸ χωρισμό σου μ' ἔφαγε πικρὸ καὶ μαῦρο φίδι.

Ὂχ τί φωτιὰ ἀνυπόφερτη τὰ σωθικὰ μοῦ παίρει,
Τώρα ποῦ σὲ χωρίζομαι τί λαύρα ποῦ μὲ δαίρει!

Ζῶντας ἐγὼ νὰ στερευτῶ τὰ μάτια τὰ δικά της;
Ἔϐγα ψυχή μου καὶ ἄφσε με νεκρὸ κορμὶ σιμά της!

Σ' ἀφίνω ὑγιὰ, χρυσὸ πουλὶ, γιὰ μένα μὴ δακρύσῃς,
Ἂν μ' ἀγαπᾷς καὶ σοῦ πονῇ, τὸν πόνο νὰ φτουρήσῃς.

Ἂν κλαίγω ἐγὼ, μὴ κλαῖς ἐσὺ, γιατὶ ἄν σ' ἰδῶ νὰ κλάψῃς,
Βάλε κυρά μου γλήγορα τὸν τάφο νὰ μοῦ σκάψῃς.

Σ' ἀφίνω ὑγιὰ, πουλάκι μου, σ' ἀφίνω ὑγιὰ, πουλί μου.
Σ' ἀφίνω ὑγιὰ, καρδούλα μου, καὶ τῆς ψυχῆς ψυχή μου.

Ἐγνώρισες, Κυρά μου, τὸ πόσο σ' ἀγαπῶ;
Ἢ θέλεις νὰ τ' ἀκούσῃς νὰ σοῦ τὸ μεταειπῶ;

Ἐγὼ δὲν ἀποσταίνω, αὐτὸ τὸ σ' ἀγαπῶ
Χίλιαις φοραὶς τὴν ὥρα ἐσένα νὰ τὸ εἰπῶ.

Ὡς τόσο νὰ ἠξέρῃς τὸ πόσο σ' ἀγαπῶ
Τῶν ἀδυνάτων εἶναι σωστὰ νὰ σοῦ εἰπῶ.

Καθὼς ἐγὼ μ' ἀλήθια, Κυρά μου, σ' ἀγαπῶ,
Καμμιὰ στὸν κόσμον ἄλλος, δὲ σφάλλω νὰ τὸ εἰπῶ.

Μὸν τάχα νἄρθῃ ἡ ὥρα, ποῦ αὐτὸ τὸ σ' ἀγαπῶ,
Ὂχ τὸ χρυσό σου στόμα πῶς ἤκουσα, νὰ εἰπῶ;

Ἴδα ἀπόψε στὸ εἴνορό μου,
Φύλλι, σ' εἶχα στὸ πλευρό μου·
Καὶ στὴ μέση ἕνα παιδάκι
Ποῦ τὸ τρυφερὸ χεράκι,
Μ' ἱλαρὴ θωριὰ τηρῶντας,
Καὶ γλυκὰ χαμογελῶντας,
Πότε ἅπλονε σ' ἐμένα,
Πότ' ἐχαΐδευεν ἐσένα.
Σοῦ εἶπα· Ποιὸ εἶναι τοῦτο, Φύλλι;
Σὺ, δαγκάνοντας τ' ἀχείλι,
Μοῦ εἶπες· Δάφνι, ἀπὸ ποιὸ μέρος
Ξένος ἔρχεσαι; εἶν' ὁ Ἔρως.
Τὸν ἁρπάζω ἀπὸ κοντά μου
Παρευτὺς στὴν ἀγκαλιά μου,
Καὶ μ' ἐμᾶς, ὡς ποῦ νὰ φέξῃ,
Τὸν ἀφήκαμαν νὰ παίξῃ.
Νιόθεις, Φύλλι, τὴν αἰτία
Στὰ μοῦ πλάθει ἡ φαντασία;
Ἔχω ἡμέραις ποῦ δὲ σ' ἴδα·
Καὶ ἂν καμμιὰ δὲν ἦν' ἐλπίδα,

Γλήγορα ν' ἀνταμωθοῦμε,
Κάλλια ὡς τότε νὰ κοιμοῦμαι.

Σὰν πεταλούδα στὴ φωτιὰ, σ' ἐσένα γύραις φέρω·
Καὶ ὄχ τὴ φωτιὰ, ποῦ καίγομαι, νὰ φύγω δὲν ἠξέρω.

Καὶ μολοποῦ φλογίζομαι, πετῶ ὁλόγυρά σου·
Νὰ ξεμακρύνω δὲν μπορῶ στιμὴν ἀπὸ σιμά σου.

Τὰ μάγια δὲν τὰ πίστευα, καὶ μάγια εἶσαι ἀτή σου·
Τὰ μάγια εἶν' τὰ θέλγητρα, ὁπόχει τὸ κορμί σου.

Γιατὶ μὲ χέρι ἀλάθευτο ἠθέλησεν ἡ φύση
Τῆς νιότης τ' ἄνθια ὁλόβολα προικιὸ νὰ σοῦ χαρίση.

Καὶ ποιὸς εἶν' ὁ ἀναίστητος ποῦ νὰ σ' ἀλησμονήσῃ,
Ἀφοῦ σὲ ἰδῇ γιὰ μιὰ φορὰ, μαζί σου νὰ μιλήσῃ;

Τ' ἀηδόνι σῶδωκε λιαλιὰ, φωνὴ τὸ καναρίνι,
Τὴ χλορασιὰ σοῦ δάνεισαν τῶν περβολιῶν οἱ κρίνοι.

Ἡ χάρες ἀναπαύονται ἀπάνω στὴ θωριά σου,
Τῆς ἄνοιξις τραντάφυλλα ἀνθοῦν στὰ μάγουλά σου.

Λὲν τὸ κοράλλι κόκκινο, μὸν δίχως νοστιμάδα·
Δὲν ἔχει σὰν τ' ἀχείλι σου βαφὴ καὶ κοκκινάδα.

Δοξάρια εἶναι τὰ φρύδιά σου, καὶ μὲ πιτηδιοσύνη
Βαροῦν, πληγόνουν τῆς καρδιαὶς χωρὶς ἐλεημοσύνη.

Στὰ δυό σου μάτια τὰ γλυκὰ ὁ Ἔρωτας φωλιάζει,
Κι' ὄχ ταῦτα τῆς σαγίταις του στοὺς νιοὺς ἀπάνω ἀδιάζει

Τὸ κύττασμά σου τὸ γλυκὸ εἶν' τῶν καρδιῶν ὁ κλέφτης·
Ἂν δὲν πιστεύῃς, ρώτησε, νὰ σοῦ τὸ εἰπῇ ὁ καθρέφτης.

Ατίμητο τὸ στόμα σου ἄντ' ἀρχινάει νὰ κρένῃ,
Μὲ μέλι καὶ μὲ ζάχαρι ποτάμι ἀκέριο βγαίνει.

Τοῦ παγωνιοῦ τὸ λόγιασμα ἐπῆρες καὶ στολνιέσαι·
Τὸ κυπαρίσσι σ' ἔμαθε τόσο ἴσιγα νὰ σιέσαι.

Σὰν τὸ γεράκι ἐλεύτερη πετᾷς στὸ σήκωμά σου.
Σὰν περδικούλας τοῦ βουνοῦ εἶν' τὸ περπάτημά σου.

Ποῦ νὰ σταθῇς, ποῦ νὰ βρεθῇς, χαροκοπᾶν οἱ τόποι,
Καὶ ξωτικὴ βασίλισσα ἐσὲ τηρᾶν οἱ ἀθρώποι.

Καμμιὰ ἄλλη δὲν ἀπόχτησε ποτὲ τὰ μούτζουνά σου·
Τάχα οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ ὁμοιάζουν τσ' ἀφεντιά σου;

Μόνε ἂν ἔχῃς ὠμορφιὰ μὲ κάλλη καὶ μὲ χάρι,
Νὰ μὴ τραβᾷς περήφανη παραπολὺ καμάρι.

Ἔχε με στὴν ἀγάπη σου σὰ δοῦλον ἐδικό σου·
Νοῦ καὶ καρδιὰ καὶ γνῶσί μου βαστᾷς στὸν ὁρισμό σου.

Ἐσὺ νὰ δείχνῃς ἀπονιὰ καθόλου δὲ σοῦ πρέπει·
Γιατὶ δὲ στρέγει ὁ Ἔρωτας σκληρόκαρδαις νὰ βλέπῃ,

Ξεχωριστὰ στὸν ἄνθρωπον, ὁπώχει ἀποφασίσει,
Στὸν ἄλυσσό σου νὰ δεθῇ καὶ 'ς ταῦτον ν' ἀποζήσῃ·

Γιατὶ φριχτὰ ὡρκίστηκα στὸ ὄνομά σου ἀπάνω,
Σκλάβος σου ἀλευτέρωτος κοντά σου νὰ πεθάνω.

Πρῶτα θὰ ἰδῇς τὴ θάλασσα ὡσὰν τὴ γῆ ν' ἀνθήσῃ,
Κιαπὲ ὁ πιστὸς ὁ δοῦλός σου θελὰ σ' ἀπαρατήσῃ.

Ἄντα νὰ βγῇ ὁ αὐγερινὸς κι' ὁ ἥλιος ὂχ τὴ δύσι,
Τότε ἡ καρδιά μου, ξέρε το, θελὰ σ' ἀλησμονήσῃ.

Ἴδες γεράκι στὴ φωλιὰ μαζὶ μὲ περιστέρι·
Ἡ ὥρα τότες ἔφτακε γιὰ νὰ τραβήσω χέρι.

Ἀχ! τί τὰ θέλω καὶ τὰ λέω; τί θέλω νὰ τὰ μάθῃ
Ἐκείνη ποῦ μ' ἐβύθισε σὲ βάσανα καὶ πάθη;

Εἶναι κλαρὶ παραψηλὸ καὶ χέρι δὲν τὸ φτάνει·
Κι' ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγωνιστῇ, καὶ λόγια κι' ἔργα χάνει.

Μὸν τί νὰ κάμω τῆς καρδιᾶς ὁποῦ περιωρισμένη
Κι' ἀπὸ πληγὴ ἀνυπόφερτη βαριὰ μαχαιρωμένη,

Ἐπρόσταξε τὸ χέρι μου νὰ πιάκῃ τὸ κοντύλι,
Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῇ τὸν πόνο της μὲ μαραμένο ἀχείλι;

Αὐτὴ μὲ κάνει στανικῶς στὴ λαύρα της καὶ ζάλη
Νὰ χάσω μέτρα λογισμοῦ καὶ γνῶσι ὀχ τὸ κεφάλι.

Κι' ἐγὼ, Κυρὰ, δὲν ἤθελα νὰ μπῶ στὸν ἔρωτά σου·
Δικό μου δὲν εἶναι φταίξιμο, μὸν φταίγ' ἡ ὠμορφιά σου.

Τὰ κάλλη σου κι' ἡ χάρες σου ποιὸ δὲν ὑποδουλόνουν·
Καθένα ἁρπάζουν ἄξαφνα, βαριὰ τὸν ἁλυσόνουν.

Ἂν σ' ἴδα καὶ σ' ἀγάπησα, σὲ τί ἔσφαλα ὁ καϋμένος;
Ὁ Ἔρως βρόχι μῶστησε, καὶ βρέθηκα πιασμένος·

Καὶ τῶστησε ὁ παμπόνηρος στῆς κόραις τῶν ματιῶν σου
Χωρὶς φτερὰ μ' ἀπώθησε παιγνίδι τῶν χεριῶν σου.

Τὰ δυό σου μάτια ἐδιάλεξε καθήστρα γιὰ κυνήγι,
Κι' ἀπὸ τ' ἐκεῖνα τὴν πληγὴ ὁποῦ βαστῶ μ' ἀνοίγει·

Τὰ δυό σου μάτια, κόρη μου, ποῦ ἄντα στρυφογυρίζουν,
Θάνατο δίνουν ζωντανοῦ, νεκροῦ ζωὴ χαρίζουν.

Ποιὸς εἶναι στὴν ἀγάπη σου, γλυκὴ ματιά σου φτάνει
Νὰ βρῇ ὀχ τὸ Χάρο γλυτρωμὸ, καὶ νὰ μὴν ἀπαιθάνῃ.

Ποιὸς στὴν ὀργή σου βρίσκεται, καὶ θέλεις νὰ τὸ νιώσῃ,
Μιὰ κακιωμένη σου ματιὰ μπορεῖ νὰ τὸν σκοτώσῃ.

Πὲς τῶν ματιῶν, ἂν ἀγαπᾷς, σ' ἐμὲ νὰ μὴ κακιώσουν,
Γιατὶ, νὰ ξέρῃς, ἄφευκτα τοῦ Χάρου θὰ μὲ δώσουν·

Κι' ἂν θέλῃς, παρηγόρα με μὲ τὸ χρυσό σου στόμα,
Νὰ μὲ προφτάκῃς, μὴ μὲ φάῃ τῆς γῆς τὸ μαῦρο χῶμα.

Τὸ χῶμα δὲν τὸ σκιάζομαι, τὴν πλάκα δὲ φοβοῦμαι·
Μὸν πῶς νὰ μὴ σὲ μεταϊδῶ βαριὰ τὸ συλλογιοῦμαι.

Ἂν θέλῃς πάλι, κι' ἀγαπᾷς, νὰ χάσω τὴ ζωή μου,
Ἀφόντης καὶ σ' ἀγάπησα δὲν τὴ μετρῶ δική μου.

Δική σου χάρι ἔχω ζωὴ, κι' ἐσὺ κρατᾷς τὸ νῆμα·
Στὸ χέρι σου εἶναι νὰ κοπῇ, κι' ἐγὼ νὰ μπῶ στὸ μνῆμα

Μὸν δὲ θαῤῥῶ τόση ἀσπλαγχνιὰ, καὶ τόση κακοσύνη,
Σὲ τέτοια κάλλη ἀμίμητα ἡ φύση ν' ἀποδίνῃ.

Τῆς Ἀφροδίτης ὅμοιασμα ἡ χάρες σὲ στολίζουν·
Πῶς τὴν καρδιά σου οἱ ἔρωτες καθόλου νὰ μὴ 'γγίζουν;

Τὸν Ἔρωτα μὴ μάχεσαι· φυλάου νὰ τὸν πεισμώσῃς·
Μὴ σοῦ κακιώσῃ, κι' ὕστερα τοῦ κάκου μετανοιώσῃς.

Τὶ ὅσο μοῦ κάνεις ἠμπορεῖς ἀπ' ἄλλον νὰ τὸ πάθῃς,
Κι' ἡ σαγιτιαίς του πόσο καῖν μὲ βλάβη σου νὰ μάθῃς.

Ἀχ! νὰ 'ξερες, καὶ νὰ 'λεγες τί θελὰ εἰπῇ ὁ Ἔρως,
Τ' ἀνίκητο δοξάρι του, καὶ ποιὸ πληγόνει μέρος!

Ἀφοῦ γιὰ σὲ μ' ἐλάβωσε, ἀνάπαψι δὲν ἔχω,
Καὶ μὲ κατήντησε ζουρλὸν νὰ περπατῶ, νὰ τρέχω.

Μερόνυχτα ὂχ τὰ μάτιά μου δὲ σταματάει τὸ δάκρυ,
Καὶ κολυμπῶ σὲ πέλαγο μὲ δίχως πάτο κι' ἄκρη.

Ἀνάλυσα, κι' ἐχάθηκα, ζωὴ πλιὸ δὲ γνωρίζω.
Ἡ ὄρεξί μου ἐσβύστηκε, καὶ ὕπνο δὲν ὁρίζω.

Δὲν εἶν' στιγμὴ νὰ μὴ μοὐρθῇς στὸ νοῦ, στὸ λογισμό μου·
Ὡς καὶ στὸν ὕπνο ἀδιάκοπα σὲ βλέπω στὸ εἴνορό μου·

Ἐσέγα διαλογίζομαι, ἐσένα συλλογιοῦμαι·
Ἐσὲ στὰ ξύπνιά μου θωρῶ· ἐσέν' ἄντα κοιμοῦμαι·

Σὰν τὸ κερὶ μὲς τὴ φωτιὰ, καὶ στὴ νοτιὰ τὸ χιόνι,
Ὁ ἔρωτας τὸ σῶμά μου τὸ τρώγει καὶ τὸ λυόνει.

Πολλὰ, πολλὰ θὰ σοῦ ἤλεγα, κι' ἀκόμα νὰ σοῦ γράψω,
Φοβοῦμαι μὴ σὲ βάρυνα, καὶ πρέπει πλιὸ νὰ πάψω.

Ἀπόστασε, κι' ἡ γνῶσί μου, κι' ὁ νοῦς μου ἐσκοτίστη·
Ἀπὸ τὸ ἄχ, κι' ἀπὸ τὸ βάχ πάει ἡ καρδιά μου· ἐσκίστη·

Ἂν μὲ πονέσῃς σπλαχνικὴ, καὶ μοῦ ἰδῇς τὴ νήλα,
Μοῦ στάζεις μπάλσαμο ζωῆς μὲς τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα.

Κι' ἀνίσως ἀποφάσισες νὰ ζιῶ χωρὶς ἐλπίδα,
Ἐγνώρισα τὴν τύχη μου, τὴ μοῖρά μου τὴν ἴδα.

Ὁ οὐρανὸς τὸ θέλησε, κι' ἔτζ' ἦταν τὸ γραφτό μου,
Γιατὶ πολὺ σ' ἀγάπησα, νὰ βρῶ τὸ θάνατό μου.

Ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἐσὺ ἔχεις τα κλειδιὰ
Ὡραῖο πλάσμα φύσις· καρδιᾶς μου ἡ καρδιὰ,
Ἡ φύσι σῶχει δῶκει καρδιὰ νὰ μὴ πονάῃ
Τὸν ἄθρωπο ποῦ σκλάβος, θεὰ, σὲ προσκυνάει·
Ζωὴ νὰ μοῦ χαρίσῃς, ἢ θάνατον πικρὸ,
Ἀπὸ τὰ δυό σου ἀχείλια ν' ἀκούσω λαχταρῶ.

Στὸν καθρέφτη ἄντα τηριέσαι,
Φύλλι, μὴ μοῦ ξεπλανιέσαι,
Τόσο νὰ παραπροσέχῃς,
Γιὰ νὰ βρῇς τί τάχα ἔχεις
Ποῦ μαγεύεις τὸν καθένα,
Ὅποτε ἀντικρύσῃ ἐσένα.
Γιατὶ αὐτὸ ποῦ σὲ στολίζει,
Κι' ὄχ τῇς ἄλλαις σὲ χωρίζει,
Ἂν ἐσὺ καλὰ γνωρίσῃς,
Ἄλλον πλιὸ δὲ θ' ἀγαπήσῃς·
Καὶ θὰ πάθῃς στὴν καρδιά σου,
Ὅ,τι οἱ ἄλλοι ὄχ τὴ θωριά σου·
Καὶ ἀλοίμονο σὲ ἐμένα,
Ποῦ θὰ ἐλπίζω στὰ χαμένα.

Ἀπὸ τὴν ἄγριαν ἐρημιὰ τῆς ξενιτιᾶς ποῦ μ' ἔχει,
Καὶ μὲ φαρμάκι σταλαχτὸ τὰ σωθικά μου βρέχει·

Ὄχ τὴν πικρή μου μοναξιὰ τὸ γράμμα μου σοῦ στέλλω
Ὀγλήγορα ν' ἀποκριθῇς σοῦ πρωτοπαραγγέλλω.

Δυὸ λόγια γράψε μου γοργὰ, γιὰ τὴν ὑγιά μου 'ρώτα·
Τὶ ἀφόντης σὲ χωρίστηκα δὲν εἶμαι σὰν καὶ πρῶτα.

Καὶ πάρε, Φύλλι μου, χαρτὶ, καὶ πιάσε τὸ κοντύλι,
Σημάδεψέ μου τὰ σωστὰ μὲ τὴν καρδιὰ στ' ἀχείλι.

Μὴ γελαστῇς καὶ μοῦ κρυφτῇς γιὰ νὰ μὴ μὲ πικράνῃς·
Τὸ νιόθω, κι' ὑστερώτερα χειρότερα μὲ κάνεις.

Φανέρωσέ μου πῶς περνᾷς, πῶς ζιῇς στὸ χωρισμό μου·
Κι' ἂν ἡ καρδιά σου βάσανο φτουράῃ σὰν τὸ δικό μου.

Ἂν πῇς, βαστᾷς μ' ὑπομονὴ, ἂν πῇς, πῶς δὲ χολιάζεις,
Πῶς ἄλλο γι' ἄλλο μοῦ μηνᾷς, κι' ἀτή σου τ' ἀπεικάζεις

Γιατὶ γνωρίζω καθαρὰ σὰν πόσην ἔχεις θλίψι,
Ὄχ τὸν καιρὸ, κι' ὄχ τὴ στιμὴ, ποῦ ὁ φίλος σου ἔχει λείψει

Καὶ τὸ μετρῶ ὄχ τοῦ λόγου μου, μὲ τῆς καρδιᾶς μου κρίσι,
Ὁποῦ δὲν ἴδα πλιὸ καλὸ ἀφόντης σ' ἔχω ἀφήσει.

Δὲ νιόθω τῆς ἡμέραις μου, καὶ τί καιρὸς διαβαίνει,
Χώρια 'ς τῆς πίκρας τὸν ποσὸ, ὁποῦ ὅσο πάει, πληθαίνει.

Ἡμέρα μῆνας μῶρχεται, κι' ἡ ἑβδομάδα χρόνος·
Κι' ὅσο ἀπερνάει ὁ καιρὸς, τόσο ἀβγατάει ὁ πόνος.

Ἐπάντεχα τὴν ξενιτιὰ πρὸς ὥρας πανηγύρι,
Κι' αὐτὴ ἀκράτο μὲ κερνάει φαρμάκι στὸ ποτήρι.

Κυττάζω ἐδῶ, κυττάζω ἐκεῖ, δὲ βλέπω νὰ γνωρίσω,
Τὸ φίλον ποῦ παραποθῶ νὰ τοῦ γλυκομιλήσω.

Κι' εἶμαι σὰν ἔρημο πουλὶ, σὰν ἔρημο τρυγόνι,
Ὁποῦ κοιμᾶται στὸ κλαρὶ, καὶ τὴ φωλιὰ δὲ στρόνει.

Τὰ περασμένα ποθητὰ συχνὰ στὸ νοῦ μου φέρω.
Καὶ στερεμένος, ἀπορῶ, κι' ἐγὼ πῶς ὑποφέρω.

Θαῤῥῶ κι' ἡ μόνη παντοχὴ νὰ τ' ἀπολάψω πάλι,
Ὡς τώρα μοῦ διαφύλαξαν τὴ γνῶσι στὸ κεφάλι.

Τὶ ἀνίσως καὶ δὲν ἤλπιζα τὰ πρῶτα ν' ἀποχτήσω,
Τὸ νοῦ μου, ὡς τώρα, ἀδύνατο ἐγὼ νὰ τὸν ὁρίσω.

Ἀηδόνια, βρύσες, κρύα νερὰ, τῆς γῆς ἡ πρασινάδα,
Μακρυὰ ἀπὸ σένα, Φύλλι μου, δὲν ἔχουν νοστιμάδα.

Μισῶ τῶν φίλων συνοδιαὶς, στὴ μοναξιὰ ἡσυχάζω·
Μὲ σένα κρένω καὶ γελῶ ἐκεῖ ποῦ συλλογιάζω.

1. ΒΑΡΒΑΚΗΣ (Ἰωάννης). 2 ΚΑΤΡΑΜΗΣ. (Νικόλαος) 3 ΚΡΑΛΙΔΗΣ (Βενέδικτος)
4 ΚΟΥΡΚΟΥΜΕΛΛΗΣ. (Δημήτριος) 5. ΖΥΓΟΜΑΛΑΣ. (Ἀνδρέας)

Αὐτὴ 'ναι ἡ περιδιάβασι, αὐτὴ 'ναι ἡ χαρά μου,
Κι' αὐτὸ εἶναι ποῦ ὀρέγεται μὲ πάθος ἡ καρδιά μου.

Ἐσένα νὰ φαντάζωμαι ποτὲ δὲν ἀποσταίνω·
Τὸ μοναχὸ ὑποκείμενο ὁποῦ δὲν τὸ χορταίνω.

Νὰ ἦταν τρόπος ἄκοπα νὰ σ' ἤβλεπα μπροστά μου,
Καὶ τὸ 'να χίλια νὰ 'βλεπαν τὰ μάτια τὰ δικά μου.

Στὰ ἄλλα ὅλα ἀναισθητῶ, σ' ἐσένα βυθισμένος,
Στὸν κόσμο μέσα βρίσκομαι, κι' ἀπὸ τὸν κόσμο ξένος.

Στὴν ξενιτιὰ παντάξενος, στὴν ἐρημιά μου μόνος,
Παντοτινή μου συντροφιὰ τοῦ χωρισμοῦ σου ὁ πόνος.

Πολλαὶς φοραὶς ἠθέλησα ὁρμὴ τοῦ πόθου τόση
Νὰ τὴ ζυγιάσῃ σταθερὴ καὶ μετρημένη γνῶσι·

Μὴ τὸ πολὺ τῆς πιθυμιᾶς ἀξαίνοντας κορφώσῃ,
Καὶ στὴν ὑγιὰ καὶ στὴ ζωὴ περίσσια μὲ ζημιώσῃ.

Μόνε ποῦ μέτρο, Φύλλι μου, στὸ νοῦ μου ἔχει ἀπομείνει,
Νὰ λογαριάσῃ τὸ κακὸ, καὶ τὸ καλὸ νὰ κρίνῃ;

Οἱ στοχασμοί μου κείτουνται σ' ἀγάπης σου τὸ βάθος·
Νὰ τοὺς τραβήσω δὲν μπορῶ, νὰ μὴ βρεθῶ σὲ λάθος.

Γιατὶ ὅποτε διαλογιστῶ, ἀρχὴ καὶ τέλος κάνω,
Ἐσένα πρώτη ὑπόθεσι σ' ἐκεῖνο ν' ἀναβάνω.

Γιὰ τοῦτο κι' εἶναι ἀδύνατο ἀπόφασι νὰ κάμω
Ὄξω ὀχ τὴ σφαῖρα ποῦ εἶσαι ἐσὺ, στιμὴ νὰ παραδράμω·

Σ' ἐσένα αἰστάνομαι καὶ ζιῶ, καὶ ζωντανὸς κινιοῦμαι.
Σ' ἐσένα ὕπαρξι ζωῆς, καὶ αἴστησι δοκιοῦμαι.

Μακρυὰ ἀπὸ σένα ὅσα θωρῶ, τὰ βλέπω πάντα ξένα.
Δὲν τὰ ξετάζω παντελῶς· δὲν εἶναι γιὰ τεμένα.

Καὶ τὰ τηράω ξώκαρδα χωρὶς νὰ τὰ λογιάσω.
Γιατὶ σὲ ταῦτα ἀδιάφορος δὲν ἔχω τὶ νὰ χάσω.

Κι' αὐτὰ ποῦ λέγω, Φύλλι μου, σωστὰ θελὰ τὸ νιώσῃς,
Εὐτὺς ὁποῦ τὸ γράμμα μου μὲ προσοχὴ ἀναγνώσῃς.

Γιατὶ πολλὰ θὰ σοῦ ἤλεγα, καὶ νὰ σοῦ φανερώσω,
Πῶς γληγορεύω τὸν καιρὸ νἄρθῶ νὰ σ' ἀνταμώσω·

Πῶς προσπαθῶ νυχτοήμερα μ' ἀγῶνα καὶ μὲ κόπο,
Τοῦ μισεμοῦ μου κι' ἐρχομοῦ νὰ κάμω κάθε τρόπο,

Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴ περίσσια νὰ σοῦ γράψω,
Τοῦ νοῦ μου τὸν περιορισμὸ νὰ χαμοκαταπάψω.

Μὸν ὅσο κι' ἂν δυναστευτῶ τὸ νοῦ μου ἀλλοῦ νὰ στείλω,
Ἐκεῖνος τρέχει κλεφτικὰ στὸ μαθημένον φίλο.

Ἀχ! Φύλλι παραποθητὴ, καὶ Φύλλι ζηλεμένη,
Ἀγάπη δυσκολόβρετη, μὲ πάθια ἀποχτημένη,

Φέρε καλὰ στὴ γνώμη σου, καὶ τὰ παλιὰ θυμήσου.
Πῶς μὲ παιδεύει βάσανο, θελὰ τὸ βρῇς ἀτή σου.

Ὄχ τὴν ἀρχὴ ποῦ ἠθέλησε ὁ ἔρωτας νὰ πάρῃ,
Νὰ σημαδέψῃ ἀπάνω μου τὸ φλογερὸ δοξάρι,

Καὶ μὲ σαγίττα κοφτερὴ, καὶ καυτερὴ γιὰ σένα
Τὰ φυλλοκάρδια μ' ἄνοιξε στ' ἀστήθι πληγωμένα.

Καὶ μ' ἔκαμε ὑστερώτερα, τὰ ξέρεις, νὰ φτουρήσω,
Ὡς νὰ μπορέσω θεραπιὰ καὶ γιατρικὸ νὰ ἐλπίσω·

Κι' ὁποῦ ν' ἀφίκῃς ἀπονιὰ καὶ σπλαχνικὴ νὰ στρέξῃς
Τὸ θῦμα τῆς ἀγάπης σου μ' ἀγάπη νὰ συντρέξῃς.

Ἀλήθια ἦταν λογιαστὰ πολλὰ αὐτὰ τὰ πάθια,
Καὶ σὲ καρδιὰν αἰσταντικὴ παρακινᾶν συμπάθια·

Ἀλήθια δυσκολεύεται ὁ νοῦς νὰ τὰ μετρήσῃ,
Καὶ κάθε γλῶσσα δένεται γιὰ νὰ τὰ παραστήσῃ.

Μὸν εἶχαν κάποια διαφορὰ καὶ κάποιο ἄλλο θάῤῥος,
Δὲν εἶχαν τ' ἀνυπόφερτο τῆς ξενιτιᾶς τὸ βάρος.

'Σ τῶν ἡμερῶν τὰ θλιβερὰ παρηγοριόμουν ὥρα,
Δὲν ἦταν συγκρατούμενο τὸ βάσανο σὰν τώρα.

Ἂμ εἶν' βαρὺς ὁ χωρισμὸς, παραβαριὰ τὰ ξένα,
Παράγουν πάθια ἀμέτρηγα, παραδυσκολεμένα.

Ὁ ξένος πῶς νὰ μὴ χολιάῃ, ποῦ εἶναι μακρυὰ ἀπὸ κείνη,
Ποῦ στὴν καρδιά του κίνησι καὶ ζωντανάδα δίνει;

Ὁ ξένος δὲ στολίζεται, μηδὲ λαμπροφοράει,
Τί εἶναι σὲ λύπη χωρισμοῦ· τ' ἀχείλι δὲ γελάει·

Ὁ ξένος, ἔρημο πουλὶ χωρὶς φωλιὰ καὶ ταίρι,
Ἀπὸ τὸ δέντρο στὸ κλαρὶ τῆς νύχταις παραδαίρει·

Ὁ ξένος Γκιόνης γένεται καὶ σ' ἐρημιαὶς φωλιάζει·
Τὸ ὂχ, τὸ ἂχ λυπητερὰ νυχτοήμερα φωνάζει.

Ὁ ξένος ξένα περπατάει, τηράει καὶ βλέπει ξένα,
Τὸ φίλο ποῦ γνωρίζεται γυρεύει στὰ χαμένα.

Παρακαλῶ σε, Φύλλι μου, τὸ γράμμα μου σὰ λάβῃς,
Τὸν παιδεμὸ τοῦ ξένου σου καλὰ νὰ καταλάβῃς·

Κι' ἕνα πρὸς ἕνα, ὡς βρίσκουνται ἀραδικὰ μὲ τάξι,
Νὰ βάλῃς τὴν καρδούλα σου βαθιὰ νὰ τὰ ξετάξῃ·

Γιὰ νὰ αἰστανθῇ τὸν πόνο μου, καὶ νὰ μὲ συμπονέσῃ,
Νὰ δώκῃ τὴν ἀπόκρισι χωρὶς ν' ἀργοπορέσῃ·

Ἀγάπης λόγια σπλαχνικὰ γοργὰ νὰ σημαδέψῃ,
Καὶ μὲ πουλάκι φτερωτὸ τοῦ φίλου νὰ τὰ πέψῃ,

Τοῦ φίλου τοῦ μοναχικοῦ, καὶ φίλου ἐμπιστεμένου,
Ξενιτεμένου καὶ πικροῦ, καὶ παραπονεμένου.

Ὁ ἥλιος βασιλεύει, τὸ σκότος ἀρχηνάει,
καὶ τὸ λαμπρό της θῶρι ἡ μέρα ἀποσκολνάει·
Τὰ μαῦρα φορεμένη, στὴν ὄψι μελανὴ
σιωπηλὴ διαβαίνει ἡ νύχτα σιγανή,
Καὶ τὸ χλωρὸ φεγγάρι μὲ φῶς σκοταδερὸ
στὸ ἀργυρό του ἁμάξι κινιέται ὀκνηρό.
Ἀναμερᾶν τὰ ζῶα, κουρνιάζουν τὰ πουλιὰ,
πᾶς ἄνθρωπος τραβιέται καὶ παύει ἀπὸ δουλιά.
Νυστάζει ἀποσταμένη ἡ φύση ἡ ζωντανὴ,
τὰ μέλη της συνάζει σ' ἀνάπαψι κοινή.
Ὁ ὕπνος τ' ἀλαφρά του φτερὰ κρυφοχτυπάει,
μ' ἀφανισμένα χέρια τὰ βλέφαρα ζιουπάει.
Στὴ μέση ἀπὸ τὸ δρόμο ἡ νύχτα περπατάει,
σὲ βάθος ἡσυχίας, καὶ σιωπὴ πατάει.
Καθόλου δὲ γροικιέται φωνὴ οὐδὲ καμμιὰ,
τὰ πάντα ἡσυχάζουν, μεγάλη ἐρημιά.
Κρυφᾶ κι' ἀργὸς διαβαίνει ἀδιάκοπ' ὁ καιρὸς,
καὶ μὸν τὸν συνοδεύει ὀνείρων ὁ χορός.
Στὸ μέγα τοῦτο βάθος ὁ ἔρως ἀντηχάει·
ὁ ἔρωτάς μου μόνον καθόλου δὲ σιγάει·
Καὶ ἐγὼ μαζὶ μὲ τοῦτον ἀκοίμητος πονῶ·
βογγῶ μαζή του, κλαίω, ἀνήσυχος θρηνῶ.

Ἀχ! ἔρωτα, δὲ φτάνουν τῆς μέρας οἱ καϋμοὶ,
τὰ βάσανα κι' οἱ πόνοι, καὶ οἱ ἀναστεναγμοί;

Τὴν νύχτα δὲ μ' ἀφίνεις κἂν δίχως ταραχή·
Τὴν νύχτα χαρισέ μου μικρὴ ἀνακωχή.

Ὦ Ἀφροδίτης γέννα παντοῦ ὑπερβολὴ,
κι' 'ς εὔνοια κ' ὀργή σου ὁρμὴ παραπολλή.

ΠΑΡΙΣΙΝΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

ΤΟΥ ΚΡΙΜΑΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (1).

(Φιλέλληνες.)

Μετὰ ἓν μόνον ἔτος ἐπανεῖδον τὸν κύριον Γιραρδῖνον· ἰδοὺ δὲ εἰς ποίαν περίστασιν. Ὁ γνωστὸς γλύπτης κύριος Κόσσος, ὑπότροφος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐν Παρισίοις, ἐπεθύμει θερμῶς νὰ γλύψῃ τὴν προτομὴν τοῦ διασήμου καθηγητοῦ, καὶ μὲ ἐπεφόρτισε νὰ ζητήσω τὴν χάριν αὐτὴν ἐκ μέρους του. Ἔλαβον διὰ τὸν κύριον Σαὶν Μάρκον Γιραρδῖνον ἐπιστολὴν συστατικὴν τοῦ συναδέλφου του κυρίου Ἐδουάρδου Λαβουλαί. Ὁ κύριος Γιραρδῖνος ἐνέδωκε καλοκαγάθως εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ κυρίου Κόσσου.

Ὁ Ἕλλην γλύπτης ἐγνώριζε λίαν ἀτελῶς τὴν Γαλλικὴν καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ παρευρίσκωμαι κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας, ὅπως συννενοῆται δι' ἐμοῦ μετὰ τοῦ ἐνδόξου προτύπου. Αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι τῆς ζωῆς δεικνύουσι τὸν ὑπέροχον ἄνθρωπον. Ὁ κύριος Γιραρδῖνος ἐδίστασε κατ' ἀρχὰς νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐνόχλησιν, ἣν ἐκέρδησε διὰ τοῦ φιλελληνισμοῦ του· ἀλλ'

(1) Ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τούτων ἐξηλείφθη πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ προσβάλλῃ τὴν Τουρκίαν.

ὁ δισταγμὸς οὗτος ὑπῆρξεν ἐνδόμυχος, σχεδὸν ἀδιόρατος· ἅπαξ ὅμως τῆς ὑποσχέσεως δοθείσης, ἀπέφυγε πᾶσαν ἐπίδειξιν ἀνθρώπου πολυασχόλου καὶ ἐπὶ ὀκτὼ διώρους συνεντεύξεις οὐδὲν ἔδειξεν ἴχνος ἀνυπομονησίας ἢ καμάτου. Ὁ γλύπτης ἦτον ἀπηλπισμένος· δὲν ἐδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἔργον του τὴν νοήμονα ἔκφρασιν τῆς ὡραίας τοῦ Γιραρδίνου φυσιογνωμίας· « Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ δὲν ἔχει σῶμα, μοὶ ἔλεγε μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς· ἐνῷ πηγαίνω νὰ τὴν συλλάβω, μὲ διαφεύγει. » Μάτην ἠγωνίζετο νὰ εἰκονίσῃ τοὺς κανονικοὺς ἀλλ' ἀεικινήτους χαρακτῆρας τῆς μορφῆς τοῦ Κ. Γιραρδίνου.... Ἐὰν τὸ πρότυπον ὡμίλει, ἡ φυσιογνωμία ἐσχολίαζε πᾶσαν λέξιν...· ἐὰν ἐσιώπα, αἱ διάφοροι μύχιαι σκέψεις εἰκονίζοντο ἐπ' αὐτῆς. Ὁ μέγας ζωγράφος Ὁράτιος Βερνὲ, λαλῶν ποτε περὶ προσωπογραφιῶν, εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἀνικανότητα τῆς τέχνης πρὸς ἀπεικόνισιν τῆς μορφῆς τοῦ κυρίου Γιραρδίνου.

Ἡ προτομὴ τοῦ κυρίου Κόσσου ἐγένετο δεκτὴ εἰς τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1835, ὅπου προεκάλεσε πολλῶν τὰ σκώμματα. Ὁ κύριος Du Pays, συντάκτης τῆς Illustration, εὗρε πολὺ δυσάρεστον διὰ τὸν κύριον Γιραρδῖνον νὰ τὸν κακομεταχειρίζωνται τοιουτοτρόπως οἱ φίλοι του· ἄλλοι δ' ἐψιθύριζον διαβαίνοντες πρὸ τῆς προτομῆς, « Ἰδοὺ εἰς τί ἐκτίθεται κἀνεὶς ὢν φιλέλλην (About). » Καὶ ἐν τούτοις ἡ προτομὴ τοῦ στρατηγοῦ Φαβιέρου, ἔργον τοῦ κυρίου Κόσσου ἐπίσης, κειμένη παρὰ τὴν προτομὴν τοῦ κυρίου Γιραρδίνου, ἤρκει πρὸς δικαιολόγησιν τοῦ Ἕλληνος γλύπτου.

Ὁ κύριος Σαὶν Μάρκος Γιραρδῖνος διήρχετο τὸ θέρος εἰς Βερσαλλίας. « Εἶναι πληκτικὸν μέρος! » τῷ εἶπον μίαν ἡμέραν. « Ὄχι, ἀπεκρίθη, ἀλλὰ σοβαρὸν, καὶ ἐν γένει αἱ γυναῖκες καὶ οἱ νέοι δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς τοιαῦτα μέρη. » Ἐλαλοῦμεν ἄλλοτε

περὶ τῆς ψευδοῦς ἰδέας, ἣν σχηματίζουσι συνήθως οἱ ξένοι περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου ἐν Γαλλίᾳ. « Οἱ ξένοι δὲν εἰσδύουσιν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, μοὶ εἶπε, συχνάζουσιν εἰς τὰς συναναστροφὰς, σχετίζονται μὲ τοὺς παρεκτρεπομένους ἐν αὐταῖς καὶ κρίνουσιν ὅλους ἐκ τῶν ἐξαιρέσεων ἐκείνων. » Ὅτε ἡ νεότης δὲν ὑπεδέχθη λίαν εὐμενῶς τὸν κύριον Sainte-Beuve, ἀρχόμενον τῶν παραδόσεών του εἰς τὸ Γαλλικὸν γυμνάσιον, ὁ τόσον ἀγαπητὸς καθηγητὴς τῆς Σορβόννας μοὶ εἶπεν · « Ὅλα δύναταί τις νὰ εἴπῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον · ἀρκεῖ νὰ ἠξεύρῃ νὰ τὸ παρασκευάσῃ εἰς τὸ νὰ τ' ἀκούσῃ. »

. . . .

« Ἐξημερώσατε δύο ἄρκτους! » μοὶ ἔλεγον εἰς Παρισίους ὅσοι ἐμάνθανον μετὰ πόσης ἀγαθότητος ἐφέροντο πρὸς ἐμὲ ὁ κύριος Βουασσονὰδ καὶ ὁ κύριος Πρόσπερος Μεριμέ.

Ἐγνώρισα τὸν ἕνα διὰ τοῦ ἄλλου.

Εἰς τὸν κύριον Βουασσονὰδ παρουσιάσθην φέρων συστατικὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατρός μου.

— Τί κάμνουν εἰς τὰς Ἀθήνας; μ' ἠρώτησεν ὁ διάσημος Ἑλληνιστής.

— Ἐρίζουν διὰ τὸν Παχυμέρην σας.

— Ἀλήθεια; τὸν ἀνεγνώσατε;

— Τὰ τελευταῖα φύλλα μόνον.

— Πῶς αὐτό;

— Ἓν καὶ μόνον ἀντίτυπον ὑπῆρχεν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ εὐτυχὴς κτήτωρ αὐτοῦ διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τὸ διένεμε κατὰ φύλλα.

— Ἀλήθεια! καθὼς τὰς ἐφημερίδας εἰς τὰ καφφενεῖα.

Καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Παχυμέρους ἐξεκαρδίζετο γελῶν.

— Ἔλθετε νὰ μὲ ἴδητε εἰς Passy, rue de la Pompe, 9..., νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ὑμῶν.

Οὕτω, χάρις εἰς τὸν συμπατριώτην μου Παχυμέρην, ὑπερέβην τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τοῦ πρυτάνεως τῶν Γάλλων Ἑλληνιστῶν, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε διέβησαν φίλοι εἴκοσιν ἐτῶν.

Ὁ οἶκος τοῦ κυρίου Βουασσονὰδ ἦτο κομψὸς καὶ καθάριος, ὅμοιος μὲ Ἀγγλικὸν ἐξοχικὸν οἶκον. Ὁ κύριος Βουασσονὰδ δὲν μὲ παρουσίασεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, οὖσαν μυστήριον δι' ὅλους, ἀλλὰ μοὶ ἔδειξε τὴν βιβλιοθήκην του· δηλαδὴ ὅλην τὴν οἰκίαν, διότι πᾶν δωμάτιον ἦτο πλῆρες βιβλίων· ἦσαν ὅμως ἄριστα κατατεταγμένα, καὶ ἄνευ δισταγμοῦ εὕρισκεν ὅ,τι ἐζήτει. Τὴν αὐτὴν τάξιν παρετήρησα καὶ εἰς τὰ βιβλία τοῦ κυρίου Γιραρδίνου.

Ὁ κύριος Βουασσονὰδ μοὶ ἔδειξε μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς Ἀγγλικά τινα μυθιστορήματα, κομψῶς δεδεμένα, τὰ ὁποῖα, νέος ὤν, εἶχεν ἐπικρίνει ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων, καί τινα βιβλία νεοελληνικά. Μοὶ ἔδειξεν ἐπίσης τὴν ὕλην πρὸς σύνταξιν Γαλλο-νεοελληνικοῦ λεξικοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον, ὡς ἐξεφράζετο, «διεσκέδαζε» πρὸ πολλοῦ. Ἔπειτα ἤνοιξεν ἓν παράθυρον, καὶ μοὶ ἔδειξε τὸν κῆπόν του καὶ ἄνθη τινὰ ἰδίως, τὰ ὁποῖα ἐπεμελεῖτο μόνος.

Τρεῖς ὥρας ἔμεινα εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ἀκούων τὸν σοφὸν γέροντα λαλοῦντα περὶ ὅλων, περὶ τοῦ Κοραῆ, ὃν εἶχε γνωρίσει, περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ἣν ἐπεθύμει παντὸς γαλλισμοῦ ἐλευθέραν, περὶ τῶν νεωτέρων Γαλλικῶν μυθιστορημάτων, ἅτινα ἀπεστρέφετο, καὶ τῶν Ἀγγλικῶν, ἅτινα ὑπερηγάπα. Ἀντηλλάξαμεν λέξεις τινὰς ἀγγλιστί· ἦτο μᾶλλον ὑπερήφανος διὰ τὴν γνῶσιν τῆς Ἀγγλικῆς παρὰ διὰ τὴν βαθυτάτην του Ἑλληνικὴν πολυμάθειαν.

Ὁ Βουασσονὰδ μ' ἐσύστησεν εἰς τὸν κύριον Πρόσπερον Μεριμέ (1).

Εἰς τὸν Παχυμέρην ὀφείλω τὴν εἴσοδόν μου εἰς τὸν δυσπρόσιτον οἶκον τοῦ κυρίου Βουασσονὰδ καὶ εἰς τὸν Gœthe τὴν

(1) Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, ὁ περίδοξος Ἑλληνιστὴς μοὶ ἀπέστειλε τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν·

« Ἡ ἐπιστολή σας, κύριε, μ' εὐχαρίστησε πολὺ, καὶ μετὰ προθυμίας ἀπαντῶ. Ἐλπίζω ν' ἀνευρεθῇ ἡ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολή μου ἐκείνη, ἣν δὲν ἐλάβετε ἀκόμη. Εἶχε σταλῇ ἐκ Πασσὺ τὴν πρωΐαν τοῦ Σαββάτου, πρώτη Ἀπριλίου, καὶ θὰ ἔφθασε τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἐπιγεγραμμένην διεύθυνσιν, carrefour de l'Odéon, n° 9. Σᾶς ἔδιδον ἐν αὐτῇ νέας τινὰς πληροφορίας περὶ τοῦ σοφοῦ σας Κοραῆ.

« Πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῆς βραδύτητος ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Λυσίου ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθένους φόνου. Κατ' ἀρχὰς ἐσκόπουν νὰ ἐπισυνάψω καὶ τὰ μακρότατα σχόλια, τὰ δημοσιευθέντα τῷ 1593 ὑπὸ Downes, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Κανταβριγίᾳ Πανεπιστημίου· ἀλλὰ σκεφθεὶς ὡριμώτερον, εἶδον ὅτι σήμερον ἡ μόνη ἀξία τῶν σχολίων αὐτῶν εἶναι ἡ σπανιότης των. Καὶ ἔπειτα ἀνεμνήσθην τοῦ ἀξιώματος τοῦ Καλλιμάχου, « Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. » Θ' ἀρκεσθῶ λοιπὸν εἰς τοῦ Λυσίου τὸ ἔργον, τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀριστούργημα. Καὶ πάλιν καὶ αὐτὴ ἡ ἐργασία εἶναι ἀρκετὴ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ὀφθαλμούς μου. Δέχθητε τὴν εἰλικρινῆ μου ἀφοσίωσιν. »

Ἰδοὺ ἡ περὶ Κοραῆ ἐπιστολὴ, περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνωτέρω.

Πέμπτη 12 Ἀπριλίου 1855.

« Ἐλπίζω, Κύριε, ὅτι ἔτυχον ἤδη συγγνώμης σας, μὴ δεχθεὶς τὴν χθεσινὴν πρότασίν σας. Οἱ διάσημοι συγγραφεῖς, οἵτινες θά σας παράσχωσι τοῦ καλάμου των τὴν ἀρωγὴν, κέκτηνται ἀναμφισβήτητον ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης. Διατί νὰ προσθέσω εἰς τοιαῦτα ὀνόματα καὶ τὸ ἄσημόν μου ὄνομα; ἐν τίνι δικαιώματι δύναμαι νὰ κρίνω τοῦ σοφοῦ δόκτορός σας τὰ ἔργα; ποίαν γνώμην δύναμαι νὰ ἐκφράσω περὶ τῆς γλώσσης, ἣν ἐκεῖνος ἔπλασε, καὶ ἣν τόσον τραχέως ἐπέκριναν ὁ Μηνᾶς, ὁ Κοδρικᾶς καὶ ἄλλοι; Ὁ κύριος Brunet, ὁ κύριος Hase ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφράσωσι τοιαύτην γνώμην, ἐγὼ ὄχι. Συνέλεξα τυχαίως γεγονότα τινὰ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βιβλιογραφικά. Ἔχουσιν ἴσως ἑνότητά τινα, ἀλλ' ἑνότητα λίαν περιωρισμένην. Ἰδιαίτερα, ἰδιωτικὰ γεγονότα δὲν ἠξεύρω σχεδὸν καθόλου, διότι μετὰ τοῦ Κοραῆ δὲν εἶχον σχέσεις. Ἦτο στενῶς συνδεδεμένος μετὰ τοῦ Clavier, τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Παυσανίου, μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Thurot, ὀλίγον δὲ μετὰ τοῦ Chardon La Rochette καὶ τοῦ Villoison. Ἐμὲ ἐτίμα διὰ τῆς ὑπολήψεώς του· μοὶ τὸ ἀπέδειξε διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν συγγραμμάτων του καὶ μνημονεύσας με ἐνίοτε εὐγενῶς. Κατ' οἶκον ὅμως δὲν τὸν ἔβλεπον. Καὶ αὐτὸς ἠγάπα τὴν μοναξίαν, καὶ ἐγὼ ἤμην φύσει ἄγριος. Οὐδέτερος δ' ἐφήρμοζε τὸ ὡραῖον ἀξίωμα· « Μὴ ἀφίνῃς τὸ χόρτον νὰ φύηται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς φιλίας. »

Συμβουλεύθητε περὶ Κοραῆ τὰ Ἀνάμικτα τοῦ Chardon La Rochette, τὴν βιο-

εὐμενῆ ὑποδοχὴν τοῦ κυρίου Μεριμέ. Ὑπηρέτρια μεσῆλιξ μὲ εἰσήγαγεν εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ συγγραφέως τῆς Κολόμβας, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε καὶ ὡς αἴθουσα συγχρόνως.

Ὁ κύριος Μεριμὲ μόλις ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν καί, νεύσας μοι νὰ καθίσω, μοὶ εἶπε·

— Θέλετε μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων;

— Μάλιστα, κύριε.

Ἐπλησίασεν εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ ἔγραψε λέξεις τινὰ διὰ τὸν κύριον Buloz.

Ἐνῷ ἔγραφε, δὲν ἠξεύρω τί μοὶ ἦλθε καὶ τῷ εἶπον·

— Ἡ βαρόνη Mayendorff πρὸς ἣν εἶπον τὸ πρωΐ ὅτι ἐσκόπευον νὰ σᾶς ἴδω, ἐνεθυμήθη τί ἔλεγεν ὁ Gœthe περὶ τῶν ἔργων σας....

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς ἔστρεψε νωχελῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐμέ.

— Τέκνον μου, εἶπεν ὁ Gœthe πρὸς τὴν βαρόνην, ἐξηκολούθησα, ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μυθιστοριογράφους τῆς Γαλλίας ἀναγίνωσκε μόνον τὸν Μεριμέ, αὐτὸν ἀναγίνωσκε πάντοτε.

γραφίαν τῶν ζώντων, 1812, τόμον Α', σελ. 230, ὅπου κατεχώρισα ἄρθρον τι περὶ τοῦ δόκτορος. Ἐν αὐτῷ ἐμνημόνευσα καὶ ἐκδόσεώς τινος τοῦ Λόγγου, Didot 1812, ὡς ἔργου τοῦ Κοραῆ. Ὁ Courier, ἴδε ἔργα του, σελ. 308, μοὶ ἔγραψεν ἰσχυριζόμενος ὅτι ἠπατήθην, ὅτι ἐξέλαβον τὸν Κοραῆν ἀντὶ τοῦ Βισκόντη. Ἀλλ' ὁ Courier εἶχεν ἄδικον. Ὁ Sinner, ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Λόγγου του XIX, ἀναφέρει ἀδιστάκτως τὴν ἔκδοσιν τοῦ Κοραῆ, καὶ ὁ Chardon La Rochette, τόμος 2, σελὶς 43, ἀποδίδει ῥητῶς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὡραίου ἐκείνου τόμου εἰς τοῦ Κοραῆ τὰς φροντίδας. Ὁ αὐτὸς Sinner, ἐν τῇ παγκοσμίῳ βιογραφίᾳ τοῦ Michaud, τόμος 61, παράρτημα, ἀφιέρωσεν ἐκτεταμένον ἄρθρον εἰς τὸν Κοραῆν.

Ὁ Κοραῆς, μιμούμενος τὴν αὐστηρὰν μετριοφροσύνην ἀρχαίων τινῶν Ἑλλήνων, τοῦ Ἀγησιλάου π. χ., δὲν ἐζωγραφήθη ποτέ. Ἀλλ' Ἕλλην ζωγράφος, ὁ Σμόλκης, ἐὰν καλῶς ἐμάντευσα τὴν δυσανάγνωστον ἐπιγραφήν, τὸν ἐσχεδίασεν ἐν ἀγνοίᾳ του, καὶ ἡ εἰκὼν ἐχαράχθη ὑπὸ τοῦ Müller μὲ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν·

Α. ΚΟΡΑΗΣ.

Ἑλλὰς τὴν σὴν εἰκόνα ἀθάνατον ὁρᾷν βουλομένη
Σοῦ μὴ διδόντος ὄμμασιν Ἕλληνος ζωγράφου ὑφήρπασεν.
Ἀφιεροῦται τοῖς Ἕλλησιν.

Ἡ σοβαρὰ μορφὴ τοῦ κυρίου Μεριμὲ κατέστη γλυκυτέρα.

— Δὲν ἤξευρον ὅτι ἡ βαρόνη μὲ εἶχεν εἰς τὴν εὔνοιάν της, εἶπε, καὶ μοὶ ἔτεινε συγχρόνως τὴν συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Θεὸν τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου. Ἔκτοτε ἡ πρὸς ἐμὲ εὐμένεια τοῦ κυρίου Μεριμὲ ὑπῆρξεν ἀδιάλειπτος· μοὶ ἤνοιξε τὰς στήλας τοῦ Μονήτορος, μὲ ἐβοήθησε διὰ τῶν συμβουλῶν του, διώρθωσε τὰ πρῶτά μου δοκίμια, καὶ ἐκάλυψε τέλος διὰ τῆς αἰγίδος τοῦ ἐνδόξου ὀνόματός του τὰ πρῶτά μου βήματα ἐν τῷ φιλολογικῷ σταδίῳ. Χάρις εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν, δι' ἧς ἐκόσμησε les Contes et Poëmes de la Grèce moderne, τὸ ἔργον μου ἐκεῖνο ἠξιώθη τριάκοντα μετατυπώσεων καὶ πλείστων μεταφράσεων, καὶ ἡ δευτέρα του ἔκδοσις, τὴν ὁποίαν ἐντὸς ὀλίγου θὰ διαδεχθῇ τρίτη, κατέλαβεν ἐπίζηλον θέσιν εἰς τὴν Bibliothèque choisie d'Éverard de Leipzig.

Ὑπὸ περίβλημα Ἀγγλικοῦ ἐγωϊσμοῦ ὁ συντάκτης τοῦ Τυρρηνικοῦ ἀγγείου κρύπτει καρδίαν ἀγαθὴν καὶ εὐγενῆ.

Μ' ἔδωκέ ποτε συστατικὴν ἐπιστολὴν διὰ τὴν κυρίαν Πισκατόρη· τὴν ἐπαύριον τὸν ἀπήντησα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν.

— Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον μοὶ ἐδώκατε..· εἶμαι περισσότερον ὑπερήφανος δι' αὐτὸν παρὰ δι' ὅλους τοὺς τίτλους καὶ τὰ παράσημα τῆς γῆς...

— Ποῖον τίτλον;

— Τοῦ φίλου σας.

Διότι ὁ κύριος Μεριμὲ δὲν ἐπιδαψιλεύει τὸ ἐπίθετον αὐτὸ, ὅσον ἄλλος τις διάσημος μυθιστοριογράφος.

. . . .

Ἡ κυρία Mohl, ἡ θετὴ θυγάτηρ τοῦ Fauriel, μὲ παρουσίασεν εἰς τὸν Augustin Thierry.

Ὁ μέγας ἱστοριογράφος κατῴκει τότε εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ καὶ ἀπέθανε, rue du Mont-Parnasse, n° 35.

Εἰς τὰς 4-5 μ. μ. ἐδέχετο, ὅσους ἤθελε νὰ τιμήσῃ δι' ἰδιαιτέρας εὐνοίας· εἰς τὰς 9 μ. μ. ἐδέχετο πάντας ἀνεξαιρέτως Βαθυτάτη σιωπὴ ἐπεκράτει εἰς ὅλον τὸν οἶκον. Ἅμα ἐσήμαινεν ἡ ἐννάτη, οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἤκουον τὸν κρότον θυρῶν ἀνοιγομένων καὶ κλειομένων ἀλληλοδιαδόχως καὶ βραδέως· ἔπειτα τὰ πορφυρᾶ παραπετάσματα ἠνοίγοντο καὶ ἐφαίνετο ὁ ἀνακλιντὴρ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο προσηλωμένος ὁ Thierry, τυφλὸς καὶ παράλυτος. Ὅλοι δ' ἀμέσως ἀνηγείροντο εὐλαβῶς. Ὁ ὑπηρέτης ἐκύλιε τὸν ἀνακλιντῆρα ἄχρι γωνίας τινὸς τῆς αἰθούσης καὶ ὀνομάσας εἰς τὸν κύριόν του τοὺς παρόντας ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἀπεσύρετο. Ὁ Αὐγουστῖνος Thierry ἀπέτεινε τότε τὸν λόγον πρὸς ἕκαστον ἰδίᾳ, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ συνομιλία καθίστατο γενική.

Ἀπερίγραπτον θλίψιν ἐπροξένει ὁ ἀκίνητος ἐκεῖνος σωρὸς, ὅθεν ἡ ζωὴ εἶχεν ἀποσυρθῆ, συγκεντρωθεῖσα εἰς ἓν μόνον ὄργανον, τὸν ἐγκέφαλον. Ἀλλὰ τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος μέλος πόσην ὑπερτροφίαν ζωῆς εἶχεν ἀποκτήσει διὰ τούτου! μετὰ πόσης εὐκολίας ἡ εὐρεῖα ἐκείνη διάνοια περιελάμβανε τὴν ἀπέραντον ἔκτασιν τῆς ἐπιστήμης!

Ὁ Αὐγουστῖνος Thierry ἐλάλει ὀλίγον τὴν νεοελληνικήν· εἶχε δὲ πρὸ πάντων ἀρίστην προφοράν (1). Ἦτον ἐξοικειωμένος μὲ τὰ δημοτικά μας ᾄσματα καὶ, μεμφόμενός ποτε ἀρχαῖον φίλον ἐπὶ ἀμελείᾳ, τῷ εἶπε·

Παρηγοριὰ ἔχει ὁ θάνατος, παρηγοριὰ ἔχει ὁ Χάρος·
Ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς παρηγοριὰ δὲν ἔχει.

(1) Ὁ Αὐγουστῖνος Thierry εἶχεν ἀναλάβει τὰς τυπογραφικὰς διορθώσεις τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα ἐδημοσίευσε μετὰ μεταφράσεως ὁ Fauriel.

Ἠγάπα δὲ ἐγκαρδίως τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐλυπεῖτο πολὺ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐχθρικὴν διαγωγὴν τῆς Γαλλίας.

— Ὑπομονή! νέε μου φίλε, μοὶ εἶπέ ποτε, ὁ Γάλλος εἶναι ὄχι μόνον γενναιόφρων ἀλλὰ καὶ μὲ πολὺν πρακτικὸν νοῦν πεπροικισμένος. Μὴ ταράττεσθε ἀπὸ τὰ φαινόμενα τῆς στιγμῆς. Ὁ Γάλλος εἶναι ὁ φυσικός σας σύμμαχος.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν μοὶ εἶπε· « Ἡ Ἀνατολὴ μόνον διὰ τοῦ ἰθαγενοῦς στοιχείου δύναται ν' ἀναγεννηθῇ... Ἐξ ὅλων δὲ τῶν φυλῶν τῆς Ἀνατολῆς ἡ Ἑλληνικὴ μόνη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν πολιτισμοῦ (1). »

. . . .

Εἰς ἄρθρον μού τι δημοσιευθὲν ἐν τῷ Γαλλικῷ Ἀθηναίῳ ὀφείλω τὴν γνωριμίαν τοῦ κόμητος Μαρκέλλου, λογίου εὐγενοῦς. Ὁ κόμης ἦτο ἀξιόλογος ἄνθρωπος, ἓν καὶ μόνον ἔχων ἐλάττωμα, ὅτι ἐλάμβανε κατὰ κόρον ὕφος ἀρχαιοφίλου. Κατήντησε καὶ ἐμὲ ἀκόμη νὰ ἐπιδεικνύῃ ὥς τι περίεργον.

— Κυρία Μαρκησία, σᾶς παρουσιάζω τὸν κύριον..., ἕνα Ἀθηναῖον!

Πολλάκις μοὶ ἀπεύθυνε τὸν λόγον Ἑλληνιστὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν τῆς αἰθούσης εἰς τὴν ἄλλην. Ἀκούοντες τὰς ἠχηρὰς καὶ ἀκαταλήπτους ἐκείνας λέξεις, οἱ παρεστῶτες ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐμέ, μὲ παρετήρουν, καὶ ἠρώτα ἕκαστος τὸν γείτονα ποίαν γλῶσσαν ὡμίλει ὁ κόμης. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μανθάνων ὅτι ἦτο Ἑλληνική, ἐθαύμαζε τὴν εὐρεῖαν τοῦ οἰκοδεσπότου πολυμάθειαν.

Ἑλληνίς τις, εὑρισκομένη ἐν Παρισίοις, ἀπέστειλεν εἰς τὸν

(1) Ὁ Ἕλλην εἶναι τὸ mens agitans molem πάσης τῆς Ἀνατολῆς. Ὅπου λείπει αὐτὸς ὑπάρχει βαρβαρότης.

(Ἐπιθεώρησις τῶν δύο Κόσμων. 1844, Μάρτιος.)

κόμητα ἀγγεῖον Ὑμηττείου μέλιτος, τὸ ὁποῖον παρετέθη μίαν ἑσπέραν ἐπὶ τῆς τραπέζης μετὰ τοῦ τεΐου· ἀλλὰ μόλις τὸ εὐῶδες προϊὸν τοῦ Ἀττικοῦ θύμου ἤγγισε τὰ πορφυρᾶ χείλη μιᾶς δουκίσσης, καί, ἀπωθοῦσα αὐτὸ μετὰ περιφρονήσεως, ἀνέκραξεν·

— Πούφ! τί ὀσμὴ ἰατρικοῦ!

Ὁ κόμης ἔσπευσε νὰ μοὶ εἴπῃ ἑλληνιστὶ ὅτι ἡ γεῦσις τῶν συμπατριωτῶν του εἶχε διαφθαρῇ, καὶ διὰ νὰ μὲ ἱκανοποιήσῃ ἐπλησίασεν εἰς τὰ χείλη του κοχλιάριον πλῆρες μέλιτος· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ ἐπαίσιον μορφασμόν.

. . . .

Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸ Σαὶν-Κλού, περιμένων τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἐκλογῶν· εἰσῆλθε δὲ εἰς Παρισίους τῇ 2 Δεκεμβρίου ὡς Ναπολέων III. Ἤμην τοποθετημένος παρὰ τὸ Arc de l'Étoile πλησίον τοῦ καταστήματος τῶν διοδίων φόρων. Τὸ πλῆθος ἦτο ἄπειρον. Πλησίον μου ὑπῆρχε σωρὸς ἐργατῶν, περιπαίζων ὅλα καὶ ὅλους. Κανονοβολισμοὶ ἀναγγέλλουσι τέλος τὴν ἄφιξιν τῆς αὐτοκρατορικῆς συνοδίας (1). Τὸ ἱππικὸν προηγεῖται καλπάζον..· ἕπεται λαμπρὸν ἐπιτελεῖον..· τέλος ὁ αὐτοκράτωρ μόνος, ἥσυχος, ἀπαθής, χαριέντως δαμάζων παράφορον ἵππον... Ὁ λαὸς περιστοιχίζει ζητωκραυγῶν τὸν αὐτοκράτορα καὶ συνωθεῖται πέριξ του ἀκωλύτως.

— Νὰ ἕνας ποῦ δὲν φοβᾶται! λέγει ἰσχυρᾷ τῇ φωνῇ εἷς τῶν γειτόνων μου ἐργατῶν.

(1) Περὶ τὴν μίαν ὥραν τὸ τηλεβόλον ἀντηχεῖ, ὁ αὐτοκράτωρ φθάνει παρὰ τὴν θριαμβευτικὴν πύλην. Συγχρόνως τὰ νέφη διαλύονται, καὶ ἀκτὶς ἡλίου φαιδρύνει τὴν σκηνήν. Ἦτο ὡραῖον θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὸν νέον αὐτοκράτορα, διερχόμενον ὑπὸ τὸ θριαμβευτικὸν τόξον, ὅπερ ἀνήγειρεν ὁ θεῖός του εἰς τὴν δόξαν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ. (Moniteur de Paris).

Καὶ πάντες, ὡς μαγνητισθέντες, ἤρχισαν νὰ ζητωκραυγῶσιν ἔτι ἰσχυρότερον.

. . . .

Ὁ Ἀβδὲλ Καδὲρ εὑρίσκετο εἰς Παρισίους. Κατῴκει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον de la Terrasse· συχνὸν πλῆθος περιεκύκλονε πάντοτε τὴν θύραν, ἐλπίζον νὰ ἴδῃ τὸν περίφημον Ἄραβα. Μίαν ἡμέραν εὑρέθην καὶ ἐγὼ ἐκεῖ. Ζητωκραυγαὶ παρατεταμέναι ἐχαιρέτισαν τὴν ἔξοδον τοῦ Ἐμίρου. Ὁ Ἀβδὲλ Καδὲρ ἦτο ἐπ' ὀχήματος, ἐμειδία πρὸς τὸ πλῆθος καὶ ἔσφιγγεν ὅσον πλειοτέρας χεῖρας ἠδύνατο διὰ τῆς θυρίδος.

— Χάχηδες Παρισιανοί! ἀνέκραξεν ὄπισθέν μου νέος ἐργάτης.

— Ἔ! καὶ τί κακὸν εὑρίσκετε; τὸν ἠρώτησα. Ὁ Ἀβδὲλ Καδὲρ εἶναι ἐχθρὸς νικημένος...

— Σέβεται, κύριε, κανεὶς τοὺς ἐχθρούς του, ἀλλὰ καὶ δὲν τοὺς ἐπευφημεῖ.

— Ἀλλὰ δὲν βλέπετε, εἶπε πλησίον μας ἄλλος θεατής, τοῦ ὁποίου ἡ προφορὰ ἐμαρτύρει Γερμανικὴν καταγωγήν, δὲν βλέπετε ὅτι δὲν ἐπευφημοῦν τὸν Ἀβδὲλ Καδὲρ, ἀλλὰ τὴν ἀνδρίαν τοῦ Ἀβδὲλ Καδέρ. Σεῖς οἱ Γάλλοι λατρεύετε τὴν ἀνδρίαν, ὅπου δήποτε καὶ ἂν τὴν ἴδητε. . .

Δεῖπνον εὐθηνὸν καὶ καλὸν ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ἐν Παρισίοις πρόβλημα, ὅπερ οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ λύσω. Ὁ Champfleury, ὁ συγγραφεὺς τόσον ἐπαγωγῶν μυθιστορημάτων, ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἔλυσε, καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ξενοδοχείου του. Εἰς τὸ ὄπισθεν δωμάτιον ἑνὸς καφφενείου τῆς ὁδοῦ Pierre Sarrasin εὗρον πραγματικῶς ἀντὶ 30 σολδίων δεῖπνον, τὸ ὁποῖον ἐχωνεύετο τοὐλάχιστον. Εἶχον πέντε ἓξ συνδαιτυμόνας, φιλολόγους, τεχνήτας, νέους ἰατρούς. Συνέπεσέ ποτε λόγος περὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος.

ΔΟΥΡΟΥΗ. (Duruy Βίκτωρ). 2. ΒΗΤ. (Witte Ἰωάννης). 3 ΒΟΙΣΣΟΝΑΔ. (Ἰωάννης-Φραγκῖσκος)

4. ΠΕΛΛΑΤ. (Κάρολος-Αὔγουστος) _ 5. ΜΙΛΛΕΡ (Ἐμμανουήλ)

— Ἄλλας ὁμιλίας! εἶπεν ὁ Champfleury, ἀπὸ πολιτικὴν δὲν καταλαμβάνω τίποτε... Μοὶ εἶπον ἄλλως τε ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχουν δίκαιον.

Ἠλλάξαμεν ὁμιλίαν.

— Πῶς σᾶς φαίνεται ὁ οἶνος τῆς Κύπρου; τὸν ἠρώτησα.

— Ὁ οἶνος τῆς Κύπρου! ἀλλὰ ἀπὸ μακρὰν μόνον τὸν εἶδον εἰς τὴν Ὄπεραν.

. . . .

Τὴν ἐπαύριον τῆς εἰς Παρισίους ἀφίξεώς μου ἔλαβον τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν·

« Σᾶς ἐζήτησα, ἀγαπητέ μου συμπολῖτα, εἰς τὴν ὁδὸν Βοναπάρτου, ὅπου μοὶ εἴχετε εἰπεῖ ὅτι κατοικεῖτε, καὶ δὲν σᾶς εὗρον. Ἤθελα νὰ σᾶς εἴπω νὰ δειπνήσετε μαζῆ μας τὴν προσεχῆ Τετάρτην περὶ τὴν ἕκτην ὥραν.

« Ἀποκρίθητέ μοι ἀμέσως διὰ τοῦ ταχυδρομείου δύο λέξεις ὅτι θὰ ἔλθετε.

« Φιλίας.

« Ὁ στρατηγὸς Φαβιέρος. »

Ὑπήκουσα εἰς τὴν πρόσκλησιν. Ἐγνώρισα τότε τὴν βαρόνην καὶ τὸν υἱὸν τοῦ στρατηγοῦ.

— Ὁ κύριος... Ἕλλην, ἔλεγεν ὁ στρατηγὸς παρουσιάζων με εἰς τοὺς ξένους, τοῦ ὁποίου ἡ οἰκογένεια συνετέλεσε κατὰ τὰς δυνάμεις της, ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες, εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ τόπου του.

Τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐνέπνευσαν ὅλους τοὺς φιλέλληνας, ὡδήγησαν καὶ τὸν Φαβιέρον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἂν ὅμως πιστεύσῃ τις τὴν ἀδελφὴν τοῦ ὡραίου πλάσματος, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Βύρων ἀφιέρωσε τὸν Σὶλδ-Ἀρόλδον, αὐτὴ μᾶς τὸν

ἔστειλε. — « Μὲ ἀγαπᾶτε...· ἐγὼ δὲν σᾶς ἀγαπῶ...· πηγαίνετε νὰ ζητήσετε κανὲν βόλι εἰς τὴν Ἑλλάδα..., » τῷ εἶπεν εὐγενῶς πως.

Ὁ Φαβιέρος οὐδέποτε ἀνεμίχθη εἰς τὰς πολιτικὰς τοῦ τόπου ἔριδας. Ἔμεινε πάντοτε στρατιώτης· ἔζη μετὰ τῶν στρατιωτῶν, καὶ εἰς αὐτοὺς κατέστη σεβαστὸς, ἀγαπητὸς, ἐπίφοβος.

Ἡ δόξα τὸν εὗρεν εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως. Ἔκτοτε συνεταυτίσθη μετὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸν προσέβαλλεν ὁ προσβάλλων ἐκείνην. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ φιλελληνισμός του ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον. Ἐν δυσμενείᾳ ὢν παρὰ τῇ κυβερνήσει ἐν Γαλλίᾳ, προσεπάθει τεταρτοπλαγίως νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη του περὶ Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν σπουδαιοτέραν περιπλοκὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος ἠσθένησεν. Ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ πυρετοῦ ὡμίλει ἀδιακόπως περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἡσυχίας ἐζήτει νὰ ἴδῃ ἐμὲ, διότι ἤμην τότε ὁ μόνος Ἕλλην, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε σχέσεις. Τὸ εἶδος τῆς ἀσθενείας ἀπήτει ἄκραν ἡσυχίαν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἰατρὸς δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐπιθυμία του. Ἐπὶ τέλους ὅμως ἐβαρύνθη καὶ εἶπεν εἰς τὴν οἰκογένειαν· — Μηνύσατε νὰ ἔλθῃ αὐτὸς, ὁποῦ ζητεῖ...· ἀλλὰ προσπαθήσατε νὰ ἦναι βραχεῖα ἡ συνέντευξις.

Ἡ βαρόνη μοὶ ἐπανέλαβε τοὺς λόγους τοῦ ἰατροῦ.

Εἰσῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς.

—Ἔ! ἤλθατε, εἶπεν...· λοιπόν.. πῶς πηγαίνει ἡ ὑπόθεσις; (ἐνόει τὴν ἐπανάστασιν τῆς Ἠπείρου)... Μοῦ γράφουν ἀπὸ κάτω, ἀλλὰ τί ἐμπορῶ νὰ κάμω;... Ἔπειτα βλέπετε καὶ εἰς ποίαν κατάστασιν εἶμαι...

Ἡ βαρόνη, καθημένη εἰς τὴν θύραν, ἔβηξεν.

— Θὰ ἐπανέλθω, εἶπον εἰς τὸν στρατηγὸν, ὅταν θεραπευ-

θῆτε ἐντελῶς.. τώρα εἶσθε πολὺ ἀδύνατος... Ἔπειτα δὲν ὑπάρχει καὶ τίποτε σπουδαῖον... Ἅμα μάθω τίποτε, σᾶς τὸ ἀναγγέλλω.

Μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ στρατηγὸς, ἀναλαβὼν ἐντελῶς καὶ ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐξοχῆς, μοὶ ἔγραψεν·

« Ἀγαπητέ μου..., εἶμαι εἰς Παρισίους διὰ τρεῖς ἡμέρας. Ἐὰν θέλετε, ἐλᾶτε νὰ μὲ ἰδῆτε μίαν πρωΐαν. Θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς προσφιλοῦς μας Ἑλλάδος.

Φιλίας. »

Τοιαύτας προσκλήσεις μοὶ ἔστελλε συχνὰ, καὶ ἠδυνήθην νὰ τὸν γνωρίσω καλῶς. Ὁ Φαβιέρος ὡμίλει πολὺ, δὲν ἠνείχετο ἀντιλογίαν καὶ, λαλῶν, ἐχειρονόμει. Εἶχε τὸ βλέμμα ζωηρόν. Οἱ χαρακτῆρες τῆς μορφῆς, καίτοι ηὐλακωμένοι ὑπὸ τοῦ χρόνου, ἦσαν ἔτι ἀνδρικοὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς, σύναμα δὲ καὶ γλυκύτητός τινος μὴ στερούμενοι. Τὸ δὲ βάδισμα ἦτο στερεόν.

Μίαν ἡμέραν τὸν εἶδον νὰ εἰσέλθῃ ἀσθμαίνων εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

— Πῶς! ἀνέκραξα, στρατηγέ! ἀνέβητε τέσσαρα πατώματα;

— Ἦλθον νὰ ὁμιλήσωμεν ὀλίγον διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἡ καταῤῥοή σας δὲν σᾶς ἀφίνει νὰ ἔρχεσθε σεῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.

. . . .

Ἐκ πάντων ὅσοι ἔκραξαν « Σταυρωθήτω! » κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιος εἶναι ὁ κύριος Ἀβούτ (1).

Λυποῦμαι, τὸ ὁμολογῶ ἀφελέστατα, διότι ὁ κύριος Ἀβοὺτ

(1) Εἷς τῶν κεκηρυγμένων θαυμαστῶν τῆς Τουρκίας πρὶν ἢ καταστῇ τοιοῦτος ἀπετάθη πρὸς τὸν κύριον Μαυροκορδᾶτον, πρέσβυν τότε τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις καὶ τῷ ἐλάλησεν ὡς ἑξῆς περίπου· « Μοὶ προσφέρουν 2,000 φράγκα κατὰ μῆνα διὰ νὰ γράφω ὑπὲρ τῆς Τουρκίας. Προτιμῶ νὰ λαμβάνω μόνον 800 καὶ νὰ γράφω ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. » Ὁ κύριος οὗτος εἶχε φιλελληνισμὸν 40 τοῖς 400. Τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο ἤκουσα ὡς ἀληθὲς, καὶ ὅμως διστάζω νὰ τὸ πιστεύσω, στηριζόμενος πρὸ πάντων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου.

ἔχει πνεῦμα, ἠξεύρων ὅτι ὁ λαλῶν εὐφυῶς πρὸς λαὸν εὐφυῆ κερδίζει πάντοτε. Ὁ φίλος μου Βίκτωρ Φουρνὲλ, νέος συγγραφεὺς, μέγα ὑποσχόμενος μέλλον, εἶδέ ποτε ἐπὶ τοῦ γραφείου ἑνὸς δημοσιογράφου τὸ ἔργον τοῦ κυρίου Ἀβούτ. — Ἀναγινώσκετε τὴν Σύγχρονον Ἑλλάδα; ἠρώτησεν.

— Ναὶ, ὡραῖον βιβλίον, εὐφυέστατον!

— Ἀλλὰ μοῦ εἶπαν ὅτι εἶναι συῤῥαφὴ ψεύδους καὶ συκοφαντίας...

— Δὲν ἠξεύρω... · ἠξεύρω μόνον ὅτι εἶναι πλῆρες πνεύματος.

Παρεπονούμην ἄλλοτε εἰς φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπισημότητα διὰ τὴν ὑποδοχὴν, ἧς ἐτύγχανε τὸ ἔργον τοῦ ποτὲ μαθητοῦ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν.

— Εἶσθε νόστιμος, μοὶ ἀπεκρίθη· εἰς τὴν Γαλλίαν περιπαίζομεν ὅλα, περιπαίζομεν καὶ τὸν ἑαυτόν μας ἀκόμη, ὅταν δὲν ἔχωμεν ἄλλην ὕλην, καὶ θέλετε νὰ σεβασθῶμεν τὴν Ἑλλάδα σας; Καὶ ὅμως δὲν ἔλειψαν ἐπικρίσεις εἰς τὸ ἔργον τοῦ κυρίου Ἀβούτ. Ὁ κύριος Gérusez ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὸ κατέκρινε δριμέως, καὶ τοῦτον ἐμιμήθη ὁ κύριος Pontmartin ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, προσβαλὼν συγχρόνως καὶ ἀρνησιθρήσκους τινὰς φιλέλληνας τοῦ 1821. Ὁ κύριος Γιραρδῖνος τέλος, ὁ εὐφυέστατος τῶν Γάλλων κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπατριωτῶν του, ἔπλεξεν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων τὸ ἐγκώμιον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀντλήσας ἐπιχειρήματα ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τοῦ κυρίου Ἀβούτ. Ἡ Παρισινὴ ἐπιθεώρησις μ' ἐζήτησεν ἄρθρον τι περὶ τῆς Συγχρόνου Ἑλλάδος· ἐνδοὺς δ' ἔγραψα λέξεις τινὰς, δι' ὧν, ἀναγνωρίζων τὴν φιλολογικὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου, ἐπεκαλούμην τοῦ ἰδίου συγγραφέως τὰ αἰσθήματα (1).

(1) Revue de Paris, 1 Σεπτεμβρίου 1854. Ἔκτοτε ὁ κύριος Ἀβοὺτ κατέστη

Ἡ ἐπιτυχία τῆς Συγχρόνου Ἑλλάδος ἤνοιξε τὴν ὄρεξιν καὶ πολλῶν ἄλλων καὶ ἐν χορῷ μᾶς ἐκήρυττον ἀξίους διὰ κρέμασμα. Ἄλλως τε τὸ Γαλλικὸν κοινὸν εἶναι τόσον εὐαπάτητον καὶ τόσον ἀγνοεῖ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα· πολλοὶ ἠξεύρουν τὴν Κίναν κάλλιον τῶν Κινέζων, καὶ ἐν τούτοις συγχέουσιν ἐνίοτε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου μὲ τὰς Ἀθήνας τῆς Ἀμερικῆς.

Μίαν ἡμέραν ὁ διευθυντὴς σπουδαιοτάτου Γαλλικοῦ περιοδικοῦ, ἀνὴρ νοήμων καὶ πεπαιδευμένος, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξελθὼν τῶν Παρισίων, μοὶ ἔλεγεν ὅτι δὲν ἔχομεν τυπογραφεῖα εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὅτι αἱ ἐφημερίδες μας τυπόνονται εἰς Παρισίους!!! Πολλοὶ δὲν θὰ πιστεύσωσι τὸ ἀνέκδοτον αὐτὸ, διότι ἡ ἀλήθεια πολλάκις δὲν εἶναι πιθανὴ, καὶ ὅμως εἶναι ἀληθέστατον. Ἄλλοτε εἰς δεῖπνον παρὰ τῷ στρατηγῷ Φαβιέρῳ ἀριστοκρατική τις κυρία μοὶ ἔλεγε, « Σεῖς οἱ Τοῦρκοι... »

— Ἀλλὰ δὲν εἶμαι Τοῦρκος, κυρία, ἀνέκραξα, ἀναπηδῶν ἐπὶ τῆς ἕδρας μου, εἶμαι Ἕλλην!

— Τοῦρκος, Ἕλλην δὲν εἶναι τὸ ἴδιον;

Τὸ ἄκρον ἄωτον ὅμως τῆς τόσον κολακευτικῆς δι' ἡμᾶς πολυμαθείας ταύτης εἶναι οἱ ἀκόλουθοι λόγοι Παρισινοῦ τινος ἰατροῦ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ Τοῦρκοι ἐκαλοῦντο Ἕλληνες!

Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς κατὰ τῶν Ἑλλήνων κατακραυγῆς ἐπνίγετο ἡ φωνὴ σοβαρῶν τινων ἀνδρῶν, εἰς διαφόρους ἀνηκόντων μερίδας, καὶ καλῶς γνωριζόντων τὴν κατάστασιν τῆς Ἀνατολῆς. Μόνος ὁ κύριος Γιραρδῖνος ἐλάλει ἐκ βήματος, ὅθεν πανταχοῦ ἀντήχει ἡ ἰσχυρὰ φωνή του.

εἷς τῶν θερμοτάτων φίλων τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ τελευταῖα ἔργα του καὶ ἰδίως ἡ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1863, σελ. 253, δημοσιευθεῖσα ἐπιστολή του.

Τότε ἐσκέφθην νὰ συσσωματώσω τὰς σεβαστὰς ταύτας ἀτομικὰς πεποιθήσεις καὶ νὰ τοῖς παράσχω πλείονα δημοσιότητα. Τὸ ἔργον ἔμελλε νὰ ἐκδοθῇ ὑπὸ τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν· « Ἡ Ἑλλὰς καὶ οἱ Ἕλληνες, σελίδες ἀνέκδοτοι τῶν ΚΚ. Ampère, Dubois, Maxime Du Camp, Saint-Marc Girardin, Lebrun, Charles Lenormant, John Lemoinne, Charles Lévêque, Prosper Mérimée, comte de Marcellus, Édouard Laboulaye, Vladimir Brunet de Presle, Augustin Thierry, Villemain, etc., etc., συναχθεῖσαι καὶ δημοσιευθεῖσαι ὑπὸ Ἕλληνος. »

Τοῦ ἔργου ἔμελλε νὰ προταχθῇ ὁ ἑξῆς βραχὺς πρόλογος·

« Ἡ περὶ τῆς Ἑλλάδος γλῶσσα τινῶν ἐφημερίδων παρήγαγε διπλῆν παρανόησιν. Ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ Ἕλληνες ἐπίστευσαν ὅτι ἀπώλεσαν τὰς συμπαθείας τῆς Γαλλίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολλοὶ Γάλλοι, ἀπατηθέντες, ἔκριναν ἥκιστα εὐμενῶς τὴν Ἑλλάδα. Διὰ ν' ἀποδείξω εἰς τοὺς μὲν ὅτι δὲν ἀπώλεσαν τὰς συμπαθείας, ἃς περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, εἰς τοὺς δὲ ὅτι ἐγένοντο θύματα προμεμελετημένης σκευωρίας, συνήνωσα ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ διαφόρους μαρτυρίας ἀνδρῶν, ὧν τὸ ὄνομα μόνον εἶναι ἐγγύησις διὰ τὸ κοινόν. »

Αἱ διάφοροι μονογραφίαι ἤθελον ἔχει σχέσιν πρὸς ἀλλήλας. Ὁ κύριος Γιραρδῖνος ἐκ τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας του κατὰ τὸ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ταξείδιόν του ἤθελεν ἐξαγάγει πραγματείαν περὶ τοῦ Μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κύριος Villemain εἶχε γράψει λέξεις τινὰς περὶ Καποδιστρίου, ὃν ἐγνώρισε προσωπικῶς πολὺ πρὶν ἢ καταστῇ κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κύριος Ampère μ' ἐζήτησε βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ Κωλέττη. Ὁ κόμης Μάρκελλος εἶχεν ἀναδεχθῇ νὰ βιογραφήσῃ τὸν λυρικὸν ἡμῶν ποιητὴν Χριστόπουλον· ὁ κύριος John Lemoinne μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ φιλοσοφήσῃ περὶ τῆς

στατιστικῆς τῆς Ἑλλάδος. Ὁ κύριος Charles Lévêque εἶχεν ἐπιγράψει τὸ ἔργον του· Περὶ τῆς φιλοξενίας τῶν Ἑλλήνων. — Τί ὀφείλει ἡ ἀρχαιολογία εἰς τὴν νέαν Ἑλλάδα. Ὁ κύριος Κάρολος Λενορμὰν ἔμελλε ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων τοῦ 1845 δημοσιευθεῖσαν Παραβολὴν τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Τούρκων πρὸς τὴν σημερινήν. Ὁ κύριος Brunet de Presle, ὁ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σεκουάνα γεννηθεὶς οὗτος Ἕλλην, ἔγραψε τὴν Ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ Δύσει Ἑλλήνων μεταναστῶν ἀπὸ ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ἄχρι σήμερον. Ὁ κύριος Ἐδουάρδος Laboulaye μοὶ εἶχεν ὑποσχεθῆ ἄρθρον περὶ τῆς νομοθεσίας τῆς νέας Ἑλλάδος. Ὁ κύριος Maxime Du Camp ἔγραψε κατ' αἴτησίν μου ἄρθρον τι ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Οἱ νεώτεροι Ἕλληνες (1). Ὁ κύριος Dubois, ὁ ποτὲ συντάκτης τῆς Σφαίρας καὶ εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ δανείου ἐπιτροπῆς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἀντιπροσώπων ἐπὶ

(1) Στέλλων μοι τὴν ὕλην ὁ κύριος Du Camp μοὶ ἔγραφε τὰ ἑξῆς· « Κύριε, ὅ,τι εἶπον ἐν τῇ Παρισινῇ Ἐπιθεωρήσει εἶναι ὅλως ἀνάξιον προσοχῆς· διότι δὲν εἶναι εἰ μὴ ἀσθενεστάτη ἔκφρασις τῶν σκέψεών μου. Καὶ ὅμως ἔλαβον τὰ ἐπισκεπτήρια πολλῶν συμπατριωτῶν σας καὶ βαθέως συνεκινήθην ἐπὶ τῷ δείγματι τούτῳ τῆς εὐμενείας.

« Τὴν δευτέραν ἐτελείωσα τὸ ἔργον, ὅπερ μ' ἐζητήσατε· μοὶ ἐχρειάσθη μία ἑβδομὰς διὰ νὰ τὸ ἀναθεωρήσω τυπωμένον· διότι ἔχω τὴν ἐλεεινὴν καὶ πολυέξοδον συνήθειαν νὰ τελειόνω κυρίως ὅ,τι γράφω εἰς τὰς τυπογραφικὰς διορθώσεις.

« Πιστεύσατε, κύριε, ὅτι λογίζομαι εὐτυχής, δοὺς ἀσθενὲς δεῖγμα συμπαθείας εἰς ἔθνος, ὅπερ ἐγκαρδίως ἀγαπῶ, κτλ. »

Maxime Du Camp.

Τὸ ἔργον ἐδημοσιεύθη ἀργότερα εἰς τὴν Παρισινὴν Ἐπιθεώρησιν τῆς 1 Μαρτίου 1856. Ζητήσας τὸν Κ. Ducamp τὴν ἄδειαν νὰ τὸ μεταφράσω Ἑλληνιστὶ, παραλείπων μέρη τινὰ, ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν· « Ἠξεύρετε, διὰ τίνα ἐγράφη τὸ ἄρθρον αὐτὸ, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω ὅτι ἔχετε τὴν ἄδειαν νὰ τὸ δημοσιεύσητε Ἑλληνιστὶ, ὅπως ἂν ἐγκρίνητε. Εὐτυχὴς θέλω λογισθῆ, ἐὰν τὸ μικρὸν αὐτὸ ἄρθρον εὐχαριστήσῃ τοὺς συμπατριώτας σας, ἀποδεικνύων αὐτοῖς πόσον ζωηρὰς συμπαθείας ἔχουσιν ἐν Γαλλίᾳ. »

ὑπουργείου Soult, ἔμελλε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα· Διατί ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐπλήρωσε τὸ δάνειον; Τὸν αὐτὸν φιλέλληνα, ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης τοῦ Jouffroy, εἶχα παρακαλέσει νὰ μοὶ παραχωρήσῃ ἀνεκδότους τινὰς σημειώσεις αὐτοῦ περὶ τοῦ κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, πρωθυπουργοῦ τότε. Ὁ κύριος Πισκατόρης διὰ προσωπικοὺς λόγους ἀπεποιεῖτο νὰ συνεργασθῇ· ἀλλ' ἡ κυρία Πισκατόρη μοὶ ὑπέσχετο σελίδας τινὰς τῆς κυρίας κομήσσης Gasparin περὶ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας. Ὁ κύριος Augustin Thierry καὶ ἀτομικῶς ὑπέσχετό τι καὶ παρὰ τῷ κυρίῳ Cousin ἔμελλε νὰ μεσολαβήσῃ. Ὁ κύριος Γιραρδῖνος προσεπάθει νὰ βάλῃ τὸν κάλαμον εἰς τὴν χεῖρα τῶν ΚΚ. Sainte-Beuve, Rémusat καὶ D'Haussonville, οὓς δὲν ἐγνώριζον προσωπικῶς, « καὶ, μοὶ ἔγραφε, ἐστρατολόγησα ἤδη ὑπὸ τὴν σημαίαν σας τὸν κύριον Lebrun. » Μόνος ὁ κύριος Μεριμὲ οὐδὲν ὑπέσχετο· ἀλλ' ἐγὼ, γνωρίζων τὴν εὐγενῆ ψυχὴν τοῦ διασήμου συγγραφέως, ἤμην βέβαιος ὅτι τινὲς τῶν ἀρίστων σελίδων τοῦ ἔργου ἤθελον φέρει τὴν ὑπογραφήν του.

Τὰ χειρόγραφα εἶχον ἤδη ἀρχίσει νὰ μοὶ στέλλωνται, καὶ συνεφώνουν ἤδη μετὰ τοῦ ἐκδότου, εἰς ὃν εἶχον παραχωρήσει δωρεὰν τὸ δικαίωμα, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ πωλῇ ἕκαστον τόμον ἀντὶ 3 φράγκων, ἐνῷ συνήθως οἱ εἰς 8ον τόμοι τιμῶνται 5-6 φράγκων. Ὁ Ἕλλην γλύπτης Κόσσος εἶχεν ἀναδεχθῇ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰκόνων τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους.

Μετὰ τοῦ κυρίου Κόσσου διεφωνοῦμεν περὶ τοῦ ἐὰν ἔπρεπε νὰ φέρῃ ὁ βασιλεὺς τὴν Ἑλληνικὴν στολήν· ὁ κύριος Γιραρδῖνος εἶχε κηρυχθῇ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης.

Ἤμην ὑπερήφανος διὰ τὴν ἐπιχείρησίν μου. Ἐδείκνυον μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Κ. Γιραρδῖνον φύλλον τι τῆς Πανδώρας καὶ

τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπου ἐγίνετο μνεία τῶν προσπαθειῶν μου, ὅπως ἐκτιμηθῇ δικαιότερον ἡ Ἑλλὰς ἐν Γαλλίᾳ. « Ἔ! μοὶ εἶπεν ὁ περίδοξος φιλέλλην, τί θὰ εἰποῦν, ἀφοῦ δημοσιευθῇ Ἡ Ἑλλὰς καὶ οἱ Ἕλληνες; »

Τῇ ἀληθείᾳ ἐνεθουσίων ἐξ ἡδονῆς. Ἐν μέσῳ τῶν γιγαντίων παρασκευῶν τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ἓν καὶ μόνον εἶχον πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, τὸν εἰς 8ον τόμον μου!

Τῇ 4 Ἰουνίου ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἐπιστολὴν τοῦ κυρίου Villemain· « Μυρίας εὐχαριστήσεις διὰ τὸ βιβλίον, ὅπερ ἔλαβον (1). Προλαμβάνετε, μοὶ φαίνεται, τὴν μαρτυρίαν, ἣν μὲ ζητεῖτε περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόπου σας. Τί δύναμαι νὰ γράψω ἐγὼ ἀντάξιον τῶν ἐπιτυχῶν ἐκείνων δοκιμίων προϊόντων ἐμπνεύσεως ἅμα καὶ ἀναμνήσεως δι' ὧν ἀνανεοῦτε τὰ προσφιλῆ δημοτικὰ ᾄσματα τῆς νέας Ἑλλάδος, τὰ ὑπὸ τοῦ Fauriel μεταφρασθέντα; Ποσάκις ἤκουσα τότε, κύριε, τὸν Καποδίστριαν λαλοῦντα περὶ τῆς φυσικῆς εὐφυΐας τῶν Ἑλλήνων! Τοὺς λόγους αὐτοῦ θὰ προσπαθήσω νὰ σᾶς ἐπαναλάβω· διότι ἐγὼ τίποτε ἄλλο δὲν ἠξεύρω, εἰμὴ νὰ συμμερίζωμαι τὰς εὐχὰς τοῦ φίλου μας κυρίου Γιραρδίνου. »

Τῇ 4 Ἰουνίου λοιπὸν ὁ μέγας συγγραφεὺς μοὶ ἀνενέου τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ τῇ νυκτὶ τῆς 9 οἰκογενειακὴ ὑπόθεσις μὲ ἠνάγκαζε νὰ καταλίπω ἐσπευσμένως τὴν Γαλλίαν.

Μετὰ ἓν ἔτος, εὑρισκόμενος εἰς Ἀθήνας, προσεπάθησα καὶ πάλιν νὰ πραγματοποιήσω τὸ σχέδιόν μου· ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσα. Ἄλλως τε ἡ εὐκαιρία εἶχε πλέον παρέλθει· διότι ὁ Γαλλικὸς τύπος ἔπαυσε νὰ καταφέρηται κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἅμα ἔπαυσε νὰ ἐνδίδῃ εἰς δολίας εἰσηγήσεις. Μ. Π. Β.

(1) Τῷ εἶχον προσφέρει τὸ ἐπιγραφόμενον βιβλιάριόν μου Contes et poëmes de la Grèce moderne.

ΤΑΞΕΙΔΙΑ.

Πόρος. — Τροιζήν. — Σῦρος. — Ναύπλιον. — Ὕδρα. — Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι. — Ἡ Θεσσαλία. — Τὸ Πάσχα εἰς τὰς Ἀθήνας. — Τελετὴ γάμου εἰς τὰς Ἀθήνας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1848, ἐπιχειρήσας ἐκδρομήν τινα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἐπορεύθην ἵνα θαυμάσω καὶ τὸν περίφημον λειμῶνα τοῦ Πόρου, τὸν ὁποῖον μετὰ δύω ἔτη σφοδρὸς χειμὼν κατέστρεψε σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου.

Τότε ἦτον ἓν ἐκ τῶν θαυμάτων τῆς Ἑλληνικῆς βλαστήσεως. Ἤνθει τετράκις τοῦ ἔτους καὶ παρῆγεν 25 ἑκατομμύρια λειμωνίων. Ἄλλως τε ὅλον τὸ μέρος τοῦτο τῆς Πελοποννήσου εἶναι μυθώδους εὐφορίας, ἐνῷ, κατὰ περίεργον ἀντίθεσιν, ὁ μικρὸν ἀπέχων Πόρος, ἡ νῆσος Καλαυρία τῶν ἀρχαίων, εἶναι ἄγονος καὶ κατάξηρος. Τὰ ἀπὸ τοῦ λειμωνῶνος ἀρώματα φθάνουσιν ἄχρι τῶν παραπλεόντων τὴν ακτὴν πλοίων, καὶ εἶναι, ὥς μ' ἐβεβαίωσαν, τόσον πολὺ βαρέα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθήσεως, ὥστε οἱ νεωστὶ ἐρχόμενοι ὑποφέρουσι σφοδρὸν κεφαλόπονον.

Ἀλβανοὶ μετανάσται ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Πόρου, ὡς καὶ τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν. Ὁ φόβος τῶν πειρατῶν αὐτοὺς ὡδήγησε κατ' ἀρχὰς νὰ κτίσωσι τὰς οἰκίας ἐπὶ τῶν

δυσπροσίτων βράχων, ὅθεν εὐκόλως ἠδύναντο ν' ἀποκρούωσι πᾶσαν ἐπίθεσιν. Ἀργότερα δὲ καὶ ὅτε ὁ κίνδυνος αὐτὸς παρῆλθεν, ἡ πόλις ἐξετάθη ἄχρι τῆς παραλίας. Κατὰ τὸ 1848 ἠρίθμει 5000 κατοίκων. Ὁ Πόρος, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, εἶναι βράχος κατάξηρος, προμηθευόμενος πάντα ἐκ τῆς ἀντιπέραν παραλίας τοῦ Μωρέως. Ἓν πέραμα χρησιμεύει εἰς τὴν ἀδιάκοπον συγκοινωνίαν τῶν δύω ὀχθῶν. Ἀφορμὴν χαριεστάτης εἰκόνος ἠδύνατο νὰ παράσχῃ εἰς ζωγράφον τὸ πλοιάριον τοῦτο, ὅταν ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς πηγῆς τὰς νεάνιδας τοῦ Πόρου. Ὄρθιαι, ἐστηριγμέναι ἐπὶ τῆς ὑδρίας, ἔχουσιν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ σοβαρόν τι, περιέργως ἀντικείμενον πρὸς τὴν δροσερότητα τῆς μορφῆς καὶ τῶν μεγάλων μαύρων ὀφθαλμῶν τὴν λάμψιν. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν εἶναι ἁπλῆ καὶ ἀπέριττος. Ποδήρης πολύπτυχος χιτὼν ἀναδεικνύει τοῦ ἀναστήματος τὴν χάριν· στενὸν καὶ βραχὺ ἐπιχιτώνιον δεσμεύει τὴν εὐλύγιστον ὀσφὺν καί, ἀνοιγόμενον εἰς τὸ στῆθος, δεικνύει τὴν ἄκραν καταλεύκου ὑποκαμίσου. Τὴν πλουσίαν αὐτῶν κόμην, ἀνηγερμένην ἡμικυκλοειδῶς, περικαλύπτει χρωματιστὸν, συνήθως κίτρινον, τζεμπέρι, καταπίπτον γραφικῶς ἐπὶ τοῦ τραχήλου.

Λίθοι τινὲς, δεικνύοντες τὴν θέσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ὃν ἐδόξασεν ὁ θάνατος τοῦ Δημοσθένους, εἶναι αἱ μόναι τοῦ Πόρου ἀρχαιότητες.

Πλοιάριον μὲ ὡδήγησεν ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὴν μονὴν, κειμένην εἰς τὸ ἄλλο τοῦ Πόρου ἄκρον ἐν χαριέσσῃ τοποθεσίᾳ· πλησίον αὐτῆς ὑπάρχει πηγὴ, φημιζομένη ὡς θαυματουργὸς εἰς πολλὰς νόσους. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ λιτοῦ προγεύματος, ὅπερ μοὶ προσέφερον οἱ μοναχοὶ, ἐβάδισα ἐπὶ μικρὸν ἐν μέσῳ πλουσίας βλαστήσεως, ὀφειλομένης εἰς τὴν φιλοπονίαν τῶν ἀναχωρητῶν· ταχέως ὅμως ἐπανεῦρον τὸ βραχῶδες ἔδαφος

τοῦ Πόρου. Ὡς ὁδηγὸς μοὶ ἐχρησίμευεν ὁ λεμβοῦχός μου, ὅστις νέος ὢν ὑπῆρξε ποιμὴν, καὶ μετὰ 15 ἔτη ἀνεύρισκε μετὰ δακρύων τοὺς τόπους, εἰς οὓς ἄλλοτε ἐπλανᾶτο. « Ἐδῶ ὅλα μοῦ γελοῦν, ἔλεγε· μοῦ φαίνεται πῶς καὶ οἱ βράχοι μοῦ λέν' τὸ καλῶς ὥρισες! » Κύπτων δὲ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ λαμβάνων λίθους ἐκ τοῦ ἐδάφους, « Νὰ τόπος γιὰ πετροπόλεμο! » μοῦ ἔλεγεν. Ὁ πετροπόλεμος ἢ κάλλιον ἡ σφενδόνη εἶναι τὸ προσφιλὲς τῶν Ἑλληνοπαίδων παίγνιον· τὰ παιδία δύω γειτονῶν, χωρίων ἢ πολλάκις καὶ δύω συνοικιῶν τῆς αὐτῆς πόλεως προκαλοῦνται ἀμοιβαίως καὶ ὁρίζουσι ποῦ θὰ συναντηθῶσι· φθάσαντα εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, ἐκλέγουσι στρατόπεδα καὶ τοποθετοῦνται καταλλήλως· ἅμα δὲ δοθέντος τοῦ συνθήματος μυρίοι λίθοι σχίζουσι τὸν ἀέρα, καὶ ἡ μάχη ἐξακολουθεῖ ἰσχυρὰ, ἄχρις ὅτου ἡ μία μερὶς κυριεύσῃ τὸ στρατόπεδον τῆς ἄλλης· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολλοὶ εἶναι οἱ πεπληγωμένοι· ἐνίοτε δὲ ὁ ἡττηθεὶς ἀφίνει καὶ νεκρόν τινα ἐν τῇ μάχῃ. Ἡ ἐξουσία καταστέλλει ὅσον δυνατὸν τὴν φιλοπόλεμον ταύτην τάσιν· ἀλλ' ἅμα φανῇ ὁ χωροφύλαξ οἱ ἐπὶ τούτῳ τοποθετημένοι φύλακες εἰδοποιοῦσι τοὺς μαχητὰς, οἱ ὁποῖοι διαλύονται εὐθὺς, καὶ μετὰ μικρὸν ἀνευρίσκονται ἀλλαχοῦ.

Ὁ ὁδηγός μου ὑπῆρξε λοιπὸν εἷς ἐκ τῶν ἡρώων τοῦ πετροπολέμου· ἀλλ' αἱ ἀναμνήσεις αὐτοῦ αὗται δέν μ' ἔθελγον πολύ. Ἐπροτίμων νὰ ἀκούω αὐτὸν λαλοῦντα περὶ τοῦ ποιμενικοῦ αὐτοῦ βίου, νὰ φαντάζωμαι αὐτὸν φοροῦντα τὴν λευκὴν φλοκάταν, παίζοντα τὴν φλογέραν. Διὰ τοῦτο δὲν ὠργιζόμην, ὅτε μὲ ἀπεμάκρυνε τῆς ὁδοῦ διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἐὰν ἔῤῥεεν ἀκόμη τὸ ῥυάκιον ὅπερ ἐκόρεσεν ἄλλοτε τὴν δίψαν αὐτοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου, ἢ διὰ νὰ μοὶ δείξῃ τὸ σπήλαιον, ὅπου πολλάκις κατέφυγε τὴν νύκτα. Ὀλίγον μακρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος

μοὶ ἔδειξεν ἐπὶ τοῦ βράχου περίεργόν τι σχῆμα, ὁμοιάζον πολὺ τὸν τύπον ποδὸς ἵππου. « Ὅταν ἤμουν παιδὶ, προσέθεσεν, ἐπίστευα ὅτι τὸ ἄλογο τοῦ διαβόλου ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ. » Πολὺ φοβοῦμαι ὅτι δὲν εἶχεν ἀποβάλει ἀκόμη τὴν πεποίθησιν ταύτην.

Ὅτε ἐπεστρέψαμεν εἰς Πόρον, ὁ λεμβοῦχος μοὶ ἐπρότεινε νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς Τροιζῆνα. Ἐνῷ δ' ἐκωπηλάτει, μοὶ ἀνέφερε συγχρόνως τοὺς τόπους, οἵτινες παρουσιάζοντο εἰς τὴν ὅρασίν μας, καὶ μοὶ διηγεῖτο τὰς δημώδεις παραδόσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεφέροντο τὰ αὐτῶν ὀνόματα. « Αὕτη ἡ ἀκροθαλασσιὰ λέγεται Ἀναισθησία. Τὸ χωριὸ ἐκεῖνο ἐκεῖ κάτω Κατάρα, καὶ τὸ ἄλλο παρέκει Ἀνάθεμα. Ἐκείν' ἡ ἄκρη εἶναι τὰ Μέθανα, καὶ τὸ σχισμένο ἐκεῖνο βουνὸ ὁ Τρελός. » Οὕτως ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὁ Ὑμηττὸς, κατὰ παραφθορὰν τῆς Ἰταλικῆς λέξεως imetto, matto (παράφρων).

Ἡ πεδιὰς τῆς Τροιζῆνος εἶναι σήμερον ἀκαλλιέργητος καὶ βατοσκεπής. Μάτην ἤθελέ τις ἀναζητήσει τὰ ἴχνη τῶν κήπων, τῶν ὁποίων τὴν εἴσοδον ἄφινεν ἐλευθέραν ἡ φιλοξενία τῶν Τροιζηνίων εἰς τὰ τέκνα τῶν Ἀθηναίων προσφύγων. Μετὰ μιᾶς ὥρας πορείαν, ἀπομακρυνόμενοι τοῦ μέρους, ἔνθα ἀπεβιβάσθημεν, εὕρομεν ἐρείπιά τινα Πελασγικὰ λίαν ἀμφίβολα καὶ τὰ λείψανα Βενετικοῦ τινος πύργου.

Ὁ λεμβοῦχος ἐπέμεινε νὰ μὲ ἀναβιβάσῃ εἰς ὄρος τι, ὅθεν ἐφαίνετο τὸ γεφύρι τοῦ Διαβόλου. Οὕτως ὀνομάζονται τὰ ἐρείπια μικρᾶς στενῆς διώρυγος, τολμηρῶς ἐῤῥιμμένης ἄνωθεν ἀβύσσου, χρησιμεύοντα σήμερον ἀντὶ γεφύρας. Τὸ τεχνούργημα τοῦτο φαίνεται σήμερον ἕνεκα τῶν ἀλλοιώσεων τοῦ χρόνου παράδοξόν τι τῆς φύσεως ἔργον.

Ἐκεῖθεν μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸν Δαμαλᾶν, τὸ μόνον κατοικη-

μένον μέρος τῆς πεδιάδος τῆς Τροιζῆνος. Οἱ μὲν ἄνδρες εἰργάζοντο εἰς τοὺς ἀγρούς, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ἦσαν συνηθροισμένα περί τινα τυφλὸν ἐπαίτην, ἐκ τῶν ῥαψῳδῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι περιτρέχουσιν ὅλην τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς αὐτῶν λύρας, ὁδηγούμενοι συνήθως ὑπό τινος παιδίου. Ἔψαλλέ τι ἐκ τῶν δημοτικῶν ἐκείνων ᾀσμάτων, τὰ ὁποῖα ἐθαύμασεν ἡ Εὐρώπη.

Γραῖά τις μᾶς ὡδήγησεν εἰς τὸν κῆπον, ὅπου συνηδρίασεν ἡ περίφημος ἐθνικὴ συνέλευσις. « Ἐδῶ, εἶπε, δεικνύουσα συκῆν ἐξηραμένην, ἐδῶ ἐκάθηντο οἱ πρῶτοι τῆς συνελεύσεως. Ἐδῶ, ὅπου κάθησθε, ὡρκίσθησαν. Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Γερο-Κολοκοτρώνη, ἔσυρε τὴν σπάθην του καὶ εἶπεν : « Τὸ σπαθὶ αὐτὸ ἢ θὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἢ θὰ μοῦ κόψῃ τὸ κεφάλι ! »

. . . .

Τὸ πλοῖον, ὅπερ μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸν Πόρον, ἐπορεύετο εἰς τὴν Αἴγιναν. Ἐπεβιβάσθην ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ Αἴγινα εἶναι πολίχνιον, ἔχον 1500 κατοίκους, θλιβερόν, ἔρημον, ἐγκαταλελειμμένον. Τὸ θέρος ὅμως πολλοὶ μεταβαίνουσιν ἐκεῖ ἐξ Ἀθηνῶν χάριν τῶν θαλασσίων λουτρῶν καὶ τοῦ ὑγιεινοῦ κλίματος. Ὁ ναὸς τοῦ Πανελληνίου Διός, ἢ κατά τινας ἀρχαιολόγους, τῆς Ἀθηνᾶς, κεῖται εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πόλει ὑπάρχει ἐπιγραφή τις, δημοσιευθεῖσα ἤδη, μία στήλη τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Μωσαϊκόν τι καλῶς διατηρηθέν. Ἀξιοπερίεργοι ὅμως μάλιστα εἶναι αἱ ὑπόγειοι κατοικίαι τῶν Μυρμιδόνων, ὧν εἶναι πλῆρες τὸ Μεγαλόπεδον, καὶ ὅπου, ἐπὶ ἐπαναστάσεως, ὅτε πλῆθος λαοῦ εἶχε συῤῥεύσει εἰς Αἴγιναν, πολλαὶ οἰκογένειαι εὗρον ἄσυλον.

Αἱ κατοικίαι αὗται ἢ οἱ τάφοι, κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους,

εἶναι ὑπόγειοι τρῶγλαι. Οὔτε τὸ μῆκος οὔτε τὸ πλάτος αὐτῶν ἐμέτρησα. Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι δυσκόλως χωρεῖ τις ἐντὸς αὐτῶν, καὶ ὅτι ἔχουσι σχεδὸν κυβικὸν σχῆμα. Οἱ δὲ τοῖχοι εἶναι κεχρωματισμένοι, καὶ αἱ ἁπλαῖ ἐκεῖναι τοιχογραφίαι διατηροῦνται ἄριστα· φαίνονται ὡς νὰ ἔγειναν χθές.

Παρετήρησα τὴν ἑξῆς ἐπιγραφὴν δι' ἐρυθρῶν γραμμάτων, ὡς ἐνθυμοῦμαι·

ΠΑΡΚΛΕΟΔΙΚΟΥ ΤΟΥ ΑΓΕΜΑΧΟΥ ΚΑΙ
ΜΕΛΑΙΝΙΔΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΔΑΙ ΕΠΡΑΤΟ.

Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην οὐδεὶς περιηγητὴς μνημονεύει, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι.

Ἐξ Αἰγίνης μετέβην εἰς Σῦρον.

Ἡ σπουδαιότης τῆς νήσου ταύτης χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν μέσῳ τῆς Μαύρης θαλάσσης καὶ τῆς Μεσογείου καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν γειτονίαν τῆς Χίου ὀφείλεται ἡ εὐημερία αὐτῆς. Ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἀριθμούσης μόλις 100 οἰκίας, ἐσχηματίσθη ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν Ἑρμούπολιν, ὡς ὠνομάσθη ἡ νέα πόλις, πρέπει νὰ μεταβῇ τις διὰ νὰ συλλάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου συναθροίζονται πανταχόθεν οἱ γενναῖοι οὗτοι καὶ ῥιψοκίνδυνοι υἱοὶ τῆς θαλάσσης. Ἡ Σῦρος δὲν εἶναι ἀνατολικὴ πόλις. Ὡς ὅλαι αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις, εἶναι χώρα οὐδετέρα, ἄνευ ἰδίας φυσιογνωμίας.

Τὸ ἀτμόπλοιον μετέβαινεν ἐκτάκτως εἰς τὴν Τῆνον διὰ τὴν παρήγυριν τῆς Παναγίας. Ἤμην περίεργος νὰ ἴδω τὸ πλῆθος, ὅπερ συῤῥέει ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς Τουρκίας

καὶ ἐκ τῆς Ῥωσσίας ἀκόμη, διὰ νὰ προσκυνήσῃ τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα. Ἐκεῖ, λέγουσι, τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσιν. Ὅλη ἡ νῆσος συναισθάνεται τὴν εὐεργετικὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς Παναγίας. Οἱ πιστοὶ ἀφίνουσι κατ' ἔτος γενναίας προσφορὰς, ἐξ ὧν συντηρεῖται πλουσίως ὁ ναὸς, ἱδρύονται δημόσια σχολεῖα, προικίζονται νεάνιδες, καὶ ἐπιμελεῖς νέοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν Εὐρώπην ἢ εἰς τὰς Ἀθήνας.

Αἱ μὲν Τήνιαι γυναῖκες εἶναι περιφανοῦς καλλονῆς, οἱ δὲ ἄνδρες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ναῦται. Εἰς τὴν νῆσον ταύτην ὡς καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην, ὅπου ὁ Τοῦρκος ἐφαίνετο μόνον περιοδικῶς πρὸς εἴσπραξιν τῶν φόρων, παρατηρεῖται ὀλίγη τις διαφορὰ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων. Βεβαίως οὐδέποτε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀπώλεσε τὸν ἴδιον αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἀλλ' ὑπὸ τὴν Βενετικὴν καὶ Ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν ἔλαβε χροιάν τινα ἀνατολικὴν ἢ εὐρωπαϊκήν. Εἰς νήσους τινὰς τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνευρίσκονται τὰ ὀνόματα ἀρχαίων εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας, καὶ ἴχνη τινὰ μεσαιωνικῶν ἠθῶν.

Ἐπανελθὼν εἰς Σῦρον, εὗρον τὸ περιπλέον τὰς νήσους πολεμικὸν πλοῖον, ὅπερ μὲ μετέφερεν εἰς Ναύπλιον. Ὁ Παυσανίας (βιβλίον β' κεφάλαιον 38ον) λέγει ὅτι κτίτωρ τοῦ Ναυπλίου εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος Ναύπλιος. Ὁ δὲ Στράβων (βιβλίον Η', κεφ. 6τον) ἐτυμολογεῖ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκ τοῦ πλήθους τῶν εἰς λιμένα αὐτῆς εἰσερχομένων πλοίων. Ὁ Παυσανίας (βιβλίον Β', κεφ. 38ον) λαλεῖ περὶ ἐρειπίων Πελασγικῶν τειχῶν, ὧν καὶ σήμερον φαίνονται ἴχνη.

Οἱ Βενετοὶ, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Τοῦρκοι διῆλθον ἀλληλοδιαδόχως διὰ τοῦ Ναυπλίου.

Ἡ 30 Νοεμβρίου 1822 ὑπῆρξεν ἔνδοξος ἡμέρα. Ἡ ἅλωσις τοῦ Ναυπλίου ἠσφάλισεν εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα στα-

1 ΚΛΑΔΟΣ. (Πέτρος) —— 2 ΔΕΝΜΑΝ. —— 3. ΛΕΟΝΤΙΑΣ. (Σαπφώ)

4 ΠΙΤΤΑΚΟΣ (Ἰωσήφ) - 5. ΚΛΙΜΑΚΑΣ.

θεράν ἕδραν κυβερνήσεως καὶ ἄσυλον εἰς τοὺς πρόσφυγας τῶν ἄλλων μερῶν. Μόνον δὲ πρὸ τῶν ἰσχυρῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου ἐθραύσθησαν αἱ προσπάθειαι τοῦ θριαμβεύοντος Ἰβραΐμη.

Ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἡ ἐν αὐτῷ κατοίκησις. Κατὰ τὸ 1824 ὅμως εἶχον συῤῥεύσει ἐκεῖ 30000 ψυχῶν. Ὁ δὲ περιηγητὴς Ἐμερσὼν παρατηρεῖ ὅτι ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς ἦτον ἡ πολυανθρωποτάτη πόλις τῆς οἰκουμένης. Σήμερον τὸ Ναύπλιον μετὰ τῆς Προνοίας, προαστείου ὅπου ὁ Καποδίστριας συνῴκισε Κρητικὰς οἰκογενείας, ἀριθμεῖ 5000 κατοίκων.

. . . .

Ἡ Ὑδρέα, ὡς ὠνομάζετο ἡ Ὕδρα, σπανίως μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Γεωγράφοι δέ τινες ἐξέλαβον αὐτὴν ὡς τὴν ἀρχαίαν Καλαυρίαν· ἀλλ' εἶναι πλέον παραδεδεγμένον ὅτι Καλαυρία ἐκαλεῖτο ὁ σημερινὸς Πόρος. Ὀλίγα ἀρχαῖα ἐρείπια ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ὕδραν. Πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ λιμένος Μόλου ὑπερέχει τῆς θαλάσσης ὁ ὑψηλὸς βράχος Ζαστᾶς, εἰς ὃν ἀναφέρεται ἡ ἑξῆς ἀρχαιοτάτη παράδοσις. Ἐκεῖ ἀνεβίβαζον οἱ υἱοὶ τοὺς πατέρας, ὅτε ἐγήρασκον, καὶ, θέτοντες αὐτοὺς ἐντὸς καλαθίου, ἐκρήμνιζον ἐντὸς τῆς θαλάσσης ὡς ἤδη ἀχρήστους. Μίαν τῶν ἡμερῶν πατήρ τις εἶπεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνῷ εἰσῆγεν εἰς τὸ ἀπαίσιον καλάθιον· « Φύλαξε τὸ καλάθιον, υἱέ μου, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς τὰ τέκνα σου, ὅταν γηράσῃς. » Ἡ λέξις αὕτη συνεκίνησε τὸν υἱὸν, καὶ ἔκτοτε τὸ βάρβαρον ἔθος κατηργήθη.

Κατὰ τὰ 1470 οἱ φεύγοντες τὰ τροπαιοῦχα ὅπλα τοῦ Μωάμεθ β' Ἀλβανοὶ κατέφυγον εἰς Ὕδραν καὶ κατεστάθησαν ἐκεῖ. Οἱ Ἀλβανοὶ, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπομεν, εἶναι οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς Ἠπείρου, καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰς φυ-

λὰς ἐκείνας τῆς βορειο-δυτικῆς Ἑλλάδος, αἵτινες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀνενέωσαν τὸ αἷμα τῶν ἐκφαυλισθέντων Ἑλληνικῶν ἐθνῶν.

Λίαν ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ ἀρχαῖον κυβερνητικὸν σύστημα τῆς Ὕδρας. Ἡ νῆσος αὕτη, ὡς καὶ αἱ Σπέτσαι καὶ τὰ Ψαρὰ, εἶχεν αὐτονομίαν τινὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Καπετὰν-πασσᾶ, πληρόνουσα ἐτήσιον φόρον καὶ χορηγοῦσα 50 ἄνδρας εἰς τὸν στόλον.

Οἱ κάτοικοι, ἀσχολούμενοι κατὰ τὸ πλεῖστον περὶ τὸ ἐμπόριον, ἦσαν ἀφελεῖς τὰ ἤθη, αὐστηροὶ καὶ τίμιοι, ἀλλὰ συνήθως ἀμαθεῖς. Ὁ ὑπερήφανος καὶ σοβαρὸς χαρακτὴρ τῶν Ὑδρεωτῶν προὐχόντων ἀνεμίμνησκέ πως τοὺς ἀρχαίους Σπαρτιάτας. Ἡ δὲ κυβέρνησις ἦτον ἀριστοκρατικὴ, καὶ ὑπῆρχε τάξις τις πατρικίων, οἱ νοικοκυραῖοι, εἰς ἣν ἀνῆκον πάντες ὅσοι ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν δὲν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ταξειδεύωσιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν νοικοκυραίων ἦτον ἀπροσδιόριστος. Πολλάκις πλοίαρχοι, πλουτήσαντες ἢ ἕνεκα γήρατος ἀποχαιρετίσαντες τὴν θάλασσαν, ηὔξανον τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Εἰς τοὺς νοικοκυραίους ἀνῆκεν ἡ ἀποκλειστικὴ τῶν κοινῶν διεύθυνσις· οὗτοι διώριζον καὶ ἔπαυον τὰς δημοτικὰς ἀρχὰς, τοὺς δημογέροντας, οἱ ὁποῖοι ἐμισθοδοτοῦντο, καὶ διὰ τοῦτο ἦσαν συνήθως πτωχοὶ νοικοκυραῖοι. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις οἱ προὔχοντες ἐπεκαλοῦντο καὶ τῶν πλοιάρχων τὴν φρόνησιν, συμβουλευόμενοι ὅμως αὐτοὺς κατ' ἰδίαν καὶ οὐχὶ ἐπὶ γενικῆς συμβουλεύσεως. Ἡ γνώμη αὐτῶν συνεφώνει πρὸς τὴν τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτῶν πλοίων. Τὰ δημόσια ἔσοδα ἀπετέλουν αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου καὶ ἐτήσιος φόρος 3 γροσίων ἀνὰ πᾶσαν οἰκογένειαν. Ἐὰν ταῦτα δὲν ἐπήρκουν εἰς τὰς ἀπαιτουμένας δαπάνας, οἱ νοικοκυραῖοι κατέβαλλον τὸ

ἔλλειπον ἀναλόγως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Τὸ φορολογικὸν τοῦτο σύστημα, παρασχὸν πολλάκις ἀφορμὰς εἰς ἐντοπίους ἔριδας, διήρκεσεν ἄχρι τοῦ 1802, ὅτε ὁ Καπετὰν-πασσᾶς, τῇ ῥητῇ τῶν κατοίκων αἰτήσει, διώρισεν ἐντόπιον διοικητὴν, συνετῶς καὶ δεξιῶς πολιτευθέντα καὶ τὴν τάξιν ἀποκαταστήσαντα. Οὗτος τῇ συγκαταθέσει τῶν νοικοκυραίων, οὓς συνεβουλεύετο πάντοτε, κατήργησε τὰς ἰδιωτικὰς συνεισφορὰς, θεσπίσας ἀντ' αὐτῶν 5 τοῖς ο/ο ἐπὶ τῶν κερδῶν παντὸς Ὑδρεωτικοῦ πλοίου. Περιώρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν νοικοκυραίων εἰς 24, ὧν 12 ἐν ἐνεργείᾳ, μετὰ ἓν ἔτος ἀντικαθιστάμενοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν 12. Οἱ δὲ 12 ἄρχοντες, ὅπως μὴ ἀμελῶσι τῶν ἰδίων αὐτῶν ὑποθέσεων, διῃροῦντο εἰς τρία τμήματα, ὧν ἕκαστον, ἐκ 4 συγκείμενον, ὑπεχρεοῦτο ἐπὶ τέσσαρας μῆνας νὰ ἐργάζηται καθ' ἑκάστην μετὰ τοῦ διοικητοῦ. Εἰς σπουδαίας ὅμως περιστάσεις συνεκαλοῦντο ὁμοῦ καὶ τὰ τρία τμήματα, ἐνίοτε δὲ ὅλον τὸ σῶμα τῶν νοικοκυραίων, καί τινες ἔτι τῶν πλοιάρχων. Ἡ σφραγὶς τοῦ κοινοῦ συνέκειτο ἐκ τεσσάρων μερῶν, ἅτινα διενέμοντο τὰ τέσσαρα ἐν ἐνεργείᾳ μέλη. Διὰ νὰ λάβωσι δὲ ἰσχὺν νόμου αἱ ἀποφασεις ἐτίθετο ἐπὶ τῶν ἐγγράφων ἐκτὸς τῆς σφραγῖδος τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ διοικητοῦ. Τὰ ἔθιμα, ἡ ὀρθὴ κρίσις, τῶν νοικοκυραίων ἡ ἀπόφασις ἦσαν ἡ βάσις τῆς αὐτῶν νομοθεσίας.

Ἐπὶ τῶν αὐτῶν περίπου ἀρχῶν ἐστηρίζετο καὶ τὸ διοικητικὸν σύστημα τῶν Σπετσῶν, διαφέρον μόνον κατὰ τὸ ἄμισθον τῶν δημογερόντων.

Ἀπ' ἐναντίας τῶν Ψαρῶν ἡ διοίκησις ἦτον δημοκρατικῶς διωργανισμένη. Τεσσαράκοντα ἐκλογεῖς, ἀνήκοντες εἰς τὰς διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις, ἐξελέγοντο κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ λαοῦ· οὗτοι δ' ἐξέλεγον πάλιν τρεῖς δημογέροντας, ἀμισθὶ ἐπίσης

ὑπηρετοῦντας. Οἱ δημογέροντες, ἑνούμενοι πολλάκις μετὰ τῶν ἐκλογέων ἢ μετά τινων ἐξ αὐτῶν, ἐξήλεγχον τοὺς ἀπολογισμοὺς τῶν προκατόχων αὐτῶν. Εἰς πολλὰς δὲ περιστάσεις συνεβουλεύοντο τοὺς προεστῶτας. Αἱ ἀπὸ τοῦ τελωνείου εἰσπράξεις καὶ φόρος 50 γροσίων ἀνὰ πᾶσαν οἰκογένειαν ἐπήρκουν εἰς τὰς δημοσίας δαπάνας.

Μόνα τὰ Ψαριανὰ πλοῖα ἐναυλόνοντο. Τὰ τῶν ἄλλων δύω νήσων ἐμπορεύοντο πρὸς ὄφελος τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν κεφαλαιούχων καὶ τοῦ πληρώματος· διότι οἱ ναῦται δὲν ἐλάμβανον μισθόν. Τὰ κέρδη διενέμοντο ὡς ἑξῆς. Ἀφῃροῦντο τὰ κεφάλαια, οἱ τόκοι καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ πλοῦ. Ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου εἰσεπράττετο ὁ φόρος τῶν 5 τοῖς ο/ο, περὶ οὗ ἐλαλήσαμεν, καὶ 1 τοῖς ο/ο ὑπὲρ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ὕδρας· τὸ δὲ νέον ὑπόλοιπον διενέμετο εἰς δύω ἴσα μέρη, ὧν τὸ μὲν διῃρεῖτο εἰς τόσας μερίδας ὅσοι ὑπῆρχον ναῦται, ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας, ἱκανότητος· τὸ δὲ ἐλάμβανον οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου. Δέκα μερίδες ἐδίδοντο εἰς τὸν πλοίαρχον, διὰ νὰ τὰς διανείμῃ εἰς τοὺς ἀρίστους ἄνδρας τοῦ πληρώματος. Οὕτως ἐνηργεῖτο ἡ διανομὴ ὅτε ἡ μερὶς ἑκάστου ναύτου δὲν ὑπερέβαινε τὰ 20 κολοννᾶτα· ἄλλως δὲ ἡ ὑπόθεσις ἀνετίθετο εἰς τοὺς νοικοκυραίους. Τὰ κεφάλαια δὲν ηὐθύνοντο διὰ τὰς ζημίας, ἃς ἤθελε τυχὸν ὑποστῇ τὸ πλοῖον, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Τοσαύτη δ' ἦν ἡ τιμιότης τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὥστε οἱ κεφαλαιοῦχοι παρέδιδον ἄνευ ἀποδείξεως καὶ παρελάμβανον, μὴ βεβαιόνοντες τὸ περιεχόμενον.

Οἱ ναυτικοὶ τῶν τριῶν νήσων, ζῶντες σχεδὸν ἐντὸς τῆς θαλάσσης, διὰ μακρᾶς πείρας καὶ ἐξόχως παρατηρητικοῦ πνεύματος ἀνεπλήρουν τὴν ἔλλειψιν θεωρητικῶν γνώσεων. Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις καὶ οἱ μετ' αὐτὴν πόλεμοι παρέσχον εὐρὺ

στάδιον εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὸ θάῤῥος αὐτῶν, καὶ μέγα ἀπέκτησαν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πλοῦτον. Ἡ δὲ ἀνάγκη τῆς κατὰ τῶν Ἀλγερίνων πειρατῶν ἀντιστάσεως, ἀναγκάσασα αὐτοὺς νὰ ὁπλίσωσι καὶ τὰ αὐτῶν σκάφη, παρεσκεύασεν εἰς τοὺς θριάμβους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

. . . .

Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι κεῖνται, ὡς γνωστὸν, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἑλλάδος· εἶναι δ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν· ἡ Κέρκυρα, ἡ Κεφαλληνία, ἡ Ζάκυνθος, ἡ Λευκὰς, ἡ Ἰθάκη, τὰ Κύθηρα καὶ οἱ Παξοί. Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ 7-8 μικρότερα νησίδια, ὧν τὰ πλεῖστα ἀκατοίκητα. Ἡ Ἑπτάνησος ἔχει ἔκτασιν 1,102 Ἀγγλικῶν μιλίων, καὶ πληθυσμὸν 224,000 κατοίκων, ἤτοι 203 κατοίκους ἀνὰ πᾶν μίλιον.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους ὅμως ἐκθέσεις ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 219,687 ψυχὰς, μὴ περιλαμβανομένων 9,500 ξένων καὶ 3,000 στρατιωτῶν. Διαιρεῖται δὲ ὡς ἑξῆς·

Κέρκυρα. . . .	227	Ἀγγλ. τετρ. μίλια.	64,566	ψυχαί.
Κεφαλληνία . .	348	»	69,984	»
Ζάκυνθος . . .	161	»	38,929	»
Λευκάς. . . .	180	»	18,676	»
Ἰθάκη	44	»	10,821	»
Κύθηρα. . . .	116	»	11,694	»
Παξοί. . . .	26	»	5,017	»

Ἡ Κέρκυρα εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ μικροῦ τούτου κράτους. Ἡ πόλις αὕτη ἀριθμεῖ 16 χιλιάδας ψυχῶν· ἔχει δὲ Πανεπιστήμιον, Βιβλιοθήκην, Γυμνάσιον καὶ διάφορα ἄλλα σχολεῖα. Λαμπρὰ κτίρια κοσμοῦσιν αὐτὴν, ἐν οἷς ἐξέχει τὸ παλάτιον τοῦ

Λόρδου Ἁρμοστοῦ, κείμενον ἐπὶ τῆς εὐρείας πλατείας ἡ Σπιανάτα. Ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Schulumburg, ὑπερασπισθέντος τὴν Κέρκυραν κατὰ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1716. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς διέμεινε πάντοτε πιστὸς, κατέστη ἡ ἐπίσημος τῆς κυβερνήσεως γλῶσσα ἀπὸ τοῦ 1850· ἡ δὲ Ἰταλικὴ, λείψανον τῆς μακροχρονίου βενετικῆς κυριαρχίας, ἐξαλείφεται ὁσημέραι. Αἱ ἐξοχαὶ τῆς Κερκύρας δικαίως θαυμάζονται ὑπὸ τῶν ξένων καὶ παρέχουσι πολλαχοῦ θελκτικὰς ἐπόψεις. Ἡ ἄμπελος καὶ ἡ συκῆ καλλιεργοῦνται μάλιστα ἐν αὐταῖς. Πᾶσα δ' ἡ νῆσος διατέμνεται ἀπὸ ὁδοὺς ἁμαξητάς.

Ὀλίγα λείψανα τῆς ἀρχαίας Κερκύρας παρέμειναν ἄχρις ἡμῶν. Ἄξια λόγου εἶναι μόνον τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τάφοι τινὲς, μάλιστα δὲ τὸ πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν ἀνακαλυφθὲν κενοτάφιον τοῦ Μενεκράτους. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ Ἑλληνικὴ ἐπιγραφὴ, ἀρίστη τὴν ὑφὴν, ἀνήκουσα εἰς τὴν πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐποχὴν, μεγάλως ἐνδιαφέρει τὴν ἐπιστήμην. Πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς νήσου ὑπάρχει βράχος τις, ἔχων σχῆμα νηὸς, καὶ διὰ τοῦτο βαπτισθεὶς Καράβι τοῦ Ὀδυσσέως.

Ἡ Κεφαλληνία εἶναι μὲν πετρώδης καὶ ξηρὰ, παράγει ὅμως ἐν ἀφθονίᾳ ἐξαίρετον Κορινθιακὴν σταφίδα. Ἡ εὔφορος καὶ ὡραία Ζάκυνθος δικαίως ἐπωνομάσθη Fiore di Levante. Ἡ Λευκὰς (Ἁγία Μαύρα) ἦτον περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὸ ἅλμα τῆς Λευκάδος, ὅπου ἡ Σαπφὼ, ἐπιζητοῦσα τὴν λήθην διαπύρου ἔρωτος, εὗρεν ἀντ' αὐτῆς τὸν θάνατον. Παρὰ τὴν πόλιν Ἁγίαν Μαύραν, βλαβεῖσαν πολλάκις ὑπὸ σεισμῶν, ἀνευρίσκονται ἐρείπια τειχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου, ἀναφερομένης πολλάκις ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου. Ἄλλοτε ἡ Λευκὰς ἦτον

ἡνωμένη μετὰ τῆς ἠπείρου· καὶ σήμερον δὲ ὁ χωρίζων αὐτὴν πορθμὸς εἶναι λίαν στενός. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐπελήφθησαν σπουδαίως τῆς εὐρύνσεως αὐτοῦ, ὅπως κατασταθῇ δυνατὴ ἡ διάβασις μεγάλων πλοίων, τὰ ὁποῖα σήμερον ἀναγκάζονται νὰ κάμπτωσι τὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἁγίας Μαύρας. Ἡ Ἰθάκη, ἔνθα φαίνονται τὰ ἐρείπια τοῦ μεγάρου τοῦ Ὀδυσσέως, εἶναι ἀσημοτέρα τῆς Λευκάδος. Τὰ δὲ Κύθηρα εἶναι θλιβερὸς βράχος ἀπέναντι τοῦ Μαλέα, ἐκτεθειμένος εἰς ὅλους τοὺς ἀνέμους.

Αἱ Ἰόνιοι νῆσοι εὑρίσκονται εἰς τὸ δρομολόγιον τῆς Αὐστριακῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας τοῦ Λόϋδ. Ἀγγλικὰ ἀτμόπλοα ἀνέλαβον τὴν γραμμὴν Μελίτης, Ζακύνθου, Πατρῶν καὶ Κερκύρας. Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν διαφόρων νήσων συγκοινωνία ἐνεργεῖται δι' Ἰονίων ἀτμοπλόων.

. . . .

Ἡ Θεσσαλία ἔχει πληθυσμὸν 320 ἄχρι 330,000 ψυχῶν, ἐξ ὧν 6000 Ἰουδαῖοι καὶ 40-50 χιλιάδες Ὀθωμανῶν. Οἱ μὲν ἀποκαλοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ κονιάροι καὶ κατάγονται ἐκ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐλθόντων κατακτητῶν· οἱ δὲ ἄλλοι εἶναι Χριστιανοὶ ἐξομῶται, καὶ λαλοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον τὴν Ἑλληνικήν.

Ἡ Θεσσαλία ἔχει πλείστας κώμας καὶ δεκαεπτὰ πόλεις, ἐξ ὧν σπουδαιόταται εἶναι αἱ ἑξῆς· Λάρισσα, ἔχουσα 28-30 χιλ. κατοίκων, Τούρναβον 4,500-5000, Ζαγορὰ 2,500, Βῶλος 3000, Τζαβιτζάνι 5000, Τρίκαλα, ἕδρα τοῦ Πασσᾶ, 12000, Φάρσαλος 4,000, Ἀμπελάκια 3-4000, Κλασσόνη 2,000, Καππάνι 3,500, κτλ.

Ἡ Θεσσαλία, φύσει γόνιμος γῆ οὖσα, ἀσχολεῖται τούτου ἕνεκα περὶ τὴν γεωργίαν κυρίως. Παράγει Δημητριακοὺς καρπούς, μάλιστα δὲ σῖτον, ἔλαιον, μέταξαν, βαμβάκιον, καπνὸν περί-

φημον, ὀρύζιον, διαφόρους καρποὺς, κ. τ. λ. Εἰς τοὺς εὐρεῖς αὐτῆς λειμῶνας βόσκουσι πολυάριθμα ποίμνια καὶ ἀνατρέφονται ἐξαίρετοι ἵπποι.

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως οἱ Θεσσαλοὶ εἶχον μεγάλως προοδεύσει εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Πόλεις ὁλόκληροι ἠσχολοῦντο εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ εἰς τὸν χρωματισμὸν τοῦ βαμβακίου, ὅπερ μετέπειτα μετεκομίζετο εἰς τὴν Λειψίαν, τὸ Ἀμβοῦργον ἢ τὴν Αὐστρίαν. Ὑπῆρχον καὶ κλωστικαὶ μηχαναὶ, παράγουσαι ὑφάσματα ἐπιζητήσιμα ἐν τῇ ἀνατολῇ. Τὴν εὐημερίαν ταύτην κατέστρεψεν ἡ τυραννία τοῦ Βελῆ-Πασσᾶ, υἱοῦ τοῦ περιφήμου Ἀλῆ-Πασσᾶ, μάλιστα δὲ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821, τὴν ὁποίαν γενναίως συνεμερίσθη. Ἔκτοτε οὐδέποτε ἡ Θεσσαλία ἠδυνήθη ν' ἀνακτήσῃ ὅ, τι τότε ἀπώλεσε. Περιέχει σήμερον 2 ἑκατομμύρια βοσκημάτων, 40-50 χιλιάδας βοῶν καὶ 26,500 φορτηγῶν ζώων. Κατὰ τὸ 1852, μὴ εὔφορον ἔτος, παρήγαγεν 2,800,000 χιλιόγραμμα ἀλεύρου καὶ διαφόρους ἄλλους Δημητριακοὺς καρποὺς, ὡς ἀραβόσιτον, κριθὴν, κ. τ. λ., 700,000 ὀκάδων καπνοῦ, 40,000 ὀκ. μετάξης, 900,000 ὀκάδων ἐλαίου καὶ ἐλαιῶν, 5,000 καντάρια λινοῦ καὶ 1,000 βαμβακίου, κ. τ. λ.

Ὁ Βῶλος εἶναι ὁ ἐπισημότατος λιμὴν τῆς Θεσσαλίας. Ἐκεῖθεν ἐξάγονται συνήθως καὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τὰς ἄλλας Τουρκικὰς ἐπαρχίας Δημητριακοὶ καρποὶ, καπνὸς, ξυλικὴ ναυπηγήσιμος, κουκούλια καὶ μέταξα, ἔλαια, κ. τ. λ. Τὸ ὁλικὸν ποσὸν τοῦ ἐμπορίου τῆς ἐξαγωγῆς ὑπῆρξε κατὰ τὸ 1852 τριῶν ἑκατομ. φράγκων. Τὰ δ' εἰσαχθέντα εἴδη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, συνιστάμενα εἰς ἀποικιακὰ προϊόντα, Ἀγγλικὸν σίδηρον, ὑφάσματα καὶ διάφορα τεχνουργήματα ἀνέβησαν εἰς 1,800,000 φράγκων.

Ὁ κύριος Α. Μεζιὲρ, μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς, διατρέξας τὴν Θεσσαλίαν, ἔκρινεν ὀρθότατα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς χώρας. « Μόλις μένουσιν εἰς Λεχώνια, λέγει ὁ Κ. Μεζιὲρ, λαλῶν περὶ τοῦ χωρίου αὐτοῦ, 50 κατακτηταὶ, καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦσι νὰ δώσουν εἰς ὅλον τὸ χωρίον τὰ φαινόμενα τῆς ἀθλιότητος. Ὅλα καταστρέφονται ὑπ' αὐτούς. Οἱ οἶκοι καταῤῥέουσι, τὰ παράσιτα φυτὰ καταπνίγουσι τὴν καλλιέργειαν ἐν τοῖς κήποις, καὶ ὁ ναὸς αὐτὸς εἶναι ἠρειπωμένος, ὡς νὰ μετέχῃ καὶ ἡ θρησκεία τῆς γενικῆς ταύτης καταστροφῆς. Ἀπαντᾷς εἰς τὰς ὁδοὺς μαύρους δούλους ῥακενδύτας, διολισθαίνοντας παρὰ τοὺς τοίχους, ἵν' ἀποφύγωσι τὴν προσέγγισιν τοῦ ξένου, ἐνῷ αἱ Ἑλληνίδες νήθουσι, καθήμεναι εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, καὶ ἔχουσι πέριξ πολυμελῆ οἰκογένειαν. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον Ἕλληνες εἰς Λεχώνια, ἡ θαυμασίως εὔφορος ἐκείνη πεδιὰς, ἡ ἐσκεπασμένη ὑπὸ ἀμπελώνων καὶ μωρεοφυτειῶν, θὰ μετεβάλλετο πρὸ πολλοῦ εἰς νοσώδη ἕλη, ὡς μέγα τῆς Θεσσαλίας μέρος.» (M. Alfred Mézières, membre de l'École française d'Athènes. — Mémoire sur le Pélion et l'Ossa. Paris, Imprimerie impériale, 1853, σελὶς 38).

. . . .

Ἐν μέσῳ τῶν ἀσχολιῶν ζωῆς ἀνεξαρτήτου καὶ ἐλευθέρας αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ ἀπώλεσαν πολὺ τῆς προτέρας αὐτῶν σπουδαιότητος ἐν Ἑλλάδι. Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα ὅμως ἑορτάζονται καὶ σήμερον ἔτι μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης ἑορτάζεται ἐπισήμως καὶ ἡ πρώτη τῆς Τεσσαρακοστῆς ἡμέρα, τὴν ὁποίαν ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους φαιδρύνει συνήθως λαμπρὸς Ἑλληνικὸς ἥλιος. Ἅμα ἐξημερώσῃ ἡ καθαρὰ Δευτέρα, πᾶσα ὁδὸς, πᾶσα στενωπὸς πληροῦται πλήθους πορευομένου εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ φέροντος τὸ πρῶτον σαρακοστιανὸν πρόγευμα. Πολλά-

κις κατ' ἔθος καθιεροῦται ἓν ἐκ τῶν περιχώρων ὡς τόπος συναθροίσεως εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην. Εἰς τὰς Ἀθήνας, π. χ., κατ' ἔτος πληροῦνται ὑπὸ πλήθους τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ οἱ τὴν ἀπεξηραμένην κοίτην τοῦ Ἰλυσσοῦ ὑπερστέφοντες λόφοι. Οὐδὲν ζωηρότερον, οὐδὲν γραφικώτερον τῶν ἀτάκτως μετ' Ἀνατολικῆς νωχελείας καὶ χάριτος ἐξηπλωμένων ἐπὶ τῆς χλόης συμπλεγμάτων. Αἱ ποικίλαι ἐνδυμασίαι ἀστράπτουσιν ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, οἱ νέοι συμπλέκονται εἰς ἐθνικοὺς χοροὺς ὑπὸ τὸν μονότονον ἦχον τοῦ αὐλοῦ καὶ τοῦ κυμβάλου, καὶ μικρὸν παρέκει σοβεῖ γαυριῶν ὁ ἀρτιγενὴς Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, καθιστῶν ἔτι πρωτοτυπωτέραν διὰ τῆς ἀντιθέσεως τὴν σκηνὴν ταύτην.

Φθάνει τέλος τὸ Πάσχα, ἡ ἐπίσημος τοῦ ἔτους ἡμέρα. Ἡ λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως τελεῖται τὸ μεσονύκτιον, πολλάκις μάλιστα κατ' ἔθος εἰς τὸν πρόναον ἢ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Ἐκεῖ ὁ ἱερεὺς δίδει εἰς τοὺς πιστοὺς φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς, καὶ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ μυρίαι λαμπάδες ἀνάπτονται καὶ κινοῦνται πρὸς πᾶσαν διεύθυνσιν. Ὅταν δὲ μετὰ μικρὸν ἀντηχήσῃ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, αἱ κωδωνοκρουσίαι, οἱ πυροβολισμοὶ, αἱ μουσικαὶ, ὅλα ἀναγγέλλουσιν ὅτι τὸ μέγα μυστήριον ἐτελέσθη. Ἐνιαχοῦ δὲ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην σφάζεται ὁ ἀμνὸς τοῦ Πάσχα, καὶ διὰ τοῦ αἵματός του χαράττεται σταυρὸς ἐπὶ τῆς θύρας τῆς οἰκίας. Μετὰ τὴν λειτουργίαν οἱ συναντώμενοι φίλοι δίδουσι τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν καὶ ἀνταλλάσσουσι τὰς συνθηματικὰς φράσεις « Χριστὸς ἀνέστη »· « Ἀληθῶς ἀνέστη. » Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἀντηχοῦσιν οἱ ἐκκωφαίνοντες χαρμόσυνοι πυροβολισμοὶ, τῶν ὁποίων κατ' ἔτος γίνονταί τινες θύματα· διότι συχνὰ τὰ ὅπλα κατὰ λάθος περιέχουσι σφαίρας. Περίεργον δὲ εἶναι ὅτι τὴν συνήθειαν ταύτην οὐδέποτε κατώρ-

θωσεν ἡ ἐξουσία νὰ καταστείλῃ, οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀφότου τὸ ἔθνος ἀπώλεσε τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ὕπαρξιν, κατέφυγεν ὁλοσχερῶς εἰς τὴν θρησκείαν. Τὸ Πάσχα ἦτον ἐθνικὴ ἑορτή. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἕλλην ἐκένονε κεκρυμμένος τὸ πιστόλιόν του· ὅτε δὲ ἅπαξ αὐτὸν ἐμέθυεν ἡ ὀσμὴ τῆς πυρίτιδος, δυσκόλως ἀπεχωρίζετο τοῦ ὅπλου του. Τὴν μορφὴν ἔχων μεμαυρισμένην, τὸν ὀφθαλμὸν φλογερὸν, τὴν χεῖρα αἱμάσσουσαν, ἀφοῦ πυροβολήσῃ, φέρει τὸ ὅπλον εἰς τὸ στόμα καὶ ἀναπνέει ἀπλήστως τοὺς μεθυστικοὺς τῆς πυρίτιδος ἀτμούς. Εἶδον πολλάκις γυναῖκας ν' ἁμιλλῶνται πρὸς τοὺς ἄνδρας εἰς τὰ πολεμικὰ ταῦτα γυμνάσματα.

Τὸ Πάσχα εἶναι εἰς τὸν λαὸν ἡμέρα ἐπιδείξεως, ἡμέρα πολυτελείας παροιμιώδους. « Γι' αὐτὸν κάθε μέρα εἶναι λαμπρή, » λέγουν περὶ τῶν πολλὰ δαπανώντων, καὶ « Φορεῖ τὰ λαμπριάτικα » περὶ τῶν καλῶς ἐνδεδυμένων. Καθεὶς ἐπισκέπτεται τοὺς φίλους καὶ τοὺς γνωρίμους, καὶ λαμβάνει γλυκίσματα καὶ κόκκινα ὠά. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν παρατίθεται τὸ ψητὸν ἀρνίον, ἀκέραιον, περὶ ξύλινον ὀβελὸν περιστραφὲν, ὡς κατὰ τοὺς Ὁμηρικοὺς χρόνους.

Ἐνίοτε τὴν Εὐρωπαϊκὴν φυσιογνωμίαν τῶν Ἀθηναϊκῶν ὁδῶν διακόπτει ἡ πομπὴ γάμου τινὸς τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων. Τῆς τελετῆς τοῦ γάμου προηγεῖται ἡ ἀποστολὴ τῆς προικὸς, μετὰ πολλῆς τελουμένη ἐπιδείξεως. Τὸ πολύτιμον φορτίον, τοῦ ὁποίου προηγοῦνται μουσικοὶ, φέρεται ἐφ' ἵππων, καὶ εἶναι κεκαλυμμένον ὑπὸ μεγαλοπρεπῆ ἐφαπλώματα, ἐφ' ὧν κάθηνται παιδία, σύμβολον τῆς γονιμότητος.

Ἡ νύμφη ὁδηγεῖται πομπωδῶς εἰς τὴν αὐτῆς νέαν οἰκίαν. Δύω γυναῖκες ὑποστηρίζουσιν αὐτὴν, καὶ τρίτη κινεῖ ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς μανδύλιον ἀντὶ ῥιπιδίου, ἐνῷ ἐκείνη σύρεται

μᾶλλον ἢ βαδίζει, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλοῦσα ἀτενῶς κατὰ γῆς. Ὀλίγα βήματα μακρὰν ὁ γαμβρὸς βαδίζει ἐν μέσῳ τῶν φίλων ὡς κατακτητής. Τῆς πομπῆς προηγοῦνται κιθαρῳδοὶ καὶ παιδία, φέροντα ἐντὸς δίσκων τὰ στέφανα· ἀπὸ τῶν παραθύρων δὲ ῥαντίζουσι τοὺς διαβαίνοντας νεονύμφους μὲ ὀρύζιον καὶ ζαχαρωτά.

Μ. Π. Β.

ΔΥΟ ΤΥΠΟΙ

ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

I.

Ὁ Νεαπολιτανὸς εἶναι ὁ πλέον καθιστικὸς κάτοικος τῆς Εὐρώπης, καὶ δίκαιον εἶχεν ὁ Ῥεσσὶδ-Πασσᾶς ἐρωτῶν τινὰ εὐφυῆ ποιητὴν τῆς ὡραίας Παρθενόπης, συντάξαντα καὶ Περιήγησιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ· « Διατί οἱ συμπατριῶταί σας δὲν ἔρχονται νὰ μᾶς ἰδοῦν; φοβοῦνται μήπως τοὺς φάγωμεν; » Ὅταν ἐρωτᾷς τὸν Νεαπολιτανὸν διατί δὲν ταξειδεύει, σοὶ ἀποκρίνεται ἀφελέστατα· Vedi Napoli e poi mori (Mori).

Ἀλλὰ πᾶς κανὼν ἔχει καὶ ἐξαιρέσεις, καὶ ὅταν ὁ Νεαπολιτανὸς ἀρχίσῃ ἅπαξ νὰ ταξειδεύῃ, δὲν σταματᾷ πλέον. Τοιοῦτος ἦτον ὁ βαρῶνος Α..., ὅστις, διατρέξας τὴν Εὐρώπην καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀσίας, ἓν πρωῒ ἐξημερώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἦτον ὑψηλὸς, στιβαρὸς, ἐρυθροκόμης, γαλανόφθαλμος, μόλις χωρῶν εἰς τὸν παμπάλαιον αὐτοῦ πράσινον ἐπενδύτην, περιεσφιγμένην ἔχων τὴν κοιλίαν εἰς τὸ στενὸν αὐτοῦ πανταλόνιον ἐκ ναγκίνης καὶ φέρων θριαμβευτικῶς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἀστειότατον καστόριον πῖλον.

Εἶχε συστατικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πατέρα μου, ὅστις

ἐμὲ ἐπεφόρτισε νὰ ξεναγήσω αὐτόν. Ἠσχολούμην τότε πολὺ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ ἤξευρον τὰς Ἀθήνας εἰς τὰ δάκτυλά μου.

Ὁ βαρῶνος εἶχεν ὡς συνταξειδιώτην τινὰ νέον Ἰταλὸν, τὸν Δὸν Φραγκῖσκον dei conti P. . .

Μία τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐκδρομῶν ὑπῆρξεν ἡ εἰς Ἐλευσῖνα, πρὸς ἣν φέρει, ὡς γνωστὸν, καὶ σήμερον ἡ Ἱερὰ ὁδὸς τῶν ἀρχαίων. « Τί ἦσαν τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ; ἔλεγεν ὁ βαρῶνος · ἐδιδάσκετο ἄραγε ἐκεῖ ἡ ὕπαρξις ἑνὸς μόνου Θεοῦ ἢ ἐτελοῦντο ὄργια ἡδονῆς; » Ὁ Δὸν Φραγκῖσκος ὑπεστήριζεν ὅτι ἦσαν εἶδός τι μυστικῆς ἑταιρίας φαρμασσόνων. Ὁ βαρῶνος ἐζήτησε νὰ σταματήσωμεν παρὰ τὸν Κηφισσόν · ρυάκιον βορβορῶδες ηὐλάκονε τὴν ἀπεξηραμένην κοίτην τοῦ πολυυμνήτου ποταμοῦ. Κατέβη συγκεκινημένος τοῦ ὀχήματος καὶ ἤντλησεν εὐλαβῶς ὕδωρ ἐντὸς δερματίνου ἀσκίου. Μάτην ὁ ἁμαξηλάτης ἐφώναζεν ὅτι τὸ νερὸν ἐκεῖνο δὲν εἶναι ὑγιεινὸν, καὶ ὅτι ὀλίγα βήματα μακρὰν θὰ εὕρωμεν δροσερὰν πηγήν. « Ὁ Σατωβριὰν ἔπιεν, ἀπεκρίνετο ὁ βαρῶνος · θὰ πίω · θέλω νὰ πίω νερὸν τοῦ Κηφισσοῦ. » Καὶ ἐκένωσε τὸ ἀσκίον μὲ τὴν ἡδονικὴν εὐχαρίστησιν ἀνθρώπου συνειθισμένου εἰς τὸν μέλανα ζωμόν. Εἰς τὴν Ἐλευσῖνα δὲν ἡσύχασεν οὐδὲ στιγμήν. Ἀνεκίνησεν ὅλους τοὺς λίθους, ἀνερριχήθη εἰς ὅλους τοὺς λόφους, πρὸς μεγάλην ἀπελπισίαν τοῦ ἀσθμαίνοντος Δὸν Φραγκίσκου. Περὶ δύσιν ἡλίου ἐκινήσαμεν πρὸς τὴν πόλιν. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ πεδιὰς τῶν Ἀθηνῶν, ξηρὰ, ἔρημος καὶ σιωπηλὴ, ἔχει τι τὸ θλιβερῶς συγκινοῦν καὶ ἐπιβάλλον. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν πνεύματος εὑρισκόμεθα, ὅτε εἴδομεν αἴφνης τὸν σωλῆνα πυροβόλου, λάμποντα ἐν μέσῳ τῶν ἰσχνῶν παροδίων θάμνων. Ὁ ἁμαξηλάτης ἐμάστισε τοὺς ἵππους, καὶ τὸ ἐλαφρὸν ὄχημα ἔφυγεν ὡς βέλος.

— Εἴδετε;

— Μήπως ἦσαν λησταί; εἶπεν ὁ βαρῶνος συγκεκινημένος· γύρισε, ἁμαξηλάτα..· γύρισε..· ἀκούεις;

— Ἡσυχάσατε, ἀγαπητέ μου βαρῶνε, τῷ εἶπον. Ποῦ θέλετε νὰ ὑπάγωμεν; ἂς ἀφεθῶμεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ...

— Πῶς;... τί λέγετε;... πιστεύετε;... Δὸν Φραγκῖσκε, ἔχεις τὰ πιστόλιά σου; δόσε τα εἰς τὸν κύριον.

Καὶ τρέμων ὀλίγον ἔσυρεν ἐκ τῆς αὐτοῦ ῥάϐδου ἀπέραντον ἐγχειρίδιον.

— Κράτει τὴν ῥάϐδον εἰς τὴν θυρίδα τοῦ ὀχήματος, εἶπεν εἰς τὸν Δὸν Φραγκῖσκον· οἱ κακοῦργοι αὐτοὶ θὰ νομίσουν ὅτι εἶναι ὅπλον.

Ὁ ἴδιος δὲ ἔπαλλεν ἀρειμανίως τὸ ἐγχειρίδιον, προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ.

— Φοϐητσιάριδες Φράγκοι, ἐψιθύριζε κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ ἁμαξηλάτης.

— Τί εὐχάριστος τόπος! ἐτραύλιζεν ὁ Δὸν Φραγκῖσκος.

— Μὴ τὸν κακολογῆτε, Δὸν Φραγκῖσκε, ἀπεκρίθην. Ταξειδεύων εἰς τὴν Ἰταλίαν εἶχα πάντοτε τὴν τύχην νὰ περνῶ ὀλίγα λεπτὰ ἀργότερα ἀπὸ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον ληστεύσει ἢ δολοφονήσει εἰρηνικοὺς περιηγητάς.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐφθάσαμεν ὑγιεῖς καὶ ἀσφαλεῖς εἰς τὰς Ἀθήνας. Τὸ λάμψαν ὅπλον ἦτο πιθανῶς ὅπλον ἀθώου ἀγροφύλακος.

Ὁ βαρῶνος διηγήθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὸ συμϐάν, καί, ἂν δὲν ἤμην παρών, ἤθελε βέϐαια αὐτοσχεδιάσει τὴν διήγησιν τρομερᾶς πρὸς τοὺς λῃστὰς πάλης, ἥτις αὐτὸν ἀνέδειξε νικητήν. Τοιαύτη βέϐαια ὑπῆρξε καὶ ἡ μάχη ἐκείνη εἰς τὴν ἔρημον, ὅτε μόνος, ὡπλισμένος μὲ τὴν περίφημον ἐγχειριδιοφόρον

ῥάβδον κατέβαλε τρεῖς Ἄραβας. Ἐκπλαγεὶς ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν αὐτῶν ἐπίθεσιν, ἐμιμήθη τὸν τελευταῖον τῶν Ὁρατίων, καὶ προσεποιήθη ὅτι ὀπισθοδρομεῖ. Οἱ Ἄραβες ἐσκέφθησαν τότε· «Περιττὸν εἶναι νὰ διώξωμεν καὶ οἱ τρεῖς ἕνα φυγάδα. Εἷς μόνος φθάνει.» Ὁ βαρῶνος ὠφελεῖται ἀπὸ αὐτὸ, στρέφεται, καὶ μὲ ἓν κτύπημα καταβάλλει τὸν ἀλαζόνα διώκτην. Τρέχουσι τότε οἱ δύω ἄλλοι· ἀλλὰ δεύτερον κτύπημα τῆς θαυματουργοῦ ἐκείνης ῥάβδου ῥίπτει νεκρὸν ἕνα ἔτι, καὶ ὁ τρίτος φθάνει ἐν καιρῷ διὰ νὰ δεχθῇ τὸν τρίτον σπαθισμὸν ἐπὶ τοῦ κρανίου.

Ὁ βαρῶνος κατῴκει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Λονδίνου, τὸ ὁποῖον διεύθυνε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Νεαπολιτανίς τις κυρία. Τὸ πρωῒ ἠγείρετο ἐνωρὶς καὶ συνέταττε τὸ αὐτοῦ ὁδοιπορικὸν, μέλλον ν' ἀποτελέσῃ δύω παχεῖς τόμους εἰς ὄγδοον, καὶ ὅπου εἶχεν ἐπιφυλάξει καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ θέσιν. Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἔκαμνεν ἐπισκέψεις. Μίαν ἡμέραν ἐπήγαμεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην. Ἐνῷ ἀνεβαίνομεν τὴν πρὸς αὐτὴν ἄγουσαν μεγαλοπρεπῆ μαρμαρίνην κλίμακα, μὲ παρεκάλεσε ν' ἀλλάξω τὸν πῖλόν μου ἀντὶ τοῦ ἐδικοῦ του, καὶ, μὴ περιμείνας τὴν συγκατάθεσίν μου, μ' ἐστόλισε μὲ τὸ καστόριόν του.

Μετὰ μεσημβρίαν εἰσηρχόμεθα σχεδὸν καθ' ἑκάστην εἰς τὸ καφφενεῖον. Σχεδὸν πάντοτε τὸ ἐπρότεινεν ὁ βαρῶνος· δυστυχῶς ὅμως ἐπίσης σχεδὸν πάντοτε κατὰ τὴν κρίσιμον στιγμὴν τῆς πληρωμῆς εὑρίσκετο λησμονήσας τὸ αὐτοῦ βαλάντιον.

— Πλήρωσε, Δὸν Φραγκῖσκε, ἔλεγε τότε ψυχρότατα. Λογαριαζόμεθα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ὁ βαρῶνος, ὅσον βαρῶνος καὶ ἂν ὑποτεθῇ, δὲν εἶχε λάβει πλουσίαν κληρονομίαν ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους αὐτοῦ προγόνους, καὶ ἀληθὴς μεγαλοφυΐα ἐχρειάζετο

Th. Muller lith

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΘΗΝΩΝ

διὰ νὰ κατορθόνῃ νὰ γυρίζῃ τὸν κόσμον μὲ τόσον ἰσχνοὺς πόρους. Αἱ ἀποσκευαὶ αὐτοῦ ἦσαν ἐλαφραὶ, καὶ τὸν ἀπήλλαττον τῆς πολλῆς τῶν βαστάζων δαπάνης. Τέσσαρα ὑποκάμισα, τέσσαρα μανδήλια, τέσσαρα ζεύγη καλτίων, κτένια καὶ βύρσας, τὰ ψιλογραμμένα χειρόγραφα, καὶ ἓν δέμα, περιέχον ὑπὲρ τὰς 100 συστατικὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰς πέντε ἠπείρους, ἰδοὺ τί περιεῖχε τὸ αὐτοῦ κιβώτιον. Ὁ δὲ μανδύας ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς στρῶμα καὶ σκέπασμα καὶ σκηνή.

Ὁ βαρῶνος ἐταξείδευε πάντοτε εἰς τὴν δευτέραν θέσιν, ἐξέλεγε τὰ μέτρια ξενοδοχεῖα καὶ οὐδέποτε ἐλησμόνει, ταξειδεύων, νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ξηρᾶς τὰς ζωοτροφίας. Μετὰ πολλῆς ὅμως εὐφυΐας κατώρθωσε νὰ περιβάλῃ τὰς οἰκονομίας μὲ τῆς ἰδιοτροπίας τὸν πέπλον. Ἐκμεταλλευόμενος θαυμασίως τὸν τῖτλον τοῦ βαρώνου, κατώρθωσε ν' ἀποφεύγῃ τὰς ἁβρὰς περιφρονήσεις τῶν ἐπιβατῶν τῆς πρώτης θέσεως καὶ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ πλοίου, καὶ ὅλοι ἦσαν περίεργοι νὰ συνομιλήσωσι μὲ τὸν ἰδιότροπον.

Καθ' αὐτὸ ὅμως ἦτο κωμικὸς μᾶλλον παρὰ ἰδιότροπος. Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῷ ἐκαθήμεθα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Πλάτωνος, ὅπου καὶ σήμερον ὑπάρχει κῆπος, ἔδρεψε ῥᾶγάς τινας σταφυλῆς καὶ τὰς κατέπιε τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, ψιθυρίζων ἑκάστοτε ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις.

— Τί κάμνετε; τὸν ἠρώτησα.

— Καταπίνω, μοὶ ἀπεκρίθη, τοὺς ἑπτὰ σοφοὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῆς Πνυκὸς ἐχειρονόμει παραφόρως· ἀπεκαλύπτετο εὐλαβῶς πρὸ τοῦ ὑποτιθεμένου τάφου τοῦ Σωκράτους, καὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ χωρικῆς ἀπήγγελλε στίχους τοῦ Ἀνακρέοντος. Συνήθροιζε τοὺς προστυγχάνοντας λίθους καὶ τοὺς ἀπέστελλεν ἠριθ-

μημένους καὶ ἐπιγεγραμμένους ἐντὸς κιβωτίων εἰς Νεάπολιν. Ἐχάραττε πανταχοῦ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πανταχοῦ ἐφαντάζετο θαυμάζων ὅτι εὗρε περίφημόν τινα τοποθεσίαν. Οἱ σαρκασμοὶ ἡμῶν, τῶν παιδίων αἱ ὕβρεις καὶ τὰ λιθοβολήματα, τῶν Ἀθηναϊκῶν συναναστροφῶν αἱ κακίαι, οὐδὲν τούτων αὐτὸν ἐτάραττε. Περιέφερε πανταχοῦ ἀπτόητος τὸ καστόριόν του.

Ἅπαξ καὶ μόνον μετεμορφώθη ἡ κωμικὴ ἐκείνη μορφή. Ἐπεσκεπτόμεθα τὰ Ἀνάκτορα καὶ εἴχομεν σταθῇ πρὸ οἰκογενειακῆς τινος εἰκόνος. Ὁ βαρῶνος μοὶ ἐφάνη συγκεκινημένος, καὶ ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ, ἣν ἐπιμελῶς παρετήρουν, ἔλαβεν ἀσυνήθη τινὰ ἔκφρασιν. Ἦτο σχεδὸν ὡραῖος κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην.

— Ἡ εἰκὼν αὕτη, μοὶ εἶπεν ἀπομακρυνόμενος, ὡμοίαζε τὴν μητέρα μου.

II.

Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ Ἑλλησπόντου, παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Σικελίας, ἐγνώρισα τὸν δόκτορα Μ...

Μόλις πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀφήσει τὰ βάθρα τῶν πανεπιστημίων τῆς σοφῆς Γερμανίας καὶ ἐταξείδευε πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. Διελθὼν τὴν Ἰταλίαν, ἔστρεφεν ἤδη τὰ βήματά του πρὸς τὴν κλασσικὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ταξείδιον ἡμῶν ὑπῆρξε λίαν δυσάρεστον, καὶ ἔσχομεν τὸν καιρὸν νὰ σχετισθῶμεν. Ὁ δόκτωρ ἐγνώριζεν ἤδη τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν βιβλίων, καὶ ἤξευρε τί ἔμελλε νὰ ἰδῇ, νὰ θαυμάσῃ, νὰ ἐπικρίνῃ. Τὸ σχεδίασμα ὑπῆρχεν ἕτοιμον, καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν χρωμάτων ἔλειπε μόνον. Γνώσεις εἶχε πολλάς, οὐδὲν ὅμως

ἄλλο. Ἦτο βιβλίον κινούμενον, ἓν ἐκ τῶν ὄντων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σκέπτονται καὶ βλέπουσι διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἄλλου. Εἶχε μίαν ὁμοιότητα μὲ τὸν Ἄγγλον ἐκεῖνον περιηγητὴν, ὅστις, καταπλέων τὸν Δούναβιν, ἀνεγίνωσκε τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ καὶ ἐθαύμαζε τὰς ὄχθας ἐντὸς τοῦ Ὁδηγοῦ αὐτοῦ, χωρὶς μηδ' ἅπαξ ὑψόνων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ βιβλίου ἐπὶ τῆς πέριξ φύσεως.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὰ Γαλλικὰ ἀτμόπλοα ἀπεβίβαζον εἰς Σῦρον τοὺς ἐπιβάτας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐξηκολούθουν τὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν αὐτῶν πλοῦν. Συνήθως ἡ μεταφορὰ ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ ἐταξείδευεν ἐκ Σύρου εἰς Πειραιᾶ, ἐγίνετο μετά τινος τάξεως. Ἀλλ' ὁ Ἑλλήσποντος εἶχεν ἀργοπορήσει 4 ἡμέρας, καὶ διετάχθη ν' ἀναχωρήσῃ αὐθωρεί. Ἦτο δὲ νὺξ καὶ θάλασσα τρικυμιώδης.

Μόλις ἐδόθη πράτιγο καὶ δέκα κωπηλάται, εἰσπηδήσαντες πανταχόθεν εἰς τὸ κατάστρωμα, ἤρχισαν ν' ἁρπάζωσι καὶ ἐπιβάτας καὶ πράγματα. Καὶ ἐγὼ μὲν κατώρθωσα νὰ σωθῶ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας αὐτῶν· ἀλλ' ὁ πτωχὸς δόκτωρ,... ἐζαλισμένος ἀπὸ τὰς δι' αὐτὸν ἀκαταλήπτους φωνὰς τοῦ καταχθονίου ἐκείνου στίφους, ὅπερ ἤριζε περὶ τῆς κατοχῆς αὐτοῦ, καὶ πεφοβημένος ἀπὸ τὸν δοῦπον τῶν κυμάτων καὶ τὰς βροντὰς καὶ τὰς ἀστραπὰς, παρίστα θέαμα οἰκτρὸν καὶ γελοῖον συγχρόνως. Ἐπλησίασα, ἀπεμάκρυνα τοὺς λεμβούχους καὶ τὸν ὡδήγησα ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς λέμβον, ὅπου ἤδη βοηθείᾳ φίλου εἶχον μετακομισθῆ αἱ ἀποσκευαὶ ἡμῶν.

— Σᾶς χρεωστῶ τὴν ζωὴν, μοὶ εἶπε μετὰ δύω ὥρας, τοποθετηθεὶς ἐπὶ τοῦ Περικλέους.

Ἐπρότεινα αὐτῷ νὰ μὲ συνοδεύσῃ εἰς τὴν ξηράν.

— Ἀστεΐζεσθε, ἀπεκρίθη, ζητῶν τὸν θαλαμίσκον αὐτοῦ.

Ἡ μεταξὺ Σύρου καὶ Πειραιῶς θαλασσοπλοΐα ὑπῆρξεν ἐπίσης λίαν δυσάρεστος. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Πειραιᾶ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Περικλέους μᾶς συνεβούλευον νὰ διανυκτερεύσωμεν εἰς τὸ πλοῖον.

— Μὴ ῥιψοκινδυνεύσετε εἰς τοιαύτην ὥραν καὶ μὲ τοιοῦτον καιρὸν εἰς τὸν δρόμον τοῦ Πειραιῶς...· πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἐγύμνωσαν ἐκεῖ δύω δοκίμους τῆς Πανδώρας...· παρ' ὀλίγον νὰ δολοφονήσωσιν ἕνα Ἄγγλον... Προσέξατε... · ἄλλως τε τοιαύτην ὥραν δὲν θὰ εὕρητε ὄχημα...

— Τί θὰ κάμετε; μὲ ἠρώτησεν ὁ δόκτωρ.

— Θὰ ὑπάγω εἰς τὰς Ἀθήνας.

— Δὲν ἠκούσατε...

— Τί;

— Ὁ δρόμος εἶναι πλήρης λῃστῶν.

— Ἀ μπᾶ!

— Ἔπειτα δὲν θὰ εὕρωμεν ὄχημα...

— Θὰ εὕρωμεν· ἀλλέως θὰ ὑπάγω πεζός.

— Μείνατε, φίλε, μείνατε... κάμετέ με ταύτην τὴν χάριν.

— Ἀδύνατον... Ἀκολουθήσατέ με, ἢ χαίρετε.

— Μίαν στιγμὴν... Ἀλλ' αὔριον τί θὰ γίνω μόνος... ;

— Ἐλᾶτε μαζῆ μου.

— Καὶ οἱ κλέπται ;...

Τέλος ἀπεφάσισε, καὶ ἀπεβιβάσθημεν ὁμοῦ. Ἀφῆκα αὐτὸν νὰ φυλάττῃ τὰς ἀποσκευὰς καὶ, μεταβὰς εἰς ἀναζήτησιν ὀχήματος, ἐσυμφώνησα μὲ δύω παλληκαράδες, τῶν ὁποίων ἡ θέα ἔφερε ῥῖγος εἰς τὸν πτωχὸν δόκτορα. Αὐτοὶ δὲ μόλις εἶδον τὸν ξένον, ἐδιπλασίασαν τὴν τιμήν. Οἱ ἁμαξηλάται εἶναι πανταχοῦ

οἱ αὐτοί. Τέλος ὁ δόκτωρ ἐχώθη τρέμων καὶ σιωπηλὸς εἴς τινα τοῦ ὀχήματος γωνίαν, καὶ ἐκινήσαμεν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ συνταξειδιώτης τοῦ δόκτορος, τὸ ἐξομολογεῖται, εἶχε τὴν μανίαν νὰ πειράζῃ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ διασκεδάσῃ ὀλίγον μὲ τὸν φόβον τοῦ δόκτορος.

— Δόκτορ!... δόκτορ, βλέπετε;...

— Τί;

— Κάποιος εἶναι κρυμμένος ὀπίσω ἐκείνου τοῦ δένδρου.

Ὁ δόκτωρ ἐσιώπα.

— Δόκτορ, εἴδετε;... ὁ ἁμαξηλάτης μας ἀντήλλαξε νεῦμα μαζῆ του.

Ὁ δόκτωρ ἐξηλείφετο ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων.

— Μοῦ φαίνεται, δόκτορ, ὅτι ἐκεῖ κάτω βλέπω καμμίαν δεκαριὰ ἀνθρώπων.

— Ἔχετε πολλὰ χρήματα, δόκτορ;

— Μὴ τὰ βάλετε μαζῆ μου, δόκτορ, ἐὰν μᾶς συμβῇ τίποτε...

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθήνας, ἦτο σχεδὸν νεκρὸς ἀπὸ φόβον.

— Ἐφθάσαμεν τέλος! ἀνέκραξα.

Ὁ δόκτωρ ἐξῆλθε τῆς γωνίας του.

— Ἐγὼ δὲν βλέπω τίποτε. Ποῦ εἴμεθα;

— Εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἑρμοῦ.

— Ἀλήθεια! δὲν θὰ τὸ ὑπωπτευόμην.

— Ἐγὼ θὰ καταβῶ ἐδῶ, δόκτορ. Καλὴν νύκτα!

— Πῶς! μὲ ἀφίνετε!...

— Συγχωρεῖτε βεβαίως τὴν ἀνυπομονησίαν μου. Ἔχω νὰ ἴδω δύω ἔτη τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου.

— Ἀλλὰ νὰ μὲ ἀφήσετε μόνον μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους;...

Περιμείνατέ με μίαν στιγμὴν, νὰ τοὺς ἴδω, καὶ εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.

Εὗρον τὸν δόκτορα περιμένοντα εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μου. Δὲν εἶχε τολμήσει νὰ μείνῃ ἐντὸς τοῦ ὀχήματος. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ὅπου αὐτὸν ὡδήγησα, ἐκοιμῶντο ὅλοι. Ἐπὶ τέλους ὑπηρέτης ἡμίγυμνος, πελώριος καὶ τραχύφωνος, τοῦ ὁποίου ἡ θέα ὀλίγον ἐνεθάῤῥυνε τὸν δόκτορα, μᾶς ὡδήγησεν εἰς ἓν δωμάτιον.

Τὴν ἐπαύριον πρωῒ ἐπῆγα νὰ ἴδω αὐτόν. Δέν μοι ἤνοιξεν, εἰμὴ ἀφοῦ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ταυτότητός μου.

Πτωχὸς δόκτωρ, ποῖον θέαμα! Εἶχε διέλθει ὅλην τὴν νύκτα ἄϋπνος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κιβωτίου, ὅπερ εἶχε θέσει ὄπισθεν τῆς θύρας ὡς φραγμόν.

Βιαζόμενος νὰ τελειώσῃ ὅσον ταχύτερον τὸ ταξείδιον, ἀνεχώρησε μετὰ δύω ἡμέρας διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἐπαρχίας. Παρὰ τὰ μεθόρια κατὰ σύμπτωσιν, τὴν ὁποίαν εἰς μάτην ὠνειροπόλησα εἰς τὰς ἐκδρομάς μου, ἐνέπεσεν εἰς συμμορίαν ἀληθινῶν ληστῶν. Ὁ κωμικὸς αὐτοῦ τρόμος διεσκέδασεν αὐτοὺς πολὺ, καὶ τὸν προσεκάλεσαν νὰ συμμερισθῇ τὸ ψητόν των. Ὡς λύτρα δ' ἐπῆραν μόνον τὰ ξηράφια αὐτοῦ καὶ ὀλίγα σιγάρα.

Τὸ συμβὰν τοῦτο ἔκαμεν αὐτὸν νὰ φανῇ ἀδυσώπητος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν χρωμάτων, δι' ἧν ἐνέπλησε τὸ Ὁδοιπορικὸν αὐτοῦ. Ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας δυσηρεστημένος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα, παραπονούμενος κατὰ τῶν ἐλεεινῶν δρόμων καὶ τῶν ἄνευ ἐπίπλων οἰκιῶν, κακολογῶν τοὺς ξενοδόχους, καταρώμενος τοὺς κακῶς ἀνατεθραμμένους ἵππους, οἱ ὁποῖοι τὸν ἔῤῥιπτον κατὰ γῆς, εἰρωνευόμενος τὴν εὔφορον γῆν

καὶ τὸν ὡραῖον οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ περιπαίζων τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν αὐτῶν κυβέρνησιν.

— Πόσον ἐπόθησα νὰ ἰδῶ Εὐρωπαϊκὴν πόλιν! μοὶ ἔλεγεν ἀδιακόπως.

Μόνον τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἐφαιδρύνθη ἡ κατηφὴς αὐτοῦ μορφή.

— Σᾶς λυποῦμαι, μοὶ εἶπε, νὰ μένητε εἰς αὐτὸν τὸν τόπον!

Ὁ δόκτωρ Μ... ἦτον ὁ πρόδρομος τοῦ Ἀβούτ!

Μ. Π. Β.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ.

Ο ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΣ ΚΛΕΦΤΗΣ.

Ἔχουν ἀπάνω στὸ βουνὸ οἱ κλέφταις ζιαφέτι· στὴ σούγλα γυρνοῦνε δέκ' ἀρνιά. Τὸ κρασὶ τρέχει ποτάμι· ἀπ' ὅλα τὰ χείλια πετοῦν χαρούμενα τραγούδια.

Μόν' ὁ Ἀνδρίκος κάθεται συλλογισμένος καὶ θλιβερός. Τί συλλογίζεσαι, Ἀνδρίκο; τί γυρεύει τὸ μάτι σου κάτω στὸ κάμπο; Γυρεύεις ἐχθρικὸ κεφάλι, καθὼς ταιριάζει στὰ παλληκάρια; Μὰ ὄχι. Εἶναι γλυκὰ τὰ μάτιά σου καὶ μοιάζεις σὰν νὰ βαρέθης τὸ βουνὸ, σὰν νὰ ἐπεθύμησες τὸν κάμπο... Μήπως κακοὶ συλλογισμοὶ περάσαν ἀπ' τὸν νοῦ σου;

Πρόσεξ', Ἀνδρίκο, πρόσεξε! Γλήγορα τρέχεις, μὰ τρέχει γληγορότερα τὸ κλέφτικο τὸ βόλι.

Καὶ σὺ, Καλιακούδα, γιατί κιτρίνισες σὰν τὸ κερί;

— Ὁ Χάρος, φώναξεν ὁ Καλιακούδας, ὁ Χάρος κάποιον ἀπὸ 'μᾶς θὰ πάρῃ· καὶ πέταξε μακρυὰ τὸ κόκαλο, ποῦ ἔξηνε μὲ τὸ μαχαίρι.

— Λοιπὸν εἰς τὴν ὑγειά του! ἀποκρίθηκε ὁ πλιὸ νεὸς ἀπὸ τοὺς κλέφταις.

. . . .

Μαύρ' εἶν' ἡ νύκτα. Οἱ κλέφταις κοιμοῦνται καὶ βαστοῦν τὸ τουφέκι σφικτὰ στὰ στήθια καὶ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι. Ἔχουν στρῶμα τὴν γῆ, προσκέφαλο μιὰ πέτρα. Ψιλὴ ψιλὴ βροχὴ τοὺς νανουρίζει.

— Ἰιάννη! λέει ὁ Ἀνδρίκος στὸν ψυχογιό του, σήκου καὶ πᾶμε. Ποῦ πᾶνε;

Στὸν κάμπο κάτω εἶν' ἕνα χωριὸ καὶ στὸ χωριὸ μιὰ γυναῖκα ψιλή, λυγερή. Μιὰ μέρα πέρασε σιμά της ὁ Ἀνδρίκος καὶ τοῦ 'ριξε τὰ μάγια. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα τρισκατάρατη, δὲν εἶναι πιὰ ὁ Ἀνδρίκος τὸ πρῶτο παλληκάρι. Τὸ παλληκάρι δὲν ἔχει ἄλλη ἀγαπητικιὰ ἀπὸ τὴν λάμα τοῦ σπαθιοῦ του.

Ὁ Ἀνδρίκος περπατεῖ μὲ σκυφτὸ κεφάλι· ὁ Ἰιάννης τὸν ἀκολουθεῖ, σὰν τὸ σκυλὶ τὸν ἀφέντη του.

— Ἄνοιξε, κόρη, εἶν' ὁ Ἀνδρίκος.

Ὡραία ἤτανε ἡ κόρη τοῦ διαβόλου. Τὰ μάτιά της ἔλαμπαν σὰν ἥλιος, τὰ στήθιά της ἦταν ἄσπρα σὰν τὸ φεγγάρι. Τὸ ἕνα της χείλι ἄξιζε χίλια γρόσια καὶ δυὸ χιλιάδες τἄλλο. Τὰ φρύδιά της τὰ μαῦρα μονάχα ἄξιζαν ἕνα βιό. Τὸ σῶμά της ἐλύγιζε σὰν κὸ καλάμι. Στὸ μικρὸ πόδι της μποροῦσες νὰ περάσῃς δακτυλίδι.

Τὰ μαῦρά της μαλλιὰ λυτὰ ἅπλωσε γιὰ προσκέφαλο στὸν Ἀνδρίκο.

Ἀνδρίκο, Ἀνδρίκο! πιὸ σίγουρο προσκέφαλο ἦτον τοῦ λημεριοῦ ἡ πέτρα.

Ὁ Ἀνδρίκος κοιμᾶται, μὰ δὲν κοιμᾶτ' ἡ ὄμορφη. Συλλογίζεται τὰ στολίδια, τὰ διαμάντια ποῦ τῆς ἔταξαν, ποῦ θὰ τ' ἀγοράσῃ μὲ τὸ αἷμα τοῦ κλέφτη.

Ἔξαφνα ἀκούσθη μιὰ φωνή. Σκοτώθηκεν ὁ Ἰιάννης καὶ τὸν Ἀνδρίκο πιάσαν ζουντανὸ οἱ Τοῦρκοι.....

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ.

Ἡ Μαριγὼ ἤτανε 'στὴ βρύσι. Χαμήλωσε τὰ μάτια, σὰν εἶδε τὸν Βασίλη ν' ἄρχεται.

— Ἀφίνω τὸ χωριὸ, Μαριγὼ... φεύγω, μὰ θὰ γυρίσω πίσω καὶ θὰ σὲ πάρω τότε γυναῖκα, Μαριγὼ, γιατὶ θὰ ἦναι τότε πλούσιος ὁ Βασίλης.

Ἡ Μαριγὼ 'ξιππάσθη. — Πλούσιος! εἶπε.

— Ναὶ πλούσιος, πλούσιος! Εἶδα σήμερα στὸν ὕπνο μου ἕνα Ἀράπη καὶ μοῦ 'δειξε τὸ μέρος, ὅπου θὰ 'βρῶ θησαυρό. « Περπάτα ὅλο ἴσια, μοῦ εἶπε, πρὸς τὸ μέρος ποῦ βασιλεύει ὁ ἥλιος, ὡς ποῦ νὰ 'βρῇς ἕνα δάσος καὶ μέσ' στὸ δάσος ἕνα ῥημοκκλήσι· σκάψε ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἁγία τράπεζα καὶ θὰ βρῇς πολλὰ πολλὰ διαμάντια. »

Ἡ Μαριγὼ ἄκουσε μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ ἀγαπητικοῦ της καὶ στὰ μάτιά της ἔλαμψε χαρά.

— Ἡ μητέρα μου ἔρχεται! εἶπε· στὸ καλὸ, Βασίλη! καλὴ τύχη! Ἐσήκωσε τὴ στάμνα της ξεχειλισμένη, τὴν ἔϐαλε στὸν ὦμο κ' ἐτράϐηξε γιὰ τὸ σπήτι.

Σὰν ἔμεινε μόνος ὁ Βασίλης ἄρχισε νὰ μετανοιόνῃ γιατί νὰ 'πῇ τὸ ὄνειρό του· θυμήθηκε πῶς ὅσοι δὲν φυλάξουν αὐτὰ μυστικὰ τοὺς θησαυρούς τους χάνουν. Ἀγάλια, ἀγάλια ὅμως ἡσύχασε καὶ δὲν τὸ συλλογίσθηκε πιά. Τὴν ἄλλ' ἡμέρα 'πούλησε τὴν καλύϐα, ποῦ τοῦ εἶχ' ἀφήσει ὁ πατέρας του, κ' ἐκίνησε νὰ πάῃ νὰ βρῇ τὸ θησαυρό.

Περπάτησε τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχτες, ἀνέϐηκε βουνὰ,

πέρασε ποτάμια, μὰ δάσος δὲν ηὗρ' ἐμπρός του. Ἡ πεῖνα, ἡ δίψα, ἡ κούρασι τὸν σταματοῦσαν, ἡ ἐνθύμησι τῆς Μαριγὼς τοῦ ῎δινε πάλι δύναμι. Ὅσῳ προχωροῦσε, ἡ γῆ ἐγίνουνταν ξερὴ καὶ ἔρημη, καὶ ἔκαιε περισσότερο ὁ ἥλιος. Ἕνα βράδυ ἔφθασε σ' ἕνα βουνὸ κ' εἶδε μακρυὰ μιὰ μαυρίλα· ἦταν τὸ δάσος. Ἀπ' τὴ χαρά του ξεφώνησε· ἀμὰ ἡ δύναμι τοῦ 'λειψε κ' ἔπεσε κάτω λιγοθυμισμένος. Οἱ διαβάταις τὸν σήκωσαν καὶ τὸν πῆγαν σ' ἕνα χάνι.

Πολλαὶς ἡμέραις γύρισ' ὁ Χάρος τρυγύρου στὸ κρεβάτι τοῦ Βασίλη, μὰ δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸν πάρῃ. Ὁ Βασίλης τότε εἶδε σὰν ἔγιανε σιμὰ εἰς τὴν φωτιὰ νέα κόρη· ἦτανε νύκτα καὶ μοναχὰ ἡ φλόγα τῆς φωτιᾶς ἐφώτιζε τὸ σπήτι.

Ὁ Βασίλης θάῤῥεψε πῶς ἦτανε ἡ ἀγαπητικιά του· Μαριγώ! ἐφώναξε· ἡ νιὰ ἐσίμωσε στὸ κρεβάτι· δὲν ἦταν ἡ Μαριγώ. — Ποῦ εἶν' ἡ Μαριγώ; ἐρώτησε πάλι ὁ Βασίλης.

— Παναγία, βόηθά τον! εἶπε σιγὰ ἡ κόρη, καὶ ἔκαμε τὸν σταυρό της.

Στὸ μάτι της ἐφαίνουνταν τόση καλοσύνη, στὴ φωνή της τόση γλυκάδα, ὅπου βαθειὰ ἐσυγκινήθηκε ὁ Βασίλης· ἐνθυμήθηκε τότε τὸ ταξείδι, τὸ θησαυρὸ, τὴν λιγοθυμία. Καὶ πάλ' ἐπῆγε νὰ ῥωτήσῃ τὴν ξένη, ἅμ' ἔξαφνα ἐμβῆκαν οἱ νοικοκύριδες τοῦ χανιοῦ.

— Καλλιόπη! εἶπ' ἕνας στὴ νιά, πῶς πάει ὁ ἄῤῥωστος;

— Ἡ Παναγία ἂς κάμῃ τὴν χάρι της· μόνον αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὸν σώσῃ.

— Ὡς πότε θὰ βαστάξῃ αὐτὴ ἡ ἀῤῥώστια; μᾶς χαραμίζει τὸν τόπο ἐδῶ, καὶ τὸ κάτω κάτω δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ ἄλλο ἀπὸ τὸ τομάρι του.

— Λυπήσου τον, ἀφέντη, λυπήσου τον! ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὸ πληρώσῃ.

— Ἀφοῦ ἡ Καλλιόπη θέλει νὰ κάνῃ ψυχικὰ, εἶπ' ἄλλος μὲ χονδρὸ γέλοιο, ἂς μᾶς πληρώσῃ αὐτὴ γιὰ τὸν ἄῤῥωστο. Εἶδα τὸ πρωῒ ἕναν πλούσιο ξένο ποῦ τῆς ἔδωκ' ἕνα φλουρί.

— Καλὰ τὸ εἶπες! ἒ! δόσε τὸ φλουρὶ, Καλλιόπη, ἢ πετοῦμε τὸν ἄῤῥωστό σου στὸ δρόμο.

Ὁ Βασίλης δοκίμασε νὰ σηκωθῇ· δὲν εἶχε δύναμι· δοκίμασε νὰ μιλήσῃ· δὲν εἶχε φωνή.

Ἡ Καλλιόπη ἔϐγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο της τὸ φλουρὶ, τὸ μόνο ποῦ εἶχε, καὶ τὸ ἔδωκε στὸν ἀφέντη.

« Θὰ τῆς δώσω κ' ἐγὼ ὅλο τὸ θησαυρό! » εἶπε μέσα του ὁ Βασίλης. Μὰ ἔπειτα συλλογίσθηκε πῶς τὸν θησαυρὸ τὸν ἔταξε τῆς Μαριγῶς. « Ἒ! δὲν πειράζει! εἶπε· θὰ δώσω καὶ στὴν Καλλιόπη, » κι' ἀποκοιμήθηκε.

Ἐκείνη τὴν χρονιὰ ἔκαμε βαρὺ χειμῶνα· τὸ χάνι ἦταν πάντα γεμάτο, τόπο δὲν εἶχε γιὰ τοὺς ξένους· καὶ ὁ ἀφέντης ἐφοϐέριζε νὰ διώξῃ τὸν ἄῤῥωστο. Τὸ ψωμὶ ἦταν λιγοστό. Ἡ Καλλιόπη ἔκρυφτεν ἀπὸ τὸ δικό της γιὰ νὰ δίνῃ καὶ στὸν ἄῤῥωστο. Τὰ μάτιά της δὲν ἐσάλευαν ἀπὸ πάνου του. Ἂν κανένας ταξειδιώτης ἔριχν' ἀπρόσεκτα τὴν κάπα του, βρεμένη, στὸ κρεϐάτι τοῦ Βασίλη, ἔτρεχε καὶ τὴν ἔπερνε γιὰ νὰ τὴν ἁπλώσῃ ἀλλοῦ. Καὶ οἱ ἀγωγιάταις τὴν γελοῦσαν.

Οὔτε μέρα οὔτε νύκτα δὲν ἐσφαλνοῦσε μάτι ἡ Καλλιόπη· ἄμ' ἀναστέναζ' ὁ Βασίλης, ἔτρεχε σιμά του, καὶ, δίχως αὐτὴ, θὰ ματαγύριζ' ὁ Χάρος.

Ὁ χειμῶνας πέρασε, καὶ ὁ Βασίλης ἐχαιρέτισε πάλι τὸν πρῶτο ἥλιο τῆς ἄνοιξις, σὰν φίλο, ποῦ εἶχε πολὺν καιρὸν νὰ

τὸν 'δῆ. Ἀποχαιρέτησε τότε τὴν Καλλιόπη κ' ἔφυγε· ἔκλαιγ' ἡ φτωχή, μὰ ἔκρυφτε τὰ δάκρυά της.

Σιγὰ σιγὰ ἐσύρθηκ' ὡς τὸ δάσος κ' ηὗρ' ἐκεῖ τὸ ῥημοκλῆσι· σὰν ἐνύκτωσε πῆρε τὴν ἀξίνη κι' ἄρχισε νὰ σκάφτη. Μιὰ ὀργυιὰ βάθος, χτύπησ' ἡ ἀξίνη σὲ ξύλο· ἔσκυψε, εἶδε τὸ κιβώτιο, τ' ἅρπαξε, τὸ ἔκρυψ' ἀποκάτω ἀπὸ τὴν κάπα του κ' ἔφυγεν. Ἐχάραζ' ἡ μέρα, ὅταν ἔφθασε πάλι στὸ χάνι, ἐμβῆκε μέσα, κλειδώθηκε μυστικὰ καὶ ἄνοιξε τὸ κιβώτιο..... Ὄχι διαμάντια, κάρβουνα ἔπεσαν ἀπὸ μέσα. . . . .

. . . .

Δυστυχής, ἀπελπισμένος ὁ Βασίλης ἦλθε κ' ἐχτύπησε τὴν πόρτα τῆς Μαριγῶς.

— Μαριγὼ! εἶπε, τόσες φορὲς μοῦ εἶπες πῶς μ' ἀγαπᾷς. Μ' ἀγαπᾷς, Μαριγὼ, δὲν εἶν' ἀλήθεια;

— Ποῦ εἶν' ὁ θησαυρός;

— Θὰ δουλέψω, Μαριγὼ, τὰ χέριά μου ἂς ἦν' καλά· θὰ γένω πλούσιος, δουλεύοντας, μὰ πές μου πῶς μ' ἀγαπᾷς.

Ἡ Μαριγὼ ἔκλεισε τὴν πόρτα κ' ὕστερ' ἀπ' ὀλίγους μῆνας ἐπανδρεύθηκε μ' ἕναν πλούσιον γείτονα.

Ὁ Βασίλης ἐδείχθηκε παλληκάρι· μὲ τὸν πόνο στὴν καρδιὰ, ἔπιασε τὴ δουλειὰ καὶ λίγο λίγο ξέχασε τὴν πλούσιά του ἀγαπητικιὰ, κι' ἄρχισε νὰ θυμᾶται τὴν φτωχὴ κόρη ποῦ τὸν ἔσωσε στὸ χάνι. Σιμὰ στὴν Καλλιόπη ἐγνώρισε τί θὰ πῇ εὐτυχία.

Ἡ δουλειὰ καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι τὰ μόν' ἀληθινὰ καλὰ σ' αὐτὸν τὸν ψεύτικο κόσμο.

Η ΜΑΡΙΑ Κ' Η ΕΛΕΝΗ.

Ἦσαν νέοι . . . δεκαπέντε φορὲς ἡ ἄνοιξι εἶχε ῥάνει μὲ λουλούδια τὰ μαλιά τους. Ἀγαπιοῦνταν καὶ τὤλεγαν τόσες φορὲς, ὅσες στιγμὲς ἔχ' ἡ μέρα.

Μιὰ μέρα οἱ κουρσάροι εἶδαν τὴν Μαρία καὶ τὴν ἅρπαξαν. Ὁ Γιώργης ἀπελπίσθηκε, δὲν ἤθελε παρηγοριὰ, κι' ἂν δὲν εἶχε τὴν φτωχή του μάνα, θὰ γύριζε τὸν κόσμο γιὰ νὰ τὴν βρῇ.

Πέρασαν χρόνια· ὁ Γιώργης γιὰ νὰ κάμῃ τὸ θέλημα τῆς μάνας ἐδιάλεξε γυναῖκα μιὰ ἀπὸ τὲς κοπέλαις τοῦ χωριοῦ. Ἡ Καταιρίνα ἦταν φρόνιμη νοικοκυρὰ, ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα της, τοῦ χάρισ' ὄμορφα παιδάκια. Κι' ὅμως δὲν ἤτανε χαρούμενος ὁ Γιώργης· γιὰ τὸ παραμικρὸ βασάνιζε τὴν φτωχή του γυναῖκα. Ἕνα παιδί του μοναχὰ ἀγαποῦσε, ἐκεῖνο ποῦ λέγουνταν Μαρία.

Τριάντα χρόνων χήρεψ' ὁ Γιώργης· ἡ λύπη τὸν κυρίεψε τότε καὶ ἀλλοῦ δὲν εὔρισκε παρηγοριὰ παρὰ ἢ σιμὰ στὴν κόρη του Μαρία ἢ μὲς στὴν ἐκκλησιά.

Μιὰ μέρα γυρνῶντας στὸ σπήτι του εἶδε τὴν Μαρία στὰ γόνατα μιᾶς ξένης γυναῖκας· ἐφαίνουνταν χαρὰ γεμάτη.

— Ποιὰ εἶν' αὐτὴ ἡ γυναῖκα; ἐρώτησε τὴν παραμάνα.

— Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἡ δούλα 'ποῦλθε χθὲς στὸ σπήτι.

Ὁ Γιώργης δὲν ἐπρόσεξε πιὰ στὴ ξένη· κ' ἐκείνη δὲν κύτταζε παρὰ τὴ δουλειά της. Πέρασαν χρόνια, κι' ὁ Γιώργης πάντα ἦταν λυπημένος. Δίχως ὄρεξι ἔπιανε τὴν δουλειὰ καὶ γλήγορα τὴν παραιτοῦσε κουρασμένος. Ἡ φτώχια δὲν ἄργησε νὰ τὸν πλακώσῃ.

Καὶ τότε ὅλ' οἱ δοῦλοι ἔφυγαν· μοναχὰ ἡ Ἑλένη ἔμεινε, κι'

αὐτὴ ἐπρόσεχε, αὐτὴ ἐχαΐδευε τὰ παιδιά· τὸ παρετήρησ' ὁ Γιώργης.

— Ἑλένη, τῆς εἶπε μιὰ μέρα, ἐσὺ δέν μ' ἄφησες σὰν τοὺς ἄλλους. Ἔννοιά σου! ἀπ' αὔριο θὰ πιάσω πάλε τὴ δουλειά, κι' ὅλα καλὰ θὰ πᾶνε.

Ἦταν ἀργὰ πλέον· τὸ χωράφι, τὸ περιβόλι, τὸ σπήτι πουλήθηκαν, κι' ὁ Γιώργης ἔπεσ' ἄῤῥωστος ἀπὸ τὴ λύπη.

— Ἐ! ποῦ καταντήσαμε, Ἑλένη! τῆς εἶπε· δὲν λυποῦμαι γιὰ μένα... λυποῦμαι γιὰ τὰ παιδιά μου, γιὰ τὴν Μαρία... Καὶ τὰ κλάμματα τὸν πῆραν.

— Γιατί νὰ βάζῃς μαράζι, ἀφέντη; ἔχουμ' ἀκόμα βιὸς καὶ φθάνει γιὰ νὰ ζήσωμ' εὐτυχισμένα...

Μιὰ νύκτα μὲς στὴν ἀῤῥώστιά του ὁ Γιώργης ἄκουσε κρότο. Ἐσηκώθηκε κ' εἶδε τὴν Ἑλένη ποῦ ἔπλυνε ῥοῦχα· ἔβαλ' ὑποψία, ξέτασε, κ' ἔμαθε πῶς ξενόπλυνε ὅλη τὴν νύκτα, γιὰ νὰ θρέψῃ τὰ παιδιὰ τὴν ἡμέρα. Αὐτὸ τὸν πλήγωσε κατάκαρδα· τότε ἐννοίονε πῶς ἄφινε ξένους νὰ φροντίζουν γιὰ τὰ παιδιά του.

— Δὲν πειράζει! τοὔλεγ' ἡ Ἑλένη. Ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ· ὅσο ἔχω χέρια, φθάνουν γιὰ νὰ θρέψω τὰ παιδιά. Ἂς βάλῃ μόνον ἡ Παναγία τὸ χέρι της νὰ 'γιάνῃς.

Ὁ Χάρος βαρέθηκε νὰ προσμένῃ στὴ θύρα τοῦ Γιώργη... τὴν ηὗρ' ἕνα βράδυ ἀνοικτὴ κ' ἐμπῆκε μέσα· ἔννοιωσ' ὁ Γιώργης τὸ σιδερένιο του χέρι νὰ τὸν σφίγγῃ.

— Ἑλένη, πεθαίνω... Ἑλένη, τὰ παιδιά μου, τὴ Μαρία μου... ὁ Θεὸς θὰ σοῦ τὰ πληρώσῃ.

— Γιώργη, Γιώργη, τὸν ἀποκρίθηκ' ἐκείνη, τὰ παιδιά σου θὰ ἔχουν μητέρα· ἂν δὲν πιστεύῃς τὸν ὅρκο τῆς Ἑλένης, πίστεψε τὴν ἀγάπη τῆς Μαρίας, ὅπου τόσον καιρὸ δὲν ἐγνώρισες.

— Μαρία, ἐφώναξ' ὁ Γιώργης, Μαρία! κ' ἐδοκίμασε νὰ σηκωθῇ, μὰ ἔπεσε κάτω, καὶ δὲν ἐσηκώθη πλέον. . . . .

« Δὲν ἤμουν πιὰ ἄξια γι' αὐτὸν », μοῦ εἶπ' ἡ φτωχὴ κοπέλα, ὅταν τὴν ρώτησα, γιατί δὲν ἐφανερώθηκε προτήτερα.

ΚΑΚΗ ΜΗΤΕΡΑ, ΚΑΛΟΣ ΓΙΟΣ.

Ὁ Χρῆστος, φεύγοντας γιὰ τὸν κάμπο, ἔλεγε στὴ μάνα του· « Μάνα, σοῦ ἀφίνω τὴν Χρυσῆ μου· ἀγάπα την σὰν κόρη σου, φύλαγέ την σὰν τὰ μάτιά σου. » Ἡ μάνα τοῦ Χρήστου ὅμως δὲν ἀγαποῦσε τὴν νύφη της, γιατὶ ἤτανε ἀπὸ ξένον τόπο.

Μιὰ βραδυὰ ὁ ἀφέντης τοῦ χωριοῦ πῆγε στὸ σπήτι τῆς μάνας τοῦ Χρήστου, κ' ἐκείνη σὰν τὸν εἶδε χτύπησε στὴν θύρα τῆς Χρυσῆς. « Ἄνοιξε, Χρυσῆ μου, ἄνοιξε, κ' ἑτοίμασ' τὸ κρεβάτι· ὁ Χρῆστος γύρισε κ' εἶν' κουρασμένος. » Ἡ Χρυσῆ ἄνοιξε. . . κι' ὁ ἀφέντης τοῦ χωριοῦ 'μπῆκε μέσα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Χρυσῆ ἐκλείσθη σὲ μοναστήρι.

Ὁ Χρῆστος γύρισ' ἀπὸ τὸν κάμπο. « Μάνα μου, ποῦ εἶν' ἡ Χρυσῆ; μάνα μου, τί ζούλεψες τοῦ γιοῦ σου; τὸ σπήτι του; τὰ ροῦχα τὰ χρυσᾶ του;.... » Ἐπήδησε στὸ μαῦρό του κ' ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριό.

Στὸν δρόμο ηὗρε τοῦ χωριοῦ τὸν ἀφέντη· ἤξευρε πῶς τὰ τὸν εὕρη. « Ἐ! πῶς σοῦ φάνηκ' ἡ Χρυσῆ μου; » τοῦ εἶπε. Καὶ πρὶν προφθάσῃ ἐκεῖνος ν' ἀποκριθῇ, τοὔκοψε τὴν μιλιὰ τὸ βόλι τοῦ Χρήστου.

Ὁ Χρῆστος ἔγινε κλέφτης.

Ὡς τόσο τὸ ράσο ἐξέσχιζε τὤμορφο κορμὶ τῆς Χρυσῆς.

Muller lith

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

« Πουλάκια, ἔλεγε, σεῖς ποῦ βλέπετε τὸν Χρῆστό μου, πέτε του πῶς ἡ φτωχή του ἡ Χρύσω πεθαίνει, πῶς τὸν ἀγαπάει ἀκόμα. »

. . . .

Ὁ Χρῆστος ἦταν μακρυά· εἶχε σαράντα παλληκάρια καὶ χύνοντας αἷμα ξεχνοῦσε τὴν Χρυσῆ. Εἶχε κάνει πολλὲς χήρες καὶ πολλὰ ὀρφανὰ καὶ πολλὲς μανάδες ἔκλαψαν τοὺς γυιούς των, ποῦ πελέκησε τὸ σπαθὶ τοῦ Χρήστου!

Μιὰ μέρα ἕνα νέο κι' ὤμορφο παλληκάρι ἦλθε κ' ἔγεινε κλέφτης· λέγουνταν Τζάνος· ἦταν ὁ πρῶτος στὸ πήδημα, ὁ πρῶτος στὸ λιθάρι, ὁ πρῶτος στὸ τουφέκι κι' ὁ τελευταῖος στὸ χορὸ καὶ στὰ τραγούδια.

Οἱ ἁρματωλοὶ χτύπησαν τοὺς κλέφτες. Ὁ Τζάνος λαβώθηκε· οἱ σύντροφοί του τὸν ἔφεραν εἰς τὸ λημέρι· ἔκαμαν τὲς φουστανέλες του ξαντὸ κ' ἐπῆραν νεράκι ἀπὸ τὸ ποτάμι γιὰ τὴν πληγή του.

Τότε εἶδαν ὅτι ὁ Τζάνος ἦτον γυναῖκα. « Χρῆστο, εἶπε στὸν καπετάνιο, Χρῆστο, δὲν γνωρίζεις τὴν Χρυσῆ σου, τὴν γυναῖκά σου;. . . » — Δὲν ἔχω πιὰ γυναῖκα! ἀποκρίθηκ' ὁ Χρῆστος, κ' ἔφυγε μακρυὰ ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου ἡ φτωχὴ Χρύσω ξεψυχοῦσε.

Ὀλίγους μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς Χρυσῆς ἕνας χωριάτης τοὔφερε ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν παππᾶ τοῦ χωριοῦ του· ἡ μάννα του ἐπέθαινε καὶ τὸν γύρευε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν εὐχήν του. Ὁ Χρῆστος ἐκίνησε μὲ τὸν ψυχογιό του. Στὸν δρόμο ὅμως τὸν ἔπιασαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐπειδὴ δὲν θέλησε νὰ τουρκέψῃ, ἀποφάσισαν νὰ τὸν κρεμάσουν. Ὁ Χρῆστος παρακάλεσε μοναχὰ νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάῃ νὰ διῇ τὴν μάνα του, νὰ πάρῃ τὴν εὐχή της καὶ νὰ 'γυρίσῃ· μὰ δὲν τὸν ἄφησαν οἱ Τοῦρκοι.

Τὴν νύκτα, ἐκεῖ ποῦ συλλογίζουνταν τὴν μάνα του, ἄνοιξ' ἡ πόρτα τῆς φυλακῆς, καὶ ἕνας Ἀρβανίτης, ὅπου τοῦ εἶχε κάνει ἄλλοτε μιὰ δούλεψιν ὁ Χρῆστος, ἐμβῆκε. « Χρῆστο, εἶπε, ὁ κεχαγιᾶς μοὔδωκε τὴν ἄδεια νὰ μείνω στὸν τόπο σου, ὡς ποῦ νὰ ἰδῇς τὴν μητέρα σου καὶ νὰ γυρίσῃς. Ἂν δὲν γυρίσῃς ὡς τὸ πρωΐ, θὰ κρεμάσῃ ἐμένα. »

Ὁ Χρῆστος πετάει σιμὰ στὴν μάνα του, τὴν βρίσκει πεθαμένη· θέλει νὰ τὴν θάψῃ, ἡ ὥρα φεύγει, καὶ ὅταν ἔφθασε μπροστὰ στὴ φυλακή του πάλι, ὁ ἥλιος ἔλαμπε στὸν οὐρανὸ κι' ὁ Ἀρβανίτης ἐσάλευε κρεμασμένος στὸν πλάτανο.

Ὁ κεχαγιᾶς ἐκάπνιζε τὸν ναργιλέ του ὀλίγο παραπέρα.

— Θὲν μποροῦσες νὰ προσμένῃς λίγο ἀκόμα, τοῦ εἶπ' ὁ Χρῆστος θυμωμένος. Ὁ κεχαγιᾶς ἐπρόσταζε νὰ ξεκρεμάσουν τὸν Ἀρβανίτη, καὶ στὸν τόπο του κρέμασαν τὸν Χρῆστο.

Η ΧΑΙΔΩ.

Ἦτον μῆνας θεριστής· ὁ ἥλιος ἐβασίλευε.

Οἱ δυὼ ἀῤῥαβωνιαστικοὶ κατέβαιναν μαζῆ τὸ βουνό. Τὰ μάτια τῆς Χάϊδως εἶχαν τὸ χρῶμα τ' οὐρανοῦ· τὰ μακρυά της μαλλιὰ ἦσαν χρυσᾶ σὰν τὰ στάχυα, ποῦ ἦταν μαζῆ πλεγμένα, καὶ τὰ δροσάτα χείλιά της ἦταν κόκκινα σὰν τὸ τριαντάφυλλο. Ὁ Κίτζος ἦταν ὑψηλὸ καὶ ὥμορφο παλληκάρι· ἡ νέαις ἔτρεμαν τὰ μαῦρά του μάτια, οἱ Τοῦρκοι τὸ μακρύ του καρυοφύλι...

Ἕνα φιλὶ, δυὼ δάκρυα καὶ χωρίσθηκαν... Ἡ κόρη πῆρε τὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ κι' ὁ νιὸς ἐκίνησε γιὰ τὸ γιαλό. Ἐκεῖ τὸν πρόσμενε τὸ καράβι γιὰ νὰ τὸν πάῃ στὴν Φραγκιά...

Ἀπὸ τότε πολλὲς φορὲς ἄνθησαν οἱ κάμποι, κι' ὁ Κίτζος δὲν ἐγύρισε. Τί κάνει στὰ ξένα, τί τὸν βαστάει ἐκεῖ; Τὸ σπήτι του ῥήμαξε, ἡ ἀῤῥαβωνιαστική του μαραίνεται, τὸ τουφέκι του σκουριάζει.

— Ὁ Κίτζος σ' ἐξέχασε, ἔλεγαν τῆς Χάϊδως, ἀγαπᾷ ἄλλην. Κ' ἡ Χάϊδω ἔλεγε·

— Ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ πάντα.

— Ὁ Κίτζος σ' ἐξέχασε, ἔλεγαν ἡ κακὲς γλῶσσες· εἶναι χρυσῆ χώρα ἡ Φραγκιὰ καὶ ὥμορφες καὶ πονηρὲς αἱ Φράγκισσες. Ὁ Κίτζος ἦταν ὥμορφο παλληκάρι, δὲν γυρνάει πιὰ στὸ χωριό.

— Εἶπε πῶς θὰ γυρίσῃ, ἔλεγ' ἡ Χάϊδω, θὰ γυρίσῃ.

— Γιατί δὲν σοῦ στέλνει τότες χαιρετίσματα;

— Ἀφέντης εἶναι ὅ,τι θέλει νὰ κάνῃ.

Πέρασαν χρόνια πολλά.

— Χάϊδω, τῆς ἔλεγ' ὁ πατέρας της, γέρασα, γλήγορα θὰ μείνῃς μονάχη στὸν κόσμο. . . .

Κι' ἀλήθεια σὲ λίγο ὁ γέρος πῆγε μὲ τὸν Χάρο μαζῆ νὰ κάμῃ τ' ἀγύριστο ταξείδι.

« Ποῦ εἶσαι, Κίτζο, ποῦσαι, νὰ διῇς τῆς Χάϊδως τὰ καταφρόνια; Τὰ χέριά της, ποῦ ἦταν καμωμένα γιὰ χάδια, δουλεύουν τὰ χωράφια... »

— Ὥμορφη ποῦναι ἡ κοπέλ' αὐτή! εἶπε μιὰ μέρα τ' ἀρχοντόπουλο, βλέποντας τὴν Χάϊδω, καὶ τὴν ζήτησε γιὰ γυναῖκα· ἡ Χάϊδω δὲν τὸν δέχθηκε.

— Χάϊδω, τῆς εἶπε μιὰ γρηὰ φιληνάδα τῆς μητέρας της, ὡς πότε θὰ τραβᾷς τὴν φτώχια καὶ τὰ καταφρόνια; Δὲν ἔμαθες τὴν εἴδησι; ἐπέθαν' ὁ Κίτζος.

. . . .

Βλέπεις ἐκείνη τὴν μαυροφορεμένη; Εἶναι ἡ Χάϊδω· εἶν' ὤμορφη ἀκόμα, μὰ ὤμορφη σὰν τὸν ἀνθὸ ποῦ κόπηκ' ἀπὸ τὸ κλωνί του. Φορεῖ τὰ μαῦρα γιὰ τὸν ἀῤῥαβωνιαστικό της. Κάθεται στὸν βράχο· τὰ μάτιά της πετοῦν μακρυὰ, σὰν νὰ ἤθελαν νὰ σχίσουν τὰ σύννεφα· εἶναι βραδυὰ τοῦ μῆνα 'κείνου, ποῦ χωρίσθηκε ἀπὸ τὸν Κίτζο. Οἱ θερισταὶ εἶναι σκορπισμένοι στοὺς κάμπους καὶ τραγουδοῦνε· ὁ βοσκὸς πηγαίνει στὴν μάνδρα τὸ κοπάδι, παίζοντας τὴν φλογέρα· μακρυὰ ἀκούγεται ὁ ταμπουρᾶς, καὶ τουφέκια χαρᾶς πέφτουν ἀνάρια ἀνάρια.

Ἡ Χάϊδω βλέπει ὅλη αὐτὴ τὴ χαρὰ σὰν ξένη... δυὼ δάκρυα στάζουν ἀπὸ τὰ μάτιά της, καὶ ἄλλα δυὼ ἀκόμα, καὶ σὲ λίγο ὅλο της τὸ πρόσωπο σκεπάσθηκ' ἀπὸ δάκρυα....

Ἄξαφνα ἐσκιάχθηκ' ἡ Χάϊδω... προσέχει... τὰ μάτιά της θαμβόνουν... τὸ δακρυσμένο πρόσωπό της κιτρινίζει σὰν τὸν κρῖνο ὅταν λάμπῃ ἀπάνω του τὸ πρωῒ ἡ δροσιά... Εἶν' ἡ φωνή του... γνώρισε τὸ τραγούδι τοῦ Κίτζου... εἶναι αὐτός! καλῶς τον! εἶν' ὁ Κίτζος, στὸ χρυσάφι βουτημένος, σὰν τὸν ἥλιο ὤμορφος, καὶ σφίγγει στὰ στήθιά του τὴν Χάϊδω.

Ὅπως τὸ λουλούδι, ποῦ ἀδυνάτισε καὶ μάραν' ὁ χειμῶνας, καθὼς φανῇ ὁ ἥλιος ζουντανεύει γιὰ μιὰ στιγμὴ, μὰ γλήγωρα μαραίνεται στὸ κλαδί του καὶ πεθαίνει, ἔτσι κ' ἡ Χάϊδω, ἀδυνατισμένη ἀπὸ τὸν χωρισμὸ, δὲν 'μπόρεσε νὰ σηκώσῃ τὴν χαρά... Ἔσκυψε τὸ κεφάλι της στὸν ὦμο τοῦ Κίτζου καὶ σ' ἕνα φίλημα ξεψύχησε.

Η ΜΑΝΑ ΚΩΣΤΑΙΝΑ.

Ἡ Κώσταινα ἑτοίμαζε τὰ ῥοῦχα τοῦ γιοῦ της γιὰ τὸ ταξεῖδι.

« Φτωχὴ μάνα! μὴν κλαῖς, τὰ κλάμματά σου θὰ γένουν φαρμάκι γιὰ τὸν γυιό σου στὰ ξένα. »

— Ναὶ! δίκαιο ἔχεις! ἀποκρίθηκ' ἡ Κώσταινα... Δυστυχισμένο θὰ ἦναι τὸ παιδί μου στὰ ξένα, νὰ ξέρῃ πῶς ἡ μάνα του λυπᾶται· ἂς κάνω καλήτερα πῶς γελῶ, κι' ὁ Χριστὸς κ' ἡ Παναγία ἂς τὸ βοηθήσουν... Φύγε, παιδί μου, μὲ τὴν εὐχή μου, κακὸ νὰ μὴ σ' εὕρῃ, μάτι νὰ μὴ σὲ πιάσῃ, καὶ ἄμποτε ν' ἀναιβῇς τὰ πιὸ ψηλὰ βουνά! Μόνον νὰ μὴν ἀγαπήσῃς τὰ ξένα, νὰ θυμᾶσαι ἀδέλφια καὶ ν' ἀγαπᾷς τὴν μάνα σου.

— Μάνα μανούλα μου, ἔλεγ' ὁ Γιώργης, γλήγορα θὰ γυρίσω... κ' ἐσένα μοναχὰ θὰ συλλογίζωμαι στὰ ξένα...

Καὶ τὰ πανιὰ ἐφούσκωσαν, καὶ τὸ καράβι ἐπῆρε τὸ ἀγαπημένο της.

. . . .

« Καράβια, καραβάκιά μου καὶ σεῖς βαρκοῦλες, μὴν εἴδατε τὸν Γιώργη μου;

— Ποιὸν Γιώργη;

— Τὸν Γιώργη τὸ παιδί μου. Ἦταν ψηλὸς, ἦταν λιγνὸς, εἶχε τὰ φρύδια σὰν σπαθιὰ, τὰ μάτια ἀμυγδαλάτα... Ἦτον ὁ πρῶτος στὰ παιγνίδια, ὁ πρῶτος στὴν παλληκαριά. Ποιὸς μοῦ τὸν βαστᾷ στὰ ξένα, ποιὰ μάτια τὸν χαίρουνται, ἐνῷ τὰ δικά μου τυφλώθηκαν ἀπὸ τὰ κλάμματα; Ποιὰ χείλια μοῦ τὸν φιλοῦν, ἐνῷ τὰ δικά μου μοῦ τὰ μάραν' ἡ λύπη; Ποιὸς μοῦ βαστᾷ τὸν Γιώργη, τὸν Γιώργη τὸ παιδί μου;... Ὅποιος κι' ἂν ἦναι, νὰ σπάσῃ σὰν τὸ γιαλὶ, σὰν τὸ κερὶ νὰ λυώσῃ!... »

. . . .

Ἄχ! εἶναι πρᾶγμα βαρὺ ἡ κατάρες τῆς μάνας... Πρόσεξε μὴν πληγώσῃς μάνας καρδιά. . . . . .

Μὰ μιὰ ὡραία κόρη ἔλεγε στὸν ἥλιο κάθε πρωΐ· «Ἥλιέ μου, εἶδες στὸν δρόμο σου κάμμιὰ νιὰ πιὸ ὤμορφη ἀπὸ μένα; — Ὄχι! ἔλεγ' ὁ ἥλιος. — Εἶδες στὸν δρόμο σου κανένα νιὸ πιὸ ὤμορφον ἀπὸ τὸν ἀγαπητικό μου; Ἂν ἔλεγε ναὶ ὁ ἥλιος, Ποῦ τὸν εἶδες ἥλιό μου, καλέ μου ἥλιο; ἐρωτοῦσε ἡ νιά; — Στὴν τάδε χώρα, στὸ τάδε χωριό.» Κ' ἡ κόρη κινοῦσε γιὰ τὴν χώρα ἐκείνη καὶ γιὰ τὸ χωριὸ, καὶ ἔρριχνε τὸ μάτι της στὸν ὤμορφο τὸν νιὸν ἀπάνου. Κι' ὅπως τὸ λουλούδι μαραίνετ' ἀπὸ τῆς ἀχτίδες τοῦ ἥλιου, μαραίνουνταν ὁ νιὸς ἀπὸ τὲς ματιὲς τῆς ὤμορφης κόρης.

Εἶναι γλυκὸ τὸ φιλὶ τῆς ξένης· στὸ πρῶτο φιλὶ ὁ Γιώργης ἀναστέναζεν, στὸ δεύτερο μαγεύθηκε, στὸ τρίτο ξέχασε τὴν μάνα του.

Μιὰ μέρα ἕνα καράβι, ποῦ ἔφερνε μιὰ ὤμορφη κοπέλλα, ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ περιγιάλι ποῦ κάθουνταν ἡ γρηὰ Κώσταινα.

Αἱ κατάρες τῆς μάνας ἔπεσαν ἀπάνου στὸ καράβι· καὶ καράβι καὶ κόρη χάθηκαν στὰ κύματα.

Η ΕΚΔΙΚΗΣΙ.

Ἡ χαρὰ εἶναι πάντα μὲ τὸν Μάρκο, ὁ Γιάννης ἔχει συντρόφισσα τὴν λύπη· ἡ χαρὰ εἶναι ὡραία ἡμέρα καλοκαιρινὴ, ἡ λύπη εἶναι μέρα χειμωνιάτικη, δίχως ἥλιο. Τραγούδια ἀκούγουνται στὸ σπήτι τοῦ Μάρκου, στὴν καλύβα τοῦ Γιάννη μιλεῖ ἡ σιωπή.

Γιὰ διὲς ἐκεῖ μέσα στὴ χαράδρα... βλέπεις ἕναν ἄνθρωπο μὲ μακρυὰ γένεια, μὲ τουφέκι στὸ χέρι; ... φαίνεται σὰν νὰ παραμονεύῃ... Τὸ μάτι του εἶναι κολλημένο στὸ σπήτι τοῦ Μάρκου... Εἶν' ὁ Γιάννης... Πότε θὰ μπορέσῃς, Γιάννη, νὰ κόψῃς τὰ μακρυὰ αὐτὰ γένεια; Τὸ αἷμα τοῦ πατέρα σου δὲν ηὗρ' ἐκδίκησιν ἀκόμη; ... Κάμε γλήγορα νὰ χαρῇς τὴν εὐτυχία σου, γιατὶ ἔφθασ' ἡ ὥρα νὰ πληρώσῃς ἐσὺ τὸ χρέος τοῦ πατέρα σου!

. . . .

Εἶναι νύχτα· κάποιος καταιβαίνει σιγὰ τὸ μονοπάτι, ποῦ πάει στὸ γιαλό· εἶν' ὁ Μάρκος. Γιατί φεύγει τόσο γλήγυρα ὁ νιόπανδρος ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς νύφης; Κληρονομία τὸν προσμένει, καὶ εἶν' ἕτοιμο τὸ καράβι ποῦ θὰ τὸν πάῃ στὰ ξένα. Ὁ Μάρκος εἶναι χαρούμενος... ἔχει ὤμορφη γυναῖκα, τὴν ἀγαπᾷ σὰν τὰ μάτιά του, καὶ σὲ λίγο θἄχῃ βιὸς πολὺ, γιὰ νὰ ντύσῃ στὰ χρυσᾶ τὴν Φωτεινή του...

Ἀμὰ γιατί κανεὶς δὲν τὸν συντροφεύει; Ὅλοι κοιμοῦνταν ὅταν ἔφυγε, γιὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὰ λυπηρὰ κλάμματα τοῦ χωρισμοῦ.

Ἄξαφνα ὁ Μάρκος σταματάει ἀνήσυχα... τ' αὐτί του, γυμνασμένο ἀπὸ τὸ κυνήγι, ἄκουσε πάτημα, καὶ ξέρει ὅτι στὸ χωριὸ δὲν ἔχει μόνον φίλους. Ἀστραπὴ φώτισε τοὺς θάμνους, καὶ βόλι σφύριζε λίγο ἀπάνου ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Σημαδεύει, στὴν φωτιὰ, γεμίζει πάλε τὸ τουφέκι, τραβᾷ τὸ γιαταγάνι καὶ σιμόνει σὰν παλληκάρι στὰ χαμόκλαδα... Τὸ φεγγάρι λάμπει λίγο... κυττάζει... βλέπει κατὰ γῆς ἕνα κορμὶ, σκεπασμένο μὲ τὴν κάπα, καὶ γνωρίζει μὲς στὰ αἵματα τὸ ἄγριο πρόσωπο τοῦ ὀχθροῦ του. « Δίκιος εἶν' ὁ Θεός! » εἶπ' ὁ Μάρκος κ' ἐπῆρε πάλε γλήγορα τὸν δρόμο γιὰ τὸ γιαλὸ, μὰ στὴν τρομάρα του

ἀπάνου δὲν ἐκατάλαβε πῶς ὁ ἀῤῥαβῶνας ἔπεσ' ἀπὸ τὸ δάχτυλό του, ὅταν σήκονε τὴν κάπα τοῦ Γιάννη.

Τὸ καράβι μόνον τὸν Μάρκο πρόσμενε γιὰ νὰ σηκώσῃ τὴν ἄγκυρα, κι' ὅταν τὸ πρωῒ ἡ Φωτεινὴ ἀνέβηκε στὸ λιακωτὸ τοῦ σπητιοῦ, δὲν ἐφαίνουνταν οὔτε τὰ πανιά του.

Ὁ Γιάννης δὲν ἐξεψύχησε στὴ στιγμή, κ' ἔζησε μονάχα ὅσο ποῦ νὰ διῇ πῶς τοῦ ξέφυγε ὁ ὀχθρός του· πέθαινε καὶ παιδὶ δὲν εἶχε γιὰ νὰ τοῦ κληρονομήσῃ τὴν ἐκδίκησί του.....

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωῒ ἕνας καλόγερος ἦλθε στῆς Φωτεινῆς τὸ σπήτι.

Παιδί μου, εἶπε, ἂς γένῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ... Ὁ Μάρκος ξεψύχησε στὴν ἀγκαλιά μου. « Ὁ Γιάννης μ' ἐσκότωσε, μοῦ εἶπε· δόσε τῆς Φωτεινῆς αὐτὸν τὸν ἀῤῥαβῶνα, καὶ πές της νὰ πανδρευθῇ πίσω, νὰ πάρῃ ἄνδρα παλληκαρᾶ, γιὰ νὰ τραβήξῃ ἐκδίκησι γιὰ τὸ αἷμά μου. Ἂν δὲν κάμῃ τὸ θέλημά μου, ἡ κατάρα μου θὰ πέσῃ ἀπάνου της. »

. . . .

Ἅγια εἶναι τὰ θελήματα τῶν πεθαμένων· ἕνας χρόνος ἔκλινε κ' ἡ Φωτεινὴ φόρεσε πάλαι στέφανα νύφης.

Καὶ τὴν ἴδια ἐκείνη νύκτα ἄραξε τὸ καράβι πὤφερνε τὸν Μάρκο· τρεχάτος φθάνει στὸ χωριὸ νὰ βρῇ τὴν Φωτεινή του· δώδεκα μῆνες μάζευε ἀγάπη στὴν καρδιά του. Βλέπει τὸ σπήτι του, καὶ μόλις βαστιέται ἀπὸ τὴν χαρά του· φθάνει κ' ἡ θύρα ἦταν μισάνοιχτη... « Ἀχ! εἶπ' ὁ Μάρκος, μ' ἐπρόσμενε ἡ Φωτεινή μου. » Ἐμβαίνει καὶ φθάνει σιγὰ στὸ κρεβάτι... τὰ μάτιά του θαμβόνουν... θέλει νὰ μιλήσῃ... ἡ φωνή του πιάνεται... Εἶδε τὴν Φωτεινή του στὴν ἀγκαλιὰ ἑνὸς ἄλλου!

. . . .

Κακότυχε Λιάκουρα! διατί νὰ πάρῃς χήρα γιὰ γυναῖκα; Τόσες ξανθές, τόσες μεραχρινὲς κοπέλες ἦσαν ἕτοιμες νὰ σοῦ χαρίσουν τὴν καρδιά τους... Ὅταν τὸ πρωῒ ἡ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ πῆγαν νὰ διοῦν τὴν νύφη, ηὗραν πλεγμένους μὲς τὸ αἷμά τους τὴν Φωτεινὴ καὶ τὸν Λιάκουρα...

Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΙΑΝΝΗ.

Δυὼ ἀδελφὲς, ἡ Πηγὴ καὶ ἡ Σοφία, ἐβάρεναν μὲ παρακάλια καὶ μὲ ζητήματα τὸν φτωχὸ τὸν ἅγιο Γιάννη.

Ἀπὸ παιδὶ ἡ Πηγὴ ἦταν ἀῤῥαβωνιασμένη μ' ἕνα νιὸ, ποῦ ἀπὸ τότες ἔλειπε στὰ ξένα, χωρὶς νὰ ξέρουν ἂν ζῇ ἢ ἂν πέθανε.

Ἀνώφελα κυττάζανε κάθε χρόνο τοῦ ἁγίου Γιάννη ἡ δυὼ ἀδελφὲς τὸν καθρέφτη...· ἄλλο δὲν ἐφαίνουνταν μέσα ἀπὸ τὸ ὤμορφο πρόσωπό τους. Μιὰ χρονιὰ ἀπὸ τὲς πολλὲς ὅμως ἡ Πηγὴ, χαρὰ γεμάτη, εἶδε μέσα στὸν καθρέφτη ἕνα ὡραῖο παλληκάρι, ποῦ ὡμοίαζε μὲ τὸν ἀῤῥαβωνιαστικό της ποὔκλαιγε σὰν πεθαμένο. Ἐπῆγε κ' ἡ Σοφία νὰ διῇ· μὰ τότε μιὰ σπαθιὰ, κατεβασμένη ἀπὸ ἀόρατο χέρι, ἔκανε χίλια κομμάτια τὸν καθρέφτη. Ἕνας χρόνος δὲν εἶχε περάσει ἀπὸ τότες καὶ ὁ ἀῤῥαβωνιαστικὸς τῆς Πηγῆς ἐγύρισε ἀπὸ τὰ ξένα. Τὴν ἡμέρα τῆς χαρᾶς της ἡ Πηγὴ φιλῶντας τὴ Σοφία τῆς εἶπε στ' αὐτί· « Και νύφη! » Μὰ ἐκείνη ἐκούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι, κι' ἀποκριθηκε πῶς ἦτον ἀῤῥαβωνιασμένη μὲ τὸν Χάρο.

Ἀπὸ τὴ μέρα κείνη, ποῦ ἡ σπαθιὰ ἔκανε κομμάτια τὸν καθρέφτη, ἡ Σοφία φαίνουνταν πάντα λυπημένη καὶ ὅλο σὲ σκέψι καὶ σὲ συλλογή· κ' ἐπέρασαν αἱ μέρες καὶ μιὰ μέρα ἔλειπε γιὰ

νὰ κλείσῃ χρόνος. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἡ Σοφία ἐφάνηκε παρὰ ποτὲς γλυκειὰ μ' ὅσους ἀγαποῦσε, καὶ τὸ βράδυ ζήτησε συχώρεσι ἀπ' ὅλους· κι' ὅταν πῆγε νὰ φιλήσῃ τὴν ἀδελφή της, δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξῃ τὰ κλάμματα. Ἐκλείσθηκ' ἔπειτα στὴν κάμαρά της, χθενίσθηκε, στολίσθηκε μὲ λουλούδια, 'νδύθηκε ἄσπρα καὶ ἔτσι στολισμένη κοιμήθηκε στὸ ἔρημό της κρεβάτι.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ ἄργησε νὰ καταίβῃ· τὴν φώναξαν· φωνὴ κάμμία! ἐμβῆκαν τρομασμένοι μέσα..., καὶ τὴν ηὗραν πεθαμένη.

Ὁ Χάρος εἶχ' ἁρπάξει τὴν ἀῤῥαβωνιαστική του.

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΑΒΟΛΟ.

Ὁ ἄρχων Μιχαλάκης εἶχε μιὰ κόρη ὤμορφη σὰν ἄγγελο· ἡ προῖκά της ἦταν σαράντα χωριὰ καὶ χίλια πουγγιὰ ἄσπρα· γι' αὐτὸ πολλοὶ γυρεύαν γιὰ γυναῖκα τὴν ἀρχοντοπούλα· προεστοὶ καὶ παππάδες ἤρχουνταν κάθε μέρα προξενηταὶ, μὰ ὁ Μιχαλάκης οὔτε ναὶ ἔλεγε οὔτε ὄχι.

Ἡ ἀρχοντοπούλα δὲν ἤξερε πόσοι τὴν γυρεύανε· κλεισμένη στὸ σπήτι μέσα μὸν τὴν Κυριακὴ καὶ τὲς μεγάλες γιορτὲς ἐπήγαινε στὴν ἐκκλησιὰ, αὐγὴ αὐγὴ νὰ μὴν τὴν διῇ κανένας Τοῦρκος· τοὺς συγγενεῖς της μόνον ἔβλεπε καμμιὰ φορὰ, καὶ δὲν εἶχε ποτὲς μιλήσει μὲ ξένο. Γιὰ γράμματα μόλις ἤξερε νὰ διαβάζῃ εὔκολα τ' ὀχτωήχι καὶ νὰ γράφῃ δύσκολα τ' ὄνομά της.

Χίλιους ἔλεγε ὁ κόσμος γιὰ γαμβροὺς στὴν ἀρχοντοπούλα, ὅσο ποῦ μιὰ μέρα ὁ σεΐζης τοῦ Μιχαλάκη ἐγύρεψε τὴν ἀρχον-

τοπούλα γιὰ γυναῖκα· κι' ὁ Μιχαλάκης τοῦ τὴν ἔδωκε· σὰν τὤμαθε, πῆγε κ' ἦλθε τὸ χωριὸ, καὶ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ νοιώσῃ τί ἔτρεξε. Ὡς τόσο ὁ πεθερὸς κ' ἡ νύφη ἐφαίνουνταν εὐτυχισμένοι.

Ὀλίγες μέρες εἶχαν περάσει ἀπὸ τὸν γάμο, καὶ μιὰ μέρα ἡ νύφη, ποῦ ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα της πολὺ, κι' ἂς τὸν εἶδε γιὰ πρώτη φορὰ τὴν μέρα τοῦ γάμου, ἔστειλε κ' ἐφώναξε τὸν πνεματικό.

— Παππαναστάση, τοῦ εἶπε, μοῦ φαίνεται πῶς θὰ κολασθῶ· μὸν ὁ Θεὸς νὰ κάνῃ τὸ ἔλεός του· ὁ ἄνδρας μου στὴν ἐκκλησιὰ δὲν πατάει ποτὲς, νηστείες δὲν φυλάγει, καὶ δὲν τὸν εἶδα ποτὲς νὰ κάνῃ τὸ σταυρό του.

Ὁ Παππαναστάσης ἐπῆγε νἄβρῃ τὸν Νικόλα καὶ μὲ τὸ καλὸ τὸν ἔβαλε κ' ἐμαρτύρησε τὸ μυστικό του. Ὁ Νικόλας, ἅμα ἐμβῆκε στὴ δούλεψι τοῦ Μιχαλάκη, ἐρωτεύθηκε τὴν κόρη του· μὰ ἤξερε πῶς γι' αὐτὸν δὲν ἦταν· μιὰ μέρα ἐκεῖ ποῦ πήγαινε συλλογισμένος κ' ἐσυλλογίζουνταν νὰ σκοτωθῇ, εὑρῆκε ἐμπρός του μιὰ γρῃά· ἡ γρῃὰ τὸν ἐζύγωσε, τοῦ εἶπε ποιὰν ἀγαπᾷ, καὶ τοὔταξε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρη τοῦ Μιχαλάκη, ἂν ἔστεργε νὰ πουλήσῃ τὴν ψυχή του στὸν διάβολο. Ὁ Νικόλας τρόμαξε στὴν ἀρχὴ σὰν τἄκουσε· στὸ τέλος ὅμως τὸ δέχθηκε κι' ὑπόγραψε ἕνα συμφωνητικὸ, ὅτι πουλοῦσε τὴν ψυχή του στὸν πειρασμό. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ ὁ Μιχαλάκης ἐδέχθηκε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν κόρη του.

Ὁ Παππαναστάσης θέλησε νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴ τοῦ Νικόλα· τὸν ἔκλεισε στὸ σπήτι σαράντα μέρες μὲ νηστεία καὶ προσευχὴ, καὶ ἔπειτα τὸν πῆρε στὴν ἐκκλησιὰ καὶ τὸν ἐξωμολόγησε. Ὅταν τὴν ἄλλη μέρα ἐπῆγε στὴ λειτουργία νὰ μεταλάβῃ ἀκούσθη μιὰ φωνή· « Ἀναστάση, Ἀναστάση, μοῦ ἅρπαξες τὸν

δοῦλό μου· » καὶ ἕνα χαρτὶ ἔπεσε στὴν ἁγία τράπεζα· ἦταν τὸ συμφωνητικὸ μὲ τὸν διάβολο. . . . Ἀπὸ ’κείνη τὴν ἡμέρα ὁ Νικόλας ἔπεσε στὴν εὐσέβεια καὶ δὲν ξεχνοῦσε ποτὲς νὰ κάνῃ τὸν σταυρό του.

Η ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑ.

Ὁ Ἀλέξης κ’ ἡ Βασιλικὴ ἦταν ἀῤῥαβωνιασμένοι ἀπὸ πέντε χρονῶν· κοιμήθηκαν στὴν ἴδια κούνια καὶ τὸ ἴδιο τραγούδι τοὺς νανούρισε. Μεγάλωσαν σιμὰ ὁ ἕνας στὸν ἄλλο σὰν δυὸ τριαντάφυλλα, φυτρωμένα στὸ ἴδιο κλωνί. Ἦταν χαρὰ νὰ τοὺς βλέπῃς· ὅλο τὸ χωριὸ ἔκαν’ εὐχὲς γιὰ τὴν καλή τους μοῖρα. Μιὰ μέρα ὅμως ἡ δυστυχία ηὗρε τὸν Ἀλέξην. Δουλειὲς τοῦ σπητιοῦ τὸν ἔκαναν νὰ πάῃ στὰ ξένα, καὶ σὰν ἐγύρισε ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια στὴν πατρίδα, ηὗρε τὴν Βασιλικὴ παντρεμένη μ’ ἄλλονε. Λυπημένος, ἔκρυψε τὰ δάκρυά του στὸν κόρφο τῆς μάνας του, καὶ σιμά της ηὗρε παρηγοριά. Καλότυχοι ὅσοι ἔχουν μάνα! μπορεῖς νὰ βρῇς ἄλλη ἀγαπητικιά, μπορεῖς νὰ βρῇς ἄλλη γυναῖκα· μοναχὰ μάνα ἄλλη δὲν βρίσκεται!

Ὁ Ἀλέξης ἔμεινε κοντὰ στὴν γρηὰ, τὴν γεροκόμησε, κι’ ὅταν τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια πῆρε τὴν εὐχή της γιὰ μόνη κληρονομιά... Τί δὲν κάνει ἡ εὐχὴ τῆς μάνας! ἀναιβαίνεις ψηλὰ βουνὰ, χωρὶς οἱ βράχοι νὰ σοῦ πληγώσουν τὰ πόδια, περνᾷς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴ φωτιὰ, χωρὶς νὰ σ’ ἀγγίξῃ ἡ φλόγα.

Ὁ Ἀλέξης ἔφυγε πάλε γιὰ τὰ ξένα καὶ ἐμάζεψε βιὸς ἐκεῖ· μὰ ἡ κακή του μοῖρα τὸν ἀκολούθησε.

. . . .

Ὁ ἄνδρας τῆς Βασιλικῆς ἦταν πλούσιος καπιτάνιος· ὅλο τὸν χρόνο ταξείδευε καὶ λίγες μέρες μοναχὰ περνοῦσε στὴν γυναῖκά του κοντά. Ἡ Βασιλικὴ δὲν τὸν γνώριζε πρὶν παντρευθῇ· πρώτη φορὰ τὸν εἶδε στὸν γάμο· στὴν καρδιά της μέσα ἦταν πάντ ὁ πρῶτός της ἀγαπητικός· μὰ ὁ πατέρας της ἔτσι θέλησε· ὁ Θεὸς ἄλλον τῆς ἔδωκε γιὰ ἄντρα, καὶ ἡ Βασιλικὴ ὑπάκουσε στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ἐδόθηκε στὸν ἄνδρα της καὶ στὰ παιδιά της· ὅταν ὁ ἄνδρας της ἔλειπε, δὲν φαίνουνταν ποτὲς στὸν κόσμο, καὶ, ὄξω ἀπὸ λίγες συγγένισσες, ἄλλος δὲν πατοῦσε τὸ κατώφλιο τοῦ σπητιοῦ της.

Ὀχτὼ χρόνια ἦταν παντρεμένη. Ἕνα βράδυ, καθισμένη στὸ παράθυρο, ἔβλεπ' ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ πράσινα παραθυρόφυλλα τὴν θάλασσα καὶ τὰ καράβια μὲ τ' ἄσπρα τους πανιά· ἐσυλλογίζουνταν τὸν ἄνδρα της, τὸ πρῶτό της παιδὶ, ποῦ ἦταν μαζῆ του στὸ ταξείδι, καὶ τὰ μάτιά της δακρύσανε...· ὅταν ἄξαφνα ἄκουσε γλυκειὰ φωνὴ νὰ τραγουδῇ καὶ λύρα νὰ παίζῃ.

Ἄρχισε νὰ τρέμῃ· αὐτὸ τὸ τραγούδι τὸ ἀγαποῦσε ὁ Ἀλέξης κ' ἐκεῖνος μονάχα τὸ τραγουδοῦσε· ἤτανε πολὺ λυπητερὸ τὸ τραγούδι . . .

Μάτιά μου, μάτιά μου στραβὰ, νὰ μείνετε κλεισμένα·
Ποτὲς νὰ μὴν ἀνοίξετε, ἂν ἡ γλυκειά μου ἀγάπη
Ἀπάνου σας τὸ χέρι της τ' ἀγγελικὸ δὲν βάλῃ,
Νὰ μὴν τὸ διῆτε, μάτιά μου, ποτὲς τὸ φῶς τοῦ ἥλιου,
Ὅσῳ μπροσθά σας δὲν φανῇ ὁ ἥλιος ὁ δικός μου.

Ἐκτύπησ' ἡ Βασιλικὴ τὰ χέρια κ' ἡ δούλα 'φάνη.

— Πῶς ἄφησες κ' ἐμβῆκε ἄνθρωπος στὴν αὐλή;

— Εἶναι στραβὸς, κυρὰ, καὶ τόσῳ νέος. . . κάνει λύπη. . .

— Καλὰ, καλὰ, βάλ' τον μέσα καὶ δός του νὰ φάῃ.

Ἤτανε νύχτα πιὰ, ὅταν ὁ στραβὸς ἐκίνησε νὰ φύγῃ· πῆρε πάλε τὴ λύρα κι' ἄρχισε νὰ ψέλνῃ. Ἡ Βασιλικὴ ἔβγαιν' ὄξω

νὰ τοῦ πῇ νὰ σωπάσῃ· μὰ καθὼς τον εἶδε ἔβαλε μιὰ φωνή.

— Μ' ἐγνώρισες, Βασιλική μου, εἶπ' ὁ στραβὸς, κι' ἄνοιξε τὰ μάτια.

Ἦταν ὁ Ἀλέξης.

Ἔλα, ἔλα! τὸ καράβι μᾶς προσμένει... Πᾶμε στὴν Φραγγιὰ, νὰ γίνῃς γυναῖκά μου... ἔλα... ἔλα....

Καὶ τὴν ἅρπαξε ἀπὸ τὴν μέση. Ἔβαλε τὲς φωνὲς ἡ Βασιλικὴ, κανεὶς δὲν ἦλθε· τὴν ἐτραβοῦσεν ὁ Ἀλέξης καὶ κόντευε νὰ τὴν πάρῃ, ὅταν ἄξαφνα τὸ μάτι της ἔπεσε σ' ἕνα μαχαίρι· ἔσκυψε, τὸ ἅρπαξε κ' ἐχτύπησε τὸν Ἀλέξη, κ' ἔπεσε κάτου ὁ κακόμοιρος σκοτωμένος.

Ἡ Βασιλικὴ ἔμεινε σὰν πέτρα, βαστῶντας τὸ μαχαίρι, καὶ ὅταν εἶδε τὸν Ἀλέξη νὰ ξεψυχήσῃ μπρός της, ἐσκιάχθηκε, καὶ ἄρχισε τὴν φωνὴ καὶ τὸ κλάμμα·

Γυναῖκες, μὴ ξεχνᾶτε ποτὲς πῶς ἡ καρδιὰ πρέπει νὰ σωπαίνῃ, ὅπου τὸ χρέος μιλεῖ.

ΤΟ ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙ.

Ὀχτὼ μέρες μονάχα ἦταν ἡ Μαργαρίτα παντρεμένη μὲ τὸν Δημήτρη, ὅταν ὁ ἄντρας της ἔφυγε στὰ βουνὰ, γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπ' τὸ θυμὸ τοῦ πασσᾶ. Χρόνια πέρασαν, χωρὶς νὰ ἀκουσθῇ τίποτες γιὰ τὸν Δημήτρη, καὶ ὅλοι ἔλεγαν πῶς ἔγεινε κλέφτης ὅταν ἄξαφνα μιὰ μέρα ἦλθαν ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν πόλι καὶ εἶπαν τῆς Μαργαρίτας πῶς εἶδαν τὸν Δημήτρη κρεμασμένον στὸν πλάτανο.

Δύω χρόνια τὸν ἐμυρολογοῦσε ἡ Μαργαρίτα, κι' ὅλοι ἔλεγαν πῶς κακὸ θὰ βρῇ τὸ χωριὸ μὲ τὸ πολύ της κλάμμα.

Ἕνα βράδυ, ἦταν τὸ σάββατο τοῦ Ῥουσαλιοῦ, σαράντα μέρες ὕστερ' ἀπ' τὸ Πάσχα, ὅλες ἡ νοικοκυρὲς εἶχον παστρέψει τὰ σπήτιά τους κι' ἀλλάξει τὰ στρώματα τοῦ κρεβατιοῦ, γιὰ νὰ γυρίσουν χαρούμενες ἡ ψυχὲς τῶν πεθαμένων ἀπὸ κεῖ ποῦ ἦλθαν. Τὰ μυρολόγια τῆς Μαργαρίτας ἦταν ἐκεῖνο τὸ βράδυ πιὸ πικρὰ ἀπ' ἄλλη φορὰ, κι' ὅταν κοιμήθηκε εἶδε πῶς ἦλθε καὶ κοιμήθηκε στὸ πλάγι της κ' ἡ ψυχὴ τοῦ Δημήτρη· φοροῦσε τὰ καλά του τὰ ῥοῦχα, ἔδωκε χίλια φιλιὰ στὴν Μαργαρίτα, κι' ὅταν ἡ ἄλλες ἡ ψυχὲς ἦλθαν νὰ τὸν πάρουν, μὲ δυσκολία τὸν τράβηξαν ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά της.

Ὕστερ' ἀπὸ ἑπτὰ μῆνες ἡ Μαργαρίτα ἐγέννησ' ἓν ἀγόρι, βρυκόλακα παιδί! τὸ χωριὸ πῆγε κ' ἦλθε! Εἶπαν τῆς Μαργαρίτας νὰ τὸ πνίξῃ· μὰ ἐκείνη δὲν τοὺς ἄκουσε.

Μιὰ νύχτα ἡ ψυχὴ τοῦ Δημήτρη γύρισε ἀντάμα μὲ τὸν Χάρο, κ' ἐπῆραν τὴν ψυχὴ τῆς Μαργαρίτας. Τὸ **καταραμένο παιδὶ**, καθὼς ἔλεγαν, τὸ παιδὶ τῆς πεθαμένης, μεγάλωσε γιὰ δυστυχιὰ τοῦ χωριοῦ. Ἐὰν περνοῦσ' ἐμπρὸς ἀπὸ σπήτι χωρὶς νὰ κάνουν τὸν σταυρό τους, κἄποιος τοῦ σπητιοῦ πέθαινε ἐκείνη τὴ χρονιά· ἂν μάτιαζε ζῶο καὶ δὲν τὸ ἅγιαζ' ὁ παππᾶς σὲ εἰκοσιτέσσαρες ὥραις, ψοφοῦσε· ἂν πατοῦσε χωράφι, χάνουνταν ἡ σπορά· κι' ἂν κύτταζε γκαστρωμένη, ἀλλοίμονο! γεννοῦσε παιδὶ σημαδεμένο.

Μιὰ μέρα μαζεύθηκε τὸ χωριὸ κι' ἐσκέφθηκαν τί νὰ κάμουν γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὸ καταραμένο παιδί. Ἀποφάσισαν νὰ τὸ σκοτώσουν· μὰ τὰ βόλια γίνουνταν πλάκ' ἀπάνου του· τ' ὥριξαν σὲ μιὰ στέρνα δεμένο χεροπόδαρα. Τὸ σῶμά του χάθηκε· μὰ σὲ δύω μέρες ἔπιασε φωτιὰ τὸ χωριὸ πέρα πέρα. Ἔκαναν

οἱ ἄνθρωποι νὰ φύγουν· μὰ ἔπεφταν σκοτωμένοι, χωρὶς νὰ ξέρουν ἀπὸ ποιόν. Ὅσοι γλύτωσαν ἀπὸ τὴν φωτιὰ καὶ τὸ θάνατο, ἔλεγαν πῶς εἶδαν μὲς στὲς φλόγες τὸ καταραμένο παιδὶ καὶ τὸν πατέρα του μὲ χιλιάδες δαίμονες.

M. Π. B.

Imp. Lemercier et Cie r. de Seine 57 Paris

ΑΥΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΙΖΗΣ

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΜΟΛΥΒΔΟΚΟΝΔΥΛΟΝ.)

Συνιστῶ τὴν ἐν Πίσῃ διαμονὴν κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὰς σφοδρῶς ταραχθείσας ψυχάς· δὲν ὑπάρχει βάλσαμον, δυνάμενον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν γλυκὺν καὶ χλιαρὸν ἀέρα τῆς θαυμασίας πόλεως. Τὸ σαπφείρινον τοῦ οὐρανοῦ χρῶμα εἶναι ἧττον βαθὺ ἢ τὸ τῆς Νεαπόλεως. Ὁ Ἄρνος ψιθυρίζει, βραδέως ῥέων, ᾆσμα βαυκαλιστήριον, καὶ τῶν ὀλίγων ὀχημάτων ὁ θόρυβος δὲν ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν δι' εὐρυτάτων πλακῶν ἐστρωμένων ὁδῶν. Ἤρεμος δ' εἶναι ἡ μορφὴ καὶ ἀναπεπαυμένον τὸ βλέμμα τῶν κατοίκων, ὅσοι ἀραιοὶ πλανῶνται ἐπὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν τοῦ ποταμοῦ παροχθίων. Αἰσθάνεσαι τὴν γαλήνην, εἰσχωροῦσαν ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ τοῦτο εἶναι δι' ἐμὲ τὸ κύριον θέλγητρον τῆς Πίσης. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὰς πρώτας ἡμέρας, ὅσας ἐκεῖ διῆλθον, ἐν ἐντελεῖ ἀπομονώσει, ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῆς προνομιούχου τοῦ ὀκτωβρίου θερμοκρασίας.

Εὗρε οἴκημα, ἂν δυνηθῇς εἰς τὸ Palazzo delle Vele, πάλαι ποτὲ ὑφαντήριον ἱστῶν διὰ τὰς νῆας τῆς Πίσης. Ἐκεῖ κατῴκουν, εἰς τρίτον πάτωμα μέν, καὶ ἔχων γείτονας τὰς χελιδόνας, ἀλλ' ἀπολαύων ἐκ τοῦ παραθύρου μου ἐξαισιωτάτης θέας.

Ἀντικρύ μου ἐπὶ τοῦ ἀντιπέραν παροχθίου ἐφαίνετο ὡς ἐκ τῶν κυμάτων ἀναδύον τὸ παρεκκλήσιον della Spina, καλλιτέχνως, δίκην τριχάπτου, κατάγλυφον. Ἔτι περαιτέρω πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ παλαιὰ γέφυρα, ἧς ἀρχιτέκτων ὑπῆρξεν ὁ Βρουνελλέσκης, εἷς τῶν τεκτόνων τοῦ μητροπολιτικοῦ τῆς Φλωρεντίας ναοῦ, πρὸς τὰ ἀριστερὰ δὲ μακρὰ σειρὰ οἰκιῶν, ἀπολήγουσα εἰς τὴν μεσαίαν γέφυραν καὶ εἰς τοῦ πίνακος τὸ βάθος ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὄρους ἐρειπωμένον φρούριον, καλυπτόμενον ὑπὸ τῶν νεφῶν.

Ἐντὸς τῆς κυρίως πόλεως μὴ εἰσέλθῃς εἰ μὴ ἵνα μεταβῇς ἐς τὴν Πλατεῖαν τῆς μητροπόλεως, ἐν ᾗ κεῖνται τέσσαρα συγχρόνως μνημεῖα θαυμάσια, τὸ κοιμητήριον, ἡ μητρόπολις, τὸ βαπτιστήριον καὶ ὁ κλίνων πύργος· ἐκεῖθεν δὲ μετάβηθι διὰ μεγαλοπρεποῦς δενδροστοιχίας ἰτεῶν εἰς Cascine. Τὸ θαυμάσιον τοῦτο δάσος, ὅπου μαγικαὶ ἀπόψεις διαδέχονται ἀλλήλας ἀνὰ πᾶν βῆμα, ὅπου φωλεύουσιν ἀπειροπληθεῖς αἱ ἀηδόνες, ὅπου ἡ χλόη, πρασίνη πάντοτε καὶ δι' ἀνθέων πεποικιλμένη, θέλγει τ' ὄμμα, θὰ ἦναι πάντοτε θέσις προσφιλὴς εἰς τὸν τεχνίτην καὶ εἰς τῆς φύσεως τὸν θαυμαστήν.

Πρό τινων ἐτῶν ἀκόμη συνέῤῥεον πάντοθεν πυκνοὶ οἱ φιλοθεάμονες εἰς τὴν Luminara τῆς Πίσης, τὴν κατ' ἐξοχὴν δηλονότι φωτοχυσίαν.

Ἡ Luminara συνίσταται εἰς τὸν φωτισμὸν τῶν παροχθίων τοῦ ἰδιοτρόπως ἑλισσομένου διὰ τῆς πόλεως Ἄρνου· καθιστᾷ δ' αὐτὴν ἀνυπέρβλητον τὸ φαντασιῶδες καὶ ἁρμονικὸν συνάμα τῶν μυρίων αὐτῶν τοῦ ποταμοῦ ἑλιγμῶν. Περιττὴν εὑρίσκω μόνον τὴν κατακάλυψιν τῶν παροχθίων οἰκιῶν διὰ τῶν ἀπαισίων ἐκείνων ἰκριωμάτων. Αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ τῆς πόλεως καλλοναὶ ἤθελον καταστῇ καταφανέστεραι, ἐὰν ἐφωτίζοντο μόνον

οἱ τοῖχοι. Τὴν ἰδέαν μου ἴσως θὰ συνεμερίζετο καὶ ἡ δημοτικὴ τῆς πόλεως ἀρχὴ, ἐὰν ἔπρεπεν ἀνὰ πᾶν ἔτος νὰ φροντίζῃ περὶ νέας τῶν ἰκριωμάτων διακοσμήσεως. Ἀλλ' οἱ κάτοικοι τῆς Πίσης δὲν εἶναι τόσον ἀπαιτητικοὶ καὶ τόσον φιλόκαινοι, ὅσον οἱ Παρισινοί· καὶ θὰ ἐθύμονον ἴσως μάλιστα, ἐὰν δὲν εὕρισκον εἰς τὴν θέσιν των τοὺς στολισμοὺς, οὓς ἐθαύμασαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν φωτοχυσίαν.

Ἀπερίγραπτος εἶναι ἡ θέα τοῦ πυρίνου στρώματος, ὅπερ κατὰ πᾶσαν τριετίαν κατακαλύπτει τὰ παρόχθια. Αἱ οἰκίαι ἄχρι τῶν στεγῶν, τῶν γεφυρῶν οἱ θόλοι, καὶ τοῦ ποταμοῦ τὰ παρόχθια κρύπτονται κατὰ γράμμα ὑπὸ κάλυμμ αλυχνιῶν. Ἡ φωτεινὴ αὕτη ἑστία προχέει λάμψιν, ἀντανακλῶσαν καὶ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ καὶ καταβιβάζουσαν τὴν σελήνην ἐς τὴν εὐτελῆ θέσιν μιᾶς ἐκ τῶν ἀπείρων ἐκ χρωματιστοῦ χάρτου λυχνιῶν.

Αἱ σημαιοστόλιστοι καὶ φωταγωγημέναι λέμβοι, φέρουσαι εὐθύμους καὶ φιληδόνους ὁμίλους, αὐλακοῦσι τοῦ Ἄρνου τὰ κύματα ὑπὸ τῆς κιθάρας τοὺς ἤχους. Τὰ ὀχήματα περιφέρονται βραδέως εἰς τὸ Κόρσον, τοῦ δὲ ἐντεῦθεν κἀκεῖθεν πλανωμένου πλήθους ὁ βηματισμὸς ῥυθμίζεται πρὸς τῶν παιανιζουσῶν μουσικῶν τὴν ἐξαισίαν ἁρμονίαν.

Τὴν ἐπαύριον τῆς Luminara, τὴν 17 Ἰουνίου, ἡ λειτουργία ψάλλεται εἰς τὴν μητρόπολιν, εἰς ἣν παρευρίσκεται καὶ ἡ ἐκ Φλωρεντίας ἀρχομένη βασιλικὴ οἰκογένεια. Ἐν αὐτῇ ἐκτίθενται καὶ τοῦ Ἁγίου Ῥανιέρου τὰ λείψανα εἰς τῶν περὶ αὐτὰ διαπληκτιζομένων πιστῶν τὴν προσκύνησιν. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν τὸ πλῆθος σπεύδει πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν δημοσίων καταστημάτων ἅτινα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνοίγονται πρὸς πάντας.

Αἱ διασκεδάσεις τῆς ἡμέρας λήγουσι διὰ λεμβοδρομίας·

Παρὰ τὴν παραδεδεγμένην συνήθειαν τὸ γέρας δὲν λαμβάνει ὁ πρῶτος φθὰς εἰς τὸ τέρμα, ἀλλ' ὁ πρῶτος ἁρπάσας τὴν σημαίαν, ἥτις κεῖται ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τῆς λέμβου, ἐν ᾗ εὑρίσκονται οἱ ἀγωνοδίκαι. Οὕτω δὲ δὲν ἀνταμείβεται ὁ κάλλιον κωπηλατῶν, ἀλλ' ὁ δεξιώτερον ἀναῤῥιχώμενος. Νέος τις ἐκ τῶν κυανῶν ὥρμησε πρῶτος ἐκ τῆς λέμβου ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ, ἀλλ' ὁ μετ' αὐτὸν κόκκινος, τεσσαρακοντούτης περίπου ανὴρ, βλέπων τὴν νίκην διαφεύγουσαν ἕνεκα τῆς παχύτητός του, ἥρπασε τὸν ἀντίπαλον ἀπὸ τὸν πόδα καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ὀλισθήσῃ. Ἐντεῦθεν μεγάλη προέκυψεν ἔρις τῶν κυανῶν πρὸς τοὺς κοκκίνους. Οἱ δὲ ἀγωνοδίκαι διὰ τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν φρόνιμον ἐνόμισαν νὰ ἀναβάλωσι τὴν κρίσιν δι' εὐδιωτέρους καιρούς.

Ἀλλὰ τίς οὗτος ὁ Ἅγιος Ῥανιέρης, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου τελοῦνται ἀνὰ τριετίαν αἱ ἑορταὶ αὗται; ἓν κακὸν ὑποκείμενον τῶν παρελθόντων αἰώνων κατὰ τὴν παράδοσιν. Εἰδοποιηθεὶς ἐν καιρῷ διὰ θείας ἀποκαλύψεως, κατέλιπε τὴν ὁδὸν τῆς ἀπωλείας καὶ ἀφιερώθη εἰς βίον ἀποχῆς καὶ μετανοίας. Ἐθαυματούργησε πολλάκις, καὶ τὰ θαύματά του εἰκόνισεν ὁ Giotto ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ κοιμητηρίου. Μετὰ θάνατον δὲ ἐτιμήθη ὡς ὁ προστάτης ἅγιος τῆς Πίσης καὶ ὁ καλοκάγαθος μεσίτης αὐτῶν παρὰ τῇ θείᾳ προνοίᾳ.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑορτῶν αὐτῶν ἡ Πίσα βρίθει ξένων, εἶναι, παρὰ τὸ σύνηθες, ἀεικίνητος καὶ θορυβώδης. Αἱ φιλάρεσκοι δὲ αὐταὶ ἀξιώσεις εἶναι λίαν δυσάρεστοι διὰ τὸν ἐλθόντα νὰ ζητήσῃ ἐκεῖ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν.

Δύω μεγάλοι ποιηταὶ, ὁ Βύρων καὶ ὁ Shelley, περιπαθῶς ἠγάπησαν τὴν Πίσαν, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος αὐτῶν σταθμὸς ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Ὁ Shelley, ἐξελθὼν τοῦ λιμένος ἐπὶ λέμβου πρὸς διασκέδασιν, ἀπεπνίγη παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Γόμ-

βου· ὁ δὲ Βύρων ἀφῆκε τὴν Πίσαν, ἵνα ζητήσῃ τὸν ἐν Μεσολογίῳ θάνατον. . . . .
. . . .

Ἡ Φλωρεντία, ἡ ὡραία Φλωρεντία, ἀποτελεῖ ἐποχὴν εἰς τοῦ περιηγητοῦ τὰς ἀναμνήσεις· Τῷ ἐπιφαίνεται πολλάκις, νωχελῶς ἡπλωμένη παρὰ τοῦ Ἄρνου τὰς ὄχθας, φέρουσα στέμμα λόφων ἀνθηρῶν, δροσερὰ πάντοτε καὶ εὔθυμος καὶ χαρίεσσα. Ὅθεν δήποτε καὶ ἂν ἴδῃς τὴν Φλωρεντίαν, σοὶ φαίνεται ἐπίσης ὡραία, τὴν ἀγαπᾷς περιπαθῶς, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ τὴν ἀφήσῃς, ὁ χωρισμὸς σοῦ θραύει τὴν καρδίαν, καὶ ἀναχωρῶν, ὁρκίζεσαι ἐνδομύχως ὅτι θὰ ἐπανέλθῃς κἄπποτε, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃς πλέον.

Ἐὰν μείνῃς ἀναίσθητος ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς Φλωρεντίας, ἐὰν τὸ μαγικὸν αὐτὸ ἄσυλον δὲν σοὶ ἀποδώσῃ, ἔστω καὶ πρὸς στιγμὴν, τὴν παιδικὴν εὐθυμίαν, ἀπελπίσθητι! δὲν ἔχεις καρδίαν.

Ἡ Φλωρεντία, ἑστία τῶν τεχνῶν καὶ τοῦ ἐμπορίου συγχρόνως, διαψεύδει νικηφόρως τοὺς δισχυριζομένους ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ ἀσχολίαι εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς τῆς τέχνης τὰς ἀπολαύσεις.

Οἱ Φλωρεντινοὶ ὑπῆρξαν δραστήριοι καὶ νοήμονες ἔμποροι καὶ συνάμα λεπτοὶ τῆς τέχνης ἐκτιμηταὶ, φρόνιμοι εἰς τὴν τῶν οἰκιακῶν πραγμάτων διαχείρισιν, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης ἐρασταὶ γενναιόδωροι. Ἐνῷ τὰ πλοῖά των περιέτρεχον τὰς θαλάσσας, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐπεσκέπτοντο τὰ ἐργοστάσια τῶν τεχνιτῶν καὶ ἐπετήρουν καὶ ἐβοήθουν καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, συνεβούλευον. Τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῶν μέγαρα παρεῖχον πολυτελῆ φιλοξενίαν, ἐνῷ εἰς τὸ κατώγαιον ἠνοίγετο πολλάκις μικρὰ θυρὶς, δι' ἧς ἐπώλουν οἶνον.

Ὁ ὑπὲρ τῆς τέχνης οὗτος ζῆλος μετεδόθη ἄχρις ἡμῶν κατὰ

παράδοσιν, καὶ ἡ Φλωρεντία εἶναι καὶ σήμερον πατρὶς τοῦ τεχνίτου. Διέρχεται τὰς ἡμέρας εἰς τὰ μουσεῖα, εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τὰ θέατρα, εἰς τὰ ἐργοστάσια, εἰς τὰς γραφικὰς ἐξοχὰς, τὴν Σκιερὰν κοιλάδα (Vallombreuse), ἣν ὕμνησεν ὁ Μίλτων, τὰ λουτρὰ τῆς Λούκας, καὶ τόσας ἄλλας θελκτικὰς τοποθεσίας. Καὶ ἡ γραφὶς καὶ ὁ κάλαμος ἀδυνατοῦσι νὰ παραστήσωσι τὰς μυρίας καλλονὰς τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῶν τῆς φύσεως.

Τὸ Pelago, ἀναμιμνῆσκον τὴν πεδιάδα τῶν Ἀϐϐρούζων, ἑλκύει τοὺς ζωγράφους τοποθεσιῶν. Ἐκεῖ φίλος μού τις ἐλησμονήθη δύω μῆνας, θαυμάζων τὸν εὐρὺν ὁρίζοντα καὶ τοὺς ῥύακας καὶ τὰς χαράδρας. Ὄρθιος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἐσπούδαζε τὴν γεωγραφίαν τῆς Τοσκάνης, καὶ ὅτε ἡ καταιγὶς ἐλύετο εἰς χειμάῤῥους βροχῆς καὶ κατεπόντιζε τὴν χώραν, ἐτυμολόγει τὴν λέξιν Pelago ἐκ τοῦ πέλαγος, καὶ ὥρας ὁλοκλήρους ἐθεώρει ἄφωνος εἰς τοῦ παραθύρου τῆς villa del Pozo τὸν μανιώδη ἀγῶνα τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀνέμου.

Ἐὰν ὁ καύσων σὲ διώξῃ ἐκ τῆς Φλωρεντίας ἢ ἐκ τῆς Πίσης, ἀναῤῥιχήθητι ἐπὶ τοῦ βράχου, ὅστις φέρει τὴν Σιένναν, λησμονηθεῖσαν φρουρὰν τοῦ μεσαιῶνος. Ἐκεῖ ἄλλα εἴδη καλλονῆς! Ἡ γῆ εἶναι ξηρὰ, ἐσχισμένη, καθημαγμένη, αἱ ὁδοὶ, αἱ οἰκίαι, τὰ ἤθη φέρουσι τὸν τύπον παρελθόντων χρόνων. Σοὶ φαίνεται ὅτι ἀναγινώσκεις τὰς μαυρισμένας σελίδας Ἰταλικοῦ τινος χρονικοῦ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος. Ἐὰν δ' ἐκεῖθεν εὑρεθῇς ἐξαίφνης εἰς Λιϐοῦρνον, τὴν ἥκιστα ποιητικὴν τοῦ κόσμου πόλιν, θὰ νομίσῃς ὅτι ἐξύπνησες ἀπὸ ὄνειρον.

. . . .

Κατὰ τὸ 1850, ἡ κόμησσα Μαρτινέττη ἐκ Βολωνίας, τῆς ὁποίας ἡ καλλονὴ ὑπῆρξε περίφημος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος, ἦλθε νὰ παραχειμάσῃ εἰς Πίσαν. Ἔτυχον εἰς μίαν τῶν

συναναστροφῶν της, καὶ ἀντικείμενον τῆς συνομιλίας ἦτον ὁ Κανόβας. Ἡ κόμησσα εἶχε ζήσει ἐν οἰκειότητι μετὰ τοῦ μεγάλου γλύπτου· ὑπῆρξε μάλιστα τὸ πρότυπον τῆς Ἀφροδίτης τοῦ Παλατίου Πίττη. Ἤκουον μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος τῆς εὐγενοῦς Ἰταλίδος τὰς πληροφορίας, καὶ ἰδοὺ τί κατώρθωσα νὰ συλλέξω.

Οἱ βιογράφοι πάντες τοῦ Κανόβα, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Quatremère de Quincy ἐξαιρουμένου, ὅστις ἔγραψε τὸ τελειότερον περὶ τοῦ μεγάλου τεχνίτου ἔργον, ἀναφέρουσιν ὅτι ὁ Κανόβας, υἱὸς καὶ ἔγγονος λιθοξόων, εἰργάσθη ὑπὸ τοῦ πάππου του τὴν ἐπιτήρησιν, καὶ ἐνέδειξε πρόωρον ἱκανότητα. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθὲς, καὶ ἄπορον μοὶ φαίνεται πῶς ὁ Quatremère ἠγνόει τὴν εὐτελῆ ἀρχὴν τοῦ σταδίου τοῦ φίλου του. Ὁ Ἀντώνιος Κανόβας, ὀρφανευθεὶς πατρὸς παιδιόθεν, εἰσῆλθεν ὡς παραμάγειρος εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βενετοῦ γερουσιαστοῦ Φαλιέρου. Μίαν ἡμέραν ὁ εὐγενὴς Πατρίκιος παρετήρησεν ὅτι τὸ βούτυρον τῆς τραπέζης του εἶχε λίαν καινοφανὲς καὶ φιλόκαλον σχῆμα. Συνεχάρη τὸν μάγειρόν του διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀποποιηθεὶς τὸν ἔπαινον, ἐκήρυξε γενναίως ὅτι τὸ βούτυρον ἐσχεδίασεν ὁ μικρὸς Ἀντώνιος. Ὁ Φαλιέρος προσεκάλεσε τότε τὸ παιδίον καὶ τὸ ἠρώτησε ποῦ ἔμαθε νὰ καλλωπίζῃ οὕτω τὸ βούτυρον. « Οὐδαμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Κανόβας, ἀλλὰ μοῦ ἀρέσκει πάντοτε νὰ δίδω εὔμορφον σχῆμα εἰς πᾶν ὅ,τι εὑρίσκω ἐμπρός μου. » Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Φαλιέρον, ὅστις ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφὴν τοῦ παραμαγείρου του. Ὑπῆρξεν ἐπίσης εὐτυχὴς, ὅσον ὁ Gravinia, ἀνακαλύπτων τὸν Μεταστάσιον ἐν Ῥώμῃ, αὐτοσχεδιάζοντα στίχους ἐν μέσῳ τῶν παιδίων τοῦ δρόμου, ἢ ὅσον ὁ Κιμαβούης, μαντεύων ἐν τῷ νέῳ ποιμένι, ὅστις ἐσχεδίαζε τὰ πρόβατά του ἐπὶ τῆς ἄμμου, τὸν μέλλοντα Giotto.

Ὁ Κανόβας οὐδέποτε ἐπελάθετο τοῦ εὐεργέτου του καὶ, ἀποθανόντι, ἀνήγειρεν αὐτῷ ἰδίαις χερσὶ μνημεῖον.

Τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον, ἀναφερόμενον ἀπὸ τὸν Quatremère, ἐπεβεβαίωσε καὶ ἡ κόμησσα· ὁ Κανόβας ἐσπούδαζεν ἐν Ῥώμῃ δαπάναις τοῦ Φαλιέρου, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος δι' ἔλλειψιν χρημάτων νὰ ἐνοικιάζῃ πρότυπον, ἐμηχανεύθη ν' ἀντιγράφῃ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ σῶμα, ἀπεικονιζόμενον ἐντὸς ἀχρείου τινὸς κατόπτρου. Ποία ἀντίθεσις! ἐστερεῖτο προτύπων τότε ὁ ἀνὴρ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου μετά τινα ἔτη ἔστη ὡς πρότυπον ἀδελφὴ αὐτοκράτορος!

Τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Κανόβα, ὅπερ τῷ περιεποίησε μεγάλην φήμην, ὑπῆρξε τὸ μνημεῖον τοῦ Κλήμεντος ΙΔʹ. Ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου εἶχε στηρίξει ὁ τεχνίτης πάσας αὐτοῦ τὰς ἐλπίδας. Ὅτε δ' ἐξετέθη εἰς τοῦ κοινοῦ τὴν θέαν, ὁ Κανόβας, μεταμφιεσμένος εἰς μοναχὸν καὶ δύω κάρυα κρατῶν εἰς τὸ στόμα, ἵνα μὴ ἀναγνωρισθῇ, ἀνεμίχθη μετὰ τοῦ πλήθους, θέλων ν' ἀκούσῃ ἰδίοις ὠσὶ τὴν κρίσιν του. Ποία δ' ὑπῆρξεν ἡ χαρά του, ὅτε ἤκουσεν ἐπαίνους μόνον, ἐξερχομένους ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἐξόχως καλλιτέχνου ἐκείνου λαοῦ!

Οἱ χαρακτῆρες τοῦ Κανόβα δὲν ἦσαν κυρίως ὡραῖοι, ἀλλ' ἡ ζωηρότης τῶν ὀφθαλμῶν του ἔδιδε θέλγητρόν τι εἰς τὴν μορφήν του.

Ὁ Κανόβας εἰργάζετο μετὰ ζέσεως. Ἠγείρετο ἐνωρὶς καὶ ἔμενεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον ἄχρι μεσημβρίας. Ἔπειτα ἐδείπνει, ἐκοιμᾶτο ἐπὶ δύω ὥρας, καὶ πάλιν εἰργάζετο ἄχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Τὰς ἑσπέρας του ἀφιέρονεν εἰς τὰς συναναστροφὰς, ὅπου ἐσύχναζεν εὐχαρίστως, χωρὶς ὅμως νὰ διαπρέπῃ μηδὲ νὰ ἑλκύῃ τὰ βλέμματα, διότι ἦτο φύσει δειλὸς καὶ μετριόφρων. Ἡ συνομιλία τῷ ἤρεσκεν, ἀλλὰ τὴν ἤθελε διδακτικήν.

Μιμούμενος τοὺς ἀρχαίους, ἀληθεῖς καλλιτέχνας, μόνος ἔγλυφε τὰ ἐκ μαρμάρου ἀγάλματά του, ἀφοῦ προηγουμένως ἔπλαττε, μόνος ἐπίσης, τὸ ἐκ πηλοῦ πρόπλασμα. Ἐνῷ δ' εἰργάζετο, παρεκάλει νὰ τῷ ἀναγινώσκωσι διδακτικὰ βιβλία. Μετ' οὐδενὸς συνεργαζόμενος, ὡς ὀρθῶς παρετήρει ἡ κόμησσα, ὁ Κανόβας δὲν ἔσχε μαθητάς, καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀξιοῖ εὐλόγως τὸν τίτλον αὐτόν. Συμβουλὰς ὅμως ἔδιδεν ἀσμένως καὶ πάντοτε εἰλικρινεῖς.

Μέγας γλύπτης ὁ Κανόβας ἦτο συγχρόνως καὶ μέτριος ζωγράφος. Εἶχε δὲ τοῦτο κοινὸν μετὰ πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν, ὅτι ἦτο μᾶλλον ὑπερήφανος διὰ τὸ προτέρημά του τοῦτο παρὰ διὰ τὴν τέχνην, ἐν ᾗ ἐξεῖχε. Τὸν ἔθελγον πολὺ πλειότερον οἱ εἰς τὰς εἰκόνας του ἢ οἱ εἰς τὰ ἀγάλματά του διδόμενοι ἔπαινοι. Καὶ ὅμως δὲν ἐξέθεσέ ποτε εἰκόνας του, καὶ μόνον εἰς τοὺς στενοὺς φίλους του τὰς ἐδείκνυεν, οἱ ὁποῖοι, σεβόμενοι τὴν ἀδυναμίαν ταύτην τῆς μεγαλοφυΐας, τῷ ἔκρυπτον τὴν ἀλήθειαν. Καὶ σήμερον δὲ χρειάζεται ἡ μαγεία τοῦ ὀνόματος τοῦ Κανόβα, ἵνα ῥίψῃ ὁ περιηγητὴς ἓν βλέμμα ἐπὶ εἰκόνος τινὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Possagno, παριστώσης τὴν ἀποκαθήλωσιν. . . .

Ὀλίγων τεχνιτῶν βίος ὑπῆρξε τόσον ἤρεμος καὶ εὐτυχής, ὅσον ὁ τοῦ Κανόβα. Σφοδρὰ πάθη δὲν εἶχεν. Ἔζησε πλήρης τιμῶν καὶ ὀλβιότητος, καὶ ἔτυχε πιστῶν καὶ εἰλικρινῶν φίλων (1).

. . . .

Ἡ κυρία Στάελ ἐζωγράφισε συντόμως ἀλλ' ἐπιτυχῶς τὴν φυσιογνωμίαν τῶν Ἰταλικῶν θεάτρων. Τὰ θεωρεῖα μεταβάλλονται εἰς μικρὰς αἰθούσας· ἡ δὲ συνομιλία διακόπτεται μο-

(1) Ἐγεν. τῇ 1 Νοεμβρίου 1757, ἀπέθανε τῇ 12 Ὀκτ. 1822.

νον, ἵν' ἀκούσουν τὸ προσφιλὲς solo ἢ duo ἢ trio, καὶ ἐκεῖνο πάλιν ἀπροσέκτως. Μόνον ὅταν παρίσταται τὸ baletto, ἄκρα σιγὴ βασιλεύει, καὶ αἱ πέντε αἰσθήσεις συγκεντροῦνται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἡ Ἰταλία, ἡ μήτηρ τῆς Ὄπερας, ἐθνικὸν θέατρον δὲν κατώρθωσέ ποτε ν' ἀποκτήσῃ. Ἐκτὸς τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Ἀλφιέρη, τὰς ὁποίας ἀπέχω νὰ κρίνω (1), ὀλίγας ἐπιτυχεῖς ἀποπείρας δραμάτων ἢ κωμῳδιῶν γνωρίζω. Ἐξαιρῶ μόνον τὸν μιμητὴν τοῦ Μολιέρου Γολδόνην. Ἐπὶ δύω ὅλα ἔτη εἰς τὰ θέατρα τῆς Πίσης, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Σιέννας καὶ τῆς Λιβούρνου εἶδον μόνον μεταφράσεις τῶν προϊόντων τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας, ἰδίως δ' ἔργα τοῦ Σκρὶβ καὶ τοῦ Δουμᾶ.

Ἡ Ἰταλία, ἡ πατρὶς τοῦ Ῥουβίνη, τῆς Μαλιβρὰν, τοῦ Λαμπλὰς, στερεῖται ὑποκριτῶν, καὶ ὁ ἄριστος κωμῳδός της δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ μηδὲ πρὸς τὸν μετριώτερον ὑποκριτὴν τῶν Παρισίων. Οἱ Ἰταλοὶ ἀναφέρουσι μετὰ θαυμασμοῦ τὸν Taddei, τὴν Ῥιστόρη καὶ τὸν Μοδέναν. Εἶδον τοὺς δύω πρώτους παίζοντας τὰ πρόσωπα, δι' ἃ μᾶλλον φημίζονται, καὶ τοὺς εὗρον πολὺ κατωτέρους τῆς φήμης των. Περὶ δὲ τοῦ Μοδένα ἤκουσα πολλοὺς λαλοῦντας, καὶ ὅλοι συνεφώνουν ὅτι ἡ φήμη του ὡς ὑποκριτοῦ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς πολιτικάς του πεποιθήσεις.

Ἐν Ἰταλίᾳ καὶ οἱ ἄριστοι ὑποκριταὶ εἶναι σκηνῖται. Ἀνὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν μεταβαίνουσιν ἀπὸ θεάτρου εἰς θέατρον. Κυρίως ἔχουσιν ἀνοικτὸν τὸ στάδιον κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν, καθ' ἣν ἀπαγορεύεται ἡ Ὄπερα.

(1) Ὁ Ῥοζίνης, περίφημος καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Πίσης, μοὶ ἔλεγεν· « Ἠξεύρεις τί ἔκαμε περίφημον τὸν Ἀλφιέρην; Οἱ 24 ἵπποι οὓς περιέφερε διὰ πάσης τῆς Ἰταλίας. »

Τὸ θέρος τὰ πλεῖστα τῶν θεάτρων κλείουσι, καὶ τότε ἀρχίζουν τὰ ἡμερήσια θέατρα, ἐν ὑπαίθρῳ, ἀναπολοῦντά πως τὰ τῶν ἀρχαίων. Συνήθως εἰς τὰ θέατρα ταῦτα παίζει τὸ πρῶτον πρόσωπον ὁ μῖμμος, ὁ Stenterello, εὑρίσκων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀληθεῖς πρωτοτύπους εὐφυΐας. Οὕτω, π. χ., εἷς ἐξ αὐτῶν ἀνέκραξε μίαν ἑσπέραν· «Πολλοὶ εἴμεθα οἱ Stenterelli εἰς τὴν Φλωρεντίαν! Πρῶτος εἶμαι φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐγὼ, ἔπειτα ὁ Λεοπόλδος Β', καὶ ἔπειτα ἡ Piazza Vecchia!» Ὁ Λεοπόλδος Β' καὶ ἡ Piazza Vecchia ἦσαν δύω ἄλλα θέατρα τῆς Φλωρεντίας. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις τοῦ μεγάλου δουκὸς παρεξήγησε τὸ πρᾶγμα, καὶ συνέλαβε τὸν Λεοπόλδον Α'. Ὅταν ἀπελύθη καὶ ἐφάνη πάλιν πρὸ τοῦ κοινοῦ, ἐχειροκροτήθη ζωηρῶς· ἀπεζημιώθη δὲ διὰ τὴν φυλάκισιν διὰ τῆς ἑξῆς εὐφυΐας· «Σᾶς εὐχαριστῶ, Κύριοι, τόσῳ μᾶλλον διὰ τὴν καλοκαγαθίαν σας, ὅσῳ κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου ὁ Λεοπόλδος Β' προσεπάθησε νὰ μὲ ὑποσκελίσῃ! . . .»

Μίαν ἡμέραν ἤμην εἰς τὸ Teatro Diurno τῆς Πίσης. Παρίστατο ὁ Τορκουᾶτος Τάσσος. Ἤδη ἡ Λεονώρα ἀπεστήθιζε τοὺς περιπαθεῖς της μονολόγους ἐνώπιον κοινοῦ ὀλίγον συγκεκινημένου, ὅτε αἴφνης θόρυβος ἐγένετο εἰς τὰ παρασκήνια... Ἡ Λεονώρα τείνει τὸ οὖς, καὶ, διακόψασα αἴφνης τὴν παράστασιν, φεύγει. Ὁ θόρυβος αὐξάνει ἐν τούτοις, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ διακόσμησις τοῦ θεάτρου, κλονισθεῖσα, πίπτει ἐπὶ τῆς σκηνῆς... Τότε δὲ τραγικὸν θέαμα παρέστη ἐνώπιον ἡμῶν... Ὁ Τορκουᾶτος Τάσσος, ὁ ἰδανικὸς ποιητὴς, ξυλοκοπῶν ὥς τις ἀγοραῖος τὸν δεσμοφύλακά του, τὸν διοικητὴν τῆς φυλακῆς τῆς Φεῤῥάρας, ὅστις, στενοχωρημένος εἰς τὰ πλούσιά του ἐνδύματα, δὲν ἦτον εἰς θέσιν ν' ἀντισταθῇ. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν ἡ Ἐλεονώρα, παρουσιασθεῖσα εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, τῷ προσέφερε τὴν συνδρομήν της, διαπληκτιζομένη μετὰ ζήλου πρὸς τὸν diletto,

τὸν divino Τορκουᾶτόν της, ὡς τὸν ἀπεκάλει ἐν τῇ τραγῳδίᾳ... Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ κοινὸν ἐπήδησεν ὑπὲρ τὴν ὀρχήστραν, καὶ εὑρέθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ὑποκριταὶ δὲ καὶ ὑποκρίτριαι ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν πάλην, ἀποκαλύπτοντες εἰς τὸ βέβηλον κοινὸν τοῦ ναοῦ τῶν μουσῶν τὰ μυστήρια· οἱ ἄνδρες συνωθοῦντο, ἐβλασφήμουν... Αἱ γυναῖκες ἔκλαιον καὶ ἐφώναζον...· τὸ δὲ κοινὸν ἀμφεταλαντεύετο μεταξὺ τῶν δύω ἐμπολέμων μερῶν, ἕως οὗ τέλος οἱ χωροφύλακες παρουσιάσθησαν, ἡ παράστασις διεκόπη, καὶ ὁ Τορκουᾶτος ὡδηγήθη εἰς τὴν φυλακὴν μετὰ τοῦ δεσμοφύλακός του καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφοίτων τακτικῶς εἰς τὰ τοιούτου εἴδους θέατρα, ἐλπίζων νὰ παρευρεθῶ εἰς ὁμοίαν τινὰ σκηνήν. Εἰς τὴν Pergola εἶδόν ποτε ἕνα ὑψίφωνον, ὑβρίζοντα βαναύσως τὸ κοινὸν, μὴ ἀποδεχθὲν εὐμενῶς τὴν προσφιλῆ του prima donna. Ἡ χωροφυλακὴ ἀνέβη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἥρπασε τὸν ὑποκριτὴν, χωρὶς μηδεὶς νὰ ταραχθῇ, καὶ τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν φυλακήν. Ὁ ὑψίφωνος ἦτον Ἰταλός. Ἄλλοτε πάλιν βαρύτονός τις ἔρριψε τὴν σπάθην τοῦ Ἀττίλα εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς ἐκ τῶν συριζόντων· ἡ χωροφυλακὴ ἀνέβη καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τὸν συνέλαβεν· ἀλλὰ ὁ βαρύτονος ἦτο Γάλλος καὶ ἐξωρίσθη μόνον.

. . . .

Πρό τινων ἐτῶν ἡ Πίσα εἶχεν ἓν τῶν ἀρίστων καὶ ἀρχαιοτέρων Ἰταλικῶν Πανεπιστημίων· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1851 διὰ διατάγματος τοῦ δουκὸς περιωρίσθη εἰς ἁπλῆν ἰατρικὴν σχολὴν μέ τινα παραπληρωματικὰ μαθήματα. Μεγάλως συνεκινήθη ἡ Πίσα ἐπὶ τῷ ἀκούσματι· διότι κυρίως ἦτο πόλις μαθητῶν, ὡς ἡ Αϊδελβέργη καὶ ἡ Ὀξφόρδη, καὶ δι' αὐτῶν ἔζη· αὐτοὶ ἐπλήρουν τὰ θέατρα, αὐτοὶ τοὺς περιπάτους, αὐτοὶ πάντα. Διὰ νὰ προληφθῇ

λοιπὸν ἡ κολόβωσις τοῦ Πανεπιστημίου ἀνεφέρθησαν οἱ κάτοικοι ἐς τὸν μέγαν δοῦκα· ἀλλ' ἀνωφελῶς.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πίσης ἦτον εὐρύχωρον, ἀλλ' ἀσήμαντον οἰκοδόμημα, καλούμενον Sapienza. Ἐκτίσθη τὸ 1473. Ὀλίγον μακρὰν τῆς Sapienza ὑψοῦται τετράγωνός τις πύργος, ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου πᾶσαν πρωΐαν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κώδων, βαρέως καὶ μονοτόνως ἠχῶν, προσεκάλει τοὺς πανταχοῦ τῆς πόλεως διεσπαρμένους φοιτητάς.

Ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ ἀναγόρευσις τῶν διδακτόρων ἐτελεῖτο λίαν πανηγυρικῶς. Ἀπὸ πρωΐας ἐσήμαινεν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κώδων· ὁ ὑποψήφιος, παρουσιαζόμενος, ἀνεγίνωσκε πρῶτον σύντομον προσευχὴν εἰς τὴν Παναγίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκάθητο πρὸ τῆς σχολῆς, ἣν προέδρευε συνήθως ὁ πρύτανις.

Αἱ ἐξετάσεις διήρκουν μίαν ὥραν· ἂν δ' ἐπετύγχανεν, ἐλάμβανε χώραν ἡ ἀναγόρευσις. Διὰ μὲν τοὺς καθολικοὺς ἡ τελετὴ ἐγίνετο ἐν τῇ μητροπόλει ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, διὰ δὲ τοὺς ἑτεροδόξους ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πανεπιστημίου αἰθούσῃ, ὅπου ὑψοῦται τὸ ἄγαλμα τοῦ Γαλιλαίου, καὶ ἧς τὸ ἔδαφος ἐστρόνετο διὰ κλάδων δάφνης. Ἀρχαῖός τις καθηγητὴς, προεδρεύων τῆς τελετῆς, ἐλάμβανε θέσιν ἐνώπιον μεγάλης τραπέζης· ἐνώπιον δ' αὐτοῦ ἔκειτο τὸ Εὐαγγέλιον ἐν μέσῳ δύω ἀνημμένων λαμπάδων, καὶ ὁ πῖλος καὶ ὁ δακτύλιος τοῦ διδάκτορος. Εἰς τὰ δύω ἄκρα τῆς αὐτῆς τραπέζης ἐκάθηντο δύω ἄλλοι καθηγηταὶ, ἐκπληροῦντες τρόπον τινὰ καθήκοντα μαρτύρων ἢ ἀναδόχων. Εἰς τὸ βάθος δὲ τῆς αἰθούσης πρὸς τὰ δεξιὰ ἐκάθητο πρὸ μικρᾶς τραπέζης ὁ πρύτανις, ἔχων παρ' αὐτὸν τὸν γραμματέα τοῦ Πανεπιστημίου. Ἀντικρὺ δ' αὐτῶν ἐκάθηντο ἐπὶ εὐρέων ἀνακλιντήρων τὰ λοιπὰ τῆς σχολῆς μέλη. Ὁ ὑποψήφιος, φορῶν τὴν τήβεννον, ὡρκίζετο κρατῶν τὴν χεῖρα τοῦ πρυτάνεως, καὶ

μετὰ ταῦτα ἐκάθητο παρὰ τὸν προεδρεύοντα καθηγητὴν, ὅστις ἐξεφώνει τότε λόγον κατάλληλον· μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου ὁ ὑποψήφιος ὡρκίζετο, καὶ πάλιν, κρατῶν τὴν χεῖρα τοῦ προεδρεύοντος καθηγητοῦ, ὅστις τὸν ἀνηγόρευε διδάκτορα, τὸν ἐνέδυε μὲ τὰ ἐμβλήματα καὶ τὸν ἐνηγκαλίζετο. Τότε δὲ ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζε, καὶ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κώδων, εὐθύμως ἠχῶν, ἀνήγγελλε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὑποψηφίου εἰς τὴν πόλιν. Ὁ νέος διδάκτωρ ἀπήγγειλλε λατινιστὶ λέξεις τινὰς εὐχαριστήσεως, καὶ οὕτως ἡ τελετὴ ἐλάμβανε πέρας.

Ἀλλ' ὁ νέος διδάκτωρ δὲν ἀπηλλάττετο οὕτως. Ἐξερχόμενος τῆς Sapienza ἐδέχετο τὰ συγχαριστήρια τῶν κλητήρων, τοῦ κωδωνοκρούστου, τοῦ θυρωροῦ, τῶν μουσικῶν, τῶν ὑπηρετῶν καὶ ἀπείρων ἄλλων πανεπιστημιακῶν ὑπαλλήλων, ὧν οὐδὲ ὑπώπτευε τὴν ὕπαρξιν. Φθάνων δ' εἰς τὸν οἶκον, εὕρισκε τὴν ἀνθοπώλιδα, προσφέρουσαν ὑπερμεγέθη ἀνθοδέσμην, τὸν ποιητὴν ἀπαγγέλλοντα ἓν sonneto καὶ μουσικὴν ἄλλην παιανίζουσαν. Τὸ βαλάντιον ἴσχναινεν ἀπαισίως ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου· ἀλλ' ἀδιάφορον! εἶναί τις τόσον εὐτυχὴς διότι ἐσώθη ἀπὸ τὸν βίον τοῦ μαθητοῦ!... καὶ ἀγνοεῖ ὅτι θὰ τὸν ποθῇ αἰωνίως!...

Μ. Π. Β.

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ.

1.

Ἄλλοτε, ὅταν πάντα νὰ σκεπάσῃ
  Μὲ πάγου στρῶμα ἤρχετ' ὁ χειμὼν,
Καὶ χωρὶς ᾆσμα ἔμενον τὰ δάση
  Καὶ χωρὶς ἄνθη ἔμεν' ὁ λειμὼν,

Προσέβλεπε φαιδρὸς ὁ ὀφθαλμός μου
  Τὴν ἔλευσίν του, κ' ἤμην εὐτυχής.
Ἔαρ ὑπῆρχεν ἄφθιτον ἐντός μου,
  Αἰθρία καὶ θερμότης συνεχής.

Ἐνῷ λευκὸς μονότονος μανδύας
  Ἐκάλυπτε καὶ γῆν καὶ οὐρανὸν,
Ἀνθῶν ἐντός μου εἶχον εὐωδίας,
  Σκιὰς καὶ δρόσον καὶ ψαλμοὺς πτηνῶν.

Τὸ μέτωπόν μου ὡς ζεφύρου αὖρα
  Ἐθώπευε συρίζων ὁ βοῤῥᾶς,
Καὶ μ' ἔφεραν τὰ σύννεφα τὰ μαῦρα
  Μὲ τὰ πτερά των ὄνειρα χαρᾶς.

Τοῦ ἔρωτός μας ἔτι τὰς θωπείας
Τὰς ἐνθυμεῖσαι, φίλη μου, εἰπὲ,
Ἢ μήπως κ' αἱ στιγμαὶ τῆς εὐτυχίας
Ὡς αἱ στιγμαὶ παρῆλθον αἱ λοιπαί;

Ἐτρέχαμεν φαιδροὶ εἰς τοῦ λειμῶνος
Τὰς ἀπατήτους μόνοι ἀτραποὺς,
Κ' ἐπὶ τῆς καταλεύκου των χιόνος
Δεν ἄφιν' ἴχνη ὁ μικρός σου ποῦς.

Ἀπὸ τὸ ψῦχος ἔτρεμαν αἱ χεῖρες,
Μὲ μαργαρίτας σ' ἔστεφ' ἡ βροχή·
Ἀλλὰ τὸ ὄμμ' ἀκτίνων ἦτο πλῆρες,
Κ' ἔρωτος πλήρης ἦτον ἡ ψυχή.

Καὶ τὸ ἑσπέρας πάντοτε ἐγγύς σου
Πλησίον ἐκαθήμην τῆς πυρᾶς,
Ἥτις ἐπάνω τῆς ὠχρᾶς μορφῆς σου
Ἐσκόρπιζεν ἀκτῖνας πορφυρᾶς.

Ἐνῷ τυφὼν ὠλόλυζε λυσσώδης
Καὶ τὰς ὑέλους ἔπληττε τραχὺς,
Τὸ προσφιλές μου ᾆσμα ἐμελῴδεις,
Κ' ἐγὼ σὲ ἠκροώμην εὐτυχής.

Τοῦ ἔρωτός μας ἔτι τὰς θωπείας
Τὰς ἐνθυμεῖσαι, φίλη μου, εἰπὲ,
Ἢ μήπως κ' αἱ στιγμαὶ τῆς εὐτυχίας
Ὡς αἱ στιγμαὶ παρῆλθον αἱ λοιπαί;

Imp Lemercier & Cie r de Seine 57 Paris

ΒΑΡΒΑΚΕΙΟΝ (ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ)

II.

Ἡ φήμη μὲ ἠπάτα ἡ πικρὰ,
  Ἥτις θανάτου μ' ἐπροξένει πόνον.
Δι' ἐμὲ ὄχι δὲν εἶναι νεκρὰ,
  Νεκρὰ διὰ τοὺς ἄλλους εἶναι μόνον.

Τὴν εἶδ' ἀκόμη χθές. Ἀψοφητὶ,
  Τὴν γῆν ὡς νὰ μὴ ἔθιγ', ἐκινεῖτο.
Δὲν μετεβλήθη, ἔμειν' ἡ αὐτὴ...
  Ὀλίγον ὠχροτέρα μόνον ἦτο.

Τὰ μαῦρ' ἀφῆκε· στέμμα νυμφικὸν
  Τ' ὡραῖον μέτωπόν της ἐστεφάνου·
Φόρεμα γάμου ἔφερε λευκὸν,
  Κ' ἐσκόρπιζεν ἀρώματα λιβάνου.

Ἐπάνω μου μακρὸν καὶ ἀτενὲς
  Τὸ λυπηρόν της βλέμμα προσηλώθη,
Κ' ἡ χείρ της νεῦμα ἔκαμ' ἀσθενὲς,
  Νὰ τὴν ἀκολουθήσ' ὡς νὰ ἐπόθει...

III.

Αἱ πόλεις δὲν μ' ἑλκύουσι, Μαρία,
  Θορύβου πλήρεις, πλήρεις ταραχῆς.
Δι' ἐμὲ ἔχει θέλγητρα μυρία
  Ἡ ἥσυχος ζωὴ τῆς ἐξοχῆς.

Εἶναι μικρὸν τὸ χωρικόν μου δῶμα,
  Κ' οἱ στολισμοί του εἶναι ταπεινοί·
Ἀλλ' ἐκ τοῦ παραθύρου μου τὸ ὄμμα
  Πλανᾶται εἰς ὁρίζοντ' ἀχανῆ.

Κάθε πρωῒ οἱ λόφοι οἱ πλησίον
  Μοὶ στέλλουν θύμου ἄρωμα γλυκὺ,
Κ' ὑγρὰς ἐκ δρόσου ἀνθοδέσμας ἴων
  Οἱ γείτονες μοῦ φέρουν χωρικοί.

Εἰς τοὺς ἀγροὺς περνῶ εὐθύμους ὥρας
  Ἐν μέσῳ ἠρεμίας καὶ σιγῆς·
Λιτῶς μ' εὐθύμους τρέφομαι ὀπώρας,
  Καὶ πίνω ὕδωρ διαυγὲς πηγῆς.

Ἀκολουθῶ τὸν δρόμον τῶν συννέφων
  Εἰς τὸν γλαυκὸν ἐπάνω οὐρανὸν,
Τὸν ἥλιον, ὁπόταν δύῃ, στέφων
  Διὰ χρυσῶν ἀκτίνων τὸ βουνόν.

Τῆς φύσεως σπουδάζω τὰς ποικίλας
  Ἠχούς· μοὶ εἶν' ἐπίσης ποθεινὴ
Κ' ἡ θελκτικὴ ᾠδὴ τῆς Φιλομήλας
  Κ' ἡ φλύαρος τοῦ τέττιγος φωνή.

Μὲ συγκινεῖ ὁ γεωργὸς ὁ γέρων
  Βοῶν καθύδρων ζεῦγος ὁδηγῶν,
Κ' ἡ θέα τῶν ἀρνίων τῶν ἡμέρων
  Καὶ ἡ σκιρτῶσα ποίμνη τῶν αἰγῶν.

Πρὸς ῥύακα μικρὸν τὸ βῆμα τρέπων
  Ῥεμβάζω εὐχαρίστως δι' ὡρῶν,
Ἐπὶ χαλικοστρώτου κοίτης βλέπων
  Νὰ ῥέῃ μορμυρίζων τὸ νερόν.

Α. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΤΩΝ ΑΛΛΟΦΥΛΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΚΑΙ ΤΙΝΩΝ

ΤΟΥ ΦΡΑΣΙΚΛΕΟΥΣ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ.

Ἐπιλεξαμένῳ μοι, ὦ Ἀλέξανδρε, τὰ τοῦ Φρασικλέους βιϐλία ἐκεῖνο πάλιν ἐπῆλθε καὶ διενθυμεῖσθαι καὶ λέγειν ὡς ἄρα χαλεπὸν τῶν ἀλλοφύλων Ἑλληνιστῶν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐπιφανεστάτοις τὸν Ἕλληνα λόγον προσηκόντως μεταχειρίσασθαι. Ὅπερ καὶ ἐν Σμύρνῃ ποτὲ τῷ παρὰ Γάλλοις τὰ πρῶτα ἐπὶ Ἑλληνικῇ παιδείᾳ φέροντι Δαυῒδ ἐπεδείξαμεν ἐπ' αὐτῶν τῶν θρυλλουμένων παρὰ τοῖς ἐν Εὐρώπῃ φιλολόγοις Στεφάνου τε τοῦ Ἐῤῥίκου καὶ Οὐολφίου καὶ Χαρτηρίου συνταγμάτων. Ὅτε δὴ καὶ ἐπείσαμεν τὸν ἄνδρα συνομολογῆσαι, ὅτι ἀναγκαῖον τὸν ἐφιέμενον γνησίως τὴν Ἑλλάδα φωνὴν προΐεσθαι καὶ γράφειν ἐκ παιδὸς ἐν Ἕλλησιν ἐντεθράφθαι, καὶ ἐμμελῶς ἠσκῆσθαι τὴν ἀκοὴν, καὶ πόῤῥω τῆς ὀθνείας ἕξεως ταῖς συγγραφαῖς ἐγγεγυμνάσθαι. Ὅτι δὲ οὐκ ἐκ περιουσίας τηλικούτων ἀνδρῶν κατηγορῶ αὐτόν σοι ἐπάγομαι μάρτυρα τὸν ἡμέτερον ποιητήν τε ἅμα καὶ συγγραφέα. Θαυμαστὸν γὰρ ὅσον κατορθῶν περὶ τὸ ἑλληνίζειν, ἐν οἷς μάλιστα

καταλογάδην γράφει, ταῖς αὐταῖς τοῖς ἄλλοις Ἑλληνισταῖς ἐμπέπτωκεν ἁμαρτίαις. Καίτοι τὸ μὲν ἐλάχιστα ἁμαρτεῖν, ᾗ φασὶ, τεχνίτου· καὶ τοιοῦτος ἡμῖν εἰκότως φαίνοιτο ἂν ὁ καλὸς κἀγαθὸς Φρασικλῆς· σὺ δέ μοι σκόπει τῆς ἀποτυχίας ταυτησὶ τὴν αἰτίαν, ἵν' ἔχῃς καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῶν παραπλησίων ὀρθῶς γιγνώσκειν καὶ ἀποφαίνεσθαι. Εἰκὸς γοῦν περὶ τούτων ἁπάντων ἀμφιλαφῶς ἐσκέφθαι τὸν μὴ ἀλογίστως τῆς τοῦ γράφειν ἁπτόμενον τέχνης· τῷ δέ γε τῆς ἐν τούτοις ἀκριβείας ὀλιγωρήσαντι εἰς πολλὴν ἄλην τε καὶ πλάνην λόγων ἐκτραπέσθαι συμβήσεται, καὶ θαυμάζειν μὲν τὰ ψεκτέα, μιμεῖσθαι δὲ τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα. Πᾶσαν μὲν οὖν ῥῆσιν ἀκριβολογεῖσθαι ἐν τοῖς βιβλίοις οὔτε σχολή μοι, καὶ ἄλλως περιττὸν ἂν εἴη πρὸς τὴν πρόθεσιν· ἀρκέσει δέ μοι, ὀλίγα ἐπισημηναμένῳ παραδείγματα ἐκ τῆς περὶ Λυσίου ἐπιδείξεως, ὑπομνῆσαί σε, ὧν ἄλλοτε ἀκήκοας περὶ τῆς ὑποθέσεως ταυτησὶ πρὸς ἐμοῦ λεγομένων.

Αὐτίκα (σελ. 3, στίχ. 10) τὸ « οὔτε συκοφαντίαις περιέπιπτέ ποτε » ἡμάρτηται· ἤτοι γάρ τοι γραπτέον « περιέπεσε, » ἢ τὸ « ποτὲ » ἐξαλειπτέον. Τὸ γὰρ ποτὲ, ᾗ μὲν τοῦ μακροῦ μόριον χρόνου τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἐπιδεχόμενον, συμφέροιτο ἂν ἐνεστῶτι καὶ παρατατικῷ χρόνῳ· ἐνταῦθα δὲ διὰ τὴν ἄρνησιν ἀντὶ τοῦ καθάπαξ λαμβανόμενον, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν παράτασιν δέξαιτο χρόνου. Καὶ εἰκότως θαυμάσαι τις ἂν πῶς δήποτε ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τῆς παραπλησίας τοῦ Πλουτάρχου ῥήσεως (βλ. σελ. 9, στίχ. 4) « ὅτι προεχειρίσθη ποτὲ » καλῶς αἰσθόμενος τῆς τοῦ ποτὲ δυνάμεως (ὡς ἐξ ὧν περαίνει τὸν λόγον καταμαθεῖν ἔστι), τῇ τοιαύτῃ ἔλαθεν ἐμπεσὼν ἀτοπίᾳ. Ὃ δέ φησι (στίχ. 17) « ἄξιον μνησθῆναι » εἴποι ἂν Ἕλλην ἀνὴρ μνείας ἢ λόγου ἄξιον· φαίη μὲν γὰρ ἄν τις « ἄξιον μνησθῆναι τῶν ἐπῶν, » οὐχὶ δὲ καὶ « τοῦτο ἄξιόν ἐστι μνησθῆναι »· ἀλλ' ἤτοι

ἐρεῖ « ἄξιον μνημονευθῆναι » ἢ ὀρθότερον, ἄξιον λόγου ἢ μνείας· ὀρθότερον δὲ εἶπον· τὰ γάρ τοι ἄξιον μνημονευθῆναι, ῥηθῆναι λατινικώτερον ἠχοῦσι, κατὰ τὰ dignum me moratu ἢ dictu χαλκευόμενα. Ἑλληνιστὶ δὲ λέγομεν ἄξιον ἢ δίκαιον εἰπεῖν κ. τ. λ. Ὁ δὲ συγγραφεύς, τοῦτο μὲν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ λατινίδι φωνῇ ἕξεως παρενεχθείς, τοῦτο δὲ τῆς ἀκριβοῦς σημασίας τοῦ μνησθῆναι διαμαρτών, οὕτως ἐξήνεγκε τὸν λόγον. Αὐτόθι πάλιν (στίχ. 19) ἀντὶ τοῦ « Ἀθηναίων ἀποικίαν ἐκπεμψάντων » εἰπεῖν ὤφειλεν ἐκπεμπόντων· ἐκείνων γὰρ στελλόντων, οὐχὶ δὲ στειλάντων ἤδη τὴν ἀποικίαν ᾤχετο καὶ αὐτὸς εἰς Σύβαριν· πῶς γὰρ ἂν ἄλλως τοῖς ἀποικιζομένοις συνέπλευσεν; Ἕτερον δὲ περὶ χρόνον αὖθις ἁμάρτημα ἐν τῷ (σελ. 4, στ. 17) « ἤρξατο συγγράψαι » · ὤφειλε γὰρ πάλιν εἰπεῖν συγγράφειν. Φαίης μὲν γὰρ ἔδοξεν αὐτῷ συγγράψαι καὶ προείλετο συγγράψαι, κ. τ. λ., οὐ μὴν δὲ καὶ ἤρξατο συγγράψαι· ἐν γὰρ τῷ ἤρξατο ἔμφασίς ἐστιν ἐφεπομένης ἐξ ἀνάγκης διαρκείας ὁποσησοῦν, ἢ ῥηματικὸν ὅμοιον ἐφέλκεται χρόνον. Τοῦ δὲ (αὐτόθ. στίχ. 21) « ἐξ ὧν παρειλήφαμεν τῶν μνημείων αὐτοῦ » ἐξαλειπτέον τὸ ἄρθρον τῶν· κἂν γὰρ λέγῃ τις ἐκ τῶν λόγων ὧν παρειλήφαμεν, οὐ μέντοι παρὰ τοῦτό γε ἐρεῖ· Ἐξ ὧν παρειλήφαμεν τῶν λόγων. Σημείωσαι δὲ ὅτι καὶ τὸ μνημείων ἐνταῦθα οὐδαμῶς κυριολεκτεῖται ἀντὶ τοῦ σωζομένων ἢ περισωθέντων ἐς ἡμᾶς λόγων ἢ συγγραμμάτων· καὶ ἔοικεν ἄρα ὁ συγγραφεὺς ἡμῖν τὸ περιπολούμενον ἴσως κατὰ τὴν διάνοιαν τὴν αὐτοῦ λατινικόν, ex monumentis ejus, quæ accepimus, ἑλληνιστὶ ἐξενεγκεῖν ἐπὶ λέξεως· περὶ ὃ τὰ πλεῖστα σφάλλεσθαι συμβαίνει τοῖς ἀλλοφύλοις Ἑλληνισταῖς. Ὅθεν εἴ ποτε ἐντύχοις Ἑλληνιστοῦ ἀσαφεῖ καὶ καταπεπλεγμένῃ ῥήσει, οὐκ ἂν ἄλλως τῆς διανοίας τῆς κατ' αὐτὴν ἐγκρατὴς γένοιο, εἰ μὴ πρότερον λατινιστὶ ἐπὶ λέξεως τὴν

φράσιν ἑρμηνεύσαις. Τὸ δὲ (σελ. 5, στ. 10) « οὔτ' εἰκὸς τοσούτῳ γε χρόνῳ ὕστερον κατηγορῆσαι τῶν τετρακοσίων τινὸς » γραπτέον « οὔτ' εἰκὸς.... κατηγορηθῆναι τῶν τετρακοσίων τινά »· ἄλλως γὰρ ἂν συγχέοιτο τὸ Λυσίου πρόσωπον τῷ λείποντι ἐντεῦθεν ἐκ πρώτου, καθά φασιν οἱ γραμματικοὶ, τοῦ ῥήματος ὑποκειμένῳ· ἐκτὸς εἰ μὴ προέλοιτο ὁ γράψας συμπληροῦν οὑτωσί· « οὔτ' εἰκός ΤΙΝΑ κατηγορῆσαί τινος, » ὃ τῇ Ἑλληνικῇ φωνῇ πάντῃ ἀπροσδιόνυσον. Ἐν δὲ τῇ ὑποκειμένῃ σημειώσει (στίχ. 12) ἀντὶ τοῦ ἐν τοσούτῳ λέγοις ἂν ἐν τούτῳ ἢ ἐν τούτοις. Ἐν δὲ (σελ. 6, στ. 17) τὸ « φανείη ἂν ἡμῖν παριστάμενος » ὀρθότερον εἶχεν ἂν εἰ ἐγράφετο· Φανείη ἂν ἡμῖν παραστὰς ἢ παρελθών. Ὁ δὲ παρακατιὼν (στ. 24) λέγει, « ἣν εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτοῖς εἰ μὴ διὰ Παυσανίου » ὅλως ἡμάρτηται· βουλόμενος γὰρ εἰπεῖν ὅτι « διὰ Παυσανίου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτοῖς τὴν τιμωρίαν » ὤφειλε διὰ τὴν τοῦ εἰ μὴ προσθήκην προθεῖναι τὴν ἄρνησιν· καὶ ἔῤῥωτο ἂν τὸ χωρίον οὑτωσὶ « ἣν ΟΥΚ εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτοῖς ΕΙ ΜΗ διὰ Παυσανίου ». Τὸ δὲ (σελ. 7, στ. 5) ὅπου ἢ ἀνταποδοτέον διὰ τοῦ πῶς οὐκ ἄν τις, ἢ μεταῤῥυθμιστέον οὑτωσὶ τὴν ῥῆσιν « ἀδελφοῦ γὰρ ἀμωσγέπως (;) θανάτῳ ζημιωθέντος, τίς οὐκ ἂν ὁρμηθείη αὐτὸς τιμωρήσασθαι τοὺς ὑβρικότας; » Πάλιν (αὐτ. στ. 11 καὶ σημ. Β, στ. 6) τὰ ἡμᾶς καί τινα παρέλκει, ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ἰδιώματος παρεισφρήσαντα. Ἀντὶ δὲ τοῦ (σημ. Β, στ. 3) « ἐάν τις ἐπισκέψηται » εἴποις ἂν κομψότερον « εἰ ἐπισκέψαιο »· χαίρουσι γάρ τοι Ἕλληνες (οἷς παρηκολούθησαν καὶ Ῥωμαίων οἱ λογιώτατοι) ἐπὶ τῶν τοιούτων τῷ δευτέρῳ χρώμενοι προσώπῳ. Σελ. δὲ 8, στ. 19, τὸ « οὔτ' ἂν τὴν ἄλλην ἀρετήν τις τὴν Λυσίου ποθοίη » κατὰ τὸ λατινικὸν neque desideraret aliquis ὁ συγγραφεὺς ἡμῖν ἐτεκτήνατο· ἦν δ' ἂν ἴσως ἄμεινον « οὐδὲ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τῆς Λυσίου εἴη ἂν ἐνδεὴς

(ἀπολείποιτο ἂν) ὁ λόγος.» Ἡ δὲ (αὐτ. στ. 20) ῥῆσις σύμπασα ἀπὸ τοῦ « πρὸς δὲ τούτοις » μέχρι τοῦ « ἐστρατεύσατο Ἀνδοκίδης » πολὺ ἔχει τὸ τραχὺ καὶ ἀκανθῶδες, καὶ τῆς συνήθους ἄλλως τῷ συγγραφεῖ σαφηνείας ὅλοις ἀπολείπεται παρασάγγαις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ (σελ. 9, στ. 7) « τοῦ κατ' Ἀνδοκίδου λόγου ἐπὶ ἐκβολὴν τοιῷδέ τινι τρόπῳ στέλλονται » κακοζήλως εἴρηται κατὰ τῶν ἐγχειρούντων νόθον ἐξελέγξαι τὸν μνημονευθέντα λόγον. Τὸ δὲ (αὐτ. στίχ. 29) « ἑορτασάντων Ἐλευσῖνι » γραπτέον ἦν ἑορταζόντων· οὐ γὰρ δήπου κατόπιν ἑορτῆς, τὸ δὴ λεγόμενον, ὁ λόγος ἐκεῖνος εἴρηται, ἀλλὰ μεταξὺ ἀγόντων Ἀθηναίων τὴν ἑορτὴν ἐν Ἐλευσῖνι τῆς Ἀττικῆς. Σελ. δὲ 10, στ. 9, ἀντὶ τοῦ « οὐκ ἂν ἠδυνήθη ὁ ῥήτωρ εἰπεῖν » ῥητέον μᾶλλον οὐκ ἂν εἶπεν· περιττὸν γὰρ τὸ ἠδυνήθη διὰ τὸν ἂν σύνδεσμον. Καὶ στ. 11 ἀντὶ τοῦ ἱκανὴν βέλτιον τὸ ἀξιόχρεων ἤ τι ὅμοιον· ἔχει μὲν γὰρ ὁ δεῖνα ἱκανὰ (δηλ. χρήματα) λέγομεν· οὐ μὴν δὲ καὶ οὗτός ἐστιν ἱκανὸς, ἀλλὰ συμπληροῦντες οἷον ἱκανὸς τὰ δέοντα γνῶναι, ἢ ἱκανὸς πρὸς ἀπόδειξιν. Σελ. δὲ 11, στ. 17, τὰ « εἰ καὶ σαθροῖς ἡμᾶς στοιχείοις ταῦτα Πλούταρχος ἐδίδαξε » κατὰ τοῦ σκοτεινοῦ χωρίου (ἐν Λυσ. βίῳ) λεγόμενα (ὅθεν ἀμέλει εἰκάσαι ἄν τις τὸν ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος λόγον ὑπὸ Λυσίου συντεθεῖσθαι) τῆς λατινικῆς ὄζει ῥήσεως quanquam hæc infirmis indiciis (ἢ monimentis) nos Plutarchus docuit. Τὸ δὲ μικρὸν ὕστερον (στ. 20) « φιλεῖ γενέσθαι » χωλαίνει· ὤφειλε γὰρ πάλιν κατ' ἐνεστῶτα τετάχθαι τὸ ἀπαρέμφατον. Καθάπερ γὰρ οὐκ ἂν λέγοις συμβαίνει γενέσθαι, ἀλλὰ συνέβη γενέσθαι, οὕτω καὶ τὸ φιλεῖ ἀναγκαίως ἀπαιτεῖ χρόνου παράτασιν· διὰ τοῦτο καὶ τὸ εἴωθε, ἐνεστῶτος ἔμφασιν ἔχον, ὁμοίῳ πέφυκε συμφέρεσθαι χρόνῳ κατ' ἀπαρέμφατον. Σφάλλονται γοῦν ἅπαντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οἱ ἐν ἀλλοφύλοις

Ἑλληνισταί· οὐ γὰρ οἷόν τε αὐτοῖς οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀκριβῶς καταμαθεῖν τὴν τοῦ παρ' ἡμῖν ἀορίστου ἔμφασιν χρόνου· ἐντρεφόμενοι δὲ ἐκ παιδὸς τῇ λατινίδι φωνῇ, καθ' ἣν διὰ τὴν τοῦ ἀορίστου ἔλλειψιν πολλάκις ἥκει τοῖς συγγραφεῦσιν εἰς χρῆσιν ὁ ἐνεστὼς κατ' ἀπαρέμφατον, οὔτε τῆς ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἔπεσι καὶ λόγοις αἰσθάνονται ἀκριβείας ἐπὶ τῶν τοιούτων, καὶ εἴ ποτε γραφῇ τι ἐξενεγκεῖν ἐπιχειρήσαιεν, θαυμαστῶς τοὺς χρόνους συγχέουσιν. Ἐν δὲ τῷ (στ. 21) «τῶν ἀεὶ ἡμαρτημένων» περιττὸν τὸ ἀεί· ἐκτὸς εἰ μὴ ἐθέλοις συνάπτειν αὐτὸ μᾶλλον πρὸς τὸ παρασκευάζων. Τὸ δὲ (στ. 24) «περιέπεσον» ῥηθείη ἂν κομψότερον περιέπιπτον εἰς ἔνδειξιν τοῦ ἐπὶ πολὺ τὸ τηνικαῦτα κατασχόντος τὴν πόλιν συμπτώματος. Ὃ δέ φησι (σελ. 12, στ. 15) «ἣν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ποιητοῦ ἡγούμεθα ἀπολωλέναι,» οὐδαμῶς Ἑλληνικὸν, καὶ πρὸς τούτοις ἀσαφὲς καὶ αἰνιγματῶδες· ἔοικε δὲ βούλεσθαι ὁ λόγος τῷ ἀγαθῷ Φρασικλεῖ, ὅτι ἡ ὑπὲρ Σωκράτους συντεθεῖσα τῷ ῥήτορι ἀπολογία, καίτοι ἀνάρμοστος ἔδοξε τῷ φιλοσόφῳ (ὅθεν οὐδ' ἠξίωσεν αὐτῇ χρήσασθαι), εἰ περιεσώθη, εὔκλειαν ἂν περιεποίησε τῷ συγγραφεῖ· ὁ δὲ λατινικώτερον ἢ γερμανικώτερον ἐξήνεγκε τὸν λόγον κατὰ τὸ ad detrimentum auctoris. Ἕλληνες δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ χρῶνται τῇ λέξει· ποιεῖν μὲν γὰρ ἢ λέγειν τι ἐπὶ βλάβῃ τινὸς λέγομεν, τὸν σκοπὸν ἢ τὸ τέλος τοῦ ἔργου ἢ τοῦ λόγου ἐνδεικνύμενοι· οὐ μὴν δὲ καὶ, Ὁ δεῖνα ἀπέβαλε τὸ δεῖνα ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἢ τῇ ἑτέρᾳ τινὸς βλάβῃ· οὐ γάρ τι πρός τι τέλος συμβέβηκεν αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν ἀποβολήν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῇ φωνῇ ποιητοῦ ἀκύρως ἐχρήσατο, δέον εἰπεῖν συγγραφέως ἢ ῥήτορος. Σελ. 13, στ. 1, τὸ ἐκείνοις περιττόν· ἡ δὲ ῥῆσις εἶχεν ἂν οὕτως «τοῖς μὲν οὖν μὴ ταὐτὰ,» κ. τ. λ. Τὸ δὲ (στ. 8) «οὐ γὰρ ἀλλ' ἤδη μέλλω ὁπλισθῆναι» πάντη ξενικὸν καὶ ἄηθες. Λέγεται δὲ ἐπὶ

τῶν τοιούτων τὸ ἀποδύεσθαι εἰς ἀγῶνα. Στ. δὲ 18, ἀντὶ « οἷα δὴ... πάντα », βέλτιον τὸ ἃ δὴ πάντα. Τὸ δὲ ἑπόμενον « τυραννεῦσαν » οὐχ οὕτω τοῖς λογογράφοις σύνηθες. Ἄηθες δὲ πάντη καὶ τὸ ἐχόμενον (σελ. 14, στ. 3) « τὰς λαμπάδας τοῦ λόγου » · λέγοιτο γὰρ ἂν τὸ λαμπρὸν ἢ μεγαλοπρεπὲς τοῦ λόγου. Στ. δὲ 6 αὐτόθι, ἕτερον χρονικὸν ἁμάρτημα, « πολλοῖς γάρ τοι τῶν αὐτῷ συγχρόνων ἁμαρτάνουσιν (οὐκ ἤδη ἡμαρτηκόσι) συνεξημάρτανε Λυσίας ». Ὡσαύτως δὲ (στ. 19) τὸ « ἐτόλμα » κεῖται ἀντὶ τοῦ ἐτόλμησε · τοῦτον γὰρ τὸν χρόνον ἀπαιτεῖ τὸ ἡγούμενον ἐπιτιμῆσαι. Τὸ δὲ ἐν τῷ (σελ. 15, στ. 10) « νομίμῳ λόγῳ » ἐπίθετον οὐ πρὸς ἔπος. Ἔτι δὲ (αὐτ. στ. 12) τὸ « ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ θαυμάσαι ὥρα ἡμῖν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ εἰκότως » χωλαίνει παντελῶς · ὅθεν διορθωτέον οὑτωσί · « ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ θαυμάσαι ὥρα ἡμῖν οὐδ' ἁπλῶς, πολλοῦ γε καὶ δεῖ εἰκότως. » Ἄλλως γὰρ τὸ πολλοῦ δεῖ νοῦν οὐκ ἔχει. Ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῷ ἑπομένῳ στίχῳ εὐκατηγόρητον εἴποις ἂν ὀρθότερον εὐκαταφρόνητον ἤ τι παραπλήσιον. Τὸ δὲ (στ. 28) κατεληλυθὼς τρεπτέον εἰς τὸ ἐπανελθών · οὐ γὰρ δήπου κατῆλθε Λυσίας · οὐδὲ γὰρ ἔφυγε τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἑκὼν μετέσχε τῆς ἐς Θουρίους ἀποικίας. Σελ. δὲ 17, στ. 2, τὸ βαιὰ ἀλλότριον τοῦ πεζοῦ λόγου (ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀποχρῆν σελ. 18, στ. 8 · χρῆναι γὰρ καὶ ἀποχρῆναι λέγομεν κατ' ἀπαρέμφατον, τὰ δὲ χρῆν καὶ ἀποχρῆν ποιητικά). Τὸ δὲ (αὐτ. στ. 24) « εἰρήνην ποιησάμενος τοῖς βαρβάροις » καθ' αὑτὸ μὲν οὐδὲν ἔχει τὸ πλημμελές, διὰ δὲ τὸ προηγούμενον αἰσχίστην ἄμεινον εἰ ἐγέγραπτο πρὸς τοὺς βαρβάρους, ἵνα μή τις τυχὸν ὑπολάβοι αἰσχίστην τοῖς βαρβάροις γεγονέναι τὴν εἰρήνην ἐκείνην.

Ταῦτά σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, παρ' ἐμοῦ, ἣν περὶ τῶν βιβλίων ἔχω γνώμην καταμαθεῖν χρήζοντι. Ἐπαινῶ δέ σε ταῖς τοιαύταις

ἐν τοῖς λόγοις λιπαρῶς προσκείμενον συζητήσεσιν· ἴσμεν γὰρ δήπου ὅτι παρ' ὅλον τὸν βίον καὶ κατὰ τὰς τέχνας ἁπάσας τὰς μὲν μεγάλας ὑπεροχάς τε καὶ διαφορὰς ἐν τοῖς κατορθουμένοις ἢ ἁμαρτανομένοις παντὸς ἔστιν ἀνδρὸς γνῶναι, τὰς δὲ μικρὰς καὶ ῥᾳδίως ἂν διαφυγούσας τὴν κρίσιν μόνων τῶν τεχνιτῶν τε καὶ φρονίμων. Οὐδέ γε παρέρχεσθαι τὴν τοιαύτην θεωρίαν προσήκει τοῖς Ἕλλησιν, ἄλλως τε προῖκα ἐφ' οἷς οὐ δίκαιον διαβαλλομένοις. Τάχα γὰρ ἄν τις αὐτοὺς ὑπολάβοι τῷ μὴ δύνασθαι βέλτιον γινώσκειν περὶ αὐτῶν μᾶλλον οὐ τῷ μεγαλοφρονεῖν αἱρεῖσθαι τὴν σιωπήν. Τοιγάρτοι καθάπερ ἐκ παντὸς ἡμῖν τρόπου τὴν τῶν ἀλλοφύλων μιμητέον πολυμάθειαν καὶ πολυπειρίαν, οὕτως ἀνθεκτέον, ὅση δύναμις, τῶν πατρῴων ἀγαθῶν, καὶ τῷ ἐντεῦθεν προσγιγνομένῳ εὐκλεεῖ μέγα φρονητέον, μακρὰ χαίρειν φράσαντας τοῖς πειρωμένοις ἀποστῆσαι τοῦ συγγράφειν Ἑλληνιστὶ, ὡς ἂν χρήματος ἀνηνύτου. Καίτοι γε ἅπερ ὑποτίθενται, λαμπρῶς οἷς ἐπιτηδεύουσιν ἀντιβαίνει. Ἐν οἷς γάρ τοι πρωτεύειν οὐκ ἀπεικότως ἀγάλλονται, ἐν τούτοις Ἑλληνιστὶ ποιοῦνται τὰς ἐπιδείξεις· ὅπερ οὐκ ἂν διεπράξαντο, εἰ μὴ ἐτύγχανον ἀμφιλαφῶς ἐγγεγυμνασμένοι τῷ Ἑλληνιστὶ συγγράφειν, ᾗ δὴ καὶ τοὺς θαυμαζομένους παρὰ τοῖς ξένοις πολλῷ παρήλασαν τῷ μέτρῳ. Οὐδέ γε χαλεπὸς τοῖς Ἕλλησιν ὁ ἀγὼν, καίτοι συχνὸν πόῤῥωθεν προφαίνων τὸν ἱδρῶτα. Ἕλληνας δὲ ὅταν εἴπω, τοὺς γνησίας καὶ ἀκραιφνοῦς τετυχηκότας Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς λέγω· Μαργούνιον νόει μοι καὶ Κορυδαλέα καὶ Μαυροκορδᾶτον καὶ Μελέτιον, καὶ τὸν Καυσοκαλυβίτην Νεόφυτον καὶ Εὐγένιον καὶ Θεοτόκην καὶ Σέργιον καὶ Ματθαῖον καὶ τὸν Πάτμιον Δανιὴλ καὶ τὸν Πάριον Ἀθανάσιον καὶ Ἰωάννην Οἰκονόμον καὶ Λάμπρον καὶ Κοραῆν καὶ τοὺς ἀνδρῶν τηλικούτων ἀξίους μαθητάς τε καὶ μιμητάς. Οὐ περὶ τῶν παρασήμων

ἐκείνων ὁ λόγος ἡμῖν, ὅσοι κομιδῆ περὶ τὴν πάτριον φωνὴν χωλαίνοντες, οὐδὲ τῆς ὀθνείας δεόντως ἀπονάμενοι παιδείας (πῶς γὰρ ἂν αὐτοῖς ἐξεγένετο τούτου τυχεῖν τῆς προσηκούσης πάντη ἐστερημένοις παιδομαθείας;) τὰ κίβδηλα ἐκεῖνα καὶ παράμουσα ἐξηρεύξαντο, οἷς τὸν λογιώτατον ἐν θεοῖς ὑμνούμενον σκαιότατον πάμπαν καὶ ἀμουσότατον ἐναπέφηναν. Ἀποτετόλμηται γὰρ τοῖς γενναίοις πάνθ', ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἀνατρέψαι καὶ καθελεῖν τὰ καλῶς ῥηθέντα τοῖς παλαιοῖς. Οὕτω δὴ δὲ τὴν ἀλλόκοτον ταύτην καὶ ἀσύμφυλον ἰδέαν ἠσπάσαντο τοῦ λόγου, ὥστε ἀναγκαῖον εἶναι μὴ μόνον διδάσκειν αὐτοὺς ὅσον χρηστὸν, ἀλλὰ πολὺ πρότερον μεταπεῖσαι καὶ τῆς ἕξεως ἀποστῆσαι τῆς μοχθηρᾶς, ἔργον παγχάλεπον, καὶ οὐ μόνον Ἡρακλέους τινὸς ἀλλὰ καὶ Ἰολάου δεόμενον. Ἀλλὰ τούτοις μὲν ὁ σοφὸς συνεφάψεται χρόνος, καὶ τὸ ἀπηχὲς τῆς κακογλώσσου ταύτης λαλιᾶς σιγήσεται, καὶ τὰ καλὰ ἐς τέλος ἐκνικήσει καὶ τετιμήσεται.

Σὺ δὲ, ὦ Ἀλέξανδρε, καθάπερ πολλάκις ὑπεθέμην, πρὸς τὰ ἔνδοξα καὶ ἀρχαῖα τῶν παραδειγμάτων διατέλει ἀπευθύνων καὶ ῥυθμίζων τὸν λόγον, καὶ οὕτως ἔχων γνώμης περὶ τῶν ἐν συγγραφαῖς θεωρουμένων

..... μάτην Ἐπίκουρον ἔασον
Ποῦ τὸ κενὸν ζητεῖν, καὶ τίνες αἱ μονάδες.

Ἐν Βιέννῃ, 1831.

Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ἀνὴρ διάσημος ἐπὶ φιλοσοφικαῖς καὶ θεολογικαῖς μελέταις, ὁ Κ. Εἴχθὰλ, ὑπεκίνησεν ἐκ νέου τὸ περὶ ἑλληνικῆς προφορᾶς ζήτημα. Τὰ ἔθνη τῆς δύσεως προφέρουσιν, ὡς γνωστὸν, τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν κατὰ τοὺς ἤχους οὓς ἕκαστον ἀποδίδουσιν εἰς τὰ σύμφωνα, εἰς τὰ φωνήεντα καὶ εἰς τὰς διφθόγγους τῆς ἑαυτῶν μητρικῆς γλώσσης· περὶ οὐδενὸς δὲ λόγου ποιοῦνται τοὺς τόνους τοὺς ἑλληνικούς. Τοιοῦτος τρόπος τοῦ προφέρειν εἶναι μὲν ὠφέλιμος δι' ἣν παρέχει τοῖς σπουδασταῖς εὐκολίαν καὶ ἄνεσιν, πλημμελὴς δὲ καὶ ἀξιόμεμπτος· διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα οὐδόλως ἐπλάσθη ἐπὶ σκοπῷ ἵνα προφέρηται γαλλιστὶ, ἀγγλιστὶ, γερμανιστὶ, ἰταλιστί. Λυπηρὸν ἀληθῶς τὸ ἀκούειν κατασπαραττομένας καὶ διαστρεφομένας ἐνάρθρους φωνὰς γλώσσης πλουσίας ἅμα καὶ ἁρμονικῆς. Τίς δὲν θὰ ἔβυε τὰ ὦτα ἀκούων προφερομένην τὴν ἰταλικὴν γαλλιστὶ ἢ τὴν γαλλικὴν

ἰταλιστί; Καὶ ὅμως αὐτὸ τοῦτο πάσχει ἡ ἑλληνικὴ ἐν τῷ στόματι τοῦ Γάλλου, τοῦ Ἰταλοῦ, τοῦ Ἄγγλου, τοῦ Γερμανοῦ.

Ἐὰν ἀφ' ἑνὸς ἀληθεύῃ, ὅτι ἀνεπανόρθωτος πᾶσα προφορὰ οἰχομένη, καὶ ὅτι αὕτη σώζεται διὰ συνεχοῦς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν παραδόσεως, ἀληθεύει ἀφ' ἑτέρου καὶ τοῦτο, ὅτι ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους, μεθ' ὅλην τῶν γλωσσῶν τὴν μεταλλαγὴν, πᾶσα γενεὰ μεταδίδει τῇ ἀμέσως ἐπερχομένῃ πιστότατα πλείστους ὅσους φθόγγους. Οὕτω λ. χ. οἱ μὲν Ἰταλοὶ ἐτήρησαν πολλὰ τῆς λατινικῆς προφορᾶς, ἡμεῖς δὲ πολλὰ τῆς προφορᾶς τῆς ἐπὶ Φιλίππου Αὐγούστου καὶ Λουδοβίκου τοῦ Ἁγίου. Οἱ Ἕλληνες ἰσχυρίζονταί τι πλειότερον· ὅτι δηλαδὴ, ἐὰν ἐξηγείρετο τοῦ τάφου ἐπίσκοπος τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου αἰῶνος, θὰ ἤκουε τὰς αὐτὰς ὡς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του ἱεροτελεστίας καὶ τοὺς αὐτοὺς φθόγγους. Τοὺς λόγους τούτους καθυποβαλοῦσα ἡ κριτικὴ τῆς Δύσεως εἰς αὐστηρὰν ἐξέτασιν, εὗρεν ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ προφορὰ, εἰ καὶ μὴ κατὰ πάντα ἀλάνθαστος, ἔχει ὅμως πολλὰ τὰ ὀρθὰ, ὥστε δύναται νὰ παραστήσῃ ἀληθῆ προφορὰν ἑλληνικήν.

Αἱ γλῶσσαι ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς ἀνθρωπίνας οἰκογενείας· αἱ μὲν αὐτῶν ἢ ἐξαφανίζονται οὐδένα καταλείπουσαι διάδοχον, ὡς ἡ τουσκικὴ, ἢ φθίνουσι διὰ συνεχοῦς παρακμῆς, ὡς ἡ εἰς τὴν κοπτικὴν μεταβᾶσα καὶ ἀκολούθως τέλεον ἐκλείψασα αἰγυπτιακή· αἱ δὲ γεννῶσιν ἀπογόνους ἀναπληροῦντας τὰ κεχηνότα, ὡς ἡ ἰβηρικὴ καὶ ἡ κελτικὴ αἵτινες σώζονται ἔτι καὶ νῦν ὡς γλωσσήματα ἀνεξέργαστα. Ὅμοιόν τι δὲν ἔπαθεν οὔτε ἡ λατινικὴ οὔτε ἡ ἑλληνική· διότι ἐκείνη μὲν ἀνέζησεν ἐν ταῖς γλώσσαις ταῖς ῥωμανικαῖς, αὕτη δὲ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ, ἥτις ὅμως οὐδέποτε οὐδαμῶς ἀπομακρύνεται τοσοῦτον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ὅσον αἱ ῥωμανικαὶ τῆς λατινικῆς.

Ἐὰν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ προφορὰ προσεγγίζῃ τῇ ἀρχαίᾳ, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ ἀρχαία. Ἄλλως τε ὁ ὅρος « ἀρχαία προφορὰ » εἶναι λίαν ἀόριστος. Ἡ προφορὰ ἐπὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, ἡ ἐπὶ Περικλέους καὶ Θουκυδίδου, ἡ ἐπὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου τοῦ ἀγορεύσαντος ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἀναμφιβόλως δὲν εἶναι μία καὶ ἡ αὐτή. Τηλικοῦτον χρόνου διάστημα δὲν ἠδύνατο νὰ παρέλθῃ καὶ μηδαμῶς μηδεμίαν νὰ ἐπενέγκῃ μεταβολὴν εἰς τὴν προφορὰν τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων.

Ἀγνοοῦμεν κατὰ τί διαφέρει ἡ τῶν Βυζαντινῶν προφορὰ τῆς τῶν ἀρχαιοτέρων· πολλαχόθεν ὅμως μαρτυρεῖται ὅτι ἡ τῶν Βυζαντινῶν προφορὰ σώζεται καὶ σήμερον ἀναλλοίωτος ἐν Ἑλλάδι. Ὁ ἰωτακισμὸς, ἐφ' ᾧ τοσοῦτον κακίζονται οἱ νῦν Ἕλληνες, δὲν εἶναι νέον τι καὶ ἀνήκουστον. Οἱ ἐν τῇ Δύσει λόγιοι κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα, σημειοῦντες λατινιστὶ τὴν τότε συνήθη παρὰ τοῖς Ἕλλησι προφορὰν, ἔγραφον epid*i*mia, *i*conomos, ἀντὶ epid*e*mia, *oi*conomos. Ὡς ι προεφέρετο καὶ ἡ δίφθογγος ει· τὸ δὲ υ ἴσως ὡς τὸ παρ' ἡμῖν *u*.

Θέλοντες λοιπὸν νὰ ἐπικρίνωμεν τὴν νῦν προφορὰν, μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἀρχαιοπαράδοτον εἶναι τὸ πλεῖστον αὐτῆς καὶ δὴ καὶ ὁ τόνος, ὅστις ἐν ἑκάστῃ γλώσσῃ τηρεῖται εὐκολώτατα καὶ μάλιστα πάντων. Ἡ ἰταλικὴ, εἰ καὶ γλῶσσα αὐτοτελὴς ἤδη καὶ διάφορος τῆς λατινικῆς, διασώζει θαυμασίως τὸν τονισμὸν καὶ τὴν προφορὰν ἐκείνης. Ἐὰν ἦτο ἀνάγκη, πάνυ ῥᾳδίως θὰ ἀποκαθίστατο ἡ λατινικὴ προφορὰ ἐκ τῆς ἰταλικῆς, γαλλικῆς καὶ τῆς ἱσπανικῆς.

Ἐνταῦθα ἔχομεν φαινόμενόν τι λίαν περίεργον. Αἱ ἐκ τῆς λατινικῆς παραχθεῖσαι γλῶσσαι ἰταλικὴ, γαλλικὴ, ἱσπανικὴ, καταργήσασαι τὴν προσῳδίαν, ἀπέδωκαν ὅλον τὸ κράτος τῆς

λέξεως εἰς τὸν τόνον. Δὲν λέγομεν ὅτι αὗται στεροῦνται μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, ἀλλ' ὅτι πᾶσα ἐν αὐταῖς βραχεῖα συλλαβὴ, τονιζομένη, ἰσοδυναμεῖ μιᾷ μακρᾷ, ἐναντίον τῆς ἀρχαίας συνηθείας τῆς ἐπιτρεπούσης ἵνα τεθῇ ὁ τόνος καὶ ἐπὶ συλλαβῆς βραχείας, λ. χ. ἄ ν θ ρ ω π ο ς, *anima* (ἰταλ. anima, γαλ. âme). Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ, οὖσα ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀρχαϊκὴ, εἶναι νεωτέρα κατὰ τοῦτο, ὅτι συστέλλει τὰς μὴ τονιζομένας συλλαβὰς, καὶ μακρὰς οὔσας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ.

Τοῦτο συνεπάγεται συνεπείας. Ὁ ἑλληνικὸς καὶ ὁ λατινικὸς στίχος ἐρείδεται ἐπὶ τῆς προσῳδίας. Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ, συστέλλουσα τὰς μὴ τονιζομένας μακρὰς συλλαβὰς, ἀθετεῖ νόμον θεμελιώδη καὶ καταστρέφει ἓν τῶν στοιχείων τῆς κλασσικῆς στιχοποιίας. Ἐνταῦθα ὅμως ὑπάρχει διαφωνία, ἣν οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ, — ζήτημα περὶ προφορᾶς, ὅπερ εἰσέτι δὲν ἐλύθη. Ἔνιοι τῶν παρ' ἡμῖν λογίων διατείνονται ὅτι διὰ τῆς ἀσκήσεως θὰ μάθωμεν εὐκόλως νὰ τονίζωμεν μίαν συλλαβὴν χωρὶς νὰ τὴν ἐκτείνωμεν, ὥστε θὰ τηρήσωμεν τὴν σχετικὴν ἀξίαν της κατά τε τὸν τονισμὸν καὶ τὴν προσῳδίαν. Τὸ πρᾶγμα καὶ κατορθωτὸν ἐὰν ὑποτεθῇ, δὲν εἶναι καὶ εὐχερές · περιπλέον δὲ ἀγνοοῦμεν ἐὰν κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν τρόπον αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ῥώμη ἦρον ἐκ τοῦ μέσου δυσκολίαν ἀμφοτέραις κοινήν. Ἐγὼ τοὐλάχιστον δὲν ἀποδέχομαι τοῦτο, ἀναπολῶν οἵαν δύναμιν ἔχει ὁ τόνος ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, καὶ ὅτι οὗτος συνέστειλε τὰς μὴ τονιζομένας μακρὰς ἐν μὲν τῇ λατινικῇ διὰ τῆς ἰταλικῆς, ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ διὰ τῆς νεωτέρας. Ὅσῳ μᾶλλον πείθομαι ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ εἶναι πιστὸς κληρονόμος τῆς ἀρχαίας προφορᾶς, τοσούτῳ μᾶλλον ἀποδέχομαι ὅτι ἡ ὑπεροχὴ τοῦ τόνου ὑπερίσχυεν ἔν τε τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Ἑλλάδι μακρὸν χρόνον πρότερον, πρὶν ἢ κρίνωσιν εὔλογον οἱ γραμ-

Th Muller lith

ΣΤΡΑΔΑ ΡΕΑΛΕ (ΟΔΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ)

ματικοὶ νὰ παραστήσωσι διὰ σημείων τὸν τόνον, ὃν ἡ γλῶσσα ἔδιδεν εἰς τὰς λέξεις.

Ἐνταῦθα πολλοὶ θὰ ἀντιλέξωσί μοι, ὅτι αὐτὸς ὁ ἀρχαῖος στίχος, ὁ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ τόνου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς προσῳδίας ἐρειδόμενος, μαρτυρεῖ τὴν ἐπὶ τοῦ τόνου ὑπεροχὴν τῆς προσῳδίας, ἐν ᾧ ἐγὼ τοὐναντίον ἰσχυρίζομαι ὅτι ὁ τόνος ὑπερίσχυε τοῦ μακροῦ καὶ τοῦ βραχέος τῶν συλλαβῶν. Οἱ ἀντιλέγοντες ἔχουσι δίκαιον· πρέπει ὅμως νὰ ἐνθυμηθῶσιν ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στίχος (λατινικὸς στίχος δὲν εἶναί τι ἀρχαῖον, ἀλλ' εἰσήχθη εἰς τὴν γλῶσσαν ὀψὲ παρὰ τῶν σοφῶν), ὁ ἑλληνικὸς, λέγω, στίχος δὲν ἀνήκει εἰς τὴν μέσην ἀρχαιότητα περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλάλουν, ἀλλ' εἰς ἀρχαιότητα πολλῷ ἀπωτέραν, τὴν Ὁμηρικήν. Τί συνέβη τότε; Ἦτο ἆρά γε ὁ τόνος ἀσθενὴς καὶ ἡ προσῳδία τοσοῦτον ἰσχυρὰ, ὥστε κατὰ ταύτην ἐποιεῖτο καὶ ὁ στίχος; — ἢ ἴσως τὸ μουσικὸν ᾆσμα (διότι οἱ ἀρχαῖοι στίχοι ἐψάλλοντο ἀείποτε) ἐπέβαλλε τὸν κανόνα τῆς προσῳδίας ἀντὶ τοῦ καθυποβληθῆναι εἰς τὸν κανόνα τῶν τόνων; Ἐγὼ προτείνω ἁπλῶς τὸ ζήτημα, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπιλύω.

Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὅσῳ ἐτελειοποιεῖτο καὶ ἐλεπτύνετο τὸ οὖς καὶ ἡ προφορὰ, τοσούτῳ ἀπέβαινεν ἐπικρατέστερος μὲν ὁ τόνος, ὑποδεεστέρα δὲ ἡ προσῳδία. Τὸ ἀληθὲς εἶναι, ὅτι οἱ τὸ σύστημα τῆς ἑλληνικῆς μετρικῆς παραλαβόντες Λατῖνοι ἐσεμνύνοντο ὅτι εἶχον αὐστηροτέραν στιχοποιίαν, musas severiores. Συνίστατο δὲ ἡ μείζων αὐστηρότης των εἰς τοῦτο, ὅτι ἐφρόντιζον ἵνα συμπίπτῃ πολλάκις ὁ τόνος μετὰ τῆς προσῳδίας, τουτέστιν ὁ δάκτυλος κατεῖχε τὴν πρώτην τῆς λέξεως συλλαβὴν, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σπονδεῖος. Ἡ τελειοποίησις αὕτη καθιστᾷ συνήθως εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν τῶν νεωτέρων εὐαρεστότερον καὶ οἰκειότερον τὸν στίχον τὸν λατινικόν.

Ἀναγινώσκοντες τοὺς ἀρχαίους στίχους αἰσθανόμεθα ἡδονὴν, ἀκούομεν τὸν ῥυθμὸν, καὶ ὅμως εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ἁμαρτάνομεν εἰς τὴν προσῳδίαν ἐν πολλαῖς λέξεσιν. Ἐκ τῆς ἀληθείας ταύτης συμπεραίνω, ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι (οἱ ἀνήκοντες εἰς ἣν ἀνωτέρω ἐκάλεσα μέσην ἀρχαιότητα), κυριευόμενοι ὑπὸ τοῦ τόνου τοῦ μεταβάλλοντος τὴν ἀξίαν πολλῶν συλλαβῶν, ἡμάρτανον μὲν εἰς τὴν προσῳδίαν, ἔχαιρον ὅμως ἀκούοντες τόν τε ῥυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν στίχων των. Εὔχομαι ἵνα μὴ ὑποληφθῇ ὅλως βάρβαρος ἡ ἐξήγησις δυσκόλου ζητήματος, ὅπερ λίαν ἐπεθύμουν ἵνα ἴδω ἐπιλελυμένον παρὰ τῶν ἀσχολουμένων εἰδικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν μετρικήν. Ἐν τῷ στίχῳ τοῦ Αὐσονίου

Est et arundineis modulatio musica ripis

δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ τόνος ὁ ἐπὶ τῆς συλλαβῆς *di* τῆς λέξεως arundineis δὲν ἐξήλειψε τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ληγούσης συλλαβῆς *is*· καὶ ὅμως ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἀκούονται ἀληθῶς αἱ τῆς φύσεως ἁρμονίαι!

Κατὰ τὸν ιζ′ καὶ ιη′ αἰῶνα οἱ λόγιοι, θαυμάζοντες τὸ σύστημα τῆς ἀρχαίας στιχοποιίας, περιεφρόνουν τὸ τῆς νεωτέρας ὡς κληροδότημα βαρβάρων αἰώνων καὶ ζοφερῶν. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι διὰ δύο λόγους ἡμαρτημένη· πρῶτον μὲν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτιμήσωμεν ἀκριβῶς τὸ τῶν ἀρχαίων σύστημα, ἅτε δὴ λίαν κακῶς γινώσκοντες τίνι τρόπῳ ἐκεῖνοι ἦρον ἐκ τοῦ μέσου καὶ συνδιήλλασσον τὴν σύγκρουσιν τοῦ τόνου καὶ τῆς προσῳδίας· εἶτα δὲ λίαν ἄδικον φαίνεταί μοι τὸ θυσιάζειν εἰς τὸν ἀρχαϊκὸν τὸν στίχον τῶν νεωτέρων, ὅστις καὶ κομψὸς εἶναι καὶ ἁρμονικός. Οἱ βάρβαροι οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τὸ προκείμενον· αὐτοὶ οἱ νεώτεροι λαοὶ ἤγαγον εἰς πέρας τὴν ἐπανάστασιν, ἥτις ἔδωκε τὴν ὑπερκράτησιν εἰς τὸν τόνον. Τοῦτο πρέπει νὰ

κληθῇ οὐχὶ ὀπισθοδρόμησις, οὐχὶ κολόβωσις, ἀλλὰ πρόοδος, ἀνάπτυξις. Ἔκτοτε καθυπεβλήθη ὁ στίχος οὐχὶ εἰς ὡρισμένην τάξιν μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, ἀλλ' εἰς ὡρισμένην τάξιν συλλαβῶν τετονισμένων. Τοιοῦτος ὁ κανὼν τοῦ ἰταλικοῦ, τοῦ προβιγκιακοῦ, τοῦ ἱσπανικοῦ, τοῦ γαλλικοῦ καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ γερμανικοῦ καὶ ἀγγλικοῦ στίχου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν ἐξάγω ὅτι ὁ τονισμὸς, ὃν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ δίδει εἰς τὴν ἀρχαίαν, καὶ ὁ ὁποῖος παρ' οὐδὲν τίθεται τὴν προσῳδίαν, δὲν εἶναι αἰτία ἀποχρῶσα καὶ δυναμένη νὰ πείσῃ ἡμᾶς ὅπως ἀποδοκιμάσωμεν καὶ κατακρίνωμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ νῦν Ἕλληνες προφέρουσι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν.

Τὸ περὶ προφορᾶς ζήτημα ἄγει ἡμᾶς εἰς ἄλλο σπουδαιότερον, περὶ αὐτῆς τῆς γλώσσης. Οἱ Ἕλληνες, ἅμα ἀνακτήσαντες τὴν πολιτικὴν, ἰδίως δὲ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, συνεῖδον ὅτι ἡ γλῶσσά των, εἰ καὶ πολλὰ φέρουσα τῆς δουλείας στίγματα, ὡμοίαζεν ὅμως πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Ἐντεῦθεν ὁ τῶν λογίων πόθος ἵνα καθάρωσι τὸ ἰδίωμα αὐτῶν καὶ τὸ προσεγγίσωσι τῷ ἀρχαίῳ τύπῳ.

Ὁ πόθος οὗτος προέκυψεν ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς διαφωνίας, ἥτις ἀνεφύη μεταξὺ γλώσσης λαλουμένης ὑπὸ ἔθνους δυστυχοῦς, ἀξέστου καὶ καταδεδυναστευμένου, καὶ μεταξὺ ἀνδρῶν αἴφνης φωτισθέντων διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς παιδείας. Κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἡ γαλλικὴ γλῶσσα εἶχε τὴν αὐτὴν σχεδὸν σχέσιν πρὸς τὴν λατινικὴν, ἣν ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ πρὸς τὴν ἀρχαίαν· διακεκριμένη μὲν ἀπ' αὐτῆς, ἀλλὰ μήπω τυχοῦσα τῆς ἀνεξαρτησίας ἣν ἔλαβε περὶ τὸν ιβ' καὶ ιγ' αἰῶνα. Ἐὰν τότε ὑπῆρχέ που πολιτισμὸς, δυνάμενος νὰ φωτίσῃ τὴν Γαλλίαν καθ' ὃν τρόπον ἡ Δύσις ἐφώτισε τὴν νῦν Ἑλλάδα, οἱ λόγιοι, ἀνυψούμενοι ὑπεράνω τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἐποχῆς των, θὰ ἀπέκρουον τοὺς βαρ-

βαρισμοὺς τοῦ « ἀγροίκου ἠμιλατινικοῦ ἰδιώματος » καὶ θὰ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν καθαρὰν λατινικήν, Τῷ ὄντι ἡ γαλλικὴ πρότασις Maximien, qui rex ert à cels dis soure pagiens ὀλίγιστον ἀπεῖχε τῆς λατινικῆς Maximianus, qui rex erat ad illos (cels — ecce illos) dies super paganos. Τοῦτο δὲ κατορθοῦντες, θὰ διεκώλυον τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῆς καθ' ἡμᾶς γαλλικῆς.

Εἰπὼν ὅμως, ὅτι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ ἔχει πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὅπως ἡ τοῦ δεκάτου αἰῶνος γαλλικὴ πρὸς τὴν λατινικήν, δὲν ἐξήντλησα τὸ πρᾶγμα. Ἡ καθομιλουμένη ἑλληνικὴ κέκτηται ἀρχαϊκόν τινα χαρακτῆρα, ὁποῖον δὲν ἔχει οὐδεμία τῶν εἴτε ἐκ τῆς λατινικῆς εἴτε ἐκ τῆς γερμανικῆς καταγομένων γλωσσῶν. Ἐτήρησεν ἁπλοῦν παθητικὸν τοῦ ῥήματος τύπον — γράφεται — scribitur, ὃν αἱ νεώτεραι ἐκφέρουσι διὰ τοῦ βοηθητικοῦ est écrit, è scritto, wird geschrieben, κ. λ. Ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι οἱ λόγιοι τῶν Ἑλλήνων ἐσκέφθησαν ὅτι εὐκόλως ἠδύναντο νὰ καταργήσωσι τὴν τοσαῦτα βαρβαρότητος στίγματα φέρουσαν καὶ κατ' ἐπαρχίας ποικίλλουσαν δημοτικὴν γλῶσσαν, καὶ νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Διὰ τῆς ἐπιμονῆς, διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν γράφουσιν ἤδη εἰς ὕφος καταληπτὸν τοῖς συγχρόνοις τοῦ Λογγίνου καὶ τοῦ Πλουτάρχου.

Σφοδρὸς τῆς γλωσσικῆς ταύτης καθάρσεως ἀντίπαλος ἐξανέστη ὁ παρ' ἡμῖν σοφὸς Ἔγγερος, φρονῶν ὅτι αἱ ἀρχαὶ καὶ οἱ τύποι τῆς γραμματικῆς τοσοῦτον χωρίζουσι τὸ νῦν ἰδίωμα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ὥστε ἡ ἀποκατάστασις, ἐπιτυγχάνουσα, θὰ ἐσφαγίαζε γλῶσσαν λαλουμένην καὶ ζῶσαν χάριν ἄλλης ἀπὸ πολλῶν αἰώνων νεκρᾶς. Ὁμολογεῖ ὅτι ἡ χυδαϊκὴ γλῶσσα ἀπαιτεῖ καὶ δικαιολογεῖ ποικίλας διορθώσεις. « Δύνα-

ταί τις (λέγει) νὰ τὴν διαῤῥυθμίσῃ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ τὴν μεταμορφώσῃ. »

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕπεται, ὅτι ἡ δημώδης ἑλληνικὴ δὲν εἶναι γλῶσσα συντεταγμένη καὶ πεπηγυῖα· δι' αὐτὸ μάλιστα τὸ ἀσυμπαγὲς αὐτῆς πιστεύουσιν οἱ λόγιοι ὅτι δύνανται ν' ἀντικαταστήσωσι τὸν ἀρχαῖον τύπον ἀντὶ τοῦ νεωτέρου. Τερπνὸν ὁπωσδήποτε καὶ ἐνδιαφέρον θέαμα, ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν, εἶναι τὸ παρατηρεῖν τοιοῦτον περὶ γλώσσης ἀγῶνα, καὶ μετὰ περιεργείας περιμένει ἕκαστος νὰ ἴδῃ, ἐὰν ἐπὶ τέλους θὰ νικήσῃ ἡ δημοτικὴ ἰσχυρογνωμοσύνη, ἡ μετὰ θελήσεως ἰσχυρᾶς τηροῦσα τὸν συνήθη αὐτῇ τρόπον τοῦ λαλεῖν, ἢ ἡ εὐτολμία τῶν λογίων, οἵτινες, διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς σχολῆς, ἐπιχειροῦσιν ἵνα ἀποδώσωσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ δήμου τὸ τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς σύστημα. Ἡμεῖς οἱ ξένοι εὐχόμεθα ἁπλῶς ἵνα, ὅ,τι ἂν μέλλῃ νὰ συμβῇ, γένῃ πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ἑλλάδος, ἧς τὸ μὲν ἀρχαῖον ὄνομα ἔχει λαμπρὰς ἀναμνήσεις, τὸ δὲ νέον παρέχει νεαρὰς ἐλπίδας.

Τὴν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Δύσεως εἰσαγωγὴν τῆς νῦν ἑλληνικῆς προφορᾶς καὶ τὴν ἀπὸ παντὸς ῥύπου κάθαρσιν τῆς νεωτέρας γλώσσης διὰ τῆς ἀρχαίας ὑπολαμβάνει ὁ Κ. Εἴχθαλ ὡς πρόοδον ἄλλης προτάσεως, ἐπὶ πολὺ ὑπερβαινούσης τὰς ἁπλᾶς γραμματολογικὰς θεωρίας, τοῦ καταστῆσαι δηλονότι τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καθολικὴν πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. « Ἀναμφίβολον (λέγει) ὅτι πάντα τὰ ἔθνη βαίνουσι σήμερον πρὸς κοινήν τινα διοργάνωσιν. Εἰς ταύτην ἄγονται παρὰ τῆς θρησκείας, τῆς πολιτικῆς, τῆς φιλοσοφίας, τῶν τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν, τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου. Ἐὰν δὲ θὰ ἦναι τοιοῦτόν τι τὸ μέλλον, καὶ δὴ καὶ τὸ προσεχὲς τῆς ἀνθρωπότητος μέλλον, πρώτη αὐτοῦ συνέπεια εἶναι ἡ ἀναγνώρισις γλώσσης κοινῆς,

ἥτις, μηδαμῶς καταργοῦσα τὰ ἐθνικὰ ἰδιώματα, τὸ σύμβολον τοῦτο καὶ ἐχέγγυον τῆς τῶν ἐθνῶν ἀτομικότητος, θὰ καταστῇ τὸ ὄργανον τῶν διεθνῶν σχέσεων λαῶν τε καὶ ἀτόμων, θὰ χρησιμεύσῃ δὲ καὶ ὡς ἔκφρασις τῶν ὑπερτάτων ἀληθειῶν, αἵτινες, ὁμολογούμεναι ὡς ἀρχὴ ἅμα καὶ κοινὸς σύνδεσμος τῶν κοινωνιῶν, πρέπει νὰ λάβωσι πανταχοῦ τὸν αὐτὸν καθολικὸν τύπον.»

Τοιαύτην ἐντολὴν ὀφείλει, κατὰ τὸν Κ. Εϊχθὰλ, νὰ ἐκτελέσῃ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα διὰ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν εὐφωνίαν της, διὰ τὴν ἀρχαίαν καὶ καλὴν γραμματολογίαν της, διὰ τὰς ἀνάγκας, εἰς ἃς ἐπαρκεῖ ἐν τῇ Δύσει, καὶ διὰ τὴν ἔξοχον αὐτῆς ζωτικότητα, δι' ἣν σώζεται ὑπὸ τύπον δυνάμενον νὰ ἐπαγάγῃ τὴν τελείαν αὐτῆς ἀποκατάστασιν.

Ὁ ἐπισημότατος τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοσιογράφων Κ. Ῥενιέρης ἀποδέχεται ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του ὑψηλὴν ἐντολὴν σύμφωνον πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ παρελθόν του, τουτέστιν ἵνα διενεργήσῃ τὴν ἄμεσον συγκοινωνίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διὰ τῆς ἐξαλείψεως πασῶν τῶν μεσολαβησασῶν παραμορφώσεων. Ἐὰν εἶχον καιρὸν δὲν θὰ ἠρνούμην τῷ Κ. Ῥενιέρῃ τὴν ὑψηλὴν ἐντολὴν (διότι οὐδεὶς πλειότερον ἐμοῦ εὔχεται μέγαν προορισμὸν εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα), ἀλλὰ θὰ ἀνεσκεύαζον τὰ ἐπιχειρήματα, ἀφ' ὧν ὁρμᾶται· ὅτι δηλαδὴ ἐξέχει ἡ νέα Ἑλλὰς, ἅτε δὴ μηδένα σχοῦσα μέσον αἰῶνα ὡς τὰ ἐν τῇ Δύσει ἔθνη. Τὰ διὰ τοῦ μέσου αἰῶνος διελθόντα τῆς Δύσεως ἔθνη ἀπέβησαν ἤδη οἱ ὁδηγοὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἀπ' αὐτῶν τούτων προῆλθεν ἡ ἀναζωοποίησις, ἡ ἐφελκύουσα νῦν τὰ ἔθνη τὰ ὑστερήσαντα. Εὔκολον θὰ ἦτο ν' ἀποδειχθῇ θεωρητικῶς ὅτι ἡ καθόλου ἱστορικὴ ἀνάπτυξις ἠθέλησεν ἵνα ὑπάρξῃ τις σταθμὸς μεταξὺ τοῦ πνεύματος τῆς ἀρχαίας

ἐποχῆς καὶ τοῦ τῆς νεωτέρας, τοιοῦτος δὲ σταθμὸς ἀναγκαῖος καὶ δὴ καὶ σωτήριος ἀνεδείχθη ὁ μέσος αἰών.

Μετὰ τῆς γενικωτέρας τοῦ Κ. Ῥενιέρη θεωρίας περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους συνδέεται ἡ εἰδικωτέρα τοῦ Κ. Ἐϊχθὰλ θεωρία περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Οὐδεμία γλῶσσα ἀναλαμβάνει μεγάλην τινὰ ἐντολὴν τυχαίως πως. Τὴν καθολικότητα αὐτῆς ἔλαβεν ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἀπὸ τῆς τότε κοινωνικῆς καταστάσεως· ἀπέβαλε δ' αὐτὴν, ἅμα μεταβληθείσης καὶ τῆς κοινωνίας. Αἱ νεώτεραι γλῶσσαι, μεγαλυνόμεναι καὶ πλουτιζόμεναι, ἐξηπλοῦντο τοσούτῳ εὐρύτερον, ὅσῳ ὀλιγώτερον ἐξήρκει ἡ λατινικὴ εἰς τὰς ἀναφαινομένας τότε ἐν τῷ κόσμῳ ἀνάγκας καὶ νέας ἰδέας. Ἴσως θὰ εἴπωσί τινες, ὅτι καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ, διότι ἡ μὲν λατινικὴ εἶναι ἀρχαία γλῶσσα νεκρὰ, ἡ δὲ ἑλληνικὴ ἀρχαία μὲν ἀλλὰ ζῶσα καὶ λαλουμένη. Ἔστω· ἀλλὰ καὶ τότε παρεμβάλλονται ἄλλα προσκόμματα.

Τεθέντος, ὅτι ἡ πρὸς καθολικόν τι συγκοινωνίας ὄργανον τάσις ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, τίς τούτων θὰ προτιμηθῇ; πότερον ἡ γαλλικὴ ἥτις, ἀποκλειστικῶς ὑπερισχύσασα κατὰ τὸν ιζ' καὶ ιη' αἰῶνα, περιωρίσθη μὲν ὁπωσοῦν, ἀλλ' οὐδαμῶς τέλεον ἐξηλείφθη; ἢ ἡ ἀγγλικὴ ἡ μετ' ὀλίγον ἀναδειχθησομένη γλῶσσα καὶ τῆς βορείου Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας; ἢ τελευταῖον θὰ προτιμηθῇ ἀρχαία τις γλῶσσα, οὐδετέρα μέχρι τοῦδε διατελέσασα, καὶ δὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ἀφ' οὗ ἐσβέσθη ἤδη ἡ καθολικότης τῆς λατινικῆς;

Δὲν προτίθεμαι ν' ἀποπλανήσω τῆς ὁδοῦ τοὺς ἀγωνιζομένους, ὡς ὁ Κ. Ἐϊχθὰλ, ἵνα προδράμωσι τοῦ χρόνου. Σημειῶ ἁπλῶς, ὅτι οὔτε ἡ ἐποχὴ ἐπέστη, οὐδὲ σημεῖόν τι ἀνεφάνη δεικνύον πῶς θὰ ἐπιλυθῇ τὸ περὶ καθολικῆς γλώσσης ζήτημα.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἂς ἀρκεσθῇ ὁ Κ. Εἴχθαλ εἰς τοῦτο, ὅπερ βεβαίως δὲν εἶναί τι μικρὸν, ὅτι ἐξήγειρε τὴν σκέψιν καὶ τὴν μελέτην. Τὸ λοιπὸν «Θεῶν ἐν γούνασι κεῖται»· τουτέστιν ἐν ταῖς τάσεσι τῆς καθολικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Κ. Εἴχθαλ, ὁ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τοῦ διδασκάλου τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας, δὲν θὰ μὲ διαψεύσῃ.

Ὡσαύτως δὲν θὰ διαψευσθῶ, ὁπόταν συγχαρῶ τῇ μὲν Δύσει ὅτι ἀνεῦρε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, τῷ δὲ ἑλληνικῷ ἔθνει ὅτι συνέδεσε τὰς ἑαυτοῦ τύχας μετὰ τῶν τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, οὗτινος καὶ αὐτὸ ἀποβαίνει ἐργάτης. Ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, Γαλάται, Ἴβηρες, Γερμανοὶ καὶ Βρετανοὶ, ὅσον ὑψηλὴν καὶ ἂν κατέχωμεν θέσιν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῆς ἀνακαινίσεως τῶν πραγμάτων, ὀφείλομεν τιμὴν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἰταλίαν, δι' οὓς αὕτη ἔσχεν ἐνδόξους προγόνους καθ' ἣν ἐποχὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἡμῶν δὲν εἶχεν ἐξέλθει οὐδὲν σύγγραμμα ἄξιον μνήμης παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις. Ἰδοὺ νῦν προσέρχεται ἡ Ἑλλὰς, ἧς οἱ πρόγονοι, ἀρχαιότεροι τῶν τῆς Ἰταλίας, ὑπερβαίνουσι τούτους, ἐὰν μὴ κατὰ τὴν πολιτικὴν καὶ τὸν πόλεμον, τοὐλάχιστον κατὰ τὰ γράμματα, τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας καὶ τελευταῖον ὡς αἰώνιοι διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος. Πρώτη ἡ Δύσις ἐπικροτεῖ εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦτον. Τῆς μὲν Ῥώμης ἡ Δύσις εἶναι τέκνον πολιτικὸν, τῆς δὲ Ἑλλάδος τέκνον διανοητικόν. Ἡ Δύσις μεχρι τοῦδε εἶχε τὴν Ἰταλίαν· ἡ Ἑλλὰς ἔλειπεν αὐτῇ.

Ε. ΛΙΤΤΡΕ.

(Μετάφρασις τῆς Κλειοῦς.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ (1).

Ὅσοι ἀναγινώσκουσι μετά τινος προσοχῆς τὰς μὴ πολιτικὰς διατριβὰς τῆς « Κλειοῦς » ἐνθυμοῦνται βεβαίως τὸ διεξοδικὸν ἐκεῖνο ἄρθρον περὶ τῆς πρακτικῆς χρήσεως τῆς καθομιλουμένης γλώσσης, ὅπερ ἐδημοσιεύσαμεν, ἀφορμὴν λαβόντες ἔκ τινος περισπουδάστου φυλλαδίου τοῦ σοφοῦ Γάλλου Γουσταύου Εἰχθάλ. Ἠγωνίσθημεν τότε νὰ παραστήσωμεν διὰ βραχέων, ὅτι ἡ περὶ καθολικεύσεως τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς γλώσσης πρότασις τοῦ διακεκριμένου συγγραφέως καὶ χρηστοῦ φιλέλληνος ἔμελλε νὰ προσκόψῃ εἰς δύο κεφαλαιώδη προσκόμματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν, ἀναγόμενον εἰς τὴν ἐν Δύσει ἐπικρατοῦσαν κακόφωνον προφορὰν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, ἐξωτερικὸν, τὸ δὲ, ἅτε ἀποβλέπον εἰς τὴν μήπω ἀκριβῶς ὁρισθεῖσαν κατασκευὴν τῆς ἡμετέρας γλώσσης, ἠδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ προσφυῶς ὡς καθόλου ἐσωτερικόν.

Γράψαντες ἐκ τοῦ προχείρου τὰς ὀλίγας ἐκείνας παρατηρήσεις, πᾶν ἕτερον ἠλπίσαμεν ἢ ὅτι αὗται ἔμελλον νὰ ἐπισύρωσι

(1) Ἐκ τοῦ 176 ἀρ. τῆς Κλειοῦς.

τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τοῦ Κ. Εϊχθάλ. Καὶ ὅμως ὁ σοφὸς ἀνὴρ εὐηρεστήθη ἐσχάτως νὰ-τιμήσῃ τὴν σύνταξιν τῆς « Κλειοῦς » δι' ἐκτεταμένης ἐπιστολῆς του, ἧς τὸ περιεχόμενον σπεύδομεν σήμερον νὰ ὑποβάλωμεν εἰς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν· λέγομεν τὸ περιεχόμενον καὶ οὐχὶ τὸ κείμενον, διότι ὁ Κ. Εϊχθάλ, ἕνεκα λεπτότητος τῆς ὁποίας τὰ ἐλατήρια τοσούτῳ μᾶλλον ὀφείλομεν νὰ ἐκτιμήσωμεν ὅσῳ θεωροῦμεν αὐτὰ ἀπαύγασμα ὑπερβολικῆς μετριοφροσύνης, παρατηρεῖ ἡμῖν ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὐτοῦ φέρει χαρακτῆρα ὅλως ἰδιωτικόν.

Τὸ ἕτερον τῶν προσκομμάτων, ἅτινα εὐλόγως ὑποδεικνύετε (λέγει ὁ Κ. Εϊχθάλ), τὸ πρόσκομμα δηλαδὴ τὸ ἐξωτερικόν, δύνασθε νὰ τὸ θεωρήσητε ἀπὸ τοῦδε λελυμένον. Τῷ ὄντι, χθὲς (τῇ 16/28), ὁ Κ. ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως προσεκάλεσε τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῶν Καλῶν Γραμμάτων ἵν' ἀποφανθῇ, ἂν προσήκῃ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ Γαλλικὰ ἐκπαιδευτήρια ἡ κατὰ τοὺς νῦν Ἕλληνας προφορὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ ὑπουργὸς δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ προβῇ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, πρὶν ἢ μάθῃ τὰς διαθέσεις τῆς Ἀκαδημίας, αἵτινες ἄλλως τε εἰς οὐδεμίαν ὑπόκεινται ἀμφιβολίαν. Ἡ Ἀκαδημία, ἅμα λαβοῦσα τοῦ ὑπουργοῦ τὴν διακοίνωσιν, κατήρτισεν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν ΚΚ. Βρυνὲ Δὲ Πρὲσλ, Δεχὲκ, Ἀλεξάνδρου, Ῥωσσινιὼλ· τούτοις δὲ προστίθενται δικαιώματι ὁ Κ. Γυινιὼ, ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας, ὁ Κ. Σωλσὺ, πρόεδρος τοῦ γραφείου, καὶ ὁ ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ Κ. Ἔγγερος. Τὰ τοῖς πᾶσι γνωστὰ καὶ ἐπὶ Ἑλληνικῇ παιδείᾳ διαβεβοημένα ὀνόματα τῶν εἰρημένων καθηγητῶν, ἀπὸ καθέδρας πολλάκις συνηγορησάντων ὑπὲρ τῆς γνησίας τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων προφορᾶς παρέχουσιν ἐκ τοῦ προτέρου τὴν βεβαίαν πιθανότητα, ὅτι οὐ πολὺς θὰ παρέλθῃ χρόνος καὶ ἡ

προφορὰ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων θὰ καθιερωθῇ θριαμβευτικῶς ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας, ἴσως δὲ, καθ' ἃ παρατηρεῖ ὁ Κ. Εϊχθὰλ, καὶ πανταχοῦ ἄλλοθι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο γεγονὸς μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν εἶναι μικροῦ λόγου ἄξιον ἀνδραγάθημα. Ἡ προφορὰ τοῦ Ἐράσμου μετὰ τετρακοσίων ἐνιαυτῶν κυριαρχίαν φυγαδεύεται ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ Ἐρρίκου τοῦ Στεφάνου ἀνεπιστρεπτεί. Ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ θὰ σκιρτήσῃ ὑπὸ τῆς χαρᾶς, βλέπουσα ἐπὶ τέλους μίαν τῶν διακαεστέρων αὐτῆς εὐχῶν πραγματουμένην ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γῇ, ἣν « ἶσα τῇ φυσάσῃ πατρίδι » ἠγάπησεν. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ὁ θρίαμβος δὲν εἶναι μικροῦ λόγου ἄξιος — θρίαμβος οὐχὶ τοσοῦτον τοῦ ἰωτακισμοῦ τῶν Ῥεϋχλινιανῶν κατὰ τοῦ ἀφορήτου πλατειασμοῦ τῶν Ἐρασμιτῶν, ὅσον τῆς ὁσημέραι κραταιουμένης ἐθνικῆς συνειδήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οὗτινος μόνη ἡ γλῶσσα ἀποτελεῖ τὴν περιεκτικωτάτην ἐκδήλωσιν. Ἀγαθῇ τύχῃ! ἡ δυτικὴ Εὐρώπη, εἰ καὶ βραδέως προσοικειουμένη τὴν ἡμετέραν προφορὰν, ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλους ἐπισήμως τὸ πρῶτον καὶ θεμελιῶδες στοιχεῖον τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Ἑλλήνων βίου. Ἡ Εὐρώπη χρεωστεῖ τὰ πλεῖστα τῶν πνευματικῶν κεφαλαίων της εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα· ἑκοῦσα ἢ ἄκουσα πρέπει σήμερον νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐὰν ὀφείλῃ τι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν νέαν, ὀφείλει τοὐλάχιστον τὴν ἀνόθευτον διάσωσιν τοῦ θησαυροῦ τῆς στοματικῆς παραδόσεως.

Φοβούμενοι μὴ θίξωμεν τὴν ὄντως εὔθικτον μετριοφροσύνην τοῦ πολυμαθεστάτου Κ. Εϊχθὰλ δὲν τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ περὶ πρακτικῆς χρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὀλιγοσέλιδος πραγματεία του ὑπῆρξεν ὁ κυριώδης μοχλὸς, ἐξ οὗ

παρεκινήθησαν ἥ τε Ἀκαδημία καὶ οἱ ἐν αὐτῇ διάσημοι καθηγηταὶ νὰ ἐπιταχύνωσι μίαν ἀπόφασιν, ἥτις, κατὰ τὸ προσφυὲς λόγ ον τοῦ μακαρίτου Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου Ῥοσσίου, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐτύγχανε κατ' ἔννοιαν ἐκδεδομένη. Ἀλλ' ὁ Κ. Ἐϊχθὰλ, περαιτέρω προβαίνων, διατείνεται ὅτι καὶ τὸ πρόσκομμα τὸ ἐσωτερικὸν, περὶ οὗ ἐῤῥέθη ἀνωτέρω, εἰ καὶ ἄλλως πολλῷ ἧττον εὐδιάλυτον τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ὁμολογουμένως δυσχερέστατον δὲν εἶναι ἀνεπίδεκτον λύσεως· ἀφ' οὗ δὲν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν τὴν λύσιν του (προσεπιλέγει ὁ σοφὸς Γάλλος), πρέπει νὰ δημιουργήσωμεν αὐτὴν ἡμεῖς οἴκοθεν. Συνομολογοῦμεν μετὰ τοῦ Κ. Ἐϊχθὰλ, ὅτι ἐφ' ὅσον προάγεται ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ἡ μελέτη καὶ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς γραμματολογίας, ἐπὶ τοσοῦτον προσεγγίζομεν ἐπαλλήλως πως εἰς τὸν πεποθημένον σκοπὸν τῆς καθολικεύσεως τοῦ ἡμετέρου ἰδιώματος. Ὅτι ὅμως ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐαγγελίου, μεθ' ὅλας τὰς ἐλλείψεις καὶ ἀτελείας της, δύναται νὰ χορηγήσῃ (καθάπερ φαίνεται φρονῶν ὁ Κ. Ἐϊχθὰλ) θαυμασίαν τινὰ κρηπῖδα ἑνιαίας δημώδους γλώσσης ὑπὸ τοὺς ἀρχαίους τύπους, ὑπολαμβάνομεν μέχρι τινὸς σφόδρα ἀμφισβητήσιμον. Δὲν ἀγνοεῖ ἴσως ὁ Κ. Ἐϊχθὰλ, ὅτι εἷς τῶν πολλῶν λόγων, ὅσους οἱ σοφοὶ τῆς Γερμανίας ἀντέταξαν κατὰ καιροὺς καὶ ἀντιτάσσουσιν εἰς τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἀναφαινομένας μονήρεις προτροπὰς περὶ παραδοχῆς τῆς γνησίας Ἑλληνικῆς ἀναγνώσεως, εἶναι καὶ οὗτος, ὅτι οἱ διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν παρεισδύσαντες Ἑβραϊσμοὶ καὶ τὰ ἄλλα παραπλήσια τούτοις σημιτικὰ ἰδιώματα τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἠλλοίωσαν κατὰ μέγα μέρος τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν συντακτικὴν τῆς Ἑλληνίδος γλώσσης κατασκευήν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ, ἐὰν καλῶς ἐνθυμώμεθα, ὑπεκίνησε πρὸ

πολλῶν ἐτῶν σκανδαλωδῶς ὁ ἐν Κολωνίᾳ καθηγητὴς Κ. Κρεῦσερος, οὐδόλως ἀπόκειται ἡμῖν νὰ ἐρευνήσωμεν ἐνταῦθα. Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἡ εὐαγγελικὴ γλῶσσα, ἀποτελοῦσα οἱονεὶ ἀναπεπταμένον πυλῶνα δύο μεγάλων ἐποχῶν, ἠθικῶς, κοινωνικῶς, καὶ θρησκευτικῶς διῃρημένων ἀπ' ἀλλήλων ἀλλὰ καὶ πολεμίων σφόδρα, ἐρειδομένη δὲ καὶ αὐτὴ ἐπὶ τῶν ἀσταθῶν, ἀορίστων καὶ περὶ πολλὰ ὀθνείων χαρακτηριστικῶν τῆς κοινῆς καλουμένης γλώσσης, δὲν φαίνεται ἡμῖν ὡς τὸ ἐπιτηδειότερον κονίαμα πρὸς ἐποικοδόμησιν στερεᾶς καὶ ὁμοιομόρφου γλωττικῆς κρηπῖδος. Παραδεχόμενοι αὐτὴν, ὅσον ἄλλως καὶ ἂν τὴν ὑποθέσωμεν διακεκαθαρμένην ἀπὸ ἑτεροφύλων στοιχείων, θὰ ἐκτεθῶμεν ἴσως εἰς τὸν κίνδυνον νὰ καταστήσωμεν τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα δυσεπίδεκτον τῆς ἐλευθέρας ἐκείνης ἱστορικῆς μορφώσεως, ἥτις πηγάζει κυρίως ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου ψυχολογικοῦ βίου τοῦ ἔθνους. Τοιούτῳ δὲ τρόπῳ δὲν εἶναι παντάπασι παράδοξον ἡ γραφομένη παρ' ἡμῶν γλῶσσα ν' ἀποβῇ αὐτόχρημα πολυδαίδαλος καὶ πολυμιγὴς κέντρων, πανομοιότυπος μὲν τῇ Ἑλληνιστικῇ βάσει, ἀπέχων δ' ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου ὅσον φέρ' εἰπεῖν τὰ δόγματα τῶν νεοπλατωνικῶν ἀπεῖχον ἀπὸ τῆς θείας τοῦ Πλάτωνος διδασκαλίας.

Ἡ ἀγαλλίασις, ἣν ᾐσθάνθημεν ἅμα πληροφορηθέντες παρὰ τοῦ Κ. Εἴχθὰλ τὴν προσεχῆ εἰσαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν προφορᾶς ἐν τοῖς παιδευτηρίοις τῆς γενναίας καὶ φιλέλληνος Γαλλίας — ἥτις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, μόνη ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων, ἐξαιρέσει τῆς Ῥωσσίας, ἔχει ἐν τῷ παρ' ἑαυτῇ ἀνωτάτῳ ἐκπαιδευτικῷ καθιδρύματι εἰσηγμένην τὴν διδασκαλίαν τῆς καθομιλουμένης ἡμῶν γλώσσης, καὶ ἥτις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διατηρεῖ ἐν Ἀθήναις ἰδίαν σχολὴν ἀκμάζουσαν

ἐπὶ ἀρχαιολογικαῖς μελέταις — ἡ ἀγαλλίασις αὕτη δὲν ἦτο ἀμέτοχος λύπης. Ἀνελογίσθημεν ὅτι ἡ σοφὴ Γερμανία, ἡ πολυτίμητος αὕτη κιβωτὸς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς διανοίας, ἡ, κατὰ τὴν προσφυᾶ τοῦ μεγαλοφυοῦς Νειβούρου ῥῆσιν, πνευματικὴ Ἑλλὰς τῶν νεωτέρων χρόνων, ἡ φωτοβόλος αὕτη λαμπὰς τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις, ἐμμένει εἰσέτι εἰς τὴν οἰκτρὰν Ἐρασμιακὴν πλάνην. « Ἡ « γνώμη τῶν ἀξιούντων, ὅτι ἡ σημερινὴ τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλ« λήνων προφορὰ εἶναι αὐτὴ ἐκείνη τῶν ἀρχαίων, ἐπαξίως « περιεφρονήθη τοσοῦτον ὑπὸ τῶν σοφῶν, ὥστε ὁ ἀποτολμῶν « σήμερον νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὴν θὰ ἐξηλέγχετο καταγέλαστος « καὶ ἀξιοπεριφρόνητος· » — ταῦτα ἔγραφε πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ὁ πρύτανις τῆς παρὰ Γερμανοῖς κριτικῆς φιλολογίας, Γοδοφρεῖδος Ἕρμαννος. Τὸ ἀνάθεμα δὲ τοῦ ὀνομαστοῦ τῆς Λειψίας καθηγητοῦ δὲν λέγομεν ὅτι ἰσχύει ἤδη ἀπαραλλάκτως ὡς πρότερον, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἰσχύει μέχρι τινὸς ἔτι καὶ νῦν.

Οἱ ἀγαθοὶ Γερμανοὶ διάκεινται τοσοῦτον προκατειλημμένοι κατὰ τῆς ἡμετέρας ἐκφωνήσεως τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ὥστε δὲν θέλουσιν εἰσέτι νὰ πεισθῶσιν, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι, ἐξ ὁμογενῶν διδασκάλων τὴν προφορὰν διδασκόμενοι, δύνανται νὰ προφέρωσι τοὺς Ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας ὀρθότερον τῶν ἀλλογενῶν, ὅσοι μανθάνουσι τὸν Ἕλληνα λόγον ἐκ τῶν ἐνεῶν βίβλων. Καὶ ὅμως ὅσον διεφθαρμένοι καὶ ἂν ὑποτεθῶμεν κατά τε τὴν καταγωγὴν καὶ τὴν προφορὰν, ἡ διαφθορὰ ἡμῶν αὕτη δὲν εἶναι ἐκπληκτικωτέρα τῆς ἀνοησίας ἐκείνων, ὅσοι πρὸ μὲν διακοσίων ἐνιαυτῶν ἐδογμάτιζον ὅτι ἡ ἡμετέρα γλῶσσα ἕλκει τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀραβικῆς, κατὰ δὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους ἐκήρυττον ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς κατεποντίσθη πρὸ πολλοῦ πανεθνεὶ ὑπὸ, Κύριος οἶδε, τίνος Σκυθικοῦ κατακλυσμοῦ. Ἐὰν

ἦτο δυνατὸν νὰ κατέλθῃ τις τῶν Γερμανῶν εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος, ὡς ὁ παρὰ Λουκιανῷ κυνικὸς Μένιππος ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Χαλδαίου Μιθροβαρζάνου, ὅπως ἀκούσῃ πῶς διαλέγονται αὐτόθι ὅ τε Πλάτων καὶ ὁ Ξενοφῶν, τὸ περὶ προφορᾶς ζήτημα θὰ εἶχεν ἴσως σήμερον πάντῃ ἀλλοίαν μορφὴν ἢ ὁποίαν ἔχει, ἀφ' ὅτου εἶδε τὸ φῶς ἡ μεταξὺ ἄρκτου καὶ λέοντος διαλογικὴ διατριβὴ τοῦ φιλοσόφου τῆς Ὀλλανδίας.

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων, ἐν οἷς ἐξάρχουσιν ὁ Κοραῆς (1), ὁ Οἰκονόμος, ὁ Λευκίας (2) καὶ ὁ Χριστόπουλος, πλεῖστοι δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Γερμανῶν, ἐν οἷς τελευταῖος διαπρέπει νῦν ὁ καθηγητὴς Κ. Σοὺ, ἐφιλοτιμήθησαν δι' ἰσχυρῶν ἀποδείξεων

(1) Μήτ' ἐξεύρω, μήτε νὰ μάθω μὲ μέλει, πῶς ἐπρόφερεν ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Δημοσθένης, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἤκμασαν εἰς αὐτὴν τῆς γλώσσης τὴν ἀκμήν· καὶ ὅταν ὑπερασπίζω τὴν σημερινὴν προφορὰν, δὲν διισχυρίζομαι ὅτι προφέρομεν ἀπαραλλάκτως ὡς ἐκεῖνοι, ἐπειδὴ πιθανὸν εἶναι νὰ συνέβη καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὅ,τι συμβαίνει καὶ εἰς τὰς σημερινὰς γλώσσας, ὅ,τι συμβαίνει εἰς ὅλα τῶν ἀνθρώπων τὰ ἔργα καὶ ποιήματα. Τοῦτο μόνον ἀδιστάκτως πιστεύω, ὅτι ἂν ἡ προφορὰ τῆς γλώσσης ἠλλοιώθη, νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς φύσιν ἄλλος δὲν εἶναι καλὸς, παρὰ μόνον οἱ ὁποῖοι τὴν ἐλάλουν καὶ τὴν ἔγραφον ὡς μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Ἕως νὰ ἀναβιώσωσιν ἐκεῖνοι, καὶ εἰς ἡμᾶς συγχωρημένον εἶναι νὰ τὴν προφέρωμεν ὡς τὴν ἐπρόφερεν ὁ βάρβαρος Σέξτος, ὁ ἀγράμματος Πλούταρχος, ὁ ἀμαθέστατος Γαληνός· καὶ οἱ ἀλλογενεῖς Ἑλληνισταὶ φιλοσοφώτερον ἤθελαν πράξει ἂν ἔπεμπον καὶ τὴν προφορὰν τοῦ Ἐράσμου ὅπου ἔπεμψαν πολλὰς ἄλλας προλήψεις, τώρα μάλιστα εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, ὁπόταν μὲ τὴν ὁμοφωνίαν τῆς προφορᾶς καὶ τὴν ἀδιάκοπον παράθεσιν τῆς παλαιᾶς μὲ τὴν νέαν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὰς ἀκόμη δειλὰς ἡμῶν παρατηρήσεις καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὰς σοφὰς αὐτῶν σημειώσεις ἠθέλομεν μεγάλως ὠφεληθῆ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ συγγραφέων. (Ἐκ τῶν εἰς Ἰσοκράτη προλεγομένων τοῦ Κοραῆ).

(2) Τοῦ μακαρίτου Λευκίου ἡ Ἑλληνολατινικὴ πραγματεία «περὶ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκφωνήσεως» (ἐκδοθεῖσα ἐν Παρισίοις τῇ 1812) εἶναι ἔτι καὶ σήμερον ἀξία ἀναγνώσεως. Περιέχει ὅμως οὐκ ὀλίγα ἁμαρτήματα ἐξ ὧν τὸ μᾶλλον ἀσυγχώρητον εἶναι τὸ ἑπόμενον, ἐν σελίδι τριακοστῇ ὀγδόῃ· «Τὴν δὲ τῶν ὀνομασιῶν ἀρχαιότητα τῶν στοιχείων καὶ αἱ τῶν ῥαψῳδιῶν τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας ἐπιγραφαὶ ἀποδεικνύουσιν, ἅς φασι τὸν γραμματικὸν Ἀρίσταρχον, κατ' ἐπιταγὴν Πεισιστράτου τοῦ τῶν Ἀθηναίων τυράννου, καὶ Ζηνόδοτον οὕτω κατατεμόντας, τοῖς τῶν στοιχείων ὀνόμασιν ἕκαστον τμῆμα ἀποκαλέσαι, κτλ.»

νὰ ἀνασπάσωσι τὰ σκολιὰ θεμέλια τῶν ἀντιπάλων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν προφορᾶς, τυχόντες πρὸς τοῦτο ἰσχυρῶν ἐπικούρων, ἀρχαίων δηλονότι ἐπιγραφῶν καὶ κωδίκων, νεωστὶ εὑρεθέντων καὶ παρασχόντων ἐναργεστάτας καὶ ἀναμφηρίστους ἀποδείξεις περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ η ὡς μακροῦ ι καὶ οὐχὶ ὡς μακροῦ ε, περὶ τῆς ἀδιαιρέτου ἐκφωνήσεως τῶν διφθόγγων, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀλλὰ παρὰ τὰ τρανὰ ταῦτα τεκμήρια οἱ Ἐρασμῖται, ἄμοιροι ἱστορικῶν λόγων, τὸ δὲ πλεῖστον ἐρειδόμενοι εἰς πλημμελεῖς εἰκασίας, ἐξ ὧν ἡ νοστιμωτέρα εἶναι ὅτι οἱ εἰς τὴν Ἰταλίαν μεταναστεύσαντες Βυζαντινοί, ὁ Μανουὴλ Χρυσολωρᾶς, ὁ Θεόδωρος Γαζῆς, ὁ Γεώργιος Τραπεζούντιος κλ., δωροδοκηθέντες ἐνόθευσαν τὴν ἀπαγγελίαν τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων, ἐνέμειναν μωρῶς εἰς προφορὰν εὐρωτιῶσαν, προφορὰν τῆς ὁποίας ἡ κροταλίζουσα μελῳδία δυσκόλως θὰ ἠδύνατο ν' ἀποκοιμίσῃ τὸν Κέρβερον.

Πόσον περίεργοι ὅμως ἀφ' ἑτέρου εἶναι αὐτοὶ οἱ Γερμανοί! Οἱ ἐγκριτώτατοι τῶν αὐτοῖς γραμματικῶν, ὁ Κρύγερος λόγου χάριν καὶ ὁ Βούτμανος, κηρύττουσι διαῤῥήδην ὅτι ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν προφορὰ κέκτηται πλείονας ἀξιώσεις ἱστορικῆς γνησιότητος παρὰ τὴν προφορὰν τὴν Ἐρασμιακήν· καὶ ὅμως, τοιαύτην οὖσαν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν μαρτυρίαν, δὲν στέργουσι νὰ τὴν ἐγκολπωθῶσιν οἱ γεννάδαι. Ὁ σοφὸς Ἔλλισσεν, ὁ ἀκάματος οὗτος βιβλιοφύλαξ καὶ ἐμβριθέστατος ἐρευνητὴς τοῦ μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ἐν Γοττίγγῃ τῷ 1851 γενομένην σύνοδον τῶν Γερμανῶν φιλολόγων λαμπροτάτην συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς, καὶ ηὐχήθη θερμῶς ἵνα ἀρθῇ ἐπὶ τέλους ἐκ τοῦ μέσου τὸ σκανδαλῶδες τοῦτο μεσότοιχον μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς Γερμανικῆς ἐπιστήμης. Ἀλλὰ τοῦ γενναίου φιλέλληνος οἱ λόγοι,

Imp Lemercier et Cie r. de Seine 57 Paris

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, ΡΩΣΣΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΘΗΝΩΝ.

σπαρέντες ἐπὶ αὐχμηροῦ ἐδάφους, δὲν ἠδύναντο νὰ καρποφορήσωσι παραχρῆμα. Δέκα μετὰ τὸν Ἕλλισσεν ἔτη ὁ νῦν ἐν Ζυρίχῃ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ δεινὸς ἀρχαιολόγος Κ. Βυρσιανὸς ἐπανέλαβε κατὰ τὴν ἐν Φραγκοφορτίῳ συνέλευσιν τῶν φιλολόγων τὸ αὐτὸ θέμα, ἀλλὰ μετά τινος παραλλαγῆς, τοσούτῳ μᾶλλον ἀξίας σημειώσεως ὅσῳ ἐντεῦθεν φανεροῦται ἡ πρὸς τὰ πρωτότυπα συστήματα ἀκάθεκτος μανία τοῦ Γερμανικοῦ πνεύματος. Ὁ Κ. Βυρσιανὸς προέτεινε τότε ἐν τῷ παιδαγωγικῷ τμήματι τῆς τῶν φιλολόγων συνόδου νὰ ἐγκαταλειφθῇ μὲν ἐφ' ἅπαξ καὶ ἐσαεὶ ἡ λεγομένη Ἐρασμικὴ προφορὰ, ἀντεισαχθῇ δὲ ἡ « νεοελληνικὴ », ἀφ' οὗ ὅμως ἐξοβελισθῶσι πρότερον ἐξ αὐτῆς πάντα τὰ ἀναγόμενα εἰς ὀψιαιτέραν ἐποχήν. Ὁ Κ. Βυρσιανὸς, θελήσας ν' ἀποφύγῃ τὴν Σκύλλαν, ἔπεσεν εἰς τὰς ἄρκεις τῆς Χαρύβδεως. Συνιστᾷ λοιπὸν νὰ προφέρωνται καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὰ φωνήεντα Ἐρασμικῶς ὡς πρότερον, τοῦθ' ὅπερ φέρει καὶ αὖθις τὸ ζήτημα εἰς τὸ statu quo ante· ἐκ δὲ τῶν διφθόγγων παραδέχεται μόνον τὴν αι ἐν συναιρέσει καὶ τὰς εἰς υ ληγούσας, τὴν ει ἐν διαιρέσει, τὴν δὲ οι οὐχὶ ὡς οἱ περὶ τὸν Ἔρασμον ἢ καθάπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ἑτέρως πως, δίκην τραγελάφου. Τὸ ὀνθύλευμα τοῦ Κ. Βυρσιανοῦ ἐφάνη τοῖς ἀκροαταῖς πάνυ παράδοξον· ἐν τῷ ἅμα δὲ ἀπεφάνθησαν κατ' αὐτοῦ ἐξαιρέτως ὁ διὰ τὴν παιδαγωγικὴν αὐτοῦ μάθησιν περιώνυμος Κ. Ἐξστάϊν καὶ ὁ ἐκ Βασιλείας καθηγητὴς καὶ πολλὰ περὶ ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος γράψας Κ. Βίσχερος. Ὁ τελευταῖος οὗτος διετύπωσεν εὐστόχως τὸ περὶ προφορᾶς ζήτημα, εἰπὼν ὅτι, δυοῖν θάτερον — ἢ εἶναι ζῶσα γλῶσσα νεοελληνικὴ ἢ οὔ. Ἐὰν τὸ πρῶτον, ἡ Γερμανία ὀφείλει ἐξ ἀνάγκης νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν προφορὰν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, ὡς ὑπονοοῦσαν χιλίων ἐνιαυτῶν ἱστορικὴν ὕπαρξιν καὶ ἐκμανθανο-

μένην διὰ ζώσης φωνῆς. Ἐὰν τὸ δεύτερον, δὲν βλέπει (προσέθηκεν ὁ Βίσχερος) πρὸς τί ἡ εἰσαγωγὴ νέου συστήματος προφορᾶς ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ, ὅπερ ἐκμανθάνομεν σὺν τῇ συνειδήσει τοῦ ὅτι ἐκμανθάνομεν γλῶσσαν ἤδη νεκράν, χρήσιμον μόνον πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν (1).

Ἐσκιαγραφήσαμεν ὡς ἐν ἀπόπτῳ, λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ Κ. Εΐχθαλ τὰς ἐνεστώσας περιπετείας ἐν αἷς διακυμαίνεται ἐν τῇ φιλολόγῳ Γερμανίᾳ τὸ περὶ προφορᾶς τῆς γλώσσης περισπούδαστον ζήτημα. Ὁπόταν οἱ Γερμανοὶ κατορθώσωσι ν' ἀποδείξωσιν ἱστορικῶς ὅτι οἱ συνηλικιῶται τοῦ Περικλέους ἄλλως ἐλάλουν ἢ ὅπως οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς προφορὰ δὲν εἶναι ἀρχαιοτέρα τοῦ τρίτου ἢ τετάρτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ὅτι ἡ ποσότης τοῦ χρόνου ἡ λεγομένη προσῳδία ἀπέπνιγε πάλαι ἐν τῇ προφορᾷ πάντα τῆς συλλαβικῆς τονώσεως αἰσθητὸν ἦχον, κτλ., ἐνδέχεται καὶ ἡμεῖς τότε ἵνα περιπέσωμεν εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ ἀρνηθῆναι τὴν

(1) Ὁ Κ. Γεώργιος Κούρτιος, ὁ ἀγχίνους συγγραφεὺς τῶν «Στοιχείων τῆς Ἑλληνικῆς ἐτυμολογίας», καὶ ὁ εὐδοκίμως ἐφαρμόσας τῇ Ἑλληνικῇ γραμματικῇ τὰ ἐξαγόμενα τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας, ἰσχυρίζεται ὅτι λίαν πλημμελῶς διατυποῦσι τὸ περὶ προφορᾶς ζήτημα οἱ ἀξιοῦντες ὅτι ἐκ τῶν δύο ἀντιπάλων προφορῶν, τῆς κατ' Ἔρασμον καὶ τῆς «νεοελληνικῆς» δέον, νὰ προτιμηθῇ ἡ ἑτέρα τῆς ἑτέρας. Κατὰ τὸν Κ. Κούρτιον ἀνάγκη ἐπὶ πᾶσι ν' ἀποδειχθῇ μέχρι τίνος ἐποχῆς δύναταί τις νὰ παρακολουθήσῃ τὰ ἴχνη τῆς «νεοελληνικῆς λαλιᾶς.» Οἱ καθ' ἡμᾶς Ἕλληνες, λέγει, μετέβαλον ὁλοσχερῶς τὴν ποσότητα τῶν φωνηέντων, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν διφθόγγων, ἐξαιρέσει τῆς ου τῆς ὁποίας ἡ ἀδιαίρετος ἐκφώνησις ὡς ἐκ θαύματος ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς Ἐρασμίταις. Τὴν παράλογον ταύτην ἀξίωσιν τοῦ ἐν Λιψίᾳ σοφοῦ καθηγητοῦ εἴμεθα ἕτοιμοι ν' ἀποδεχθῶμεν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅμως νὰ ὁρίσῃ ἡμῖν ἀκριβῶς ὁ Κ. Κούρτιος πῶς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀνεγίνωσκον τὰ φωνήεντα καὶ τὰς διφθόγγους. Προσθέτει ὁ Κ. Κούρτιος, ὅτι ἡ προσάλληλος ἐπιμιξία τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν φύλων καὶ ἡ κυριαρχία τῶν Μακεδόνων, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ μετὰ μιξοβαρβάρων καὶ Ἀσιατικῶν λαῶν πολλαπλῆ συνάφεια τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους παρέλυσαν ἢ ἔφθειραν τοὺς ἀρχικοὺς φθόγγους τῆς γλώσσης. Ἀλλὰ κατὰ τοιούτων καὶ ἄλλων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δευτερευουσῶν ὑποθέσεων ἀντιστρατεύεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἀναδεδειγμένη συντηρητικὴ δύναμις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

ἀρχαιοπαράδοτον ἡμῶν ἀπαγγελίαν. Ταῦτα λέγοντες, οὐδόλως μὲν ἐννοοῦμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι σὺν τῇ φορᾷ τοῦ χρόνου δὲν συμπαρήλλαξεν ὁπωσοῦν καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ στόματος, καὶ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἡ τοσοῦτον πλουσία ἐπὶ διαλεκτικαῖς ποικιλίαις, δὲν παρεφθάρη μικρὸν χρόνου προϊόντος. Δυνάμεθα ὅμως νὰ ἀποφανθῶμεν μέχρι τινὸς δογματικῶς, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ προφορὰ, ὅσον καὶ ἂν περιέχῃ κίβδηλα στοιχεῖα, εἶναι πάντοτε Ἑλληνικωτέρα καθ' ὕλην ἢ καὶ κατ' εἶδος τῆς Ἐρασμιακῆς, καὶ ὅτι μεθ' ὅλον τὸν πολυχρόνιον πολιτικὸν αὐτῶν θάνατον οἱ Ἕλληνες διεφύλαξαν τὸν πάτριον κλῆρον ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ πιστότερον καὶ ἁγνότερον παρ' ὅσον οἱ σημερινοὶ Τεύτονες τὰ ἔθιμα καὶ τὴν λαλιὰν τῶν ἐπὶ Καρόλου τοῦ Μάγνου προγόνων των. Πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ὁ γραμματικὸς Ματθίας, σφόδρα ζηλωτὴς τῆς Ἐρασμιακῆς αἱρέσεως, ἔλεγε, πρὸς ἀπόδειξιν δῆθεν τοῦ εὐμεταβόλου τῆς Ἑλληνικῆς προφορᾶς, ὅτι μετὰ παρέλευσιν ἑκατὸν ἢ πεντήκοντα ἐνιαυτῶν εὐκόσμου κοινωνικοῦ βίου οἱ νῦν Ἕλληνες οὐ μόνον τὴν ἰδίαν προφορὰν σημαντικῶς θὰ παραλλάξωσιν ἀλλὰ καὶ τὴν θρησκείαν των ἐν μέρει. Μέχρι τοῦ νῦν παρῆλθον ἔτη τριάκοντα, καὶ ἐν τούτοις πιστεύομεν καὶ ἀναγινώσκομεν ὡς ἐπιστεύομεν καὶ ἀνεγινώσκομεν πρὸ τριακονταετίας, μηδὲ κατὰ κεραίαν παρεκκλίναντες τῆς πατροπαραδότου ἡμῶν πίστεως καὶ προφορᾶς. Οὐδὲν ἄπορον ἑπομένως ἂν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἐράσμου, καὶ δὴ τῶν μάλα διασήμων, εὑρίσκονται καί τινες φανεροὶ δὰ ψευδοπροφῆται.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, ἃς ὑπηγόρευσεν ἡμῖν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ σοφοῦ Κ. Εἲχθὰλ, παραθέτομεν ἐκ τῆς Γαλλικῆς μεθηρμηνευμένην τὴν πραγματείαν τοῦ Κ. Φ. Δυβνέρου, γνωστοῦ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον διὰ τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν

τῶν σχολίων τοῦ Ἀριστοφάνους καί τινων ἄλλων ἀξιολογωτάτων συγγραμμάτων (1).

Πρὸ δέκα ἐτῶν ὁ πρώην ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος, Κ. Ῥενιέρης, ἔγραφεν ἐν τῷ, « Spectateur de l'Orient, » τάδε· « Ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα εἶναι κατά τινας ἡ μάλιστα διαδεδομένη. Ἀλλ' ὑπό τινα ἔποψιν ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι πολὺ μᾶλλον διαδεδομένη τῆς Γαλλικῆς. Πάντες ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἐκμανθάνουσι ταύτην πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Ἀληθεύει, ὅτι ὁπόταν διανύσωσιν οἱ ξένοι τὰς σπουδὰς αὐτῶν, τὴν λησμονοῦσιν, ἐκτὸς ἐὰν ἐγκύψωσιν ἰδίᾳ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαιότητος. Ὅταν ὅμως ἐννοήσωσιν ὅτι αὕτη δὲν εἶναι γλῶσσα νεκρὰ, ὅτι δὲν ἐτελείωσεν ἡ φιλολογία της καὶ ὅτι ἐξακολουθεῖ οὖσα ὄργανον τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας· ὅταν πεισθῶσιν, ὅτι ὅπως εἰσδύσωσιν εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἐν ᾗ συνέρχονται αἱ ἀκτῖνες τῶν ἰδεῶν, τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, πρέπει νὰ διέλθωσι τὸ προαύλιον τῆς Ἑλλάδος, τότε δὴ θὰ σπουδάζωσιν αὐτὴν μετὰ μείζονος ζήλου καὶ δὲν θὰ τὴν λησμονῶσιν. »

Τοιαύτη πραγματικῶς ἡ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· καίτοι πανταχοῦ ἐν τοῖς σχολείοις διδασκομένη, οὐδαμῶς ἐφαρμόζεται εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Αὐτὴ ἡ ἐξανάστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ ἡ θαυμαστὴ τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς παλιγγενεσία δὲν μετέβαλον τὸ παράπαν τὴν παρ' ἡμῖν θέσιν τῆς ἀρχαίας. Τὴν ἰδέαν τοῦ Κ. Ῥενιέρη ἐνεκολπώθη καὶ ἀνέπτυξεν

(1) Ἡ ἀνατύπωσις τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐπεθεωρήθη καὶ διωρθώθη παρὰ του κυρίου Δυϐνέρου.

ἤδη ὁ πολυμαθὴς συγγραφεὺς « τῶν Εὐαγγελίων » Κ. Εἴχθὰλ ἐν τῇ « Περὶ τῆς πρακτικῆς χρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης » διατριβῇ του.

Ὁ Κ. Εἴχθὰλ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διά τε τὸν ὀργανισμόν της, διὰ τὸν ἀπαράβλητον πλοῦτόν της, διὰ τὴν ἱστορίαν της καὶ δι' ἣν κατέχει θέσιν ἐν τῇ ἐλευθερίῳ ἀνατροφῇ πάντων τῶν ἐθνῶν, εἶναι ἡ μόνη, ἥτις δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ὁσημέραι ἐπαισθητοτέραν ἀποβαίνουσαν ἀνάγκην γλώσσης διεθνοῦς καὶ κοινῆς σύμπαντος τοῦ πεφωτισμένου κόσμου. Ἐπειδὴ αἱ νεώτεραι γλῶσσαι αἰσίως ἀνεπτύχθησαν καὶ ἐτελειοποιήθησαν, εὐλόγως καὶ δικαίως ἕκαστον ἔθνος ἐπιθυμεῖ τὴν καθολίκευσιν τῆς ἑαυτοῦ. Ἐν τῇ σχολῇ ὅμως, ἔνθα μόλις ἄρχεται βίος τις πνευματικὸς, δύνανται ἆρά γε νὰ μαντεύσωσιν οἱ νέοι τίνων ὀθνείων γλωσσῶν ἡ ἐκμάθησις θὰ ἦναί ποτε αὐτοῖς ὠφέλιμός τε καὶ ἀπαραίτητος; Εἶναι ἆρά γε δίκαιον νὰ τοῖς ἐπιβάλωμεν τὴν ἀκριβῆ ἐκμάθησιν τεσσάρων ἢ πέντε νεωτέρων γλωσσῶν; Ἀλλὰ τότε δὴ θὰ καταναλώσωσιν ὀκτὼ ἢ δέκα νεανικὰ ἔτη πρὸς κτῆσιν τῶν ἁπλῶν τῆς διανοίας ὀργάνων· πότε δὲ θὰ μελετήσωσι τὴν γεωγραφίαν καὶ τὴν ἱστορίαν, τὴν φιλολογίαν καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας; Πάντη ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ὑπῆρχέ τις γλῶσσα διεθνὴς καὶ τοῖς πᾶσιν ἀσπαστή. Ταύτης μὲν ἡ ἐκμάθησις θὰ ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἐν τοῖς σχολείοις· περὶ δὲ τῆς διδασκαλίας ἄλλων νεωτέρων γλωσσῶν ἕκαστος ἠδύνατο ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τῶν νέων ἱκανότητα, εἰς τὴν εὐφυΐαν των, εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῆς οἰκογενείας των ἢ εἰς τὴν ἑαυτῶν κλῆσιν. Μία μόνη γλῶσσα θὰ ἐξήρκει τότε εἰς πάσας τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις· ἡ δὲ τῶν σπουδῶν σειρὰ δὲν θὰ κατεβαρύνετο ὑπὸ κόπων τυχαίαν ἁπλῶς παρεχόντων ὠφέλειαν.

Ἡ σπουδαία αὕτη παρατήρησις, τῆς ὁποίας ὁ Κ. Εἴχθαλ ἐπιτροχάδην ἐποιήσατο μνείαν, φαίνεται ἡμῖν, ὅτι καθίσταται σοβαρὸν ζήτημα ἐλευθερίας διὰ τὴν νεολαίαν. Νέος, εὐφυὴς μὲν, ἀλλὰ μὴ κεκτημένος εἰδικὰς ἱκανότητας, δὲν ἀναπτύσσεται ἐλευθέρως, ἐὰν ἀναγκασθῇ νὰ σπουδάσῃ περὶ τὰ στοιχεῖα τεσσάρων ἢ πέντε γλωσσῶν. Πολλάκις νέοι, μεγίστην ἔχοντες κλίσιν πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἢ τὸν πρακτικὸν βίον, μικρὰν κέκτηνται ἱκανότητα ἢ διάθεσιν ὅπως μάθωσι γλώσσας. Ἄλλοι πάλιν προθύμως θὰ ἐνέκυπτον εἰς τὴν γλωσσομάθειαν καὶ τὴν περὶ γλώσσης φιλοσοφίαν. Ἄδικον λοιπὸν τὸ ἐπιβάλλειν εἰς πάντας μαθήματα, ἐν οἷς ὀλίγοι μέλλουσι νὰ διαπρέψωσιν. Ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι τὸ τοῦ Κ. Εἴχθαλ ζήτημα καθίσταται ζήτημα ἐλευθερίας.

Ἀληθεύει μὲν, ὅτι δικαίως ἐπονομαζόμεθα « οἱ Ἀθηναῖοι τῆς κατὰ τὴν Δύσιν Εὐρώπης » · ἀλλ' ὁ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις τοσοῦτον διάπυρος ζῆλος τῶν πατέρων ἡμῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἤρξατο δυστυχῶς ἐλαττούμενος παρ' ἡμῖν. Τὸ δημόσιον, καὶ αὐτοὶ δὴ οἱ πεπαιδευμένοι, ἐπανῆλθον εἰς τὸ πολυθρύλητον λόγιον · « Ἑλληνικὰ εἶναι, δὲν ἀναγινώσκονται · » Græca sunt, non leguntur. Ὅσῳ πλείονες καὶ εὐκολώτεραι μέθοδοι ἐπινοοῦνται πρὸς ἐκμάθησίν της, τοσούτῳ μᾶλλον ἀποστρεφόμεθα καὶ ἐγκαταλείπομεν αὐτήν. Σήμερον ἡ Γαλλία βρίθει εὐώνων, μεθοδικωτάτων καὶ ἐπιδιωρθωμένων Ἑλληνικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα οὐδ' ἐν ὀνείροις ἔβλεπον οἱ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων διηνεκεῖς λάτρεις καὶ σπουδασταὶ, Φενελὼν, Βοσσουέτος, Ῥακίνας. Πόθεν ἡ οἰκτρὰ αὕτη ἀποτυχία ἀτρύτων πόνων τῶν καθηγητῶν καὶ ἁδροτάτων θυσιῶν τοῦ κράτους πρὸς διευκόλυνσιν τῆς σπουδῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων; Αὕτη ὀφείλεται κυρίως εἰς δύο αἴτια · πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νεωτέρας φιλολογίας. Ἐπειδὴ ἕκαστον ἔθνος εὐπορεῖ

σήμερον πολλῶν ἀριστουργημάτων καλλιεπείας καὶ εὐφραδείας, ὀλίγοι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ ζητῆσαι ὑψηλήν τινα γραμματολογικὴν καὶ καλολογικὴν τέρψιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν, οἵτινες πάσας τὰς καλλονὰς αὐτῶν κατέχυσαν ἐπὶ τῆς φιλολογίας τῶν νεωτέρων. Πρὸς τούτοις ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ καθόλου ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν παρέχει πρακτικὸν στάδιον εἰς ἄλλους ἢ εἰς μόνους τοὺς τῶν γραμμάτων καθηγητάς. Πῶς δύνανται λοιπὸν νὰ ἐνθαῤῥυνθῶσιν εἰς τοιαύτην δυσχερῆ καὶ ἐπίπονον μελέτην αἱ χιλιάδες τῶν εἰς τὰ δευτερεύοντα σχολεῖα φοιτώντων νέων;

Γνωστὸς τοῖς πᾶσιν εἶναι ὁ ἐνθουσιασμὸς, μεθ' οὗ πρὸ 40 ἐτῶν ἀπεδέξατο ἡ Γαλλία τὴν ἐξανάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ταύτην παρεσκεύαζεν ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις ὁ μέγας Κοραῆς, ὁ διακαθάρας τὸ Ἑλληνικὸν ἰδίωμα ἀπὸ τῶν ξενισμῶν καὶ τῶν ἄλλων τῆς δουλείας στιγμάτων, καὶ πολλὰ πονήσας ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῷ τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ πλοῦτον καὶ τὴν λαμπρότητα (1). Ἀλλ' οὔτε οἱ μακροχρόνιοι καὶ θαυμαστοὶ κόποι τοῦ κατὰ τοὺς Γερμανοὺς «ἀπαραμίλλου» Κοραῆ, οὔτε τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἡ ἀπελευθέρωσις δὲν ἐπέδρασαν οὐδαμῶς εἰς τὴν μέσην παρ' ἡμῖν ἐκπαίδευσιν. Μεταξὺ τῶν ἡμετέρων γυμνασίων καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀνηγέρθη τεῖχος σινικὸν, διότι ἑπόμεθα τοῖς δόγμασι τοῦ Ἐράσμου. Ἂς προφέρωμεν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὡς οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Πλάτωνος, καὶ τότε θὰ μανθάνωμεν γλῶσσαν οὐχὶ νεκρὰν ἀλλὰ ζῶσαν (2).

(1) Τὴν ἀξίαν τοῦ σεβαστοῦ γέροντος ὁμολογοῦσι καὶ οἱ Ἕλληνες. «Ὁ ἀείμνηστος Κοραῆς ἔδωκεν ἡμῖν τὴν ἀνεκτίμητον συμβουλὴν καὶ τὸ παράδειγμα ἵνα ἀσχοληθῶμεν εἰς τὴν ἀδιάλειπτον παράθεσιν τῆς σημερινῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, πρὸς διόρθωσιν καὶ καλλωπισμὸν τῆς πρώτης καὶ πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς δευτέρας.» (Σούτσεια, Ἀθῆναι, 1853.)

(2) Ὁ Δεχὲχ ἐν τῇ «Συνοπτικῇ θεωρίᾳ του περὶ τῆς ἀληθοῦς προφορᾶς τῆς

Τὴν μὲν Λατινικὴν διεδέξαντο αἱ γλῶσσαι αἱ καλούμεναι Ῥωμανικαὶ, θυγατέρες λίαν ἀνόμοιοι τῇ μητρί· ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἐν ὁλοκλήρῳ χιλιοετηρίδι πολιτικῆς παρακμῆς καὶ δουλείας ἀπέβαλλε μὲν κατὰ καιροὺς τὰ πολυτιμότατα αὐτῆς κειμήλια, ἅτινα ἀμέσως ἀντικαθιστῶντο διὰ τῶν ῥακῶν τῶν ξένων κατακτητῶν, ἀνεχαιτίζετο δὲ ἐν τῇ εὐγενεῖ πορείᾳ της, ἐδεσμεύετο ἐν τοῖς πρότερον ἐλευθέροις κινήμασί της καὶ ἐμαραίνετο κατὰ τὴν ἐπανθοῦσαν αὐτῇ χάριν τε καὶ κομψότητα· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ της ἔμεινεν ἀείποτε ἡ αὐτὴ, ὡς ὁ βασιλεὺς, ὅστις, εἰ καὶ πτωχεύσας καὶ ἀποσυληθεὶς ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος, οὐδὲν ἄλλο ἀποβάλλει ἢ τὴν ἐξωτερικὴν μεγαλοπρέπειαν, ἣν ἐνδέχεται βραδύτερον νὰ ἀνακτήσῃ. Τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας πνέουσα ἀπὸ τεσσαράκοντα ἤδη ἐτῶν, ἀναλαμβάνει σήμερον ἡ ἀθάνατος αὕτη γλῶσσα ὅλην τὴν ἀρχαίαν της δύναμιν καὶ καλλονήν. Οἱ ἐν τῇ Δύσει σοφοὶ, οἱ μόνην τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν σπουδάσαντες, ἀναγινώσκουσι μετ' εὐκολίας, πολλάκις μεθ' ἡδονῆς, ἐνίοτε δὲ μετ' ἐκπλήξεως τὰ νεώτερα συγγράμματα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος· νοοῦσι δὲ ἀκριβῶς καὶ αὐτὰς τὰς χάριν τῶν πολλῶν συντασσομένας Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας. Ἂς ἀποσκορακίσωμεν λοιπὸν τὸν ὅρον, γλώσσης νεκρᾶς, ὅστις οὐδαμῶς ἐφαρμόζεται εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα οὐ μόνον ζῇ, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται καὶ καθ' ἑκάστην ἀγωνίζεται ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν εὐκλεᾶ πατρῴαν κληρονομίαν της.

Ἑλληνικῆς» ἔγραφε τῷ 1846· «Διὰ τοιαύτης προφορᾶς προσεγγίζομεν εἰς ὁλόκληρον ἔθνος, μεταποιοῦντες γλῶσσαν ἀρχαίαν καὶ νεκρὰν εἰς νέαν καὶ ζῶσαν. Μὴ ἆρά γε ἐπαύσατο ὑπάρχουσα ἡ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Χρυσοστόμου; Ἡ σπουδὴ τῆς ἱστορίας της μαρτυρεῖ τὴν αἰωνιότητά της· περὶ ταύτης, ὡς περὶ τοῦ φοίνικος, ἁρμόζει τὸ λόγιον· «Εἷς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀνανεῶν καὶ πάλιν ἑαυτὸν σπείρων.»

Una est quæ reparet seque ipsa reseminet.

Μέχρι τίνος θὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τῶν ἡμετέρων ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος τὸ ἀπαίσιον μεσότοιχον προφορᾶς πλαστῆς καὶ ἐπιτετηδευμένης, τὴν ὁποίαν ἄλλως τε καὶ Ἄγγλοι καὶ Γερμανοὶ καὶ Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ ῥυθμίζουσι κατὰ τὰ ἴδια φωνητικὰ ὄργανά των; Μέχρι τίνος θὰ ἐμμένωμεν ἐν τῇ σφαλερᾷ γνώμῃ περὶ τοῦ λεγομένου θανάτου γλώσσης πραγματικῶς ἀθανάτου; Τὴν γλῶσσαν ταύτην οὐδέποτε ὑπέλαβε νεκρὰν ὁ ἔνδοξος καὶ μέγας Ἑλληνιστὴς, οὗτινος οἰκτείρομεν τὴν πρόσφατον τελευτήν. Ὁ Κ. Ἄσιος, ὅστις ὡς δευτέρας μητρικὰς γλώσσας του ἀκριβέστατα ἐγίνωσκε καὶ ὀρθότατα ἔγραφε καὶ ἐλάλει τὴν Λατινικὴν, τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικὴν, προετίμησε πασῶν τούτων τὴν Ἑλληνικὴν, ἐν ᾗ πεντήκοντα ὅλα ἔτη διετέλεσε συγγράφων καθ' ἑκάστην τὰ αὐτῷ τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν συμβάντα ἢ ἀκουσθέντα.

Ἡ παρ' ἡμῖν διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπαιτεῖ μεγάλην μεταρρύθμισιν· πρῶτον μὲν ὀφείλει νὰ ἐγκολπωθῇ τὴν παράδοσιν καὶ νὰ καταλίπῃ προφορὰν μηδαμῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας ἐρειδομένην· εἶτα δὲ πρέπει νὰ εἰσαχθῇ, τοὐλάχιστον διὰ τὴν ἐκμάθησιν τῶν στοιχείων της, ἡ αὐτὴ μέθοδος, καθ' ἣν μανθάνονται αἱ νεώτεραι γλῶσσαι, ἀναβαλλομένης τῆς διδασκαλίας τῆς θεωρητικῆς γραμματικῆς καὶ τῆς συντάξεως εἰς ἄλλον καιρὸν, ὁπόταν οἱ μαθηταὶ δύνωνται νὰ νοήσωσιν αὐτὰς εὐκολώτερον καὶ μετὰ μείζονος ὠφελείας. (Ἕπονται ἄλλαι τινὲς προτάσεις περὶ μεταρρυθμίσεως τῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διδασκαλίας ἐν τοῖς Γαλλικοῖς γυμνασίοις.) Περὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆς οὐδεὶς ἐφιλοσόφησεν ἐκτενέστερον τοῦ περικλεοῦς Ἑρμάννου· «Ὅσα μέχρι τοῦδε ἐξέθηκα (εἶπεν ἐπὶ τέλους) δὲν ἐξαρκοῦσιν ὅπως ἐξαντλήσωσιν ὃν προεθέμην σκοπόν. Μόνη ἡ ἀνάγνωσις τῶν συγγραφέων ἄγει εἰς

τὴν ἀληθῆ καὶ πλήρη κατανόησιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης.» Καὶ ὁ σοφὸς Κοραῆς δὲ λέγει που· «Ἐκ τῆς φιλοσόφου τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναγνώσεως μᾶλλον ἢ τῆς τῶν γραμματικῶν ἀδολεσχίας τὴν τῆς Ἑλλάδος φωνῆς γνῶσιν θηρατέον ἐστίν. Εἰ γὰρ μήτε Διονυσίῳ, τῷ φιλοσόφως τὰ τῆς γραμματικῆς ἐξετάσαντι, ἀνεξετάστως χρὴ πιστεύειν ἐν ἅπασιν, ἦπού γε ὡς Ἑλληνισμοῦ διδασκάλοις σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίζειν ὀφείλουσι τοῖς λαλιστέροις μὲν χελιδόνος ἐν τοῖς προχείροις, ἀφωνοτέροις δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἰχθύων ἐν τοῖς ὧν ἄνευ οὐχ ὅπως ἑλληνίζειν, ἀλλ' οὐδὲ συνιέναι τὰ τῶν Ἑλλήνων οἷόν τε.»

Πικρὰ πεῖρα διδάσκει, ὅτι καὶ οἱ ἐπιδόντες εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐγκαταλιμπάνουσιν αὐτὴν, ἅμα ἐγκύψαντες εἰς τὴν σπουδὴν πρακτικῆς τινος ἐπιστήμης. Πολλοὶ μάλιστα, μὴ ἐκτιμῶντες ἀκριβῶς τὴν ἐντεῦθεν προκύψασαν καθολικὴν ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεών των, οἰκτείρουσι τοὺς ἀτρύτους πόνους καὶ τὰ καλὰ ἔτη, ὅσα κατέτριψαν ἐν τῇ μελέτῃ αὐτῆς. Πάντη ἄλλως θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐδιδάσκετο κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον, καθ' ἣν αἱ ζῶσαι Εὐρωπαϊκαὶ γλῶσσαι, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν προφορὰν, ᾗ χρῶνται οἱ νῦν Ἕλληνες. Ἡ παρ' ἡμῖν νεολαία θὰ ἐτέρπετο ἀναγινώσκουσα αὐτὰ τὰ ἀθάνατα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ἀριστουργήματα, χωρὶς νὰ προσφεύγῃ εἰς ἀτελεῖς μεταγλωττίσεις ἢ καὶ ν' ἀγνοῇ αὐτὰ παντελῶς. Ἡ πρότασις τῶν Κ. Εἲχθὰλ καὶ Ῥενιέρη εἶναι φυσικωτάτη καὶ λίαν ἁπλῆ. Ἀφ' οὗ καθιερώθη ἐν ταῖς δευτερευούσαις σχολαῖς ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀρκεῖ νὰ διδάξωμεν αὐτὴν κατὰ τὰς νεωτέρας μεθόδους, καὶ κατὰ τὴν προφορὰν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, ὅπως παράσχωμεν τῇ νεολαίᾳ τῆς Γαλλίας καὶ ὅλης τῆς σοφῆς Εὐρώπης κάλλιστον μέσον διανοητικῆς συγκοινωνίας, ἐφαρμόσιμον εἰς πάσας τὰς

ἀνάγκας τῆς διανοίας καὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐν μόνῃ τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ θελήσωμεν νὰ ἐμμείνωμεν, τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀσίου, τοῦ Κοραῆ καὶ ἄλλων διακεκριμένων ἀνδρῶν, οἵτινες διὰ τῆς « φιλολογικῆς ἐφημερίδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως » ἐν καθαρῷ Ἑλληνικῷ ἰδιώματι πραγματεύονται τὰ ὑψηλότερα ἠθικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ζητήματα τῆς νεωτέρας ἐποχῆς, μαρτυροῦσι τρανῶς οὐ μόνον ὁποῖον ὄργανον παρέχει ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ὁπόταν τις γινώσκῃ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ δεξιῶς, ἀλλὰ καὶ ὅτι δεξιώτατα μεταχειρίζονται αὐτὸ οἱ ὑπολαμβάνοντες τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ὡς ζῶσαν.

Φ. ΔΥΒΝΕΡΟΣ.

Παραθέτομεν εἰς τὰ προηγούμενα τὰς τοῦ Κοραῆ σκέψεις περὶ γλώσσης, ἃς πᾶς γράφων τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὑπογραμμόν·

« Σκοπὸς τῆς παραβολῆς τῆς σημερινῆς γλώσσης μὲ τὴν παλαιὰν εἶναι νὰ διεγείρω τοὺς νέους εἰς ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς προγονικῆς γλώσσης, ὄχι διὰ νὰ τὴν ἀναστήσωσιν (ἂς ἀφήσωσι τὴν ἀνάστασιν αὐτῆς εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ χάρισμα τῶν θαυμάτων), ἀλλ' ὡς μόνον μέσον νὰ διορθώσωσι καὶ νὰ καλλύνωσι τὴν σήμερον ζῶσαν ἀπὸ ζῶντας λαλουμένην γλῶσσαν, τρίβοντες καὶ πλύνοντες τὰς προσκολλημένας εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν μακροχρόνιον τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους δυστυχίαν πολλὰς ἀσχημίας.

« Αὐτῶν ἡ τρίψις ὅμως καὶ πλύσις ἔχει χρείαν καὶ αὐτὴ προσοχῆς, μὴ συνεκτρίψωμεν πολλὰς αὐτῆς λέξεις καὶ φράσεις, τὸ φαινόμενον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πραγματικῶς βαρβάρους, καὶ γυμνώσωμεν τὴν γλῶσσαν ἀπ' ὅσα εἶχε πρὸ εἴκοσι ἑκατονταετηρίδων, βάλλοντες εἰς τόπον αὐτῶν, πάλιν ἐξ αὐτῆς, συνωνύμους μὲν λέξεις καὶ φράσεις, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι, συῤῥαπτόμεναι μὲ τὰς εἰς ὅλους συνήθεις, κατασκευάζουν τὸν δικαίως κωμῳδούμενον μακαρονισμόν.

. . . .

« Ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα εἶναι κοινὸν καὶ δημοτικὸν ὅλων τῶν ὁμογλώσσων κτῆμα, τόση μόνον ἐξουσία συγχωρεῖται εἰς τοὺς καλλωπιστὰς αὐτῆς, ὅση δὲν τοὺς κάμνει ἀκατανοήτους εἰς τὸν ἀπαίδευτον λαόν. Εἶναι ὅμως καὶ πολλόταται περιστάσεις ἀναγκάζουσαι τὸν γράφοντα νὰ μεταχειρίζεται καὶ λέξεις ἀγνώστους εἰς τοὺς πολλούς· ἀλλ' ἔχει καὶ τούτου θεραπείαν, ἂν φροντίζῃ νὰ τὰς θέτῃ εἰς τόπον ὅπου τρόπον τινὰ σχολιάζονται ἀπὸ τὰς συνοδευούσας λοιπὰς λέξεις, ἢ κἂν νὰ τὰς ἐξηγῆ μὲ ὑποσημείωσιν, διὰ νὰ γνωρίζωνται εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ ὅλους. Ἂν ἦναι χρέος τῶν λογίων νὰ συγκαταβαίνωσιν εἰς τὴν ἄγνοιαν

τῶν χυδαίων, διὰ νὰ μὴν ἀκούωσι κατὰ πᾶσαν ὥραν ἀπ' αὐτοὺς τὸ,

ἀμαθέστερόν πως εἰπὲ καὶ σαφέστερον,

χρεωστοῦν ὅμως καὶ οἱ χυδαῖοι νὰ ἀναβαίνωσι κατὰ μικρὸν πρὸς τοὺς λογιωτέρους, διὰ νὰ μὴν ἀποχυδαϊσθῶσιν ὁλότελα. Δὲν εἶναι δίκαιον οὔτ' οἱ ἰδιῶται νὰ καταδικασθῶσιν εἰς τὴν ἀκαταληψίαν τῆς γλώσσης, διὰ τὴν ἄλογον ὄρεξιν τῶν ζητούντων ν' ἀναστήσωσι τὴν παλαιὰν γλῶσσαν, οὔτε πάλιν οἱ λόγιοι νὰ καταφρονήσωσι, πρὸς χάριν τῶν ἀπαιδεύτων, τὸν καλλωπισμὸν καὶ πλουτισμὸν τῆς γλώσσης. Ἡ ἀνάστασις εἶναι ἀδύνατος· μέρος τι μόνον ἀπὸ τὸν πλοῦτον τοῦ νεκροῦ τούτου μᾶς ἐσυγχωρήθη νὰ κληρονομήσωμεν, καὶ νὰ τὸ συναρμόσωμεν μὲ τὴν κοινὴν γλῶσσαν. Καὶ τὸ μέρος τοῦτο, κατ' εὐτυχίαν, εἶναι ἀσυγκρίτως πλουσιώτερον τῶν ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καταγομένων νεωτέρων γλωσσῶν.

« Ὁ πλοῦτος οὗτος ἔδωκεν ἀφορμὴν καὶ εἰς τὸ ἀηδέστατον μιξοβάρβαρον ὀνομαζόμενον ὕφος. Ἀπὸ πολλὰς συγχωρημένας τῆς παλαιᾶς μιμήσεις ἀπατώμενοι, ἐμβάλλομεν εἰς τὴν νέαν καὶ τὰ ἀσυγχώρητα, καὶ ἐξεναντίας καταφρονοῦμεν λέξεις καὶ φράσεις χρηστὰς, εὑρισκομένας πολλάκις καὶ εἰς τοὺς παλαιούς· συλλογιζόμενοι, ὡς φαίνεται, τὸ « Ἐπειδὴ τοῦτο συγχωρεῖται, διὰ τί ὄχι καὶ ἄλλο τοιοῦτον; » Ἀλλ' εἶναι ἄλλος λογικώτερος συλλογισμὸς, τὸ « μέχρι τούτου ». Τοῦτον ἀμελοῦντες κοπιάζομεν κόπον μάταιον νὰ συγκλώθωμεν τὰ ἀσύγκλωστα, καὶ ἀπομακρύνομεν τοὺς ἀναγινώσκοντας ἀπὸ τὴν ἐνδεχομένην ἐκ τῶν γραμμένων ὠφέλειαν. »

Κ. Β. ΑΣΙΟΣ

ΚΑΙ

ΟΙ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΛΟΓΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ

ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΟΥΡΒΩΝΩΝ

ὑπὸ Brunet de Presle (1).

Καταλαμβάνων σήμερον τὴν ἕδραν κλεινοῦ καὶ σεβαστοῦ διδασκάλου, οὗτινος αἱ σπουδαῖαι καὶ ἐμβριθεῖς παραδόσεις ἀπὸ τριακονταετίας ἤδη καὶ ἐπέκεινα ἐφείλκυσάν με εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, — διδασκάλου, ὅστις μέχρι τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν δὲν διέλιπεν ἐνθαῤῥύνων καὶ συμβουλεύων με, καὶ οὗτινος ἡ πρὸς ἐμὲ εὔνοια καὶ ὑπόληψις πλεῖστον ὅσον συνετέλεσαν ὅπως ἀναδειχθῶ πρότερον μὲν συνέταιρός του ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, νῦν δὲ διάδοχός του, καθῆκον

(1) Τὸν ἀνωτέρω ἐναρκτήριον λόγον, ἐκφωνηθέντα ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ παρὰ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ καὶ ἐπιφανοῦς φιλέλληνος Κ. Brunet de Presle συνιστῶμεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁμογενῶν, ὡς διασαφοῦντα τὸν ἔνθερμον ζῆλον μεθ' οὗ σπουδάζεται ἐν Παρισίοις καὶ ἐκτιμᾶται ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γραμματολογία.

εὐγνωμοσύνης ἐπιτελῶ ἀρχόμενος τοῦ λόγου ἐξ αὐτοῦ. . . . . Ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν πολλοὶ καθηγηταὶ διὰ τῆς πολυμαθείας καὶ τῆς εὐφραδείας των κατορθοῦσι νὰ συλλέξωσι περὶ ἑαυτοὺς πολυαρίθμους καὶ ἐνθουσιώδεις ἀκροατάς. Ὁ Κ. Ἄσιος τοὐναντίον, ἀποφεύγων τὰς ἐπιδείξεις, διδάσκων γλῶσσαν, ἧς ἡ ὠφέλεια φαίνεται κατὰ πρώτην ὄψιν σμικρὰ καὶ λίαν περιωρισμένη, καὶ ἀρκούμενος εἰς ὀλιγοστὸν ἀριθμὸν φιλομαθῶν καὶ πεφιλημένων ὁμιλητῶν, ἠξιώθη τῆς σπανίας τιμῆς νὰ σχηματίσῃ σχολὴν ἰδίαν, καθ' ἣν μάλιστα ἐποχὴν τηλικαύτη εἶναι ἡ τῶν ἰδεῶν κίνησις, ὥστε ἀμοιβαίως πιέζονται, ὠθοῦνται καὶ ἐξαλείφονται. . . . .Ἐγκρατέστατος ὢν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἥτις ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν ὑψίστων δαιμονίων πνευμάτων, καὶ ἥτις πλέον παρὰ πᾶσαν ἄλλην διενήργησε τὴν διάδοσιν τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ Κ. Ἄσιος ἀνηρεύνα παλινδρομικῶς τὴν πορείαν τῶν αἰώνων καὶ κατεδείκνυεν ἐν ταῖς διαδοχικαῖς τροποποιήσεσι τῆς γλώσσης, ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ὀθνείων λέξεων, καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ καὶ ἀποδοχῇ λέξεων νέων, τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐπαναστάσεων, τὴν μεταβολὴν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἰδεῶν, τῶν ὁποίων αἱ γλῶσσαι παριστῶσιν ἀείποτε πιστὴν εἰκόνα καὶ ἀντανάκλασιν. Παραβάλλων δὲ πολλάκις ἃς ὑπέστησαν παραπλησίους μεταμορφώσεις ἥ τε νεωτέρα ἑλληνικὴ καὶ αἱ γλῶσσαι α ῥωμανικαὶ, ἠγόρευεν οὕτω ὑπὲρ τῆς συγκριτικῆς γραμματολογίας, ἣν καὶ καθιέρωσεν ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ παρ' ἡμῖν διδασκαλίᾳ. Ἑνὶ λόγῳ ὁ εἰδικὸς χαρακτὴρ τῆς μεθόδου του συνίσταται κατ' ἐξοχὴν εἰς τοῦτο, ὅτι διετράνωσε τὴν στενωτάτην καὶ γονιμωτάτην συνάφειαν τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γραμματολογίας. . . . .

Ὁ παρά τε τῶν σοφῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων τῆς Εὐρώπης ἐτιμηθεὶς Ἄσιος μετέσχε τῆς χαρᾶς νὰ ἴδῃ ἐστεμμένους μὲν

τοὺς ἀγῶνάς του, αὐξανομένην δὲ καὶ πολλαπλασιαζομένην τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν, οὓς ἄλλοτε παρώτρυνεν ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν σπουδῶν των. Ἐν Ἀφρικῇ ἀξιωματικοὶ, διανύσαντες τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων ἐν τῇ πολυτεχνικῇ σχολῇ, κατατρίβουσι τὰς ὥρας ἐν αἷς σχολάζουσιν ἀναζητοῦντες τὰ διδακτικὰ ἴχνη τῆς ῥωμαϊκῆς μετοικίσεως. Ἐν Σορβόννῃ καὶ ἐν τῷ Κολλεγίῳ τῆς Γαλλίας καθηγηταὶ τανῦν ἐπιφανεῖς ἀποκαλύπτουσι τὰς ποικίλας τῆς ἑλληνικῆς γραμματολογίας καλλονὰς ἢ ἀναλύουσι τὴν πολύπλοκον μηχανὴν τῆς ῥωμαϊκῆς πολιτείας. Ἀλλαχοῦ πάλιν ἀρχαιολόγοι, παλαιογράφοι, νομισματολόγοι ἑρμηνεύουσι τὰ κείμενα καὶ τὰ μνημεῖα τῆς τέχνης, ἀνερευνῶσι βιβλιοθήκας, ἐκ τῶν ὁποίων κομίζουσιν ἄγνωστα χειρόγραφα, ἢ μεταφέρουσιν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν τὴν ἀσφαλῆ μέθοδον τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σοφῶν. Πολλὰ μέλη τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς διευκρινοῦσι μετὰ σοφίας ἅμα καὶ αἰσθητικῆς κρίσεως ὅσα ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὐτῶν ἀπαντῶσι μνημεῖα· ἄλλοι δὲ, εἰ καὶ πολυάσχολοι, τηροῦσιν ἄσβεστον ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ ἱερὸν πῦρ τῶν γραμμάτων. Σύμπαντες οὗτοι δὲ κηρύττουσι μετ' εὐγνωμοσύνης, ὅτι ὁ Κ. Ἄσιος ἀνῆψε παρ' αὐτοῖς τὸν ἔρωτα τῶν γραμμάτων, ἅτινα τιμῶσι καὶ ἡδύνουσι νῦν τὸν βίον των.

Ὁ κατὰ τὴν 24 τοῦ λήξαντος μαΐου 1865 ἐπελθὼν θάνατός του κατελύπησε τοὺς φίλους καὶ τοὺς θαυμαστάς του. Εἰς τὸ τελευταῖον χαῖρε, τὸ ἀποδοθὲν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐν ὀνόματι τῆς ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν, τῆς αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς καὶ τῆς σχολῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν, προσετέθησαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐπικήδειοι λόγοι, ἐκφωνηθέντες ὑπὸ τῶν συνεταίρων καὶ τῶν μαθητῶν του, καὶ ἀκμαῖοι εἰσέτι ὄντες ἐν τῇ μνήμῃ ὑμῶν. Τούτου ἕνεκα περιορίζομαι σήμερον εἰς ἓν μόνον, ἵνα δηλαδὴ παραστήσω τοὺς πό-

Imp Lemercier et Cie r. de Seine 57 Paris

ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

νους αὐτοῦ καὶ τὰς σπουδὰς περὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐν ᾗ κατεδαπάνησε πλείστας ὅσας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὥρας. . . . .

Ὁ Κάρολος Βενέδικτος Ἄσιος ἐγεννήθη τῷ 1780 ἐν Σούλζῃ, καὶ ἐσπούδασε πρῶτον ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Βεϊμάρης παρὰ τῷ σοφῷ Βοιττιγέρῳ, εἶτα δὲ ἐν Ἀλμστεδίῳ καὶ ἐν Ἰένῃ. Εἰκοσαετὴς τὴν ἡλικίαν ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς τιμώσης τὰ γερμανικὰ πανεπιστήμια βασίμου κλασικῆς παιδείας, μετέβη τῷ 1801 εἰς Παρισίους ὅπως αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν γνώσεών του.

Οἱ τότε καιροὶ δὲν ἦσαν τὸ παράπαν αἴσιοι εἰς τὴν θεραπείαν φιλολογικῶν σπουδῶν. Ἀνατραπέντων τῶν ἀρχαίων ἐπιστημονικῶν καθιδρυμάτων ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, οἱ λόγιοι καὶ οἱ ἐπιστήμονες εἶχον διασπαρῆ ἀλλαχόσε. Καίτοι δὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἀπέκλινεν εἰς τὰς φυσικὰς καὶ τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας, ὑπῆρχον ὅπως δή ποτε ἐν Γαλλίᾳ ἐκλεκτοὶ ἄνδρες, μέλλοντές ποτε νὰ δοξάσωσι τὴν πατρίδα των διὰ τῆς σπουδῆς τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς ἀρχαιότητος, λ. χ. ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἡμετέρας ταύτης σχολῆς καὶ ὁ διδάσκαλος πάντων τῶν ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας ἀσχολουμένων Σίλβεστρος Σασῦς, ὁ διάσημος ἐπὶ ταῖς ἀρχαιολογικαῖς περιηγήσεσι Μελλῖνος, καὶ ὁ Κ. Βιλλοισῶν, περὶ οὗ προτίθεμαι νὰ λαλήσω μακρότερον, διότι οὗτος εἰσήγαγεν εἰς Γαλλίαν τὴν δημόσιον τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης διδασκαλίαν, καὶ εὗρεν ἐν τῷ Κ. Ἀσίῳ ἄξιον διάδοχον καὶ ἐκτελεστὴν τῶν σχεδίων του, ἅτινα δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ ἕνεκα τῆς προώρου αὐτοῦ τελευτῆς.

Ὁ Βιλλοισῶν ἐκτήσατο ὄνομα καὶ δόξαν ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς προτελείοις τοῦ φιλολογικοῦ βίου του. Τῷ 1772 ἡ παλαιὰ τῶν

ἐπιγραφῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν Ἀκαδημία ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἄδειαν νὰ παραλάβῃ ὡς μέλος της τὸν νεαρὸν Βιλλοισῶνα πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τεταγμένης πεντεκαιεικοσαετίας. « Ἐπειδὴ ὁ νέος Βιλλοισὼν προκατέλαβε τὴν ἡλικίαν τῶν ἐμβριθῶν γνώσεων, δίκαιον εἶναι νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς αὐτῶν πρὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. » Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁμηρικοῦ λεξικοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου ἐδημοσίευσε διατριβὴν περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων τῆς Καινῆς Διαθήκης χειρογράφων, καὶ τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἁγ. Μάρκου συλλεχθέντα Ἀνέκδοτα. Ἐν τῇ περικλεεῖ ταύτῃ βιβλιοθήκῃ ηὐμοίρησεν ὁ Βιλλοισὼν νὰ ἀνεύρῃ ἓν τῶν ἀξιολογωτέρων τῆς Ἰλιάδος χειρογράφων μετὰ πολλῶν ἐπὶ τοῦ περιθωρίου σημειώσεων τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν. Ἐλπίζων, ὅτι θὰ εὕρῃ ἐν Ἑλλάδι ὅμοιόν τι χειρόγραφον τῆς Ὀδυσσείας, ἐπεχείρησε τὸν εἰς τὴν Ἀνατολὴν πλοῦν. Τῷ 1785 συνώδευσε τὸν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ συνέταιρον αὐτοῦ, κόμητα Choiseul-Gouffier, ὅστις, εἰ καὶ περιηγησάμενος πρότερον τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ 1776, ἔρωτι ὅμως φιλομαθείας ὁρμώμενος, ἐπανήρχετο ἐκεῖσε ὡς πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ πολλῶν καλλιτεχνῶν καὶ λογίων.

Ὁ Κ. Choiseul δὲν ἐμιμήθη τοὺς προκατόχους του, τοὺς καταμετρήσαντας ἁπλῶς τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ συλλέξαντας ὀλίγα τινὰ τεμάχια αὐτῶν· ἀλλὰ μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ περιέγραψε καὶ κάλλιστα ἐσχεδιογράφησε τοὺς τόπους τοὺς περικλείοντας τὰ λείψανα τῶν ἀριστοτεχνημάτων τῆς ἀρχαιότητος, τῶν ὁποίων ἡ ἀντίθεσις ηὔξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν λύπην ἐπὶ τῇ οἰκτρᾷ καταστάσει, εἰς ἣν εἶχον περιπέσει οἱ τῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι. Πρὸς τούτους δὲν ἐδείχθη ὁ Choiseul ἀδιάφορος. Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ ἐκπλαγῇ

καὶ νὰ μὴ συγκινηθῇ ὑπὸ τῆς πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς διενεργουμένης κινήσεως τῶν πνευμάτων, καὶ ὑπὸ τοῦ νέου ὀποῦ, δι' οὗ θὰ ἀνεβλάστανον μετ' ὀλίγον θαλεροὶ κλῶνες ἐκ τοῦ παλαιοῦ ἑλληνικοῦ στελέχους;

Τῷ 1770 ἡ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτειρα, εἰσβαλοῦσα εἰς Τουρκίαν, ἤγειρε καὶ τοὺς Ἕλληνας εἰς στάσιν, δοῦσα αὐτοῖς ἣν οὐδέποτε ἀπέβαλον ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἀνακτήσωνται τὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ναὸν καὶ θὰ ἀνιδρύσωσι τὸν θρόνον τοῦ Κωνσταντίνου. Ναυτίλοι καὶ ἁρματωλοὶ, ἀποδεξάμενοι ἀσμένως τὴν πρόσκλησιν, ἔδειξαν ὅτι δὲν εἶχε τέλεον ἐξαλειφθῇ ἡ ἀνδρία ἐν Ἑλλάδι. Διάφοροι πολιτικοὶ συνδυασμοὶ ἠνάγκασαν τὴν Αἰκατερίναν νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην ἐπωφελῆ τῇ Ῥωσσίᾳ καὶ νὰ κυρώσῃ ὑπὲρ τῶν ἐν Τουρκίᾳ χριστιανῶν ὑπηκόων ὅρους τινὰς, οἵτινες ὅμως δὲν διεκώλυσαν τὴν τῆς Πελοποννήσου λεηλασίαν. Οἱ Ἕλληνες, ἐγκαταλειφθέντες παρὰ τῆς Εὐρώπης, δὲν ἐγκατέλιπον αὐτοὶ ἑαυτούς. Ἰδόντες, εἰ καὶ πόῤῥωθεν, τὴν ἡμέραν τῆς ἐλευθερίας, ἠθέλησαν νὰ φανῶσιν ἄξιοι αὐτῆς. Διεσπάρησαν εἰς τὴν Εὐρώπην χάριν μαθήσεως ἢ χάριν ἐμπορίου. Ἐν Ἑνετίᾳ, Τεργέστῃ, Βιέννῃ, Ὀδησσῷ, Μόσχᾳ, Πετρουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ συνέστησαν ἀποικίαι Ἑλλήνων μνημονευόντων ἀείποτε τῆς φίλης πατρίδος. Οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαιδευθέντες Ἕλληνες δὲν ἔγραφον ἐν αἷς ἐξέμαθον ὀθνείαις γλώσσαις, ἀλλὰ συνέτασσον πονήματα πρωτότυπα ἢ μεθηρμήνευον συγγράμματα εἰς τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν, ἣν διέπλασσον καὶ ἐκάθαιρον διὰ τοῦ καλάμου των. Πλούσιοι ἔμποροι ἐδαπάνων εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων τούτων, ἅτινα ἀπέστελλον ἀμισθὶ εἰς Ἑλλάδα, ἢ συνίστων σχολεῖα ἐν ταῖς γενεθλίοις χώραις των. Διερμηνεῖς καὶ ὁσποδάροι Ἕλληνες εἰργάζοντο παντὶ σθένει ὑπὲρ τῆς παλιγγενεσίας ὑποστηριζόμενοι μετὰ ζήλου μεγάλου καὶ παρὰ τῶν ἑλλήνων κληρικῶν.

Ὁ ἀπὸ μοναστηρίου εἰς μοναστήριον πρὸς ζήτησιν χειρογράφων ἐρχόμενος Βιλλοισὼν ἐγνώρισε πολλοὺς ἕλληνας κληρικοὺς καὶ ἐξεπλάγη εὑρὼν αὐτοὺς πολὺ σοφωτέρους καὶ πολυμαθεστέρους παρ' ὅσον τοὺς ἐνόμιζεν ἡ σοφὴ Εὐρώπη, ἀφ' ὅτου μάλιστα ἡ πλαστὴ προφορὰ ἡ ἐπὶ τῆς ἐσφαλμένης τοῦ Ἐράσμου θεωρίας ἐρειδομένη, εἰσαχθεῖσα εἰς τὰ ἡμέτερα πανεπιστήμια, μέγαν ἀνήγειρε φραγμὸν μεταξὺ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Βιλλοισὼν δὲν εὗρε μὲν τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ χειρόγραφα, ἐνόησεν ὅμως ὅτι τῶν Ἑλλήνων ἥ τε λαλουμένη γλῶσσα καὶ τὰ ἀρχαιοπαράδοτα ἔθιμα ἦσαν τὸ κάλλιστον σχόλιον τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐρευνηθῶσιν ἀμφοτέρων τὰ ἴχνη δι' ὅλης τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Ὁ Βιλλοισὼν, ἔμπλεως τῆς γονίμου ταύτης ἰδέας, ἣν ἄλλος τις τοῦ κόμητος Choiseul συνέταιρος ὁ « Guys » ἐσκιαγράφησεν ἐν τῇ « φιλολογικῇ τῆς Ἑλλάδος περιηγήσει », ἐπανῆλθεν οἴκαδε προτιθέμενος νὰ συγγράψῃ γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἱστορίαν καὶ νὰ ἐξεικονίσῃ συγχρόνως τὴν παροῦσαν αὐτῆς κατάστασιν. Βραχὺν ὅμως χρόνον μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδόν του αἱ τῆς ἐπαναστάσεως πρόοδοι κατετάραξαν τὴν ὕπαρξίν του. Τὸ γένος του, αἱ σχέσεις του καὶ τὰ ζωηρὰ φρονήματά του ἐξετίθουν αὐτὸν εἰς μυρίους κινδύνους ἐν Παρισίοις. Ἀναχωρήσας εἰς Ὀρλεάνην ἐκλείσθη εἰς μυριόβιβλον βιβλιοθήκην ἔνθα, τὸν κάλαμον ἀείποτε διὰ χειρὸς ἔχων, ἀνέγνω πάλιν ἅπαντας τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, καὶ δὶς ἐμελέτησε τὴν πολύτομον βυζαντινὴν ἱστορίαν, σταχυολογῶν ὅσα ἔμελλε νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῷ συγγράμματί του. Κοπάσαντος τοῦ πολιτικοῦ σάλου ὑπέστρεψεν εἰς Παρισίους· οἱ ἔφοροι τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ἐπέτρεψαν αὐτῷ τὴν παράδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν αὐταῖς ταῖς αἰθούσαις τοῦ μεγάλου τούτου καθιδρύματος, πεποι-

θότες, ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτῶν δὲν συνίστατο ἁπλῶς εἰς τὸ ἀγοράζειν καὶ φυλάττειν τὰς βίβλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ διευκολύνειν τὴν ἀνάγνωσιν καὶ κατάληψίν των, ὅπως μᾶλλον προάγωσι τὴν ἐπιστήμην.

Αἱ παραδόσεις τῆς ἑλληνικῆς διήρκεσαν μίαν μόνην ἑξαμηνίαν, οὐχὶ δῆθεν ἕνεκα τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσι φράγκων, ἅτινα ἠναγκάσθη νὰ αἰτῇ κατὰ μῆνα παρὰ τῶν ἀκροατῶν του ὁ ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τὰ πάντα ἀφαιρεθεὶς Βιλλοισῶν, ἀλλὰ διότι ἀνέπτυσσε καὶ ἐπεδαψίλευε πολυμάθειαν πολλῷ εὐρυτέραν ἧς ἦσαν τότε δεκτικοὶ οἱ μαθηταί του. Ἐκ τῶν τοῦ Βιλλοισῶνος ὁμιλητῶν, οἵτινες σχεδὸν ἅπαντες βραδύτερον κατέστησαν ἐπίσημοι καθηγηταὶ, εἷς ἦτο καὶ ὁ ἀρτίως ἐξ Ἰένης ἐλθὼν Γερμανὸς, ὅστις δὲν ἐπτοεῖτο οὐδεμίαν οὐδὲ τὴν εὐρυτάτην πολυμάθειαν, ἀλλ' ἀείποτε ἐζήτει εὐκαιρίαν ὅπως διδαχθῇ ὅσα πλεῖστα. Τὰ δίδακτρα μόνον δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτίσῃ, διότι, ἅμα μεταβὰς εἰς Παρισίους, ἐκλάπη τὸ βαλάντιον καὶ ἐπομένως ἠναγκάσθη νὰ παραδίδῃ μαθήματα πρὸς πορισμὸν τοῦ βίου. Ὁ Βιλλοισὼν, ὅστις μετ' εὐγνωμοσύνης ἐμνημόνευε τῆς δεξιώσεως, ἧς, νέος ἔτι ὢν, ἔτυχεν ἐν Βεϊμάρῃ, ἐβοήθησε τὸν νεαρὸν Ἄσιον μετὰ μεγίστης ἀβροφροσύνης, αἰτήσας δῆθεν αὐτὸς παρὰ τοῦ Γερμανοῦ παραδόσεις. Μετ' ὀλίγον δὲ τοιαύτην συνῆψαν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν σπουδῶν καὶ διανοητικῶν πόνων, ὥστε βραδύτερον ἐνόμιζέ τις ὅτι περιηγήθησαν τὴν Ἑλλάδα συναμφότεροι. Ὁ Ἄσιος ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Βιλλοισῶνος τὴν ἀνάγνωσιν τῶν χειρογράφων καὶ τὴν νεωτέραν τῆς ἑλληνικῆς προφοράν. Πρὸς τοῦτον ὀφείλει ὁ αὐτὸς καὶ τὴν γνωριμίαν μετὰ τοῦ Κ. Choiseul, οὗτινος αἱ διδακτικώταται ὁμιλίαι, ὁ γλυκὺς τρόπος καὶ ἡ εὐφράδεια τοῦ λέγειν ἐπέδρασαν οὐχὶ μικρὸν ἐπ' αὐτόν. Ἐν ταύτῃ τῇ κοινωνίᾳ τελευταῖον ἐγνώρισε

καί τινας τῶν Ἑλλήνων λογίων, οἵτινες ἠνέῳξαν εἰς τὴν περιέργειάν του πάντῃ νέον ὁρίζοντα.

Ἀναλαβὼν ὁ Βιλλοισὼν τὴν θέσιν του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιγραφῶν, ἀνεδείχθη ἔνθερμος προστάτης καὶ συνήγορος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἔν τε τῇ « Ἐγκυκλοπαιδικῇ Ἀποθήκῃ » καὶ ἐν τοῖς τῶν σοφῶν συλλόγοις, ἔνθα ὁ σφοδρὸς λόγος του ἐπηύξανε τὸ κῦρος τῆς ἑαυτοῦ πείρας. Ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν προσετέθη δι' αὐτὸν μία ἕδρα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἦτο ἀνάλογον πρὸς τὴν ἰδέαν ἣν αὐτὸς ἐσχημάτισε περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ περὶ τῆς ὠφελείας της. Κατ' αὐτὸν καὶ κατὰ τοὺς πλείστους τῶν λογίων Ἑλλήνων οὔτε δυνατὸν ἦτο οὔτε ἔπρεπε νὰ χωρισθῇ ἡ ἑλληνικὴ εἰς δύο γλώσσας, ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν. Ποῦ νὰ τεθῶσι τὰ ὅρια αὐτῶν; Πλησίον τῆς γλώσσης τῆς κανονιζομένης ὑπὸ τῶν γραμματολογικῶν ἀριστουργημάτων ἀείποτε διαπλάσσεται καὶ ἄλλη τις γλῶσσα οἰκιακὴ καὶ λαλουμένη, ἥτις ἀπομακρύνεται ὁσημέραι ἀπὸ τῆς γραφομένης τοῦ τε χρόνου προϊόντος καὶ δὴ καὶ κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς τοῦ ἔθνους ἐκπαιδεύσεως. Δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος οἱ μὲν πολλοὶ ἐλάλουν καθόλου ἰδίωμα κατὰ σμικρόν τι διαφέρον τοῦ σημερινοῦ, αἱ δὲ ἀνώτεραι τῆς κοινωνίας τάξεις ἠγωνίζοντο νὰ διασώσωσι τὴν χρῆσιν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, τοὐλάχιστον ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ. Τοῦτο ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ὕστερον δὲ ἡ παράδοσις ἐτηρήθη ἀδιαλείπτως παρὰ τοῦ κλήρου, ὅστις προΐστατο διὰ παντὸς τοῦ ποιμνίου του. Οἱ γράφοντες ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθῶσιν ὅσον ἔνεστι τὸ ὕφος τοῦ Εὐαγγελίου, τὴν γλῶσσαν τῆς λειτουργίας, τὰς ὁμιλίας τοῦ Βασιλείου καὶ τοὺς λόγους τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐν τοῖς σχολείοις

τῆς Ἑλλάδος οὐδεμία ἄλλη γραμματικὴ ἐδιδάσκετο παρὰ τὴν τοῦ Λασκάρεως καὶ τοῦ Θεοδώρου Γαζῆ. Ὑπῆρχε λοιπὸν μία γλῶσσα τῶν λογίων, καὶ μία ἄλλη δημοτική, μία γραφομένη καὶ μία λαλουμένη, ἣν πολλοὶ ἐγκατέλιπον εἰς ἑαυτὴν καὶ τῆς ὁποίας τὴν ὕπαρξιν ἤθελον νὰ κρύψωσι πρὸς τοὺς ξένους. Ἄλλοι πάλιν Ἕλληνες οὐχ ἧττον λόγιοι καὶ αὐτοί, ἐφρόνουν ἀπ' ἐναντίας, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποδεχθῶσι τὸ ἔργον τοῦ χρόνου· ὅτι καθὼς τὰ παιδία, οὕτω καὶ τὸ ἔθνος εἶχεν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ του ἔμφυτόν τινα λογικὴν ὁρμήν, ἐπιτρέπουσαν αὐτῷ νὰ διαπλάσσῃ γλῶσσαν ἁπλουστέραν καὶ πραγματικῶς κανονικωτέραν παρὰ τὸ σύνολον ἐκεῖνο τῶν ἰδιωτισμῶν, οἵτινες εἶχον μὲν δικαίωμα νὰ ὑπάρχωσι, δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ καταφορτίζωσι τὴν γραμματικὴν ἄνευ βλάβης τῆς ἐλευθέρας πτήσεως τῆς διανοίας· ὅτι ἐξήρκει νὰ καθαρθῇ ἡ γλῶσσα ἀπὸ παντὸς ξένου στοιχείου ὅπως μορφωθῇ γλῶσσα ἁπλῆ ἐν τῇ πορείᾳ της, πλουσία ἕνεκα τοῦ ἀρχαίου λεξιλογίου ἐκ τοῦ ὁποίου ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἀρύηται (ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἄλλοι λαοὶ τοσαῦτα ἠρύσθησαν ἐξ αὐτοῦ), καὶ τελευταῖον γλῶσσα ἐναρμόνιος, εὔκαμπτος, εὐσύνθετος καὶ ἱκανὴ νὰ ἐκφράσῃ τὰ πάντα. Τοῦτο εἶναι κατ' ἐμὲ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καίτοι ἄλλως ἐξακολουθοῦντος τοῦ πολέμου καὶ τῆς διχονοίας ἕως τῆς σήμερον. Ἀλλ' ὁ Βιλλοισὼν ἐζήτει ἐν τῇ δημοτικῇ τῶν Ἑλλήνων γλώσσῃ πᾶν ὅ,τι ἔτεινεν ὅπως διαφωτίσῃ τὴν ἀρχαίαν. Κατώρθωσε νὰ μετατεθῇ ἡ ἀρτίως συστηθεῖσα ἕδρα εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Γαλλίας καὶ νὰ ὀνομασθῇ ἕδρα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς. Πρῶτος ὅρος τῆς συνδέσεως ταύτης θὰ ἦτο ἡ ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις κατάπαυσις τῆς τοῦ Ἐράσμου αἱρέσεως καὶ ἡ ἀντικατάστασις τῆς συνήθους ἐν Ἑλλάδι προφορᾶς, ἣν ἐπόθουν οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλληνιστῶν, ἣν ἔνιοι ἔκτοτε ἤδη ἀπε-

δέξαντο, καὶ τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἴδωμεν ὅσον ἔνεστι τάχιον καθιερωμένην ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ὠφελείᾳ τῶν σπουδαζόντων περὶ τὴν ἑλληνικήν.

Ὁ Βιλλοισὼν ἀπεβίωσε, πρὶν ἄρξηται τῶν παραδόσεων αὑτοῦ, μηνὶ ἀπριλίῳ 1805, μόλις ἄγων τὸ πέμπτον καὶ πεντηκοστὸν ἔτος. Ὁ Κ. Ἅσιος, λίαν συγκεκινημένος, ᾤκτειρε τὴν μεγάλην ζημίαν καὶ ἀπώλειαν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς ἐπιστήμης ἔν τινι λατινικῷ προλόγῳ, ἐν ᾧ προέβη εἰς τὸν ἀκρότατον τῆς ῥητορικῆς εὐφραδείας βαθμόν. Αἱ παρ' αὐτοῦ ἐξυμνούμεναι ἀρεταὶ τοῦ διδασκάλου, ἡ ποικίλη πολυμάθεια, ἡ τεράστιος μνήμη καὶ ἡ φιλοπροσηγορία αὐτοῦ ἀνηυρίσκοντο καὶ παρὰ τῷ μαθητῇ. Ἐπειδὴ ὅμως τότε ὀλίγον ἐγινώσκετο ἡ ἀξία καὶ ἡ μετριοφροσύνη του, κατηργήθη ἡ καθέδρα, ὡς μηδενὸς ὄντος ἀξίου ὅπως διαδεχθῇ τὸν Βιλλοισῶνα.

Ὁ τὸν Ἅσιον ἐπαξίως ἐκτιμήσας Κ. Choiseul ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ἔκδοσιν χειρογράφου, ὅπερ αὐτὸς ἐκόμισεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οὗτινος ὁ Βιλλοισὼν ἐμελέτα νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν δημοσίευσιν. Ἡ βίβλος περιελάμβανε τρεῖς τοῦ Λύδου πραγματείας περὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἀρχῶν, περὶ τῶν μηνῶν καὶ τῶν οὐρανίων σημείων. Τὸ τρίτον μέρος τῆς διατριβῆς ἦτο λίαν δυσανάγνωστον διά τε τὴν δυσχερῆ γραφὴν καὶ διὰ τὴν μεγάλην τοῦ χειρογράφου φθοράν. Αὐτὸ τοῦτο ὅμως προετίμησεν ὁ Ἅσιος. Ἡ ἐπιτυχεστάτη συμπλήρωσις τῶν κεχηνότων ἀνεβίβασεν ἀμέσως τὸν ἐκδότην τῶν de Ostentis εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῶν σοφῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔλαβεν ὁ Κ. Ἅσιος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων μικράν τινα θέσιν, ἣν κατέστησεν ἐπίσημον διὰ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐνταῦθα ἠσχολήθη.

Χάρις εἰς τὰς ἐν Ἰταλίᾳ νίκας μετηνέχθησαν εἰς τὴν ἡμετέ-

ραν βιβλιοθήκην ἐκ τοῦ Βατικανοῦ πάμπολλα χειρόγραφα, ἅτινα οὐδεὶς οὐδέποτε ἐν Ῥώμῃ ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας. Ὁ ἀκάματος Ἅσιος ἀνέγνω ἓν ἕκαστον τούτων, ἐσημείωσε πᾶν ὅ, τι ἐν αὐτοῖς περίεργον, χωρία ἀνέκδοτα, καὶ ἄλλας γραφὰς διαφερούσας. Ἡ μεγάλη αὕτη ἐργασία ἔληξεν ὁπότε αἱ τοῦ πολέμου περιπέτειαι ἀφήρεσαν πάλιν ἡμᾶς ὅσα πρότερον παρὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης ἐλάβομεν. Δὲν ἀπωλέσαμεν ὅμως ὁλοσχερῶς τοὺς καρποὺς τῶν πάλαι νικῶν, διότι ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κ. Ἀσίου γινώσκουσιν οἱ παρ' ἡμῖν λόγιοι ἀκριβῶς τὰ ἐν τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος χειρογράφοις κυριωδέστατα.

Τῷ 1815 ἀποκατεστάθη ἐκ νέου ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν ἡ παράδοσις τῆς νῦν καθομιλουμένης ἑλληνικῆς καὶ ἡ ἑλληνικὴ παλαιογραφία· διωρίσθη δὲ καθηγητὴς ὁ Κ. Ἅσιος. Οὐδεὶς ἐγίνωσκεν ὡς αὐτὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καὶ ὅσας αὕτη ὑπέστη μεταβολὰς διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, διὰ τῆς εἰς Βυζάντιον μεταθέσεως τοῦ ῥωμαϊκοῦ θρόνου, διὰ τῶν σταυροφοριῶν, καὶ διὰ τῆς ξενοκρατίας τῶν Φράγκων, τῶν Ἑνετῶν καὶ τῶν Τούρκων. Τὸ δὴ μέγιστον ἐλάλει αὐτὴν μετ' εὐχερείας μεγίστης, εἰ καὶ μηδέποτε ἐξελθὼν τῆς αἰθούσης τῶν χειρογράφων ἐπὶ ἄλλῳ σκοπῷ ἢ ἵνα ἐπισκεφθῇ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ βιβλιοθήκας. Ὅπως νοήσῃ τις πῶς ὁ Κ. Ἅσιος κατώρθωσε νὰ μάθῃ ἁπάσας τὰς νῦν διαλέκτους τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἤθη καὶ ἔθιμα, ἔπρεπε νὰ γένῃ ὡς ἐγὼ μάρτυς τῶν συναναστροφῶν του, ἐν αἷς, ἀποφεύγων πᾶσαν ματαίαν συνδιάλεξιν, ἐπροσπάθει νὰ διδάσκηται παρὰ τοῦ τυχόντος Ἕλληνος ὅσον πλείονα ἠδύνατο καὶ νὰ λαμβάνῃ παντοίας τοπογραφικὰς λεπτομερείας. Τοσοῦτον λοιπὸν ἦτο ἐγκρατὴς τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ὅτε πρώτην φορὰν ἐπεσκέφθη

τὴν Πελοπόννησον τῷ 1839, ὁ ὁδηγός του πλήρης θάμβους ἠρώτησεν αὐτὸν, ἐὰν ἦτο εἷς τῶν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ὁπλαρχηγῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου σπανίως εἴχομεν ἐν Γαλλίᾳ εὐκαιρίαν τοῦ συνδιαλέγεσθαι μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς τὰς ἡμετέρας σχολὰς δὲν ἐφοίτων τότε φιλομαθεῖς ἐξ Ἀνατολῆς νέοι ὡς σήμερον. Ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος Α΄ αἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς μυστικῆς Ἑταιρίας ἦσαν ἐστραμμέναι πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, διότι ἅπαντες ὠνειροπόλουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς Αἰκατερίνης σχεδίων. Πλὴν ἀλλ' ὅμως, μεθ' ὅλην τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Αἰγύπτου, μεθ' ὅλην τὴν λησμοσύνην τῆς γενεαλογίας, τῆς ἀναδειξάσης τὸν νεαρὸν ἥρωα ἀπόγονον τῶν ἐν τῇ νήσῳ Κύρνῳ (Corsica) ἀποικησάντων Κομνηνῶν καὶ νόμιμον τοῦ βυζαντινοῦ θρόνου διάδοχον, μεθ' ὅλην τελευταῖον τὴν μετὰ τοῦ σουλτάνου Σελὶμ συμμαχίαν τῆς Γαλλίας, ἔνιοι τῶν Ἑλλήνων ἐπέμενον φρονοῦντες, ὅτι ἡ ἐλευθερία των ἐπέπρωτο νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς Γαλλίας μᾶλλον ἢ ἀλλαχόθεν, διὸ καὶ ὅσον ἐνῆν αὐτοῖς εἰργάζοντο ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως τῶν δύο λαῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀγωγὴ καὶ ἡ εὐφυΐα παρήγαγον πλείστας ὅσας ἀμοιβαίας σχέσεις καὶ συμπαθείας.

Διὰ τῆς συνεργείας λοιπὸν εὐαρίθμων τινῶν Ἑλλήνων, Χρυσολωρᾶ, Ἰωάννου Λασκάρεως, Ἑρμωνύμου ἐκ Σπάρτης καὶ ἄλλων εἰσήχθη κατὰ τὸν πεντεκαιδέκατον αἰῶνα ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἰς τὸ ἡμέτερον ἐν Παρισίοις πανεπιστήμιον. Οἱ ἄνδρες οὗτοι δὲν ἦσαν ἐξ ἐπαγγέλματος σοφοί· οἱ μὲν εἶχον ἀναμιχθῆ εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς, οἱ δὲ ἦσαν ἔτι ἀφανέστεροι· καθ' ἣν ὅμως στιγμὴν ἡ βαρβαρότης ἠπείλει ἵνα καταστρέψῃ τὸν ἐν Ἀνατολῇ πολιτισμὸν, πάντες οὗτοι ἐνόησαν ὅτι ὤφειλον ἵνα μεταδώσωσιν εἰς ἄλλους εὐδαιμονεστέρους λαοὺς πᾶν ὅ, τι ἠδύναντο νὰ διασώσωσιν. Περὶ τούτους συνελέχθησαν οἱ λόγιοι

Longueil, Budé, οἱ ἐξ ἀλλοδαπῆς φοιτηταὶ, ὁ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς Γερμανίαν εἰσαγαγὼν Ῥεϋχλίνιος καὶ ὁ ἐκ Ῥοττερδάμου Ἔρασμος, ὁ τοσοῦτον πολυθρύλλητος ὕστερον καταστάς. Ἡ ζωηρὰ ἐντύπωσις, ἣν ἐνεποίησε τοῖς φοιτηταῖς ἡ τῶν Ἑλλήνων παρουσία, καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς, ὃν οὗτοι διήγειραν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητος, περιεγράφησαν λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Ὀδίου (Hody) ἐν τῇ βίβλῳ De græcis illustribus linguæ græcæ instauratoribus· καὶ ὁ Κ. Βιλλεμαῖνος δὲ ἐν ἑτέρᾳ βίβλῳ ἐπιγραφομένῃ « Λάσκαρις » διέσωσε πολλὰ περὶ τῶν λογίων τούτων ἀνδρῶν.

Οἱ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐννεακαιδεκάτου αἰῶνος εἰς Παρισίους μεταβάντες Ἕλληνες παρῆλθον σχεδὸν ἀπαρατήρητοι ἕνεκα τῆς τε πολυταράχου ἐποχῆς καὶ τῆς παρ' ἡμῖν προαγωγῆς τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὑπῆρχον ὅμως ἐξ αὐτῶν καί τινες πολλοῦ λόγου ἄξιοι· ἅπαντες δὲ ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῆς μεγίστης τῶν ἰδεῶν, τῆς ἀνυψωσάσης ἀείποτε τὴν καρδίαν, ἐνθαῤῥυνάσης δὲ καὶ αὐτοὺς ἵνα ὑπομείνωσι γενναίως τὴν ἀθλιότητα καὶ τὰς ἀδίκους περιφρονήσεις. Οἱ ἄνδρες οὗτοι δὲν ἐκόμιζον πλέον τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ὁμήρου ἢ τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ἑλληνικὴ γραμματολογία ἦτο τότε ἀποκλειστικὸν κτῆμα τῶν κατὰ τὴν Δύσιν σοφῶν· οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἀποκληρωθέντα τέκνα, ἤρχοντο ὅπως ἐξαιτήσωνται ταπεινῶς μέρος τι τῶν πατρῴων θησαυρῶν. Ὁπωσδήποτε ἀπέτισαν τὰ ὀφειλόμενα πρὸς τοὺς φιλέλληνας λογίους, οἵτινες ἐφιλοξένησαν αὐτοὺς ἕνεκα σεβασμοῦ πρὸς τοὺς προγόνους των. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἕλληνες μοναχοὶ ἐτήρησαν ἀκέραιον καὶ ζωηρὸν τὸ αἴσθημα περὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον παρ' ὀλίγον ἐξέλειπε παρ' ἡμῖν. Ἐκόμισαν δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιότητος ἐνθουσιασμὸν, ὑφ' οὗ ἐνεφοροῦντο καὶ οἱ τῆς Ἀναγεννήσεως σοφοὶ,

ὧν ἐκεῖνοι ἀνεμίμνησκον τάς τε ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώματα.

Καὶ ἐγὼ ηὐμοίρησα νὰ γνωρίσω τοὺς πλείστους τούτων, οἵτινες ἐγένοντο ἐν Παρισίοις πρόδρομοι τῆς παλιγγενεσίας τῆς πατρίδος των, καὶ τῶν ὁποίων τινὲς ἦσαν φίλοι τοῦ τε πατρός μου καὶ τοῦ Κ. Ἀσίου.

Πρῶτος ἦτο ὁ Κοραῆς, οὗτινος μόνου τὸ ὄνομα ἀρκεῖ ὅπως ἐκπροσωπήσῃ τὸν μετὰ τῆς Γαλλίας σύνδεσμον τῆς Ἑλλάδος. Πλειστάκις θὰ λάβωμεν ἀκολούθως ἀφορμὴν ἵνα λαλήσωμεν περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἅτινα τοσοῦτον αἰσίως ἐπέδρασαν εἴς τε τὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὰς τύχας τῆς πατρίδος του.

Ὁ Κοραῆς ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τῷ 1748. Ἐπιδοὺς εἰς τὰ πρῶτα μαθήματα, ἠξιώθη νὰ κληρονομήσῃ τὴν βιβλιοθήκην, ἣν ὁ ἐκ μητρὸς πάππος του εἶχε καταλίπει τῷ φιλομαθεστάτῳ τῶν ἐγγόνων του. Τῷ 1775 σταλεὶς εἰς Ὁλλανδίαν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅπως διευθύνῃ ἐμπορικόν τι κατάστημα, εὗρεν εὐκαιρίαν ἵνα σπουδάσῃ περὶ τὰς ἐπιστήμας, περὶ τὴν γερμανικήν, τὴν γαλλικὴν καὶ ἄλλας γλώσσας εὐρωπαϊκάς. Ἐπανελθὼν εἰς Σμύρνην τῷ 1779 παρέστη εἰς πυρκαϊὰν ἀποτεφρώσασαν τὰ ἐργαστήρια καὶ ὅλην αὐτοῦ τὴν πατρῴαν περιουσίαν. Ἔκτοτε ἀπεφάσισε νὰ ἐπιδοθῇ ὅλος εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἅτινα ἠγάπησεν ἐκ πρώτης νεότητος. Μετέβη εἰς Μοντπελλιέρον, ἵνα ἐκμάθῃ τὴν ἰατρικήν, ἥτις μόνη ἠδύνατο νὰ παράσχῃ τότε τοῖς Ἕλλησι στάδιον ἐπικερδές, εἰ καὶ ἥκιστα ἀκίνδυνον ἐν Τουρκίᾳ. Κατὰ τὴν τετραετῆ σπουδήν του ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν μεταγλωττίζων γαλλιστὶ ξένα περὶ ἰατρικῆς συγγράμματα. Ἀνηγορεύθη τελευταῖον μετ' εὐφημίας διδάκτωρ καὶ παρωτρύνθη ὑπ' αὐτῶν τῶν διδασκάλων του ἵνα ἀποκατασταθῇ ἐν Παρισίοις.

Ἐνταῦθα ἦλθε τῷ 1788 καὶ ἐγένετο αὐτόπτης μάρτυς τῆς ἐπαναστάσεως, ἧς τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπεδέξατο, ᾤκτειρε δὲ τὰς παρεκτροπάς. Τὰ κυριωδέστερα ταύτης ἐπεισόδια ἐσχεδιογράφησεν ἐν πολλαῖς πρός τινα ἐν Σμύρνῃ πατριώτην του ἑλληνικαῖς ἐπιστολαῖς, αἵτινες εἶναι μνημεῖα περιεργότατα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχῆς. Τῷ 1799 ἐξέδωκεν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τοὺς Χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου· τὸ δ' ἐπιὸν ἔτος τὸ Περὶ ἀέρων, ὑδάτων καὶ τόπων τοῦ Ἱπποκράτους, ὅπερ δέκα ἔτη βραδύτερον ἐβραβεύθη. Ἐπιτραπεὶς παρὰ τοῦ Ναπολέοντος ἵνα μεθερμηνεύσῃ γαλλιστὶ μετὰ τοῦ Laporte du Theil, τοῦ Gosselin καὶ τοῦ Letronne τὸν γεωγράφον Στράβωνα, ἔλαβε σύνταξιν δισχιλίων φράγκων. Οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο αὐτῷ ἢ νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ καὶ νὰ πολιτογραφηθῇ Γάλλος, ὅπως ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ λαμπρὰν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ θέσιν καὶ φθάσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἧς τὰ μέλη σφόδρα ἐξετίμων καὶ ἐσέβοντο αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Κοραῆς, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἦναί ποτε πολίτης τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ἀφιέρωσεν ἀπὸ τοῦδε τὸν κάλαμόν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος του.

Τῷ 1798, ἐπὶ τῆς εἰς Αἴγυπτον στρατείας, ἐδημοσίευσε « Σάλπισμα πολεμιστήριον » ἤτοι πρόσκλησιν εἰς τὰ ὅπλα, πανταχοῦ ἀντηχήσασαν ὡς τὸ θούριον ᾆσμα τοῦ Ῥήγα. Ἰδὼν ὅμως ἀναβαλλομένην τὴν ἐλπίδα τῆς διὰ τῶν ὅπλων ἀπελευθερώσεως, ἀπεφάσισεν ἵνα ἐργασθῇ ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ διὰ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων. Ἤρξατο λοιπὸν ἐκδίδων τὴν « Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην » ἤτοι ἐκλογὴν κανονικῶν συγγραφέων μετὰ προλεγομένων καὶ σχολίων, ἐν οἷς ἡρμήνευσε πολλὰ τῶν ἀρχαίων χωρία παραλληλίσας τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν πρὸς τὴν καθομιλουμένην. Διὰ τῆς γενναιοδωρίας τῆς ἀδελφότητος τῶν Ζωσιμαδῶν αἱ ἐκδόσεις αὗται διενεμήθησαν εἰς Ἑλλάδα ἀμισθὶ

καὶ ἐπέδρασαν αἰσιώτατα ἐπὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Συγχρόνως δὲ καὶ οἱ κατὰ τὴν Δύσιν ἑλληνισταὶ, ἐκτιμῶντες τὴν διόρθωσιν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Κοραῆ, ἠναγκάσθησαν ἵνα ἐξοικειωθῶσι πρὸς τὸ νεώτερον τῶν Ἑλλήνων γλωσσικὸν ἰδίωμα.

Ὁ Κοραῆς ἦτο προσωπικὸς φίλος τῶν πλείστων ἐν Γαλλίᾳ ἑλληνιστῶν, Βοϊσσονάδου, Κλαβιέρου, Κουριέρου, ἰδίως δὲ τοῦ Θυρώτου, μεθ' οὗ ἐνίοτε καὶ συνειργάζετο. Ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Ἄσιος ἐτίμων μὲν καὶ ἐσέβοντο ἀλλήλους ὡς εἰκός· οὐδέποτε ὅμως συνέδεσαν φιλίαν στενήν· πρῶτον μὲν, διότι ἀμφότεροι, λίαν φιλόπονοι ὄντες, σπανίως ἐξήρχοντο τῶν μελετητηρίων αὐτῶν· εἶτα δὲ ὁ Κοραῆς, διάπυρος ὢν λάτρις τῆς ἀρχαιότητος, τοσοῦτον περιεφρόνει τοὺς περὶ τὸν μέσον αἰῶνα Βυζαντινοὺς διὰ τὰς θεολογικὰς ἔριδας, διὰ τοὺς ἐξωγκωμένους ῥήτορας καὶ διὰ τοὺς ἀδεξίους ποιητὰς αὐτῶν, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ νοήσῃ πῶς δεινὸς ἑλληνιστὴς, οἷος ὁ Κ. Ἄσιος, ἐνησμενίζετο μελετῶν τοιαῦτα ἐξαμβλώματα. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὅμως ὡμολόγησε καὶ αὐτὸς ὁ Κοραῆς, ὅτι ὁ θέλων ἵνα φιλοσοφήσῃ περὶ γλώσσης καὶ περὶ τῶν βελτιώσεων, ὧν αὕτη εἶναι δεκτικὴ, δὲν πρέπει νὰ ὑπερπηδήσῃ διὰ μιᾶς πεντεκαίδεκα αἰῶνας τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς.

Ἐν τοῖς « Ἀτάκτοις », τελευταίῳ καὶ σπουδαιοτάτῳ αὐτοῦ πονήματι, ἐξέδωκεν ὁ Κοραῆς τὰ βάρβαρα ποιήματα τοῦ μοναχοῦ Πτωχοπροδρόμου καὶ ἄλλα τοῦ μέσου αἰῶνος μυθιστορήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήγαγε στοιχεῖα πολυτιμότατα πρὸς συμπλήρωσιν καὶ διόρθωσιν τοῦ ἀξιολόγου λεξικοῦ τοῦ Δουκαγγίου.

Νέος ἔτι ὢν ὁ Ἄσιος συνέδεσε στενωτέραν φιλίαν μετὰ τοῦ ἐξελληνίσαντος τὴν « Πληθὺν τῶν κόσμων » τοῦ Φοντενέλλου, Κοδρικᾶ τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, ἀνδρὸς λίαν μὲν εὐφυοῦς καὶ πεπαι-

δευμένου, περιπεσόντος δὲ δυστυχῶς εἰς τὸ λάθος νὰ προσβάλη τὸν Κοραῆν ὑπὲρ τὸ μέτρον. Αἱ ῥιζικαὶ τοῦ μεγάλου ἑλληνιστοῦ μεταῤῥυθμίσεις κατετάραξαν πολλοὺς, οἵτινες κατηγόρουν αὐτοῦ σχολαστικότητα, τὸν ὠνόμαζον ἄσχολον, κακόσχολον, ματαιόσχολον, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐμέμφοντο αὐτὸν διὰ τὴν περιφρόνησιν ἣν ἐδείκνυε πρὸς τὸν ἑλληνικὸν κλῆρον, τὸν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀποδειχθέντα τὸ μόνον τῆς ἐθνικότητος καταφύγιον. Ὁ Κοδρικᾶς, ὑπάλληλος ὢν ἐν τῇ γραμματείᾳ τοῦ πατριαρχείου καὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαυΐας, προσέβαλε τὸν Κοραῆν ἐν φυλλαδίοις, οἷα ἡ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς τῆς Βιέννης ἐφημερίδας ἐπισταλεῖσα « Σχολαστικοκατάργησις ». Ἐκ τῆς πολεμικῆς ταύτης οὐδὲν ἄλλο θὰ ἀπολειφθῇ ἢ ἡ ἱλαρὰ κωμωδία του Νερουλοῦ « τὰ Κορακιστικά ».

Ὁ Κοδρικᾶς ἦλθεν εἰς Γαλλίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος ὡς ἀκόλουθος πρεσβείας τινὸς ὀθωμανικῆς· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπηρετήσῃ πλέον τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν. Διωρίσθη παρ' ἡμῖν διερμηνεὺς τῆς καθομιλουμένης ἑλληνικῆς ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν. Ἐν ταῖς συναναστροφαῖς τῶν Παρισίων ἡ εὐφυὴς καὶ δριμεῖα λαλιά του ἀνέδειξαν αὐτὸν εἰλικρινῆ Ἀθηναῖον. Ἐδημοσίευσε γαλλιστὶ φυλλάδιον, ἐν ᾧ περιέγραψε τὰς περὶ τῆς καθομιλουμένης ἑλληνικῆς γνώμας ἑλληνιστῶν τινων, καὶ ἐπηνώρθωσε τὰς παρὰ πολλοῖς τότε ἐπικρατούσας σφαλερὰς ἰδέας. Ἕτερον σύγγραμμα αὐτοῦ « Μελέτη τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης » οὗτινος τὸ πρῶτον τεῦχος ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τῷ 1818, εἶναι σπουδὴ περὶ πολλῶν ἔτι καὶ νῦν διαμφισβητουμένων ζητημάτων, καὶ δυστύχημα τῷ ὄντι νομίζω ὅτι ὁ Κοδρικᾶς, ἀποβιώσας τῷ 1827, δὲν ἔφθασεν ἵνα συμπληρώσῃ αὐτό.

Ὡς ὁ Κοδρικᾶς, ἦλθε καὶ ὁ Κ. Μάνος εἰς Παρισίους μετά

τινος ὀθωμανικῆς πρεσβείας· καταλιπὼν ὅμως καὶ οὗτος τὸ διπλωματικὸν στάδιον, ἀφιερώθη εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀρχαίας γραμματολογίας, καὶ λίαν τιμίως ἐξεπροσώπησε παρ' ἡμῖν τοὺς ἐν Φαναρίῳ Ἕλληνας, οἵτινες, εἰ καὶ πολλάκις κακισθέντες ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν ἐπὶ ῥᾳδιουργίᾳ, μετεχειρίσθησαν ὅμως τήν τε ἠθικὴν δύναμιν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. Πρὸ τῶν 1821 κατώρθωσαν ἵνα μεταφυτεύσωσιν εἰς τὰς παραδουναβίους ἐπαρχίας τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμόν· ἤλπιζον δὲ ὅτι θὰ μετεῤῥύθμιζον βαθμηδὸν ὅλον τὸ τουρκικὸν κράτος, οὗτινος διεῖπον κατὰ μέγα μέρος τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις ὡς διερμηνεῖς. Καίτοι πολλάκις πρὸς ἀλλήλους διχονοοῦντες ἕνεκα τῶν συνδυασμῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἑαυτῶν φιλοδοξίας καὶ ἀντιζηλίας, συνεφώνουν ἀείποτε περὶ συστάσεως σχολῶν καὶ περὶ προστασίας τῆς ἐκπαιδεύσεως. Οὐδέποτε ἐδίστασαν ἵνα προσενέγκωσι τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πίστεως· μετὰ μεγάλης δὲ αὐταπαρνήσεως ἐθυσίασαν καὶ τὴν ὑψηλὴν θέσιν των ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Τῷ 1825 ὁ Μάνος ἐδίδαξεν ἐν τῷ Ἀθηναίῳ ἐν τῇ ἕδρα τοῦ Laharpe σειρὰν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γραμματολογίας. Ὁ Διδῶτος, ὅστις καὶ ἐν Κυδωνίαις καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶδε μετὰ πόσου ζήλου εἰργάσθησαν οἱ λόγιοι Ἕλληνες εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ μεγάλου λεξικοῦ « Κιβωτὸς », παρεκάλεσε τὸν Μάνον ἵνα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ἀσίου ἀναθεωρήσῃ τὸν « Νέον θησαυρὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ». Δυστυχῶς ὁ Μάνος ἐτελεύτησε πρὶν ἢ ἐπιλάβηται τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου.

Ἕτερος Κωνσταντινουπολίτης ἐν Παρισίοις ἔζη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῷ ἱερῷ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τεμένει, ἄγνωστος τοῖς πατριώταις αὐτοῦ, σχεδὸν δὲ λησμονηθεὶς καὶ παρὰ τῶν

Muller lith

ΟΦΘΑΛΜΟΙΑΤΡΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

σοφῶν, εἰς τῶν ὁποίων τὰς ἐργασίας συνέδραμεν οὐχὶ ὀλίγον. Ἐννοῶ τὸν Σύψωμον. Ὁ Κ. Gail εἰς ὃν ὀφείλομεν εὐγνωμοσύνην, διότι οὐδέποτε ἀπέβαλε τὰς περὶ ἑλληνικῆς γλώσσης ἐλπίδας, ὁπότε πάντες σχεδὸν οἱ λοιποὶ περιῆλθον εἰς ἀπόγνωσιν, ἠθέλησε νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἄλλα χειρόγραφα ἑλληνικὰ, τῶν ὁποίων εἶχε μὲν διορισθῇ φύλαξ, ἀλλὰ δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ αὐτά. Παραλαβὼν λοιπὸν τὸν Σύψωμον, ἔδωκεν αὐτῷ τροφὴν καὶ οἴκημα ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ τὸν ἐπέτρεψεν ἵνα ἀντιπαραβάλῃ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος. Βραδύτερον ὁ τὴν μεγάλην ἐκείνου ἱκανότητα ἐκτιμῶν Ἄσιος διεπιστεύθη αὐτῷ ἀντιγραφὰς ἢ ἀντιπαραβολὰς χειρογράφων διὰ τοὺς ξένους λογίους. Ἐφ' ὅσον μικρὰ ἡμέρας ἀκτὶς διεφώτιζε τὰς τραπέζας τῆς Βιβλιοθήκης, ὁ Σύψωμος ἦτο ἐκεῖ, ὁμοιάζων πρὸς τοὺς ἐπί τινων χειρογράφων ἐξεικονισμένους καλλιγράφους τοῦ μέσου αἰῶνος. Καὶ τὸ τεταρτημόριον δὲ τῶν ἀντιγραφομένων ἐὰν ἀπεμνημόνευεν, ἦτο βεβαίως πηγὴ ἐπιστήμης ἀκένωτος. Ὁ Κ. Ἄσιος πολλάκις ἐζητήσατο αὐτὸν συμβουλήν.

Μνήμης ἄξιος εἶναι καὶ ὁ Γρηγόριος Ζαλύκης. Γεννηθεὶς ἐν Θεσσαλονίκῃ τῷ 1780, ἐσπούδασεν ἐν πολλοῖς τῆς Ἑλλάδος σχολείοις παρὰ τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν τότε διδασκάλων, Λάμπρῳ Φωτιάδῃ καὶ Μανουὴλ ἐκ Τενέδου· εἶτα δὲ μετέβη εἰς Παρισίους τῷ 1802 κατ' ἐντολὴν τοῦ πρίγκηπος Καλλιμάχη. Ὁ κόμης Choiseul-Gouffier, παραλαβὼν αὐτὸν γραμματέα, μεγάλως ὠφελήθη παρ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πονήματος. Ὁ Ζαλύκης εἰργάσθη πρὸς τούτοις εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Λύδου περὶ ἀρχῶν μετὰ τοῦ Κ. Ἀσίου. Ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς Ἄσιος ἀντήμειψε τὸν Ζαλύκην, βοηθήσας αὐτὸν ἐν τῇ συντάξει τοῦ γαλλελληνικοῦ λεξικοῦ του, τυπωθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1809 καὶ ὄντος

πολὺ τελειοτέρου παρὰ τὸ τοῦ Βεντώτου. Ἐν τῷ πονήματι τούτῳ, ὅπερ ἀξίως ἐπήνεσαν διὰ τῶν ἐφημερίδων ὁ Mablin, ὁ Dureau de la Malle καὶ ὁ Boissonade, προέταξεν ὁ συγγραφεὺς κρίσεις ὀρθοτάτας περὶ τῆς καθομιλουμένης ἑλληνικῆς γλώσσης. Τῷ 1816 προσεκλήθη ὁ Ζαλύκης ἵνα καταλάβη ὑψηλὴν θέσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μετὰ βίον πολυτάραχον καὶ ὅλως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος ἀφωσιωμένον ἐπανῆλθεν ὁ Ζαλύκης τῷ 1827 ἵνα ἀποθάνῃ εἰς Παρισίους, ἔνθα ἡ χηρεύσασα σύζυγός του ἐδημοσίευσε τὸ τελευταῖον τῶν πονημάτων αὐτοῦ, τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ Κοινωνικοῦ Συναλλάγματος, ἀναλώμασι τοῦ Νικολοπούλου.

Ὁ Νικολόπουλος πανταχοῦ πρωτεύει πάντων τῶν λογίων Ἑλλήνων, ὅσοι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ νῦν αἰῶνος ἐφιλοτιμήθησαν ἵνα διαφωτίσωσι τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνυψώσωσιν αὐτὴν ἐν τῇ ὑπολήψει καὶ τῷ σεβασμῷ τοῦ κόσμου. Ὁ Νικολόπουλος, μετέχων ὅλης τῆς φιλοπατρίας ἐφ' ᾗ διακρίνονται ἅπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ Ἕλληνες, ἦτο εὐτυχῶς ὑπέρτερος τῆς συνήθως χωριζούσης αὐτοὺς οἰκτροτάτης ζηλοτυπίας. Κατέβαλε καὶ τὴν παρὰ μόνοις ἴσως τοῖς ποιηταῖς συγχωρουμένην ἀποκλειστικὴν φιλαυτίαν, εἰ καὶ ἄλλως ὢν ἀληθινὸς ποιητής. Ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἐγίνωσκε νὰ συνδέῃ τὴν φυσικὴν τῆς δημοτικῆς ποιήσεως χάριν μετὰ τοῦ καθαρεύοντος ὕφους σοφωτάτου ἀνδρός. Εὐχῆς ἔργον ἐὰν συνελέγοντο τὰ ποιήματα ἅτινα σποραδικῶς διέχυσε πανταχοῦ τῶν διατριβῶν του, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων « ἡ εἰς τὸ ἔαρ ᾠδὴ » φέρεται ἀνὰ πάντων τὰ στόματα. Ἕνα μόνον διακαῆ εἶχε πόθον, νὰ καταστήσῃ τοὺς Παρισίους διανοητικὸν κέντρον τῶν πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης διεσκεδασμένων Ἑλλήνων. Πολλάκις ἀπεπειράθη ὅπως ἐκδώσῃ ἑλληνιστὶ φιλολογικὰς ἐφημερίδας· αἱ δυσχέρειαι ὅμως τῆς διὰ τοῦ τα-

χυδρομείου καὶ τῶν βιβλιοπωλείων συγκοινωνίας, αἳ ἔτι καὶ νῦν παρεμποδίζουσαι τὰς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν ἡμετέρας σχέσεις, διεκώλυσαν καὶ τοῦ σκοποῦ του τὴν κατόρθωσιν. Οὐχ ἧττον ὅμως αἰσίως εἰργάζετο ὡς ἀνταποκριτὴς τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐκδιδομένου « Λογίου Ἑρμοῦ » · ἀγγέλλων δὲ τοῖς Ἕλλησιν ὅ,τι σπουδαῖον συνέβαινεν ὑπὲρ αὐτῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἐποίει ἡμῖν· γνωστοὺς τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν ὁμογενῶν του ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ἐν ταῖς βιογραφίαις καὶ ἐν ταῖς συναναστροφαῖς αὐτοῦ μετὰ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν μεθ' ὧν εἶχε γνωρισθῆ ὡς δευτερεύων βιβλιοφύλαξ τοῦ Πανακαδημείου. Συνέστησε λοιπὸν οὕτως ἑλληνικὴν ἑταιρίαν πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας διὰ τῆς ἐκδόσεως βιβλίων διδακτικῶν καὶ δημοτικῶν. Κατὰ δυστυχίαν ἡ ἐκτύπωσις τριῶν ἢ τεσσάρων τευχῶν ἐξήντλησε τοὺς πόρους τῆς ἑταιρίας ἐκείνης. Ὁ Νικολόπουλος προέθετο ἀπ' ἀρχῆς σκοπὸν, ὃν ἐπεδίωξε καθ' ὅλον τὸν βίον του, νὰ φιλοδωρήσῃ δηλονότι τῇ πατρίδι του καλὴν καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην. Ὅ, τι ἠδύνατο νὰ ἐξοικονομήσῃ διὰ τῆς λιτῆς διαίτης καὶ ἐκ τῶν διδάκτρων ὡς μερικὸς διδάσκαλος, ἐδαπανᾶτο ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις. Αἱ ἄρισται ἐκδόσεις τῶν κανονικῶν ἑλλήνων συγγραφέων καὶ τὰ ἀξιολογώτερα συγγράμματα πάσης γραμματολογίας, ἅτινα μετὰ ζήλου ἀνεγίνωσκεν, ηὔξανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου κατὰ μεγάλην γενναιότητα ἐχωρίσθη ζῶν. Ἅμα ἀπελευθερωθείσης τῆς Πελοποννήσου ἀπέστειλε τὴν βιβλιοθήκην του εἰς τὴν γενεθλίαν αὐτοῦ πόλιν. Ἀφ' οὗ συνώδευσεν εἰς τὸ τελωνεῖον καὶ τὸ τελευταῖον κιβώτιον τὸ περιλαμβάνον τοὺς προσφιλεστάτους αὐτῷ θησαυρούς, βεβαρημένος ὑπὸ τῶν κόπων καὶ ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τῆς ἐνδείας εἰσῆλθεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσεν.

Ζωηροὺς τηρῶ ἐν τῇ ἐμῇ μνήμῃ τοὺς χαρακτῆρας ὅλης

ταύτης τῆς οἰχομένης σεμνῆς γενεᾶς. Ἐπεθύμουν ἵνα προσθέσω ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἀρχαίου μου διδασκάλου Θεοχαροπούλου, διδασκάλου τῶν ἡγεμόνων Ὑψηλαντῶν, συγγραφέως γαλλικῆς τινος γραμματικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἄλλων πονημάτων, δι' ὧν ἐσπούδασε νὰ διευκολύνῃ τὰς σχέσεις ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν· ἀλλ' οὗτος ἦλθεν εἰς Παρισίους ὀψιαίτερον, μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν μελῶν τῆς φιλικῆς Ἑταιρίας.

Ἐπιτρέψατέ μοι ὅπως ἀποδώσω δεῖγμα σεβασμοῦ πρὸς ἄνδρα, οὗτινος ὁ χαρακτὴρ ἐνεποίησέ μοι πλείστας καὶ καλλίστας ἐντυπώσεις. Πρό τινων ἐτῶν εἶδον αὐτὸν γέροντα ὀγδοηκοντούτη ἀποθνήσκοντα ἐν πενίᾳ μυρίᾳ, ἀφ' οὗ ἡ τύχη προσεμειδίασεν αὐτῷ κατὰ τὸν πρότερον βίον του. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀθλίας καὶ πενιχρᾶς κλίνης του ἐτήρησεν ἀναλλοίωτον τὴν φυσικὴν αὐτοῦ πραότητα, ἀναγινώσκων τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ ὀνειροπολῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν μιᾶς μερίδος τῆς πατρίδος του, τῆς ὁποίας ἤλπιζε καὶ ηὔχετο βελτίονας ἡμέρας.

Ὁ ἐκ Κεφαλληνίας Νικόλαος Μιλωνᾶς ἦτο εἷς τῶν Ἑπτανησίων ἐκείνων, οἵτινες, εἰ καὶ μὴ δοκιμάσαντες τὴν πικρότητα τῆς δουλείας, συνῃσθάνοντο ὅμως βαθέως τούς τε πόνους αὐτῆς καὶ τὰς χρυσᾶς ἐλπίδας τῆς κοινῆς πατρίδος. Τῷ 1798 κατετάχθη εἰς τοὺς ἀκροβολιστὰς τῆς Κερκύρας μετὰ τοῦ Βούρβαχη (τοῦ καταλιπόντος τὴν γαλλικὴν ὑπηρεσίαν τῷ 1827 ἵνα πορευθῇ καὶ πέσῃ ἐνδόξως ὑπὸ τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν), μετὰ τοῦ Βουλγάρεως, μετὰ τοῦ ἐν Ἀλγερίᾳ συναγωνισθέντος Λοβέρδου καὶ ἄλλων πολλῶν οἵτινες ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, χωρὶς νὰ λησμονήσωσι τὸ παράπαν τὴν γῆν τῶν πατέρων των.

Τὸ ὄνομα τοῦ Μιλωνᾶ ἀναφέρεται μετὰ φήμης διὰ μίαν λαμπρὰν πρᾶξιν ἐν τῇ περιλήψει τοῦ γαλλικοῦ τμήματος

τῆς Ἀνατολῆς. Συνεξεστράτευσεν ἀκολούθως εἰς Ἰταλίαν ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ στρατηγοῦ Saint-Cyr. Φύσει φιλομαθὴς, ὡς ἅπαντες οἱ Ἕλληνες ἔμποροί τε καὶ στρατιῶται, ἀνεγίνωσκε βίβλους καὶ ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως. Ἐκ τοῦ προοιμίου τῆς ἐν Ἐνετίᾳ ἐκδοθείσης Γεωγραφίας τοῦ Μελετίου ἐξάγεται ὅτι καὶ αὐτὸς ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως ταύτης. Πρὸς τὸν φίλον του Θησαῖον (Νικόλαον Θησαῖον, ὃν ἐπίσης ἐγνώρισα· οἱ τότε Ἕλληνες ἐνησμενίζοντο προσλαμβάνοντες ἐπωνυμίας ἡρωϊκάς), πρὸς τὸν φίλον του, λέγω, Θησαῖον ἐνετείλατο νὰ διενεργήσῃ ἐν Φλωρεντίᾳ τὴν παρὰ Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ παραφρασθεῖσαν Ἰλιάδα· ἀκολούθως ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ ἄδειαν ν' ἀποθέσῃ ἐπί τινας μῆνας τὴν ἐπωμίδα ἵνα σπουδάσῃ ἐν τοῖς θρανίοις τῶν ἡμετέρων σχολῶν, καὶ τότε συνέδεσε στενὴν φιλίαν μετὰ τοῦ Ἀσίου.

Ἀλλ' ἡ Ῥωσσία εἶχε κηρύξει πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας· ὁ Μιλωνᾶς ἔδραμεν ἵνα συμμετάσχῃ τῆς στρατείας τοῦ Δουνάβεως ὡς ταγματάρχης. Τῷ 1815 ἀνευρίσκεται παρὰ τῷ στρατηγῷ Τσὼρτς, ὅστις ἐστρατολόγει Ἕλληνας ἐθελοντὰς ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Τουρκίας. Τῷ 1821 ἦτο ὑποπρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Χίῳ κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν σφαγῶν, ὁπότε ὅλῃ ψυχῇ καὶ ὅλῃ δυνάμει ἐκοπίασεν ὅπως σώσῃ ὅσα πλείονα ἠδύνατο θύματα ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Τούρκων· ἔπειτα ἔδραμεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μιστρᾶ χωρὶς νὰ λάβῃ καιρὸν ν' ἀποθέσῃ τὴν ῥωσσικὴν στολὴν, τοῦθ' ὅπερ συνεπήγαγε τὴν δυστυχίαν του. Ἀσθενὴς καὶ ἄπορος ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἔνθα τὰ μέγιστα ἠγάλλετο ἀκροώμενος τῶν παραδόσεων τοῦ Ἀσίου, ὅστις κατέστη τὸ κέντρον τῶν προσφύγων Ἑλλήνων καὶ τῶν φιλελλήνων. . . . .

. . . .

Σ. Ε. Ἠρανίσθημεν τὴν μετάφρασιν ταύτην παρὰ τῆς Κλειοῦς, ἣν λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ καθυποβάλωμεν τῷ σεβαστῷ ἡμῶν φίλῳ Κ. Brunet de Presle μελανοειμονοῦντι διὰ τὸν μονογενῆ εἰκοσαετῆ αὐτοῦ υἱὸν φίλτατον ἡμῖν Raoul· διὸ ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὰς δύο ἑξῆς ἐπιδιορθώσεις τῶν ἀνωτέρω.

Ὁ ἐν τῷ Ἀθηναίῳ τῶν Παρισίων κατὰ τὸ 1825 διδάξας σειρὰν μαθημάτων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας Κ. Μάνος δὲν εἶναι ὁ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὑπάλληλος τῆς ἐν Παρισίοις Ὀθωμανικῆς πρεσβείας, ὁ συνεργασθεὶς εἰς τὴν σύνταξιν τῆς Κιβωτοῦ, ἀλλ' ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ, ὁ ἡμέτερος Γεώργιος Μάνος, ὁ κρατῶν ἔτι σήμερον διὰ στιβαρᾶς χειρὸς, καίτοι ἑβδομηκοντούτης, ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ δημοσιογραφίᾳ κάλαμον εὔτονον καὶ νεάζοντα.

Ὁ δὲ Σύψωμος, ὁ βοηθὸς τοῦ Ἀσίου, ὃν καὶ αὐτὸς ὁ Κ. Brunet ἐνόμιζεν ἀποθανόντα, ζῇ, καίτοι ἑκατοντούτης, ὡς ζῶν μνημεῖον τῆς τύχης τῶν πλείστων τῶν λογίων. Ὁ δυστυχὴς οὗτος τὴν προλαβοῦσαν τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ λόγου τοῦ Κ. Brunet ἐπένετο ἐν τῷ τυπογραφείῳ τοῦ abbé Migne, ὅπου ὢν σχεδὸν ἀόμματος χάριν φιλανθρωπίας διετηρεῖτο· ματαιοπονούντων μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τῶν νεωτέρων συναδέλφων Πανταζίδου, Βρετοῦ καὶ τῶν ὁμογενῶν Παλάσκα καὶ Ἀριστάρχου, ἀρνουμένου δὲ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἑλληνικοῦ ἀγαθοεργοῦ Συλλόγου νὰ περιθάλψῃ τὸν ἄνδρα ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀντέκειτο εἰς τὸν αὐτοῦ κανονισμόν· μεσολαβησάντων δὲ ἐπὶ τέλους τῶν ΚΚ. Ἐγγέρου καὶ Brunet παρὰ τῇ Γαλλικῇ κυβερνήσει ὁ Σύψωμος ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῷ ἐν Παρισίοις Πτωχοκομείῳ des petits Incurables (τῶν ἀνιάτων), rue Popincourt.

Ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ Ἄσιος, ὑπὲρ οὗ ὁ ἄθλιος γέρων εἰργάσθη

ἔτη πάμπολλα ὀλίγιστα παρ' αὐτοῦ λαμβάνων μισθὸν τῶν κόπων, δὲν ἀφῆκεν ἀποθνήσκων οὐδ' ὀβολὸν εἰς αὐτὸν ἂν καὶ πλούσιος ὤν. Ὁ δὲ Κ. Διδῶτος, ὅστις μετεχειρίσθη τὸν Σύψωμον ὁμοίως, καὶ ὁ πλούσιος συνάδελφος καὶ ὁμογενὴς Πίκολος εἰς τὸν ὑπὲρ τοῦ Συψώμου γενόμενον ἔρανον πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ἀνὰ δέκα ἕκαστος συνεισήνεγκον φράγκα.

Παρατηροῦμεν ἐπὶ τέλους, λόγου γενομένου περὶ Ἀσίου, ὅτι τὴν τοσοῦτον ὠφέλιμον καθ' ὅλα γνωριμίαν τοῦ Villoison χρεωστεῖ εἰς Ἕλληνα. Ἰδοὺ τί γράφει ὁ βιογράφος τοῦ Ἀσίου· « Τῷ 1801, ὢν εἴκοσιν ἑνὸς ἐτῶν, ἀνεχώρησε πεζὸς εἰς Παρισίους μετὰ ἑκατὸν φράγκων, κυνηγητικοῦ δισσακίου, καὶ ὡς συστατικὸν ἔχων ἓν ἐπισκεπτήριον, τὸ ὁποῖον γερμανός τις βιβλιοθηκάριος εἶχεν εἰς αὐτὸν παραγγείλει νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς τὸν αὐτοῦ συνάδελφον Μιλλῖνον. Οὗτος δὲ ὁ σοφὸς καὶ ὁ Ἕλλην Κοραῆς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν φιλοφρόνως καὶ ὑπεσχέθησαν μαθήματα· ἀλλὰ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ ἦτο ἐξηντλημένον· μαθήματα δὲν εὕρισκεν. Ἡ ἀθυμία ἐπῆλθε, καὶ ὁ νέος ἡμῶν ξένος ἐμελέτα νὰ γένηται στρατιώτης, ὁπότε μίαν τῶν ἡμερῶν, αὐτὸς ἐκεῖνος λέγει ἡμῖν τοῦτο, ἀπαντᾷ τὸν Ὑουσοὺφ, ἕνα τῶν Μαμελούκων τοῦ ὑπάτου Βοναπάρτου, ὃν χαιρετίζει ἀραβιστί. Οὗτος δὲ, ἐκπεπληγμένος καὶ χαίρων, μετά τινας λόγους, ἔσχε τὴν ἰδέαν νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸν παρὰ τὸν Κοδρικᾶν, διερμηνέα τῆς Τουρκικῆς πρεσβείας, μετὰ τοῦ ὁποίου συνωμίλησεν ἑλληνιστί. Ὁ δὲ Κοδρικᾶς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν συστατικόν τι πρὸς τὸν D'Ansse de Villoison. Ἤδη ἡ ἀτυχία αὐτοῦ διαλύεται. »

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον ἱδρύθη κατὰ τὸ 1849, ὅπως οἱ πόθῳ Ἑλληνικῆς παιδείας εἰς αὐτὸ προσερχόμενοι διδάσκωνται πᾶσαν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων τὴν σειράν, μάλιστα δὲ τὸ ἦθος καὶ τὰς ἕξεις αὐτῶν διαπλάττωνται· διότι ἡ μὲν κατ' οἶκον ἀγωγὴ εἶναι ἔτι ἐν πολλοῖς παρ' ἡμῖν ἀτελής, ἡ δὲ δημοσία διδασκαλία διὰ τὸ πολυάριθμον τῶν τάξεων δὲν καρποφορεῖ πρὸς πολλούς, ἐκτεθειμένους μάλιστα εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς σχολῆς δυσφυλάκτους κινδύνους. Τέλος πλεῖστοι τῶν ἐκτὸς οἰκούντων γονέων, μὴ ἔχοντες εἰς τίνα νὰ ἐμπιστευθῶσιν ἐνταῦθα τὰ φίλτατα, μετὰ μακροχρόνιον στέρησιν καὶ δαπάνην μὴ μικρὰν ὑποδέχονται τέλος αὐτὰ τὰς γλυκυτέρας αὐτῶν ἐλπίδας ἀποψεύδοντα.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον διήνυσε μακρὰν περίοδον ἀγώνων καὶ πείρας· περιλαμβάνον δὲ δοκιμωτάτους ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν καθηγητῶν καὶ τὴν ἀγωγὴν τῶν ἐκπαιδευομένων κύριον ἔχον μέλημα, παρήγαγεν ἤδη ἀξιολόγους καρπούς· διότι καὶ πανταχοῦ τῶν μεγάλων ἑστιῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ νέοι εὐπαίδευτοι, ἐπὶ χρηστότητι εὐδοκιμοῦντες, μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ μόχθοι αὐτοῦ πολλῶν γονέων ἐλπίδας ἐπλήρωσαν.

Ἀπ' ἀρχῆς τὸ ἐθνικὸν τοῦτο κατάστημα διευθύνοντες εὐγνωμονοῦμεν περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐμπιστοσύνης καὶ βαθέως αἰσθανόμεθα τὸ καθῆκον τοῦ νὰ καταβάλλωμεν πάντα ζῆλον καὶ πᾶσαν μέριμναν οὐδενὸς φειδόμενοι, ὅπως τὸ ἐθνικὸν τοῦτο ἔργον εὐδοκιμήσῃ, καὶ φανῶμεν καὶ εἰς τὸ μέλλον ἄξιοι τῆς προσδοκίας τῶν εἰς ἡμᾶς ἐμπιστευομένων τὰ φίλτατα. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον περιεστοιχισμένον ὑπὸ τῆς στοργῆς τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων καὶ τῶν γονέων τῶν τὸν δεσμὸν τῆς ἠθικῆς ταύτης συγγενείας συναισθανομένων· συναρωγοὺς ἔχον παλαιοὺς αὐτοῦ καὶ προσφιλεῖς συνεργάτας, καθηγητὰς δεδοκιμασμένης παιδείας, ἐμπειρίας καὶ φιλογενείας τοὺς τὰς ἐπ' ἀγαθῷ κατασκευασθείσας παιδαγωγικὰς αὐτοῦ παραδόσεις ἀγαπῶντας, ἔτι δὲ καὶ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους δοκιμωτά-

τους ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐγκεκριμένων· τέλος κατέχον καλλίστην, εὐρυχωροτάτην καὶ τὴν μόνην ἐπίτηδες ἱδρυμένην ἐνταῦθα οἰκοδομὴν, πέποιθεν, ὅτι οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ ἀεὶ ὡριμωτέρους θέλουσιν ἀποφέρει τοὺς καρποὺς ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευθησομένων.

Οἱ κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον προσερχομένων ἀναγκαιότατοι ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων ὅρων τοῦ κανονισμοῦ.

Τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον περιέχει ά) πάντα τὰ ἐν τοῖς δημοσίοις γυμνασίοις διδασκόμενα μαθήματα· β') ἔτι δὲ καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκόμενα μετὰ τῶν ὡς πρὸς τὸν ἰδιάζοντα αὐτῷ σκοπὸν ἀναγκαίων ἐν τῷ προγράμματι συμπληρώσεων, καὶ γ') τέλος, ὡς παράρτημα, τάξιν προκαταρκτικὴν, ἐν ᾗ διδάσκονται μαθήματα ἀντίστοιχα τῶν ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις μετὰ τοῦ συνδιδακτικοῦ τμήματος· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον ἀναλαμβάνει καὶ πᾶσαν τὴν παιδαγωγίαν τῶν ἐν αὐτῷ. Τὸ σχολικὸν ἔτος ἄρχεται τῇ α' Σεπτεμβρίου· οἱ δὲ τρόφιμοι συμφέρει νὰ προσέρχωνταί τινας ἡμέρας πρότερον.

Οἱ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον εἰσαγόμενοι μαθηταὶ διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κατηγορίας· εἰς τροφίμους, οἰκοῦντας, τρεφομένους, διδασκομένους καὶ προπαιδευομένους ἐν τῷ καταστήματι· ὑποτροφίμους, διατρίβοντας μόνον ἐν αὐτῷ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἄλλα κοινὰ μετὰ τῶν τροφίμων ἔχοντας, μόνον κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, πλὴν τῆς κατοικίας κτλ. καὶ τῆς ἑσπερινῆς τροφῆς· ἰδιοτρόφους, διημερεύοντας ἀπ' ἀρχῆς μόνον μέχρι τέλους τῶν μαθημάτων· καὶ ἐξωτερικοὺς, ἔξωθεν μόνον εἰς διδασκαλίαν προσερχομένους, κατὰ τεταγμένας ὥρας. Ὅθεν εἰς ἀκριβεστέραν γνῶσιν ἐπισυνάπτομεν τοὺς ἀναγκαιοτέρους ὅρους ὡς πρὸς τὰς τέσσαρας ταύτας κατηγορίας.

1. Ἕκαστος τῶν εἰσαγομένων τροφίμων ἢ ὑποτροφίμων ὀφείλει νὰ ἐμφανίζῃ προστάτην, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ καταστήματι ἐπιτηρητῶν, καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, ἀναλαμβάνοντα τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἠθικὰς καὶ χρηματικὰς ὑποχρεώσεις τῶν γονέων, ἂν ἦναι ἀπόντες· αἱ δὲ ὑποχρεώσεις αὗται λαμβάνονται ὑπογραφομένου τοῦ συνήθους ἐν τῷ καταστήματι συμβολαίου, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτου, τοῦ παρόντος ἐγγράφου, ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ τοῦ γονέως, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι. Τὴν τῶν τροφίμων προστασίαν δύναται ν' ἀναλαμβάνῃ καὶ αὐτὸ τὸ κατάστημα, καθ' ὅσον μόνον ἀφορᾷ τὴν περὶ τῶν ἀναγκαίων φροντίδα· ἀλλὰ τότε μετὰ τῆς τριμηνίας προκαταβάλλεται καὶ ποσόν τι ἀνάλογον τοῦ εἰς τὰ ἔκτακτα ἔξοδα δαπανηθησομένου κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ὁ δὲ προστάτης οὔτε περὶ τῶν ἐνδυμάτων, οὔτε περὶ οὐδενὸς ἄλλου δύναται νὰ συνεννοῆται ἰδίως μετὰ τοῦ τροφίμου, ἀλλὰ μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ καταστήματος.

2. Ἡ ἡλικία τῶν εἰσαγομένων τροφίμων ἢ ὑποτροφίμων προσδιορίζεται εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἀπὸ 8—14 ἐτῶν καὶ ἀναλόγως εἰς τὰς λοιπάς.

3. Τὰ τροφεῖα, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς εἰς ἐνδύματα, βιβλία, φάρμακα, ἰατρὸν, κόμιστρα, κλπ. ἔκτακτα κατά τε τοὺς ἐργασίμους μῆνας καὶ κατὰ τοὺς τῶν διακοπῶν, δαπάνης εἰς τοὺς τροφίμους τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου, προσδιορίζονται εἰς δραχ. 1200 κατ' ἔτος· εἰς δὲ τοὺς τοῦ γυμνασίου εἰς δραχ. 1440 κατ' ἔτος, πληρωτέας, κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς τραπέζης διατίμησιν, παρὰ μὲν τῶν ἐν Ἀθήναις κατὰ τριμηνίαν, παρὰ δὲ τῶν ἐκτὸς καθ' ἑξαμηνίαν. Οὐδεὶς εἶναι δεκτὸς ἐπί τινας μόνον μῆνας, ἀλλ' ἐφ' ὁλόκληρον σχολικὸν ἔτος, ὑποχρεούμενος εἰς τὴν χρηματικὴν καταβολὴν, ἄν τε ἐμμείνῃ, ἄν τε ἀποχωρήσῃ. Αἱ παρὰ τῶν τροφίμων 120 ἢ 100 δραχμαὶ κατὰ μῆνα ἐννοοῦνται, ἑπομένως πληρωτέαι καὶ κατὰ τὰς διακοπὰς καὶ ὅταν οὗτοι διατρίβωσιν ἐκτὸς τοῦ καταστήματος, ἢ ἀποχωρῶσι. Πᾶσα δὲ σειρὰ τριμηνιῶν ἢ ἑξαμηνιῶν ἄρχεται τῇ α' Σεπτεμβρίου.

4. Πλὴν τῶν ὁρισθέντων τροφείων ὁ προστάτης χορηγεῖ ἔτι διὰ τοῦ καταστήματος εἰς τὸν τρόφιμον δραχ. 2 μέχρι 5 κατὰ μῆνα, προπληρωτέας καὶ δαπανηθησομένας παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ κατ' ἀρέσκειαν μικρὰ αὐτοῦ ἔξοδα, ἅτινα ὅμως, καταγραφόμενα ὑπὸ τοῦ τροφίμου, ὑποβάλλονται μηνιαίως εἰς τὸν παιδονόμον.

5. Τὰ συντελεστικὰ μαθήματα, οἷον ἀγγλικὰ, γερμανικὰ, μουσικὴ, διπλογραφία κτλ. προπληρόνονται ἰδιαιτέρως ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τροφίμων ἢ ὑποτροφίμων τῶν συμπεριληφθησομένων εἰς τὴν ἀνήκουσαν τάξιν.

6. Ἀφ' οὗ προκαταβληθῇ ἡ τριμηνία, ἢ ἡ ἑξαμηνία, ὁ γονεὺς τοῦ τροφίμου, ἢ ὁ ἐπίτροπος πρέπει νὰ τηρῇ ἑτοίμην καὶ τὴν ἑπομένην. Οἱ γονεῖς ἢ οἱ ἐπίτροποι ὑποχρεοῦνται νὰ προαγγέλλωσι τὴν ἀποχώρησιν τῶν τροφίμων τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἔτους, τὴν δὲ τῶν ὑποτροφίμων πρὸ διμηνίας· εἰ δὲ μὴ, ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν καταβολὴν καὶ τοῦ ἑπομένου ἔτους.

7. Ἕκαστος τῶν τροφίμων ὀφείλει νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ἑξῆς, τὴν προμήθειαν τῶν ὁποίων ἀναλαμβάνει ὁ γονεὺς ἢ ὁ προστάτης, συνεννοούμενος μετὰ τῆς διευθύνσεως, ἂν δὲν ἀνατεθῇ εἰς τὸ κατάστημα· ἡ δὲ περὶ τούτων φροντὶς καὶ συντήρησις εἶναι ἔργον τῆς οἰκονόμου τοῦ καταστήματος.

α'. Τὰ τῆς κλίνης· κλίνην σιδηρᾶν κατὰ τὸ ἐν τῷ καταστήματι σχέδιον· στρωμνὴν, 6 σινδόνας, χειμερινὸν καὶ θερινὸν ἐφάπλωμα, προσκεφάλαιον, 4 ἐνειλήματα (καλύφια)· ἔτι δὲ δύο κτένια, ψήκτραν (βοῦρτσαν), 8 χειρόμακτρα (4 πετσέτας καὶ 4 προσόψια).

β'. Τὰ τῆς λινοστολῆς · 12 ὑποχιτώνια (ὑποκάμισα), 8 ἐσώβρακα, 12 ζεύγη περιποδίων (τσοραπίων), καὶ 6 ῥινόμακτρα · ἔτι δὲ δύω κοχλιάρια ἀργυρᾶ, μικρότερον καὶ μεγαλείτερον, τοῦ μαθητοῦ κεχαραγμένον φέροντα τὸν ἀριθμόν · τέλος 1 νυκτερινὸν ἐπίβλημα (robe de chambre).

γ'. Τὰ τοῦ ἱματισμοῦ, ὅστις εἶναι ὁμοιόμορφος πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως · μίαν πλήρη στολὴν, θερινὸν πέτασον (καπέλλον), χειμερινὸν πῖλον (καπέλλον μάλλινον), 2 θερινὰς καὶ 2 χειμερινὰς περισκελίδας (πανταλόνια), 4 περιθωρακίδας (γελέκια), 2 ζεύγη ἀναρτήρων (τιράντας), 2 θερινοὺς καὶ 1 χειμερινὸν ἐπενδύτην (παλτὸν), 1 μανδύαν (μαντέλλον), καὶ 2 ζεύγη χειμερινῶν καὶ 2 ἐαρινῶν κρηπίδων. Πάντα δὲ τὰ σκεύη καὶ ἐνδύματα πρέπει νὰ φέρωσι σεσημειωμένον τοῦ μαθητοῦ τὸν ἀριθμὸν, καὶ νὰ ὦσιν, ὅσα ἀπαιτοῦνται, ὁμοιόμορφα.

8. Ὁ τρόφιμος, ὑποκείμενος εἰς πάσας τὰς ἐσωτερικὰς διατάξεις τοῦ καταστήματος, δὲν δύναται νὰ συνεννοῆται ἰδιαιτέρως μετ' οὐδενὸς τῶν ἐκτὸς τοῦ καταστήματος, οὐδὲ νὰ διατηρῇ ἰδίαν τινὰ ἀλληλογραφίαν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς διευθύνσεως. Οὐδεὶς δὲ οὐδέποτε ἐξέρχεται μόνος, ἀλλὰ μετὰ τῶν παιδονόμων · καὶ μόνον κατά τινας ἑορτὰς, ἢ τὰς ὡρισμένας κυριακὰς, οὐχὶ συχνότερον ἢ δὶς τοῦ μηνὸς δύναται νὰ ἐξέρχεται κατά τινας ὥρας συνωδευμένος καὶ προσκαλούμενος ὑπὸ τοῦ γονέως, ἢ τοῦ προστάτου, ἀδείᾳ τῆς διευθύνσεως.

9. Οἱ ὑποτρόφιμοι εἶναι δεκτοὶ μόνον ἐὰν κατοικῶσιν ἐν τῷ πατρικῷ ἢ ἐν συγγενικῷ τινι οἴκῳ, ἢ τοὐλάχιστον παρὰ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτῶν· ἄλλως δὲ εἰς ἑαυτοὺς μόνους ἀνήκοντες εἶναι ἀπαράδεκτοι. Ὑποκείμενοι δὲ ἀκριβῶς εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ καταστήματος διατάξεις, ἔχουσιν ὅλα τὰ δικαιώματα τῶν τροφίμων, πλὴν τῆς κατοικίας κτλ. καὶ τῆς ἑσπερινῆς τροφῆς, ἔτι δὲ καὶ τῶν κατὰ τὰς διακοπὰς διατριβῶν καὶ τῶν κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς διατριβῶν, καὶ τῆς μελέτης τῶν τροφίμων, ἂν δὲν θέλωσι νὰ συμμετέχωσιν αὐτῆς.

Ἕκαστος ὑποτρόφιμος ὀφείλει νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τρία χειρόμακτρα (πετσέτας) καὶ 2 κοχλιάρια ἀργυρᾶ, τὰ πάντα φέροντα τὸν ἀνήκοντα ἀριθμόν.

10. Τὰ παρὰ τῶν ὑποτροφίμων κατ' ἔτος τροφεῖα προσδιορίζονται εἰς δραχ. 550 εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 660 εἰς τὸ Γυμνάσιον, προπληρωτέας κατὰ διμηνίαν καὶ ἐννοουμένας ἐπὶ μὲν τοὺς 10 μῆνας πρὸς δραχμὰς 50 ἢ 60 κατὰ μῆνα, ἐπὶ δὲ τοὺς κατὰ τὰς διακοπὰς δύο μῆνας πρὸς δραχ. 25 ἢ 30. Προπληρόνονται δὲ αὗται ὡς ἑξῆς · ἀπὸ α' Σεπτεμβρίου μέχρι α' Νοεμβρίου δραχ. 100 ἢ 120, ἀπὸ α' Νοεμβρίου — α' Ἰανουαρίου 100 ἢ 120, ἀπὸ α' Ἰανουαρίου — α' Μαρτίου 100 ἢ 120, ἀπὸ α' Μαρτίου — α' Μαΐου 100 ἢ 120, καὶ ἀπὸ α' Μαΐου — α' Σεπτεμβρίου 150 ἢ 180.

11. Οἱ ἰδιότροφοι προσέρχονται κατὰ τὴν 8 ὥραν π. μ. καὶ ἀπέρχονται τοῦ καταστήματος κατὰ τὴν 4 ὥραν μ. μ. ἀριστῶντες ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐν τῷ καταστήματι μετὰ τῆς δεούσης ἐπιβλέψεως.

Τὰ δίδακτρα τῶν ἰδιοτρόφων ὁρίζονται ἐν μὲν τῷ προκαταρκτικῷ τμήματι εἰς δραχ. 15, ἐν δὲ τῷ Ἑλληνικῷ σχολείῳ εἰς δραχ. 25 προπληρωτέας κατὰ μῆνα.

12. Οἱ δὲ ἐξωτερικοὶ προσέρχονται ἅμα ἀρχομένης τῆς πρὸς αὐτοὺς διδασκαλίας, καὶ ἀπέρχονται τοῦ καταστήματος μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς.

Τὰ δίδακτρα τῶν ἐξωτερικῶν ὁρίζονται ἐν μὲν τῷ προκαταρκτικῷ εἰς δρ. 8, ἐν δὲ τῷ ἑλληνικῷ σχολείῳ εἰς δρ. 15, ἐν δὲ τῷ Γυμνασίῳ εἰς δραχμ. 25, ἐπίσης κατὰ μῆνα προπληρωτέας.

13. Καὶ οἱ ἰδιότροφοι καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ ἐξετάζονται τάς τε ἰδίας καὶ τὰς κοινὰς ἐξετάσεις, καὶ ἐξελέγχονται ὑπὸ τοῦ καταστήματος τὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν διὰ διηνεκοῦς πρὸς τοὺς γονεῖς συνεννοήσεως, ἣν εἰς αὐτοὺς κυρίως ἀπόκειται νὰ καταστήσωσιν ὅσον ἔνεστι τελεσφόρον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Ἰουνίου 1865.

Ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου
Γ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν θεωρεῖται ἐν γένει ὡς τερπνὴ γλῶσσα· ἤκουσα μάλιστα ἐνίοτε τινὰς μαθητὰς ν' ἀναθεματίσωσιν αὐτήν. Ἀλλ' ὁπόταν τις μανθάνῃ αὐτὴν μετά τινος ἐπιμονῆς, ἀρέσκεται, θαυμάζει, καὶ παθαίνεται μάλιστα ὑπὲρ αὐτῆς, δίδεται ὁλοκλήρως.

Ὅλα τὰ πεπολιτευμένα ἔθνη ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς διὰ πολλὰ αἴτια ἐγέννησε σχεδὸν εἰς ὅλα τὰ εἴδη πονήματα ἅτινα ἤξισαν νὰ διαμένωσιν ὡς πρότυπα. Πανταχοῦ ὅπου οἱ Ἕλληνες ἐπορεύθησαν καὶ ἐθεμελίωσάν τινα ἀποικίαν (εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν, εἰς Σικελίαν, εἰς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Μεγάλη Ἑλλὰς, καὶ ἕως εἰς Μασσαλίαν) ἡ γλῶσσα μετ' αὐτῶν διέβη καὶ ἐπεκράτησε πολὺν καιρὸν καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Οὕτως, ὁπότε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Μακεδονικαὶ μοναρχίαι κατεστάθησαν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ, ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία δὲν ἤργησε ν' ἀκμάζῃ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Περγάμῳ, σχεδὸν τόσον πολὺ ὥστε ὑπερέβη τὰς Ἀθήνας. Ἄνθρωποι διαφόρων φυλῶν, Σύριοι, Ἰσραηλῖται, Αἰγύπτιοι, παρεδέχθησαν τὴν γλῶσσαν τοῦ Ὁμήρου καὶ

Πλάτωνος, καὶ ἐγένοντο ὀνομαστοὶ εἰς ταύτην τὴν φιλολογίαν ἥτις εἶχεν ἤδη τόσους ἐνδόξους ἄνδρας· καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἡ ὑπεροχὴ αὕτη δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα μόνον τῆς δυνάμεως, εἶναι ὅτι, ὅτε ὅλα ταῦτα τὰ βασίλεια, ὡς ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Ἀχαΐα, ἐγένοντο καὶ αὐτὰ Ῥωμαϊκαὶ ἐπαρχίαι, ὄχι μόνον ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα διέμεινεν εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ εἰσεχώρησε καὶ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ μετ' ὀλίγον ἀπετέλεσε μέρος πάσης ἐλευθερίου παιδείας μετὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης. Οἱ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς ἐφιλοτιμοῦντο ταμάλιστα νὰ φαίνωνται μιμηταὶ καὶ ἐφάμιλλοι τῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πλουσία γῆ ἥτις δὲν ἐξαντλεῖται προϊόντος τοῦ καιροῦ. Ἐστερημένη τῆς ζωογόνου ἐλευθερίας, ἡ Ἑλλὰς ἐφαίνετο ἀπειλουμένη νὰ ἴδῃ τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς νὰ σβύνεται εἰς κενοὺς λόγους ὑψηλοὺς καὶ φλυαρώδεις καὶ ἐπιτετηδευμένους τῶν ῥητόρων καὶ τῶν σοφιστῶν, ὁπότε ὁ Χριστιανισμὸς ἐγεννήθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτοῦ παρεδέχθησαν, διὰ νὰ διαδώσωσιν αὐτὸν ταχέως, τὸ ἁπλούστατον σχῆμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑλληνιστικὴ ἢ κοινὴ γλῶσσα εἶχε γεννηθῇ ἐκ τῆς μίξεως διαφόρων διαλέκτων, καὶ ἐδύνατο νὰ ἐννοῆται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ δούλων ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου τῆς Θράκης μέχρι τῶν καταῤῥακτῶν τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Εὐφράτου μέχρι τῶν τοῦ Ῥοδανοῦ. Διὰ νὰ ὑπερνικήσωσι δὲ τὰς ἀντιστάσεις τῶν φιλοσόφων οἵτινες ἦσαν προσκεκολλημένοι εἰς τὴν παλαιὰν λατρείαν, πολλοὶ πατέρες τῆς ἀρτιγενοῦς ἐκκλησίας ἠγωνίσθησαν πρὸς αὐτοὺς διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν λόγων. Ἄλλοι δὲ ἠθέλησαν νὰ δείξωσιν ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐδύνατο νὰ ἔχῃ καὶ ποίησιν, καὶ νέαν ἀκμὴν ἔσχον τὰ περισσότερα εἴδη τῆς φιλολογίας. Ἤδη ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔμελλε νὰ μετέχῃ μετὰ

τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐν τῷ καθολικῷ κόσμῳ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τοῦ ἀξιώματος τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὰ ἱερὰ βιβλία. Ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου τοῦ 325 ἔτους μέχρι τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ τοῦ 1439 ἡ ἀκριβὴς σημασία τινῶν Ἑλληνικῶν λέξεων ἐγένετο πολλάκις ὑπόθεσις συζητήσεων βαθυτάτων καὶ κανὼν τῆς πίστεως.

Ἡ δυτικὴ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, κατακεκομμένη ὑπὸ τῶν βαρβάρων, εἶχε πέσει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ 476 ἔτους· ἀλλ' ἡ Ῥώμη τοῦ Κωνσταντίνου ἐπέζησε δέκα ἀκόμη αἰῶνας. Ὀλίγον δὲ μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἀπηλλάχθη τοῦ Λατινικοῦ στοιχείου· ἡ δὲ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἔμεινε κατὰ τὸ ὄνομα μόνον Ῥωμαϊκή, καὶ διὰ τῶν ἐπαναστάσεων τοῦ μεσαιῶνος, τῶν σταυροφοριῶν καὶ τῆς ἐφημέρου τῶν Φράγκων κυριαρχίας, τὸ Βυζάντιον διεφύλαξεν ἐπιμελέστατα τὴν παρακαταθήκην τῶν παραδόσεων καὶ τῶν φιλολογικῶν ἀριστουργημάτων τῶν ἀρχαίων μέχρι τῆς Ὀθωμανικῆς κατακτήσεως τῷ 1453.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐδυνήθησαν νὰ πιστεύσωσιν, ἐπίστευσαν ἐν γένει ἐν Εὐρώπῃ ὅτι ἀπώλετο ἡ γλῶσσα ὡς καὶ τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικόν. Οἱ ὀλίγοι πεπαιδευμένοι οἱ καταφυγόντες εἰς τὴν δύσιν, φέροντες ὡς Παλλάδιον τὰ χειρόγραφα τὰ ὑπ' αὐτῶν σωθέντα ἐκ τῶν φλογῶν, παρέδωκαν, ὡς κληρονομίαν, ἀποθνήσκοντες, εἰς τοὺς αἱρέτας τοὺς γενομένους ἐν τῇ σχολῇ αὐτῶν εἰς τὰ ἡμέτερα πανεπιστήμια τὴν λατρείαν ἐκείνης τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἥντινα εἰς αὐτὴν αὐτῶν τὴν πατρίδα εἶχον μεγάλως κοπιάσει νὰ ὑπερασπίζωνται κατὰ τῆς ἐπιδιδούσης βαρβαρότητος. Τινὲς δὲ σπάνιοι περιηγηταί, οἵτινες περιήρχοντο τὴν Ἀνατολὴν ἐπὶ τῶν πρώτων σουλτάνων, ἐπεμαρτύρουν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν Χριστιανῶν τῶν μεινάντων

ὑποκειμένων εἰς τοὺς Ὀσμανλίους, καὶ τὴν διαφθορὰν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης γενομένης σχεδὸν δυσγνωρίστου.

Ἀλλ' ὁ Ἑλληνικὸς κλῆρος ἐν τῇ ἀπορίᾳ δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν αὐτοῦ τάξιν. Οἱ ποιμένες ἦσαν ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δεδεκατευμένου ποιμνίου, καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ β' Μαομέτου, διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ κάλλιον τὴν ὑποταγὴν τῶν Χριστιανῶν, εἶχεν ἀποδώσει εἰς τὸν πατριάρχην καὶ τὸν Ἑλληνικὸν κλῆρον (ὅντινα πρὸς τούτοις τὸ σχίσμα ἐχώριζε κατὰ βάθος τῆς δύσεως) μέρος τῶν προνομίων ἅτινα εἶχον λάβει ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν αὐτοκρατόρων. Ἡ μὲν Ἁγία Σοφία εἶχε μεταβληθῆ εἰς μοσχέαν· ἀλλὰ πολλαὶ ἐκκλησίαι ταπεινότεραι ἦσαν ἀνοικταὶ εἰς τοὺς πιστοὺς οἵτινες διετέλουν ἀκροώμενοι ἐν αὐταῖς τὰς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου καὶ ἐπανελάμβανον ἐν σχήματι χοροῦ τ' ἀρχαῖα ᾄσματα. Εἰς δὲ τὰ μοναστήρια τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ ἐπὶ τῶν ἀκρωρειῶν τῶν Μετεώρων οἱ μοναχοὶ (ἐκ τῶν ὁποίων συλλέγεται ὁ ἀνώτερος κλῆρος) διετέλουν ἀναγινώσκοντες τὴν Βίβλον καὶ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ διδάγματα αὐτῶν, ἐγκεχαραγμένα ὑπὸ τοῦ νοὸς καὶ τῶν κειμένων τῆς Νέας Διαθήκης, διετήρουν εἰς τὸν λαὸν τὴν κατανόησιν τῆς γλώσσης, τελευταῖον τῆς πατρίδος μνημεῖον καὶ σύμβολον τῆς πίστεως.

Ὅλη ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶχε κατακτηθῆ διὰ μιᾶς. Οἱ Βενετοὶ ὑπερησπίσθησαν ἀκόμη πολὺν καιρὸν τὴν Κρήτην, τινὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Κυκλάδων, καὶ ἐφύλαξαν τὰς Ἰονίους νήσους. Αὕτη δὲ ἡ συμμαχία τῶν Ἑλλήνων καὶ Βενετῶν, ἥτις ἀνέβαινεν εἰς πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κατακτήσεως, ἐγέννησεν εἶδός τι διαλέκτου μεμιγμένον ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἥτις ἐπεκράτησε κυρίως εἰς τὰς νήσους, καὶ ἥντινα οἱ ξένοι κακῶς ἐξέλαβον ὡς πα-

Muller lith

ΤΟ ΑΡΣΑΚΕΙΟΝ ἤτοι ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ (ἐν Ἀθήναις)

ριστῶσαν τὴν γενικὴν τῆς γλώσσης κατάστασιν. Εἰς τὴν διάλεκτον τῆς Κρήτης, μίγμα ἀρχαίων σχημάτων καὶ ξένων ἐκφράσεων, συνεγράφη τὸ ποίημα τοῦ Ἐρωτοκρίτου, τὸ ὁποῖον ἔσχε πολὺν καιρὸν μεγάλην φήμην παρ' Ἕλλησιν ὡς καὶ ἄλλα μυθιστορήματα εἰς στίχους ἐν οἷς εὕρισκον ἀναμνήσεις συγκεχυμένας τῶν ἡρωϊκῶν αἰώνων μεμιγμένας μετὰ τῶν τῆς Ἱπποτικῆς.

Ἀλλὰ ποίησίς τις ἐθνικωτέρα καὶ κατὰ τὰς ἰδέας καὶ κατὰ τὸ σχῆμα διεφυλάττετο εἰς τὰ ὄρη τοῦ Πίνδου καὶ τῆς Ἀκροκεραυνίας, παντοῦ ὅπου μεγαλόφρονές τινες ἄνδρες, στηριζόμενοι μόνον εἰς ἑαυτοὺς καὶ προτιμῶντες τὴν ὀνομασίαν Κλέφτης (ἢ λῃστὴς) τῆς τοῦ ῥαγιᾶ (ἢ δοῦλοι), διετέλουν ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς Τούρκους ἔνοπλοι καὶ ἐξύμνουν τὰ ἐφήμερα αὐτῶν κατορθώματα ἢ τὰ ἀτυχήματα διὰ τραγουδίων ἢ μυρολογίων. Ἀλβανικαί τινες λέξεις ἢ Τουρκικαὶ πρὸς τὸ σημαίνειν τὰ ὅπλα ἢ τὰ νέα ἔθιμα δεικνύουσι μόνα τὴν ἐποχὴν τούτων τῶν πολεμικῶν ᾀσμάτων, ἅτινα πρὸς τούτοις ἀνήκουσιν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀναμνήσεις μᾶλλον παρὰ εἰς τὰς τοῦ μεσαιῶνος. Ὁ Χάρων καὶ αἱ Μοῖραι, καὶ αἱ Νηρεΐδες εὑρίσκονται ἐν αὐτοῖς συχνότερον παρὰ τοὺς ἁγίους. Ὁ Κ. Φωριὲλ εἶναι ὁ πρῶτος ἐννοήσας τὴν ἀξίαν ταύτης τῆς δημοτικῆς ποιήσεως ἧστινος συνέλεξεν ἐπιμελέστατα τοὺς τελευταίους ἤχους. Οἱ συγγράφοντες ταῦτα τὰ Τραγούδια δὲν ἤξευρον νὰ γράφωσιν· παρέδιδον δὲ αὐτὰ εἰς τὴν μνήμην τῶν γυναικῶν αἵτινες ἐτραγῴδουν αὐτὰ κινοῦσαι τὰ βρέφη τὰ ἐν τῇ κοιτίδι, τῶν τυφλῶν γερόντων οἵτινες ἔκαμνον τὸ αὐτὸ εἰς τὰς ἑορτὰς ὡς οἱ ἀρχαῖοι ῥαψῳδοί, καὶ διέταττον πολλάκις ἀρχαῖόν τι θέμα διὰ νὰ ἐφαρμόζωσιν αὐτὸ εἰς πρόσφατα συμβάντα. Πρόωρός τις θάνατος, γυναικός τινος, ἢ παιδός, ἐνέπνεε πολλάκις καὶ εἰς τὰς γυναῖκας αἵτινες

ἤρχοντο νὰ κλαύσωσι μετὰ τῶν γονέων μυρολόγιόν τι, ἁπλοῦν καὶ ἐκστατικὸν ἐλεγεῖον. Ἐὰν δὲ οἱ περιηγηταὶ, οἵτινες εἶχον ἐνίοτε ἐκπλαγῆ ὑπὸ τῶν παραδόξων φωνῶν ταύτης τῆς τραχείας καὶ ἀνδρώδους ποιήσεως καὶ τούτων τῶν ἀφελῶν καὶ περιπαθῶν μονῳδιῶν, εἶχον δυνηθῆ νὰ συνάξωσιν αὐτὰ ταχύτερον, ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς θὰ εἶχε ποιητικὸν κύκλον ν' ἀντιθέσῃ εἰς τὰς ᾠδὰς τῶν βάρδων τῆς Σκοττίας καὶ εἰς τοὺς ῥομαντικοὺς τῆς Ἰσπανίας. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα διετηρήθησαν καὶ ὁ Κ. Φωριὲλ παρενέβαλεν ὡς ἄξιος τεχνίτης εἰς τὸν Πίνακα τῶν ἠθῶν καὶ τῶν συμβάντων τῶν ὁποίων ἡ Ἤπειρος ἐγένετο τὸ κυριώτατον θέατρον, ἐφημίσθησαν μεγάλως καὶ μάλιστα ἔσχον πολλὴν ἰσχὺν εἰς τὴν φιλολογίαν τοῦ καιροῦ ἡμῶν. Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Φωριὲλ ἐζήτησαν πανταχοῦ τὰς ᾠδὰς τῆς δημοτικῆς μούσης εἰς τὰς ὁποίας ζωγραφίζεται ἐμψυχότερος καὶ ἀληθέστερος ὁ χαρακτὴρ ἑκάστου ἔθνους.

Ἐνῷ δὲ αὕτη ἡ ποίησις διετέλει ἀκμάζουσα καὶ ἐκπίπτουσα ἐν Ἑλλάδι, ὡς τὰ φυτὰ τῶν ὀρῶν τὰ γεννώμενα ἀγεωργήτως καὶ φθείρονται ἕως χείρ τις δεξιὰ νὰ συλλέξῃ τοὺς ὀποὺς αὐτῶν, δραστήριοι καὶ ἐπιδέξιοί τινες Ἕλληνες ἐπορεύοντο εἰς τὰ ξένα νὰ συνιστῶσι καταστήματα ἐμπορικὰ, ἅτινα χάριν τῆς ἀσφαλείας τὴν ὁποίαν παρέχουσιν αἱ τακτικαὶ κυβερνήσεις, δὲν ἤργουν νὰ εὐτυχῶσι. Μὴ μιγνυόμενοι εἰς τὴν πολιτικὴν τῶν τόπων οἵτινες ἔδιδον εἰς αὐτοὺς καταφυγὴν καὶ ἔχοντες τὰ ὄμματα πάντοτε ἐστραμμένα πρὸς τὴν Ἑλλάδα, συνέστησαν τυπογραφίας καὶ ἐξέδωκαν ἀναναγκάστως, καὶ εἰς τόπους ταχυπόπτου ἀστυνομίας, εἰς Βενετίαν, εἰς Βιέννην, εἰς Μόσκοβαν, θρησκευτικὰ βιβλία, ἱστορικὰ, καὶ μετά τινα καιρὸν φιλοσοφικὰ, ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἥντινα ἤρχισαν νὰ κανονίζωσι καὶ νὰ

καθαρίζωσι. Φιλολογική τις ἐφημερὶς, ὁ Λόγιος Ἑρμῆς, ὅστις ἐτυπόνετο ἐν Βιέννῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τούτου τοῦ αἰῶνος, διέδιδε ταύτην τὴν κίνησιν τῆς παλιγγενεσίας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων τῶν διεσκορπισμένων πανταχοῦ ἢ μενόντων εἰς τὴν πατρίδα.

Οἱ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἕλληνες, οὕστινας δηλοῦσιν ἐκ τῆς γειτονίας τὴν ὁποίαν κατῴκουν ὑπὸ τὸ ὄνομα Φαναριῶται, εἶχον ἀποκτήσει εἰς τὸν ιζ′ αἰῶνα διὰ τῆς εὐτραπελίας αὐτῶν καὶ τῆς ὑπερόχου παιδείας μεγάλην ἰσχὺν εἰς τὸ διβάνιον, ὅπου πολλοὶ ἐξ αὐτῶν εἶχον προσκληθῆ πρῶτον ὡς διερμηνεῖς ἢ δρογμάναι. Ἐκ τούτου τοῦ ἀξιολόγου ὑπουργήματος τινὲς Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι ἐπέτυχον νὰ περῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν Δανουβικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας. Αἱ δὲ μικραὶ αὐτῶν αὐλαὶ τοῦ Βουκουρεστίου καὶ Ἰασίου ἐγένοντο μετ' ὀλίγον ἑστίαι ὅθεν ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία διεδίδετο καὶ εἰς τοὺς τόπους τοὺς μὴ ὄντας Ἑλληνικοὺς κατὰ τὴν καταγωγήν. Ἀπὸ τοῦ Τραϊανοῦ ἡ Δακία εἶχε διαφυλάξει ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς μέγαν Λατινικὸν τύπον τὸν ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸ ὄνομα Ῥουμάνοι μετὰ τοῦ ὁποίου οἱ Μολδοβλάχοι κοσμοῦνται. Ἀλλὰ, ὡς ποτε ἐν Ῥώμῃ, ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία ἤρχισε ν' ἀντικατασταθῇ αὐτοῦ ἀντὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, ὁπότε τὰ συμβάντα τοῦ 1821 καὶ ἡ ἀνωφελὴς ἀπόπειρα τοῦ Ὑψηλάντου ἤγαγον μεταβολήν τινα κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Ῥουμάνοι, σχεδὸν ἀνεξάρτητοι τώρα τῆς Τουρκίας καὶ ἡνωμένοι εἰς ἓν κράτος, καταγίνονται νὰ τελειοποιῶσι τὴν νεολατινικὴν αὐτῶν διάλεκτον· ἀλλ' ἕως τὸ 1821 οἱ διαπρεπέστατοι Ῥουμάνοι ἐγένοντο Ἕλληνες κατὰ τὴν ἀνατροφήν. Ὄχι μόνον εὐφραίνοντο ὑπὸ τῶν Ἀνακρεοντικῶν ποιημάτων τοῦ Χριστοπούλου καὶ ἐχειροκρότουν τὰ δράματα τοῦ Ῥίζου, ἀλλὰ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐδύ-

ναντο νὰ διαγωνίζωνται πρὸς τούτους τοὺς διαπρεπεῖς ποιητάς. Ἀμφότεροι ἀνεθάῤῥυνον παντοῦ τὴν σπουδήν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ πατριαρχικὴ σχολὴ, μάλιστα ἐκ τῆς προτροπῆς τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, ἀποθανόντος τῷ 1821 μάρτυρος τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος, τὰ σχολεῖα τῆς Πάτμου, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Χίου, τῶν Κυδωνιῶν, ἐπιστατούμενα ὑπὸ διδασκάλων οἵτινες ἦσαν πλήρεις ζήλου καὶ ἁμίλλης, εἶχον πολλοὺς μαθητὰς καὶ ἐλάμβανον κλασσικὰ βιβλία τετυπωμένα ἐν Εὐρώπῃ διὰ τῆς φροντίδος τοῦ Κούμα, τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου, τοῦ Βάμβα, τοῦ Κοραῆ. Οὗτοι δὲ οἱ σοφοὶ κατεγίνοντο νὰ ἐκβάλλωσιν (ὑπὲρ τὸ μέτρον ἴσως) ἐκ τῆς λαλουμένης γλώσσης ὅλας τὰς ξένας λέξεις καὶ νὰ κάμνωσι ν' ἀναζωογονηθῇ ἡ γλῶσσα τῶν προγόνων ἀνανενεωμένη, περιμένοντες τὴν εὐκαιρίαν καθ' ἣν ἐδύναντο νὰ κάμωσι ν' ἀναζωογονηθῇ ἡ ἐλευθερία.

Ἡ ἡμέρα τῆς ἀπελευθερώσεως ἀνέτειλεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τῷ 1821, καὶ μετὰ δέκα ἐτῶν ἀγῶνας, κατὰ τοὺς ὁποίους αἱ ἀναμνήσεις τῶν ἀρχαίων ἐπροξένησαν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγάπην τῆς Εὐρώπης, αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο πάλιν τὸ διανοητικὸν κέντρον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἐπικρατουσῶν δὲ τῶν δυσκολιῶν αἵτινες ἐμποδίζουσι τὴν τακτικὴν κατάστασιν τῆς κυβερνήσεως καὶ βλάπτουσι τόσον πολὺ τὴν εὐτυχίαν τοῦ τόπου, οἱ ἄνθρωποι τῶν διαφόρων φατριῶν οἵτινες ἁμιλλῶνται ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας συμφωνοῦσι νὰ ἐμψυχόνωσι τὴν παιδείαν, καὶ ἀποδεικνύουσιν οὕτω τὴν νόμιμον αὐτῶν καταγωγὴν παρὰ τὸ ἱστορικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀμφέβαλλε περὶ αὐτῆς καὶ ἤθελε νὰ βλέπῃ παντοῦ ἀπογόνους τῶν Σλάβων. Ἐὰν τοῦτο ἦτο, ἔπρεπε πάλιν νὰ δοξάζῃ τις τὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὅστις θὰ εἶχε κάμει τὴν μεταμόρφωσιν. Δύναταί τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰ πολλὰ

πονήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου τὰς μεγάλας καὶ ἀναμφισβητήτους προόδους ἅστινας τὸ μικρὸν τοῦτο ἔθνος ἔκαμεν εἰς εἰκοσιπέντε ἔτη, καὶ νὰ συμπεράνῃ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶναι μικρόν.

Πέρυσιν ἄνθρωπός τις πολλὰ πεπαιδευμένος, ὅστις δὲν εἶναι Ἑλληνιστὴς ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀλλ' ἔρριψε βλέμμα φιλοσοφικὸν ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνονται κατὰ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν, ἐκπεπληγμένος ὑπὸ τῆς χρείας εὐκόλων ἐπιμιξιῶν αἵτινες ἑνόνουσι σήμερον ὅλα τὰ ἔθνη καὶ κάμνει ἀκουσίως νὰ στοχαζώμεθα περί τινος καθολικῆς γλώσσης, ἐξέδωκε ἀξιόλογόν τι βιβλιάριον· Περὶ τῆς πρακτικῆς χρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (1). Κατὰ τὸν συγγραφέα, οὐδεμία διάλεκτος δὲν θὰ ἦτο ἀκόμη ἀξιωτέρα παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὁποία σήμερον λαλεῖται, νὰ χρησιμεύῃ ὡς γλῶσσα μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Δὲν θὰ εὕρισκέ τις πλουσιωτέραν καὶ ὁμογενεστέραν, εὐστροφωτέραν καὶ εὐπροσιτωτέραν εἰς τἆλλα Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ὅλα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἔλαβον τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ φιλοσοφικὰς λέξεις ἐκ τοῦ κοινοῦ τούτου πλούτου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Εἶναι δυνατὸν νὰ κατηγορηθῶ ὡς προσωπολήπτης ἐγὼ ὅστις βεβαίως θὰ ἤμην συγγνώμης ἄξιος, ἐὰν εἴπω ὅτι οὗτοι οἱ ἔπαινοι μοὶ φαίνονται διόλου πρέποντες; καὶ μὴ συλλαμβάνοντες λίαν μεγάλας ἐλπίδας, δὲν συγχωρεῖται ἆρά γε νὰ εὐχηθῶμεν τοὐλάχιστον νὰ καταστήσῃ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἐπιμελουμένη περισσότερον ὑπὸ τῶν Ἑλληνιστῶν τῆς δύσεως, μεταξὺ αὐτῶν καὶ μετὰ τῶν Ἑλλήνων σχέσεις οἰκειοτέρας αἵτινες θὰ ἐνεψύχονον πάλιν τὰς σπουδὰς αὐτῶν καὶ θὰ ἔδιδον εἰς ἐκείνας πολλάκις ἐφαρμογήν τινα ἄμεσον;

(1) Ὁ Κ. Γουστάβιος Ἔϊχταλ.

Οἱ ἄνδρες οἵτινες ἔκαμον κλασσικὰς σπουδὰς θὰ θαυμάσωσι, νομίζω, ἀνευρίσκοντες τὴν σημερινὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὀλιγώτερον ἀπέχουσαν τῆς ἀρχαίας παρ' ὅσον ἐφαντάζοντο. Εἰς δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀρχίζοντας ἐδῶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν κατὰ πρῶτον θὰ προσπαθήσω νὰ ἐξομαλύνω τὰς πρώτας δυσκολίας διὰ τῆς χρήσεως τῶν μεθόδων τῶν εὐτυχῶς ἐφαρμοσθέντων εἰς τὰς πλείστας τῶν λαλουμένων γλωσσῶν. Θὰ θέσωμεν τὴν πρακτικὴν πρὸ τῆς θεωρίας, ἢ τοὐλάχιστον θὰ λαλήσωμεν περὶ αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατὸν παραλλήλως.

Ὃν ἀναγκαῖον ν' ἀρχίζῃ τις πρῶτον νὰ μανθάνῃ ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ἀπομακρύνονταί τινες ἴσως ἐκ τούτου τῆς σπουδῆς ὄχι μόνον τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, αἵτινες ἔχουσιν ὅλαι γράμματα παντάπασι διάφορα καὶ σχήματος δυσκόλου, ἀλλὰ τῆς Ῥωσσικῆς, τῆς Λεχικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς Γερμανικῆς γλώσσης, ἂν καὶ τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς ἦναι μόνον σχῆμα τῆς ἡμετέρας. Τῆς δ' Ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ δυσκολία δὲν εἶναι καθ' αὐτὸ μεγάλη, καὶ ἂν δὲν ἐφοβούμην νὰ φανῶ ὅτι ὑποστηρίζω τι παράδοξον, θὰ ἔλεγον ὅτι εἶναι μᾶλλον πλεονέκτημα. Ἐπειδὴ ἴδετε τί ἡμῖν συμβαίνει περὶ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης. Τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν εὐχαριστεῖταί τις ὅτι ἀνευρίσκει εἰς αὐτὴν τὰ γράμματα τὰ ὁποῖα μεταχειριζόμεθα ἡμεῖς αὐτοί. Μετά τινος γραμματικῆς καὶ λεξικοῦ δύναταί τις νὰ μάθῃ τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν χωρὶς διδάσκαλον. Ἀλλ' ἐὰν θελήσῃ νὰ ὁμιλῇ μετά τινος Ἄγγλου, εἶναι ἀδύνατον νὰ συνεννοῶνται, καὶ μάλιστα, παραδοθεὶς μαθήματα, Γάλλος τις ἐπιτυχαίνει δυσκόλως νὰ διαρθρώσῃ καλῶς ταύτην τὴν γλῶσσαν, καὶ οἱ γείτονες ἡμῶν δυσκολεύονται ἐπίσης ν' ἀπαλλαχθῶσι τοῦ αὐτῶν τόνου. Ἡ δὲ δυσκολία εἶναι πρὸ πάντων, νομίζω, ἀμφοτέρωθεν εἰς τὸ ἀποδίδειν εἰς τὰ οἰκεῖα ἡμῶν σημεῖα διάφορον ἀξίαν ἐκείνης

ἥντινα συνειθίσαμεν νὰ δίδωμεν εἰς αὐτά. Εἰς δὲ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τοὐναντίον, ἀφοῦ ἅπαξ ἐμάθετε τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα καὶ τοὺς διαφόρους αὐτῶν συνδυασμοὺς, καὶ ἠκούσατε τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ Ἕλληνες προφέρουσιν αὐτὰ, ἡ ὅρασις τοῦ σημείου θὰ σᾶς ἀναμιμνήσκῃ τὸν ἦχον ἢ ὁ ἦχος ἀναμιμνήσκῃ τὸ σημεῖον, καὶ τῆς πρώτης δυσκολίας ὑπερνικηθείσης, θὰ φθάσῃ τις, νομίζω, νὰ προφέρῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ γράφῃ ὀρθότερον παρὰ ἐὰν μετεχειρίζετο Λατινικὰ γράμματα ὡς εἰς τὰ τετυπωμένα βιβλία ὑπὸ τῆς σχολῆς τῆς διαδόσεως τῆς Πίστεως (Propaganda), ἅτινα εἶναι ἐπίσης δυσανάγνωστα εἰς ἡμᾶς ὡς καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Τὸ δὲ πλεονέκτημα τοῦτο ἰδιαιτέρου τινὸς ἀλφαβήτου ἐφαρμοζομένου εἰς τὴν γλῶσσαν κακῇ τύχῃ σχεδὸν ἀπωλέσθη πρὸς ἐκείνους οἵτινες συνείθισαν τὴν φανταστικὴν προφορὰν τῆς ὁποίας ὁ ἐκ Ῥόττερδαμ Ἐράσμιος ἐγένετο ὁ πρῶτος προξενητὴς, ἥτις μετὰ ταῦτα ἀπεμακρύνθη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τῆς τῶν Ἑλλήνων, μεταποιουμένη διαφόρως εἰς ἕκαστον τόπον. Αὕτη δὲ ἡ προφορὰ, τῆς ὁποίας εἶναι δύσκολον ν' ἀπαλλαχθῇ τις ὅτε συνείθισεν αὐτὴν εἰς τὴν νεότητα, καὶ δὲν λογίζεται τὸν τονισμὸν αὐτῆς, εἶναι σήμερον τὸ πρῶτον ἐμπόδισμα μεταξὺ τῶν Ἑλληνιστῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Πέρυσιν ἐξέθεσα μετὰ ἱκανῶν ἀναπτύξεων τὴν ἱστορίαν ταύτης τῆς λεγομένης μεταῤῥυθμίσεως τῆς προφορᾶς κατὰ τὸν ιϛ′ αἰῶνα, ἥτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰς ἀμφισβητήσεις καὶ ὀγκώδη πονήματα. Ὁ Κ. Ἔγγερος ἀνεκεφαλαίωσε καὶ αὐτὸς τὰ κυριώτατα μέρη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μαθήματος αὐτοῦ τοῦ πεπερασμένου ἔτους εἰς τὴν Σορβόνναν διὰ τῆς σαφοῦς ἐκθέσεως μετὰ τῆς ὁποίας πραγματεύεται ὅλα τὰ ζητή-

ματα (1). Θ' ἀναγκασθῶ νὰ ἐπανέλθω πλεονάκις εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν προφορὰν τῶν Ἑλλήνων παρὰ τὴν εὐχὴν τὴν διατετυπωμένην ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν δὲν ἐξετελέσθη ἀκόμη οὐδὲ μάλιστα ἀπεφασίσθη εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ πανεπιστημίου. Ἡ ἐκρίζωσις συνηθείας παλαιᾶς, καὶ ὅταν τις ἀναγνωρίσῃ τὰς κακίας, δὲν εἶναι ἔργον μιᾶς ἡμέρας οὐδ' ἑνὸς ἔτους· ἀλλὰ τοῦτο θὰ γένηται, καὶ, εἶμαι καταπεπεισμένος, ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς ὡς καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης· καὶ θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ ἐὰν οἱ λόγοι μου χρησιμεύσωσι νὰ ἐπιστρέψωσί τινας ἢ νὰ εὐκολύνωσιν εἰς αὐτοὺς μετάβασίν τινα τῆς ὁποίας δὲν ἀποκρύπτω εἰς ἐμαυτὸν τὴν δυσκολίαν.

Σήμερον ἤθελον νὰ δείξω ἀκόμη δύο ζητήματα εἰς τὰ ὁποῖα θὰ προσπαθήσω ν' ἀποκριθῶ εἰς τὸ μάθημα τούτου τοῦ ἑξαμήνου. Ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαφέρει πολὺ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης; μοὶ εἶπον πολλάκις. Οἱ νῦν Ἕλληνες ἔχουσι φιλολογίαν;

Τὸ μὲν πρῶτον ζήτημα φαίνεται ἁπλούστατον, καὶ οἱ βλέποντες τὸν δισταγμόν μου ν' ἀποκριθῶ μὲ ἠρώτησαν ἐνίοτε, πρὸς περισσοτέραν ἀκριβολογίαν, ἂν ἡ διαφορὰ ἦτο μεγαλειτέρα ἢ μικροτέρα παρὰ τῆς Λατινικῆς καὶ Ἰταλικῆς γλώσσης; Τὸ ζήτημα εἶναι περιπλεκτότερον παρ' ὅσον φαίνεται.

Βεβαίως ἡ Λατινικὴ γλῶσσα, ὡς ὅλαι αἱ γλῶσσαι, ἔσχε μεταβολὰς ἀναπτύξεως καὶ παρακμῆς. Ἀλλ' ἡ Ῥώμη ἔχει ἕνα αἰῶνα φιλολογικὸν καὶ διαλέκτους δὲν ἔλαβεν. Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Βιργίλιος δεικνύουσι τὸ ἄκρον τοῦ Λατινικοῦ πεζοῦ λόγου καὶ τῆς ποιήσεως, τῶν ὁποίων διαμένουσι τὰ σεβαστὰ πρω-

(1) Ἰδὲ τὸν ἀριθ. 16 τοῦ πρώτου ἡμῶν ἔτους (σ. 261).

τότυπα. Ἐνωρὶς ὁμοίως ἡ νεωτέρα Ἰταλία εἶδε τὴν διάλεκτον τὴν γεγεννημένην ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς Λατινικῆς ὡρισμένην ὑπὸ μεγάλων συγγραφέων, τοῦ Δάντη, Πετράρχου, Μακκιαβέλου, Βοκκασίου. Οὐδὲν τοιοῦτον ἐν Ἑλλάδι. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ σχήματα τῆς γλώσσης εἶναι ποικίλα ὡς οἱ μεγαλοφυεῖς ἄνδρες εἶναι διάφοροι καὶ αἱ πολιτεῖαι διῃρημέναι. Ἡ ἀρχαία λοιπὸν γλῶσσα δὲν εἶναι μία, ἀλλὰ πολλαπλῆ. Ὁ μὲν Ὅμηρος ἔχει βεβαίως ἰσχὺν ἀναμφισβήτητον εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν· ὁ δὲ Νόννος, Τριφιόδωρος, Κόλουθος, ὁ Σμυρναῖος Κόϊντος, ἕως καὶ ὁ Τζέτζης, ἐν τῷ ιβ′ αἰῶνι εἰς Τὰ πρὸ τῶν Ὁμηρικῶν (καὶ ἐδυνάμην νὰ προσθέσω Εὐγένιον τὸν Βούλγαρην, ὅστις μετέφρασε τὴν Ἐνεΐδα Ἑλληνιστὶ τῷ 1791), ἐξετύπονον τὸ ὕφος αὐτῶν πρὸς τὸν Ὅμηρον· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμπόδιζε τὴν γλῶσσαν νὰ μεταβάλλεται ὥστε νὰ προετοιμάσῃ εἰς τοὺς σχολιαστὰς τῆς Ἀλεξανδρείας πολλὰς δυσκολίας καὶ ἀμφιβολίας εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ Ὁμήρου. Τινὰς δὲ αἰῶνας μετ' αὐτὸν οἱ δραματουργοὶ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ μὲν Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Ἀριστοφάνης, ἀνέδειξαν ἄλλο τι εἶδος ποιήσεως ἐχούσης σχήματα καὶ γλῶσσαν χωριστήν· ὁ δὲ Πίνδαρος ἔκαμε νὰ ἐπαναλαμβάνωσι παντοῦ τὰς Δωρικὰς αὐτοῦ ᾠδάς· ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἀνέγνωσε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, χειροκροτούντων τῶν εἰς Ὀλυμπίαν συνελθόντων Ἑλλήνων, καὶ πολὺν καιρὸν μετ' αὐτὸν ἱστορικοὶ ἐζήτησαν νὰ μιμῶνται τὰ ἀφελῆ αὐτοῦ σχήματα, ὡς παρ' ἡμῖν ὁ Παῦλος Λουδοβῖκος Κουριέρος ἀπεμιμήθη τὸν Ἀμυότον,. ἐνῷ ἄλλοι ἐλάμβανον ὡς τύπους τὸν Ξενοφῶντα καὶ Θουκυδίδην, τύπους τῆς καθαρότητος καὶ τῆς γλαφυρᾶς Ἀττικῆς βραχυλογίας. Ὁ δὲ Πλάτων, εἰς τοὺς Διαλόγους, ἐδημιούργησεν ὕφος τεχνητὸν τὸ ὁποῖον ἀπεῖχε σχεδὸν ὅσον ἡ ποίησις τῆς συνήθους γλώσσης τοῦ καιροῦ αὐτοῦ,

καὶ τὸ ὁποῖον Φίλων ὁ Ἰουδαῖος νομίζεται ὅτι ἐμιμήθη τόσον καλὰ ὥστε ν' ἀπατηθῇ τις. Ἀλλ' ὁ Πολύβιος, ὁ φίλος τοῦ Σκιπίωνος, προσέχων μᾶλλον εἰς τὰ πράγματα παρὰ εἰς τὰς λέξεις, κατώρθωσε ν' ἀναγινώσκωσιν αὐτὸν ἂν καὶ μεταχειριζόμενον τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῆς Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὀλίγον ὕστερον οἱ εὐαγγελισταὶ ἐνεχάραξαν τὸν Ἑβραϊσμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ὑψηλὴν ἁπλότητα, ἐνῷ ὁ Λουκιανὸς καὶ οἱ σοφισταὶ ἐζήτουν νὰ κινῶσιν ἀκροατὰς ἀναισθήτους διὰ τῆς μίξεως ἀρχαϊσμῶν καὶ νέων μεταφορῶν.

Ὁ πλοῦτος, ἡ ποικιλία καὶ ἐνίοτε ἡ σύγχυσις τῶν γλωσσῶν εἶναι τοιαύτη ὥστε περιλαμβάνουσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἥστινος οἱ γραμματικοὶ ἠθέλησαν νὰ συμπυκνώσωσι τοὺς νόμους εἰς ἕνα μοναδικὸν κώδικα, οὗτινος τὸ λεξικὸν ἀπὸ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου ἐπλουτίσθη ἔκ τινων δέκα χιλιάδων λέξεων, τὸ ὁποῖον δὲν ἐμποδίζει πᾶν ἀρχαῖον κείμενον ἀνακαλυπτόμενον νὰ πορίζῃ σχεδὸν πάντοτε προσθήκην τινὰ εἰς τὸν Θησαυρὸν ἢ παρατήρησιν προσθετέαν εἰς τοὺς πανδέκτας τῆς γραμματικῆς. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἔκφρασις τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ἥτις εἶναι μόνον τέλος πάντων τὸ περίσσωμα τῶν προτέρων αἰώνων) ἥντινα θέλων τις νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ βάλῃ πλησίον τινὸς σχήματος ἀρχαίας διαλέκτου ἢ ν' ἀνεύρῃ εἰς τὴν Νέαν διαθήκην, εἰς τὸν Ἀριστοφάνην ἢ καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον. Οὕτως ὁ Χριστόπουλος ἐξέδωκε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος γραμματικήν τινα νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ τὸ ὄνομα Αἰολοδωρισμοί.

Πάλιν ἡ κοινὴ γλῶσσα (καὶ ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως λαμβανομένη) ἔπαθεν ἤδη πολλὰς μεταβολὰς καὶ πάσχει καθ' ἑκάστην. Δὲν ἔσχε Δάντην νὰ ὁρίσῃ αὐτήν,

καὶ οἱ φιλολόγοι τοῦ παρόντος, ἀνεξάρτητοι ὄντως κατὰ τὸ ὕφος ὡς κατὰ πᾶν ἄλλο, δὲν θὰ ὑπέφερον ἀκαδημίαν τινὰ ἐμποδίζουσαν τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν, τῶν μὲν πρὸς τὸ πλησιάζειν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, τῶν δὲ πρὸς τὸ ἀπαλλάττεσθαι αὐτῆς.

Ἐννοεῖτε, κύριοι, ὅτι δὲν εἶναι εὔκολον νὰ εἴπῃ τις ἕως πόσον ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα διαφέρει τῆς ἀρχαίας. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς συγκρίσεως τὴν ὁποίαν τις κάμνει. Καθ' αὑτὸ εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ γλῶσσα ἥτις μετεποιήθη ἀκαταπαύστως. Κατὰ τὸν Βυζαντινὸν μεσαιῶνα αὗται αἱ μεταποιήσεις ὑπῆρξαν βαθεῖαι εἰς τὸν λαόν. Ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς ἀπέκρυπτον αὐτὰς ὅσον ἐδύναντο κατὰ τὴν παιδείαν τὴν ὁποίαν εἶχον, μιμούμενοι τοὺς ἀρχαίους. Καθιστᾶτο δὲ οὕτω γλῶσσά τις γραφομένη ἢ φιλολογικὴ καὶ γλῶσσα λαλουμένη ἧστινος ἔχομεν μόνον σπάνια δείγματα, ἅτινα ὅμως ἐπιτρέπουσιν ἡμᾶς ν' ἀναβῶμεν εἰς τὸν ιβ' αἰῶνα καὶ μάλιστα ἀνωτέρω. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοὐναντίον ἡ φιλολογικὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἤδη εὔχρηστος μόνον παρά τισιν ὀλίγοις σοφοῖς, καὶ ἡ λαλουμένη προέρχεται καὶ εἰς τὰ βιβλία, πρῶτον μὲν χωρὶς ἄλλον κανόνα παρὰ τὴν συνήθειαν (ἥτις εἶναι καὶ αὐτὴ εὔλογος), ἔπειτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον κανονιζομένη συστηματικῶς, ὄχι ὅμως χωρὶς σφοδρᾶς λογομαχίας μεταξὺ τῶν σοφῶν.

Ἓν μέρος τῶν λόγων ἡμῶν τοῦ πεπερασμένου ἔτους ἐγένετο περὶ τούτων τῶν διαφορῶν καὶ τῆς συγκρίσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τῶν διαφόρων αἰώνων, καὶ, ἐὰν δύναμαι νὰ ἐκφρασθῶ οὕτω, διαφόρων καταστάσεων. Διὰ τοῦτο εἶχον ἐκλέξει καὶ λογίζομαι νὰ σᾶς φέρω ἀκόμη δείγματα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὴν γεγραμμένην

παράδοσιν, δημοτικὰ ᾄσματα, ἔκφρασιν τῆς διὰ στόματος παραδόσεως, καὶ νεώτερα πονήματα εἰς τὰ ὁποῖα ζητεῖ τις ν' ἀνοίξῃ νέας ὁδούς. Τέλος ἐνόμισα ὅτι δὲν ἐδυνάμην νὰ κάμω τι καλλίτερον, πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν τρόπον τινὰ ταύτης τῆς συγκρίσεως, παρὰ νὰ φέρω τόμον τινὰ τῶν Παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου τοὺς ὁποίους τις τῶν διαπρεπεστάτων σοφῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐπεχειρίσθη νὰ καταστήσῃ καταληπτοὺς εἰς τὸν λαὸν ἀντικαθιστῶν τὰς λέξεις ἢ τῶν φράσεων τὴν κατασκευὴν αἵτινες ἐδύναντο νὰ ἔχωσί τινα σκοτεινότητα δι' ἐκφράσεων αἵτινες, ἂν καὶ μὴ οὖσαι χυδαῖαι, εἶναι ὅμως εὐκατάληπτοι εἰς ὅλους. Μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι αὕτη ἡ μετάφρασις, θετομένη ἀντικρὺ τοῦ κειμένου συγγραφέως ὅστις παριστᾷ καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ἱκανῶς τὸ μέσον ὕφος τῆς ἀρχαιότητος, ἦτο τὸ ἀκριβέστατον μέτρον τοῦ ἀποστήματος τὸ ὁποῖον χωρίζει σήμερον τὰς δύο διαλέκτους. Θ' ἀξιωθῶ νὰ σᾶς παρουσιάσω ἀκόμη τινὰ κεφάλαια αὐτῆς.

Τὸ δεύτερον ζήτημα τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἔδειξα, ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς ἔχει φιλολογίαν; θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς πολλὰς συνεδριάσεις. Ἐπιδέχεται ὁμοίως διαφόρους ἀποκρίσεις κατὰ τας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μεγάλας ἀρετὰς τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ τις εἰς βιβλίον ἄξιον ν' ἀριθμῆται μεταξὺ φιλολογικῶν πονημάτων. Οἱ καθ' ἡμᾶς Ἕλληνες πρῶτοι θὰ ὡμολόγουν ὅτι ὀλίγα τινὰ ἔχουσι νὰ βάλωσιν εἰς σύγκρισιν πρὸς τἀρχαῖα ἀριστουργήματα τὰ ὁποῖα ἀκόμη ἀποτελοῦσι τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου. Δὲν δύναταί τις μηδὲ νὰ περιμένῃ νὰ εὕρῃ εἰς ἔθνος διαφυγὸν μόλις πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος τὴν βαρβαρωτάτην τυραννίαν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἀκόμη παντοίας δυσκολίας, πλούτη τοῦ νοὸς ἄξια νὰ παραβάλωνται πρὸς ἐκεῖνα ἅτινα πολλοὶ εὐτυχίας αἰῶνες συνεσώρευσαν ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ. Ἀλλ' ὅταν

ἐκθέσω ἐνώπιον ὑμῶν τὸν κατάλογον ὅντινα ἔκαμεν ὁ Κ. Παπαδόπουλος Βρετὸς ὅλων ὅσα οἱ Ἕλληνες ἐτύπωσαν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν, καὶ ὅταν προσθέσω τὸ κεφάλαιον ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται τώρα καθ' ἕκαστον ἔτος ἐν Ἑλλάδι ἢ ὑπὸ Ἑλλήνων, θὰ ὁμολογήσετε ὅτι, ὑπολογιζομένης κατ' ἀναλογίαν τῆς πληθύος τοῦ λαοῦ, κανὲν ἔθνος δὲν παρουσιάζει μεγαλειτέραν τοῦ νοὸς ἐνέργειαν. Ἀλλὰ, θὰ εἴπῃ τις, τὸ ζήτημα δὲν εἶναι τοῦτο. Τί μέλλει τῷ ὄντι τοὺς ξένους νὰ ἔχωσιν αἱ Ἀθῆναι δεκαπέντε ἢ εἴκοσιν ἐφημερίδας, ἐὰν ἀφανίζωνται συζητοῦντες ματαίας πολιτικὰς συζητήσεις τῶν ὁποίων ἡ περιέργεια δὲν ὑπερβαίνει τὴν διάρκειαν μιᾶς ἑβδομάδος ἢ καὶ φιλονεικοῦντες ἀθλίας προσωπικὰς φιλονεικίας; Τί μέλλει πλῆθος νέων βιβλίων, ἐὰν ἦναι τὰ περισσότερα μεταφράσεις Γαλλικῶν μυθιστορημάτων, τὰ ὁποῖα ὀλίγον φροντίζει τις ν' ἀναγνώσῃ πάλιν; Δὲν εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν φιλολογικῶν πονημάτων, ἀλλ' ἡ λαμπρότης ἢ ἡ πρωτοτυπία ἐνίων ἥτις ἀρκεῖ νὰ κινήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σπουδάζειν ξένην τινὰ γλῶσσαν. Πέραν τῶν ὁρίων τινὸς τόπου τί γνωρίζει τις κοινῶς τῆς φιλολογίας αὐτοῦ; Τέσσαρα ἢ πέντε ὀνόματα, ἐνίοτε ὀλιγώτερα. Ἐκ μὲν τῆς Ἰσπανίας τὸν Σερβάντην, τὸν Καλδερὼν, τὸν Λόπε δὲ Βέγα, τὸν Ὑνιάρτην· ἐκ δὲ τῆς Πορτογαλλίας τὸν Καμοένσην. Τὴν Γερμανικὴν καὶ Ἀγγλικὴν φιλολογίαν γνωρίζομεν κάλλιον· ἀλλὰ καὶ μόνοι ἂν ἦσαν ὁ Schiller, ὁ Gœthe, ὁ Klopstock, ὁ Shakespeare, ὁ Μίλτων, ὁ Pope, ὁ Walter Scott, ὁ Βύρων, ἤρκουν νὰ μᾶς κάμνωσι νὰ σπουδάζωμεν ταύτας τὰς δύο γλώσσας. Ἐχέτω ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς Δάντην τινὰ, καὶ ἡμεῖς θὰ φροντίζωμεν ν' ἀναγινώσκωμεν αὐτὸν, νὰ μεταφράζωμεν, νὰ σχολιάζωμεν. — Εἶπον ἤδη, ἡ Ἑλλὰς, ἂν καὶ ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα ἦναι ἐν αὐτῇ κοινὴ, δὲν ἐγέννησεν ἕως

τώρα οὐδὲν τὸ ὁποῖον δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Θεί̈αν Κωμῳδίαν, καὶ πρέπει μάλιστα νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἐλπίζω τι τοιοῦτον εἰς τὸ μέλλον. Ὅλοι οἱ καιροὶ δὲν εἶναι πρόσφοροι εἰς γέννησιν μεγάλου τινὸς ἐπικοῦ ποιήματος.

Πρέπει ν' ἀναφυῇ μέγας τις ποιητὴς, ὑποστηριζόμενος παρ' ὅλου τοῦ κοινοῦ, καὶ ἐν ταὐτῷ ἡ γλῶσσα νὰ ἦναι ἀκόμη ἀρκετὰ εὔστροφος διὰ νὰ μορφώσῃ αὐτὴν ὅπως θέλει, ἡ ἀναπτέρωσις αὐτοῦ νὰ μὴ ἐμποδίζεται κατὰ πᾶσαν ὥραν ὑπὸ μυρίων ἀπαιτημάτων. Εἰς τὸν ιγʹ καὶ τὸν ιδʹ αἰῶνα ἡ δημοτικὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὡς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἔκ τινων ποιημάτων Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, εἶχε προσπαθήσει νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ περιωρίζετο εἰς μικροτάτας ὑποθέσεις ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς αὐλῆς, ἥστινος ὅλοι οἱ ἀγῶνες ἔτεινον εἰς τὸ διατηρεῖν τὴν χρῆσιν τῆς κλασσικῆς γλώσσης. Τὰ δημόσια δυστυχήματα ἐνέπνευσαν κατὰ τὸν ιεʹ αἰῶνα εἰς τὸν Γεωργιλλᾶν δύο ποιήματα περὶ τῆς Πανώλους τῆς Ῥόδου καὶ τῆς Πτώσεως τῆς Κωσταντινουπόλεως. Ἀλλ' ἐν ταύτῃ τῇ καταπτώσει τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας οἱ ἄνθρωποι μετέχουσι τῆς γενικῆς καταπιέσεως. Ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα ἀναφαίνεται μὲν εἴς τινα ᾄσματα ὀρεινῶν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὴν διάρκειαν προσκαίρου κινήσεως, μηδὲ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν παιδείαν τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουσι. Σήμερον δὲ ἡ Ἑλλὰς φαίνεται ὅτι ἔχει μίαν μόνον ἰδέαν· νὰ ἐξισωθῇ ὅσον τάχιστα τοῖς μάλιστα προκεχωρημένοις τῆς Εὐρώπης ἔθνεσι. Καταγίνεται λοιπὸν νὰ μιμῆται αὐτὰ τόσον ὥστε ἀμελεῖ τὰς δίας αὐτῆς δυνάμεις. Δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς νὰ μεμφθῶμεν τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν καὶ τὰ πονήματα ταύτης· ἄλλως δὲ δὲν τείνει μόνη αὐτὴ εἰς τὴν μίμησιν. Ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε νὰ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν ἔχει πρωτότυπα πονή-

ματα. Τὸ λυρικὸν εἶδος εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεμελήθη μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας. Τὰ ποιήματα τοῦ Χριστοπούλου, Σούτσου, Κάλβου τοῦ Ζακυνθίου, Σαλομοῦ, μετεφράσθησαν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, καὶ ἀναγινώσκονται μετὰ περισσοτέρας ἀκόμη εὐχαριστήσεως εἰς τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν. Πολλὰ ἄλλα ἤξιζον νὰ γνωρισθῶσιν. Θὰ σᾶς σημειώσω πρωτότυπα πονήματα ἄξια λόγου εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἀρχαιολογίαν. Τέλος ὅλαι αἱ μεταφράσεις εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον περίεργοι. Δύναται νὰ ὑπάρχῃ ὄφελος εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας νὰ παραβάλωσι πρὸς τὰ σανσκριτικὰ βιβλία μεταφράσεις τὰς ὁποίας αὐτῶν ὁ Γαλανὸς ἔκαμεν ἐν Bénarès μετὰ ἀκριβείας εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μακρὰ αὐτοῦ διαμονὴ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἡ ὁμοιομορφία τῶν δύο διαλέκτων συνεχώρει εἰς αὐτὸν νὰ φθάσῃ μᾶλλον παρ' ὅσον εἶχον ἤδη δυνηθῆ οἱ τῆς Εὐρώπης σοφοί. Οἱ Ἀραβικοὶ μῦθοι μετεφράσθησαν Ἑλληνιστὶ ἔκ τινος κειμένου διαφόρου ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὁ Galland μετεχειρίσθη εἰς τὰς Mille et une Nuits αὐτοῦ. Ὁ δὲ Συντίπας καὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπῆρξαν εἰς νεωτέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πρὸ τῶν πονημάτων τὰ ὁποῖα ἐγένοντο περὶ αὐτῶν παρ' ἡμῖν. Ἡ τελευταία Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ Κ. Κροκίδα τῆς Ἱστορίας τῆς Ῥωσσίας τοῦ Καραμσίνου περιέχει προσθήκας καὶ διορθώσεις αἵτινες καθιστῶσιν αὐτὴν προτιμητέαν τῆς Γαλλικῆς μεταφράσεως. Ἐὰν δὲν ἦναί τις πολύγλωττος, θ' ἀναγνώσῃ εὐχαρίστως εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν τὰς τραγῳδίας τοῦ Μεταστασίου, τοῦ Γολδόνη καὶ τὸν Πάστορ Φίδο, τὸν Γέσνερ, τὸν Κοζτβοῦε, τὸν Βίλλανδ, τὸν Αὔγουστον Λαφονταὶν, τὸν Γόλσμιθ, τὸν Λόκκ, τὸν Βένθαμ, ὅλα τὰ συγγράμματα τὰ ὁποῖα εἰς τοὺς διαφόρους τόπους ἐφημίσθησαν. Τέλος πάντων εἶναι χαρᾶς πρόξενον εἰς ἡμᾶς καὶ ἐνίοτε αἴτιον ὠφε-

λίμου συγκρίσεως ν' ἀναγινώσκωμεν πάλιν Ἑλληνιστὶ τ' ἀριστουργήματα τῆς ἡμετέρας φιλολογίας· τὸν Λόγον περὶ τῆς καθολικῆς ἱστορίας τοῦ Βοσουέτου, τὸν Τηλέμαχον τοῦ Φενελῶνος, τοὺς Κόσμους τοῦ Φοντενέλλου, τὴν Κοινωνικὴν Συνθήκην τοῦ Ῥουσσῶ, Κάρολον τὸν ΙΒ' τοῦ Βολταίρου, τὴν Περιήγησιν τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος, ἔπειτα τὰ σύγχρονα ἡμῶν μυθιστορήματα τοῦ Σαιντίνου, Ὀκταβίου Φεουϊλέτου, Σαντώ. Οἱ ζωγράφοι βάλλουσιν ἐνίοτε τοὺς αὐτῶν πίνακας πρό τινος κατόπτρου· λέγουσιν ὅτι ἐν τῇ οὕτως ἀντανακλωμένῃ εἰκόνι καταλαμβάνει τις κάλλιον τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας. Οἱ ἡμέτεροι Γάλλοι μεταφρασταὶ, ὁπόταν ἁμιλλῶνται πρὸς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἔργον ἐργάζονται ἐπίπονον καὶ σπανίως εὐχαριστοῦσι τοὺς ἐπιστήμονας, εἴτε διότι δὲν καταλαμβάνουσι πάντοτε καλῶς τὰ κάλλη τοῦ πρωτοτύπου, εἴτε διότι ἡ γλῶσσα ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ἐκφράζῃ αὐτά. Ἡ δὲ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ διὰ τοῦ πλούτου τοῦ ἀρχαίου λεξικοῦ ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνει ὅσον θέλει, καὶ διὰ τῶν τολμηρῶν αὐτῆς σχημάτων ἰσχύει τὰ μέγιστα πρὸς ἀκριβεῖς μεταφράσεις. Εἶναι τρόπον τινὰ φωτογραφίαι μὴ ὑποκρύπτουσαι τὰς κακίας, ἀλλ' ἐκφράζουσαι καὶ τὰ λεπτότατα χαρακτηριστικὰ, καὶ κατορθόνουσιν ἐνίοτε νὰ εὐχαριστήσωσι καὶ τὸν συγγραφέα.

Ὡς πέρυσι, θ' ἀναγινώσκωμεν κεφάλαιά τινα τῶν μυθιστορημάτων ἅτινα ἤξιζον τὰ μέγιστα νὰ μεταφρασθῶσιν ἢ μετεφράσθησαν ἐπιτυχέστατα. Αὕτη δὲ εἶναι εὐκαιρία φιλολογικῶν παρατηρήσεων περὶ τῆς φύσεως τῶν δύο γλωσσῶν καὶ ἐν ταὐτῷ καὶ ἐφόδιον εἰς τὴν συνομιλίαν, σκοπὸς τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει ποτέ τις νὰ λησμονήσῃ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ λαλουμένης τινὸς γλώσσης. Ἐλπίζω ὅτι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους θὰ φθάσωμεν οὕτως εἰς κατάστασιν νὰ δυνάμεθα ν' ἀνταλλάττωμεν τὰς ἰδέας ἡμῶν Ἑλληνιστὶ, μά-

- Imp Lemercier & Cie r, de Seine 57 Paris

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

λιστα ἐάν τινες ἤδη γεγυμνασμένοι διά τινος διαμονῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ μάλιστα Ἕλληνές τινες μὲ κάμνωσι τὴν τιμὴν νὰ μετέχωσιν ἐνίοτε τούτων τῶν συνεδριάσεων. Πρὸς ὄφελος ὅλων θὰ ἦναι, καὶ πρῶτον τοῦ διδασκάλου (1).

BRUNET DE PRESLE.

(Μετάφρασις Ἰωάννου Πανταζίδου.)

(1) Ὁ ἐναρκτήριος οὗτος λόγος ἐξεφωνήθη κατὰ τὸ ἔτος 1865 ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν.

Ἀριθ. 42.

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΝ

ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.

Τὸ συμβούλιον τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας, πληροφορηθὲν μετ' εὐχαριστήσεως περὶ τῆς ἀγρύπνου προσοχῆς καὶ ἀξιομιμήτου δραστηριότητος μεθ' ἧς ἐκτελοῦντες τὸ ὑμέτερον καθῆκον, ἐφωράσατε κατὰ τὴν 11 τοῦ μηνὸς τούτου τὰ ἐν Πειραιεῖ ἐπιβιβαζόμενα καὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν στελλόμενα ἀρχαῖα ἀνάγλυφα καὶ ἐσώσατε αὐτὰ, ἔκρινεν ἐν τῇ προχθεσινῇ συνεδριάσει αὐτοῦ δίκαιον νὰ ἐπαινέσῃ καὶ νῦν ἐπαινεῖ ὑμᾶς διὰ τοῦ παρόντος, ἅτε ἐκτελέσαντας καλῶς τὸ καθῆκον χρηστοῦ πολίτου καὶ πιστοῦ ὑπηρέτου τῶν νόμων τῆς πατρίδος. Εὔχεται δὲ ἵνα τὸ παράδειγμα ὑμῶν μιμῶνται πανταχοῦ καὶ πάντοτε πάντες οἱ δημόσιοι λειτουργοί.

Ἀθῆναι, 15 Νοεμβρίου 1865.

Ὁ πρόεδρος
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Ὁ γραμματεὺς
Στέφ. Α. Κουμανούδης.

ΕΚ ΤΟΥ Δ' ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΝ ΟΒΙΔΙΟΥ

ΤΟ ΠΕΡΙ

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΠΥΡΑΜΟΥ ΚΑΙ ΘΙΣΒΗΣ

Μεταφρασθὲν ἐμμέτρως ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ἰδίωμα
ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

Στ. 56.

Πύραμος εἶδος ἄριστος ἐν ἠϊθέοις ἰδὲ Θίσβη
Κουράων πασάων προφερεστάτη, ἃς ἔχεν Ἠὼς,
Ἐν πόλει, ἣν πλίνθοισι Σεμίραμις, ὡς φάτις, ὀπτῆς
Τείχισεν αἰπεινὴν, ὁμότοιχοι δώματ' ἔναιον.
Πρῶτον γειτονίη ἀλλήλοις γνώρισ' ἐκείνους,
Ηὖξε δ' ἔρωτα χρόνος· καί κέ σφε συνῆψ' Ὑμέναιος,
Ἀλλὰ τοκῆες ἔρυξαν. Ὃ δ' οὐκ εἶχον οὗτοι ἐρύξαι,
Ἄμφω ὁμῷ κάτοχοι πόθῳ ἔνδοθι κῆρ ἐφλέγοντο.
Οὔ σφι συνίστωρ ἦν τις· ἔφραζον νεύμασι πάντα.
Πῦρ δὲ καλυπτόμενον φλέγεν αἰεὶ ἔνδοθι μᾶλλον.

Σχίσματι λεπτὸν ἔχεσκε δυοῖν μελάθροιν μεσότοιχος,
Ἧκα ῥαγεὶς τὸ πάροιθεν, ὅτ' οἰκοδόμοι μιν ἔτευχον.
Μακροῦ κεῖνο χρόνου οὐδεὶς ἐπεφράσσατο ῥῆγμα.
Ἀλλὰ τί λήθει ἔρωτα; Ἐρασταὶ, κεῖν' ἐφράσασθε
Θήκατέ τ' αὐδῆς οἶμον. Ἀκινδύνως διὰ ῥωγμῆς
Πέμπεσθ' εἰώθει ψιθυρίσματα κωτίλ' ἐρώντων.
Κεῖθι θαμ' ἔνθεν Θίσβη ἰδ' ἔνθεν Πύραμος ἔστη,
Ἀλλήλων δ' ἡδεῖαν ἀναπνείοντες ἀϋτμήν
Ηὔδων· « Βάσκανε τοῖχε, τί δήποτ' ἐρῶντας ἐέργεις;
« Ποσσίχον ἦν κέ σε δοῦναι ὅλῃ χροῒ ἄμμε συνελθεῖν·
« Εἰ δ' ἄρα τοῦτο μέγ', ἄμμι χανεῖν γοῦν ὥστε φιλῆσαι!
« Οὐδ' ἀχαριστοῦμεν· χάριν ἀλλά σοι οἴδαμεν ἄμφω,
« Οὕνεχ' ὁδὸν μύθοισιν εἰς οὔατα φίλτατ' ὀπάζεις. »
Τοῖ' ἐπεὶ ηὐδάξαντο μάτην ἑκάτερθεν ἐρασταὶ,
Ἀκροκνεφεῖς φάν· Χαῖρε. Δόσαν δὲ φιλήματα τοίχῳ
Ἀμφότεροι ἑκάτερθ' οὐκ ἐς τὸ πέραν διιόντα.
Πυρσοὺς δ' εὖτ' Ἠὼς νυχίους ἀπέλασσε φανεῖσα
Καὶ βοτανῶν ἀκτῖσιν ἐτέρσην' ἥλιος ἕρσην,
Ἦλθον ἐς ἠθάδιον χῶρον πάλιν· ἦκα δὲ πρῶτον
Πολλὰ σχετλιάσαντες, ἐβουλεύσαντο κρυφηδὸν
Ἐξίμεναι θυρέων φύλακας διὰ νύκτα λαθόντες,
Ἐκβάντες τε δόμων προλιπεῖν αὖ ἄστεος ἕρκος.
Ὄφρα δὲ μὴ πλάζοιντο κατ' ἀγροὺς ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἐς τύμβον Νίνοιο συνίμμεναι ἠδὲ κρυβῆναι
Δένδρου ὑπὸ σκιῇ. Ἦν μορέη λευκοῖσιν ἐκεῖθι
Βεβριθεῖα μόροις ψυχρῆς μάλα πίδακος ἄγχι.
Εὔαδε συνθεσίῃ· φέγγος δὲ βραδύ σφι δοκῆσαν
Ὕδαθ' ἁλὸς κατέδυ, νὺξ τ' ἐξ ὑδάτων ἀνόρουσε.
Κερδαλέη Θίσβη, θαιροὺς στρέψασα δι' ὄρφνης,

Ἐξέϐη ἦκα λαθοῦσα· καλυψαμένη δὲ πρόσωπον,
Ἷξε τάφον καὶ κεῖθ' ὑπὸ δενδρέῳ ἕζετο ῥητῷ.
Θάρσυνέν μιν ἔρως. Ἠνὶ γνάθον ἔρχεται αἴφνης
Αἱμοφόρυκτον ἔχουσα βοῶν φόνῳ ἔνθα λέαινα,
Δίψαν ἀκεσσομένη ἀγχιῤῥόου ὕδατι πηγῆς.
Τὴν δ' ἕκαθεν μήνης βαϐυλωνίη εἶδεν ὑπ' αἴγλῃ
Θίσϐη, καὶ δνοφερὸν φύγ' ὑπὸ σπεῖος τρομέουσα·
Ἐν δὲ φυγῇ νώτων ἀπολισθὸν κάλλιπε φᾶρος.
Δίψαν ἐπεὶ δὲ λέαιν' ἠκέσσατο νάματι πολλῷ,
Ἔνθεν ἀποστείχουσ' εἰς ὕλας, φάρεϊ λεπτῷ
Κῦρσε μόνῳ καὶ ὀδοῦσι φόνον στάζουσι λάκισσεν.
Ὕστερος ἐξελθὼν θηρὸς ἴδεν ἀτρεκέ' ἴχνη
Ἐν βαθέῃ κονίῃ καὶ πᾶν ὤχρησε πρόσωπον
Πύραμος· ὡς δὲ καὶ εἷμα πεφυρμένον αἵματι κεῖθι
Ἔδρακ', ἔειπε· « Δί' ἤδ' ἅμα νὺξ διολέσσει ἐραστὰς,
« Τῶν περ ἐπάξιος ἦν δολιχοῦ κείνη βιότοιο.
« Αἴτιός εἰμ' ἐγώ· ἦ σ' αὐτὸς κτάνον, ὦ κακόποτμε,
« Ὅς φοϐερὸν χῶρόν σ' ἐλθεῖν διὰ νύκτα κέλευσα,
« Οὐδ' ἦλθον πρότερος· τόδ' ἐμεῖο δαΐξατε σῶμα,
« Καὶ δάκνοντες σπλάγχν' ἀλιτροῦ δαρδάψατε ῥίμφα,
« Ὦ λείοντες, ὅσοι ῥ' ὑπὸ ταύτῃ ναίετε πέτρῃ.
« Ἀλλὰ μόρον δειλοῦ ἐστ' εὔχεσθ'. » Ἔννεπ', ἰδ' ἔσθος
Γῆθεν ἑλὼν Θίσϐης ὑπὸ ῥητὸν δένδρον ἔνεικεν.
Δάκρυ' ἐπεὶ δ' ἄρ' ἔδωκε φιλήματά τ' ἔσθεϊ κείνῳ,
Ἔννεπε· « Δέξαι καὶ πόμ' ἐμοῦ νῦν αἵματος ὧδε· »
Ὃν δ' ἔζωστο σίδηρον ἐς ἔγκατ' ἔωσεν ἐρείσας,
Αὐτίκα τε θνήσκων ὠτειλῆς ἔξελε θερμῆς·
Αἷμα δ' ἀνηκόντιζε χαμαὶ τετανυσμένου αὔτως,
Ὡς ὅτε τις σωλὴν ἐράγη, μολίϐοιο βλαϐέντος,

Συρίζον δ' ὕδωρ δι' ὀπῆς ἑκὰς ἐξαφίησι
Λεπταλέον, καὶ τοῖο βολῆς χυτὸν ἠέρα τέμνει.
Αἵματι ῥανθέντες καρποὶ δένδρου μετέχρωσθεν
Εἰς μέλανας, καὶ ῥίζα διανθεῖσ' ἔνδοθι λύθρῳ,
Χροιῇ πορφυρέῃ μόρα δεῦσε κρημνάμεν' ὄζων.
Ἠνίδε, μὴ ἀπάφῃ δείδουσ' ἔτι κείνη ἐραστὴν,
Κεῖσ' ἐπάνεισι· νέον δ' ὄσσοις φρεσσίν τε ματεύει,
Κινδύνους ποθέουσ', ὁπόσους ἤλυξεν, ἐνισπεῖν.
Ὡς δ' ἴδε χῶρον ὁμοῦ τ' ἀλλοίην δένδρεος ὄψιν,
Δίζε μόρων χροιῆς ἕνεκ', εἴ ῥ' ἐτεῇ ἔπλε κεῖνο.
Ὄφρα δὲ δίζεν, ἄφνω σπαίροντ' ἴδε γυῖα καὶ οὖδας
Αἱματόεν πλήσσοντα· ἐχάσσατο δ' αὐτίκ' ἰδ' ὦπα
Ὠχροτέρη πύξου ἔφριξ' ὅλη, ὥστε θάλασσα
Φρίσσει, ὅτ' ἄκρον ὕδωρ θίγε λεπτὴ ποντιὰς αὖρα.
Ὡς δ' ἄρ' ἐὸν, τυτθὸν τότ' ἐπισχοῦσ', ἔγνω ἐραστὴν,
Τύψασα πλατάγησεν ἑὰς χεῖρας, ἃς ἀπεῴκει.
Τιλλομένη δὲ κόμην καὶ σῶμα φίλον περιφῦσα,
Δάκρυ' ἔμιξε λύθρῳ δακρύων θ' ἕο τραύματ' ἔπλησε.
Χείλεσι δὲ φθιμένου ψυχρὸν κυνέουσα πρόσωπον
Ἔκραγεν· « Ὤμοι! τίς σέ μ' ἀφείλετο, Πύραμε, αἶσα;
« Πύραμ' ἀπόκριναι· τεὴ ὧδέ σε, φίλτατε, Θίσβη
« Φωνεῖ· κέκλυθί μευ καὶ ὀπωπὴν σὴν ἐπάειρον. »
Πύραμος ὄσσε μόρῳ βεβαρημένω, οὔνομ' ἀκούσας
Θίσβης, ἦκ' ἀνέῳξεν, ἰδὼν δέ μιν αὖ ἐκάλυψεν.
Ἣ δ' ἐπεὶ ὅν τ' ἔσθος κολεόν τ' ἐλεφάντινον ἔγνω
Φάσγανον οὐκέτ' ἔχοντα τοῖ' ἔκφατο· « Ὤλεσε χείρ σε,
« Δύσμορε, σὴ καὶ ἔρως· καὶ ἐμοὶ σθένει ἐς τόδε μοῦνον
« Χεὶρ, καὶ ἔρως ἔσθ', ὅς τ' ἰσχὺν ἐπὶ τραύματ' ὀπάσσει.
« Ἕψομ' ἀποιχομένῳ· τεοῦ αἰτίη ἔσσομαι οἴτου

« Καὶ συνοδῖτις ὁμοῦ· ἀπ' ἐμεῦ δ' ὃν μοῦνος ἐρύσσαι
« Πότμος ἔχ', οὐδ' οὗτός σ' ἀπ' ἐμεῖο δυνήσετ' ἐρύσσαι.
« Μούνην τὴνδ' εὐχὴν ἀμφοῖν ἐπακούσατε νῶϊν,
« Ὦ λίην δύστηνοι ἐκείνου ἐμοί τε τοκῆες.
« Οὓς μακρὸς δ' ἔξευξεν ἔρως καὶ ὁμὸν τέλος ἔνθα,
« Μή σφιν ὁμοῖο τάφοιο μεγήραιτ' αὖθι κυρῆσαι.
« Καὶ σὺ δὲ δένδρον, ὃ νῦν κείνου δέμας ἔνθα καλύπτεις
« Μούνου ὑπ' ἀκρεμόνεσσι καὶ αὐτίκα δοιὰ καλύψεις,
« Σῆμα φόνοιο φέρον ὀρφνὸν φύε καρπὸν ἐσαιὲν,
« Πένθει ὁποῖος ἄρηρε, φονῆς μνῆμ' ἀνδράσι δισσῆς. »
Ὣς φάτο· καὶ στόμ' ὑπὸ πρυμνὸν στῆθος θεῖσα μαχαίρης,
Σῶμ' ἐπέρεισε σιδήρῳ ὑπαὶ φόνου εἰσέτι θερμῷ.
Ἀλλ' εὐχῶν κούρης θεοὶ ἔκλυον ἠδὲ τοκῆες·
Χροιὴ γάρ τε μόρων πεφθέντων ἐστὶ μέλαινα·
Ἔκ τε πυρῆς ἃ λέλειπται, ὁμῇ ἐνὶ κάλπιδι κεῖται.

ΟΥΡΑΝΟΠΟΡΙΑ.

Μετὰ ζήλου μὲν καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἠσχολήθησαν περὶ τὰς ἀστρονομικὰς ἐρεύνας, ἀλλ' εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀνήκει ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ δόξα τοῦ ὅτι εἰσέδυσαν εἰς τὰ τοῦ οὐρανοῦ μυστήρια.

Μέχρι τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος ἐδιδάσκετο ὅτι ὁ ἥλιος καὶ οἱ ἀστέρες στρέφονται καθ' ἑκάστην περὶ τὴν γῆν. Ὁ Γαλιλαῖος δὲ, ὡς εἶναι γνωστὸν, ἀπέδειξε τὸν μὲν ἥλιον ἠρεμοῦντα, ὁλόκληρον δὲ σύστημα κομητῶν καὶ πλανητῶν, συγκαταλεγομένης μετ' αὐτῶν καὶ τῆς γῆς, περιφερόμενον περὶ τὸ κοινὸν τοῦτο κέντρον. Τὸ σύγγραμμα τοῦ Γαλιλαίου ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸ 1632.

Τὸ σύστημα δὲ αὐτοῦ, καταδικασθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, ἠσπάσαντο ἔπειτα πάντες οἱ ἀστρονόμοι. Ἀλλ' αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ περιφήμου τούτου σοφοῦ ὑπῆρξαν μόνον τὰ πρῶτα βήματα, καθότι πρὸς παρατήρησιν τῶν ἀστέρων μετεχειρίζετο τηλεσκόπιον μεγεθύνον μόνον τριάκοντα δύο φοράς· ἀλλ' ἀπό τινων ἐτῶν ὁ κόμης Ῥὸς, ἄγγλος λόρδος, κατεσκεύασεν ἐν Ἰρλανδίᾳ τηλεσκόπιον ἔχον ἓξ ποδῶν ἄνοιγμα, πεντήκοντα ποδῶν μῆκος καὶ μεγεθύνον εἰς ὕψιστον βαθμόν. Οὕτω δὲ ἡ σελήνη παρατηρουμένη διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου μεγεθύνεται

ἓξ χιλιάδας πεντακοσίας φοράς· ἐν ἄλλαις λέξεσι προσεγγίζει τοσοῦτον, ὥστε μόνον δέκα λεύγας ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ παρατηρητοῦ. Μικραὶ λοιπὸν ὑπολείπονται ἔτι τελειοποιήσεις, καὶ θέλομεν βλέπει τὸν δορυφόρον ἡμῶν τοσοῦτον εὐκρινῶς ὅσον καὶ σκηνὴν θεάτρου βλέπομεν διὰ καλῶν διόπτρων.

Οὐχ ἧττον ὅμως καὶ ὁ βαθμὸς εἰς ὃν ἤδη ἀφίχθη ἡ ἐπιστήμη φαίνεται ἀληθῶς θαυμαστός. Ἐπιτραπήτω δ' ἡμῖν ἵνα διὰ βραχέων ἐκθέσωμεν τὰ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος.

Ὁ ἥλιος, ὁ διέπων καὶ ῥυθμίζων τὸν ἡλιακὸν κόσμον, ἤτοι τοὺς πλανήτας, τοὺς δορυφόρους αὐτῶν, καὶ τοὺς κομήτας, τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ συστήματος εἰς ὅπερ ἀνήκομεν, εἶναι σῶμα αὐτόφωτον. Ἔχει δὲ σχῆμα σφαίρας τῆς ὁποίας ἡ διάμετρος ὑπολογίζεται εἰς τριακοσίας πεντήκοντα ἑπτὰ χιλιάδας καὶ τριακοσίας λεύγας, ἐκ τεσσάρων χιλιομέτρων ἑκάστην. Ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασις αὐτοῦ εἶναι τριάκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια διακόσιαι τεσσαράκοντα χιλιάδες λευγῶν περίπου, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ διατρέχει δέκα ἑπτὰ χιλιάδας λεύγας κατὰ δευτερόλεπτον. Ὥστε μόνον ὀκτὼ λεπτὰ καὶ δέκα ἑπτὰ δευτερόλεπτα ἀπαιτοῦνται ὅπως αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ φθάσωσι μέχρις ἡμῶν. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι ἁτμάμαξα σιδηροδρόμου, διανύουσα πεντήκοντα χιλιόμετρα καθ' ἑκάστην ὥραν καὶ ἀναχωρήσασα ἀπὸ τῆς γῆς τὴν πρώτην Ἰανουαρίου 1855, θέλει ἀφιχθῆ εἰς τὸν ἥλιον κατὰ τὸ ἔτος 2212, ἤτοι 347 ἔτη μετὰ τὴν ἀναχώρησίν της. Ἡ περίμετρος τῆς ἡλιακῆς σφαίρας εἶναι ἓν ἑκατομμύριον καὶ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες λευγῶν· ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ἓξ τριλλιόνια τετρακόσια δέκα ἓξ διλλιόνια τετραγωνικὰ μέτρα· ὁ δὲ ὄγκος αὐτῆς ἓν δεκαπενταλλιόνιον πεντακόσια

τριάκοντα τετραλλιόνια κυβικὰ χιλιόμετρα, ἤτοι ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον καὶ τετρακοσίας χιλιάδας φορὰς μείζων τοῦ ὄγκου τῆς γῆς.

Ὁ διάσημος Ἀραγὼ ἐν τῇ Δημοτικῇ Ἀστρονομίᾳ αὐτοῦ διηγεῖται ὅτι καθηγητὴς, θέλων νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ψηλαφητὴν ἰδέαν τῆς σμικρότητος τῆς γῆς, παραβαλλομένης πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ ἡλίου, ἐπενόησε τὸ ν' ἀριθμήσῃ τοὺς περιεχομένους ἐντὸς μιᾶς λίτρας (μέτρον χωρητικότητος, 3/4 τῆς ὀκᾶς) κόκκους σίτου, μέσου μεγέθους, καὶ εὗρε δεκακισχιλίους κόκκους. Τὸ δεκάλιτρον ἑπομένως περιέχει ἑκατοντακισχιλίους, τὸ ἑκατόλιτρον ἓν ἑκατομμύριον· δεκατέσσαρα δὲ δεκάλιτρα περιέχουσιν ἓν ἑκατομμύριον καὶ τετρακοσίας χιλιάδας κόκκων. Συσσωρεύσας δὲ τὰ δεκατέσσαρα ταῦτα δεκάλιτρα σίτου καὶ θέσας ἀπέναντι αὐτῶν ἕνα μόνον κόκκον σίτου εἶπεν εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ· «Ἰδοὺ ἡ γῆ, ἰδοὺ ὁ ἥλιος!» Ἡ σύγκρισις αὕτη, προστίθησιν ὁ Ἀραγὼ, ἐξέπληξε τοὺς μαθητὰς πολὺ πλέον ἢ ἡ ἔκφρασις τῶν ἀφῃρημένων ἀριθμῶν ἓν πρὸς δεκατέσσαρα ἑτατομμύρια.

Τὸ βάρος τοῦ ἡλίου ἐπέτυχον οἱ ἀστρονόμοι νὰ προσδιορίσωσι μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας ὡς εἰ ἐζύγιζον αὐτόν. Ἐὰν ὑποτεθῇ λοιπὸν ὅτι τὸ πελώριον τοῦτο οὐράνιον σῶμα ζυγίζεται διὰ τῆς στάθμης, εἰς τὴν ἀπέναντι πλάστιγγα πρὸς ἀντιστάθμισιν πρέπει νὰ τεθῶσι δύο ὀκταλλιόνια ἐννενήκοντα ἓξ ἑπταλλιόνια βάρη χιλίων χιλιογράμμων (312 δράμμια) ἕκαστον. Πρὸς ἴσον δὲ ὄγκον ὁ ἥλιος εἶναι τετράκις ἐλαφρότερος τῆς γῆς.

Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης αὐτοῦ δὲν παρέχουσι τὴν αὐτὴν ἔντασιν ἐπὶ πάσης τῆς ἐπιφανείας τοῦ δίσκου αὐτοῦ· τὸ κέντρον εἶναι πολὺ θερμότερον καὶ λαμπρότερον τῶν ἄκρων.

Κατὰ τὸν Ἀραγὼ, ἕκαστον τῶν σημείων τοῦ εἰς ἡμᾶς ἀφικνουμένου φωτὸς εἶναι τοὐλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδας φορὰς ἰσχυρότερον τοῦ φωτὸς λαμπάδος. Τὸ ἠλεκτρικὸν δὲ φῶς ταλαντεύεται ἀπὸ τοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ τετάρτου τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς, καὶ ἀπαιτοῦνται ὀκτακόσιαι χιλιάδες πανσελήνων πρὸς παραγωγὴν φωτὸς τόσον ζωηροῦ καὶ λαμπροῦ ὡς τὸ τοῦ ἡλίου.

Συγκρίνοντες τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡλίου παραγομένην θερμότητα πρὸς τὴν μέσην θερμότητα, ἣν λαμβάνει ὡρισμένον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, γνωρίζομεν ὅτι ἐκείνη εἶναι σχεδὸν τριακοσίας χιλιάδας φορὰς ἰσχυροτέρα ταύτης.

Οἱ λόγοι ἡμῶν θέλουσιν ἆρά γε πιστευθῆ ὅταν εἴπωμεν ὅτι οἱ σοφοὶ, ἀναλύσαντες ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου, εὗρον ὅτι ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ ἀστέρος τούτου περιέχει εἰς μεταλλικὴν κατάστασιν ἀτμοὺς σιδήρου, σοδίου, νικκελίου, χαλκοῦ, ψευδαργύρου, καὶ βαρίου;

Ἐξετάζοντες τὸν ἥλιον δι' ἰσχυροῦ φακοῦ βλέπομεν εὐκρινέστατα κηλῖδας ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ. Διὰ τῆς παρατηρήσεως δὲ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν αἱ κηλῖδες αὗται ἐπανέρχονται εἰς τὴν αὐτὴν κατὰ τὸ φαινόμενον θέσιν, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἥλιος στρέφεται περὶ τὸν ἄξονα αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἡ περιστροφὴ αὕτη τελεῖται εἰς εἴκοσι πέντε ἡμέρας καὶ τρεῖς ὥρας.

Ὅσα ἀποφαίνονται οἱ σοφοὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς συστάσεως τοῦ ἡλίου δὲν παρέχουσι τὴν αὐτὴν βεβαιότητα τὴν ὁποίαν καὶ αἱ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ συστάσεως προεκτεθεῖσαι γνῶμαι αὐτῶν παρέχουσι. Γενικῶς ὅμως εἶναι παραδεδεγμένον ὅτι ὁ φωτοβόλος οὗτος ἀστὴρ σύγκειται ἐκ σκοτεινοῦ πυρῆνος περικυκλωμένου κατὰ διαστήματα ὑπὸ τριῶν διαφόρων ἀτμο-

σφαιρῶν. Τὸ δεύτερον αὐτοῦ περικάλυμμα μόνον, καλούμενον φωτοσφαῖρα, εἶναι αὐτόφωτον συγκείμενον ἐξ ἀερίου εἰς διηνεκῆ διατελοῦντος πυράκτωσιν.

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ Βόδε ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὁ διδάκτωρ Ἐλλιότος ἐν Ἀγγλίᾳ προσεπάθησαν ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ ἥλιος, καίτοι ἐκπέμπων χειμάῤῥους φωτὸς καὶ θερμότητος ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος, οὐχ ἧττον ἐνδέχεται μετρίαν νὰ ἔχῃ θερμότητα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σκοτεινοῦ αὐτοῦ πυρῆνος καὶ ἑπομένως νὰ ὑπάρχωσιν ἐπ' αὐτοῦ κάτοικοι. Ἡ εἰκασία δὲ αὕτη τοσοῦτον ἐφάνη εἰς αὐτοὺς πιθανή, ὥστε διὰ μακρῶν ὡμίλησαν περὶ τῆς εὐδαιμονίας, ἧς ἀπολαύουσι τὰ προνομιοῦχα ἐκεῖνα ὄντα τὰ ἐπὶ τοῦ ἡλίου.

Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Ἔλλιοτ δὲν εὕρισκε τὴν εὐτυχίαν κατ' οἶκον, διὸ καὶ ἀπέδωκεν αὐτὴν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ ἡλίου. Διηγοῦνται δὲ ὅτι εἰς παραφορὰν μανιώδους ζηλοτυπίας, φονεύσας δυστυχῶς τὴν Μὶς Βουδὲλ, εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ κακουργοδικείου. Οἱ φίλοι αὐτοῦ τότε, θέλοντες ν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς κεφαλικῆς ποινῆς, ἀπεφάσισαν νὰ παραστήσωσιν ὅτι ἦτο παράφρων, εἰς ὃ καὶ ἐπέτυχον θαυμασίως δείξαντες εἰς τοὺς ἐνόρκους τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, ἐν οἷς ὁ διδάκτωρ Ἔλλιοτ ἐξέθετο τὰς περὶ τῆς συστάσεως τοῦ ἡλίου καὶ περὶ τοῦ οἰκησίμου αὐτοῦ ἰδέας. Οὐδὲν ἧττον ὅμως οἱ ἀστρονόμοι παρεδέξαντο γενικῶς τὰς ἐπινοίας ταύτας τοῦ παράφρονος. Ἀλλὰ μεταγενέστεραι παρατηρήσεις ἀποδεικνύουσι μᾶλλον ὅτι ὁ κεντρικὸς πυρὴν τοῦ ἀστέρος τούτου σύγκειται ὑπὸ ἀερώδους ὕλης, ὡς αἱ περικυκλοῦσαι αὐτὸν ἀτμοσφαῖραι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν πλανητῶν εἶναι ἐννενήκοντα. Οἱ κυριώτεροι δ' αὐτῶν καθ' ἣν τάξιν παρίστανται εἰς τὸν οὐρανὸν, τοῦ ἡλίου λαμβανομένου ὡς ἀφετηρίας εἶναι·

ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς, καὶ ὁ Ποσειδῶν.

Εὐλαβεῖς τινες, σκανδαλισθέντες ὅτι οἱ θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν κατέσχον τὸ στερέωμα, ἐπεχείρησάν ποτε ν' ἀντικαταστήσωσι τὰ ἐθνικὰ ὀνόματα δι' ὀνομάτων ἁγίων. Ἡ εὐσεβὴς ὅμως αὕτη ἀπόπειρα οὐδόλως ἐπέτυχε, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἐκδιωχθέντας Ὀλυμπίους θεοὺς δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκθρονίσωσι καὶ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ Ἑρμῆς στρέφεται περὶ τὸν ἥλιον μετὰ ταχύτητος δεκατεσσάρων λευγῶν καὶ ἡμισείας κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον. Ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκτινοβόλου ἀστέρος ἀπόστασις αὐτοῦ ταλαντεύεται ἀπὸ δέκα ἑπτὰ ἑκατομμυρίων καὶ ἑπτακοσίων χιλιάδων λευγῶν μέχρις ἕνδεκα ἑκατομμυρίων καὶ ἑξακοσίων ἑβδομήκοντα χιλιάδων. Ἡ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασις αὐτοῦ εἶναι μᾶλλον ἀσταθὴς, ὁτὲ μὲν οὖσα δέκα ἐννέα ἑκατομμυρίων λευγῶν, ὁτὲ δὲ πεντήκοντα ἓξ ἑκατομμυρίων. Ὁ ὄγκος αὐτοῦ εἶναι δέκα ἑπτὰ φορὰς ἐλάσσων τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Ἡ νὺξ καὶ ἡ ἡμέρα ἐπανέρχονται ἐναλλὰξ καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἀνωμαλίας. Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου εἰς τὸν Ἑρμῆν χορηγουμένη εἶναι κατὰ μέσον ὅρον ἑπτάκις ἐντονωτέρα τῆς παρ' ἡμῖν. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἑρμοῦ εἶναι ποικιλωτάτη καὶ ζωγραφική. Ἓν τῶν ἐπ' αὐτοῦ ὀρέων ἠδυνήθησαν οἱ ἐπιστήμονες νὰ καταμετρήσωσι, καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ εὑρέθη ὡς ἔγγιστα δέκα ἐννέα χιλιομέτρων, ἀριθμοῦ τεραστίου ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς γῆς κείμενον εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἱμαλαΐων δὲν ὑπερβαίνει τὰς ἐννέα χιλιάδας μέτρων ὡς πρὸς τὸ ὕψος. Ὁ Ἑρμῆς μὴ ἔχων ἀτμοσφαῖραν οὐδὲ ὕδωρ ἔχει ἑπομένως.

Μικρόν τι μετὰ τὴν καθ' ἡμᾶς δύσιν τοῦ ἡλίου βλέπομεν

πρὸς δυσμὰς ἀστέρα, ζωηρὸν καὶ γλυκὺ ἔχοντα φῶς· οὗτος εἶναι ὁ πλανήτης ὁ καλούμενος Ἀφροδίτη, ὁ ἀστὴρ τῶν ποιμένων. Τὴν πρωΐαν βλέπομεν αὐτὸν πρὸς τὴν Ἀνατολὴν μικρὸν πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἡλίου· ἐκπέμπει δ' ἐνίοτε τοσοῦτον ζωηρὸν φῶς ὥστε τὰ ἀντικείμενα ἀποτελοῦσι σκιὰν ἐπὶ τῆς γῆς ὅπως ὅταν ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης αὐτῆς φωτίζωνται. Ἐπαφίνει δὲ μαρμαρυγήν τινα διὰ τῶν πρὸ αὐτῆς τυχὸν διερχομένων νεφῶν. Ἡ μέση αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶναι εἴκοσι ἑπτὰ ἑκατομμύρια καὶ πεντακόσιαι χιλιάδες λευγῶν. Ἡ ταχύτης τῆς περὶ τὸν κεντρικὸν ἀστέρα περιφορᾶς τῆς σελήνης καὶ ὁ ὄγκος αὐτῆς εἶναι μικρὸν ἐλάττονες τῆς κατὰ τὴν περιφορὰν ταχύτητος καὶ τοῦ ὄγκου τῆς γῆς. Ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς παρ' αὐτῇ θεωροῦνται διπλάσια τῶν παρ' ἡμῖν. Ἡ δὲ ἡμέρα καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτους σχεδὸν τὴν αὐτὴν ἔχουσι διάρκειαν οἵαν καὶ αἱ ἡμέτεραι. Ἡ Ἀφροδίτη λέγεται περιεστοιχισμένη ὑπὸ ἀτμοσφαίρας, καὶ ἐξ ὅλων τῶν πλανητῶν παριστᾷ πλείστην ὁμοιότητα πρὸς τὴν γῆν· φαίνονται ὡς δίδυμοι ἀδελφαί.

Ἡ δὲ ἡμετέρα γῆ στρέφεται, ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς εἰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Πελιδνοῤῥάφος τις ἐν Παρισίοις γνωρίσας τὸ φαινόμενον τοῦτο συνέλαβεν ἰδέαν ἀλλόκοτον ἅμα καὶ παράλογον. Ὁ αὐτοσχέδιος οὗτος ἐπιστήμων ἐσκέφθη οὕτω πως· «Ἐὰν ἀρθῶ δι' ἀεροστάτου εἰς ὕψος ἀπρόσιτον ὑπὸ τῶν ἀερίων ῥευμάτων καὶ ἀφήσω τὴν γῆν νὰ στρέφηται ὑπ' ἐμὲ, μετὰ δώδεκα ὥρας δύναμαι νὰ καταβῶ εἰς τοὺς ἀντίποδας τῶν Παρισίων· οὕτω δὲ θέλω διανύσει κατὰ τὸ ἥμισυ τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς.» Δυστυχῶς ὅμως τὰ ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα μετέχουσι τῆς περιφορᾶς τοῦ πλανήτου, καὶ ὁ ἀεροναύτης οὗτος ἠδύνατο ν' ἀναβῇ εἰς

μέγιστον ὕψος, καὶ ὅμως νὰ κατέλθῃ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐργαστηρίου του.

Ἡ μεγίστη διάμετρος τῆς γῆς εἶναι τρεῖς χιλιάδες ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ὀκτὼ λεῦγαι, ἡ δὲ ἐλαχίστη τρεῖς χιλιάδες ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ὀκτώ. Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς ὑπολογίζεται εἰς πεντακόσια δέκα ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα. Ὁ ὄγκος αὐτῆς εἶναι ὑπὲρ τὰ χίλια δισεκατομμύρια κυβικῶν χιλιομέτρων. Τὸ βάρος δὲ παρίσταται διὰ πέντε ἑξαλλιονίων ἑβδομήκοντα πέντε πενταλλιονίων τόνων, ἕκαστον ἐκ χιλιογράμμων χιλίων. Ἡ περικυκλοῦσα τὸν ἡμέτερον πλανήτην ἀτμοσφαῖρα ἔχει ἑξήκοντα μὲν χιλιομέτρων ὕψος, βάρος δὲ πέντε τετραλλιονίων διακοσίων ἑξήκοντα τριῶν τριλλιονίων τόνων ἐκ χιλίων χιλιογράμμων ἕκαστον. Ἡ πίεσις, ἣν ὁ ὄγκος τοῦ ἀέρος τούτου ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ὀργανικῶν ὄντων, εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος, καθότι ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις αὕτη διατηρεῖ τὸ αἷμα ἐντὸς τῶν ἀγγείων. Ὁ δὲ Γάϋς Λουσσάκιος, ἀρθεὶς εἰς τὸν ἀέρα, ὅπως μελετήσῃ τὴν σύστασιν αὐτοῦ εἰς τὰ διάφορα ὕψη, ἠναγκάσθη να σταματήσῃ πέραν τῶν ὀκτὼ ἕως ἐννέα χιλιάδων μέτρων· διότι τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξήρχετο διὰ τοῦ στόματος, τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν ὤτων.

Κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν αὐτῆς ἡ γῆ βαίνει μετὰ ταχύτητος ἑπτὰ λευγῶν καὶ ἡμισείας κατὰ δευτερόλεπτον. Οἱ σοφοὶ ὑπελόγισαν ὅτι αἰφνηδία τις στάσις κατὰ τὴν πορείαν αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ σύγκρουσιν τοσαύτην, ὥστε ἡ προκύψουσα θερμότης θέλει ἀναλύσει ὁλόκληρον τὴν σφαῖραν ἡμῶν καὶ μεταβάλει μέρος αὐτῆς εἰς ἀτμόν.

Κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτοῦ περὶ τὸ κοινὸν κέντρον ὁ ἡμέτερος πλανήτης παρακολουθεῖται ὑπὸ δορυφόρου, δηλαδὴ ὑπὸ

τῆς Σελήνης. Ἡ μέση ἀπόστασις τοῦ ἄστρου τούτου ἀπὸ τῆς γῆς εἶναι ἐννενήκοντα χιλιάδες τριακόσιαι ἑβδομήκοντα πέντε λεῦγαι· ὥστε ταχυδρομικὴ ἁτμάμαξα δύναται νὰ διατρέξῃ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς ἓν ἔτος. Ἡ διάμετρος τῆς σελήνης ὑπερβαίνει κατά τι τὸ τέταρτον τῆς μεγάλης διαμέτρου τῆς γῆς· ἡ δὲ ἐπιφάνεια ὑπελογίσθη εἰς τριάκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ ὁ ὄγκος δὲν εἶναι μείζων τοῦ ἑνὸς τεσσαρακοστοῦ ἐννάτου τοῦ ὄγκου τῆς γῆς.

Ἄλλοτε, ὅτε οἱ ἀστρονόμοι εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν μικρᾶς μόνον μεγεθυντικῆς δυνάμεως τηλεσκόπια, περιέγραψαν τὴν σελήνην μεθ' ὅλως ποιητικῆς φαντασίας. Οὕτω δὲ ἐνόμιζον τὰ μὲν ἐπ' αὐτῆς λαμπρὰ σημεῖα ὡς ὄρη, τὰς δὲ κηλῖδας, τὰς ἐπισκιαζούσας τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, ἐκάλουν θαλάσσας, εἰς ἃς καὶ ἴδια ἐπέθηκαν ὀνόματα, οἷον θάλασσα τῶν Κρίσεων, θάλασσα τῆς Ἡσυχίας, θάλασσα τῆς Εὐφορίας, θάλασσα τοῦ Νέκταρος, θάλασσα τῆς Γαλήνης, θάλασσα τῶν Ἀτμῶν, θάλασσα τῶν Βροχῶν, Ὠκεανὸς τῶν Τρικυμιῶν, θάλασσα τῶν Ὑγρῶν, θάλασσα τῶν Νεφελῶν. Τὰ ὄρη ἀπεκάλεσαν ἐν γένει διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων, δι' ὧν καὶ τὰς σειρὰς τῶν ὀρέων τῆς Εὐρώπης ἀποκαλοῦμεν. Ἐπὶ τῶν χαρτῶν τῶν εἰκονιζόντων τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δίσκου τῆς σελήνης παρετηροῦντο αἱ Ἄλπεις, τὰ Ἀπεννῖνα, τὰ Καρπάθια καὶ ἄλλα. Ἔκτοτε δ' ἐγνώρισαν οἱ ἀστρονόμοι ὅτι φλοιὸς τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου γέμει κρατήρων ἐσβεσμένων, ἐξ ὧν εἰκάζεται ὅτι ἀλλεπάλληλοι καὶ συνεχεῖς ἡφαίστειαι ἐκρήξεις συνέβαινον ἐπὶ τῆς σελήνης εἰς ἐποχὴν ἥτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ. Εἶναι ἄξια παρατηρήσεως τὰ ἴχνη τῶν στομίων τῶν ἡφαιστείων τούτων διὰ τὸ ὑπερβάλλον αὐτῶν μέγεθος.

Ἡ σελήνη δὲν ἔχει ἀτμοσφαῖραν, ἑπομένως δ' οὔτε ὕδωρ,

Imp. Lemercier & Cie r. de Seine 57 Paris

ΑΝΑΚΤΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

οὔτε φυτείαν, οὔτε ζωήν. Ἐὰν κάτοικος τῆς γῆς ἠδύνατο νὰ μεταβῇ ποτε ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου, θέλει ἐκπλαγῇ διὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπικρατοῦσαν νεκρώσιμον σιγήν· πανταχοῦ τὰ βλέμματα αὐτοῦ θέλουσιν ἀπαντήσει χώραν ἐρήμην, ἔνθα ζοφερὰ ἐπικρατεῖ νηνεμία. Οὐδὲ θέλει ἰδεῖ τὴν ποικιλίαν τῶν τοποθεσιῶν τὴν ἐκ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς σκιᾶς καὶ τοῦ φωτὸς προκύπτουσαν καὶ τοσοῦτον θελκτικὴν καθιστῶσαν τὴν ὄψιν τῆς γῆς. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου θέλει θαυμάσει τοὺς ἀστέρας καὶ πλανήτας λάμποντας ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ἐπὶ μέλανος οὐρανοῦ· καθότι τὸ κυανοῦν αὐτοῦ χρῶμα, ὅπερ τοσοῦτον λαμπρὰν καὶ γλυκεῖαν παριστᾷ ὄψιν εἴς τινα κλίματα πρὸ πάντων, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῆς περικυκλούσης ἡμᾶς ἀτμοσφαίρας.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ ἓν μόνον ἡμισφαίριον τοῦ δορυφόρου ἡμῶν εἶναι ὁρατὸν, τὸ δ' ἕτερον μένει διὰ παντὸς ἐσκιασμένον διὰ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς παρατηρητάς. Ἀλλ' ὁ φωτιζόμενος δίσκος εἶναι εἰς ἡμᾶς τόσον γνωστὸς ὅσον καὶ νομός τις τῆς Ἑλλάδος· οὐδεμία λεπτομέρεια αὐτοῦ διαφεύγει τὴν προσοχὴν ἡμῶν, καθότι ἡ τελειότης τῶν ἡμετέρων ἀστρονομικῶν ἐργαλείων εἶναι σήμερον τοιαύτη, ὥστε εὐκόλως διακρίνομεν ἐπ' αὐτοῦ ἀγέλην βοῶν ἢ ἄθροισμα οἴκων.

Δὲν λαλοῦμεν ἐνταῦθα περὶ τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος τῶν νεογάμων ἣν οἱ μυθιστοριογράφοι χαριέντως περιγράφουσι, ἀλλὰ θέλομεν ἐνδιατρίψει μικρόν τι ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς σελήνης, διότι ὑπῆρξεν ἀφορμὴ ἀστείου ἀνεκδότου ὅπερ διηγεῖται ὁ Ἀραγὼ ὡς ἑξῆς. «Χαίρω τὰ μέγιστα βλέπων ὑμᾶς συνελθόντας περὶ ἐμὲ, εἶπέ ποτε Λουδοβίκος ὁ ΙΗ' πρὸς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ γραφείου τῶν γεωγραφικῶν καταμετρήσεων (des longitudes), ἐλθούσης ἵνα προσφέρῃ αὐτῷ τὴν Ἐπετη-

ρίδα καὶ τὴν Γνῶσιν τῶν καιρῶν, καθότι θέλετέ μοι ἐξηγήσει σαφῶς τί ἐστιν ἡ ἐρυθρὰ σελήνη καὶ ποία ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἐπὶ τῶν σπαρτῶν.

« Ὁ Λαπλὰς, πρὸς ὃν ἀπετείνοντο ἰδίως οἱ λόγοι οὗτοι, ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος· ἐνῷ τοσαῦτα ἔγραψεν οὗτος περὶ σελήνης, οὐδέποτε ἀληθῶς ἐσκέφθη τι καὶ περὶ τῆς ἐρυθρᾶς σελήνης. Συνεβουλεύετο δὲ διὰ τῶν βλεμμάτων τοὺς γείτονας αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδένα βλέπων πρόθυμον νὰ λάβῃ τὸν λόγον, ἠναγκάσθη ν' ἀπαντήσῃ αὐτός· « Μεγαλειότατε, ἡ ἐρυθρὰ σελήνη οὐδεμίαν κατέχει θέσιν εἰς τὰς ἀστρονομικὰς θεωρίας, ἑπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ εὐχαριστήσωμεν τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα. »

« Τὴν ἑσπέραν κατὰ τὸ χαρτοπαίγνιον αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς εὐθύμησε πολὺ διὰ τὴν ἀμηχανίαν εἰς ἣν ἐνέβαλε τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ δὲ Λαπλὰς μαθὼν αὐτὸ ἦλθε πρὸς ἐμὲ εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον καὶ μὲ ἠρώτησεν ἐὰν ἠδυνάμην νὰ διαφωτίσω αὐτὸν περὶ τῆς περιφήμου ταύτης ἐρυθρᾶς σελήνης, ἥτις ἐγένετο ἀφορμὴ τοσοῦτον δυσαρέστου δι' αὐτὸν συμβεβηκότος. Ὑπεσχέθην αὐτῷ ὅτι θέλω ζητήσει πληροφορίας παρὰ τῶν κηπουρῶν τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ ἄλλων γεωργῶν. Τοιαύτη ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑξῆς κεφαλαίου.

« Γενικῶς πιστεύεται, καὶ μάλιστα εἰς τὰ πέριξ τῶν Παρισίων, ὅτι κατά τινας μῆνας ἡ σελήνη ἔχει μεγάλην ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς βλαστήσεως.

« Οἱ κηπουροὶ καλοῦσιν ἐρυθρὰν σελήνην ἐκείνην, ἥτις ἀρχομένη κατ' Ἀπρίλιον, γίνεται πανσέληνος εἴτε περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, εἴτε συνηθέστερον κατὰ τὸν Μάϊον. Κατ' αὐτοὺς δὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης δυσάρεστον ἐξασκεῖ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν νέων φυτῶν, καὶ καθ' ἃ βεβαιοῦσι παρετήρησαν ὅτι

κατὰ τὴν νύκτα, ὅτε ὁ οὐρανὸς εἶναι αἴθριος, τὰ φύλλα καὶ οἱ κάλυκες οἱ ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ φῶς τοῦτο κοκκινίζουσιν ἤτοι παγόνουν, μολονότι τὸ θερμόμετρον μένει πολλοὺς βαθμοὺς ὑπὲρ τὸ μηδενικόν. Προσθέτουσι δὲ ὅτι, ἐὰν νεφελώδης οὐρανὸς κωλύῃ τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης τοῦ νὰ πέσωσιν ἐπὶ τῶν φυτῶν, τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα δὲν συμβαίνουσι, καίτοι ἄλλως τε ἡ κατάστασις τῆς θερμοκρασίας μένει ἀπαράλλακτος.

«Τὰ φαινόμενα ταῦτα φαίνονται δεικνύοντα ὅτι τὸ φῶς τοῦ ἡμετέρου δορυφόρου κέκτηται πηκτικὴν ἢ σαφέστερον παγωτικήν τινα ἰδιότητα· καὶ ὅμως ἰσχυροτάτους διευθύνοντες πρὸς αὐτὸ φακούς, μεγίστους ἀντανακλαστικοὺς καθρέπτας και θέτοντες εἰς τὴν ἑστίαν αὐτῶν λίαν εὐαίσθητα θερμόμετρα οὐδέποτε παρετηρήσαμέν τι δυνάμενον νὰ δικαιολογήσῃ τοσοῦτον παράδοξον συμπέρασμα. Ὅθεν καὶ ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἡ ἐρυθρὰ σελήνη τάττεται μεταξὺ τῶν δημωδῶν προλήψεων, ἐνῷ οἱ γεωργοὶ μένουσιν εἰσέτι πεπεισμένοι περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν.»

Οἱ ἐπιστήμονες ὥρισαν κάλλιστα τὴν φύσιν τῶν διαττόντων ἀστέρων (étoiles filantes), τῶν ἀερολίθων καὶ τῶν βολίδων ἅτινά εἰσι τὸ αὐτὸ φαινόμενον κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους ἐκδηλούμενον. Ὑποτίθεται ὅτι πέριξ τοῦ ἡλίου ὑπάρχουσιν ἄπειρα μικρὰ ἄστρα κινούμενα μετὰ θαυμασίας ταχύτητος, καὶ τότε μόνον ὁρατὰ γινόμενα, ὅτε, εἰσερχόμενα ἐντὸς τῆς ἡμετέρας ἀτμοσφαίρας, ἀναφλέγονται.

Συμβαίνει δὲ ἵνα τὰ ἀστεροειδῆ ταῦτα σώματα, συρόμενα ὑπὸ τῆς ἕλξεως τῆς γῆς, πίπτωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐντεῦθεν δὲ αἱ ἐκ πετρῶν χάλαζαι ἐκεῖναι, αἵτινες τοσοῦτον ἐφόβισαν τοὺς κατοίκους τῶν τόπων εἰς οὓς συνέβησαν. Βροχαὶ ινητῶν ἀστέρων, ἀπομιμούμεναι εἰς τὸν οὐρανὸν ἀληθὲς πυρο-

τέχνημα, συμβαίνουσι περιοδικῶς κατά τινας ἐποχὰς τοῦ ἔτους, κατὰ τὸν Νοέμβριον καὶ τὸν Αὔγουστον. Παρατηροῦνται δὲ μάλιστα πρὸς τοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Περσέως, πρὸς οὓς ἀκριβῶς διευθύνεται ἐν τῇ κινήσει αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον καὶ ἡ ἡμετέρα σφαῖρα κατὰ τὸν Νοέμβριον καὶ τὸν Αὔγουστον.

Αἱ βολίδες, πρὶν ἢ καταπέσωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐκρηγνυόμεναι ἐνίοτε εἰς τὸν ἀέρα, κροτοῦσιν ὡς μέγα τηλεβόλον. Οἱ ἀερόλιθοι οὗτοι εἶναι μᾶλλον ἢ ἧττον ὀγκώδεις, μᾶλλον ἢ ἧττον βαρεῖς. Εἷς εὑρέθη εἰς τὸν νομὸν Βὰρ τῆς Γαλλίας ζυγίζων 591 χιλιόγραμμα· ἦτον ὄγκος καθαροῦ σιδήρου.

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι τὰ ἀστεροειδῆ ταῦτα σώματα εἶναι τμήματα μεγάλου πλανήτου ἐκραγέντος ἐν τῷ οὐρανῷ εἰς ἐποχὴν ἔτι ἀπροσδιόριστον.

Ὁ Ἄρης εἶναι ἴσος μὲ τὸ ὄγδοον τοῦ ὄγκου τῆς γῆς. Ἡ μέση αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασις εἶναι πεντήκοντα ὀκτὼ ἑκατομμύρια λευγῶν καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ πυκνῆς ἀτμοσφαίρας.

Ὁ Ζεὺς παρίσταται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ὑπὸ τὴν ὄψιν ἀστέρος ὑποκιτρίνου ἀποκτῶντος ἐνίοτε λάμψιν ὁμοίαν τῇ τῆς Ἀφροδίτης. Κατὰ τὸν ὄγκον εἶναι χιλίας τετρακοσίας δέκα τέσσαρας φορὰς μείζων τῆς γῆς· ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν ἡλίου κατὰ μέσον ὅρον διακόσια ἑκατομμύρια λευγῶν, τῆς δὲ γῆς ὁτὲ μὲν ἑξήκοντα, ὁτὲ δὲ διακόσια τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια λευγῶν. Ὁ Ζεὺς κατὰ τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιφορὰν αὐτοῦ συνοδεύεται ὑπὸ τεσσάρων δορυφόρων ἢ σεληνῶν φωτιζουσῶν τὰς νύκτας αὐτοῦ· περικυκλοῦται δὲ καὶ ὑπ' ἀτμοσφαίρας.

Ὁ Κρόνος λάμπει ἐν τῷ στερεώματι ὡς ἀστὴρ πρώτου μεγέθους. Εἶναι ἑπτακοσίας τριάκοντα τέσσαρας φορὰς μείζων τῆς γῆς, καὶ ἀπέχει τοῦ ἡλίου τριακόσια ἑξήκοντα ἑκατομμύ-

ρια λευγῶν. Ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ Κρόνου ἔχουσι δύναμιν ἐννενήκοντα φορὰς ἐλάσσονα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ Κρόνος παριστᾷ τι ἰδιάζον καὶ ἀξιοσημείωτον, ἤτοι εἰς μεγάλην ἀπόστασιν περικυκλοῦται ὑπὸ διπλοῦ δακτυλίου στρεφομένου συγχρόνως. Ὅτε ἔχομεν καλὸν τηλεσκόπιον δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τοὺς ἀστέρας λάμποντας εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ δακτυλίου καὶ τῆς σφαίρας τοῦ Κρόνου μένον κενὸν διάστημα. Συμπεριφέρει δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ὀκτὼ δορυφόρους ἢ σελήνας. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν σοφῶν ἐνδέχεται ὁ πλανήτης οὗτος νὰ διατελῇ εἰσέτι εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, διότι ἡ πυκνότης αὐτοῦ εἶναι ἴση πρὸς τὰ τρία τέταρτα μόνον τῆς πυκνότητος τοῦ ὕδατος.

Ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν εἶναι εἰς μεγάλην ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπόστασιν· φαίνονται δὲ μόνον δι' ἰσχυρῶν καὶ μεγάλων ἐργαλείων. Ὁ μὲν Οὐρανὸς ἔχει ὀκτὼ δορυφόρους, ὁ δὲ Ποσειδῶν δύο.

Τελευταῖον δὲ μεταξὺ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Διὸς ὑπάρχει πληθὺς μικρῶν πλανητῶν ὁρατῶν μόνον διὰ τηλεσκοπίου.

Ἅπασαι αὗται αἱ σφαῖραι αἱ στρεφόμεναι ἐν τῷ οὐρανῷ περὶ τὸν ἡμέτερον ἥλιον καὶ τοσαύτας ἔχουσαι πρὸς τὴν γῆν ἡμῶν ὁμοιότητας, ὡς τὴν ἐναλλαγὴν τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, τὴν περιοδικὴν ἐπάνοδον τῶν καιρῶν τοῦ ἔτους, ἅπαντα, λέγομεν, τὰ σώματα ταῦτα κατοικοῦνται ἢ οὔ; Ἡ ἐπιστήμη, καίτοι μέχρι τοῦ νῦν μὴ δυνηθεῖσα νὰ λύσῃ τὸ δύσκολον τοῦτο πρόβλημα, συνήθροισεν ὅμως πάντα αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα σχεδόν. Εἰς τὴν παροῦσαν δὲ κατάστασιν τῶν ἡμετέρων γνώσεων δὲν εἶναι θρασύτης τὸ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι οἱ ὑπ' ἀτμοσφαίρας περιστοιχούμενοι πλανῆται ἔχουσι κατοίκους κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἡμῖν ὁμοίους.

Αἱ ὑποθέσεις τῶν σοφῶν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς συστάσεως

τῶν κομητῶν, τῶν ἀτάκτων τούτων τοῦ οὐρανοῦ κατοίκων, δὲν ἀπέκτησαν εἰσέτι ἀρκοῦντά τινα βαθμὸν βεβαιότητος.

Τὰ ἄστρα ταῦτα παριστῶσιν εἰς τὴν ὄψιν ἡμῶν πυρῆνα περικυκλούμενον ὑπὸ ἀτμώδους αἴγλης, καὶ ὑπὸ μακρᾶς οὐρᾶς ἢ κόμης ποικίλας λαμβανούσης μορφάς.

Οἱ κομῆται ἐπανέρχονται κατὰ περιόδους μᾶλλον ἢ ἧττον μεμακρυσμένας. Ὁ κομήτης τοῦ Ἅλλεϋ ἐπανέρχεται μετὰ ἑβδομήκοντα ἓξ ἔτη· ὁ τοῦ Γαμβὰρδ μετὰ ἕξ. Κατὰ τὰ 1646 ἐνεφανίσθη διῃρημένος ὑπὸ τὸ σχῆμα δύο κομητῶν συμβαδιζόντων.

Τινὲς τῶν κομητῶν τούτων διέβησαν ἐγγύτατα τῆς γῆς, καὶ οἱ σοφοὶ ἠρεύνησαν ἐὰν ἡ μετὰ τοῦ πλανήτου ἡμῶν σύγκρουσις αὐτῶν ἐνεδέχετο νὰ ἐπιφέρῃ καταστροφὴν εἰς αὐτόν. Αἱ γνῶμαι διῃρέθησαν· καθότι ἐὰν μέν τινες τῶν κομητῶν ἔχουσιν οὐσίαν τοσοῦτον λεπτὴν, ὥστε δυνάμεθα νὰ βλέπωμεν τοὺς ἀστέρας διὰ τοῦ πυρῆνος αὐτῶν, ἄλλοι τοὐναντίον φαίνονται πυκνοὶ καὶ στερεοί. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον ἵνα ἐπέλθῃ κατακλυσμὸς, συγκρουσθέντος κατὰ τύχην ἑνὸς τῶν κομητῶν τούτων μετὰ τῆς γῆς. Πρὸς δὲ τούτοις βέβαιον σχεδὸν ὑπάρχει ὅτι οἱ κομῆται εἶναι αὐτόφωτοι· ἡ δὲ διάβασις αὐτῶν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν θὰ παραγάγῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς θερμότητα ἱκανὴν ν' ἀφανίσῃ πάντα τὰ ἐνόργανα ὄντα. Ἐλπίσωμεν ὅτι οἱ σοφοὶ, φωτισθέντες ἐντελέστερον περὶ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τῶν ἀστέρων τούτων, ἀπαλλάξουσιν ἡμᾶς ποτε τῶν φόβων οὓς συλλαμβάνομεν· καθότι καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι ὑπέρμετρος. Ὁ Κέπλερος ἔλεγεν ὅτι πλείονες ὑπάρχουσι κομῆται εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ ἰχθύες ἐν τῷ Ὠκεανῷ.

Διεξελθόντες τὸν ἥλιον καὶ τοὺς παρομαρτοῦντας αὐτῷ

πλανήτας, εἴδομεν ὁποίαν θέσιν κατέχει τὸ ἡλιακὸν σύστημα εἰς τὰς οὐρανίας διαστάσεις· καὶ ὅμως ὁ ἥλιος οὗτος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κόκκος τῆς ἐξ ἄστρων κόνεως ταύτης τῆς διακεχυμένης μετὰ τοσαύτης ἀφθονίας ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι. Εἷς μόνος ἀστὴρ εἶναι ὁ ἥλιος καὶ ἀστὴρ δευτερεύοντος μεγέθους· οἱ δὲ ἀστέρες εἶναι ἥλιοι, ἑστίαι θερμότητος καὶ φωτὸς, φωτίζουσαι καὶ θερμαίνουσαι, τοὐλάχιστον τοῦτο πιθανολογεῖται, ἄλλους πλανήτας σκοτεινοὺς ὡς τοὺς ἡμετέρους.

Ἀπὸ τῶν δύο ἡμισφαιρίων τῆς γῆς ὁρατοὶ εἶναι διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ ἓξ χιλιάδες ἀστέρων περίπου· ἀλλ' ὅτε μεταχειριζόμεθα μεγεθυντικὰ ἐργαλεῖα ὁ οὐρανὸς πληροῦται ὑπὸ ἑκατομμυρίων φωτεινῶν ἀστέρων. Ὁ Γαλαξίας, ἡ ἀπέραντος αὕτη χιονόλευκος ταινία ἡ ἐκτυλισσομένη εἰς τὸ στερέωμα κατὰ τὰς γαληνίους νύκτας, εἶναι σωρὸς ἀστέρων· τὰς νεφελοειδεῖς δὲ λευκὰς κηλῖδας τὰς ὁποίας διὰ τῶν κοινῶν τηλεσκοπίων βλέπομεν εἰς τὰ βάθη τοῦ οὐρανοῦ, τὸ τηλεσκόπιον τοῦ λόρδου Ῥὸς ἀνέλυσεν εἰς σμήνη ἀστέρων. Νέαι τελειοποιήσεις εἰς τὰ μέσα τῆς ἐρεύνης θέλουσι συνεπιφέρει ἀναμφιβόλως νέας ἀνακαλύψεις. Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἤγγισεν εἰσέτι εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς, ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι θέλει ποτὲ φθάσει εἰς αὐτό.

Θρασεῖς καὶ ἐπιχειρηματίαι ὄντες οἱ ἀστρονόμοι, ἠθέλησαν νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀπόστασιν τῶν ἀστέρων ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπέτυχον ὡς πρός τινας ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἀστὴρ Ἄλφα τοῦ Κενταύρου ἀπέχει ὀκτὼ χιλιάδας ἑβδομήκοντα τρία δισεκατομμύρια λευγῶν. Ἐνταῦθα δὲ ἡ μονὰς τοῦ μέτρου εἶναι τὸ δισεκατομμύριον τῶν λευγῶν. Τὸ φῶς αὐτοῦ ἀφικνεῖται μέχρις ἡμῶν ἐντὸς τριῶν ἐτῶν καὶ ἓξ δεκάτων τοῦ ἔτους· ὥστε δυνατὸν νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἔτι νὰ βλέπωμεν αὐτόν.

Ὁ 61ος ἀστὴρ τοῦ Κύκνου ἀπέχει εἴκοσι μίαν χιλιάδας τεσσαράκοντα πέντε δισεκατομμύρια λευγῶν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἔρχεται μέχρις ἡμῶν ἐντὸς ἐννέα ἐτῶν καὶ τεσσάρων δεκάτων τοῦ ἔτους. Ὁ Σείριος, εἷς τῶν λαμπροτέρων τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρων, εἶναι πεντήκοντα χιλιάδας διακόσια δισεκατομμύρια λευγῶν μακρὰν τῆς γῆς καὶ μετὰ εἴκοσι δύο μόνον ἔτη τὸ φῶς αὐτοῦ φθάνει εἰς ἡμᾶς.

Ἡ Αἲξ τέλος ἀπέχει τῆς γῆς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα χιλιάδας τετρακόσια δέκα δισεκατομμύρια λευγῶν, καὶ τὸ φῶς αὐτῆς διατρέχει τὸ διάστημα τοῦτο ἐντὸς ἑβδομήκοντα δύο ἐτῶν. Ὑπελογίσθη ὡς ἔγγιστα ὅτι οἱ ἀστέρες νεφελοειδῶν τινων ἀστερισμῶν πέμπουσιν ἡμῖν τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ φωτὸς αὐτῶν μετὰ δύο ἑκατομμύρια ἐτῶν· ἀνάγκη δὲ νὰ ὑπενθυμίσωμεν καὶ πάλιν ὅτι τὸ φῶς διατρέχει ἑβδομήκοντα ἑπτὰ χιλιάδας λευγῶν κατὰ δευτερόλεπτον.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐφρόνουν ὅτι οἱ ἀστέρες ἦσαν ἀπλανεῖς καὶ προσηλωμένοι οὕτως εἰπεῖν εἰς τὸ στερέωμα. Ἀλλ' ἡ μεταγενεστέρα ἐπιστήμη ἀπέδειξεν ὅτι πάντες οὗτοι οἱ λαμπροὶ ἥλιοι στρέφονται περὶ τὸν ἄξονα αὐτῶν, καὶ περιφέρονται εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα μετὰ διαφόρου ταχύτητος· ὁ Ἀρκτοῦρος διατρέχων εἴκοσι ὀκτὼ λεύγας κατὰ δευτερόλεπτον· ἡ Αἲξ δώδεκα λεύγας· τὸ Ἄλφα τοῦ Κενταύρου πέντε λεύγας· ὁ Πολικὸς ἀστὴρ ἡμίσειαν λεύγαν.

Δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ πραγματικοῦ κόσμου ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ πνεύματος μεγίστην ἐπιῤῥοὴν καὶ ὅτι ἐξαίρει, ἅμα δὲ καὶ ἐκπλήττει αὐτὸ ἡ θέα τῆς ἀπείρου ταύτης δημιουργίας τοῦ μεγάλου Ἀρχιτέκτονος τοῦ παντός; Ἡ ἐπιστήμη δὲ, καθάπερ ἡ θρησκεία, διδάσκει ὅπως θαυμάσωμεν τὸν Ὕψιστον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

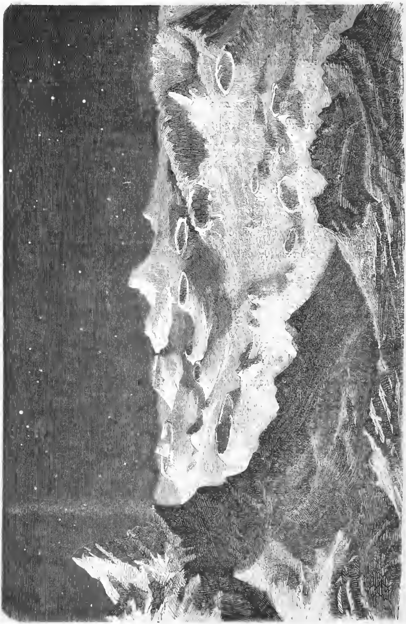
Ἱεροκῆρύξ τις διαμαρτυρόμενος ἐκ Βερολίνου φίλος τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Εὐλέρου, ἐλθὼν ποτε πρὸς αὐτὸν εἶπεν· « Ἡ θρησκεία ἀπώλετο· παρέστησα τὸν Πλάστην διὰ παντὸς ὅ,τι ὡραῖον, ποιητικὸν καὶ θαυμάσιον, ἀνέφερα ἀρχαίους φιλοσόφους, παρέθηκα καὶ αὐτὴν τὴν Ἱερὰν Γραφὴν, καὶ ὅμως τὸ μὲν ἥμισυ τοῦ ἀκροατηρίου μου ἀπεκοιμήθη, τὸ δ' ἄλλο ἥμισυ δὲν ἤκουσε. » — « Δοκίμασον τοῦτο, ὅπερ θέλω σοὶ εἰπεῖ, » ἀπεκρίθη ὁ Εὔλερος. « Ἀντὶ νὰ ἐρανισθῇς τὴν περιγραφὴν τοῦ παντὸς ἐν ταῖς βίβλοις τῶν φιλοσόφων καὶ ἐν ταῖς Γραφαῖς, λάβε τὸν κόσμον τῶν ἀστρονόμων καὶ ἀνάπτυξον τὴν οὐρανίαν μηχανικὴν, ὁποίαν οἱ σοφοὶ γινώσκουσιν αὐτήν. » Ὁ ἱεροκῆρυξ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν συμβουλὴν τοῦ φίλου αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ὡρισμένην διὰ τὴν διδαχὴν ἡμέραν, ὁ Εὔλερος περιέμενεν ἀνυπομόνως τὸν μαθητὴν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις αὐτοῦ, ὅτε τὸν εἶδεν ἐλθόντα βεβυθισμένον εἰς μεγάλην λύπην! « Τί λοιπὸν συνέβη; » ἀνέκραξεν ὁ ἀστρονόμος. — « Ὢ ! Κύριε Εὔλερε, » ἀπεκρίθη ὁ ἱεροκῆρυξ, « εἶμαι δυστυχέστατος· οἱ ἀκροαταί μου, λησμονήσαντες τὸ εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν ὀφειλόμενον σέβας, μ' ἐχειροκρότησαν. »

Τὸ ἄπειρον τοῦ διαστήματος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν φιλόσοφον Πασκὰλ τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῦτον ὁρισμόν· « Ὁ κόσμος εἶναι σφαῖρα ἄπειρος, τῆς ὁποίας τὸ μὲν κέντρον ὑπάρχει πανταχοῦ, ἡ δὲ περιφέρεια οὐδαμοῦ. . . »

Ἡλ.

Ἡ ὄπισθεν εἰκὼν παριστάνει ἐξοχὴν τῆς Σελήνης. Ἴδε τὸ τερπνότατον καὶ λαμπρότατον σύγγραμμα, *le Ciel*, par Guillemin (Hachette, 77, boulevard Saint-Germain, Paris).

ΑΝΘΗ.

ΕΙΣ ΚΛΑΔΟΝ ΔΑΦΝΗΣ.

Τοῦ μητρικοῦ σου ἂν κορμοῦ, ὦ κλάδε, ἀπεσπάσθης,
Ὁποία χεὶρ ἀνθρώπινος ἄν σ' ἔδρεψε τὸ πρῶτον,
Σὺ φυσικῶς διὰ ζωὴν ἀειθαλῆ ἐπλάσθης·
Ἐκ φύλλων σὲ ἐστόλισεν ὁ ποιητὴς ἀτρώτων
Ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ!

Ὦ! πληθὺς δένδρων καὶ φυτῶν μυριανθῶν τὸ στέφος
Στῆς γῆς τὸ θεῖον μέτωπον ὡραῖον ἑτοιμάζεις,
Ἡ ἱλαρὰ τοῦ ἔαρος πνοὴ ὅταν τὸ νέφος
Τῆς τρικυμίας τὸ δεινὸν διώκῃ καὶ χλοάζῃ
Τὸ χόρτον τρυφερόν.

Ἀλλὰ ἀγρίαν τὴν ὀφρὺν ἐγείρει τοῦ χειμῶνος
Ἔτι βροντώδης ὁ βοῤῥᾶς· οἱ στέλεχοι κλονοῦνται
Τῶν δένδρων, καὶ μαραίνονται τὰ φύλλα των· ὁ κλῶνος
Ἀνθέων μένει ἔρημος· τὰ πάντα ἀλλοιοῦνται·
Καὶ ὅταν ἡ ἀκτὶς

Στῆς γῆς τὰ στήθη φλογερὰ τὸ θέρος καταπίπτῃ,
Σκληρὰ τὰ φύλλα τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων περιέπουν,
Ξηρὸν τὸ χόρτον στοὺς ἀγροὺς καὶ στοὺς λειμῶνας πίπτει.
Ἔρχεται τὸ φθινόπωρον, καρποὺς καὶ φύλλα δρέπουν
Φθιμένους οἱ θνητοί!

Σὺ ὅμως σύμβολον πιστὸν ἀθανασίας εἶσαι!
Δάφνη, τὸ πρῶτον στ' οὐρανοῦ θά σ' ἔσπειραν τὰς χώρας·
Τῆς ἀτμοσφαίρας μας ἐδῶ τὰς φάσεις δὲν φοβεῖσαι·
Κομᾷς καὶ ἀγλαΐζεσαι καθ' ὅλας μας τὰς ὥρας,
Καὶ δι' αὐτὸ στὴν γῆν

Ἐφάνης πρῶτον — ὤ! στὴν γῆν ἐκείνην τῆς Ἑλλάδος,
Ἥτις τῆς δόξης ἔμελλε νὰ ἦναι τὸ πεδίον,
Ἥτις ἦν ὅλη τέμενος τῆς ἱερᾶς Παλλάδος,
Ἥτις ἡ μήτηρ ἔγεινε θαυμάτων ἀϊδίων
Σοφίας κι' ἀρετῆς.

Ἐκεῖ ἐφάνης· ὁ Θεὸς μὲ σὲ νὰ στεφανώσῃ
Τὸ κάλλος τὸ ἀμάραντον ἐνέκρινεν ἐκείνης·
Ἑλλὰς κλεινή! προὐνόησε τὸ δένδρον νὰ σοὶ δώσῃ
Δι' οὗ τῶν ἀθανάτων σου ἐκγόνων νὰ λαμπρύνῃς
Τὰ ἔργα τ' ἀγλαά.

Ὦ Μοῦσαι φίλαι, κάτοικοι τοῦ θείου Ἑλικῶνος,
Σεῖς μὲ τῆς Κασταλίας σας τὸ ζωηφόρον νᾶμα
Τὴν δάφνην ἐποτίζετε· κι' ὁ θαλερός της κλῶνος
Ὁ πρῶτος ὅτ' ἐβλάστησε πικρὸς καὶ γλυκὺς ἅμα
Εἰκὼν σας ἀκριβής,

Κι' ὁ Ἕλλην τὸν ἀπήντησε· στὸ εὐφυές του πνεῦμα
Σεῖς Μοῦσαι ἐνεπνεύσατε τὴν θελκτικὴν ἰδέαν.
Ἦν κόρη χαριτόβρυτος ἡ Δάφνη, εἰς τὸ νεῦμα
Τοῦ γλυκεροῦ της ὄμματος ἀλλ' εἶχ' ἕδραν ὡραίαν
Ἡ θεία Ἀρετή.

Πλὴν τ' ὄμμα τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκ τούτου ἐμαγεύθη.
Θεὸς αὐτὸς τῆς τοξικῆς, τῆς τέχνης καὶ σοφίας,
Ἐκ τῶν μικρῶν τοῦ Ἔρωτος βελῶν κατετοξεύθη.
Οἴμοι! τὸ πνεῦμα σιωπᾷ, ὁπόταν τῆς καρδίας
Λαλήσουν οἱ μυχοί!

Κι' ὁ Μουσηγέτης ἔψαλλε διώκων κατὰ πόδα
Τὴν φίλην του· δὲν ἴσχυσεν ὁ ἔνθεός του τόνος
Νὰ θίξῃ τὴν καρδίαν της· τ' ἀκανθοφόρα ῥόδα
Τῆς ἀρετῆς τῷ ἔῤῥιπτεν ὀπίσω καὶ συντόνως
Τὸν ἔφευγ' ὡς δορκάς!

Καὶ οἱ θεοὶ ἐτέρποντο· τὸ νεαρόν της γόνυ
Ἐκάμφθη! τοῖς ἐζήτησ' ἀρωγὴν μεθ' ἱκεσίας
Κι' εἰς δάφνην τὴν μετέβαλον ἀμέσως. Στεφανόνει
Ἐκ τοῦ Θεοῦ πηγάζουσα ζωὴ ἀθανασίας
Τὴν νίκην τῶν παθῶν!

Ὦ φυτὸν θεῖον, ἱερὸν! ἱδρῶτος ἀποστάζων
Ὑπὸ τὴν φίλην σου σκιὰν ἐκάθισ' ὁ Ἀπόλλων,
Πρῶτος τὴν ἀτελεύτητον σοῦ εὔκλειαν φοιβάζων,
Κι' εἰς τὸν διώκτην ἔρωτα μὲ ὄμμ' ἀστραπηβόλον
Ἐμβλέψας ὑπ' ὀργῆς·

«Στῆθι, τὸν εἶπε, κἂν ποτὲ τὸ μαγικόν σου βέλος
Τολμᾷς εἰς τ' ἄλση τοῦ κλεινοῦ νὰ ῥίπτῃς Ἑλικῶνος,
Θ' ἀκούῃς ἐναρμόνιον ἐκεῖθεν στήθους μέλος,
Τῆς Δάφνης δὲ νὰ στεφανοῖ τὴν Ἀρετὴν ὁ κλῶνος
Θὰ βλέπῃς ἀγλαός.»

Καὶ δρέψας κλάδον θαλερὸν ἐστέφθη ὁ Ἀπόλλων
Τόξα χρυσῶν μαρμαρυγῶν ἐκτείνας πρὸς ἐκείνην·
Ἀπὸ τοῦ στήθους της τ' ἁγνοῦ ἐχύθη μυροβόλον
Ῥεῦμα ζωῆς. — Ὦ! ἔκτοτε ἀγῶνα καὶ ὀδύνην
Πάντα ὑπὲρ καλοῦ

Δάφνη στολίζει ἱερά. — Παλλὰς δαφνοστεμμένη
Τὸ λείψανον συνώδευε τοῦ Κόδρου εἰς τὴν πόλιν.
Ὁ χρόνος πάντα ἔφθειρεν· ἡ δόξα του πλὴν μένει
Ὡς δάφνη ἀειθάλλουσα στῆς γῆς τὴν σφαῖραν ὅλην.
Μέγας ὑπογραμμὸς

Φιλοπατρίας ἔγεινεν ἐκεῖν' ἡ θεία πρᾶξις.
Πρῶτον τὴν ἐμιμήθησαν οἱ δύο πιστοὶ φίλοι·
Εἰς πανηγύρεως σεπτῆς τὰς ἱερὰς συνάξεις
Τὸν τύραννον ἐφόνευσαν. Τῆς μνήμης των ἡ στήλη
Ἦτο δαφνοστεφής!

Καὶ μετ' ὀλίγον, ὦ Ἑλλὰς, τὸ εὐγενές σου στῆθος
Κατὰ τῆς βαρβαρότητος παλαῖον ἐξαισίως
Καὶ τὸ δουλόφρον τῶν Περσῶν καταπονῆσαν πλῆθος
Κλέος ἀπέκτησ' ἄφθιτον κ' ἐστέφθη θαυμασίως
Ὅλον ὑπὸ δαφνῶν.

Καὶ ἔκτοτε τῶν τέκνων σου ἐξέλαμψε τὸ πνεῦμα·
Τῆς Ἀρετῆς τὰ θαύματα ἡ Τέχνη διεδέχθη·
Ἐλευθερίας τὸ γλυκὺ ἠκτινοβόλει νεῦμα,
Κ' εἰς ἔργα νοὸς ἄφθαρτα ὁ στέφανος ἐπλέχθη
Τῆς Δάφνης ἀγλαός.

Ὦ! ἄνευ ταύτης ἔκτοτε τίς δόξα ἐδηλώθη;
Ὑπὲρ πατρίδος κι' ἀρετῆς ποῖος ἀγὼν ὡραῖος
Ὑπὸ τῆς Δάφνης τὴν κλεινὴν σκιὰν δὲν ἐκυρώθη;
Ὅτ' ἐν θριάμβῳ μαχητὴς ἐπέστρεφ' ὁ Ῥωμαῖος
Καὶ ὁ Βυζαντινὸς,

Χαρίεις δὲν διήρχετο δαφνόπλεκτον ἁψίδα;
Λαοῦ ἀποτινάζοντος ζυγὸν αἱ πανηγύρεις
Κόσμον δὲν φέρουν ἐκ δαφνῶν; Μετ' ἄλγους πάντοτ' εἶδα
Πλὴν φαῦλος κι' ἄφρων ἡγεμὼν κενοδοξίας πλήρης
Εἰς δάφνας νὰ πατῇ,

Ἂς στρώνει εἰς τοὺς πόδας του ἡ φαύλη κολακεία!
Ἢ ἀκουσίως ὁ λαός! — Ἀλλὰ τὸν θρίαμβόν της
Τὸν μέγιστον ἡ τοῦ Χριστοῦ θεσπέσιος θρησκεία
Δαφνοστολίζει. Προσφιλὲς ὡραῖον σύμβολόν της
Εἶν' δάφνη ἱερά.

Καὶ σὺ, θαλλὲ, κειμήλιον πολύτιμον θὰ μ' ἦσαι·
Ἢ ἂν ναοῦ ἐστόλιζες τὸ ἔδαφος τὸ θεῖον,
Ἢ ἂν ἐλήφθης ἄλλοθεν, ἀειθαλὴς θὰ κῆσαι
Τῆς εὐγενοῦς καὶ ἱερᾶς ἀγάπης μου σημεῖον
Κι' ἀφοῦ παύσω τοῦ ζῆν!

ΣΑΠΦΩ ΛΕΟΝΤΙΑΣ.

ΤΑ ΡΟΔΑ.

Τίς ποτε δυνάμενος νὰ ἐξυμνήσῃ δὲν ἐξύμνησε τὸ ῥόδον; Οἱ ποιηταὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ἐκτραγῳδήσωσι τὸ κάλλος μηδὲ ν' ἀποτελειώσωσι τὸν ἔπαινον αὐτοῦ· ὠνόμασαν εὐλόγως αὐτὸ πλάσμα οὐράνιον, στολισμὸν τῆς γῆς, δόξαν τοῦ ἔαρος· ἀλλὰ ποία τις ἔκφρασις ἐξέφρασέ ποτε τὰ θέλγητρα τούτου τοῦ ὡραίου ἄνθους, τὴν τρυφὴν τοῦ ὅλου καὶ τὴν θείαν αὐτοῦ χάριν; Ὁπότε διανοίγεται, ὁ ὀφθαλμὸς ἀκολουθεῖ εὐφραινόμενος τὰς ἁρμονικὰς αὐτοῦ περιγραφάς. Ἀλλὰ πῶς νὰ περιγράψῃ τις τὰς σφαιρικὰς μερίδας ἐξ ὧν σύγκειται, τὰ ψυχαγωγὰ αὐτοῦ χρώματα, τὴν γλυκεῖαν εὐωδίαν τὴν ὁποίαν διαχέει; Ἰδὲ αὐτὸ κατὰ τὸ ἔαρ ὑψονόμενον ἁβρῶς ἐπὶ τῆς κομψῆς φυλλάδος, περικεκυκλωμένον ἐκ πολλῶν καλύκων· ἐδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ βασίλισσα τῶν ἀνθῶν παίζει πρὸς τὸν κινοῦντα αὐτὴν ἀέρα, ὅτι στολίζεται μετὰ τῶν σταγόνων τῆς βρεχούσης αὐτὴν δρόσου, ὅτι μειδιᾷ πρὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου αἵτινες διανοίγουσιν αὐτήν· ἐδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ φύσις ἐξηντλήθη δίδουσα ἀφθόνως τὴν δροσιὰν, τὸ κάλλος τῶν σχημάτων, τὴν εὐωδίαν, τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν χάριν. Τὸ ῥόδον καλλωπίζει ὅλην τὴν γῆν· εἶναι τὸ κοινότατον τῶν ἀνθῶν. Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀποτελειοῦται, ἀπομαραίνεται· ἀλλ' ἕκαστον ἔαρ ἀποδίδει ἡμῖν αὐτὸ δροσερὸν καὶ νέον. Εἰς μάτην οἱ ποιηταὶ ἐξύμνησαν τὸ ῥόδον, δὲν ἐγήρασεν ὁ παρ' αὐτῶν αὐτοῦ ἔπαινος, καὶ τὸ ὄνομα μόνον τοῦ ῥόδου ἀνανεάζει τὰ πονήματα αὐτῶν. Ὂν τὸ σύμβολον ὅλων τῶν ἡλικιῶν, διερμηνεὺς ὅλων τῶν αἰσθημάτων ἡμῶν, τὸ ῥόδον μετέχει τῶν ἑορτῶν, τῆς χαρᾶς, τῶν πόνων. Ἡ ἐρασμία εὐθυμία στεφανόνεται μετ' αὐτοῦ,

Imp Lemercier & Cie r de Seine 57 Paris

ΡΟΔΟΝ

ἡ ἁγνὴ αἰδὼς λαμβάνει τὴν γλυκεῖαν ἐκείνου εὔχροιαν· παραβάλλουσι πρὸς αὐτὸ τὸ κάλλος· δίδουσι τὸ ῥόδον ὡς βραβεῖον εἰς τὴν ἀρετήν· εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς νεότητος, τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς ἡδονῆς· ἀνήκει εἰς τὴν Ἀφροδίτην· καὶ, ἐφάμιλλον ὂν αὐτοῦ τοῦ κάλλους, τὸ ῥόδον ἔχει ὡς ἐκεῖνο τὴν χάριν, ἔτι ὡραιοτέραν τοῦ κάλλους.

Ὁ Ἀνακρέων, ὁ ποιητὴς τῶν Ἐρώτων, ἐξύμνησε τὸ ῥόδον, καὶ διὰ νὰ ἐπαινέσωμεν αὐτὸ καλῶς, ἀρκεῖ νὰ λάβωμεν τὰς ᾠδὰς αὐτοῦ.

ΕΙΣ ΡΟΔΟΝ.

Στεφανηφόρου μετ' ἦρος
Μέλομαι ῥόδον τέρεινον
Συνέταιρον ὀξὺ μέλπειν.
Τόδε γὰρ θεῶν ἄημα,
Τόδε καὶ βροτῶν χάρημα,
Χάρισίν τ' ἄγαλμ' ἐν ὥραις
Πολυανθέων Ἐρώτων,
Ἀφροδίσιόν τ' ἄθυρμα.
Τόδε καὶ μέλημα μύθοις,
Χαρίεν φυτόν τε Μουσῶν.
Γλυκὺ καὶ ποιοῦντι πεῖραν
Ἐν ἀκανθίναις ἀταρποῖς·
Γλυκὺ δ' αὖ λαβόντι θάλπειν
Μαλακαῖσι χερσὶ, κούφως
Προσάγοντ' Ἔρωτος ἄνθος.
Ἀσόφῳ τόδ' αὐτὸ τερπνὸν
Θαλίαις τε καὶ τραπέζαις,

Διονυσίαις θ' ἑορταῖς.
Τί δ' ἄνευ ῥόδου γένοιτ' ἄν;
Ῥοδοδάκτυλος μὲν Ἠὼς,
Ῥοδοπήχεες δὲ Νύμφαι·
Ῥοδόχρους δὲ κἀφροδίτα
Παρὰ τῶν σοφῶν καλεῖται.
Τόδε καὶ νοσοῦσιν ἀρκεῖ,
Τόδε καὶ νεκροῖς ἀμύνει
Τόδε καὶ χρόνον βιᾶται,
Χαρίεν ῥόδων δὲ γῆρας
Νεότητος ἔσχεν ὀδμήν.
Φέρε δὴ, φύσιν λέγωμεν.
Χαροπῆς ὅτ' ἐκ θαλάσσης
Δεδροσωμένην Κυθήρην
Ἐλόχευε Πόντος ἀφρῷ,
Πολεμόκλονόν τ' Ἀθήνην
Κορυφῆς ἐδείκνυε Ζεὺς,
Φοβερὴν θέαν Ὀλύμπῳ,
Τότε καὶ ῥόδων ἀγητῶν
Νέον ἔρνος ἤνθισε Χθὼν,
Πολυδαίδαλον λόχευμα.
Μακάρων θεῶν δ' ὅμιλος,
Ῥόδων ὡς γένοιτο, νέκταρ
Ἐπιτέγξας, ἀνέτειλεν
Ἀγέρωχον ἐξ ἀκάνθης
Φυτὸν ἄμβροτον Λυαίου.

ΦΥΛΛΟΝ ΡΟΔΟΥ

Ποτὲ δὲν ἐνοχλεῖ.

Ἦτο ἐν Ἀμαδάνῃ ἀκαδημία τῆς ὁποίας οἱ κανονισμοὶ ἦσαν τοιοῦτοι· « Οἱ ἀκαδημαϊκοὶ θὰ σκέπτωνται πολὺ, θὰ γράφωσιν ὀλίγα, καὶ θὰ λαλῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον. » Ὁ διδάκτωρ Ζὲϐ, περίφημος καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν, ἔμαθεν ὅτι ἦτο κενός τις τόπος ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ· τρέχει διὰ νὰ λάϐῃ αὐτόν· ἀλλὰ κακῇ τύχῃ ἔφθασε λίαν ἀργά. Ἡ ἀκαδημία κατεπικράνθη· πρὸ ὀλίγου εἶχε δώσει εἰς τὴν δύναμιν ὅ,τι ἀνῆκεν εἰς τὴν ἀξίαν. Ὁ πρόεδρος, μὴ ἠξεύρων πῶς νὰ ἐκφράσῃ τοιαύτην ἄρνησιν, ἥτις κατήσχυνε τὴν συνέλευσιν, διέταξε νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὸν ποτήριόν τι τὸ ὁποῖον ἐγέμισε νερὸν τόσον ἀκριϐῶς ὥστε μία ἄλλη σταλαγματιὰ θὰ ἔκαμνεν αὐτὸ νὰ ἐκχειλίσῃ. Ὁ περὶ τούτου παρακαλῶν σοφὸς ἐνόησε διὰ τούτου τοῦ συμϐόλου ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον τόπος ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀνεχώρησε περίλυπος, ὅτε ᾐσθάνθη φύλλον τι ῥόδου εἰς τοὺς αὐτοῦ πόδας. Βλέπων δὲ τοῦτο ἀναλαμϐάνει θάῤῥος· λαμϐάνει τὸ φύλλον τοῦ ῥόδου καὶ βάλλει αὐτὸ τόσον ἁϐρῶς ἐπὶ τοῦ ὕδατος τοῦ περιεχομένου ὑπὸ τοῦ ποτηρίου ὥστε δὲν διέφυγεν οὐδὲ μία σταλαγματιά. Εἰς ταύτην τὴν εὐφυᾶ πρᾶξιν ἅπαντες ἐχειροκρότησαν, καὶ ὁ διδάκτωρ παρεδέχθη δι' εὐφημισμῶν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν σιωπηλῶν ἀκαδημαϊκῶν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΟΔΩΝ

Ἀνταμοιβὴ τῆς ἀρετῆς.

Ὁ ἅγιος Μεδάρδος, ἐπίσκοπος τοῦ Noyon, γεγεννημένος ἐν Salency, ἐξ ἐνδόξου οἰκογενείας, συνέστησεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τὸ κατανυκτικώτατον βραβεῖον τὸ ὁποῖον ἡ φιλόστοργος εὐσέβεια προσέφερέ ποτε εἰς τὴν ἀρετήν. Τὸ δὲ βραβεῖον εἶναι ἁπλοῦς ῥόδων στέφανος· ἀλλὰ, διὰ νὰ λάβῃς αὐτὸ, πρέπει ὅλαι αἱ ἀντίζηλοί σου, ὅλαι τῆς κώμης αἱ κόραι, νὰ σὲ ἀναγνωρίζωσιν ὡς τὴν εὐπειθεστάτην, μετριοφρονεστάτην καὶ φρονιμωτάτην. Καὶ αὐτὴ τοῦ ἁγίου Μεδάρδου ἡ ἀδελφὴ διωρίσθη τῷ 532 ὁμοφώνως πρώτη rosière (1) τοῦ Salency· ἔλαβε τὸν αὐτῆς στέφανον παρὰ τοῦ θεμελιωτοῦ, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν μετὰ τῶν ἰδίων ἀρετῶν εἰς τὰς ὁμήλικας αὐτῆς. Οἱ αἰῶνες, οἵτινες διῆλθον τόσα βασίλεια, οἵτινες συνέτριψαν τὸ σκῆπτρον τόσων βασιλέων, ἐσεβάσθησαν τὸν στέφανον τοῦ Salency· μετέβη ἀπὸ προστατῶν εἰς προστάτας ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς ἀθωότητος· εἴθε νὰ στεφανόνῃ αὐτὴν πάντοτε, καὶ ν' ἀξιώσῃ τῆς εὐτυχίας ὅλας ἐκείνας αἵτινες θὰ λαμβάνωσιν αὐτό! Ὁπότε ὁ Κ. de Fontanes ἐξύμνει τοὺς Παραδείσους καὶ ἦτο μόνον ποιητὴς, εἶπεν· « Οἴμοι! ὡραία ῥοδῆ, ἄλλοι φίλοι θὰ χορηγῶσι τὴν χρηστοήθειαν εἰς τὴν καλύβην· τὰ δὲ δῶρά μου δὲν εἶναι χωράφιον, ποίμνιον, ἀλλὰ δύναμαι μεθ' ἑνὸς ῥόδου νὰ κοσμήσω τὸν πῖλόν σου. »

(1) Νεᾶνις λαβοῦσα τὸ βραβεῖον (ῥόδον) τῆς φρονήσεως.

ΡΟΔΗ Η ΒΡΥΟΚΑΛΥΞ

Ἔρως, Τρυφή.

Βλέπων τις τὴν βρυοκάλυκα ῥοδῆν μετὰ τῶν ἀκανθῶν αὐτῆς χωρὶς κέντημα καὶ τοῦ κάλυκος περικεκυκλωμένου ἔκ τινος μαλακῆς καὶ γλυκείας χλόης, θὰ ἔλεγεν ὅτι ἡ τρυφὴ ἠθέλησε νὰ ἐρίζῃ πρὸς τὸν ἔρωτα περὶ τούτου τοῦ ὡραίου ἄνθους. Ἡ κυρία de Genlis βεβαιόνει ὅτι ὅτ' ἐπέστρεψεν ἐξ Ἀγγλίας παρ' αὐτὴν ὅλοι οἱ Παρισιανοὶ ἦλθον νὰ θαυμάσωσι τὴν πρώτην ῥοδῆν τούτου τοῦ εἴδους. Τότε ἡ κυρία de Genlis ἦτο ἤδη περιβόητος, καὶ ἡ ῥοδῆ ἦτο μόνον βεβαίως ἡ πρόφασις τοῦ πλήθους τὸ ὁποῖον περὶ αὐτὴν συνέσπευδε· ἡ μετριοφροσύνη δύναται μόνη νὰ πλανήσῃ αὐτήν· ἐπειδὴ αὕτη ἡ ῥοδῆ ἡ ὁποία εἶναι ἐκ Προβεγκίας, εἶναι γνωστὴ ἀπὸ πολλῶν αἰώνων.

ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΡΟΔΩΝ

Κάμνε καλόν.

Ταῦτα τὰ ὡραῖα ἄνθη φαίνονται ὅτι προκαλοῦσι τοὺς μεγιστᾶνας εἰς τὸ εὐεργετεῖν· ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι γλυκυτέρα τῆς αὐτῶν εὐωδίας, καὶ ὁ καιρὸς τῆς δυνάμεως εἶναι πολλάκις βραχύτερος τοῦ καιροῦ τοῦ κάλλους αὐτῶν.

ΕΡΥΘΡΟΝ ΡΟΔΟΝ ΚΑΙ ΛΕΥΚΟΝ ΡΟΔΟΝ.

Ἐρωτικὰ πάθη.

Ὁ ποιητὴς Βοννεφόνσιος ἔστειλεν εἰς τὴν αὐτοῦ ἐρωμένην δύο ῥόδα, τὸ μὲν λευκόν, τὸ δὲ ἐρυθρόν· τὸ μὲν λευκόν, διὰ

νὰ μιμηθῇ τὴν ὠχρότητα τοῦ χρώματος αὐτοῦ, τὸ δὲ ἐρυθρὸν διὰ νὰ ἐξεικονίσῃ τὰς φλόγας τῆς καρδίας· εἶχε προσθέσει εἰς τὴν ἀνθοδέσμην τούτους τοὺς τέσσαρας στίχους·

« Ὑπὲρ σοῦ, Δάφνη, ταῦτα τὰ ἄνθη πρὸ ὀλίγου ἠνοίχθησαν· ἰδὲ, τὸ μὲν εἶναι λευκὸν, τὸ δὲ κεχρωματισμένον λαμπρότατα· τὸ μὲν ἐξεικονίζει τὴν ὠχρότητά μου, τὸ δὲ τὰς φλόγας, ἀμφότερα δὲ τὴν δυστυχίαν μου. »

ΡΟΔΗ ΕΝ ΜΕΣῼ ΠΟΑΣ.

Ὠφέλιμος καθ' ὅλα ἡ καλὴ συντροφία.

« Εἶδόν ποτε, λέγει ὁ ποιητὴς Σαδῆς, ῥοδῆν περικεκυκλωμένην ἐκ φυλλάδος πόας τινός. Πῶς! ἐφώναξα, τοῦτο τὸ εὐτελὲς φυτὸν ἔχει φύσιν νὰ ἦναι μετὰ τῶν ῥόδων; Καὶ ἠθέλησα ν' ἀποσπάσω τὴν πόαν, ἥτις ταπεινῶς μοὶ εἶπεν· Φείσθητί μου· δὲν εἶμαι μὲν τὸ ῥόδον· ἀλλ' ἐκ τῆς εὐωδίας μου γνωρίζει τις τοὐλάχιστον ὅτι συνέζησα μετὰ ῥόδων. »

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ.

Διὰ νὰ στολίζωσι τὰ μαθήματα τῆς σοφίας, πολλάκις αἱ μοῦσαι παρέλαβον ῥόδον τι παρὰ τῶν Ἐρώτων. Ταῦτα τὰ ὡραῖα ἄνθη, σύμβολα τῆς ἡδονῆς, δεικνύουσι καὶ τὴν βραχεῖαν αὐτοῦ διαμονήν.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ κάλλους ὅ,τι ὁ Μαλέρβιος ἔλεγε περί τινος παιδαρίου·

Ἦτο (τὸ κάλλος αὐτοῦ) τοῦ κόσμου τούτου ὅπου τὰ ὡραιότατα πράγματα ἔχουσι τὴν χειρίστην μοῖραν· καὶ, ῥόδον ὂν, ἔζησεν ὅσον ζῶσι τὰ ῥόδα, τὸ διάστημα μιᾶς πρωΐας.

Τὸ περιβόητον μυθιστόρημα τοῦ Ῥόδου τὸ ὁποῖον εὔφρανε τὴν αὐλὴν Φιλίππου τοῦ Ὡραίου, φαίνεται ὅτι ἐγράφη μόνον διὰ νὰ μᾶς διδάσκῃ πόσον εἶναι ἐπικίνδυνον ν' ἀκούῃ τις διαφθορέα.

Ἐμπαθής τις ἐραστὴς ὅστις φροντίζει, κινεῖται διὰ νὰ γένηται κάτοχος ῥόδου τινὸς, εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ βιβλίου. Ἀλλ' οὗτος ὁ φιλόστοργος ἐραστὴς, ὅστις δὲν εὑρίσκει τι ἴσον τοῦ ῥόδου τὸ ὁποῖον ὑπεραγαπᾷ, μόλις ἀπήλαυσε τῆς αὐτοῦ εὐωδίας, καὶ ἀμελεῖ αὐτὸ καὶ ἐγκαταλείπει.

Τὸ εἰς στίχους τοῦτο μυθιστόρημα ἐγράφη τῷ 1260 ὑπὸ Γουλιέλμου δὲ Λοῤῥὶς, καὶ ἐτελειώθη μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη ὑπὸ Ἰωάννου δὲ Μέυν.

Ἐράσμιον ῥόδον! ἀνατελλούσης τῆς ἠοῦς σμῆνος ζεφύρων παίζει περὶ σέ· ἕκαστος αὐτῶν ὁρκίζεται ὅτι σὲ ὑπεραγαπᾷ, ἕκαστος σοὶ ὑπόσχεται αἰωνίαν πίστιν. Ἀλλ' ὁ ἥλιος, δύων εἰς τὸ κῦμα, βλέπει τὴν καταφρόνησιν διαδεχομένην τὴν περὶ αὐτῶν προσφιλῆ φροντίδα· τὸ ἀχάριστον καὶ πλάνον πλῆθος ἀνοσίως ἀπέρχεται μετὰ τοῦ χρώματός σου (1).

Ἐράσμιον ἄνθος μόλις ἀνεῳγμένον μὴ πιστεύῃς τὸν Ἔρωτα· θὰ ποθήσῃ τὸν κάλυκα ὅταν μαράνῃ τὸ ῥόδον (2).

(1) Οἱ ἔρωτες τοῦ Λευκίππου.
(2) Ὁ Ὀφφμάνος.

Ἡ αἰδὼς πρέπει νὰ ὑπερασπίζεται τὸ κάλλος ὡς ἡ ἄκανθα ὑπερασπίζεται τὸ ῥόδον (1).

Νέα Ἔγλη, θέλεις νὰ διαφυλάττῃς πολὺν καιρὸν τὴν εὔχροιαν τοῦ ῥόδου; λογίσθητι ὅτι ἡ φύσις ἐδυνήθη νὰ προσκολλήσῃ εἰς τοῦτο τὸ ἄνθος φύλλον τι διὰ νὰ κρύψῃ αὐτὸ, ἄκανθαν διὰ νὰ ὑπερασπίζεται (2).

Ὁ γέρων ὅστις ὁμιλεῖ περὶ ἔρωτος εἰς κόρην τινὰ εἶναι ὡς ὁ ἄνεμος τοῦ φθινοπώρου ὅστις μαραίνει τὸ ῥόδον χωρὶς ν' ἀνοίξῃ αὐτό.

Κόρη εἶναι ὁ δροσερὸς κάλυξ τοῦ ῥόδου τοῦ ἑτοίμου ὄντος ν' ἀνοίξῃ· οὗτος ὁ κάλυξ εἶναι τόσον ἀγαπητὸς εἰς τὴν Χλωρίδα (Flore) ὥστε ἄκανθά τις ἀπαγορεύει τὴν προσέγγισιν αὐτοῦ. Τὸ κέντημα διαπερᾷ, σκοτόνει τὸν γέροντα τὸν ἐρχόμενον νὰ δρέψῃ αὐτό· ἐὰν ὅμως νέος ἐραστὴς ἔλθῃ νὰ προσφερθῇ, ὁ κάλυξ ἀνοίγεται, καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἄκανθα (3).

Σὺ, τῆς ὁποίας ἡ δόξα εἶναι νὰ ἦσαι ὡραία, ἐρασμίου φύλου νέον ἄνθος, λάβε τὸ ῥόδον ὡς πρότυπον· ἡ αὐτοῦ λαμπρότης γεννᾶται ἐκ τῆς αἰδοῦς αὐτοῦ.

Τοῦτο τὸ κόσμημα τῆς φύσεως κρύπτεται ὑπὸ θάμνον, καὶ διὰ νὰ φυλάττῃ τὸ αὐτοῦ κάλλος καθαρὸν, ὁπλίζει μετ' ἀκανθῶν τὴν κοιτίδα αὐτοῦ.

Πλούσιον ἐκ τῶν δώρων τῆς ἠοῦς, καθ' ὅσον καιρὸν φεύγει

(1) Β. Ἰ. Ῥοσάτης.
(2) Κωνστάντιος Δουβός.
(3) Γουΐλλεμᾶνος.

τὸν Θεὸν τοῦ φωτὸς, ὅσον ὀλιγώτερον βλέπει τις αὐτὸ, τόσον περισσότερον τιμᾷ· ἡ σοφία φλέγει τὸν ἔρωτα (1).

Ῥόδα, ἐν οἷς βλέπω φαινομένην λαμπρότητα μεγίστην καὶ γλυκυτάτην, θ' ἀποθάνετε μετ' ὀλίγον· ἀλλ' ἴσως μέλλω ν' ἀποθάνω πρὸ ὑμῶν· ὁ θάνατος, τὸν ὁποῖον ἡ ψυχή μου φοβεῖται, δύναται νὰ μοὶ ἔλθῃ εὐθύς. Σεῖς μὲν ἀποθνήσκετε ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐγὼ δὲ ἴσως ἐν μιᾷ στιγμῇ (2).

Σμινδρίδης ὁ Συβαρίτης ἔλεγεν ὅτι ἡ πτυχὴ φύλλου τινὸς ῥόδου εἶχεν αὐτὸν ἐμποδίσει νὰ κοιμηθῇ. Διὰ τοῦτο Ἀρίστιππος ὁ φιλόσοφος, ἀναπνέων ποτὲ τὴν εὐωδίαν ῥόδου τινὸς, ἀνέκραξεν· « Ἀνάθεμα εἰς τοὺς θηλυδρίας οἵτινες ἠτίμασαν γλυκύτατα αἰσθήματα! »

Μέλημα ὂν ἔρωτος καὶ φιλοσοφίας, λέγει Βερναρδῖνος δὲ Σαὶν-Πιέῤῥος, ἰδὲ τὸ ῥόδον, ὅταν, ἐξερχόμενον ἐκ τῶν σχισμάτων ὑγροῦ τινος βράχου, λάμπῃ ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χλόης, ὅταν ὁ ζέφυρος ταλαντεύῃ αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἀκανθώδους αὐτοῦ καυλοῦ, ὅτε ἡ ἠὼς ἐσκέπασεν αὐτὸ μετὰ δακρύων, καὶ ὅταν καλῇ διὰ τῆς λαμπρότητος καὶ εὐωδίας αὐτοῦ τοὺς ἐραστάς. Ἐνίοτε κανθαρίς τις ἐγκεκρυμμένη εἰς τὸν αὐτοῦ κάλυκα ἐπαυξάνει τὸ κιννάβαρι διὰ τοῦ σμαραγδίζοντος χλωροῦ. Τότε φαί-

(1) Δὲ Λεῦρος.
(2) Ὁ ἀββᾶς δὲ λὰ Χασσαίγνιος.

νεται τὸ ἄνθος τοῦτο λέγον ἡμῖν, ὅτι, σύμβολον ὂν τῆς ἡδονῆς διὰ τοῦ θελγήτρου αὐτοῦ καὶ τῆς ταχύτητος, φέρει ὡς ἐκεῖνο τὸν κίνδυνον περὶ ἑαυτὸ, καὶ τὴν μετάνοιαν ἐν τῷ κόλπῳ.

ΛΕΙΡΙΟΝ.

Φανέρωσις ἔρωτος.

Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βοσπόρου τὸ λείριον εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ἀστασίας· ἀλλ' εἶναι καὶ τοῦ σφοδροτάτου ἔρωτος.

Τοιοῦτο ὁποῖον ἡ φύσις αὐτὸ γεννᾷ εἰς τοὺς ἀγροὺς τοῦ Βυζαντίου, μετὰ τῶν διαπύρων πετάλων καὶ τῆς κεκαυμένης καρδίας αὐτοῦ, μέλλει νὰ εἴπῃ εἰς τὸ αἰχμάλωτον κάλλος, ἂν καὶ περικεκυκλωμένον ὑπὸ κιγκλίδων καὶ κλείθρων, ὅτι ἐραστής τις ἀναστενάζει ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὅτι, ἐὰν καταδεχθῇ νὰ δειχθῇ ὀλίγον, ἡ θέα αὐτοῦ θὰ διαπυρώσῃ τὸ πρόσωπον καὶ ἀνθρακώσῃ τὴν καρδίαν ἐκείνου. Οὕτω νέος τις ἀφελὴς, ἐξερχόμενος ἐκ τῶν χειρῶν τῆς φύσεως, παρουσιάζει σέβας ἄπλαστον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον μεμορφωμένος ὑπὸ τοῦ κόσμου, ὡς τὸ λείριον ὑπὸ τῶν χειρῶν τοῦ κηπωροῦ, θὰ ἦναι ἐρασμιώτερος, ἀστειότερος, θὰ μάθῃ ν' ἀρέσκῃ, θὰ παύσῃ ν' ἀγαπᾷ.

Τὸ λείριον, ὑπὸ τὸ ὄνομα τουλιπὰν ἢ τουρμπὰν, καλύπτει τὸ ἀλαζονικὸν μέτωπον τῶν Τούρκων (1), οἵτινες ὑπεραγαπῶσι τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ θεωροῦσιν ὡς σύμβολον τοῦ ἔρωτος. Ὑπερφιλοῦντες τὸν καυλὸν αὐτοῦ τὸν γλαφυρὸν καὶ τὸ ὡραῖον ἀγ-

(1) Κῆπος χειμῶνος, ἢ Γραφεῖον τῶν ἀνθῶν, περιέχων εἰκοσιὲξ ἐλεγεῖα σπανιώτατα καὶ ἐπίσημα ὑπὸ Ἰωάννου Φρανώ. Εἷς τόμ. εἰς 4ον, τετυπωμένον εἰς Douai τῷ 1816.

γεῖον τὸ ὁποῖον στεφανόνει αὐτὸ, δὲν παύουσι θαυμάζοντες τὰς λοφιὰς τὰς χρυσᾶς, ἀργυρᾶς, πορφυρᾶς, ἐχούσας χρῶμα περσικῆς Κύπρου, ἰοειδεῖς, ἐρυθρὰς βαθείας, ῥοδόχροας τρυφερὰς, ξανθὰς, μελανοειδεῖς, λευκὰς, καὶ τόσων ἄλλων χρωμάτων ἅτινα σκιρτῶσι, συναρμόζουσιν, ἑνόνονται, χωρίζονται ἐπὶ τούτων τῶν πλουσίων πετάλων ποτὲ μὴ συγχεόμενα.

Εὐθὺς τοῦ ἔαρος ἀρχίζοντος ἑορτάζουσιν εἰς τὸ σεράλιον τοῦ σουλτάνου τὴν ἑορτὴν τῶν λειρίων. Σταίνουσι πήγματα, ἑτοιμάζουσι μακρὰς στοὰς, θέτουσιν ἐν αὐτοῖς βαθμίδας ὡς ἀμφιθέατρον, καλύπτουσιν αὐτὰς, μετὰ πλουσιωτάτων ταπήτων, καὶ μετ' ὀλίγον φορτόνονται ἐκ πλήθους ἀπείρου κρυσταλλίνων ἀγγείων, ἐστεφανωμένων ἐκ τῶν ὡραιοτάτων λειρίων. Γενομένης δὲ νυκτὸς, τὰ πάντα φωτίζονται· αἱ λαμπάδες διαχέουσι τὰς γλυκυτάτας εὐωδίας, κεχρωματισμένοι λύχνοι λάμπουσι πανταχοῦ ὡς στέφανοι ὀπαλλίων, σμαράγδων, σαπφείρων, ἀδαμάντων καὶ λυχνιτῶν. Πλῆθος ἄπειρον πτηνῶν περικεκλεισμένων ἐν χρυσοῖς κλωβίοις, ὅλων ἐξύπνων ὑπὸ τοῦ θεάματος τούτου, συμμιγνύουσι τὸν μινυρισμὸν αὐτῶν μετὰ τῆς μελῳδίας τῶν ὀργάνων τὰ ὁποῖα παίζουσιν ἀόρατοι μουσικοί· βροχὴ ῥοδόχρου ὕδατος δροσίζει τὸν ἀέρα· αἱ θύραι ἀνοίγονται, καὶ αἱ νέαι ὀδαλίσκαι ἔρχονται νὰ μιγνύωσι τὴν λαμπρότητα τῶν θελγήτρων καὶ τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν μετὰ τῆς περιχαροῦς ἑορτῆς.

Ἐν μέσῳ τοῦ σεραλίου βλέπει τις τὴν σκηνὴν τοῦ σουλτάνου· οὗτος, ῥαθύμως ἐξηπλωμένος ἐπὶ στρωμάτων, φαίνεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν δώρων ἅτινα θέτουσιν εἰς τοὺς αὐτοῦ πόδας μεγιστᾶνες τῆς αὐλῆς· συννεφὲς εἶναι τὸ μέτωπον αὐτοῦ· τὸ βλέμμα ἄγριον. Τί! ἡ λύπη ἆρά γε εἰσέδυσεν ἕως εἰς τὸν παντοδύναμον τοῦτον θνητόν; ἀπώλεσέ τινα τῶν ἐπαρχιῶν; φο-

βεῖται τὴν ἀποστασίαν τῶν ὑπερηφάνων γιανισσαραίων; Ὄχι, δύο ἄθλιοι δοῦλοι ἐτάραξαν μόνοι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἐν ταῖς πομπαῖς τῆς ἑορτῆς ἕνα τινὰ ἰοκλάνην παρουσιάζοντα λείριον εἰς τὸ κάλλος τὸ ὁποῖον κυριεύει αὐτόν. Ὁ σουλτάνος ἀγνοεῖ τὰ μυστήρια τὰ ἀποτεταμιευμένα εἰς τοὺς ἐραστάς· ἀλλ' ἀόριστός τις μέριμνα ἐμβῆκεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ· ἡ ζηλοτυπία βασανίζει καὶ ἐνοχλεῖ αὐτόν· ἀλλὰ τί δύναται τοῦτο τὸ πάθος, τί δύνανται αἱ κιγκλίδες καὶ τὰ κλεῖθρα πρὸς τὸν ἔρωτα; Ἕν τι βλέμμα καὶ ἓν ἄνθος ἤρκεσαν εἰς τοῦτον τὸν πανοῦργον θεὸν πρὸς τὸ μεταβαλεῖν φρικτὸν σεράλιον εἰς τόπον ἀγαλλιάσεως, καὶ εἰς τὸ ἐκδικηθῆναι τὸ ὑβρισμένον κάλλος ὑπὸ δεσμῶν. Τὰ λείρια ἔχουσι καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἐραστάς.

Ἀπὸ τοῦ 1644 ἕως εἰς τὸ 1647 ἡ τῶν λειρίων μανία ἴσχυσεν ἐν Ὀλλανδίᾳ. Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τῶν λειρίων ἡ τιμὴ ὑπῆρξεν ὑπέρμετρος, καὶ ἐπλούτισε πολλοὺς χρηματιστάς. Οἱ κηπωροὶ ἐτίμων μάλιστα τινὰ εἴδη, οἷς ἔθετον ὀνόματα ἰδιαίτερα. Τὸ πολυτιμότατον εἶδος ἦτο τὸ ὀνομαζόμενον ἀεισέβαστον· ἐτίμων αὐτὸ δύο χιλιάδας φιορινίων· ἐφρόνουν, ὅτι ἦτο τόσον σπάνιον ὥστε ὑπῆρχον μόνον δύο ἄνθη ἐκείνου τοῦ εἴδους, τὸ μὲν ἐν Ἀρλέμῃ, τὸ δὲ ἐν Ἀμστερδάμῃ. Διὰ νὰ λάβῃ ἓν προσήνεγκέ τις τέσσαρας χιλιάδας ἑξακόσια φιορίνια μετὰ ὡραίας ἀμάξης διζύγου καὶ ὅλων τῶν προσθηκῶν· ἄλλος δέ τις παρεχώρησεν ὑπὲρ ἑνὸς βολβοῦ δώδεκα πλέθρα γῆς.

Τὸ πρὸς τὰ λείρια πάθος ἐσήκονεν ὅλων τὸν νοῦν. Οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ προμηθευθῶσι δι' ἔλλειψιν χρημάτων μετρητῶν ἀπέκτων δι' ἀνταλλαγῆς γηδίων καὶ οἴκων. Οἱ δὲ κηπωροὶ καὶ ἄλλοι ἀσχολούμενοι περὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀνθῶν ἀπέκτησαν τάχιστα ἄπειρον περιουσίαν· ἔκτοτε δὲ ὅλαι τῆς κοινωνίας αἱ τάξεις ἠθέλησαν νὰ γίνωνται ἔμποροι λειρίων. Πρασιαὶ λειρίων

ἦσαν ὁ μέγιστος θησαυρὸς ὃν ἐδύνατό τις νὰ ἔχῃ, καὶ ἤξιζον, ὅσον καὶ ἡ μεγαλοπρεπεστάτη ἔπαυλις. Διηγοῦνται ὅτι ναύτης τις, προσενεγκὼν πραγματείας εἰς ἔμπορον καλλιεργοῦντα λείρια πρὸς χρηματισμὸν, ἔλαβε παρ' ἐκείνου εἰς πρόγευμα μαινίδα, μεθ' ἧς ὁ ναύτης ἀνεχώρησε· καθ' ὁδὸν δὲ εἶδε βολβοὺς ἐν τῷ κήπῳ· καὶ, νομίσας ὅτι εἶναι κοινὰ κρόμμυα, ἔφαγεν αὐτὰ εὐθύμως μετὰ τῆς μαινίδος. Τότε ὁ ἔμπορος ἔφθασε, καὶ ἀνέκραξεν ἀπελπιζόμενος· «Ὦ κάθαρμα! τὸ πρόγευμά σου μὲ ἠφάνισεν· ἐδυνάμην μετ' αὐτοῦ νὰ εὐωχήσω βασιλέα!»

ΜΥΡΤΟΣ.

Ἔρως.

Ἡ μὲν δρῦς πάντοτε καθιερώθη εἰς τὸν Δία, ἡ δὲ δάφνη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἡ δὲ ἐλαία εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἡ δὲ μύρτος εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Παντοτεινὴ χλόη, κλάδοι εὔκαμπτοι, εὐώδεις, ἀνθώδεις, καὶ οἵτινες φαίνονται προωρισμένοι εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ μετώπου τοῦ ἔρωτος, ἐπροξένησαν εἰς τὴν μύρτον τὴν τιμὴν τοῦ εἶναι τὸ δένδρον τῆς Ἀφροδίτης. Ἐν μὲν Ῥώμῃ ὁ πρῶτος ναὸς ταύτης τῆς θεᾶς περιεκυκλώθη ἔκ τινος ἄλσους μύρτων· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ἐλατρεύετο ὑπὸ τὸ ὄνομα Μυρτία. Ὁπότε ἐφάνη εἰς τὰ κύματα, αἱ Ὧραι ἐπορεύθησαν εἰς συνάντησιν αὐτῆς, καὶ ἔδωκαν ζωστῆρα πολυχρώματον καὶ στέφανον μύρτου. Μετὰ δὲ τὴν νίκην αὐτῆς πρὸς τὴν Παλλάδα καὶ Ἥραν ἐστεφανώθη μετὰ μύρτου ὑπὸ τῶν Ἐρώτων. Καταληφθεῖσά ποτε ἐξερχομένη ἐκ τοῦ λουτροῦ ὑπό τινων Σατύρων, κατέφυγεν ὀπίσω τινὸς θάμνου μύρτου· καὶ μετὰ κλάδων τούτου τοῦ δένδρου ἐκδικήθη τὴν θρασεῖαν Ψυχὴν, ἥτις εἶχε τολμήσει νὰ

παραβάλῃ τὸ ἐφήμερον κάλλος αὐτῆς πρὸς ἀθάνατον κάλλος· ἔκτοτε δὲ ὁ στέφανος τῶν Ἐρώτων ἐκόσμησεν ἐνίοτε τὸ μέτωπον τοῦ πολεμιστοῦ. Μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῶν Σαβίνων οἱ Ῥωμαῖοι ἐστεφανώθησαν μετὰ μύρτου εἰς τιμὴν τῆς πολεμικῆς Ἀφροδίτης, τῆς νικητρίας Ἀφροδίτης· οὗτος δὲ ὁ στέφανος μετέσχεν ἔπειτα τῶν πλεονεκτημάτων τῆς δάφνης, καὶ ἔλαμψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν θριαμβευτῶν. Ὁ πάππος τοῦ δευτέρου Σκιπίωνος ἐνίκησε τοὺς Κόρσους, καὶ δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τοὺς δημοσίους ἀγῶνας χωρὶς μυρτίνου στεφάνου.

Σήμερον δὲ, ὅτε θρίαμβοι δὲν γίνονται πλέον ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, αἱ τῆς Ῥώμης γυναῖκες διεφύλαξαν μέγαν ζῆλον πρὸς τοῦτον τὸν ὡραῖον θάμνον· προτιμῶσι τὴν ὀσμὴν αὐτοῦ τῆς τῶν πολυτιμοτάτων μύρων, καὶ χύνουσιν εἰς τὰ λουτρὰ αὐτῶν νερόν τι ἐσταλαγμένον ἐκ τῶν φύλλων ἐκείνου, πεπεισμέναι ὅτι τὸ δένδρον τῆς Ἀφροδίτης εἶναι εὐνοϊκὸν πρὸς τὸ κάλλος. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἔσχον ταύτην τὴν ἰδέαν, τὸ δένδρον τῆς Ἀφροδίτης ἦτο ἀκόμη εἰς αὐτοὺς τὸ δένδρον τῶν Ἐρώτων, ἐπειδὴ εἶχον παρατηρήσει ὅτι ἡ μύρτος, κατέχουσα τόπον τινὰ, απομακρύνει ὅλα τἄλλα φυτά. Οὕτως ὁ ἔρως κυριεύων καρδίαν τινὰ ἀποδιώκει πᾶν ἄλλο πάθος.

ΦΡΑΓΚΙΚΗ ΔΑΦΝΗ.

Δόξα.

Εἶδον ἐν Ἰταλίᾳ, εἰς τὴν Νέαν Νῆσον (Isola Bella) μεγάλας δάφνας ὡς δρύας· ἐπὶ δὲ τοῦ φλοιοῦ τινος τούτων τῶν δαφνῶν ἀνεγίνωσκέ τις Μαρεγγώ (Marengo). Αὕτη ἡ λέξις εἶχεν ἐγχαραχθῆ παρὰ τοῦ Βοναπάρτου, ἑσπέραν τινὰ, περῶν-

τος ἐκεῖ, ὅτ' ἐπορεύετο εἰς τὸ στράτευμα. Οὐδεὶς τότε δὲν θὰ ἐμάντευεν ὅτι ὁ ἔνδοξος πολεμιστὴς προεδείκνυεν οὕτω τὸν τόπον τῆς νίκης αὐτοῦ. Ὑπὸ ταύτην τὴν δάφνην ὁ Βοναπάρτης ὠνειροπόλει τὴν ἡγεμονίαν τοῦ κόσμου. Ὢ μεγαλεῖον! ὢ δυστυχία! ἡ λέξις διέμεινε περισσότερον καιρὸν παρὰ τὴν ἡγεμονίαν, παρὰ τὸν ἥρωα! Ἀνεγινώσκετο ἀκόμη τὸ 1816· ἀλλ' ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ ἐκλείψῃ αὐξάνουσα, ὡς ὁ ἥρως, ὅστις εἶχεν αὐτὴν ἐγχαράξει, καὶ ὅστις δὲν ὑπῆρξέ ποτε τόσον μέγας ὅσον εἰς τὴν Ἁγίαν Ἑλένην.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπένειμαν στεφάνους δάφνης εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῆς δόξης. Ἐκόσμησαν δι' αὐτῶν τὸ μέτωπον τῶν πολεμιστῶν καὶ τῶν ποιητῶν, τῶν ῥητόρων καὶ τῶν φιλοσόφων, τῶν Ἑστιάδων καὶ τῶν αὐτοκρατόρων. Ὁ ὡραῖος οὗτος θάμνος γεννᾶται ἄφθονος ἐν τῇ νήσῳ τῶν Δελφῶν, ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Πηνειοῦ. Ἐκεῖ οἱ εὐώδεις καὶ ἀειθαλεῖς αὐτοῦ κλαδίσκοι φθάνουσι τὸ ὕψος τῶν μεγίστων δένδρων· καὶ φρονοῦσιν ὅτι διά τινος ἀποκρύφου ἀρετῆς ἀπομακρύνουσι τὸν κεραυνὸν ἐκ τῶν ὀχθῶν ἅστινας θέλγουσιν.

Ἡ ὡραία Δάφνη ἦτο θυγάτηρ τοῦ ποταμοῦ Πηνειοῦ· ἠγαπήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἀλλὰ, προτιμῶσα τὴν ἀρετὴν τοῦ ἔρωτος τοῦ εὐγλωττοτάτου τῶν θεῶν, φοβουμένη μὴ διαφθαρῇ ἀκούουσα αὐτὸν, ἔφυγεν. Ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐκυνήγησεν αὐτήν· καὶ, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ φθάσῃ, ἡ νύμφη ἐπεκαλέσθη τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ μετεβλήθη εἰς δάφνην. Ὁ δὲ ἐραστὴς, κρατῶν ἤδη εἰς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ μόνον ἀναίσθητον φλοιὸν, ἐξεφώνησε τοῦτον τὸν θρῆνον·

Ἐπειδὴ τοῦ οὐρανοῦ ἡ ζηλότυπος τρυφὴ δὲν συγχωρεῖ νὰ ἦσαι νύμφη μου, ἔσο δένδρον μου τοὐλάχιστον· ἡ εὐτυχὴς φυλλάς σου ἂς πλέξῃ τὴν φαρέτραν, τὸ τόξον καὶ τὰς τρίχας μου·

εἰς τοὺς τοίχους τοῦ Καπιτωλίου, εἰς ἐκείνας τὰς λαμπρὰς ἑορτὰς καθ' ἃς ἡ Ῥώμη θὰ ἐπιδεικνύεται τὰς πολλὰς αὐτῆς κατακτήσεις, θὰ ἦσαι τῶν νικητῶν ὁ στολισμὸς καὶ τὸ βραβεῖον. Οἱ δὲ σεβαστοὶ κλαδίσκοι σου θὰ ὑπερασπίζωνται τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνακτόρου τῶν Καισάρων πρὸς τοὺς ἐχθρικοὺς κεραυνούς· καί, ἐπειδὴ τοῦ μετώπου μου ἡ ἱερὰ νεότης δὲν θὰ δοκιμάσῃ ποτὲ τὴν φθορὰν τοῦ καιροῦ, ἂς διαφυλάττῃ τὸ φύλλον σου αἰώνιον ἔαρ!

ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΟΝ ΤΩΝ ΑΝΘΟΠΩΛΟΥΣΩΝ.

Ἔρως δεινὸς καὶ ἁγνός.

Ἐράσμιον καρυόφυλλον, ἡ πνοή σου θέλγει καὶ διαπερᾷ τὰς αἰσθήσεις μου· σὺ διαχέεις εἰς τὴν πεδιάδα ταύτας τὰς γλυκείας καὶ ἡδονικωτάτας εὐωδίας. Αἱ ἀναθυμιάσεις τοῦ δροσεροῦ καὶ πρωϊνοῦ ῥόδου εἶναι εἰς ἐμὲ ὀλιγώτερον εὐφρόσυνοι. Καὶ ἡ γλυκεῖα καὶ καθαρὰ εὐωδία σου εἶναι θυμίαμα τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἀναβιβάζει ὡς φόρον πρὸς τοὺς οὐρανούς.

Τὸ πρῶτον καρυόφυλλον εἶναι ἁπλοῦν, ἐρυθρὸν καὶ εὔοσμον. Ἡ δὲ καλλιέργεια ἐδιπλασίασε τὰ πέταλα αὐτοῦ καὶ ἐποίκιλε τὰ χρώματα ἐπ' ἄπειρον. Ταῦτα τὰ ὡραῖα ἄνθη ζωγραφίζονται διὰ μυρίων χρωμάτων, ἀρχίζοντα ἀπὸ τοῦ τρυφεροῦ ῥοδίνου ἕως τοῦ τελείου λευκοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ ἕως τοῦ λαμπροῦ τοῦ πυρὸς χρώματος. Βλέπομεν πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄνθους δύο τούτων τῶν χρωμάτων ἅτινα συγκρούονται, ἀντιθέτονται καὶ συγχέονται. Τὸ καθαρὸν λευκὸν εἶναι κεκεντημένον ὑπὸ τοῦ ἰανθίνου, καὶ τὸ ῥόδινον ποικίλλεται ἐξ ἐρυθροῦ περιλάμπρου. Διὸ βλέπομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ταῦτα τὰ ὡραῖα

Muller lith

ΕΞΟΧΗ ΑΘΗΝΩΝ . ΤΟ ΔΑΦΝΗ

ἄνθη μαρμαρόεντα, τιγροειδῆ, καὶ ἄλλοτε ἐξαίφνης ἑτερόχροα ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς θελγόμενος νομίζει ὅτι βλέπει ἐν τῷ αὐτῷ κάλυκι ἓν ἄνθος πορφυροῦν καὶ ἓν ἀλαβαστροειδές. Ὂν σχεδὸν τόσον ποικιλόμορφον ὅσον καὶ ποικιλόχρουν, τὸ καρυόφυλλον διανοίγει τὰ ὡραῖα αὐτοῦ ἄνθη ὡς θύσανον, ὡς σύμβολον, ὡς κόμβον, καὶ ἄλλοτε ἀκόμη προσποιεῖται τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ῥόδου· ἀλλὰ πάντοτε φυλάττει τὴν εὐφρόσυνον αὐτοῦ εὐωδίαν, καὶ τείνει ἀκαταπαύστως ν' ἀφίνῃ τὸν ἀλλότριον αὐτοῦ στολισμὸν διὰ ν' ἀναλάβῃ τὸν ἴδιον καλλωπισμόν. Ἐπειδὴ ἡ χεὶρ τοῦ κηπωροῦ, ἥτις δύναται νὰ διπλασιάσῃ, τριπλασιάσῃ, καὶ διαποικίλῃ τὸν στολισμὸν τοῦ καρυοφύλλου, δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὸν μόνιμον. Οὕτως ἡ φύσις κατέθεσεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὴν ἡδονικωτάτην ἀρχὴν τῶν αἰσθημάτων. Ἡ τέχνη καὶ ἡ κοινωνία, ἀναπτύσσουσαι, καλλιεργοῦσαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καλλωπίζουσιν, ἐξαδυνατίζουσιν ἢ ἀνυψόνουσιν αὐτήν. Μυρία αἴτια συνερχόμενα δύνανται νὰ καταστήσωσι τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ἄστατα καὶ εὐμετάβολα· ἀλλὰ παρὰ τὰ παράλογα, τὰς πλάνας καὶ τὰ ἀκατανόητα παίγνια τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἡ φύσις ἐπανάγει πάντοτε τὸν ἔρωτα εἰς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον εἰς αὐτὸν ἔταξεν. Ὁ Λαροσεφουκῶλδος εἶπε· « Τὸ αὐτὸ γίνεται περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος τὸ ὁποῖον καὶ περὶ τῆς ὄψεως τῶν πνευμάτων· ὅλοι μὲν περὶ αὐτῶν λαλοῦσιν, ἀλλ' ὀλίγοι εἶδον. » Τί ἐννοεῖ οὗτος ὁ ἀνιαρὸς ἠθολόγος δι' ἀληθοῦς ἔρωτος; θέλει ἆρά γε νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ ἀληθὴς ἔρως εἶναι φάντασμα; Ὄχι, ὁ ἀληθὴς ἔρως ζῇ εἰς ὅλας τὰς καρδίας....

« Εἶδον τὸν ἔρωτα ἐξεικονισμένον εἰς διαφόρους τόπους· ὁ μὲν ζωγραφίζει αὐτὸν γέροντα, ὠμὸν καὶ μανιώδη· ὁ δὲ πρᾳότερον, παῖδα, τυφλόν, γυμνόν· ἕκαστος ἔχει αὐτὸν ὡς τοιοῦτον ὁποῖον ἐγνώρισε διὰ τῶν εὐεργετημάτων ἢ τῆς παρανομίας αὐ-

τοῦ. Διὰ νὰ ὁρίσῃ τις κάλλιον ἐπὶ τῆς ἀληθείας τὴν φύσιν αὐτοῦ, τοῦτο συμβαίνει ἐπειδὴ ἕκαστος ποικίλλει ἐν τῷ ἰδίῳ ἐγκεφάλῳ θεόν τινα ἔρωτος ἴδιον καὶ νέον εἰς αὐτὸν, καὶ εἶναι ἐν ταῖς διανοίαις τῶν ἀνθρώπων τόσοι ἔρωτες ὅσα καὶ εἴδη ἐραστῶν (1). »

Ὁ καλὸς Ῥενὲ δ'Ἀνζοὺ, οὗτος ὁ Ἐῤῥῖκος δος τῆς Προβεγκίας, πρῶτος ἐπλούτισε τοὺς κήπους ἡμῶν διὰ τοῦ καρυοφύλλου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ ῥόδου· χρεωστοῦμεν δὲ εἰς αὐτὸν καὶ τὴν μελιτηρίαν σταφυλήν. Οὗτος ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἐκαλλιέργει τοὺς κήπους, τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὰ γράμματα, εἶναι συγγραφεὺς πονήματός τινος σπανιωτάτου καὶ ἐρασμιωτάτου, ἐπιγραφομένου· Αἴτησις γλυκυτάτης συγγνώμης εἰς τὴν ἐρωτικὴν καρδίαν.

(1) Ἀντώνιος Ἑρωέτος.

('Εκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(Μετάφρασις Ἰωάννου Πανταζίδου.)

Η ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ

ΗΤΟΙ

Η ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ (1).

Α

Ἀβρότονον — Πόνος.
Ἀγγελικὴ — Ἔμπνευσις.
Ἄγνος καὶ λύγος (κοινῶς λυγαριὰ) — Ψυχρότης, Βίος ἄνευ ἔρωτος.
Ἀγριμονία — Εὐγνωμοσύνη.
Ἄγχουσα — Ψεῦδος.
Ἀδίαντον — Διάκρισις.
Ἄδοξος (ἡ μοσχόδομος) — Ἀδυναμία.
Ἄδωνις — Λυπηραὶ ἀναμνήσεις.
Ἀέτειον — Μανία.
Αἴγειρος — Ἀνδρία.
Αἴγειρος τρέμουσα — Ἀναστεναγμός.
Αἰγόκλημα — Δεσμὰ ἔρωτος.
Αἶρα (κοινῶς ἦρα) — Κακία.
Αἰσχυνομένη (κοινῶς μή μου ἅπτου) — Αἰδώς.
Ἄκανθαι μελαναὶ — Δυσκολίαι.
Ἄκανθος — Τέχναι.
Ἀλθαία ῥοδόχρους καὶ Δενδρομαλάχη — Εὐεργεσία.
Ἀλθαία ἡ ῥοδόχρους, ἢ Δενδρομαλάχη — Εὐφορία ἢ εὐτεκνία.
Ἀλόη — Πικρία, πόνος.
Ἄλυσσον — Ἡσυχία.
Ἀμάραντος — Ἀθανασία.
Ἀμαρυλλὶς — Ὑπερηφανεια.
Ἀμβερβόη — Μακαριότης.
Ἄμπελος — Μέθη.
Ἀμυγδαλῆ — Ἀπερισκεψία.
Ἀναγαλλὶς — Συνέντευξις.
Ἀνανάσσα — Εἶσαι τέλειος.
Ἀνεμώνη — Ἐγκατάλειψις.
Ἀνεμώνη ἡπατικὴ — Ἐμπιστοσύνη.
Ἀνεμώνη τῶν λειμώνωὴ — Νόσος.
Ἀνθεμὶς — Θὰ σκεφθῶ.
Ἀνθέων σωρὸς — Συναποθνήσκομεν.
Ἀνθοδέσμη — Ἡ περὶ τὰς γυναῖκας θεραπεία.
Ἄνηθον — Δύναμις.
Ἀντίῤῥινον — Οἴησις.
Ἄρκευθος — Ἄσυλον, βοήθεια.
Ἄρκτιον — Ἐνόχλησις.
Ἄρον — Θερμότης.
Ἄρον τὸ μύαγρον — Παγίς.
Ἀρτεμισία — Εὐτυχία.
Ἀσφόδελος — Σ' ἐνθυμοῦμαι καὶ Σ' ἐπιθυμῶ καὶ πέραν τοῦ τάφου.
Ἀχίλλειον (τὸ χιλιόφυλλον) — Πόλεμος.
Ἄχυρον 'σπασμένον — Ῥῆξις.
Ἄχυρον ὁλόκληρον — Ἕνωσις.
Ἀψίνθιον — Ἀπουσία.

(1) Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀνομασία τῶν ἀνθέων εἶναι ἔργον τοῦ Κ. Θεοδώρου Ὀρφανίδου, καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Β

Βαλσαμίνη — Ἀγανάκτησις.
Βάλσαμον τῆς Ἰουδαίας — Ἴασις.
Βάτος — Φθόνος.
Βατράχιον Ἀσιατικὸν — Λαμπρὰ θέλγητρα ἔχεις.
Βατράχιον δηλητηριῶδες — Ἀχαριστία.
Βελλὶς διπλανθὴς — Ἔχω τὰ αἰσθήματά σου.
Βελλὶς — Ἀθωότης.
Βερβερὶς — Ὀξύτης.
Βερονίκη — Πιστότης.
Βιβοῦρνον ἡ ψευδοδάφνη — Καλὸν νέον, καὶ Ἀποθνήσκω ἐὰν μὲ ἀμελήσῃ τις.
Βίγκη ἡ μείζων — Γλυκεῖαι ἀναμνήσεις.
Βιγνωνία ῥιζοβόλος — Χωρισμός.
Βιστερία ἡ Σινική — Ἡ φιλία σου μοὶ εἶναι γλυκεῖα καὶ τερπνή.
Βούγλωσσον — Τὸ ὀξύθυμον.
Βρύον — Μητρικὴ φιλοστοργία.

Γ

Γαιόμηλον — Εὐεργεσία.
Γάλανθος — Παρηγορία.
Γάλεγα — Λογικόν.
Γάλιον — Τραχύτης.
Γεράνιον πένθιμον — Ψυχὴ μελαγχολική.
Γεράνιον ῥοδόχρουν — Προτίμησις.
Γεράνιον ῥοιόχρουν — Ἀνοησία.
Γλυκολοκυνθέα — Παχύτης.

Δ

Δαλία — Ἡ εὐγνωμοσύνη μου ὑπερβαίνει τὰς περιποιήσεις σου.
Δάφνη — Δόξα.
Δαφνοκέρασος — Ἀπιστία.
Δελφίνιον — Κουφότης, Κουφόνοια.
Δενδρομαλάχη — Εὐφορία.
Δίκταμνος ὁ Κρητικός — Γέννησις.
Δίκταμνος ὁ λευκὸς — Πῦρ.
Δίψακος — Μισανθρωπία.
Δρῦς — Φιλοξενία.
Δωδεκάνθεον — Εἶσαι ἡ θεότης μου.

Ε

Ἔβενος — Μελανία.
Ἐλαία — Εἰρήνη.
Ἐλαιόπρινος — Πρόνοια.
Ἐλάτη — Ὕψος.
Ἐλατήριον — Ἐπίκρισις.
Ἐλελίφασκος — Σέβας, ὑπόληψις.
Ἑλένιον — Δάκρυα.
Ἐπίθυμον — Χαμέρπεια.
Ἐρείκη — Ἐρημία.
Ἐρυθρόδανον — Συκοφαντία.
Εὔζωμον (κοιν. ῥῶκα) — Καίομαι.
Εὐώνυμος — Τὰ θέλγητρά σου ἐν τῇ καρδίᾳ μου εἶναι ἐγκεχαραγμένα.

Η

Ἡδύσαρον τὸ δονούμενον — Ταραχή.
Ἡλίανθος — Ψευδὴς πλοῦτος.
Ἡλιοτρόπιον — Μεθυσμός· σὲ ἀγαπῶ.
Ἡπατικὴ (ἀνεμώνη) — Ἐμπιστοσύνη.
Ἠρανθὲς — Πρώτη νεότης, ἥβη.

Θ

Θλάσπι — Ἀδιαφορία.
Θρίδαξ — Ψύχρανσις.
Θυμελαία — Φιλαρέσκεια, καλλωπισμός.
Θύμος — Δραστηριότης.

Ι

Ἰάσμινον λευκὸν — Ἐρασμιότης.
Ἰβηρὶς ἡ ἀειανθὴς — Ἀδιαφορία.
Ἱερὰ βοτάνη. Ἴδε Περιστερεών.
Ἰξὸς — Ὑπερνικῶ πάντα.
Ἴον (κοιν. μενεξὲς) — Μετριοφροσύνη.
Ἴον τὸ λευκὸν — Ἀφέλεια.
Ἱπποκαστανέα — Πολυτέλεια.
Ἱππομανὲς — Ψεῦδος.
Ἶρις — Ἀγγελία.

Ἴρις ἡ γερμανικὴ — Φλόξ.
Ἰτέα ἡ βαβυλωνικὴ — Μελαγχολία.
Ἰτέα ἡ πορφυρᾶ — Παῤῥησία.

Κ

Κάλαμος — Ἀδολεσχία, ἀθυροστομία.
Κάλαμος ὁ συριγγίας — Μουσική.
Καλενδούλη — Θλίψις.
Καλενδούλη καὶ κυπάρισσος — Ἀπελπισία.
Καλενδούλη ἡ ὑετώδης — Οἰωνός.
Καλλίστεφον (Ἀστὴρ ὁ Σινικὸς) — Κρυψίνοια, Ποικιλία.
Κάλυξ ῥόδου — Νεᾶνις.
Κάλυξ ῥόδου λευκοῦ — Καρδία τὸν ἔρωτα ἀγνοοῦσα.
Καπνία — Χολή.
Καρυόφυλλον — Σφοδρὸς καὶ ἀγνὸς ἔρως.
Καρυόφυλλον (κοιν. γαρούφαλλον) — Ἀξιοπρέπεια.
Καρυόφυλλον τὸ γενειωτόν — Λεπτότης.
Καρυόφυλλον τὸ κίτρινον — Ὑπεροψία.
Καρυόφυλλον τὸ μόσχοδμον — Νηπιεία, παιδικοὶ τρόποι.
Καρύα ἡ ποντικὴ (κοιν. φουντουκιὰ) — Συνδιαλλαγή, συμβιβασμός.
Καρπῖνος — Στολισμός.
Καστανέα — Ἔσο πρὸς ἐμὲ δικαία.
Κενταύριον τὸ κυανοῦν — Ἁβρότης.
Κενταύριον τὸ μόσχοδμον (Ἀμβερβόη) — Μακαριότης.
Κέντρανθος — Εὐκολία.
Κέρασος — Καλὴ παιδεία.
Κεράστιον — Ἀφέλεια.
Κηρίων ὀφεοειδὴς — Φρίκη.
Κιρκαία — Μαγεία.
Κισσός — Φιλία.
Κίστος — Ἀσφάλεια.
Κιχώριον (κ. ῥαδίκι) — Λιτότης.
Κληματὶς — Τέχνασμα, πανουργία.
Κνίδη — Ὠμότης.
Κοκκιμηλέα ἡ ἀκανθώδης — Στέρησις.
Κοκκιμηλέα (κ. δαμασκηνέα) — Φύλαττε τὰς ὑποσχέσεις σου.
Κοκκιμηλέα ἡ ἀγρία — Ἀνεξαρτησία.
Κολυτέα — Παιδαριῶδες παίγνιον.
Κολχικὸν — Αἱ ὡραῖαί μου ἡμέραι παρῆλθον.
Κορίανδρον — Κεκρυμμένη ἱκανότης.
Κοχία — Σοὶ κηρύττω πόλεμον.
Κράμβη — Ὄφελος.
Κράταιγος — Μέλη, μουσική, συμφωνία.
Κρίνον — Μεγαλειότης.
Κρόκος — Μὴ καταχρασθῇς.
Κυβανθὲς — Δύναμις.
Κυνοῤῥοδῆ — Ποίησις.
Κυνόῤῥοδον τὸ νερανζόχρουν — Λαμπρότης.
Κυπάρισσος — Πένθος.

Λ

Λαθραία — Κεκρυμμένος ἔρως.
Λαντάνα — Αὐστηρότης.
Λάπαθον — Ὑπομονή.
Λάριξ — Τόλμη.
Λείριον — Φανέρωσις ἔρωτος.
Λευκάκανθα (καὶ Κράταιγος μονόζυγος) — Ἐλπίς.
Λευκόϊον τὸ ἄγριον — Πιστὸς εἰς τὴν δυστυχίαν.
Λευκόϊον τὸ κίτρινον — Κάλλη ἀμάραντα.
Λευκόϊον τὸ τεσσαρακονθήμερον — Ταχύτης.
Λεύκη — Καιρός.
Λιβανωτὶς (κοιν. Δενδρολίβανον) — Ἡ παρουσία σου μὲ ἀναζωογονεῖ.
Λιγοῦστρον τὸ κοινὸν — Ὑπεράσπισις.
Λίνον (κοιν. λινάρι) — Αἰσθάνομαι τὰ εὐεργετήματά σου.
Λύθρον — Οἴησις, ἀξίωσις.
Λυκίσκος — Ἀδικία.
Λυχνὶς — Εἶσαι χωρὶς οἴησιν.
Λωτὸς ὁ αἰγύπτιος — Εὐγλωττία.

Μ

Μανδραγόρας — Σπανιότης.

Μέλισσα ἡ κίτροδμος — Ἀστεϊσμός.
Μελία — Μέγεθος.
Μεσημβριάνθεμον κρυσταλλῶδες — Ἡ θερμότης σου μὲ παγόνει.
Μενανθὲς — Ἀνάπαυσις, γαλήνη.
Μηδικὴ — Ζωή.
Μήκων ἡ ῥοιὰς (κοιν. παπαροῦνα) — Παρηγορία.
Μήκων ἡ ὑπνοφόρος — Ὕπνος τῆς καρδίας.
Μηλέας ἄνθος — Προτίμησις
Μίνθη (κοιν. Ἡδύοσμος ὁ πιπερώδης) — Θερμὸν αἴσθημα.
Μορέα ἡ λευκὴ — Σοφία.
Μορέα ἡ μέλαινα — Δὲν θὰ σοὶ ἐπιζήσω.
Μυοσωτὶς — Ἐνθυμοῦ με, μή με λησμόνει.
Μυρσίνη — Ἔρως.
Μυρτίλος — Προδοσία.

Ν

Ναπανθὲς — Ἐπιστροφὴ τῆς εὐτυχίας.
Νάρδος ἡ ἐρυθρὰ — ἴδε Κέντρανθος.
Ναρδοσμία — Θὰ λάβῃς τὸ δίκαιόν σου.
Νάρκισσος — Ἐγωϊσμός.
Νάρκισσος ὁ σχοινόφυλλος — Ἐπιθυμία.
Νυκτανθὲς — Δειλία.

Ο

Ὄα (κοιν. σουρβιὰ) — Φρόνησις.
Οἰνοθήρας ὁ μεγανθὴς — Ἀστασία.
Ὤκιμον τὸ βασιλικὸν (κ. βασιλικὸς) — Μῖσος.
Ὀνάκανθα — Αὐστηρότης.
Ὀνωνὶς — Ἐμπόδιον, πρόσκομμα.
Ὀξαλὶς — Χαρά.
Ὀρνιθόγαλον τὸ πυραμιδανθὲς — Ἀγνότης.
Ὀσμούνδη — Ῥεμβασμὸς, ὀνειροπόλησις.
Ὄφρυς ἀραχνῖτις — Ἐπιδεξιότης.
Ὄφρυς ἡ μυώδης — Σφάλμα, Πλάνη.

Π

Παιωνία — Αἰσχύνη.
Πανανθὲς — Πίστις.
Πασχαλέα — Πρῶτον τοῦ ἔρωτος πάθημα.
Πασχαλέα ἡ λευκὴ — Νεότης.
Παυσόδυνον — Αἱ ἀρεταί σου ὑπερβαίνουσι τὰ θέλγητρά σου.
Περιπλοκὰς ἡ κοκκίνη — Προσκολλῶμαι εἰς σέ.
Περιπλοκὰς ἡ νυκτανθὴς — Νύξ.
Περιπλοκὰς ἡ πεδινὴ — Ταπεινοφροσύνη.
Περιπλοκὰς ἡ τρίχρους — Καλλωπισμός.
Περιστερεὼν (κοιν. Βερβένη) — Γοητεία.
Πετροσέλινον (κοιν. Μαϊδανὸς) — Συμπόσιον.
Πεύκη — Θρασύτης.
Πήγανος — Ἤθη.
Πηκτομύκης — Ἀντίστασις.
Πικραφάκη (Λεοντόδων) — Χρησμός.
Πλάτανος — Μεγαλοφυΐα.
Πόα (χλόη) — Εὐημερία.
Πολεμόνιον — Ῥῆξις.
Πολυανθὲς ὑδνῶδες — Τρυφή.
Πολύγαλα — Ἐρημίτου οἴκημα.
Πορτοκαλλέα — Φιλοδωρία.
Πορτοκαλλέας ἄνθη — Ἁγνεία.
Πρισματόκαρπος — Κολακεία.
Πτερὶς — Εἰλικρίνεια.
Πύξος — Στωϊκισμός.

Ρ

Ῥοβινία — Ἔρως πλατωνικός.
Ῥοβινία ἡ ῥοδόχρους — Κομψότης.
Ῥοδῆ ἁπλῆ — Ἁπλότης.
Ῥοδῆ θυσανώδης — Κομψότης.
Ῥοδῆ ἐν μέσῳ χλόης — Καλὴ συναναστροφή.
Ῥόδον — Κάλλος.
Ῥόδον ἀειανθὲς — Ὡραιότης πάντοτε νέα.

Ῥόδον τὸ ἑκατόφυλλον — Χάριτες.
Ῥόδον τὸ κίτρινον — Ἀπιστία.
Ῥόδον τὸ λευκὸν — Σιωπή.
Ῥόδον λευκὸν μετὰ ῥόδου ἐρυθροῦ — Πῦρ τῆς καρδίας.
Ῥόδον τὸ μόσχοδμον — Ὡραιότης ἄστατος.
Ῥόδου βρυοκάλυξ — Ἔρως, ἡδυπάθεια.
Ῥόδου πέταλον — Ποτὲ δὲν ἐνοχλῶ.
Ῥοιὰ — Φιλαυτία.

Σ

Σαρδωνία — Εἰρωνεία.
Σεληνία — Λήθη.
Σῖτος — Πλοῦτος.
Σπάρτον — Καθαριότης.
Σπιραία ἡ πτελεόφυλλος — Ἀχρηστία.
Στατικὴ ἡ παράλιος — Συμπάθεια.
Στεμματία — Διάρκεια.
Στέφανος ῥόδων — Ἀνταμοιβὴ τῆς ἀρετῆς.
Στρύχνος ὁ γλυκύπικρος — Ἀλήθεια.
Στρύχνος ὁ μανικὸς — Ἀπατηλὰ θέλγητρα.
Σφένδαμνος — Συστολή, ἐπιφύλαξις.
Σχοῖνος τῶν ἀγρῶν — Εὐπείθεια.

Τ

Τάμος — Ἔσο μοι στήριγμα.
Τάξος (κοιν. ἴταμος) — Θλίψις, κατήφεια.
Τίφιον (κοιν. λεβάντα) — Δυσπιστία.
Τραδεσκαντία — Εὐτυχία ἀστάτου.

Υ

Ὑάκινθος — Εὐμένεια, παίγνιον.
Ὕδνον — Ἔκπληξις.
Ὑδραγγεία ἡ κηπαία (κοιν. ὀρτενσία) — Εἶσαι ψυχρά.
Ὑοσκύαμος — Ἐλάττωμα.

Φ

Φιλάδελφος — Φιλαδελφία.
Φιλύρα (κοιν. ζαμποῦκος) — Συζυγικὸς ἔρως.
Φύλλα ξηρὰ — Μελαγχολία.
Φυτὰ κληματοειδῆ — Δεσμοί.

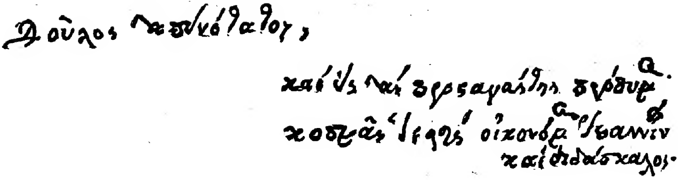
Χ

Χαμοκέρασα (κοιν. φράγουλα) — Ἐντελὴς ἀγαθότης.
Χηνοπόδιον — Ἀγαθότης.
Χλόη — Εὐημερία.

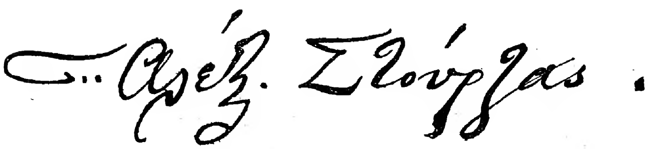
Ψ

Ψευδακακία, ἴδε Ῥοβινία.
Ψευδοδάφνη (ἢ Βιβοῦρνον) — Καλὴ ἀγγελία.

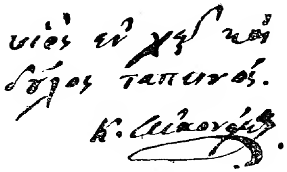
1

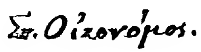
2

5

4

5

ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ.

1. Κοσμᾶ Μπαλάνου. — 2. Ἀλεξάνδρου Στούρζα. — 3. Κωνσταντίνου Οἰκονόμου. — 4. Στεφάνου Οἰκονόμου. — 5. Καβούρ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1863 (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.

1. Γενικὸν ἐμπόριον.

Τὸ γενικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ ἔτος 1863 παρουσιάζει δρ. 89,991,598, ποσὸν ἀνώτερον ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν· ὑπερτερεῖ δὲ τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχ. 8,558,206, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δραχ. 6,469,261, τοῦ δὲ 1860 κατὰ δρ. 1,873,442.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου δραχ. 63,850,642 ἀνήκουσιν εἰς τὴν εἰσαγωγήν, καὶ δρ. 26,140,956 εἰς ἐξαγωγήν.

Ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ 1863 εἶναι ἀνωτέρα ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν, καὶ ὑπερτερεῖ τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχ. 14,740,976, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δραχ. 2,219,756, τοῦ δὲ 1860 κατὰ δραχ. 6,199,915.

Ἡ ἐξαγωγὴ ὅμως εἶναι κατωτέρα ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν· τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχμὰς 6,182,770, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δρ. 5,750,495, τοῦ δὲ 1860 κατὰ δραχ. 4,326,473.

(1) Ἴδε Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866 σελ. 104.

2. Εἰδικὸν ἐμπόριον.

Τὸ εἰδικὸν ἐμπόριον παρουσιάζει κατὰ μὲν τὴν εἰσαγωγὴν δραχμὰς 56,608,884, κατὰ δὲ τὴν ἐξαγωγὴν δρ. 23,030,535, ἤτοι τὸ ὅλον δραχ. 79,639,419.

Τὸ εἰδικὸν ἐμπόριον τοῦ 1863, λαμβανόμενον ἐν συνόλῳ, εἶναι ἀνώτερον τῶν δύω προηγουμένων ἐτῶν· τοῦ μὲν 1862 κατα δραχ. 7,483,298, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δρ. 3,618,248.

Ἡ εἰσαγωγὴ εἶναι ἀνωτέρα τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχ. 12,480,411, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δραχ. 8,694,848.

Ἡ ἐξαγωγὴ ὅμως εἶναι κατωτέρα τοῦ μὲν 1862 κατὰ δρ. 4,997,113, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δραχ. 5,076,600.

3. Τρόπος μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων.

Τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος ἐνεργεῖται κυρίως διὰ θαλάσσης, ἐξαιρουμένων ζώων τινῶν καὶ ἄλλων ἀσημάντων εἰδῶν, ἅτινα εἰσάγονται καὶ ἐξάγονται διὰ ξηρᾶς, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ἀναβαίνει εἰς δρ. 1,863,453, ἐξ ὧν 1,771,133 ἀνήκουσιν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν, καὶ 92,320 εἰς τὴν ἐξαγωγήν.

Καὶ ἡ μὲν εἰσαγωγὴ γίνεται διὰ τῶν τελωνείων καὶ ὑποτελωνείων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀναβαίνει εἰς 55 · ἡ δὲ ἐξαγωγὴ ἐπιτρέπεται καὶ διὰ τῶν τελωνιακῶν σταθμῶν, ὡς καὶ δι' ἄλλων θέσεων καταλλήλων διὰ τὴν φόρτωσιν τῶν προϊόντων.

4. Τόποι προελεύσεως καὶ διευθύνσεως ἐμπορευμάτων.

Λαμβανομένης ἐν συνόλῳ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει διὰ τὸ 1863, ὡς καὶ διὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, ἡ Ἀγγλία, ἧς ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ συμποσοῦται εἰς δραχμὰς 27,832,630, ἤτοι 35 σχεδὸν ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν δευτέραν κατέχει ἡ Τουρκία διὰ	δρ.	16,138,971
Τὴν τρίτην ἡ Γαλλία διὰ..........	»	12,037,766
Τὴν τετάρτην ἡ Αὐστρία διὰ.......	»	11,052,650

Αἱ τέσσαρες αὗται ἐπικράτειαι ἑνούμεναι ἀποτελοῦσιν ὑπὲρ τὰ 84 ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος.

Συγκρινόμενον τὸ εἰσαγωγικὸν καὶ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον τοῦ 1863 πρὸς

τὸ 1862, παρουσιάζει αὔξησιν μὲν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐκ δραχ. 5,275,989, Ῥωσσίαν ἐκ δραχ. 1,892,705, Γαλλίαν ἐκ δραχ. 834,577, Τουρκίαν ἐκ δραχ. 716,381, Αὐστρίαν ἐκ δραχ. 514,408, Αἴγυπτον ἐκ δραχμῶν 492,262, Ἡγεμονίας ἐκ δραχ. 271,769, καὶ Βέλγιον ἐκ δραχ. 63,276· ἐλάττωσιν δὲ εἰς τὴν Ἑπτάνησον ἐκ δραχ. 989,287, Ὁλλάνδαν ἐκ δραχ. 482,358, Ἀμερικὴν ἐκ δραχ. 114,001, καὶ Ἰταλίαν ἐκ δραχ. 17,515.

Τόποι προελεύσεως. — Μεταξὺ τῶν ἐπικρατειῶν, ἐξ ὧν προῆλθον τὰ κατὰ τὸ 1863 εἰσαχθέντα ἐμπορεύματα, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ Ἀγγλία, ἐξ ἧς ἐγένετο εἰσαγωγὴ 15,384,214, ἀποτελοῦσα τὰ 27 περίπου ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου.

Τὰ κυριώτερα δὲ εἴδη τῶν εἰσαχθέντων ἐκ τῆς ἐπικρατείας ταύτης ἐμπορευμάτων εἶναι·

Ὑφάσματα βαμβακηρὰ διὰ	δρ.	6,906,398
« μάλλινα	»	1,208,811
Νήματα	»	1,227,374
Δέρματα ἀκατέργαστα	»	867,516
Σίδηρος ἐν γένει	»	775,992
Ζάκχαρι	»	454,349

Τὴν δευτέραν θέσιν κατέχει ἡ Τουρκία, τῆς ὁποίας ἡ εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς δραχ. 12,031,143, ἀποτελοῦσα τὰ 21 περίπου ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου τῆς εἰσαγωγῆς ἐμπορίου.

Τὰ κυριώτερα αὐτῆς εἴδη εἶναι·

Δημητριακοὶ καρποὶ διὰ	δρ.	4,021,507
Ζῶα ἐν γένει διὰ	»	2,382,594
Δέρματα ἀκατέργαστα διὰ	»	1,173,950
Ξυλεία	»	590,738

Τὴν τρίτην ἡ Γαλλία, ἧς ἡ εἰσαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς δραχ. 11,011,935, ἀποτελοῦσα τὰ 19 περίπου ἑκατοστὰ τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου.

Τὰ κυριώτερα αὐτῆς εἴδη εἶναι·

Ζάκχαρι διὰ	δρ.	2,061,134
Δέρματα ἐν γένει διὰ	»	2,015,844
Ὑφάσματα μάλλινα διὰ	»	1,031,588
Καφὲς διὰ	»	589,615

Τὴν τετάρτην ἡ Αὐστρία διὰ δραχ. 7,936,135.

Μεταξὺ τῶν ἐξ Αὐστρίας εἰσαχθέντων κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν·

Ἡ ξυλεία ἐν γένει διὰ............	δρ.	1,474,281
Τὰ μάλλινα ὑφάσματα διὰ..........	»	1,107,140
Τὰ σχοινία.....................	»	400,218
Ὁ σίδηρος......................	»	346,963

Αἱ ἀνωτέρω τέσσαρες ἐπικράτειαι ὁμοῦ λαμβανόμεναι εἰσήγαγον ἐμπορεύματα ἀξίας δραχμῶν 46,363,427, ποσὸν ἀποτελοῦν τὰ 82 σχεδὸν ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου.

Ἐκ τῆς Ῥωσσίας ἐγένετο εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων δρ. 3,558,485, τῆς Ἰταλίας, 2,250,660, τῆς Ἑπτανήσου, 1,291,125, τῆς Αἰγύπτου 1,127,144 τῶν Ἡγεμονιῶν 841,279, τοῦ Βελγίου 717,331, τῆς Ἀμερικῆς 395,428, καὶ τῆς Ὁλλάνδας 64,005.

Τὰ κυριώτερα εἴδη τῶν ἐπικρατειῶν τούτων εἶναι·

Διὰ τὴν Ῥωσσίαν,

Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διὰ........	δρ.	2,900,883
Τὸ χαβιάριον ἐν γένει διὰ...........	»	474,069

Τὴν Ἰταλίαν,

Ἡ ὄρυζα διὰ....................	»	695,592
Τὸ θεῖον διὰ....................	»	584,747
Τὰ δέρματα διὰ..................	»	220,020

Τὴν Ἑπτάνησον,

Τὰ παστὰ διὰ....................	»	158,245
Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διὰ..........	»	125,589
Τὸ ζάχχαρι διὰ..................	»	109,526

Τὴν Αἴγυπτον,

Τὰ δέρματα ἀκατέργαστα διὰ........	»	993,330
Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διὰ..........	»	84,514

Τὰς Ἡγεμονίας,

Οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διὰ..........	»	803,652

Τὸ Βέλγιον,

Τὰ δέρματα ἀκατέργαστα διὰ........	»	454,655

Τὴν Ἀμερικὴν,

Ὁ καφὲς διὰ	δρ.	324,306

Τὴν Ὁλλάνδαν,

Τὸ ζάκχαρι διὰ	»	32,093
Ὁ τυρὸς διὰ	»	29,362

Συγκρινόμενον τὸ ἐμπόριον τοῦ 1863 πρὸς τὸ 1862 κατ' ἐπικράτειαν προελεύσεως, παρουσιάζει αὔξησιν μὲν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, Αἴγυπτον, Αὐστρίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, Ἑπτάνησον, Ἡγεμονίας, Ῥωσσίαν καὶ Τουρκίαν· ἐλάττωσιν δὲ μικρὰν εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς ἐπικρατείας.

Ἡ φαινομένη αὔξησις εἰς τὸν πίνακα τῶν εἰρημένων ἐπικρατειῶν προέρχεται, διότι ἐγένετο περισσοτέρα εἰσαγωγὴ βαμβακηρῶν ὑφασμάτων καὶ νημάτων ἐκ τῆς Ἀγγλίας, δερμάτων ἀκατεργάστων ἐκ τῆς Αἰγύπτου, μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ σχοινίων ἐκ τῆς Αὐστρίας, ὑαλικῶν ἐκ τοῦ Βελγίου, ζακχάρεως, δερμάτων καὶ καφὲ ἐκ τῆς Γαλλίας, δημ. καρπῶν καὶ παστῶν ἐκ τῆς Ἑπτανήσου, δημ. καρπῶν ἐκ τῶν Ἡγεμονιῶν, καὶ τῆς Ῥωσσίας ζώων, δερμάτων ἀκατεργάστων, καὶ δημητριακ. καρπῶν ἐκ τῆς Τουρκίας.

Τόποι διευθύνσεως. Εἰς τὸν ἐν σελίδι 9 πίνακα τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ Ἀγγλία διὰ τὴν ἐκεῖ γενομένην μεγάλην κατανάλωσιν τοῦ πρωτίστου τῆς Ἑλλάδος προϊόντος ἤτοι τῆς σταφίδος. Ἡ γενομένη διὰ τὴν ἐπικράτειαν ταύτην ἐξαγωγὴ ἀναβαίνει εἰς δραχ. 12,448,416, ἀποτελούσας σχεδὸν τὸ ἥμισυ τοῦ ὅλου ἐξαγωγικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου καὶ προερχομένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ σταφίδα 10,672,921, καπνὸν 347,039, βαλάνους 293,362, σμύριδα 236,043 κλπ.

Τὴν δευτέραν θέσιν κατέχει ἡ Τουρκία, διὰ τὴν ὁποίαν ἐξήχθησαν προϊόντα ἀξίας δρ. 4,107,828, ἤτοι τὰ 18 σχεδὸν ἑκατοστὰ τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς. Προέρχεται δὲ ἡ ποσότης αὕτη ἰδίως ἀπὸ

Χαλκὸν	ἀξίας	δρ.	498,052
Δέρματα	»	»	401,721
Λεμονοπορτόκαλα	»	»	341,733
Σάπωνα	»	»	326,383
Ποτὰ	»	»	257,384
Ἔλαιον	»	»	241,751

Τὴ τρίτην θέσιν κατέχει ἡ Αὐστρία διὰ δρ. 3,116,515· ἔπειτα ἔρχεται ἡ Γαλλία διὰ δραχ. 1,025,831, ἡ Ἑπτάνησος διὰ δραχ. 825,152, ἡ Ῥωσσία διὰ δραχ. 652,055 κτλ.

Ἐξ ὅλων τῶν ἐπικρατειῶν τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ εἰρημένῳ πίνακι

μόνη ἡ Ῥωσσία παρουσιάζει συγκριτικῶς πρὸς τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ 1862 μικρὰν αὔξησιν ἐκ δραχ. 255,215 προερχομένων ἰδίως ἀπὸ ποτὰ καὶ ἔλαιον · ὅλαι δὲ αἱ λοιπαὶ ἐλάττωσιν.

Σημαντικωτέραν ἐλάττωσιν δεικνύει ἡ Ἑπτάνησος κατὰ δραχμὰς 1,307,206, προερχομένας ἰδίως ἀπὸ δημητριακοὺς καρποὺς καὶ ζῶα, καὶ ἡ Ἀγγλία κατὰ δρ. 1,036,173 ἀπὸ σταφίδα καὶ βαλάνους.

5. Εἰσαχθέντα ἐμπορεύματα.

Τὴν πρώτην θέσιν, κατὰ τὸν ἐν σελίδι 34 πίνακα τοῦ εἰσαγωγικοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορίου, κατέχουσι τὰ ὑφάσματα, ἐκτιμηθέντα διὰ δραχμὰς 13,454,253, ἐξ ὧν

7,126,071	προέρχονται	ἀπὸ	βαμβακηρά,
3,641,986	»	»	μάλλινα,
642,045	»	»	λινᾶ,
549,774	»	»	μεταξωτά,
1,494,377	»	»	διάφορα ἄλλα.

Τὰ ὑφάσματα ταῦτα, συγκρινόμενα μὲ τὰ τοῦ 1862, ἐκτιμηθέντα διὰ δραχ. 9,337,551, παρουσιάζουν αὔξησιν κατὰ δραχ. 4,116,702, προερχομένας κυρίως ἀπὸ βαμβακηρά.

Τὴν δευτέραν κατέχουσιν οἱ δημητριακοὶ καρποὶ διὰ δρ. 8,145,100, οἵτινες, συγκρινόμενοι μὲ τοὺς τοῦ 1862, παρουσιάζουσιν αὔξησιν κατὰ δραχ. 4,183,365.

Τὴν τρίτην τὰ δέρματα διὰ δραχ. 6,257,993, ὑπερβαίνοντα τὰ τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 353,603.

Τὴν τετάρτην τὸ ζάκχαρι διὰ δραχ. 2,757,213, ὑπερβαῖνον τὰ τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 574,685.

Τὴν πέμπτην τὰ ζῶα διὰ δραχ. 2,390,939, ὑπερβαίνοντα τὰ τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 297,823.

Τὴν ἕκτην ἡ ξυλεία διὰ δραχ. 2,349,125, ὑπερβαίνουσα τὴν τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 180,192 κτλ.

6. Ἐξαχθέντα ἐμπορεύματα.

Τὴν πρώτην θέσιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐμπορίου, κατὰ τὸν ἐν σελίδι 35 πίνακα, κατέχει πάντοτε ἡ Κορινθιακὴ σταφίς. Ἡ ἐξαγωγὴ αὐτῆς κατὰ τὸ 1863 ἀναβαίνει εἰς λίτρας ἑνετικὰς 76,676,547, ἐκτιμηθείσας διὰ δραχ. 12,305,697, καὶ εἶναι κατωτέρα τοῦ 1862 κατὰ μὲν τὸ ποσὸν διὰ λίτρας 2,425,771, κατὰ δὲ τὴν ἀξίαν διὰ δρ. 930,173.

Τὴν δευτέραν κατέχουσι τὰ σῦκα, ἐκτιμηθέντα διὰ δραχ. 1,082,401, καὶ ὄντα κατώτερα τῶν τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 536,226.

Τὴν τρίτην τὰ ποτὰ διὰ δραχ. 883,178, κατώτερα τῶν τοῦ 1862 κατὰ δραχ. 138,861.

Τὴν τετάρτην τὸ ἔλαιον διὰ δρ. 811,751, αἱ βάλανοι διὰ δρ. 811,651, ὁ βάμβαξ διὰ δρ. 764,800, τὰ δέρματα διὰ δρ. 730,628, ὁ καπνὸς διὰ δραχ. 604,025, τὰ κουκούλια διὰ δραχ. 575,452, ὁ χαλκὸς διὰ δραχ. 500,932, κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΕΛΩΝΙΑΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ.

Αἱ κατὰ τὸ 1863 ἐνεργηθεῖσαι εἰς τὰ τελωνεῖα τοῦ Κράτους εἰσπράξεις ἀπὸ τέλη ἐμπορευμάτων, ὑγειονομολιμενικὰ καὶ ναυτιλιακὰ δικαιώματα συμποσοῦνται εἰς δραχ. 4,634,416, ἐξ ὧν μόνον 133,578 προέρχονται ἀπὸ ὑγειονομολιμενικὰ καὶ ναυτιλιακὰ δικαιώματα· αἱ δὲ ἄλλαι εἶναι τέλη ἐμπορευμάτων, ὑποδιαιρούμενα ὡς ἐφεξῆς·

Ἀπὸ εἰσαγωγὴν	δρ.	3,964,995
» ἐξαγωγὴν	»	458,907
» διαμετακόμισιν	»	57,052
» λαθρεμπόρια	»	11,484
» ἀπρόβλεπτα	»	8,400

Αἱ εἰσπράξεις τοῦ 1863 εἶναι ἀνώτεραι τῶν δύω προηγουμένων ἐτῶν, τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχ. 446,051, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δρ. 153,207.

Οἱ εἰσπραχθέντες κατὰ τὸ 1863 εἰς τὰ τελωνεῖα ἔγγειοι φόροι συμποσοῦνται εἰς δραχ. 1,414,778, ποσὸν ἀνώτερον ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν, καὶ ὑπερτεροῦν τοῦ μὲν 1862 κατὰ δραχ. 83,262, τοῦ δὲ 1861 κατὰ δραχ. 242,176.

Συγκρινόμεναι αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις τοῦ 1863 πρὸς τὰς τοῦ 1862 κατὰ τελωνεῖον, παρουσιάζουσιν αὔξησιν μὲν εἰς τὰ τελωνεῖα·

Πειραιῶς	δρ.	226,729
Πατρῶν	»	124,477
Σύρου	»	171,492
Θήρας	»	9,173
Λαμίας	»	7,038
Ναυπλίας	»	14,367

Γαλαξειδίου	»	4,120
Γυθείου	»	5,404
Κατακώλου	»	20,181
Κύμης	»	6,579
Τήνου	»	6,657

Μείωσιν δὲ εἰς τὰ τῶν

Ἀθηνῶν	»	99,384
Καλαμῶν	»	5,839
Σπετζῶν	»	11,802
Ἀστακοῦ	»	10,061
Βονίτζης	»	8,979
Μεσολογγίου	»	1,740
Ὕδρας	»	8,189
Χαλκίδος	»	4,162

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ.

Αἱ κατὰ τὸ 1863 ἐργασίαι τῶν ἀποταμιευτικῶν καταστημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἶναι κατώτεραι τοῦ 1862, καὶ ἀνώτεραι ὅλων τῶν ἄλλων προηγουμένων τεσσάρων ἐτῶν.

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος τοῦτο εἰσήχθησαν ἐν αὐτοῖς ἐμπορεύματα ἀξίας	δρ.	9,039,566
ἅπερ ἑνούμενα μὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ προηγουμένου ἔτους	»	3,803,492
ἀποτελοῦσι	»	12,843,058
ἐξ ὧν ἐτέθησαν εἰς ἀνάλωσιν	»	7,241,758
ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν	»	3,110,421
ἔμειναν εἰς τὰς ἀποθήκας	»	2,490,879
Τὸ ὅλον	»	12,843,053

Imp. Lemercier & Cie r. de Seine 57 Paris.

ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΟΝ (ΓΑΡΟΦΑΛΛΟΝ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΝΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ.

Τὰ εἰς τὰ νηϊολόγια τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐγγεγραμμένα κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1863 ἐμπορικὰ πλοῖα συνεποσοῦντο εἰς 4,452 ἔχοντα χωρητικότητα τόνων 262,531 καὶ πληρώματα 24,672 ἀνδρῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τῆς α' τάξεως ἐμπορικῶν πλοίων, ἤτοι τῶν ἐχόντων χωρητικότητα κατωτέραν τῶν 60 τόνων, ἀναβαίνει εἰς 3,295 μὲ χωρητικότητα τόνων 34,622· τῶν τῆς β', ἤτοι τῶν ἐχόντων χωρητικότητα ἀνωτέραν τῶν 60 τόνων, ἀριθμεῖται εἰς 1,156 μὲ χωρητικότητα 227,609 καὶ τῶν ἀτμοκινήτων εἰς 1, ἔχον χωρητικότητα τόνων 150.

Συγκρινόμενα τὰ Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα τοῦ 1863 πρὸς τὰ τοῦ 1862, παρουσιάζουσιν αὔξησιν τὰ τῆς α' τάξεως ἐξ 114 μὲ χωρητικότητα τόνων 66, καὶ τὰ τῆς β' καὶ γ' μὲ χωρητικότητα τόνων 4,997 καὶ πληρώματα 833 ἀνδρῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΚΑΤΑΠΛΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΠΛΟΙ.

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1863 κατέπλευσαν ἐν γένει εἰς ὅλους τοὺς λιμένας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους 67,507 πλοῖα, ἔχοντα χωρητικότητα 2,223,851 τόνων· ἀπέπλευσαν δὲ 76,412 μὲ χωρητικότητα 2,379,164.

Τὰ καταπλεύσαντα ἐξ ἄλλων ἐπικρατειῶν ἀριθμοῦνται εἰς 9,791 μὲ χωρητικότητα 1,079,804 τόνων, ἐξ ὧν

Ἀτμοκίνητα	807	τόνων	478,013
Μεγάλα ἱστιοφόρα	2,874	»	500,627
Μικρὰ »	6,110	»	101,164

Τὰ ἀποπλεύσαντα δι' ἄλλας ἐπικρατείας συμποσοῦνται εἰς 9,100 τόνων 1,124,615 ἐξ ὧν

Ἀτμοκίνητα	796	μὲ χωρητικότητα τόνων	509,284
Μεγάλα ἱστιοφόρα	2,981	» »	525,091
Μικρὰ »	5,323	» »	90,240

Ἡ μεταξὺ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους κίνησις ἡ

ἀκτοπλοΐα περιλαμβάνει εἰς μὲν τοὺς κατάπλους 57,716 πλοῖα μὲ χωρητικότητα τόνων 1,144,047, εἰς δὲ τοὺς ἀπόπλους 67,312 μὲ χωρητικότητα τόνων 2,398,596.

Ἐκ τούτων 1,946 εἶναι ἀτμοκίνητα μὲ χωρητικότητα τόνων 887,005, 2,533 μεγάλα ἱστιοφόρα μὲ χωρητικότητα τόνων 309,099 · 120,549 μικρὰ μὲ χωρητικότητα 1,202,492 τόνων.

Συγκρινόμενοι δὲ οἱ κατάπλοι καὶ ἀπόπλοι ἐν γένει τοῦ 1863 πρὸς τοὺς τοῦ 1862, παρουσιάζουσι μείωσιν εἰς τὰ μὲν ἀτμοκίνητα κατὰ 326 μὲ χωρητικότητα 44,938 τόνων, εἰς δὲ τὰ μεγάλα ἱστιοφόρα κατὰ 2,430 μὲ χωρητικότητα τόνων 58,646, καὶ εἰς τὰ μικρὰ ἱστιοφόρα μείωσιν μὲν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατὰ 14,383, αὔξησιν δὲ ὡς πρὸς τὴν χωρητικότητα κατὰ 171,874 τόνους.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 12 Μαρτίου 1865.

(Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΧΡΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1865.

Ἐπίσημος ἔκθεσις ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν, ἐξελθοῦσα ἀπὸ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, δίδει σαφεῖς πληροφορίας περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀποσπῶμεν, μεταφέροντες εἰς τὸ Ἡμερολόγιον, τὸ τελευταῖον μέρος, ἤτοι τὸ Δʹ, ὅπερ ἔχει τίτλον « Χρέη ἀποσβεστέα χρεωλυτικῶς, » ἵνα δώσωμεν οὕτως εἰς τὸ κοινὸν πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν παθητικῶν χρεῶν τοῦ δημοσίου πρὸς διαφόρους πιστωτάς.

ΧΡΕΗ ΑΠΟΣΒΕΣΤΕΑ ΧΡΕΩΛΥΤΙΚΩΣ.

Ἐθνικὸν δάνειον τῶν 6,000,000 4,800,000

Ἀπέναντι τῆς ὅλης ταύτης παθη-

τικῆς καταστάσεως συνισταμένης ἐκ δρ. 25,366,000

Τὸ δημόσιον ἔχει λαμβά νειν τὰ ἑξῆς·

α΄) Ἀπὸ μετρητὰ ἐν τοῖς ταμείοις	300,000	
β΄) Ἀπὸ προκαταβολὰς καὶ δάνεια	100,000	
γ΄) Ἀπὸ δημοτικὰς προκαταβολὰς	500,000	
δ΄) Ἀπὸ καταβολὰς διὰ τὸν πορθμὸν Εὐρίπου.	581,000	
ε΄) Ἀπὸ μετοχὰς εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν.	1,000,800	
ς΄) Ἀπὸ τὴν ἐγχώριον διαχείρισιν τῆς Ἑπτανήσου.	400,000	2,881,000

Ἑπομένως ὀφείλομεν καθαρὸν ποσὸν δραχ. 22,485,000

Τὸ δημόσιον κατὰ τὰ δημόσια βιβλία φαίνεται, ὅτι ἔχει λαμβάνειν καὶ διάφορα ἄλλα ποσὰ ἐκ διαφόρων λ/σμῶν· ἀλλὰ ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν· διότι ἢ εἶναι πραγματικὰ ἔξοδα τοῦ κράτους καὶ πρέπει νὰ τακτοποιηθῶσι διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἢ ἡ εἴσπραξίς των θεωρεῖται ἀδύνατος καὶ μᾶλλον πρέπει νὰ ἐξαφανισθῶσιν. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς·

1) Ἀντίτιμα διάφορα εἰς τὰ ταμεῖα συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κατὰ τὴν ὀκτωβριανὴν ἐπανάστασιν πληρωμῶν. . . . . , ... 3,200,000

2) Ἐκ τῶν προκαταβολῶν καὶ τῶν εἰς δημοδιδασκάλους 1,000,000

3) Ἡ προκαταβολὴ εἰς τὸ στρατιωτικὸν καὶ ναυτικόν.	700,000
4) Ἡ ζημία τῶν ἀτμοπλοίων.	463,500
5) Τὰ χρέη τῶν διαχειρισμῶν	1,000,000
6) Τὰ συμψηφισθέντα πιστωτικὰ γραμμάτια.	906,000
7) Ἡ ζημία τῶν σιτηρῶν 1854 καὶ 1855. .	650,000
8) Τὸ χρέος ὑπουργείου στρατιωτικῶν διὰ ὑλικόν.	89,000
9) Ἡ ἀξία τῶν κατακυρωμένων εἰς τὸ δημόσιον κτημάτων..	64,000
10) Αἱ μετοχαὶ τοῦ δημοσίου εἰς τὴν ἀτμοπλοϊκὴν ἑταιρίαν.	1,400,000
11) Αἱ μετοχαὶ τοῦ δημοσίου εἰς τὴν οἰνοποιικὴν ἑταιρίαν.	300,000
12) Οἱ τόκοι τῶν μετοχῶν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας.	429,500
13) Διάφοροι ἐπισφαλεῖς ἀπαιτήσεις	1,025,000
14) Ἐκ τοῦ χρέους τῆς ἐγχωρίου διαχειρίσεως	1,000,000
Τὸ ὅλον δραχ. . .	12,227,000

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΠΟ 30 ΤΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΚΕΙΝΑ

Κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1866.

Αὔξων ἀριθμός.	Λιμένες.	Ἀριθμὸς πλοίων ἑκάστου λιμένος.	Τόνοι.	Βαθμολογία κατὰ τόνους.					
				30-100	100-200	200-300	300-400	400-500	500-600
1	Ἀμαλιαπόλεως....	20	4,079	4	6	7	3	»	»
2	Ἄνδρου........	49	7,373	18	19	5	5	2	»
3	Γαλαξειδίου.......	206	32 708	72	66	50	17	»	1
4	Ζακύνθου.........	15	1,700	10	2	3	»	»	»
5	Θήρας..........	64	9,800	20	24	18	1	1	»
6	Ἰθάκης	11	1,371	5	4	2	»	»	»
7	Καλαμῶν.........	7	316	7	»	»	»	»	»
8	Κεφαλληνίας (Ἀργοστολίου).	156	22,047	69	46	36	5	»	»
9	» (Ληξουρίου).	29	2,637	20	5	4	»	»	»
10	Κορωνίδος........	23	2,154	15	4	4	»	»	»
11	Κυθήρων.........	10	821	8	1	1	»	»	»
12	Κύμης..........	25	2,180	21	3	»	1	»	»
13	Λευκάδος.........	8	896	3	4	1	»	»	»
14	Μεσολογγίου......	4	326	3	1	»	»	»	»
15	Μήλου..........	24	3.856	4	14	5	1	»	»
16	Μυκώνου.........	23	3,958	3	12	8	»	»	»
17	Ναυπλίου.........	2	99	2	»	»	»	»	»
18	Ναξῶν..........	1	40	1	»		»	»	»
19	Πατρῶν.........	25	2,046	20	»	5	»	»	»
20	Πειραιῶς.........	68	11,039	22	24	15	5	2	»
21	Πόρου..........	19	1,715	13	4	2	»	»	»
22	Πύλου..........	6	243	6	»	»	»	»	»
23	Σκιάθου.........	44	6,014	22	12	7	3	»	»
24	Σκοπέλου.........	17	2,901	6	5	5	1	»	»
25	Σπετσῶν.........	194	38,779	25	83	57	24	4	1
26	Σύρου...........	473	93,266	124	129	125	78	13	4
27	Ὕδρας..........	110	17,543	32	41	31	4	2	»
28	Χαλκίδος.........	22	1,729	16	6	»	»	»	»
29	Ψαρρῶν (Νέων)....	2	403	»	1	1	»	»	»
	Τὸ ὅλον πλοῖα.	1,657	272,089	571	516	392	148	24	6

(Ἐκ τοῦ φυλλαδίου ἐπιγραφομένου, tableau indicatif des bâtiments de la marine commerciale de la Grèce, de 30 tonneaux et au-dessus, au 1er janvier 1866, avec approbation du ministère de la marine. Athènes, imprimerie N. G. Papari.)

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΥ.

Ἐκ γενικῆς τινος στατιστικῆς τῆς ἡγεμονίας Σάμου, ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἡγεμόνος Μ. Ἀριστάρχου, δημοσιεύει ἡ ἐφημερὶς « Σάμος » τὰς ἑξῆς πληροφορίας·

Ἡ στατιστικὴ αὕτη, διαιρουμένη ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν κατοίκων κατὰ δήμους καὶ τμήματα, περιλαμβάνει εἰδικώτερον τὸν πληθυσμὸν τῶν δήμων κατ' οἰκογενείας καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ ἀπαριθμεῖ τὰς γεννήσεις, τοὺς γάμους καὶ τὰς ἀποβιώσεις ἑκάστου ἔτους· καὶ

Τὸ μὲν Τμῆμα Βαθέος, περιλαμβάνον πέντε δήμους, περιέχει τῷ 1863 πληθυσμὸν 10,034·

Τὸ Τμῆμα Καρλοβασίων, ἐξ ἐννέα συνιστάμενον δήμων, περιέχει πληθυσμὸν 8,219·

Τὸ Τμῆμα Μαραθοκάμπου, ἐκ πέντε συγκείμενον δήμων, περιλαμβάνει πληθυσμὸν 6,043·

Τὸ δὲ Τμῆμα τῆς Χώρας, ἐξ ἑπτὰ δήμων συγκροτούμενον, περικλείει πληθυσμὸν 9,722·

Ἀθροίζοντες δὲ τὸ ποσὸν τοῦ πληθυσμοῦ ὅλων τῶν ἀνωτέρω

τμημάτων, ἔχομεν τὸ ὁλικὸν ποσὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἡγεμονίας ὡς ἑξῆς.

Τὸ ἔτος	1859.		32,730
Τὸ »	1860	»	33,278
Τὸ »	1861	»	33,617
Τὸ »	1862	»	33,877
Καὶ τὸ »	1863	»	33,998

Ὥστε ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859-1863, ἤτοι ἐν διαστήματι τετραετίας, ηὔξησε κατὰ 1,268 ἄτομα.

Δημοτικὰ σχολεῖα τὸ μὲν Τμῆμα Βαθέος ἔχει ἑπτὰ, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἓξ τῶν ἀῤῥένων καὶ τὸ ἓν τῶν κορασίων· δημόσια δὲ ἓν Γυμνάσιον καὶ ἓν Σχολαρχεῖον· τὸ τῶν Καρλοβασίων ἐννέα μὲν Δημοτικὰ σχολεῖα, ἐξ ὧν τὰ ὀκτὼ τῶν ἀῤῥένων καὶ τὸ ἓν τῶν κορασίων· Δημόσια δὲ ἓν Σχολαρχεῖον· τὸ τοῦ Μαραθοκάμπου Δημοτικὰ μὲν σχολεῖα πέντε, ἐξ ὧν τὸ ἓν παρθεναγωγεῖον, Δημόσια δὲ ἓν Σχολαρχεῖον· καὶ τὸ τῆς Χώρας ὀκτὼ μὲν Δημοτικὰ σχολεῖα, ἐξ ὧν ἓν παρθεναγωγεῖον, ἓν δὲ δημόσιον Σχολαρχεῖον· τὸ ὅλον τῶν μὲν δημοτικῶν σχολείων ἀῤῥένων τε καὶ κορασίων εἴκοσι καὶ ἐννέα, τῶν δὲ δημοσίων πέντε.

Τὸ ὁλικὸν ποσὸν τῶν μὲν γεννήσεων καθ' ὅλην τὴν πενταετίαν ἀναβαίνει εἰς 5,240 ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον, τῶν γάμων εἰς 1,183, καὶ τῶν ἀποβιώσεων εἰς 2,032. Ἐντεῦθεν συνάγομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποβιώσεων κατὰ τὰ ἀνωτέρω πέντε ἔτη κατὰ 3,608 ἄτομα.

Μετὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ πληθυσμοῦ κατατάσσονται τὰ προϊόντα τῆς νήσου κατ' εἶδος καὶ κατὰ ποσὸν, σημειουμένης ἐν τῷ τέλει καὶ τῆς ὁλικῆς ἀξίας τῶν παραγομένων προϊόντων καθ' ἕκαστον ἔτος. Εἰσὶ δὲ τὰ ἐκ τῆς νήσου παραγόμενα προϊ-

όντα αὖκος, ῥεβύνθια, κριθὴ, σῖτος, σμι γὸςήκκλη, βαμβάκιον, κύαμοι, κέγχρος, κοκκάριον, γλυκάνισον, ῥιζάριον, λεμόνια καὶ πορτοκάλλια, χαρούπια, καπνὸς, κρομμύδια, σταφὶς, οἶνος καὶ ἔλαιον· ἡ δὲ ἀξία πάντων τούτων τῶν προϊόντων ἐστί·

Διὰ μὲν τὸ ἔτος			1859	Γρόσια	5,575,460
Διὰ	»	»	1860	»	7,095,980
Διὰ	»	»	1861	»	6,844,570
Διὰ	»	»	1862	»	8,128,990
Καὶ διὰ	»	»	1863	»	8,025,160

Μετὰ τὴν γενικὴν περὶ τῶν ὑπαρχόντων δημοτικῶν τε καὶ δημοσίων σχολείων καθ' ὅλην τὴν νῆσον ἔκθεσιν ἐκτίθεται λεπτομερέστερον ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολείων ἑκάστου τμήματος, τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόντων διδασκάλων καὶ ὁ τῶν ἐν αὐτοῖς φοιτώντων μαθητῶν, ὡς ἑξῆς. Τὸ 1863 ὑπῆρχον σχολεῖα 34, διδάσκαλοι 49, μαθηταὶ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα 366 καὶ εἰς τὰ δημοτικὰ ἄῤῥενες 1,464 καὶ κοράσια 319.

Ἐν ἰδιαιτέρῳ πίνακι ἡ στατιστικὴ περιλαμβάνει τὴν διαχείρισιν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859 μέχρι τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ 1864, ἀπαριθμοῦσα κατὰ στήλην τὰ πταίσματα, πλημμελήματα καὶ κακουργήματα κατ' εἶδος καὶ κατὰ ποσόν. Κατὰ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν χρονικὸν διάστημα ἐγένοντο ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων δικαστηρίων καταγγελίαι 2,159, ἐξ ὧν

Πταίσματα.		1,155
Πλημμελήματα	»	954
Καὶ κακουργήματα	»	50

Ἀπέναντι τοῦ πίνακος τούτου ἕτερος πίναξ διαλαμβάνει

τὴν διαχείρισιν τῆς ἐμπορικῆς καὶ πολιτικῆς δικαιοσύνης κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ εἰσήχθησαν καὶ ἐξεδικάσθησαν ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα Ἐμποροδικείου καὶ Πρωτοδικείου 1,281 ὑποθέσεις, ἐξ ὧν 37 ἐμπορικαὶ καὶ 147 πολιτικαί (1).

Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ σπουδαιότερον τῆς στατιστικῆς μέρος, ἤτοι ἡ οἰκονομικὴ τῆς Ἡγεμονίας κατάστασις, ἡ λεπτομερὴς δηλονότι ἔκθεσις τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Θεωροῦντες λίαν ἀναγκαίαν τὴν δημοσίευσιν τῶν πόρων τῆς Ἡγεμονίας λεπτομερῶς καὶ τῶν δαπανῶν, ἐπιφυλασσόμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὰ εἰς τὰ μετὰ ταῦτα ἐκδοθησόμενα φύλλα, περιοριζόμενοι νὰ δώσωμεν σήμερον τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις γενικὴν ἰδέαν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Ἡγεμονίας.

Τὸ ἔτος 1863 εἰσεπράχθησαν γρ. 2,579,072.25· ἐδαπανήθησαν δὲ γρ. 2,365,999.07· περίσσευμα τοῦ ἔτους τούτου γρ. 213,073.18.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἡ στατιστικὴ διαλαμβάνει περὶ τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας περιληπτικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859 μέχρι τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ 1863, κατατάττουσα εἰς ἰδιαιτέρας στήλας, τὸ εἶδος τῶν πλοίων, τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ τόνους χωρητικότητα, ἀναβαίνουσαν εἰς 11,624. Μεταβαίνων ὁ συντάκτης τῆς Στατιστικῆς εἰς τὰς Μονὰς, ἀπαριθμεῖ αὐτὰς ὀνομαστὶ, διαγράφει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐταῖς μοναζόντων, τῶν μοναζουσῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀμπελοχωραφίων κατὰ στρέμματα, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλαιοχαρουποδένδρων, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγρίων καὶ ἄλλων δένδρων, τὸν ἀριθμὸν τῶν δασῶν, τῶν ὑδρομύλων καὶ ἀνεμομύλων καὶ τῶν ἐκκλησιδίων καὶ μετοχίων.

(1) Ἐκ τῶν ἀπολειφθεισῶν αἱ μὲν διετέλουν οὖσαι ἐκκρεμεῖς, ἕτεραι ἀπεσύρθησαν, συμβιβασθέντων τῶν διαδίκων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐφεσιβλήθησαν.

Πίνακες ἰδιαίτεροι, εἰς ἑπτὰ στήλας διαιρούμενοι, περιλαμβάνουσι τὸ εἶδος καὶ τὸν ἀριθμὸν εἰς μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀπὸ διαφόρους Ἐπικρατείας εἰσαχθέντων ἕκαστον ἔτος ἐν τῇ Ἡγεμονίᾳ προϊόντων καὶ ἐμπορευμάτων· καὶ τὸ μὲν ἔτος 1859 εἰσήχθησαν παρ' ἡμῖν ἐκ μὲν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα ἀξίας γρ. 4,014,405· ἐκ τῆς Ἀγγλίας γρ. 1,660,950· ἐκ τῆς Γερμανίας γρ. 488,990· ἐκ τῶν Ἀποικιῶν γρ. 359,601· ἐκ τῆς Ἰταλίας γρ. 77,402· ἐκ τῆς Γαλλίας γρ. 139,244· ἐκ τῆς Ῥωσσίας γρ. 96,825· καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος γρ. 119,823· τὸ ὅλον τῆς εἰσαγωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1859 ἀναβαίνει εἰς γρόσια 6,957,330.

Τὸ ἔτος 1860 ἐκ μὲν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα ἀξίας γρ. 4,600,155· ἐξ Ἀγγλίας γρ. 1,667,100· ἐκ τῆς Γερμανίας γρ. 592,100· ἐκ τῶν Ἀποικιῶν γρ. 406,800· ἐκ τῆς Ἰταλίας γρ. 165,400· ἐκ τῆς Γαλλίας γρ. 118,200· ἐκ τῆς Ῥωσσίας γρ. 116,110· καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος 676,760· τὸ ὅλον τῆς εἰσαγωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1860 ἀναβαίνει εἰς γρ. 7,779,935.

Τὸ ἔτος 1861 εἰσήχθησαν ἐκ τοῦ Ὀθωμ. Κράτους διάφορα προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα ἀξίας γρ. 4,265,139· ἐκ τῆς Ἀγγλίας γρ. 1,553,050· ἐκ τῆς Γερμανίας γρ. 651,550· ἐκ τῶν Ἀποικιῶν γρ. 419,700· ἐκ τῆς Ἰταλίας γρ. 140,650· ἐκ τῆς Γαλλίας γρ. 145,900· ἐκ τῆς Ῥωσσίας γρ. 138,100· καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος γρ. 126,800. Τὸ ὅλον τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἔτους 1861 γρ. 7,440,889.

Τὸ ἔτος 1862 εἰσήχθησαν διάφορα προϊόντα καὶ ἐμπορεύματα ἀξίας ἐκ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους γρ. 4,404,828· ἐκ τῆς Ἀγγλίας γρ. 1,317,900· ἐκ τῆς Γερμανίας γρ. 853,350· ἐκ τῶν Ἀποικιῶν γρ. 509,300· ἐκ τῆς Ἰταλίας γρ. 110,600·

ἐκ τῆς Γαλλίας, 124,400 · ἐκ τῆς Ῥωσσίας γρ. 140,850 · καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος γρ. 189,300. Τὸ ὅλον τῆς ἀξίας γρ. 7,650,528.

Τὸ ἔτος 1863 εἰσήχθησαν προϊόντα διάφορα καὶ ἐμπορεύματα ἐκ τῆς Τουρκίας ἀξίας γρ. 3,901,526 · ἐκ τῆς Ἀγγλίας γρ. 1,321,900 · ἐκ τῆς Γερμανίας γρ. 812,900 · ἐκ τῶν Ἀποικιῶν γρ. 390,000 · ἐκ τῆς Ἰταλίας γρ. 115,750 · ἐκ τῆς Γαλλίας γρ. 92,800 · ἐκ τῆς Ῥωσσίας γρ. 180,550 · καὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος γρ. 232,800. Τὸ ὅλον τῆς εἰσαγωγῆς γρ. 8,048,226.

Ἕτεροι πεντάστηλοι πίνακες σημειοῦσι τὰ ἐκ τῆς Ἡγεμονίας ἐξαχθέντα προϊόντα κλπ. κατ' εἶδος, μέτρον, ποσὸν καὶ ἀξίαν. Τὸ ἔτος 1859 ἐξήχθησαν προϊόντα κλπ. ἀξίας γρ. 5,389,261 ·

Τὸ	» 1860	—	»	5,794,718
Τὸ	» 1861	—	»	6,081,041
Τὸ	» 1862	—	»	6,607,820 ·
Καὶ	τὸ 1863	—	»	7,446,857

ΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Πρὸ πολλοῦ χρόνου μᾶς ἐστάλη τὸ κάτωθι ἀξιόλογον ὑπόμνημα Γαλλιστὶ γεγραμμένον (1). Ἐνομίσαμεν δὲ τότε ἄκαιρον καὶ ἀπὸ σκοποῦ νὰ τὸ δημοσιεύσωμεν, φοβηθέντες μὴ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον, ὅταν καὶ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ἡ κυβέρνησίς του πολὺ ἀπεῖχον τοῦ νὰ σκέπτωνται πῶς νὰ καλύψωσι τὴν Ἑλλάδα διὰ σιδηροδρόμων. Καὶ ἤδη ἴσως κατὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὁ καιρὸς πολὺ καταλληλότερος. Ἀλλ' ὑπάρχει ἄλλη περίστασις δι' ἣν φρονοῦμεν ὅτι ἡ ὥρα ἐπέστη καθ' ἣν πρέπει σπουδαία νὰ γίνῃ σκέψις περὶ τοῦ προκειμένου σιδηροδρόμου. Ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἡ σχεδὸν ἀποπεράτωσις τοῦ ἰταλικοῦ σιδηροδρόμου μέχρι Βρεντεσίου, καὶ αὕτη μᾶς φαίνεται ἀπαντῶσα εἰς τὴν μόνην σπουδαίαν ἔνστασιν ἥτις ἐδύνατο ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸ κατωτέρω ὑπόμνημα. Τῷ ὄντι δὲν πρόκειται ν' ἀρνηθῇ τις θεωρητικῶς τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγγυήσεως τόκου. Ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις καὶ ἄλλαι ἐγγυῶνται, ἀλλὰ διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γνωρίζουσιν ὅτι χορηγοῦσι μόνον πίστιν εἰς τὰς ἑταιρείας, χωρὶς αὐταὶ νὰ ζημιῶνται, ὡς μὴ παρουσιαζομένης σχεδὸν ποτὲ τῆς περιστάσεως τοῦ νὰ πληρώσωσι τὰ ἐγγυηθέντα. Ἀλλ' ἐνταῦθα, ἂν ἀντὶ 4 0/0 ὁ σιδηρόδρομος τῶν μεθορίων διὰ τὴν ὀλιγανθρωπίαν δὲν ἤθελεν ἐπιφέρει εἰμὴ 2 ἢ 1 0/0 ἢ οὐδὲν, μὴ ἐπαρκούντων τῶν εἰσοδημάτων οὐδ' εἰς τὰ τῆς συντηρήσεως ἔξοδα, τότε ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει δυσβάστακτον δαπάνην. Ὁ φόβος οὗτος δὲν θὰ ἦτον ἀδικαιολόγητος ἐν ὅσῳ ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ ἦτον μόνον ἑλληνική. Ἀλλ' ἤδη διὰ τῆς συναφείας αὐτῆς μετὰ τῆς ἰταλικῆς γίνεται εὐρωπαϊκή, ἢ μᾶλλον παγκόσμιος, καὶ πεπείσμεθα ὅτι πολὺς δὲν θὰ παρέλθῃ χρόνος, καὶ σπουδαῖαι προτάσεις θέλουσι μᾶς γίνει περὶ αὐτῆς μετὰ διακλα-

(1) Παρὰ τοῦ κ. Φωκίωνος Ῥὼκ, πρώην ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Ταυρίνῳ, ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων.

δώσεως εἰς Ἀθήνας καὶ Σούνιον. Διὰ τοῦτο, ὡς προπαρασκευὴν καὶ ἀφορμὴν εἰς σκέψιν δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ὑπόμνημα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Δὲν ὑπάρχει χώρα ἐν Εὐρώπῃ εἰς ἣν τοσοῦτον κατεπείγουσα καὶ προφανὴς νὰ ἦναι ἡ ἀνάγκη τῶν συγκοινωνιῶν, ὡς ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ ταχύτης τῆς συγκοινωνίας θέλει ἐξαλείψει τὴν κατακερμάτισιν τῆς ἐπιφανείας της, ἥτις ὑπῆρξε πάντοτε ἐν τῇ ἀρχαιότητι αἰτία ἀσθενείας δι' αὐτὴν, ὡς εἶναι καὶ τὴν σήμερον ἔτι.

Ἡ ἐσωτέρικὴ ἀσφάλεια, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, θὰ ἦσαν αἱ ἄμεσοι συνέπειαι τῆς ἀναπτύξεως τῆς συγκοινωνίας.

Οἱ ἐθνικοὶ πόθοι ἐν γένει, ὧν τὸν θρίαμβον δὲν δύναται νὰ περιμένῃ ἡ Ἑλλὰς εἰμὴ διὰ τῶν ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ πολιτισμοῦ, οὐχὶ δὲ διὰ τρόπων βιαίων, θέλουσιν εὕρει ἐν τῇ ἐγκαταστάσει σιδηροδρόμων, ἰδίως μάλιστα κατὰ τὴν μεθόριον γραμμὴν, τὴν ἰσχυροτέραν ἐπικουρίαν.

Ταῦτα εἰσὶ λόγοι μᾶλλον ἢ ἀποχρῶντες διὰ νοήμονα κυβέρνησιν καὶ λαὸν, ὅπως ἐγκύψωσι σπουδαίως εἰς ἐπιχείρησιν κατασκευῆς σιδηροδρόμων.

Ἀλλ' οὐδεμία τοιαύτη κατασκευὴ δι' ἐμβριθῶν κεφαλαιούχων εἶναι δυνατὴ ἄνευ ἐγγυήσεως τόκου.

Μεταξὺ ὅλων τῶν τρόπων ὑποστηρίξεως βιομηχανικῆς ἑταιρίας ὁ τῆς ἐγγυήσεως τόκων εἶναι ἀναμφισβητήτως ὁ ἧττον ἐπαχθής. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀπεδείχθη προφανέστατα εἰς τὰς περὶ σιδηροδρόμων ἐν Γαλλίᾳ γενομένας συζητήσεις, καὶ, τὸ σπουδαιότερον, ἀλήθεια κυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς πείρας.

Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τοὺς ὅρους τοῦ ἐν ἔτει 1850 παρουσιασθέντος ἐν Γαλλίᾳ τελευταίου σχεδίου. « Ἡ ἐγγύησις τῶν τόκων ἔστιν ἐν ἐνεργείᾳ ἀκριβῶς μόνον ἀφ' ἧς στιγμῆς καὶ καθ' ὅσον τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς προσόδου τοῦ σιδηροδρόμου καθιστᾷ αὐτὴν ἀναγκαίαν. Αὕτη οὐδὲν ἔχει τὸ μᾶλλον ἀβέβαιον παρὰ τὸ κεφάλαιον ὃ ὁ τόκος ἀντικαθιστᾷ. Μέχρι τοῦδε δὲ, παρέχον ταῖς ἑταιρίαις ἠθικὴν ὑποστήριξιν ἐπωφελεστάτην εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν, τὸ σύστημα τοῦτο οὐδεμίαν ἐπέβαλε θυσίαν εἰς τὸ ταμεῖον.... Τὸ σύστημα τοῦτο φαίνεται παντὸς ἄλλου προτιμητέον ».

Ἐν γένει ἡ ἐγγύησις εἶναι προκαταβολὴ ὅταν συμπέσῃ ἡ ἀνάγκη νὰ πραγματοποιηθῇ· διότι ἅμα ἡ πρόσοδος τοῦ σιδηροδρόμου ὑπερβῇ τὸν ἐγγυηθέντα τόκον, τὸ δημόσιον ἄρχεται ἀναλαμβάνον τὰς προκαταβολάς του.

Τέλος ἡ ἐγγύησις δὲν πραγματοποιεῖται, εἰμὴ μετὰ τὴν πλήρη ἀποπε-

ράτωσιν καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ τοῦτο ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐν ἀρχῇ τί εἶναι ἡ ἐγγύησις τοῦ τόκου.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς γενικότητος ἔλθωμεν καὶ εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν, καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι διὰ σιδηρόδρομον ὁρμώμενον ἀπὸ Βονίτζης καὶ ἀπολήγοντα εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βώλου, διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ, ἔδωκεν ἡ κυβέρνησις ἐγγύησιν εἰς 6 τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ ὁρισθέντος κατ' ἀποκοπὴν κεφαλαίου πρὸς 300 χιλιάδας φράγκα δαπάνης τὸ χιλιόμετρον. Ἡ γραμμὴ ἔχει περίπου ἔκτασιν 200 χιλιομέτρων, ἑπομένως ἡ δαπάνη θὰ ἦτον 60 ἑκατομμυρίων, ὧν ὁ τόκος πρὸς 6 ο/ο θὰ ἔδιδε 3,600,000 φράγκα. Ὑποτεθείσθω ὅτι ἡ γραμμὴ κατεσκευάσθη καὶ εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ δὲν δίδει τὰ 4 ἢ 5 πρῶτα ἔτη εἰμὴ 4 ο/ο καθαρὰ ἐπὶ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν ὁρισθέντος κεφαλαίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δημόσιον θὰ εἶχε νὰ καταβάλλῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν ἓν ἑκατομμύριον καὶ 200 χιλιάδας φράγκα κατ' ἔτος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐγγυηθέντος τόκου τῶν 6 ο/ο. Ἐκτιμῶντες δ' εἰς 4 ο/ο κατ' ἐλάχιστον ὅρον τὴν πρόσοδον τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, δὲν στηριζόμεθα ἐπὶ ὑποθέσεως αὐθαιρέτου.

Ἀλλὰ πόθεν θέλει λάβει τὸ δημόσιον τοῦτο τὸ ἑκατομμύριον καὶ 200 χιλιάδας δραχμῶν; Ἡ ἔκθεσις ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1864 ἀποκρίνεται, διακηρύττουσα τὴν ἀνάγκην συστάσεως ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων, καὶ συνιστῶσα τὴν οἰκονομίαν ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ἀχρήστους θέσεις, τὴν αὔξησιν δὲ τῶν παραγωγικῶν δαπανῶν. Ἀλλ' εὐκόλως δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ ἑκατομμύριον τοῦτο καὶ 200 χιλιάδες φράγκων εὑρίσκονται ἂν ζητηθῶσι.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐκήρυξε πάντοτε πρὸς τὰς τρεῖς εὐεργέτιδας δυνάμεις, ὅτι ἡ διατήρησις τῶν στρατευμάτων εἰς τὰ μεθόρια ἐπέβαλλεν εἰς τὸ κράτος δαπάνην ὑπερβαίνουσαν τὰ 2 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἀλλὰ προφανὲς εἶναι ὅτι, ὅταν ὑπάρξῃ σιδηρόδρομος σχεδὸν παράλληλος πρὸς τὴν μεθόριον γραμμὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, θέλει ἀρκέσει ἓν μόνον τάγμα καλῶς ὡπλισμένον, καὶ δυνάμενον ἐντὸς 4 ἢ 5 ὡρῶν νὰ μετακομισθῇ ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς γραμμῆς, ὅπως ἐκτελῇ τὴν ὑπηρεσίαν εἰς ἣν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κηρύττει ὅτι ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρίζηται περισσοτέρους τῶν δισχιλίων πενταχοσίων ἀνδρῶν· οὕτω θὰ ἠλαττοῦτο κατὰ τὰ δύο τρίτα ἡ ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου μέχρι τοῦδε εἰς τὸν προϋπολογισμὸν σημειουμένη δαπάνη, καὶ θὰ προήρχετο οἰκονομία δύο περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ποσότητος ἀνωτέρας ἐκείνης ἥτις πρέπει νὰ καταβάλληται πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐγγυηθέντος τόκου. Αἱ οἰκονομίαι ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὰς ἀχρήστους θέσεις αἱ συνιστάμεναι ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἴσως εἰσὶ δυσκατόρθωτοι ἔτι. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου κατασταθῇ ὁριστικὴ ἡ παραχώρησις τοῦ σιδηροδρόμου, καὶ ἐπὶ

τριετίαν προσέτι ἀφ' ἧς θέλουσι διαρκέσει αἱ ἐργασίαι, τὸ δημόσιον δὲν θέλει ἔχει νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ τόκου. Τὸ δὲ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀνοίξεως τοῦ σιδηροδρόμου ἔσται νὰ πλάσῃ πλῆθος νέων θέσεων καὶ πόρων παμπόλλων ἀνθρώπων, οἵτινες ἔκτοτε θέλουσι παύσει κατ' ὀλίγον ζῶντες εἰς βάρος τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ. Αὗται πᾶσαι ἔσονται εὐκατόρθωτοι οἰκονομίαι, καὶ ἄμεσοι τῆς κυρώσεως τοῦ σιδηροδρόμου συνέπειαι. Καὶ αἱ οἰκονομίαι αὗται δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ ἑνὸς ἑκατομυρίου καὶ 200 χιλ. φράγκων.

Ὡς δ' αὐξάνει τεραστίως ἐν Ἑλλάδι εἷς μόνος κλάδος γεωργίας, τῆς τοῦ βάμβακος, πρώτιστον ἀποτέλεσμα τοῦ σιδηροδρόμου δὲν θὰ ἦναι ν' αὐξήσῃ εἰς βαθμὸν ὃν οὐδεὶς δύναται νὰ προΐδῃ τὸν γεωργικὸν καὶ παντοδαπὸν ἄλλης φύσεως πλοῦτον τῶν ἐπαρχιῶν δι' ὧν θέλει διέρχεσθαι; Ἡ δ' αὔξησις αὕτη τῆς παραγωγῆς δὲν θέλει συναυξάνει ἀναλόγως τῆς δημοσίας προόδου δι' ἐγγείων φόρων, διὰ τελῶν διαμετακομίσεως κ. τ. λ.;

Ἡ ἐγγύησις τόκου εἶναι ἄφευκτος ὅπως οἱ τὰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀναλαμβάνοντες κεφαλαιοῦχοι ἀποφασίσωσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἴς τινα ἐξ αὐτῶν. Περιττὸν σχεδὸν εἶναι νὰ εἰπῶμεν ὅτι οὔτε οἱ ΚΚ. Ῥοτσίλδ, Βρανσέϋ, Σαλαμάγκας, καὶ Δελεχὰντ, οὔτε ἄλλοι τινὲς ἐπεχείρησαν ποτὲ ἢ θέλουν ἐπιχειρήσει σιδηρόδρομον διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν κεφαλαίων· οὗτοι ἀναλαμβάνουσι καὶ κατασκευάζουσι τὸν σιδηρόδρομον· ἀλλὰ παρὰ τοῦ κοινοῦ ζητοῦσι πάντοτε τὰ κεφάλαια διὰ τὸ ἔργον ὃ ἐπιχειροῦσιν. Εἰς τὸ κοινὸν λοιπὸν ἀποτείνονται, καὶ ἀνοίγουσι συνδρομὰς ὑπὸ μορφὴν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, ὅπως ἀποτελέσωσι τὸ ὅλον ἀναγκαῖον κεφάλαιον. Τὸ κοινὸν ὀλίγον γνωρίζει τὴν γεωγραφίαν. Ὅταν τῷ παρουσιάζεται ἐπιχείρησίς τις, καὶ προσκαλεῖται νὰ καταθέσῃ εἰς αὐτὴν τὰ χρήματά του, δὲν ἔχει πολὺν καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ κατὰ πόσον ἡ προτεινομένη εἰς αὐτὸ ἐπιχείρησις εἶναι καλή. Τὸ μόνον δ' ὃ ζητεῖ νὰ μάθῃ εἶναι συνήθως τὸ ὄνομα τῶν ἐπιχειρητῶν καὶ τὸν ἐγγυώμενον τόκον· διότι διαφόρως δύναται νὰ διαθέσῃ τὰ κεφάλαιά του· καὶ σήμερον, π. χ., δύναται νὰ δώσῃ τὰ χρήματά του πρὸς 8 ο/ο ἀγοράζων μετοχὰς εἰς τοὺς Λομβαρδικοὺς σιδηροδρόμους, ὧν ἡ μετοχὴ πρὸς 500 φρ. ἀποφέρει μέρισμα 40 φράγκων, ἢ εἰς τὸ τουρκικὸν δάνειον, δίδον 11 ο/ο, καὶ οὗ οἱ τόκοι πληρόνονται ἀκριβέστατα καθ' ἑξαμηνίαν. Ἀναγκαῖον λοιπὸν εἶναι ὁ ἀποτεινόμενος εἰς τὸ κοινὸν νὰ δύναται νὰ τῷ εἴπῃ· «Τόσος εἶναι ὁ ἐγγυώμενος τόκος.»

Ὡς δὲ πρὸς τὸν καταρτισμὸν τοῦ κεφαλαίου διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ χρησιμοποίησιν τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Βονίτσης εἰς Βῶλον, οἱ κεφαλαιοῦχοι θὰ εἰπῶσιν· «Ὑπάρχουσι 200 οἰκοδομίσημα χιλιόμετρα. Ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἐδάφους καὶ ἄλλων, δι' ἕκαστον χιλιόμετρον θέλω

δαπανήσει 200 χιλιάδας φράγκα, ἤτοι διὰ 200 χιλιόμετρα φρ. 40,000,000. Θέλω ἑπομένως ἐκδώσει τὸ τέταρτον τοῦ κεφαλαίου μου εἰς μετοχὰς ὑπογεγραμμένας ἄνευ ἐκπτώσεως, καὶ τὰ τρία τέταρτα εἰς ὁμολογίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν τιμὴν τῶν διαφόρων χρεωγράφων κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν θὰ πρέπῃ νὰ ὑποστῶ ζημίαν περισσοτέραν τῶν 20 ο/ο ἐπὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ κεφαλαίου τῶν ὁμολογιῶν, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἐκδοθῶσιν ἄνευ ἐκπτώσεως δι' ἐγγυήσεως τόκου 6 ο/ο, πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐγγύησις τόκου 6 ο/ο ἐπὶ κεφαλαίου ὡρισμένου κατ' ἀποκοπὴν ἐκ 300 χιλιάδων φράγκων τὸ χιλιόμετρον, ἤτοι ἐγγύησις τόκου 6 ο/ο, ἐπὶ κεφαλαίου 60 ἑκατομμυρίων φράγκων. Τὸ κεφάλαιον θέλει λοιπὸν ἀποτελεσθῇ ἐκ 15 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐκδεδομένων εἰς 30 χιλιάδας μετοχῶν ἐκ 500 φράγκων ὑπογεγραμμένων ἄνευ ἐκπτώσεως, καὶ φερουσῶν 6 ο/ο. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναπολειπομένων 45 ἑκατομμυρίων, τῶν ἐξοφλητέων δι' ὁμολογιῶν, θέλω ἔχει ζημίαν 20 ο/ο, καὶ ἀντὶ 45 ἑκατομμυρίων θέλω εἰσπράξει 34 ἑκατομμύρια, ἅτινα προστεθέντα εἰς τὰ 15 ἑκατομμύρια θέλουσιν ἀποφέρει 49 ἑκατομμύρια. Ἀλλ' ἡ ὁδὸς θέλει ἀπαιτήσει δαπάνην 40 ἑκατομμυρίων· ἄρα θέλουσι μείνει 9 ἑκατομμύρια φράγκα ἀντιπροσωπεύοντα τὰ κέρδη τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοὺς τόκους ἐπὶ τῆς διαρκείας τῆς κατασκευῆς. Οὕτω θέλουσιν ὑπολογίσει οἱ κεφαλαιοῦχοι, καὶ ἰδοὺ διατί ἐγγύησις τόπου εἶναι ἀναπόφευκτος ὅπως ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς σιδηροδρόμους.

Διὰ δὲ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἰδοὺ κυρίως τὸ ζήτημα· «Ἀπεφάσισα νὰ ἀφαιρέσω ὅσον ἐνδέχεται τὰς προσωπικὰς καὶ *ἀγόνους* δαπάνας καὶ ν' αὐξήσω ἐξ ἐναντίας τὰς παραγωγικάς, δηλαδὴ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐργασιῶν τῶν δημοσίως ὠφελίμων. Δι' ἐνδεχομένης θυσίας ἑνὸς ἑκατομμυρίου 200 χιλιάδων φράγκων κατ' ἔτος (ποσότητος ἥτις ἀλλαχόθεν θέλει ἐπανελθεῖ εἰς τὸ Ταμεῖον, εἴτε δι' οἰκονομιῶν, εἴτε δι' αὐξήσεως τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων), διὰ τῆς φαινομένης ταύτης θυσίας δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ χρῆσις σιδηροδρόμου ἀπὸ Βονίτσης εἰς Βῶλον, διὰ τῶν εὐφορωτάτων ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πλουσιωτάτων εἰς *ξυλείαν* καὶ *ὀρυκτὰ* τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος;

Συμφέρει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ν' ἀναδεχθῇ τὴν ἐνδεχομένην ταύτην θυσίαν; Ἰδοὺ τὸ ζήτημα. Ἂν, ὡς ἐλπίζεται, ἐκτιμηθῶσιν οἱ προεκτεθέντες λόγοι, ἡ ἀπάντησις εἶναι βεβαίως καὶ ἀδιστάκτως καταφατική.

Σημ. Ὁ μόνος ὅρος τῆς δαπάνης κατὰ χιλιόμετρον ὑπελογίσθη εἰς 300 χιλιάδας φράγκων διὰ γραμμὴν ἔχουσαν διπλῆν τροχιάν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπολογίζεται εἰς 350 χιλιάδας. Ἂν δ' ἡ τροχιὰ γείνῃ ἁπλῆ, ἐπιφυ-

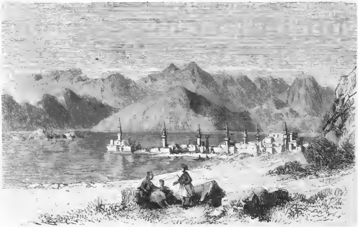
Wolfart lith

ΛΕΙΡΙΟΝ (ΛΑΛΕΣ)

λαττομένου ὅμως τοῦ ἀναγκαίου ἐδάφους πρὸς προσθήκην καὶ δευτέρας ὅταν κριθῇ εὔλογον, ἡ δαπάνη κατὰ χιλιόμετρον δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς 200 χιλιάδας φράγκων. Καὶ ὁ ἐτήσιος ἑπομένως τόκος θὰ ἠλαττοῦτο ἀναλόγως.

Οἱ σιδηρόδρομοι τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας, ἀπέναντι τῆς Κερκύρας καὶ τῆς Βονίτσης, θέλουσι φθάσει ἐντὸς τοῦ ἔτους μέχρι τοῦ Βρεντεσίου. Ἑπομένως ἐκ Λονδίνου, Παρισίων, Ταυρίνου, ἡ εὐθυτέρα ὁδὸς πρὸς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Μακεδονίαν ἔσται ἡ τῆς Βονίτσης καὶ τοῦ λιμένος τοῦ Βώλου. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ΚΚ. Θουβενὲλ, ὁ μηχανικὸς Σωβὰζ, ὁ Εὐζέϋ, συγγραφεὺς τοῦ περιέργου βιβλίου περὶ Ὀλύμπου καὶ Ἀκαρνανίας, ἀκούσαντες περὶ τοῦ σιδηροδρόμου τούτου, ἔλεγον ἐσχάτως, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπωφελεστέρα καὶ σπουδαιοτέρα ἐπιχείρησις διὰ τὴν Ἑλλάδα. Νέα δυναστεία στερεοῦται ἐννοήσασα μίαν τῶν μεγάλων κατεπειγουσῶν καὶ διαρκῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν. Ἂς μὴ διστάσῃ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀνάγκης ταύτης.

(Ἐκ τῆς Εὐνομίας τῶν 20 Ἰουλίου 1865.)

ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

(Ἐκ τοῦ ἀξιολόγου καὶ λαμπροῦ συγγράμματος *la Terre et les Mers*, ἐκδοθέντος παρὰ τοῦ Κ. Hachette, 77, Paris, boulevard Saint-Germain.)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1866.

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866 ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ· τὸ μὲν ἑορτολόγιον ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τοῦ ἱεροδιδασκάλου Κ. Εὐστ. Κλεοβούλου· τὸ δὲ ἀστρονομικὸν μέρος συνετάχθη παρὰ τοῦ Κ. Ἰ. Γ. Παπαδάκη καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας ἐν τῷ Ἀθήνησιν Ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Ἔτος ς'. Ἐν Παρισίοις.

Ὁμολογητέον ὅτι ὁ Κ. Μ. Βρετὸς ἐκδίδων ἡμερολόγιον κατώρθωσεν ὅ, τι οὐδεὶς ἡμερολογίου ἐκδότης κατώρθωσεν ἀπ' αἰῶνος. Μέχρι τοῦ νῦν τὰ ἡμερολόγια ἐχρησίμευον εἰς ἀνεύρεσιν τῆς ἡμερομηνίας, τῶν ἑορτῶν, τῶν ἐκλείψεων, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς παροδικήν τινα καὶ πρόσκαιρον ψυχαγωγίαν ὁσάκις περιεῖχον καὶ περίεργα ἀνέκδοτα· παρελθόντος δὲ τοῦ ἔτους ἐρρίπτοντο μεταξὺ τῶν ἀχρήστων ὡς παρελθούσης καὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν. Τὸ Ἐθνικὸν ὅμως Ἡμερολόγιον διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐν αὐτῷ εἰδήσεων προεχειρίσθη εἰς βιβλίον ἄξιον νὰ τάσσεται πλησίον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα φυλάττομεν εἰς τὰς βιβλιοθήκας ἡμῶν. Ὑποθετέον ὅτι μετά τινα ἔτη ἔχει τις ἀνάγκην νὰ πληροφορηθῇ πόσα φέρ' εἰπεῖν καὶ ὁποῖα εἰσοδήματα, ἢ πόσην στρατιωτικὴν ἢ ναυτικὴν δύναμιν, ἢ πόσους καθηγητὰς εἶχεν ἡ Ἑλλὰς τὸ 1866 ἔτος· εἰς ποῖα καὶ εἰς πόσα βιβλία πρέπει νὰ ἀναδράμῃ, εἰς πόσας ἐρεύνας νὰ ἐπιδοθῇ καὶ πόσον χρόνον νὰ κατατρίψῃ ὅπως ποπισθῇ τὰς εἰδήσεις ταύτας! Χάρις ὅμως εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ὁ ἐρευνητὴς σώζεται καὶ ἀπὸ τῶν κόπων καὶ ἀπὸ τῆς ἀπωλείας τοῦ χρόνου· ἀρκεῖ ν' ἀποσύρῃ τοῦτο καὶ μόνον ἐκ τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ.

Ἀλλ' οὐδὲν ἧττον καὶ ὁ ἱστοριογράφος ἢ καὶ ὁ ἁπλῶς μελετῶν τὴν ἱστορίαν ὠφελεῖται ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου. Ἐπιθυμεῖ τις παραδείγματος χάριν νὰ μάθῃ τὰ διατρέξαντα ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου, νὰ σπουδάσῃ τοὺς χαρακτῆρας τῶν πολιτευθέντων, τὴν πορείαν τῶν ἐφημερίδων, τὰς ἐπωνυμίας τῶν μερίδων καὶ τὰ τοιαῦτα; τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον διαλαμβάνει καὶ περὶ αὐτῶν καὶ ἀνενθυμίζει συγχρόνως ὅτι ἐμόλυνε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐποχὴ τρόμου, καθ' ἣν ἱεροκηρύχθη σφαγὴ οὐχὶ κατ' ἐχθρῶν ἀλλὰ καθ' ὁμοφύλων, καθ' ἣν φρενητικοί τινες ῥυπογράφοι διεσάλπιζον ὅτι « ἐπανάστασις ἄνευ αἵματος εἶναι μάχη ἄνευ νεκρῶν, εἶναι μουσικὴ ἄνευ ἁρμονίας. »

Τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον περιέχει καὶ ἄλλο τι ἄξιον λόγου καθ' ἡμᾶς· τὰ ὁμοιώματα λέγομεν ἀνδρῶν ἔκ τε τῶν ἡμεδαπῶν καὶ τῶν ξένων. Αἱ εἰκονογραφίαι δὲ αὗται δὲν δημοσιεύονται πρὸς κολακείαν ἢ ἀνάμνησιν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἐκείνους οἵτινες ἀναζητοῦσιν εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου τὴν ἑρμηνείαν τοῦ νοὸς ἢ τῆς καρδίας. Ἐπεξέλθετε τὰς σελίδας 17, 49, 81 καὶ 113· τοῦ Ποτλῆ λόγου χάριν τὸ ἦθος ἐμφαίνει σκέψιν, τοῦ Βράϊλα τὸ μέτωπον βαθύνοιαν, τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ Βούρου ἡ φαιδρότης τῶν ὀφθαλμῶν σαρκασμὸν, τοῦ Καραθεοδωρῆ ἡ σκυθρωπότης ἐμβρίθειαν, καὶ τοῦ Κουμονδούρου τὸ βλέμμα παράστημα καὶ τόλμην. Οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ζῶντες χαίρουσι, καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ εὐγνωμονῶσι μανθάνοντες καὶ ἐκ τοῦ ἤθους τὴν ἐπικρατοῦσαν ἰδιότητα τοῦ εἰκονιζομένου.

Ὡς τοιοῦτο τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον θέλει βεβαίως καὶ κοσμήσει καὶ κοσμηθῇ· καὶ θέλει μὲν κοσμήσει τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν· θέλει δὲ κοσμηθῇ ὑπὸ τῶν ἁπαλοχρόων καὶ ἀριστοπόνων χειρῶν τοῦ ὡραίου φύλου, εἰς ἃς θὰ σπεύσωσι, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ν' ἀποθέσωσιν αὐτὸ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους οἱ λάτραι τοῦ καλοῦ, οἵτινες οὔτε ὀλίγοι οὔτε ψυχροὶ εἶναι εἰς τὰς χώρας τοῦ Περικλέους, τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Παλαιολόγων.

(Ἐκ τῆς Πανδώρας τῆς 1 Δεκεμβρίου 1865.)

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866, ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ, ἔτος ϛ'. Ἐν Παρισίοις. — Τιμᾶται φράγκων 15.

Ἕκτον ἤδη ἔτος χαιρετίζει ἡμᾶς τὸ ἐνιαύσιον περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ φίλου ἡμῶν Κ. Βρετοῦ ὑπὸ τὸ πενιχρὸν ὄνομα τοῦ Ἡμερολογίου φέρον πολὺν τὸν ἐπιστημονικὸν, τὸν στατιστικὸν καὶ τὸν ψυχαγωγικὸν πλοῦτον. Ὁ Κ. Βρετὸς, ποιησάμενος ἔργον, καὶ οὐχὶ πάρεργον, τὴν ἔκδοσιν τοῦ

Ἡμερολογίου, ἀπέδειξε καὶ πάλιν τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ἐπιμονὴ ἀνδρὸς ἀνενδότως ἐνδιατρίβοντος περὶ μίαν καὶ μόνην ἐνασχόλησιν καὶ ὁσημέραι προάγοντος καὶ καλλύνοντος τὸν καρπὸν τῶν ἰδίων πόνων. Ὁ συντάκτης τοῦ Ἡμερολογίου ὁμοιάζει τοὺς γλύπτας ἐκείνους καὶ τοὺς ζωγράφους, οἵτινες, ἀποφεύγοντες τὰς μεγάλας καὶ πολυπροσώπους παραστάσεις, ἐκλέγουσιν ἁπλῆν τινα μορφὴν, πολλάκις μίαν μικρὰν κεφαλήν· ἀλλὰ λαξεύουσι καὶ τελειοποιοῦσιν αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε μετὰ συχνὴν ἀναθεώρησιν παραδίδουσιν εἰς τὸν θαυμασμὸν τοῦ κοινοῦ ἀληθὲς καλλιτέχνημα· ἐνῷ ἄλλοι ἧττον εὐσυνείδητοι τεχνῖται κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπέδειξαν πινακοθήκην ὅλην βεβιασμένων καὶ ἐπιμέμπτων ἔργων. Μετ' ἀλλεπαλλήλους βελτιώσεις καὶ ἐπιδιορθώσεις ὁ Κ. Βρετὸς δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξέδωκεν ἔργον ἀνώτερον ἐπικρίσεως καὶ τιμῶν ἀληθῶς τὴν Ἑλλάδα πρὸς τοὺς ἔξω, ὡς ζῶν τι τεκμήριον τῆς πρὸς τὰ μεγάλα καὶ γενναῖα φορᾶς καὶ τῆς ζωτικότητος τοῦ ἔθνους. Λαμβάνων τις ἐν ταῖς χερσὶ τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ 1866, σκέπτεται ὑπερηφάνως ὅτι ἔθνος ἀναγινῶσκον ἐν τοιούτοις βιβλίοις τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς φάσεις τῆς σελήνης δὲν εἶναι ἔθνος χθεσινὸν, οὐδὲ σύγκειται ἐξ ἑνὸς ἢ δύο ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἀλλ' εἶναι ἀρχαία καὶ κραταιὰ φυλὴ, ἔνδοξον μὲν ἔχουσα τὸ παρελθὸν, ἐφάμιλλον δὲ ἴσως τὸ μέλλον. Μαντεύει τις τοῦτο ἀλανθάστως φυλλολογῶν τὸ Ἡμερολόγιον, ὡς μαντεύει ἀλανθάστως τὸ μεγαλεῖον ἀρχαίου λαοῦ ὁ περιηγητὴς ὁ διερχόμενος διὰ τῶν ἐρειπίων κολοσιαίου καὶ καλλιτεχνικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἡμερολόγιον ἀποκαλεῖ μετριοφρόνως ὁ Κ. Βρετὸς τὸ κομψότατον τοῦτο βιβλίον· ἀλλ' ἡμεῖς εἰκότως ἀπεκαλέσαμεν αὐτὸ περιοδικὸν σύγγραμμα, διότι φέρει πάντα τὰ προσόντα τοῦ κλάδου τούτου τῆς φιλολογίας. Τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ὠφέλιμον προχέονται ὡς ἐξ ἀφθόνου πηγῆς ἐκ πάσης σελίδος τοῦ Ἡμερολογίου· καὶ πᾶν φῦλον, πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶν ἐπάγγελμα δύναται νὰ εὕρῃ ἐν αὐτῷ πρόσφορα καὶ διδακτικώτατα ἀναγνώσματα. Ἡ ὕλη εἶναι μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἐκλελεγμένη συνάπτουσα, οὕτως εἰπεῖν, εἰς εὐώδη ἀνθοδέσμην τὴν ποικίλην συνεργασίαν πολλῶν ἐκ τῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους. Ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ ἀναγινώσκομεν ἀξιόλογον πραγματείαν τοῦ πολυμαθοῦς καὶ περὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐντριβεστάτου Κ. Λαμπρύλλου περὶ τοῦ παρὰ δυτικοῖς καὶ ὀρθοδόξοις ἐν χρήσει ἡμερολογίου, πολλὰς ξένας καὶ ἰθαγενεῖς διατριβὰς περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, πολύτιμα ἱστορικὰ ἔγγραφα, ἱστορίαν τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀμερόληπτον ἔκθεσιν τῶν ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1862 διαδραματισθέντων ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἄλλας ἀξιοπεριέργους πραγματείας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τὸ σπουδαιότερον· ἀλλὰ τὸ Ἡμερολόγιον παρέχει καὶ πρόχειρα βοηθήματα εἰς τοὺς ἐνδιατρίβοντας περὶ τὰς πρακτικὰς ἐνασχολήσεις τῆς ζωῆς. Γενεαλογικὸς πίναξ τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν τῆς Εὐρώπης, διοικητικὴ στατι-

στικὴ τῆς Ἑλλάδος, ἀναλογίαι ξένων νομισμάτων πρὸς τὰ ἑλληνικὰ, πάντα ταῦτα, τὰ μὲν ἀπὸ χρόνων ἤδη ἐν χρήσει ἐν τοῖς ἡμερολογίοις, τὰ δὲ πρῶτον ἤδη εἰσαγόμενα, καθιστῶσι τὸ Ἡμερολόγιον περιζήτητον καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ ἧττον φιλολογικὰς τάξεις τῆς κοινωνίας.

Τί δὲ νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς γαλλικῆς αὐτόχρημα κομψότητος τοῦ ὀγκώδους τούτου τόμου καὶ περὶ τῆς ὡραιότητος τῶν εἰκόνων καὶ τῶν τοπογραφιῶν; Τὸ ἐξωτερικὸν ἀναντιῤῥήτως ἁμιλλᾶται πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν, καὶ τὸ ἔνδυμα δὲν ἐλαττοῦται τῆς πραγματικῆς ἀξίας. Περὶ τοῦ Ἡμερολογίου δὲν δύναταί τις βεβαίως νὰ παρῳδήσῃ τὸ τοῦ μύθου « Οἵα κεφαλὴ καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει! » Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Βρετοῦ εἶναι κατὰ πάντα λόγον ἀξιοσύστατον, ὡς νέον βῆμα πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ κραταιὸν μέσον φωτισμοῦ· διὸ καὶ θαῤῥούντως ἐπικαλούμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν εὔνοιαν τῶν πανταχοῦ ὁμογενῶν, ὅσοι τὴν μὲν βιβλιοθήκην των θέλουσι νὰ κοσμήσωσι δι' ὡραίου βιβλίου, νὰ συντελέσωσι δὲ καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῆς νηπιαζούσης ἡμῶν φιλολογίας. Τί εὐγενέστερον δῶρον δύναταί τις νὰ προσφέρῃ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἂν οὐχὶ τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο, τὸ δελεάζον μὲν τὰς νεάνιδας διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κάλλους, ὠφελοῦν δὲ τοὺς νέους διὰ τῆς πλουσίας ὕλης;

Δὲν θέλομεν νὰ ἀδικήσωμεν τὸ Ἡμερολόγιον, ἐρανιζόμενοι ἐξ αὐτοῦ, ὡς εἴχομεν διάθεσιν, δύο ἢ τρεῖς διατριβάς· καλὸν ὅμως ἐνομίσαμεν, ὡς ἀπόγευμα τοῦ ὅλου, νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα μάθημά τι τοῦ σοφοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κ. Ἐγγέρου περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἔχον ὧδέ πως.

Ἐκ τῆς *Ἡμέρας* τῆς 4/16 Δεκεμβρίου 1865.

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον.

Πάντως « ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον » δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ ἔργον τοῦ ἄγαν φιλοπόνου καὶ φιλοτίμου νέου κυρίου Μαρίνου Π. Βρετοῦ, ὅστις κάλλιστον ἔργον ἐξεργάζεται ἕκτον ἤδη ἔτος, συντάσσων καὶ ἐκδίδων ἀνὰ πᾶν ἔτος « Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον. »

Ὁ κ. Βρετὸς, ἀποκατασταθεὶς ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Γαλλίας, ἐν αὐτῇ τῇ ἑστίᾳ τῶν φώτων τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης, διετήρησε πάντοτε ἁγνὸν καὶ ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας, καὶ πᾶσαν δύναμιν καταβάλλει πάντοτε, ὅπως εὐεργετήσῃ μᾶλλον τὴν πατρίδα του καὶ τὸ ἔθνος του διὰ τῶν φιλοπονημάτων του, ἢ νὰ πορίσηται αὐτῷ κέρδος.

Μηδόλως μιμηθεὶς τοὺς πλείστους ἐκ τῶν ἑλληνοπαίδων, ὅσοι ἄπειρα κατηνάλωσαν ἐν τῇ Δύσει καὶ ἴδια καὶ ἀπὸ τοῦ δημοσίου, καὶ δὲν προσέφερον καμμίαν ὠφέλιμον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πατρίδα των, ὁ κ. Π. Βρετὸς

ἐκ τοῦ ἐναντίου οὐδεμίαν περίστασιν παρέλειψεν ὅπως ὄχι μόνον συνηγορήσῃ εὐγλώττως καὶ πειστικῶς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του καὶ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ πολλῶν ἀξίων πλείστου λόγου συγγραφῶν, ἐχουσῶν πολὺ μὲν τὸ ὠφέλιμον, μεῖζον δὲ τὸ τερπνὸν καὶ ψυχαγωγικὸν, ἐτίμησεν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα.

Τὸ ἔργον, ὅπερ ἀπὸ ἑξαετίας φιλοπονεῖ ὁ κ. Βρετὸς, ἤτοι τὸ « Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιόν » του, μαρτυρεῖ ἀντὶ παντὸς ἄλλου πιστότερον ὑπὲρ τῶν ἀνωτέρω κρίσεων ἡμῶν. Ἐν τῷ « Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ » τοῦ 1866 λ. χ. εἶναι ἀποτεθησαυρισμένη ἡ καλλιτέρα, ἡδυτέρα καὶ ἀναγκαιοτέρα ὕλη. Ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν κατόπτρῳ, δύναται ὁ ἁπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου Ἕλλην νὰ ἴδῃ τὴν πατρίδα του, καὶ νὰ μορφώσῃ τὰς ὑγιεστέρας καὶ ἀσφαλεστέρας πεποιθήσεις περὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς.

Ἐν τῷ « Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ » τοῦ 1866, ὅπερ ἐπεξήλθομεν μετὰ προσοχῆς, εὕρομεν τὰς πλείστας τῶν πληροφοριῶν, ἐχούσας αὐθεντικὸν κῦρος· αἱ βιογραφικαὶ περιλήψεις καὶ ἄλλαι ἐκθέσεις ὑπὸ πολιτικὴν καὶ ἄλλην ἔννοιαν ἥκιστα παραλλάσσουσί που τοῦ πραγματικοῦ καὶ τῆς ἀληθείας. Ταῦτα πάντα βεβαιοῦμεν, ἐν πλήρει γνώσει τῶν ἱστορουμένων περιστατικῶν καὶ προσώπων ὄντες, καὶ κηρύττομεν παῤῥησίᾳ, ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ « Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου » ἐν πολλοῖς ἠδυνήθη νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἰδέας του εὐγενῶς καὶ εὐγνωμόνως πρὸς μίαν παρελθοῦσαν ἐποχήν. Συνεκόμισεν ὡς φιλόπονος μέλισσα ὅ, τι ἐκλεκτὸν καὶ χάριεν, καὶ οὕτως ἀπετέλεσε τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον παρατίθησιν ἄριστον καλλιτέχνημα ὑπὸ τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ὁμογενῶν του.

Εἰς τὸν κ. Μ. Βρετὸν ὀφείλεται πᾶσα ἐμψύχωσις καὶ συνδρομὴ ἀπὸ μέρους παντὸς Ἕλληνος, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐξακαλουθήσῃ φιλοτιμότερον καὶ προθυμότερον τὸ ἐθνικὸν ἀληθῶς ἔργον, οὕτινος τρανὰ δείγματα εὐδοκίμου καὶ εὐστόχου ἐκτελέσεως ἔδωκε μέχρι τοῦδε.

Ἐκ τῆς Ἀληθείας τῆς 16 Δεκεμβρίου 1865.

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866.

Συνιστῶμεν θερμῶς πρὸς τοὺς ἡμετέρους ὁμογενεῖς τὸ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις ἀξιοτίμου ὁμογενοῦς Κ. Μαρίνου Π. Βρετοῦ ἐκδιδόμενον Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον.

Ἡ τυπογραφικὴ φιλοκαλία, ἡ τῆς ὕλης ἐκλογὴ καὶ ποικιλία, αἱ πολυπληθεῖς εἰκονογραφίαι ἀνδρῶν, ὑπὲρ ὧν ἐνδιαφέρεται πᾶς Ἕλλην, ταῦτα πάντα καθιστῶσι τὸ ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ἐπιζήτητον.

Λυπούμεθα διότι ἡ τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἔκτασις δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν ἵνα ἐνδιατρίψωμεν λεπτομερέστερον καὶ διὰ μακροτέρων εἰς τὰ πλεονεκτήματα τοῦ εἰρημένου Ἡμερολογίου, ὅπερ κυρίως εἶναι προσφορώτατον ὡς δῶρον διὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους.

Οὐχ ἧττον συγχαίρομεν ἐκ ψυχῆς τὸν **K. M.** Βρετὸν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ἔργου τιμῶντος τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα.

('Εκ τῆς Ὁμονοίας τῆς 14 Δεκεμβρίου 1865.)

The Greek Almanac for 1866 (1).

We always find a certain amusement, and a little more than amusement, in looking through these curious and handsome volumes, which appear yearly as a sort of advertisement of the Greek nation. We know an English town which (or some enterprising citizen of which) advertises the advantages of itself and its neighbourhood as a dwelling-place, in all places where advertisements can be shown, especially in second-class railway carriages. The Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον goes a step further, and advertises not only a town or a neighbourhood, but a nation. We do not mean that Greece is exactly recommended as a dwelling-place, which perhaps would hardly do till the λησταὶ or κλέφται, whichever they are which are about just now, are got out of the way. Greece may fairly retort that she is not worse than Southern Italy, but Southern Italy is hardly a country which a quiet man would choose for a dwelling-place, and Greece has neither a Pope nor a hostile garrison in the middle of its territory to keep the klephtic pot boiling. But the book is a distinct advertisement of Greece, or rather of the Greek nation — of the scattered Πανελλήνιον rather than of the local Kingdom. We say nothing against the process, which is a perfectly fair one under the circumstances; but it is very amusing nevertheless. It is what we cannot fancy any other nation in Europe doing, whether great or small. Holland or Norway would be as little likely to advertise itself as France or Russia. Greece is perhaps the only country which is possessed by a conscious and outspoken desire to be talked about in other countries. We do not say that the desire is other than natural and praiseworthy; still it is grotesque. Of such a desire the Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον is a natural expression. We do not say a word against it, except that the countenance of Ναπολέων Γ', Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, does not make exactly a pleasant frontispiece for a Greek National Kalendar.

The contents of the volume are of the usual varied sort, perhaps on the whole a little more serious than those of the volume for last year. We have looked in vain for the continuation of the curious autobiography which was begun last year, but which we believe we were wrong in supposing — as the

(1) Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866, ἐκδοθὲν ὑπὸ Μαρίνου Π. Βρετοῦ, ἐν Παρισίοις, rue des Saints-Pères, 19, ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ.

heading certainly led us to believe — to be the life of Mr. Vretos himself. But there is a great deal about various matters, on one matter especially, than which no subject can be more appropriate to a Greek National Kalendar—namely, a defence of the retention of the Old Style by the nations in communion with the Orthodox Church. We are afraid of getting beyond our depth on so abstruse a subject, but, as far as we catch the argument, it is that, if the Eastern reckoning be wrong, still the Gregorian Kalendar itself is not perfectly right, so that the adherents of the one side are hardly entitled to ask the other party to come over to them. Anyhow, when we remember that we ourselves were, out of a stupid fear of the Pope, the last people of Western Europe to adopt the change, we have hardly any business to throw stones. But would the zealous supporters of the Old Style agree to a compromise? When the Gregorian Kalendar was first set forth, and when Catholics adopted the improvement and Protestants resisted it, the Canton of Glarus, being divided between the two religions, was greatly troubled about the matter. Reversing the old story, the Protestants were stiff in their old *mumpsimus* and the Catholics were busy with their new *sumpsimus*. Some moderate men, anxious to avoid extremes either way, suggested that the Canton of Glarus, as a mixed Canton, should do its best to please both sides by splitting the difference.

More interesting than these papers are two addresses translated from the French of M. Egger, on the Greek Language—one delivered before the French Institute, the other before the Philological School of Paris. It is curious to read in Greek addresses which it would be more natural—many people would say easier—to read in French; but this is the shape in which we actually have them before us, and they are worth reading in any shape. M. Egger gives some very good advice, which seems to be taken in good part by a Greek correspondent, who signs himself Φίλιππος Ἰωάννου. M. Egger sets forth clearly the analogy of the modern Greek to the Romance languages, and the consequent vanity of all attempts to restore the ancient tongue. Indeed such attempts show forgetfulness of the fact that the modern dialect, like other modern dialects, preserves very ancient peculiarities, sometimes earlier than the written language. We need not, with M. Fauriel, seek in the tongue of the Pelasgians—if anybody can find the tongue of the Pelasgians—for the loss of the infinitive, which, as M. Egger says, can hardly be due to any foreign influence, and the beginnings of which he traces up as early as the New Testament. But modern Greek certainly preserves forms and usages as old as Sappho and even as Homer, which have dropped out of the later ancient Greek. Thus κάμνω is used in its old Homeric meaning—a meaning quite unknow to the Attic writers. A modern language is sure to be the immediate representative, not of the literary but of the popular variety of the ancient tongue, and therefore, among many corruptions and many foreign importations, it has always a fair chance of retaining vestiges of high antiquity which have existed in popular use alongside of the written language. M. Egger vigorously rebukes the affected Hellenism of many modern Greek writers, and cruelly tells them that what they write is, after all, in its real spirit and idiom, much more French than Greek.

In another part of the volume is something like a contribution to modern history, a sketch of all that went on in Greece from June 1862 to June 1865.

The events themselves one might possibly remember, and some of them it is easy to remember; but who can bear in mind the succession of Ministries which have borne rule in Greece during those three years, and from the end of those three years till now? One would be obliged to keep a private Colenso or a private Babbage, not to throw any doubt upon the facts, but simply to reckon up a mass of figures beyond the powers of ordinary men. It would be much easier to remember the succession of Florentine Priors for any given time, because they at least went in and out at certain intervals. In three years there must have been exactly eighteen sets of them, neither more nor less; but no one can guarantee that Greece, any more than an Australian colony, shall be satisfied with so few as eighteen Ministries in three years. The remark that modern Greek is French at the bottom comes true also in another shape. The political system, like the literature, is imitative, and it therefore does not answer. In one case the object of imitation is France, in the other we suppose it is England; but the weakness of anything purely imitative comes out alike in both cases. An elaborate and very delicately balanced form of government, which has grown up by the force of circumstances in our own country, has borne transplanting into one or two, and only into one or two, of the most advanced among Continental nations. In Italy and Belgium alone can the transplantation of our conventional Ministerial system be said to have really answered. It has vanished in France, it is vanishing in Prussia. Norway and Switzerland have not imitated England, but have developed political systems of their own. Norway especially has contrived to reconcile highly democratic institutions with a large amount of personal power in the King. Such a system suited the circumstances of Norway far better than a blind imitation of England would have done, and it would have been well if Greece too could have worked out something for herself. What Greece wanted was a vigorous, working ruler, whatever his title might be, not a boy King and a succession of phantom Ministers. As it is, Greece is rapidly losing ground in the esteem even of her best friends. The revolution of 1862 and the demeanour of the Greek people for a long time after it drew on Greece the admiration of all Europe. It is a great pity that so much of promise should have come to so little. When, instead of any record of real improvements, every week brings an account of some monstrous outrage on the part of brigands, and, as a supplement, of the rise and fall of some new Ministry, the friends of Greece begin to be tired. Considering the population of the country and the number of changes since the beginning of constitutional government, one is tempted to think that every man in the land must have been a Minister some time or another. It is a pity that among so many politicians it is impossible to find a statesman. And yet it is quite possible that some hidden statesman may still lurk, to whom an incongruous form of government denies opportunities. An able King with personal power might do something; nay, a King who, though not able himself, had the sense to find out the right adviser, might do something; a President safe in his chair for four years or for four months might do something; but the ablest and best-intentioned man in the world can do nothing if, as soon as he has risen to power, he is turned out the next morning by some utterly unintelligible personal intrigue. Possibly, if the Greeks were less clever, they would get on better. To a friend of Greece, and Greece still has

friends, such a record as the present of Ministerial ups and downs is anything but comfortable.

But another part of the volume suggests a more agreeable subject. Again we find a translation of a French essay on Greek subjects, the present being a privately printed paper of M. Lenormant on the Mythology of Modern Greece. He complains that the march of intellect is driving it out, and calls for a Greek Grimm to gather together the fragments before they are altogether lost. He tells one tale at full length, which he heard from an aged priest at Eleusis, more than a hundred years old by his account. It seems that the colossal statue of Dêmêtêr now at Cambridge was reverenced by the modern Eleusinians as Saint Dêmêtra. How an image, as opposed to a correct εἰκών, received such homage among the Orthodox, we know not; but we are told that, when it was taken away, the worshippers of Saint Dêmêtra lamented sorely, believing that the fruitfulness of the Eleusinian plain was gone with her. M. Lenormant tells us, when at Eleusis in 1860, he tried to find out the popular legend on the spot. The young men gave him extracts from a dictionary, a better informed local magistrate referred him to the Homeric hymn itself; it was not till he found the priest a hundred years old that he lighted on the real article, of which we attempt an abridgment.

Saint Dêmêtra was an aged woman of Athens, poor, but full of goods works. She had a daughter of marvellous beauty. A Turkish aga of Epeiros, who was learned in magic, saw her one day combing her long golden hair, and, like Appius :

> Loved her with the accursed love of his accursed race.

Bud she refused all advances, so on Christmas night he broke into Saint Dêmêtra's house and carried off her daughter on a black horse, so swift as to pass from Athens to Epeiros in a few moments. The mother wanders about looking for her daughter, ad finds no comfort till she falls in with a stork. The good old woman had once driven away a ravenous bird from the stork's nest, and the grateful parent remembered the good service. The stork told her that her daughter was carried off by a Turk on a black horse, and promised to guide her on her journey. She wandered on, accompanied by the stork; the weather was cold; no one would help her or take her in, till she fell in with the charitable wife of the equally charitable Hodji-Bashi or local Christian magistrate of Eleusis. This worthy person gives her comfort and help, and she in return blesses the plain of Eleusis, and makes fruitful. The Hodji-Bashi and his wife have a handsome and brave young son, who volunteers to go through the world to seek for the maiden, if when found he may have her for his wife. He sets forth, accompanied by the faithful stork. After a while he sees a great fire, and finds a vast pot boiling surrounded by forty serpents. He lifts up the pot with one hand and puts it down again, on which the serpents surround him, and tell him that, as he can do that, he must certainly be the man destined to carry off a certain damsel who is imprisoned by a magician in a tower hard by, and whom they, the serpents, vainly wished to carry off. The young man is accompanied by the serpents to the base of the tower, which he climbs by help of large nails, taking out those below as he gets higher, lest the serpents should follow. But, having

reached the top, he beckons to them to follow, and kills them one by one. He then enters the tower and finds the daughter of Saint Dêmêtra, and of course falls in love at first sight. The aga then comes in, and the youth and he struggle for three days, the aga having the advantage, of which he liberally avails himself, of changing into all manner of shapes. At length the aga kills the youth, and cuts him into four parts. Exulting in his victory over her champion, he is guilty of another victory over the maiden, whose modesty he has hitherto spared. But the stork knew well what he was about; he flew to a place where there was a certain medicinal herb of such power that, when he brought it and put it between the lips of the murdered youth, his quarters came together again and he arose. Three more days fighting, and the youth is again almost overcome, but he then prays to the Panagia and vows to become a monk; he then overthrows the aga, and the stork finishes the business by pecking out his eyes and pulling out a single white hair from his otherwise black head, on which his life depended. So the young man took the damsel to her mother; he went into a monastery according to his vow; and Saint Dêmêtra went away with her daughter, no one knew whither, but from that day the fields of Eleusis have been fruitful.

The comparative mythologist will easily see how the original legend of Dêmêter and Persephonê has been taken as the groundwork, and has been varied by details from other stories in Greek mythology and from various other quarters, the whole of course being adapted to the condition of Greece under the Turkish yoke. It is certainly as curious a story as we ever came across.

The volume contains the usual amount of illustrations of all kinds, but we think it deals more than usual in Kings, Princesses, and such like, quite unconnected with Greece. But there are also abundance of Greeks, Greek scholars, and friends of Greece. Let us call especial attention to the plate opposite p. 117, containing pictures of two worthies nearer home, who are labelled severally ΔΕΡΒΗΣ and ΒΡΑΙΤ. ΒΡΑΙΤ is looking out of the book in an unconcerned way, while ΔΕΡΒΗΣ in watching him very narrowly, as if trying to make out what he is after and how far he is really in the confidence of those in power. For the benefit of those who have not know these illustrious persons in the flesh, we may add that their comrade ΜΙΛΙΟΣ on the same page is not the member for Wesminster, but Σπύρο-Μίλιος of Chimara in Epeiros, a warrior of the War of Independence and—bathos as it sounds—several times Minister of War to King Otho.

('Εκ τοῦ *Saturday Review* τῶν 3 Μαρτίου 1866.)

Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐξεδόθη τὸ ἕκτον ἤδη συλλογὴ ἀξιόλογος μυρίων πραγμάτων, ἀφορώντων τὴν Ἑλλάδα, τερπνῶν πολλαχοῦ, καὶ χρησίμων μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον διά τε τὴν παροῦσαν γενεάν, πολυτίμων δὲ διὰ τὴν μέλλουσαν. Τὸ πόνημα τοῦ Κ. Μ. Βρετοῦ, ὅπερ εἶναι μᾶλλον περιοδικὸν σύγγραμμα ἐτήσιον, ἐπιγράφεται μὲν Ἡμερολόγιον, διότι ἐν αὐτῷ εὑρίσκει τις τὸ ἑορτολόγιον τοῦ ἔτους, τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις καὶ τὰ παρεπόμενα τῶν ἡμερολογίων συντεταγμένα ὑπὸ εἰδικῶν δι' αὐτὰ ἀνδρῶν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπεικόνισις τῆς παρούσης ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν μετ' αὐτῆς ὁπωσδήποτε ἀναμιγέντων ξένων προσώπων καὶ ἐθνῶν αἰσθήματα καὶ φράσεις τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, φόβοι καὶ δεισιδαιμονίαι αὐτῶν, ἡρωϊκὰ ᾄσματα αὐτῶν, καὶ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄξιον λόγου εἰς τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας Ἕλληνας περὶ τῆς πατρίδος των καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, εὑρίσκονται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ φιλογενοῦς καὶ ἀκαμάτου Κ. Μαρίνου Π. Βρετοῦ. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ ἀξίας τὸ βιβλίον, δεδεμένον κομψότατα ἐν τοῖς βιβλιοδετείοις τῶν Παρισίων, χρησιμεύει καὶ ὡς κόσμος ἀξιόλογος τῆς τραπέζης, ἢ τῆς βιβλιοθήκης, παντὸς φιλομούσου καὶ φιλογενοῦς Ἕλληνος.

Ὡς τοιοῦτον λοιπὸν τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Κ. Μαρίνου Βρετοῦ, καίτοι μὴ ἔχον ἀνάγκην συστάσεως, καίτοι ἡμεῖς ἐρχόμεθα τελευταῖοι εἰς βιβλιοκρισίαν αὐτοῦ, τὸ συσταίνομεν εἰλικρινῶς καὶ θερμῶς, καὶ παρακαλοῦμεν τὰς εὐγενεῖς κυρίας τῆς Ἑλλάδος καὶ πάντα φιλογενῆ Ἕλληνα νὰ ἀποκτήσῃ τὸ ἀξιόλογον τοῦτο σύγγραμμα, ἐνισχύων οὕτω τὸν ἐκδότην εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ ἔργου, τιμωμένου φράγκων 15, καὶ πωλουμένου ἐν Παρισίοις μὲν εἰς Rue des Saints-Pères, 19, καὶ παρὰ τῷ ἐκδότῃ, 8, Rue Miroménil· ἐν Ἀθήναις δὲ παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημ. Κωνσταντίνου, ὁδῷ Αἰόλου, ἀρ. 22.

(Ἐκ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ πονήματος ἡ Ἄρτεμις.)

Griechischer Nationalkalender. Der bereits seit 1861, anfänglich in Athen, dann in Paris erschienene „Nationalkalender" (Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον), unter der Redaction des Griechen P. Bretos in Paris, ist auch wieder auf das Jahr 1866 theils ebendaselbst (rue des Saints-Pères, 19, und rue de Miroménil, 8), theils in Athen erschienen, und zwar in einer doppelten Ausgabe zu sechs und zu 15 Franken, je nach der Beschaffenheit des Einbands und der sonstigen äußeren Ausstattung. Meistentheils sind die einzelnen Artikel Originalaufsätze, übrigens zunächst nur für Griechen selbst be-

rechnet; denn der Nationalkalender verfolgt hierbei offenbar wahrhaft nationale Zwecke im Interesse einer politischen und nationalen Wiedergeburt des griechischen Volks und der Zusammengehörigkeit aller griechischen Stämme. Indeß kann dazu die wissenschaftliche Belehrung und Aufklärung des Volkes allein nicht genügen, vielmehr muß neben der Ausbildung des Geistes und der Vermehrung des Wissens, wofür namentlich im Königlich Griechenland durch Schulanstalten unter dem Einfluß des übermäßigen Hanges und Dranges der griechischen Jugend nach Bildung in wahrhaft gefährlicher Weise bis zum Ueberreitz einer gesunden Hypertropie gesorgt ist, in höherem Grade als dies zur Zeit geschehen fur die sittlichreligiöse Erweckung und Wiedergeburt des Volkes Sorge getragen werden. Daß dazu auch dort die Presse das ihrige beitragen kann, versteht sich von selbst; daß aber zu solcher Höhe des Bewußtseins der vorliegende „Nationalkalender" sich noch nicht hat erheben können, darf nicht in Abrede gestellt werden. Dagegen bietet er in seinem neuesten Jahrgang auch außerhalb der Kreise griechischer Leser denen, die der griechischen Sprache mächtig und außerdem einem gewissen Interesse an Griechenland im allgemeinen und in einzelnen Beziehungen seines Staats- und Volkslebens, seiner öffentlichen und politischen Geschichte, seines litterarischen und Culturlebens noch zugänglich sind, manchen Stoff und vielseitigen Anlaß zur Belehrung und Aufklärung. Ein großer Vorzug des „Nationalkalenders" ist es in diesem Betracht, daß er ein lebendiges Bild der gewaltig fortschreitenden Reinigung und Veredlung der neugriechischen Sprache in den einzelnen Artikeln darstellt, so daß er in diesem Sinne auch für den Ausländer zugänglicher werden muß. Wir erwähnen im einzelnen, daß mehrere seiner Mittheilungen die Statistik und die neueste Geschichte des Konigreichs Griechenlands, sowie die neugriechische Sprache in eingehender Weise zum Gegenstand haben, und daß er in einer reichhaltigen alphabetischen Zusammenstellung biographisch-litterarischer Notizen über politisch und litterarisch bekannte oder denkwürdige Persönlichkeiten des neuen Griechenlands einen schätzenswerthen Beitrag zur Litteratur- und Völkergeschichte der Gegenwart gewährt. Zugleich sind diesen biographischen Mittheilungen Porträts der einzelnen Persönlichkeiten beigegeben, und außer diesen Porträts enthält der illustrirte Theil des Nationalkalenders eine Anzahl architektonischer, topographischer und ähnlicher Ansichten, meistentheils aus Griechenland, alles in höchst geschmackvoller Ausstattung. Ἐκ τῆς Γερμανικῆς Ἐφημερίδος Das Ausland τῆς 20 Μαρτίου 1866.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ. — Τοῦ ἀπὸ τοῦ 1861 κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν Ἀθήναις εἶτα δὲ ἐν Παρισίοις δημοσιευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἕλληνος Μαρίνου Π. Βρετοῦ συνταττομένου ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου ἐξεδόθησαν καὶ πάλιν διὰ τὸ ἔτος 1866 αὐτόθι (Rue des Saints-Pères, 19, καὶ Rue de Miroménil, 8), καὶ ἐν Ἀθήναις δύω ἐκδόσεις, ὧν ἡ μὲν τιμᾶται ἀντὶ ἕξ, ἡ δὲ πρὸς 15 φραγ. ἀναλόγως τοῦ περιδέματος καὶ τῆς λοιπῆς ἐξωτερικῆς διασκευῆς. Τὰ πλεῖστα ἐν αὐτῷ ἄρθρα διαλαμβάνουσι πρωτότυπα θέματα ἰδίως μόνον αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ἀφορῶντα· καθότι τὸ ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον ἐπιδιώκει ἀναντιῤῥήτως καθαροὺς Ἑλληνικοὺς σκοποὺς ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἑνώσεως πασῶν τῶν Ἑλλη-

νικῶν φυλῶν. Ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ πρὸς τοῦτο μόνη ἡ ἐπιστημονικὴ παιδεία καὶ φώτισις τοῦ λαοῦ· ἐξ ἐναντίας πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ αὔξησιν τῶν γνώσεων, περὶ ὧν ἰδιαιτέρως ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ὑπαρχόντων Σχολείων ἕνεκα τοῦ πρὸς τὴν παιδείαν ὑπερμέτρου ζήλου τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας ἐλήφθη μεγαλειτέρα τοῦ δέοντος φροντὶς, πρέπει μᾶλλον ἢ πρότερον νὰ συλλογισθῶσι περὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐθνικῆς παγιώσεως καὶ ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὅτι καὶ ἐκεῖ ὁ τύπος δύναται νὰ συντελῇ πρὸς τοῦτο, οἴκοθεν ἐννοεῖται. Ἀλλ' εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ προκείμενον « ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον » δὲν ἔχει ταύτην τὴν ἀποστολήν. Οὐχ ἧττον ὅμως τὸ τοῦ τελευταίου ἔτους παρέχει καὶ ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν ἑλλήνων ἀναγνωστῶν πρὸς τοὺς κατόχους τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοὺς περὶ Ἑλλάδος καθόλου καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς πολιτείας, περὶ τῆς κοινῆς καὶ πολιτικῆς ἱστορίας, περὶ τῆς φιλολογίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς ἐνδιαφερομένους ἱκανὴν ὕλην μαθήσεως. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο μέγα πλεονέκτημα τοῦ ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, ὅτι ἐν ἑκάστῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ ἀπεικονίζεται ζωηρότατα ὅ,τι καθαρὸν καὶ τέλειον, πρὸς ὃ ἰσχυρῶς ἡ νεοελληνικὴ γλῶσσα προβαίνει· ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἦναι τοῖς ξένοις μᾶλλον εὐπρόσιτον. Ἰδίᾳ ἀναφέρομεν ὅτι πλεῖσται τῶν κοινοποιήσεων αὐτοῦ λεπτομερῶς περὶ τῆς στατιστικῆς καὶ τῆς νέας ἱστορίας τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, πραγματεύονται, καὶ ὅτι διὰ τῶν πλουσίων καὶ ἀλφαβητικῶν κατατεταγμένων βιογραφικῶν καὶ φιλολογικῶν σημειώσεων ἐπὶ τῶν τῆς νέας Ἑλλάδος γνωστῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν, τὸ περίεργον, παρέχει ἐχέγγυα ἀνεκτιμήτου συνδρομῆς τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Συνάμα δὲ προσετέθησαν ταῖς εἰρημέναις βιογραφίαις καὶ εἰκόνες τῶν βιογραφουμένων ἀνδρῶν. Παρεκτὸς δὲ τούτου εὑρίσκει τις ἰδιαιτέρως πλῆθος ἀρχιτεκτονικῶν, τοπογραφικῶν, καὶ πληθὺν ἄλλων ἑλληνικῶν καὶ δὴ καλλιτεχνικωτάτων εἰκονογραφιῶν.

(Μετάφρασις τοῦ ἀνωτέρω ἄρθρου.)

ΑΝΑΛΟΓΙΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

Χρυσός.

Εἰκοσάδραχμον	17 φρ.	90 ε.	

Ἄργυρος.

Τάληρον, 5 δραχμῶν	4 »	47 »
Δραχμή, 100 λεπτῶν	— »	90 »

Χαλκός.

Δεκάλεπτον . Πεντάλεπτον. Δίλεπτον . . Λεπτόν . . . } κέρματα τῆς δραχμ., ἰσοδυναμοῦντα πρὸς 10, 5, 2 καὶ 1 λεπτά.

ΑΝΑΛΟΓΙΑ

ΞΕΝΩΝ ΤΙΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΡΑΧΜΗΝ.

Φράγκον	1 δραχμ.	11 λεπτά.
Πεντάφραγκον	5 »	58 »
Εἰκοσάφραγκον	22 »	32 »
Σφάντσικον	— »	92 »
Σελίνιον	1 »	28 »
Λίρα στερλίνα	28 »	12 »
Ἀργυροῦν ῥούβλιον	4 »	41 »
Τάλ. Αὐστριακὸν	5 »	78 »
Ὁλλανδ. φλωρ.	13 »	— »
Αὐστριακὸν φλωρ.	13 »	6 »

(Νομίσματα τῆς Δανίας.)

Φριδερίκειον χρυσοῦν	23 »	5 »
Rigsdaler (τάληρον)	3 »	12 »
Μάρκ (1/6 τοῦ ταλήρου)	— »	52 »

Αὕτη εἶναι ἡ ἐπίσημος ἀναλογία, ἥτις σπανιώτατα τηρεῖται. Οὕτω λ. χ. τὸ πεντάφραγκον κυκλοφορεῖ ἀντὶ 5 δραχμ. καὶ 60 λεπτὰ, τὸ εἰκοσάφραγκον ἀντὶ 22 δραχμ. καὶ 40 λεπτὰ, ἡ λίρα στερλίνα ἀντὶ 28 καὶ 30, τὸ Αὐστριακὸν τάληρον ἀντὶ 5 καὶ 80 καὶ τὸ σφάντζικον ἀντὶ 95 λεπτῶν. — Εἰς τὴν ἐπισήμως ὁρισθεῖσαν ἀξίαν των λαμβάνουσιν αὐτὰ τὰ Ταχυδρομεῖα, τὰ Ταμεῖα καὶ ἡ Τράπεζα.

Ifart lith

ΡΟΔΟΔΑΦΝΗ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Α

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Β'. Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας. Ἐγεννήθη τὴν 17/29 Ἀπριλίου 1818, διεδέχθη τῇ 8 Φεβρουαρίου (2 Μαρτίου) 1855 τὸν πατέρα του Νικόλαον Α'. Ἐστέφθη τῇ 36 Αὐγούστου (7 Σεπτεμβρίου 1856.) Ἴδε σελίδα 1.

ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ (Νικόλαος). Ἐγεννήθη τῷ 1799 ἐν Ξηροκρήνῃ (Κουρουτζεσμὲ) τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ πατρὸς μὲν τοῦ Σταυράκη Ἀριστάρχου, μεγάλου διερμηνέως τῆς ὑψηλῆς Πύλης καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Βλαχίας, ἀνδρὸς λίαν ἐξόχου καὶ φιλογενοῦς, καταγομένου κατά τινα οἰκογενειακὴν παράδοσιν ἀπὸ Ἰωάννην τὸν Τσιμισκῆν, μητρὸς δὲ τῆς Σοφίας Ἀριστάρχου, ἥτις, πρώτη καὶ μόνη τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν γυναικῶν, ἔλαβε τὸ ἀνώτατον τῆς Τουρκίας παράσημον, ἤτοι τὴν ἀδαμαντοκόλλητον εἰκόνα τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ-Μετζίτου. Αὕτη μετὰ τὸν πρόσφατον θάνατόν της παρεχωρήθη τῇ εὐγενεστάτῃ κυρίᾳ Μαρίᾳ Ἀριστάρχῃ, συζύγῳ τοῦ μεγάλου λογοθέτου.

Ὁ νέος Νικόλαος βάσιν στερεὰν τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ ἔσχε τὴν πατρῴαν εὐσέβειαν. Ἐμαθήτευσε δὲ παρὰ τοῖς δεινοῖς Ἑλληνισταῖς, Γεωργίῳ Σερουΐῳ καὶ Κωνσταντίνῳ Λογάδῃ, ὧν τὸ κλέος εὐρὺ καὶ ἀκμάζον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν, συμμαθητὰς ἔχων τοὺς ἡγεμονόπαιδας Σούτσους. Ἐκπαιδευθεὶς δὲ καὶ περὶ τὰ Γαλλικὰ, τὰ Ἰταλικὰ καὶ τὰς ἐπιστήμας, μετέβη εἰς Βουκουρέστιον τῷ 1818 ὡς σφραγιδοφύλαξ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Σούτσου. Εὐνοούμενος δὲ παρ' αὐτοῦ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἑλκύσῃ καὶ τὴν ἀγάπην τῶν ἐπιτοπίων ἀρχόντων, ἥτις ἔμελλε νὰ τῷ χρησιμεύσῃ μετὰ ταῦτα. Ὅτε δὲ τῷ 1821 ἐξεῤῥάγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, πρῶτον μὲν συνώδευσε μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Αὐστρίας τὴν φεύγουσαν οἰκογένειαν τοῦ Ἡγεμόνος, εἶτα δὲ ἔσπευσε, προσκληθεὶς, νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καθ' ὑψηλὴν δὲ

διαταγὴν σταλεὶς μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῷ 1822 ἐξόριστος εἰς Βωλοῦν τῆς Γαλατίας, εἶχε τὸ δυστύχημα νὰ ἴδῃ μετ' οὐ πολὺ τὸν προσφιλῆ καὶ ἐπάξιόν του πατέρα δολοφονούμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Καὶ οὗτος ὁ ἀξιότιμος καὶ μὴ ὡς δεῖ ἐκτιμηθεὶς ἄχρι τοῦδε παρά τινων ἀνὴρ, ὁ καὶ τελευταῖος μέγας διερμηνεὺς μεταξὺ τῶν Φαναριωτῶν χρηματίσας, θῦμα τότε ἔπεσεν ὑπὲρ τοῦ γένους, ὡς καὶ μυρίοι ἄλλοι ἔνδοξοι ὁμογενεῖς ὧν ἡ ἱστορία ἀπηθανάτισε τὰ ὀνόματα, καὶ λαμπρῶς τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος ἐξεπλήρωσε!

Ὁ Ν. Ἀριστάρχης πρὸς λήθην τοῦ παρελθόντος καὶ προπαρασκευὴν τοῦ μέλλοντος ἠσχολεῖτο ἔκτοτε νυχθημερὸν περὶ τὴν ἐκμάθησιν τῆς ὀθωμανικῆς γλώσσης, πειθόμενος εἰ τὰς προτροπὰς πατρικοῦ τινος οἰκείου, Χοτζᾶ Νικόλα. Ἡ πολύμητις αὐτοῦ καὶ ἔξοχος μήτηρ κατώρθωσεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1823 τὴν ἐκ τῆς ὑπερορίας κάθοδον αὐτοῦ. Χάρις δὲ εἰς τὰς συστάσεις τῶν ἐν τοῖς Κρατοῦσι πατρικῶν αὐτοῦ φίλων εἰσήχθη τότε εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὡς γραμματεὺς ἰδιαίτερος καὶ μυστικοσύμβουλος τοῦ περιβοήτου Σουλτὰν Μαχμούτη. Προσεκολλήθη δὲ εἰς τὸν τότε μέγα ἰσχύοντα αὐλάρχην, εἶτα δὲ ἀρχιναύαρχον Ἀχμὲτ Φεβζῆ Πασᾶν, καὶ διαμείνας ἀφωσιωμένος αὐτῷ μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ἰσχυροῦ τούτου προστάτου (1839) προσεπάθει νὰ μεταχειρίζηται τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιῤῥοὴν πρὸς ἐπίτευξιν σχεδίων κοινωφελῶν. Συνάμα δὲ κατὰ τὸ 1824 ὠνομάσθη δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος μέγας λογοθέτης τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἤτοι μεσάζων μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, τοῦθ' ὅπερ ἦτο τὸ ἀνώτατον καὶ μόνον πολιτικὸν ἀξίωμα τὸ διασωθὲν μετὰ τὴν κατάκτησιν.

Τὴν θέσιν ταύτην, λείψανον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἀνύψωσεν εἰς μεγάλην περιωπὴν, ἀναδειχθεὶς ἀείποτε θερμὸς συνήγορος τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ κλήρου, τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν προνομίων τοῦ ἔθνους. Ἡ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διατριβή του ἔφερεν αὐτὸν συνεχῶς ἐνώπιον τῆς Α. Μ., ἥτις κατιδοῦσα τὴν ἀγχίνοιαν καὶ κρίσιν αὐτοῦ ἐνεπιστεύετο αὐτῷ πολλάκις ἀποστολὰς ἀκανθώδεις καὶ μάλιστα πρὸς τὰς πρεσβείας τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Οὕτως ἡ ἐν Χουνκιὰρ Ἰσκελεσῆ μετὰ τῆς Ῥωσσίας συνθήκη διεπραγματεύθη κατ' αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν διὰ τοῦ Ν. Ἀριστάρχου ἐν τῇ κατὰ τὸ Νεοχώριον οἰκίᾳ, ἣν ἐδωρήσατο αὐτῷ τούτου ἕνεκα ὁ Σουλτὰν Μαχμούτης μετὰ ταῦτα.

Ἀποτυχούσης δὲ τῆς εἰς Πετρούπολιν σταλείσης πρεσβείας τοῦ Χαλὶλ Πασᾶ, συνοδευομένου ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Βογορίδου Βέη, πρὸς τακτοποίησιν τῆς χρηματικῆς ἀποζημιώσεως τῶν τοῦ πολέμου ἐξόδων, συνεπείᾳ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης, ἐστάλη πρέσβυς τῷ 1833 πρὸς Νικόλαον τὸν Α' αὐτοκράτορα Ῥωσσίας ὁ εἰρημένος Ἀχμὲτ Φεβζῆ Πασᾶς, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ὡς σύμβουλον τῆς πρεσβείας τὸν Ν. Ἀριστάρχην. Ἡ νέα

αὕτη πρεσβεία κατώρθωσεν ὥστε καὶ ἡ τοῦ πολέμου ἀποζημίωσις νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ μέγα μέρος καὶ αἱ φιλικαὶ σχέσεις τῶν δύω ὁμόρων Κρατῶν νὰ συσφιγχθῶσιν ἔτι μᾶλλον. Τότε δὲ ὁ Ν. Ἀριστάρχης ἔλαβε παρὰ μὲν τοῦ Σουλτάνου τὸ παράσημον Νισὰν Ἰφτιχὰρ αης τάξεως, πρῶτον ἤδη εἰς χριστιανὸν ὑπήκοον ἀπονεμόμενον, παρὰ δὲ τῆς Ῥωσσίας ἀδαμαντοκόλλητον τὸν σταυρὸν τῆς Ἁγίας Ἄννης. Αἱ δύω δὲ αὐλαί, ἡ μὲν ὡς κυρίαρχος, ἡ δὲ ὡς προστάτις, ὠνόμασαν τῷ 1834 τὸν Ν. Ἀριστάρχην ἀντιπρόσωπον (Καπουκεχαγιᾶν) τῆς Βλαχίας εἰς Κωνστατινούπολιν, καὶ ὡς τοιοῦτος μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἡγεμονείαν ταύτην προσήνεγκε, πολλαπλασιάσας τὸ Βλαχικὸν ἐμπορικὸν ναυτικόν, διατηρήσας ἀνέπαφα τὰ προνόμια τῆς Ἡγεμονείας καὶ ἐπαυξήσας αὐτά.

Ταῦτα δὲ πάντα κατώρθωσε χάρις εἰς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα καὶ τὰς μετὰ τῶν κρατούντων καθημερινὰς αὐτοῦ σχέσεις. Ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην εὐκλεῶς ἀντιπροσωπεύσας τὴν Βλαχίαν, ἥτις ἀγνωμόνως λίαν προσηνέχθη πρὸς αὐτὸν ἀρνηθεῖσα αὐτῷ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπότισιν τοῦ μισθοῦ του, ἀντικατέστη τῷ 1859 ὑπὸ τοῦ Κ. Νέγρη, δυνάμει τῆς ἐν Παρισίοις συνομολογηθείσης τῷ 1858 συνθήκης, καθ' ἣν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Παραδουναβίων Ἡγεμονιῶν ἔδει τοῦ λοιποῦ νὰ ὦσιν ἰθαγενεῖς καὶ αὐτόχθονες. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτη τῷ 1839 ὁ φιλόλαος καὶ φιλοδίκαιος διάδοχος αὐτοῦ ηὐνόει τοσούτῳ μᾶλλον τὸν Ν. Ἀριστάρχην, καθ' ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἔμαθε νὰ ἐκτιμᾷ αὐτόν. Τότε δὲ διεῖπε τὰ πράγματα τοῦ Κράτους ὁ δεινὸς πολιτικὸς ἀνὴρ Ῥεσὶτ πασᾶς, ὅστις προσείλκυσε πρὸς ἑαυτὸν μέχρι θανάτου τὸν Ν. Ἀριστάρχην, οὗτινος ἀνεγνώριζε τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν του.

Τοῦ μοναστηριακοῦ ζητήματος ἀναφανέντος τῷ 1845, διωρίσθη ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴ ἧς μέλος ἦν καὶ ὁ Ν. Ἀριστάρχης, ὅστις κατέπεισε τὰ λοιπὰ μέλη νὰ παραδεχθῶσι σχέδιον, καθ' ὃ τὰ κυριαρχικὰ πατριαρχεῖα ὑπεχρεοῦντο νὰ πληρόνωσιν ἐτησίως εἰς τὰς Ἡγεμονείας φλωρία Ὀλλανδικὰ 60,000 καὶ νὰ νέμωνται ἀνεπηρεάστως πάντα τὰ λοιπὰ εἰσοδήματα τῶν μοναστηριακῶν γαιῶν. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἀπεκρούσθη παρ' ἐκείνων πρὸς ὄφελος τῶν ὁποίων ἐπροτάθη, ἤτοι παρὰ τῶν κυριαρχικῶν μελῶν. Συνοδεύσας τὸν Σουλτάνον κατὰ τὴν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν περιοδείαν αὐτοῦ τῷ 1847, συνίστα εἰς τὴν μέριμναν τῆς Α. Μ. τὰ παράπονα καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων, Χριστιανῶν τε καὶ μή, καὶ μεγάλως τότε πάλιν ὠφέλησε τοὺς πάντας.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐπέστη τὸ τοῦ Ἁγίου Τάφου ζήτημα, καταιγίδα ἐπαπειλοῦν. Ἐπροσπάθησε νὰ μείνῃ ἁπλοῦς θεατής, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀπήτησεν ἵνα διορισθῇ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, ἐν ᾗ παρευρίσκοντο ὁ Ἐμὴν Μουχλῆς Ἐφένδης, ὁ Κ. Βότας καὶ ὁ Βορές. Ἀντέπραξε μὲν ὅσον ἠδύνατο εἰς

τὰ σχέδια τοῦ προσηλυτισμοῦ, ὑπερησπίσθη τὸ ἐπὶ τῶν Ἁγίων Τόπων ἀπαράγραπτον δικαίωμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὅπερ εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ἤδη καὶ διὰ Χαττίου Σουλτανικοῦ ἐκδοθέντος μερίμνῃ τοῦ φιλογενοῦς Παναγιώτου Νικοσίου, τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς τῆς ΙΖ'. ἑκατονταετηρίδος.

Πλὴν εἰς μάτην, ἡ κλεὶς τῆς ἐν Βηθλεὲμ Ἐκκλησίας ἐπέπρωτο νὰ ἀνοίξῃ τὸν αἱματηρὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον! Πρόδρομος τοῦ πολέμου τούτου ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρίγκηψ Μέντσικοφ μεθ' οὗ ὁ Ἀριστάρχης Βέης, διαταγῇ τῆς Υ. Πύλης, εἶχε σχέσεις διπλωματικάς, ἀγωνιζόμενος νὰ συνάψῃ τὰ διεστῶτα. Ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐξεῤῥάγη, καὶ φοβούμενος τὴν ὀργὴν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων, ἀπεμακρύνθη, ἀδείᾳ τοῦ Σουλτάνου, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ Μάϊον τοῦ 1853, καὶ ἐπὶ δύω ἔτη ἐπεσκέφθη τὸ Βουκουρέστιον, τυχὼν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, τὴν Βιέννην, εὐμενῶς δεξιωθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ ὑπουργείου, τὸ Βερολῖνον, ἔνθα ἐπεριποιήθη πολὺ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὴν Βενετίαν. Ἁπανταχοῦ οἱ μὲν ξένοι ἐθαύμαζον τὴν πεῖραν αὐτοῦ περὶ τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἀνατολῆς· οἱ δὲ ὁμογενεῖς περιέθαλπον καὶ ἐτίμων αὐτόν.

Τέλος πάντων τῷ 1855 προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, τῇ μεσολαβήσει τῶν ἐξόχων φίλων αὐτοῦ Φουὰτ Πασᾶ καὶ Ἀαλῆ Πασᾶ, ἵνα επανακάμψῃ εἰς τὴν φίλην αὐτοῦ πατρίδα, καὶ ἔλαβεν ἀμέσως δείγματα τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας καὶ τῆς τῶν κρατούντων ἐμπιστοσύνης. Ἐφ' ᾧ καὶ τῷ ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τοῦ Μετζιδιὲ Α' τάξεως, ὁ Α' βαθμὸς τῆς Α' κλάσεως τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, ἰσόβιος ἐτησία ἐπιχορήγησις, καὶ ὡς ἐπισφράγισμα ἡ θέσις μέλους τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου τοῦ κράτους ἣν διετήρει ἐν ὅσῳ ἔζη, ὑπερασπιζόμενος τοὺς ἀδικουμένους, ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος καὶ ἐθνικότητος.

Γενομένων κατὰ τὸ 1860 τῶν κανονισμῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων, προεῖδε μὲν ἔκτοτε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν ἔπαυσε κηδόμενος ὑπὲρ τῶν προνομίων τῆς ἐκκλησίας, ἅπερ δυστυχῶς κατεπατήθησαν σοβαρῶς εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ μόνος μεταξὺ πολλῶν ἐμάχετο καὶ διεμαρτυρεῖτο.

Ἅμα δὲ ἀνεφύη καὶ τὸ πολυθρύλλητον Βουλγαρικὸν ζήτημα, ἐθεώρησεν ὁ Ἀριστάρχης Βέης ἀναγκαῖον νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν συγκρότησιν συνόδου πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων πρὸς σύνταξιν τῶν 15 παραχωρήσεων, καὶ τὴν ἔκδοσιν Χαττίου Σουλτανικοῦ ἐπικυροῦντος τὰς 15 παραχωρήσεις, αἵτινες εἰλικρινῶς καὶ συνετῶς ἐφαρμοζόμεναι ἤθελον σβύσει τὸ Βουλγαρικὸν ζήτημα, ὅπερ τόσον δυσαρέστως καὶ ἡ Τουρκία καὶ αἱ μεγάλαι Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις διεπραγματεύθησαν, καὶ συνδιαλλάξει τοὺς κοινὰ συμφέροντα ἔχοντας ὁμοδόξους λαούς, οἵτινες σύνθημα ὀφείλουν νὰ ἔχουν τὴν

ἕνωσιν καὶ ὁμόνοιαν, καὶ οὐχὶ τὰς κοινοβλαβεῖς, λυπηρὰς καὶ ἐπαράτους διχονοίας των!

Αἱ ξέναι αὐλαί, ἐπίσης ἐκτιμῶσαι τὴν διπλωματικὴν ἀξίαν καὶ τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἀνδρός, ἀπένειμαν αὐτῷ ἡ μὲν Γαλλία τὸν σταυρὸν ἀξιωματικοῦ τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ἡ δὲ Ῥωσσία, πλὴν τοῦ τῆς Ἁγίας Ἄννης καὶ νομισματόσημόν τι χρυσοῦν, ἡ δὲ Πρωσσία τὸν σταυρὸν τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀετοῦ· πολλοὶ δὲ βασιλεῖς ἔπεμψαν αὐτῷ ταμβακοθήκας ἀδαμαντοκολλήτους καὶ διάφορα ἄλλα δῶρα καὶ αὐτόγραφα.

Ἰδού τινα τοῦ πολυκυμάντου καὶ μακροῦ πολιτικοῦ σταδίου τοῦ Νικολάου Ἀριστάρχου Βέη, ὅστις, κατά τινα βιογραφίαν αὐτοῦ δημοσιευθεῖσαν πρό τινος καιροῦ ἐν τῷ Γαλλικῷ λεξικῷ τοῦ Βαπερῶ, ἔλαβε μέρος εἰς ἁπάσας τὰς μεγάλας ἐσωτερικὰς ἢ ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Τουρκίας, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἀπὸ πεντηκονταετίας περίπου. Ὁ δὲ ἰδιωτικὸς αὐτοῦ βίος, καίτοι ἄξιος πολλῶν ἐπαίνων, ἀλλ' ὅμως ὑπεκφεύγει τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος δοκιμίου. Ἀρκούμεθα μόνον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρχων λογοθέτης ἦτον ἀνὴρ λίαν εὐσεβής, εὐπροσήγορος, ἔντιμος, φιλοδίκαιος, πλήρης ἐκτάκτων προτερημάτων, εἰς ἄκρον δημοτικὸς εἴς τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικόν, φιλόπτωχος, ἐλεήμων καὶ γενναιότατος. Ἡ οἰκία του ὑπενθύμιζε τὴν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ ἦτο τὸ γενικὸν καταφύγιον τῶν πασχόντων καὶ ἀδικουμένων! Τούτου ἕνεκα χριστιανοί, Μωαμεθανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι ἀνεξαιρέτως τὸν ἠγάπων, ἐσέβοντο, καὶ ἐσυμβουλεύοντο, καὶ ἐθρήνησαν ὁμοθυμαδὸν τὸν θάνατον τοῦ Νικολάου Ἀριστάρχου Βέη ὡς γενικὴν καὶ ἐθνικὴν συμφοράν.

Ἀναγκασθεὶς χάριν τῆς ὑγείας του νὰ μεταβῇ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνεστῶτος χειμῶνος εἰς Αἴγυπτον, ἠξιώθη τιμῶν καὶ φιλοξενίας ὄντως ἡγεμονικῶν παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Δυστυχῶς ὅμως οὔτε τὸ εὐκραὲς κλῖμα τοῦ Καΐρου, οὔτε ἡ ἔκτακτος περίθαλψις τῶν συγγενῶν, φίλων καὶ ἰατρῶν του ἠδυνήθησαν νὰ ἀναχαιτίσωσι τὸν σκληρὸν θάνατον, καὶ οὕτως ἀπεβίωσεν ἐν Καΐρῳ τῇ 1/13 Φεβρουαρίου 1866.

Ἡ μὲν Α. Υ. ὁ Ἰσμαὴλ Πασᾶς, φιλοφροσύνῃ φερόμενος, ἐτέλεσε τὴν κηδείαν του δι' ἐξόδων τοῦ κράτους μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ παρατάξεως, παρουσίᾳ τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν, τοῦθ' ὅπερ δὲν εἶχε συμβῇ ἀκόμη διὰ Χριστιανόν, καὶ ἀποδεικνύει τὴν πρόοδον τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀνατολῇ τῇ παλαιᾷ καὶ περιδόξῳ ἑστίᾳ των.

Ἡ δὲ Α. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νέας Ῥώμης, φιλίᾳ καὶ εὐγνωμοσύνῃ φερόμενος πρὸς τὸν ἀποθανόντα, ἠθέλησε νὰ τελέσῃ μεθ' ἁπάσης τῆς ἱερᾶς Συνόδου τὸ μνημόσυνόν του ἐν τοῖς πατριαρχείοις, ἔνθα πλῆθος συγγενῶν, φίλων καὶ ὁμογενῶν συνέρρευσε καὶ ἔνθα ἀξιόλογος καὶ κατανυκτικώτατος λόγος ἐξεφωνήθη παρὰ

τοῦ μεγάλου ἱεροκήρυκος τῆς ἐκκλησίας, ἀρχιμανδρίτου κυρίου Κλεοβούλου.

Τὰ κυριώτερα ἀπομείναντα τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀγαθωτάτου τούτου ἀνδρὸς μέλη εἰσὶν οἱ δύω του ἀδελφοί, ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ, ὁ γαμβρός του Κονεμένος Βέης, ἐπιτετραμμένος τῆς Ὑ. Πύλης ἐν Πετρουπόλει, καὶ οἱ τρεῖς υἱοί του Σταυράκης, Δημήτριος καὶ Γρηγόριος, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐνασχολεῖται καὶ διακρίνεται ἰδίως περὶ τὰ ἐθνικὰ καὶ φιλολογικά, ὁ δὲ δεύτερος εἶναι βος γραμματεὺς τῆς Ὀθωμανικῆς πρεσβείας ἐν Παρισίοις, καὶ ὁ τρίτος αος διερμηνεὺς τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Κρήτης. Ἴδε Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1866, σελίδα 80. Δ.

Β

ΒΑΛΤΙΝΟΣ (Γεώργιος). Ἐγεννήθη ἐν Χαλικιοπούλοις τοῦ Βάλτου τὸ 1775· ἡ δὲ οἰκογένεια αὐτοῦ ἦν ἐκ τῶν ἐπισήμων τοῦ τόπου. — Νεώτατος ἔτι, ἐσυντρόφευσε μετὰ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ ἁρματωλοῦ Κ. Κοντογιάννη ζηλωτὴς γενόμενος τοῦ ἀνεξαρτήτου τούτων βίου. Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τῶν ἁρματωλῶν εἰς Λαγγάδα, ὅτε οὗτοι διεσκορπίσθησαν, ὁ Βαλτινὸς κατέφυγεν εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτῶν τὸν Ἀλῆ-Πασᾶν τῶν Ἰωαννίνων, ὅστις τὸν ἐδέχθη μετὰ τιμῶν πολλῶν. — Ἦτο δὲ πλησίον αὐτοῦ ἰσχυρότατος· καὶ διατελῶν ἐν μεγίστῃ εὐνοίᾳ καὶ ὑπολήψει διέπρεψεν ὑπερασπιζόμενος τοὺς Ἕλληνας καὶ πολλὰ καλὰ διεπράξατο. Τότε ἐμυήθη τὰ τῆς Φιλικῆς ἑταιρίας· καὶ ἦτο ἐν πλήρει συνεννοήσει ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἑταιρίας μετὰ τῶν συμπατριωτῶν του· ἀνεδείχθη δὲ εἷς ἐκ τῶν πρωτουργῶν τῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὴν Δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. Ὀλίγον πρὶν ἐκραγῇ ἡ ἐπανάστασις κατῆλθεν εἰς Μεσολόγγιον, ἡνώθη μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν, καὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἥτις ἔμελλε νὰ καταστῇ τόσον ἔνδοξος, καὶ ἐδίωξαν ἐκεῖθεν τοὺς Τούρκους. Αἱ δὲ πόλεις τοῦ Μεσολογγίου καὶ τοῦ Αἰτωλικοῦ ἔδωκαν εἰς τὸν Γεώργιον Βαλτινὸν τὰς ἐξουσίας ἁπάσας, ὅπερ ἦν δεῖγμα τοῦ μεγάλου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ἣν ὁ τόπος εἶχε πρὸς αὐτόν. Διετήρησε δὲ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφ' ἱκανὸν χρόνον. — Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ παρὰ τῶν Τούρκων ἐτιμᾶτο μεγάλως· διότι οἱ Τοῦρκοι τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ζαπαντίου εἰς αὐτὸν ἐζήτησαν νὰ παραδοθῶσιν, αὐτῷ μόνον ἐμπιστευόμενοι.

Τὸ 1822 δι' ἐγγράφου τῆς γερουσίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος 13 Μαρτίου προσεκλήθη νὰ καταλάβῃ μὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σῶμα, καὶ συνεννοούμενος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν τὸ Μακρυνόρος ὅπως κωλύσῃ τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν τῶν Τούρκων, οἵτινες ἠπείλουν διὰ φοβερᾶς εἰσβολῆς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα.

Ἑνωθεὶς ὅθεν μετὰ τοῦ Γώγου Μπακέλα καὶ τοῦ Ἀνδρέου Ἴσκου κατετρόπωσε τὸν Τουρκικὸν στρατὸν διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ἰσμαὴλ-Πασᾶν, τὸν Γιαννιώτην λεγόμενον, εἰς τὴν Λαγγάδα τοῦ Μακρυνόρους. Αὕτη δὲ ἦν ἡ πρώτη μεγάλη νίκη ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων. — Ὁ Γ. Βαλτινὸς ἦτο ἐπίσης μὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα εἰς τὰς μάχας τοῦ Πέτα καὶ τῆς Πλάκας. — Τὸ 1824 ἐξεστράτευσε κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῶν ἀνταρτῶν εἰς Πελοπόννησον καὶ ἐπολέμησεν εἰς Τρίκαλα, καὶ μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰμβραΐμη ἐπολέμησεν εἰς Σκινόλακα. Μετὰ δ' ἄλλων στρατηγῶν, Καραϊσκάκη, Κ. Τσαβέλλα καὶ Εὐαγγέλη Κοντογιάννη, ἐπεχείρησε τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Νεοκάστρου, καὶ ἔδωκε μάχην κατὰ τῶν Τούρκων.

Τότε, δηλ. τὴν 5 Μαρτίου 1825 (ἀριθ. ἐγγράφου 4238 Ναύπλιον), ἀνεγνωρίσθη στρατηγὸς, καὶ ἦν ἐκ τῶν πρώτων ἀναγνωρισθέντων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ 1825 τὸ ἐκτελεστικὸν προεδρευόμενον ὑπὸ τοῦ Κουντουριώτου (δι' ἐγγγράφου τοῦ ἀπὸ 19 Ἀπριλίου, ἀριθ. 999 Καλαμάτα) διετάχθη νὰ τρέξῃ μετὰ 300 ἀνδρῶν εἰς Καρπενήσιον καὶ Μεσολόγγιον πρὸς βοήθειαν. Ἑνωθεὶς δὲ μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ἄλλων ἐπολέμησεν εἰς Σάλωνα, καὶ μετὰ τὰς μάχας ἃς ἔδωκαν εἰς Καρπενήσιον, ἐπέπεσαν διὰ νυκτὸς κατὰ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν. Αὕτη δὲ ἦν ἡ δευτέρα πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. Τότε στραφέντες ἐνίκησαν εἰς Πετροχώριον τὸν Τσέλιον Πίτσαρη διοικοῦντα τὴν ὀπισθοφυλακὴν τοῦ πολιορκοῦντος τὸ Μεσολόγγιον Κιουταχῆ, καὶ μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Γ. Βαλτινὸς, διελθὼν μαχόμενος τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον, εἰσῆλθεν εἰς Μεσολόγγιον μὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν σῶμα πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως. Τότε εἰσῆλθον καὶ ἄλλοι στρατηγοί. Ἀνέλαβε δ' ἅμα εἰσελθὼν ὁ στρατηγὸς Βαλτινὸς τὴν φύλαξιν τοῦ Βορειοανατολικοῦ χανονοστασίου τῆς πόλεως Μεσολογγίου, καὶ, ἀκόμη καὶ σήμερον, καλεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως τὸ μέρος ἐκεῖνο προμαχὼν Γου Βαλτινοῦ. — Διεκαρτέρησεν ὑποστὰς ὅλα τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου. Εἰς δὲ τὴν ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῆς φρουρᾶς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπετέλει μέρος τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς, καὶ ἐξῆλθε πρώτιστος πάντων.

Τοῦτο διηγεῖται ὁ Γόρδην ἐν τῇ Ἱστορίᾳ αὐτοῦ, καὶ, αὐτόπτης σχεδὸν τῶν γεγονότων μάρτυς, προστίθησιν ὅτι ὁ στρατηγὸς Γ. Βαλτινὸς, διατάξας τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ μὴ πυροβολῶσιν ὅλοι συγχρόνως, ἀλλὰ νὰ διατηρῶσιν πῦρ ἀκατάπαυστον, ὠφέλησε μεγάλως τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Εὐαγγέλης Κοντογιάννης, ὅστις εἶχε πλησιάσει ἔξωθεν εἰς τὸ

Μεσολόγγιον διὰ νὰ παραλάβῃ τὸν πατέρα του ἐξερχόμενον μετὰ τῶν λοιπῶν, διηγεῖται ὅτι δεύτερον στρατηγὸν ἠσπάσθη τὸν Γ. Βαλτινὸν εἰς τὴν θέσιν τῶν καλουμένων τὴν Καρβούνην ἐλαίαν, καὶ ἔμαθε παρ' αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρός του ὅτι ἤρχετο κατόπιν.

Ὁ στρατηγὸς Γ. Βαλτινὸς εἴτε μετὰ ἄλλων συστρατηγῶν εἴτε μόνος ἔδωκε πλείστας ἄλλας μάχας, καὶ παρευρέθη εἰς πλείστας συμπλοκάς, ἃς δὲν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, καὶ ἐξετέλεσε πλείστας δημοσίας ὑπηρεσίας.

Τὴν 19 Μαρτίου 1829 ἐστάλη ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Κυβερνήσεως εἰς Μηστρᾶν. Κατόπιν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ὁμοίως ἐστάλη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Τὴν 3 Μαρτίου 1832 (ἀριθ. ἐγγράφου 85) διωρίσθη πρόεδρος τῆς διοργανιστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. — Τὴν 4ην Ἰουλίου 1832 ἐξελέχθη πληρεξούσιος τῶν ὅπλων τῆς Δυτ. Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν. Τὴν 10 Αὐγούστου 1834 (ἀριθ. ἐγγράφου 5843) διωρίσθη αὐτὸς μετὰ τοῦ Ζαΐμη ἔκτακτος ἀπεσταλμένος εἰς Μεσσηνίαν καὶ Ἀρκαδίαν πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐκεῖ στάσεων. Ἦτο πληρεξούσιος τῶν ὅπλων καὶ εἰς τὰς ἑτέρας δύω συνελεύσεις, δηλ. τὴν ἐν Τροιζῆνι καὶ τὴν ἐν Ἄστρει. — Ἅμα τῇ συστάσει τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας διωρίσθη μέλος αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανε μέλος αὐτοῦ τὸ 1837 κατὰ μῆνα Δεκέμβριον.

Τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅστις ἦν ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, καὶ εἷς ἐκ τῶν πατέρων τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἠναγκάσθημεν νὰ ἐκδώσωμεν ὅλως ἐν συντομίᾳ· διότι, μακρὰν οὕτως τῶν πληροφοριῶν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ πορισθῶμεν ταύτας εὐκόλως, κατ' ἀνάγκην περιωρίσθημεν εἰς μόνας γενικότητας καὶ εἰς ἐξαγόμενα ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1865, σελίδα 130. Σ.

ΒΑΡΒΑΚΗΣ (Ἰωάννης Ἀνδρεάδης). Ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ψαρῶν κατὰ τὸ 1750 ἔτος. Νεανίας ἔτι ἐγκατεστάθη εἰς Ταγανρὼκ τῆς Μεσημβρινῆς Ῥωσσίας, ὅπου διὰ τοῦ ἐμπορίου ἐσχημάτισε μεγάλην περιουσίαν ἧς τὸ μεγαλείτερον μέρος ἐκληροδότησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπεβίωσεν εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς Ζακύνθου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἰς ὃν ἤρχετο νὰ λάβῃ μέρος. Τὸ ἐπόμενον ἔτος θέλομεν δημοσιεύσει λεπτομερῆ βιογραφίαν αὐτοῦ ἣν ἐζητήσαμεν πρὸ πολλοῦ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀοιδίμου τούτου εὐεργέτου τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἴδε σελίδα 64.

ΒΗΤ (Witte Ἰωάννης). Ἐγεννήθη εἰς Ἀνβέρσαν τοῦ Βελγίου τῇ 12/24 Φεβρουαρίου 1808. Διάσημος ἀρχαιολόγος, ἐνασχοληθεὶς ἰδίως εἰς

τὰ περὶ τῆς κεραμείας τῶν ἀρχαίων. Κατὰ τὸ ἔτος 1841 περιηγήθη τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἴδε σελίδα 80.

ΒΟΙΣΣΟΝΑΔ (Ἰωάννης-Φραγκῖσκος). Ὁ ἐπισημότατος οὗτος τῶν Γάλλων ἑλληνιστῶν ἐγεννήθη περὶ τὸ 1878 καὶ ἀπέθανε τὴν 8ην Σεπτεμβρίου 1857· περὶ αὐτοῦ ἀναφέρομεν ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ παρόντι τόμῳ ἐν κεφαλαίῳ ἐπιγραφομένῳ Παρισιαναὶ ἀναμνήσεις. Ὁ Βοισσονὰδ ἐξέδωκε σχεδὸν ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς μετὰ σχολίων καὶ ἐνησχολήθη ἰδίως εἰς τοὺς ἧττον γνωστοὺς ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς ἀρχῆς « Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. » Ὁ διασημότατος οὗτος φιλολόγος καὶ Ἑλληνιστὴς ἔλαβε τὸ χρυσοῦν παράσημον τοῦ Σωτῆρος κατὰ πρῶτον τὸ ἔτος 1855 παρακινήσει τοῦ δεκαοκταετοῦς τότε ἀξιοτίμου Νικολάου Μαυροκορδάτου χαριζομένου πρὸς ἕτερον τότε νέον φίλον του, νῦν ἐκδότην τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου. Ἴδε σελίδα 80.

Γ

ΓΚΙΚΑΣ (Γρηγόριος). Ἐλεεινὴ ἦτον ὄντως ἡ κατάστασις τῆς Βλαχίας, ὅτε ὁ σουλτάνος Μαχμοὺτ Β' ὁ ἐπιχειρήσας νὰ σώσῃ τὴν Τουρκίαν, ἀναμορφῶν αὐτήν, ἐνόησεν ὅτι ἔπρεπε, καθὼς ὁ μέγας Κιουπριλῆς, ν' ἀναθέσῃ τὴν κυβέρνησιν τῆς ἡγεμονίας εἰς χεῖρα στιβαρὰν δυναμένην ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν ὄλεθρον αὐτῆς. Ὁ δραστήριος Γρηγόριος Γκίκας (1) ἐξελέχθη λοιπὸν ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας (1822), καὶ τοσοῦτον ἐφάνη ἄξιος τῆς ἐκλογῆς τῆς κυριάρχου δυνάμεως, ὥστε ἡ ἱστορία ἔδωκεν αὐτῷ τὸ ὄνομα Ἀνορθωτοῦ. Κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς γεωργίας μέγιστον ζῆλον βελτιώσας τὴν κατάστασιν τῶν γεωργῶν, προστατεύσας αὐτούς, καὶ αὐστηρῶς τιμωρήσας τοὺς καταπιέζοντας αὐτοὺς κτηματίας. Ἡ ἡγεμονία του ὑπῆρξε διὰ τὸν γεωργὸν ἐποχὴ ὑπερτάτης δικαιοσύνης καὶ οὐδέποτε οἱ χωρικοὶ ἔσχον εὐημερίαν οἵαν ἀπὸ τοῦ 1822-28, οὔτε εἰς τὸ μετέπειτα ἐπανεῦρον τοιαύτην. Ὁ Κος Οὐβικίνης (Ῥουμανικαὶ ἐπαρχίαι, σελ. 133) λέγει ὅτι ὁ ἱδρυτὴς τοῦ γυμνασίου τοῦ Ἁγ. Σάββα δὲν περιώρισε τὴν μέριμναν αὐτοῦ εἰς τοὺς γεωργούς, ἀλλ' ἔδωκεν ἰσχυρὰν ὤθησιν εἰς τὰς σπουδάς, εἰσαγαγὼν τὴν ῥουμανικὴν γλῶσσαν. Αἱ πρῶται ῥουμανικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσιεύθησαν ἐπ' αὐτοῦ, ἡ ἐθνικὴ φιλολογία ἔλαβε τὴν πρώτην αὐτῆς ἀνάπτυξιν, καὶ « ἡ ζωὴ ἀνεγεννᾶτο πανταχοῦ »

(1) Ἰδοὺ ἡ γενεαλογία τοῦ ἡγεμόνος Γρηγορίου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου, Καρόλου, Μιχαήλ, Ἀλεξάνδρου καὶ Κωνσταντίνου. α'. Γεώργιος Α'. β'. Γρηγόριος Α'. γ'. Ματθαῖος. δ'. Ἀλέξανδρος (ἀναγορευθεὶς ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ἐπνίγη ὑπὸ τῶν Τούρκων). ε' Δημήτριος (Μέγας Βάνος τῆς Βλαχίας).

κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Κου Βουλλάντ. Αὐστηρὰν ἀκολουθῶν οἰκονομίαν ὁ Γρηγόριος Δ', ἐπέτυχε νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τοὺς ὑπερόγκους φόρους τοὺς ἐπιβληθέντας εἰς τὴν Βλαχίαν ὑπὸ τῆς Τουρκίας πολεμούσης τότε μανιωδῶς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ ἐφήρμοσε κανὲν τῶν συνήθων εἰς τοιαύτας περιστάσεις καταναγκαστικῶν μέτρων. Ἐν τούτοις δὲ καὶ τὰ νοσοκομεῖα τῆς πόλεως ἐπηνώρθωσε καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῆς εἰς λιθοστρώτους μετέβαλε, καίτοι ὑπὸ τοσοῦτον βαρεῖς διατελῶν φόρους.

Κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ παρεσκευάσθη σχέδιον βελτιώσεως καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις. Οὕτω δὲ χάρις εἰς κυβέρνησιν οἰκονόμον καὶ προνοητικὴν πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας, ἀντὶ ν' ἀσχολῶνται εἰς κενοὺς διαπληκτισμούς, εἰργάζοντο πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν. «Πανταχοῦ ἐπανήρχετο ἡ εἰρήνη, ἡ ἀφθονία καὶ ἡ ἐλπίς· οἱ πένητες ἀνέκτιζον τὰς καλύβας αὐτῶν, οἱ πλούσιοι ᾠκοδόμουν μέγαρα, ὁ γεωργὸς ἠροτρία ἡσύχως τὴν γῆν, καὶ ὁ ἔμπορος ἠσχολεῖτο ἀσφαλῶς εἰς τὰ ἔργα του. Πάντα ἀνήγγελλον πρόοδον, πάντα ὑπέσχοντο εὐημερίαν· ἡ Μολδο-Βλαχία ἐφαίνετο τέλος ἀνήκουσα ἑαυτῇ· ὅτε ἐκραγέντος καὶ πάλιν πολέμου μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας περιέπεσεν αἴφνης εἰς τρομερωτάτην ἀναρχίαν. (Βουλλὰντ Β'. 338.)

Μὴ στέργων τότε νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου ὁ Γρηγόριος Δ' Γκίκας προὐτίμησε ν' ἀποχωρήσῃ εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν.

Περὶ τὰ τέλη τῆς Ῥωσσικῆς κατοχῆς (1834) διεδέχθη αὐτὸν ὁ τρίτος τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἀλέξανδρος Δημητρίου (γεννηθεὶς τῇ 1 Μαΐου 1795). Ὁ Γρηγόριος κατέλιπε πολλοὺς υἱοὺς τοὺς ἡγεμονίδας (βεηζαδέδες) Κωνσταντῖνον, Δημήτριον, Κάρολον, Παναγιώτην καὶ Γρηγόριον. Ὁ πρῶτος τούτων ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ τῆς Καϊμακαμίας τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα· ὁ δεύτερος ἐγένετο ὑπουργὸς ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Κούζα· ὁ δὲ τελευταῖος ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις πεσὼν ἐκ τῆς ἁμάξης. (Histoire générale des maisons princières, Genève, in-folio. Maison des princes Ghika.) Ἴδε σελίδα 48.

ΔΩ.

ΓΚΙΚΑΣ (Μιχαήλ). Ὁ πρίγκηψ Μιχαήλ, πρεσβύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα, γεννηθεὶς τῇ 28 Αὐγούστου 1792, κατὰ βάθος γνωρίζων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, μετὰ λύπης εἶδεν αὐτὸν ἀποδεχόμενον τὸν θρόνον τῆς Βλαχίας, καθότι ἐφρόνει ὅτι οἱ Γκίκαι ὤφειλον νὰ ἐπιφυλαχθῶσι δι' εὐνοϊκωτέρους καιροὺς ἵνα μὴ ἀμαυρώσωσιν ἀνωφελῶς εἰς ἀνωφελεῖς διαπληκτισμοὺς παροδικῆς ἐποχῆς ὄνομα, οὗτινος ἡ δόξα ἦτον ἀναπόσπαστος τῆς τοῦ τόπου. Καὶ τεθέντος μάλιστα ὅτι ἡ μεσολάβησις τῶν Γκικῶν ἠδύνατο νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ὁ Ἀλέξανδρος οὐδόλως ἐφαίνετο αὐτῷ κατέχων τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα.

Ἰδὼν ὅμως αὐτὸν ἀμεταθέτως ἀποφασίσαντα νὰ ὁρμήσῃ εἰς τὴν καταιγίδα, δὲν ἐδίστασε νὰ συμμερισθῇ τὴν τύχην αὐτοῦ.

Φιλόπονος δὲ ὢν καὶ σοβαροῦ χαρακτῆρος προσεπάθησεν ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ὡς μέγας Βάνος (πρῶτον ἐν Βλαχίᾳ ἀξίωμα μετὰ τὸ τοῦ ἡγεμόνος) νὰ καταστήσῃ χρήσιμον εἰς τὴν χώραν ἡγεμονίαν, ἥτις ἐφαίνετο μακρὰν ἕξουσα τὴν διάρκειαν, ἅτε ἰσοβίου ὄντος τοῦ ἡγεμόνος καὶ νέου εἰσέτι (1).

Καίτοι συντηρητικῶν θεωρουμένων τῶν τότε ὑπουργῶν, τὰ φρονήματα ὅμως τῆς σοβαρᾶς Γερμανίας μεγάλην ἐξήσκησαν ἐπὶ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἐπιῤῥοήν· ἠγάπα ἐνθέρμως τὴν μάθησιν, καὶ ᾐσχύνετο βλέπων τὴν ἡγεμονίαν καθεύδουσαν ἐν τῇ ἀμαθείᾳ. Ἐπείσθη δὲ ὅτι, ἵνα ἐξαγάγῃ τὰ πλήθη τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀποκτηνώσεως, ὤφειλε νὰ μεταμορφώσῃ τοὺς χωρικοὺς εἰς ἀνθρώπους πρὶν ἢ καταστήσῃ αὐτοὺς ἐκλογεῖς. Δυστυχῶς ὅμως αἱ θεωρίαι αὐτοῦ, σύμφωνοι πρὸς τὰς πολιτικὰς παραδόσεις τοῦ Γρηγορίου Δ', ἐφαίνοντο εἰς γηραιοὺς τῶν πλουσίων Βλάχων ἐπικίνδυνος νεωτερισμός. Ἀπὸ τοῦ 1837 ἡ κυβέρνησις « ἠναγκάσθη νὰ παλαίῃ κατὰ τῶν βογιάρων ὑπὲρ τῶν χωρικῶν, καὶ αἱ δίκαιαι αὐτῆς ἀπαιτήσεις, ὁμολογητέον, ὅτι διήγειραν τὴν ἀντιπολίτευσιν τῆς Συνελεύσεως » (Ε. Ῥεγνῶ, Παραδουνάβιοι ἐπαρχίαι, σ. 320). Ὁ ὑπουργὸς, ὅστις ὑπηγόρευεν εἰς τὸν ἡγεμόνα τὰς εἰς τὴν Συνέλευσιν διακοινώσεις « διηνεκῆ διαγγέλματα κατὰ τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν μεγάλων κτηματιῶν (Ῥεγνῶ),» ὁ ὑπουργὸς ὁ προμαχῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ δήμου ἐκπαιδεύσεως ἀπεκαλεῖτο φίλος τῶν Λατίνων καὶ τοῦ Καθολικισμοῦ· διότι εἰσήγαγεν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, ἅτινα προσεπάθει νὰ πληθύνῃ (2), τοὺς παρὰ τοῖς Νεολατινικοῖς ἔθνεσιν ἐν χρήσει χαρακτῆρας ἀντὶ τῶν Σλαβικῶν ἢ Κυριλλικῶν.

Τὸ δὲ φιλελεύθερον κόμμα, οὗτινος οἱ κυριώτεροι ἀντιπρόσωποι ἤρχισαν ἤδη σχετιζόμενοι μετὰ τῶν Παρισίων, μετρίως καὶ αὐτὸ ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς πολιτικῆς τοῦ ὑπουργοῦ, ἀξιοῦν ὅτι οὗτος δὲν συνῃσθάνετο ἀποχρώντως τὴν δύναμιν τῆς Ῥουμανίας καὶ τὴν ἐπιφυλαττομένην αὐτῇ θέσιν, καὶ νομίζον ἤδη αὐτὴν ἱκανὴν νὰ συνάψῃ κατὰ τῆς Ῥωσσίας πάλην τὴν ὁποίαν ὁ μελαγχολικὸς καὶ ἥκιστα ἐξημμένος νοῦς τοῦ πρίγκηπος Μιχαὴλ ἐνόμιζεν ἀδύνατον· καθότι ἡ μὲν Γαλλία, κυβερνωμένη ὑπὸ τοῦ Κου Γιζώτου, ἀδιαφόρει πρὸς τὴν τύχην τῆς Ῥουμανίας· ἡ δὲ Αὐστρία, καθὼς καὶ ἡ Τουρκία, ὑπέκυπτον εἰς τὸν αὐτοκράτορα Νικόλαον.

(1) Ὁ νεώτερος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Κωνσταντῖνος, γεννηθεὶς τῇ 15 Δεκεμβρίου 1798, διωρίσθη μέγας Σπαθάριος, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ. Κατέλιπε δὲ ἕνα υἱὸν, τὸν πρίγκηπα Μιχαήλ.

(2) Τετρακισχίλια δημοτικὰ σχολεῖα συνέστησαν εἰς τὰ χωρία. Οἱ πίνακες τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου ἐτυπώθησαν διὰ λατινικῶν χαρακτήρων. Ἀλλὰ τί ἐγένοντο τὰ σχολεῖα ταῦτα;

Συνεβούλευε λοιπὸν, ἀφοῦ οὔτε τὴν Βουκοβίναν, οὔτε τὴν Βεσσαραβίαν, οὔτε ἄλλην τινὰ τῶν ὑπὸ τῶν ξένων κατεχομένων ἐπαρχιῶν ἠδυνήθησαν νὰ ὑπερασπίσωσι, νὰ ἀπέχωσι τῶν προκλήσεων, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἠδύναντο ἢ νὰ χειροτερεύσωσι τὴν ἤδη τοσοῦτον κρίσιμον τῶν Ἡγεμονιῶν θέσιν. Ἡ πολιτικὴ αὕτη τοῦ ὑπουργοῦ, εἰς μὲν τοὺς βογιάρους φαινομένη θρασεῖα, ψοφοδεὴς δὲ εἰς τοὺς ἐλευθερόφρονας συνασπιθέντας ἐπὶ τέλους μετὰ τῶν ὀπισθοδρομικῶν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ νὰ ἀσχοληθῇ μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων αὐτοῦ (1) προσλαβὼν ἐπὶ τούτῳ τοὺς δοκιμωτέρους τῶν διδασκάλων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος Γκίκας, ἐγκαταλειφθεὶς εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις, ἐδόθη εἰς ἐπιχειρήσεις, ἀνωτέραν ἀπαιτούσας δραστηριότητα καὶ ἱκανότητα πολιτικὴν, ἕνεκα τῶν ὁποίων μετ' οὐ πολὺ ἐκρημνίσθη τοῦ θρόνου. Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος Α' προὐκάλεσε τὴν πτῶσιν αὐτοῦ· ὁ Κος Γιζῶτος οὐδὲν ἔπραξε πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ· καὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς Χερσονήσου, ἐρεθισθέντες ἕνεκα τῆς ἐν Βραΐλᾳ σφαγῆς τῶν Βουλγάρων, ἀνευφήμησαν τὴν πτῶσιν ταύτην. Μετέπειτα δὲ ὅτε ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως ὡς καϊμακάμης (κυβερνήτης) ἀπέδειξε καὶ πάλιν διὰ πολλῶν του πράξεων, ἀπὸ πόσα σφαλερὰ μέτρα προεφύλαξεν αὐτὸν ὁ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤδη ἀποβιώσας ἀδελφὸς αὐτοῦ· πᾶσαν ὅθεν ἀπολέσας γοητείαν ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς. Ἄλλως τε αἱ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις εἶχον εἰς ἄκρον ἐξασθενήσει· ἀπέκρουε τὰς συμβουλὰς τῶν νοημονεστέρων μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, καὶ εὔκολον ἦτο νὰ προΐδῃ τις ὅτι ὁ ἀσθενὴς αὐτοῦ ἐγκέφαλος δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὸν τάφον· καὶ τῷ ὄντι προσβληθεὶς ὑπὸ ἀποπληξίας ἐτελεύτησεν ἐν Νεαπόλει τῷ 1861. (Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν Ἡγεμονικῶν οἴκων. Γενεύη.) Ἴδε σελίδα 48.

ΔΩ.

Δ

ΔΕΝΜΑΝ (T. L. Denman). Ὁ ἀνὴρ οὗτος, Ἄγγλος τὸ γένος, ἂν καὶ οὐδὲν ἐθνικὸν ἐκ τῶν ἀμέσως φαινομένων καὶ ἐκτιμωμένων δὲν ἔπραξεν εὐεργέτημα, οὐχ' ἧττον ὅμως κατὰ πέντε κατὰ συνέχειαν ἔτη μὲ ἀπαραδειγμάτιστον ζῆλον καὶ ἀξίαν θαυμασμοῦ ἐπιμονὴν, ἐναντίον τῶν ἕξεων καὶ τῶν προλήψεων τῆς Ἀγγλίας καὶ μὲ μεγάλας θυσίας του, ἀνέλαβε τὴν ἐπιχείρησιν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν Ἑλληνικῶν οἴνων εἰς τὴν

(1) Κατέλιπε τρεῖς υἱοὺς, Ματθαῖον (ἀποβιώσαντα), Γεώργιον καὶ Βλαδιμίρον. Ἐκ δὲ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ δύο μόναι ἐπέζησαν, ἡ πριγκηπέσσα Κολτζὸφ Μασσάλσκη (Δώρα Ἰστρία) καὶ ἡ πριγκηπέσσα Ὄλγα, νυμφευθεῖσα μεθ' ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ πρώην ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας Μιχαὴλ Στούρτζα.

Ἀγγλίαν, οἵτινες τὸ πρὶν ὅλως ἄγνωστοι καὶ περιφρονούμενοι χάρις, εἰς τὰς ἐνεργείας του, κατέχουσι σήμερον θέσιν ἐκ τῶν πρωτίστων καὶ ἐπιζητοῦνται εἰς τὰς τραπέζας τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας. Χάριν τῶν προσπαθειῶν τοῦ Κ. Δένμαν (ἀδιάφορον ἐὰν ἔχωσιν ἐλατήριον ἔντιμον κερδοσκοπίαν) ἡ ἐν Ἑλλάδι οἰνοποιία ἀνεπτύχθη καὶ ἀναπτύσσεται καθ' ἑκάστην, καὶ θέλει ἐπιφέρει μεγάλας προσόδους εἰς τὴν γεωργίαν τῆς πατρίδος μας. Ἴδε σελίδα 96.

ΔΟΥΡΟΥΗ (Duruy Βίκτωρ). Ἐγεννήθη εἰς Παρισίους τῷ ἔτει 1821. Δόκιμος καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, νῦν ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ δίτομος αὐτοῦ Ἱστορία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος εἶναι πόνημα λίαν ἀξιόλογον. Ἴδε σελίδα 80.

ΔΩΡΑ-ΊΣΤΡΙΑΣ. Ἡ πολλαχόθεν παρ' ἡμῖν γνωστὴ πριγκήπισσα Ἑλένη Κολτσὸφ Μασσάλσκη, ἢ κατὰ τὸ φιλολογικὸν αὐτῆς ἐπωνύμιον Δώρα-Ἰστρίας, ἐπίσημος κατὰ τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην συγγραφὶς, ὁλόκληρον ἀφιερώσασα τὸν βίον αὐτῆς ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας καὶ ἰδίως ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανικῶν ἐθνῶν καὶ ἰδίως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἕλκει τὸ γένος ἐκ τῆς μακεδονικῆς Ἰλλυρίας, ἀπόγονος οὖσα τοῦ Γκικαίου γένους, ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1658 πολλοὺς εἴς τε τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαυΐαν παρέσχεν ἡγεμόνας. Ἐγεννήθη δὲ ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ 22 Ἰανουαρίου 1828 ἐκ πατρὸς Μιχαὴλ Γκίκα, ἀδελφοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1834-1842 ἡγεμονεύσαντος τῆς Βλαχίας Ἀλεξάνδρου.

Οἱ γονεῖς τῆς Δώρας διήγαγον τὴν νεότητα αὐτῶν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ τῇ τοσοῦτον κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν παραγνωρισθείσῃ ὑπὸ χαμαιζήλων παθῶν διὰ δυσμενοῦς τῇ Ἀνατολῇ πολιτικῆς ἐξαφθέντων, καθ' ἣν ἡ Ἑλληνοκρατία εἶχε καταστήσει τὰς ἡγεμονίας λαμπρὰν ἑλληνισμοῦ ἑστίαν. Τὰ δὲ ἀχώριστα ἀπὸ πάσης ξενοκρατίας κακὰ καὶ μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνωμάλου καὶ φαύλης ἐκείνης πολιτικῆς ἐξηγόραζε διὰ μεγάλων εὐεργετημάτων ὑπέρ τε τῆς αὐτονομίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας. Ὅθεν οἱ γονεῖς τῆς Δώρας διεκρίθησαν οὐ μόνον ἐπὶ βαθεῖ ἑλληνισμῷ, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐπὶ θερμῇ τινι προστασίᾳ τῶν γραμμάτων. Ἡ μὲν μήτηρ αὐτῆς, μαθήτρια οὖσα τοῦ μακαρίτου Βαρδαλάχου, ἐξέδωκε συγγράμματα παιδαγωγικά· ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς, καλλιεργῶν μετ' ἀγάπης καὶ ἐπιτυχίας τὰς Ἑλληνικὰς μούσας ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολιτικῶν καὶ κυβερνητικῶν μεριμνῶν αὐτοῦ, προέδρου ἐπὶ πολλὰ ἔτη γενομένου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν, συνήγαγε καὶ κατήρτισε κάλλιστον ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων καὶ νομισμάτων μουσεῖον.

Ἡ πρόωρα ἀναφανεῖσα ἐν τῇ Δώρᾳ δαιμονία μεγαλοφυΐα, ἡ γλυκύθυμος αὐτῆς ἀγαθότης, καὶ ἡ ἐπιλάμπουσα χάρις καθίστων αὐτὴν ἀντικείμενον συγγενικῆς λατρείας, ἀγλάϊσμα τῆς αὐλῆς τοῦ ἡγεμόνος Ἀλεξάνδρου.

Ἐνῷ δὲ ἡ ἀνήκουσα τῷ φύλῳ αὐτῆς γυμναστικὴ ἐναρμονίως διέπλαττε τὸ μετὰ στοργῆς ὑπὸ τῆς φύσεως εὐτυχέστατον δημιουργηθὲν αὐτῆς σῶμα· διότι ὁ ἔξοχος αὐτὸς ἄνθρωπος εἶναι οὐχ ἧττον γυνή, πάσας τὰς τελειότητας καὶ τὰς χάριτας τῆς ἑαυτῆς φύσεως κεκτημένη· ὁ νοῦς αὐτῆς οὕτω θαυμασίως ἀνεπτύσσετο, ὥστε ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῆς ἀγωγὴν καὶ διδασκαλίαν, λόγιος Ἕλλην, οὐδένα μετ' αὐτῆς ἠδύνατο νὰ συγκατατάξῃ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Ἐπειδὴ οὐ μόνον προέβαινεν ὑπὲρ πᾶσαν προσδοκίαν, ἀλλ' ἀπῃτεῖτο πρὸς τούτοις πρὸς αὐτὴν ἰδία τις ἔκτακτος μέθοδος, τῆς μεγαλοφυΐας μὴ ὑποκειμένης εἰς τοὺς συνήθεις τῆς διδασκαλίας κανόνας. Φερέπονος καὶ ἐμβριθής, δεξιῶς διὰ τῶν γραμματικῶν δυσκολιῶν διερχομένη, θαυμασίως ἀφικνεῖτο εἰς τὴν κατάληψιν τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν καὶ τὴν αἰσθητικὴν αὐτῶν ἀντίληψιν· ἑνδεκαετὴς δὲ συνέταξε καὶ γλαφυρώτατον διήγημα. Πᾶσαν γυναικείαν μικρολογίαν ἀποφεύγουσα, τοσοῦτον ἐνέκυπτεν, ὥστε πᾶσαν ἱστορίαν ἤθελεν ἐκ τῶν πηγῶν αὐτῆς νὰ ἀρυσθῇ. Ἔκτακτον δὲ εὐμάθειαν καὶ περὶ τὰς γλώσσας, ὧν ἐννέα κατέχει ἤδη, κεκτημένη, ἀκορέστως εἴς τε τὰς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας φιλολογίας ἐμφιλοχωροῦσα· ἐνῷ ὁ νοῦς συνῆγεν ὕλην ἐπιστημονικὴν καὶ ἡ φαντασία ἀπέκτα τὰ ζωηρὰ ἐκεῖνα χρώματα, ἅπερ οἱ πάντες θαυμάζουσιν, αὕτη οὐδόλως ἔζη βίον ἀσκητικόν, ἀλλ' ἐν τῷ κόσμῳ οὐχ ἧττον ἀναστρεφομένη, μετὰ θαυμασίας ὀξυδερκείας, ἐν μέσῳ ἀθυρμάτων, βαθείας καὶ ἀνθρωπωφελεῖς συνῆγε παρατηρήσεις. Διότι τὸ καρτερικόν, τὸ δραστικὸν καὶ τὸ ζωηρὸν τῆς γυναικὸς ταύτης δυσκόλως δύναται νὰ πιστεύσῃ ὁ μὴ ἰδών. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ῥοπὴ πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν ἐλευθερίαν ὥς τις ἔμφυτος ὁρμὴ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀνεπτύσσετο· ἔτι δὲ καὶ ὁ περὶ αὐτὴν κόσμος, καθ' ὃν ἔθνος, βελτίονος τύχης ἄξιον, ἐπάλαιε πρὸς τὰ δεσμὰ δι' ὧν περιέβαλλον αὐτὸ δόλιοι καὶ ἄπιστοι γείτονες, παρεῖχεν αὐτῇ πολύτιμον μελετῶν στάδιον, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐκράτυνε τὴν εὐγενῆ ἐκείνην ῥοπήν. Μετὰ ταῦτα αἱ περιηγήσεις τῆς Δώρας εἰς τὴν Γερμανίαν, ἧς τὰς πλείστας ἐπεσκέφθη αὐλάς, ἔνθα διήγειρε τὰ αὐτὰ αἰσθήματα· διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἴδῃ τις τὴν γυναῖκα ταύτην καὶ νὰ μὴ αἰσθανθῇ τὴν συμπαθῆ ἕλξιν τῆς μεγαλοφυΐας παριστανομένης ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ἐρασμιωτάτης χάριτος· αἱ περιηγήσεις, λέγω, αὗται ἐξέτειναν μὲν τὸν ὁρίζοντα τοῦ νοός της, κατέδειξαν δ' αὐτῷ ἐκ περιωπῆς τὰ γινόμενα, διότι εἶδεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν πολιτικῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, ὧν συνεῖδε τὴν ῥοπήν. Ἀλλ' ὡς εἰκὸς ταῦτα ἀντὶ νὰ μεταβάλωσιν ἐκράτυνον ἐν αὐτῇ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, δι' ἧς μόνης ἡ κοινωνία τυγχάνει τοῦ ἀληθοῦς αὐτῆς σκοποῦ. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλικὴν ἐπανάστασιν, ἣν ὡς ἀγῶνα ἀπολυτρώσεως συμπαθῶς ἠσπάσθη, θερμῶς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἔθνους εὐχομένη, εἶδεν ἐν Ἰτα-

λία ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς τυραννίας καὶ τὰς ἀποπλανήσεις τῆς πρωτοπείρου ἐλευθερίας.

Συζευχθεῖσα δὲ κατὰ Φεβρουάριον 1849 μετὰ τοῦ Ῥώσσου πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου Κολτσὸφ Μασσάλκη, μετέβη εἰς Πετρούπολιν, ἐν ᾗ διετέλεσε τὸ σέμνωμα τοῦ μεγάλου λεγομένου κόσμου. Ἐν μέσῳ δὲ τῶν διασκεδάσεων, ὧν διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν χάριν αὐτῆς ἦτον ἡ ἀγωνοθέτις, ὡς μέλισσα ἐν μέσῳ ἀνθῶνος περιιπταμένη, λεληθότως ἀπεθησαύριζε πλοῦτον παρατηρήσεων καὶ ἐμβριθεστάτων μελετῶν περὶ τοῦ ἀπεράντου ἐκείνου κράτους, οὗ πολλὰς περιηγήθη χώρας, ἔνθα τὰ πλεῖστα τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, ὑπὸ δοκοῦσαν ἠρεμίαν, οὐ μόνον διατελοῦσιν ἐν πλήρει ὀργασμῷ, ἀλλὰ καὶ ἐμφαίνουσιν ἰδιοῤῥυθμίαν τινὰ, δι' ἧς γίνονται ἀξιολογώτατα ἀντικείμενα σπουδῆς εἰς νοῦν βαθὺν ἅμα καὶ εὐρὺν, οἷος ὁ τῆς Δώρας. Ἔχει δὲ αὕτη εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν τὸ πλεονέκτημα τοῦ φιλοσοφεῖν ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τῆς κινήσεως τοῦ περὶ αὐτὴν κόσμου, ὅστις γεγοητευμένος ὑπὸ τῶν θελγήτρων της οὐδὲ ὑποπτεύει τοὺς νοεροὺς αὐτῆς ἀγῶνας. Ἄλλως τε ὁ μὲν γάμος τῆς Δώρας ἔμεινε στεῖρος, ἡ δὲ αἰωνία νὺξ καὶ ὁ παγετὸς τῆς Πετρουπόλεως, ἐνῷ ἡ μεσημβρινὴ αὕτη νύμφη ἀνήλισκε τὸν βίον, μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τοσοῦτον προσέβαλον τὴν ὑγίειαν αὐτῆς, ὥστε αἵρεσις προὐτάθη θανάτου ἢ ἀποδημίας.

Ὅθεν ἀποδημήσασα καὶ ἐν τῷ Βελγίῳ διατρίβουσα εἶχεν ἤδη ἐκδώσει, ὡς πρόδρομον τῶν ἐνδόξων αὐτῆς συγγραφῶν, τὸ περὶ τοῦ μοναστικοῦ βίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ (la Vie monastique dans l'Église orientale. — 12ον. — 1855. Paris. I-XXIII, 1-468, Ἔκδοσ. Β'. 12ον, 1858. — Paris. I-XI, 1-341), οὗπερ καὶ δευτέρα ἤδη ἐγένετο ἔκδοσις, οὕτω μεταβαλοῦσα τὴν πρώτην, ὥστε δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς δύο συγγράμματα. Διὰ τῆς εὐγλώττου δὲ ταύτης φωνῆς οὐ μόνον ἀπεκάλυψεν εἰς τὴν Εὐρώπην μέγαν τινὰ συγγραφέα καὶ ὑπέρμαχον τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ ἤρχισε τὴν ἔνδοξον ἐκείνην πάλην κατὰ τῆς δουλοσύνης, καταπολεμοῦσα τὴν πνευματικὴν τυραννίαν τὴν διὰ τοῦ φαντάσματος τῶν μοναχῶν ναρκοῦσαν τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Μεταβᾶσα τέλος εἰς Ἑλβετίαν εὗρε τινὰς τῶν ὀνείρων αὐτῆς πεπραγματιωμένους· λάον φύσει καὶ ἤθει εὐρωστοῦντα, ἐλεύθερον, περικεχαρακωμένον ἐντὸς τῶν ὀρέων του καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων ἀκτινοβολοῦντα. Ὑπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἠρεμίαν τῶν νεφελοστεφῶν Ἄλπεων ἐλευθέρως ἀναπνέουσα ἡ Δώρα, ἤρχισε νὰ κινῇ τὸν νευρώδη αὐτῆς κάλαμον καὶ δι' ἀρχετύπου εὐγλωττίας νὰ γίνηται μεγαλόφωνος κῆρυξ τῆς τε πνευματικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας. Ἐν τῇ τετρατόμῳ αὐτῆς Γερμανικῇ Ἑλβετίᾳ (La Suisse allemande et l'Ascension du Mœnch, 12, 1856. — Paris. 4 vol.), σειρᾷ ἐμψύχων μελετῶν καὶ εἰκόνων, εἰς

ἂς τῆς θαυμασίας ἐκείνης χώρας ἡ σπουδὴ παρέχει ἀξιολόγους ἀφορμὰς, τὸ πᾶν παρορμᾷ τὴν Δώραν νὰ κινήσῃ τὰ θεμελιωδέστατα κοινωνικὰ ζητήματα, καὶ τὸν θησαυρὸν τοῦ παρελθόντος εἰς τοὺς ἐπιζῶντας ἐπιδεικνύουσα νὰ παρασκευάσῃ τὸ μέλλον. Ὡς μισητοτέρα δὲ πασῶν τυραννία παρίσταται τῇ Δώρᾳ ἡ ὑπὸ τὴν παππικὴν τιάραν κρυπτομένη· καὶ δικαίως, διότι διανοούμενοι τὸ παράλογον καὶ ἐπίβουλον τῆς τυραννίας ταύτης δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν καὶ ὅτι ἡ Δώρα εἶναι Ἀνατολῖτις, ἑπομένως καλῶς γινώσκουσα τὸν κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἐθνοτήτων πόλεμον τῆς ἀπεχθοῦς ταύτης τυραννίας, καὶ μάλιστα τὴν καταδρομὴν αὐτῆς κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας, ὡς ἐμφαινούσης τὸ κῦρος καὶ ὡς περιεχούσης πάντα τὰ σπέρματα τῆς ἐλευθερίας, ἅτινα πρὸς πᾶσαν πρόοδον δύνανται συναρμοσθέντα νὰ καρποφορήσωσιν. Εἶναι δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ἀριστοτέχνου εἰκὼν ἐκ τῆς Δύσεως εἰς τὴν ἔκθαμβον Ἀνατολὴν πεμπομένη, διὰ νὰ διδάξῃ αὐτῇ τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς δόξης. Δὲν θέλομεν ἐνδιατρίψει εἰς πλῆθος ἄλλο πονημάτων τῆς Δώρας, διότι σπεύδομεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπορήσῃ, ὅτι ὁ ἐλεύθερος λαὸς τῆς Ἑλβετίας προσήνεγκε λατρείαν τῇ νύμφῃ ταύτῃ τῆς Ἀνατολῆς· ὅτι ἡ ἑσπερία Εὐρώπη τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς ἐξέφρασε διὰ σειρᾶς ὕμνων. Εἶναι τῷ ὄντι κάλλιστον θέαμα γυνὴ, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων κοινωνικῶν βαθμίδων κατερχομένη διὰ νὰ παραμυθήσῃ τοὺς λαοὺς, νὰ ζήσῃ μετ' αὐτῶν καὶ νὰ γίνῃ θερμοτάτη ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας των. Ἡ Δώρα εἶναι ἀνατολικὴ τὴν καρδίαν καὶ ἑσπερία τὰς ἕξεις· οὕτως οἰκεία οὐχ ἧττον τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ, εἶναι προσφιλεστάτη ὑπέρμαχος τῆς ἐλευθερίας, καὶ θερμοτάτη ἅμα συνήγορος ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ δὲ σφαῖρα τῆς δόξης αὐτῆς εἶναι λίαν ἐκτεταμένη, ὥστε νὰ περιληφθῇ ὑπὸ τὰ στενὰ ὅρια τοπικῆς ἐθνότητος· ὥστε δικαίως πᾶσα ἡ Ἀνατολὴ καυχᾶται καὶ σεμνύνεται ἐπ' αὐτῇ.

Τὸ τελευταῖον ἐκ τῶν μεγάλων αὐτῆς συγγραμμάτων εἶναι αἱ Ἀνατολίτιδες, ἤτοι περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γυναικῶν, οὗτινος ἐξεδόθησαν ἄχρι τοῦδε δύο τόμοι (les Femmes en Orient. 8ον Zurich, 1860, 1er vol. la Péninsule orientale, 2e vol., la Russie). Ἂν δὲ ἄλλοθεν δὲν εἴχομεν νὰ κρίνωμεν τὴν ὡς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν ἀξίαν τοῦ πονήματος τούτου, ἤρκει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ διαβόητος Φαλλμεράϋερ, καίτοι μετὰ σεβασμοῦ γράφων, κατέκρινε τὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων συμπάθειαν τῆς Δώρας. Εἰς δὲ τὴν περίστασιν ταύτην ἀναφέρονται τρία ἐν τῷ Αἰῶνι τότε δημοσιευθέντα ἄρθρα (ἔτους ΚΒ', ἀρ. 1914, 1915, καὶ 1917-27, 31 Αὐγούστου, καὶ 3 Σεπτεμβρίου 1860), ἐν οἷς τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ βιογραφίᾳ ταύτῃ περιέχονται. Τούτου δὲ τοῦ συγγράμματος διὰ τῶν κυριωτάτων ἐν Εὐρώπῃ περιοδικῶν φύλλων καὶ ἐφημερίδων ἐπαινεθέντος (ἴδε μεταξὺ ἄλλων Mme la comtesse Dora d'Istria, par Armand Pommier, 8ον.

Paris, 1863) ἔχομεν ἤδη καὶ ἑλληνικὴν μετάφρασιν (περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ γυναικῶν,..... μετάφ. Αἰμιλίας Σχουζὲ, ἐν Ἀθήναις, 1862, 2 τόμ. εἰς 8ον). Εἶναι δὲ θριαμβευτικὴ ὑπὲρ τῆς Ἀνατολῆς ἀπολογία, εἰκονογραφικὰ ἀριστοτεχνήματα ἐθνογραφίας, βαθεῖάν τινα ἀπαρτίζοντα ἑνότητα, καὶ ἀσφαλῶς ἄγοντα τὸν ἔκθαμβον ἀναγνώστην εἰς τὸ σκοπούμενον. Τὴν δὲ μεγίστην ταύτην ποικιλίαν τῶν ὑποθέσεων δὲν κατέταξε βεβαίως ἡ Δώρα ὑπὸ ἰσχνὴν μορφὴν ἐπιστήμης· δὲν κατέφυγεν εἰς ἐναγωνίους διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις καὶ προσυποδιαιρέσεις, καθ' ἃς συνήθως, ἐξαντλουμένων τῶν Ἀραβικῶν, τῶν Λατινικῶν καὶ Ἑλληνικῶν ἀριθμῶν, ἀναγκάζονται πολλάκις οἱ συγγραφεῖς νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν Ἑβραϊκῶν. Ἡ μὲν μεγαλοφυΐα δημιουργεῖ ἰδίαν μέθοδον, ἕκαστον δὲ ἔργον αὐτῆς ἔχει ἰδιάζοντας αὐτῷ κανόνας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχεδίου καὶ τοῦ σκοποῦ ἀπόνως πηγάζοντας. Ἡ Δώρα, οὐδόλως μιγνύουσα τὴν ποίησιν μετὰ τῆς ἐθνογραφίας, οὐδαμῶς πλανᾶται ἐν τῷ πλήθει τῶν εἰκόνων αὐτῆς· διότι ὡς Χάρις ἁβρόπους ἀκολουθεῖ ἀτραπὸν ἐν μέσῳ ἀνθῶν, ἐνίοτε καὶ ἐν μέσῳ ἀκανθῶν· ἀλλὰ κάλλιστα γινώσκει ποῦ βαίνει· ἂν δὲ ἡ ἀτραπὸς αὕτη δὲν ἦναι ὁρατὴ εἴς τινα τάξιν ἀναγνωστῶν, οὗτοι ἂς αἰτιῶνται ἑαυτούς. Ἂν δὲ εἰκόνες τινὲς ἦναι λεπτομερέστεραι, ἂν ὁ καλλωπισμὸς τῶν γυναικῶν κατέχῃ που τόπον τινὰ, εὐγνωμονοῦμεν τῇ Δώρᾳ· διότι τίς βέλτιον ἠδύνατο τὰ ζωγραφήσῃ τὰς περιέργους ἐκείνας σκηνάς; Τίς δὲν ἐννοεῖ, ὅτι, λόγου γινομένου περὶ γυναικὸς, ὁ καλλωπισμὸς εἶναι οὐσιώδης, διότι ἐν αὐτῷ κατοπτρίζεται ἡ φύσις αὐτῆς. Μετὰ πόσης μὲν ἡδονῆς ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μακωλέη τὰς λεπτομερείας τοῦ Ἀγγλικοῦ βίου; πόσον δὲ δυσθυμοῦμεν, ὅτε, ἀναγινώσκοντες τοὺς βίους μεγάλων ἀνδρῶν, ἄλλο δὲν βλέπομεν εἰμὴ τὸν δημόσιον ἄνδρα! Καὶ ὅμως ὁ ἰδιωτικὸς ἀνὴρ εἶναι τοῦ δημοσίου τὸ ἀληθὲς εἰ καὶ κεκρυμμένον πολλάκις ἐλατήριον! Ἦ μήπως ἔθνους ὁλοκλήρου τὸ κράτιστον δὲν εἶναι ἄξιον τῆς αὐτῆς ἐρεύνης; Πόσον ἐξ ἐναντίας ἤθελεν ἐκλίπει ἡ ζωηρῶς ἐπανθοῦσα χάρις, ἂν ἡ Δώρα, καλύπτουσα τὰς περιέργους ταύτας εἰκόνας, ἐφ' ὧν ἀπόνως τίθενται ὑπ' ὄψιν ἡμῶν σοφὰ πολλάκις διδάγματα, ἤθελεν ἀπὸ διδακτορικοῦ τρίποδος ἀξιωματικῶς ἐκφέρει τὰς λεπτὰς ταύτας καὶ γλαφυρὰς ἀληθείας;

Ἡ Δώρα ἐν τῷ μέσῳ τῶν εὐόσμων ἀνθῶν εὑρίσκει τρόπον νὰ παρεμβάλλῃ καρποὺς ὡρίμους τῆς πολυμαθείας της· ὅθεν πολλαχοῦ ἀναφέρει χωρία συγγραφέων, ἅπερ ἕνεκα τῆς πολλῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ζωηρᾶς αὐτῆς μνήμης ἀμόχθως ἀποῤῥέουσι τοῦ ὀξέος αὐτῆς καλάμου, ὁτὲ μὲν ὡς κῦρος, ὁτὲ δὲ ὡς ἀγχίνοες ἐκφράσεις, ἀπροσδόκητον φῶς εἰς τὰ λεγόμενα ἐπιῤῥίπτοντα. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον μεταχειρίζεται τὸν περὶ τὰς νέας φιλολογίας πλοῦτον, ὃν ἀπεθησαύρισεν οὐ μόνον ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ ἀναγνώσεως, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν εἰς ἃ ἑκάστη τῶν

φιλολογιῶν ἐκείνων ἀναφέρεται, ἐν μέσῳ τῶν μᾶλλον εὐδοκιμούντων κατ' αὐτὰς ἀνδρῶν. Ὅθεν ἑπόμενον ἦτο πλὴν τῆς οἰκείας γνώσεως ν' ἀποκτήσῃ σπανιωτάτην δεξιότητα πρὸς τὴν αἰσθητικὴν κρίσιν καὶ οἰκειότητα οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ἂν δέ τινων σπανίων γλωσσῶν ἀναφέρωνται πονήματα, καὶ διὰ τοῦτο χάριν ὀφείλομεν τῇ Δώρᾳ, διότι ἀνεῦρε καὶ ἐφρόντισε τοσοῦτον κομψῶς νὰ μεταφρασθῶσι τὰ τεμάχια ἐκεῖνα. Πόσον τῷ ὄντι εὐγνωμονοῦμεν εἰς τοὺς περιηγητὰς ἀγνώστων τόπων, ὅταν προμηθεύωσιν ἡμῖν δείγματα γλωσσῶν ἰδιορρύθμων!

Ὅστις γινώσκει τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν διατελεῖ ἔτι ἡ γυνὴ εἴς τινα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, πόσον τὰ περὶ τοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς παραγνωρίζονται εἰσέτι, θέλει εὐκόλως ἐννοήσει τὴν προθυμίαν, μεθ' ἧς ἡ Δώρα σπεύδει νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτῇ διὰ διδαγμάτων καὶ εἰκόνων τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν. Διότι τίς ἀγνοεῖ τὴν ἐπιρροὴν τῆς γυναικὸς ἐπὶ τὰς τύχας τῆς κοινωνίας; δὲν εἶναι ἡ μήτηρ ἡμῶν, ἡ σύντροφος ἡμῶν, ἡ παρήγορος τοῦ γήρατος ἡμῶν; Διατί ἡ Ἀγγλὶς συναλλάσσεται, ἐμπορεύεται, περιηγεῖται, γράφει, εἶναι τέλος ἐλευθέρα; ἡ δὲ Ἀνατολῖτις ἐνιαχοῦ εἶναι καταδεδικασμένη νὰ ζῇ βίον περιεσταλμένον, ὑποτεταγμένον, ὑπὸ βαρεῖαν διατελοῦσα κηδεμονίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας οὐδεμία τῶν δυνάμεων αὐτῆς ἀναπτύσσεται, ἀναλίσκεται δὲ ἐν ἀργίᾳ ὡς ἄνθος δι' ἔλλειψιν φωτὸς μαραινόμενον; Ἀλλ' ὁ μαρασμὸς οὗτος δὲν μεταδίδεται εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὕτως ἡ γυνὴ δὲν ἐκδικεῖται τρομερὰν ἐκδίκησιν διὰ τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς; Καὶ ὅπου δὲ ἡ γυνὴ φαίνεται ἐλευθερωτέρα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἑσπερίᾳ Εὐρώπῃ, τὸ ἔργον εἶναι τετελεσμένον πανταχοῦ; ἡ ἀγωγὴ τῆς γυναικὸς εἶναι τελεία; ἡ νομοθεσία περὶ τῶν συναλλαγῶν τῆς γυναικὸς, περὶ τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῆς, περὶ τοῦ γάμου δὲν ἔχει τάχα πολλαχοῦ ἀνάγκην ἐπανορθώσεως; μήπως τοῦτο δὲν ὁμολογεῖται καὶ παρὰ τῶν ἀνδρῶν τῶν μάλιστα ἁρμοδίων νὰ κρίνωσι τὰ τοιαῦτα, οἷον ὁ περικλεὴς Μίλλ; Ἡ ἁγνὴ καὶ ἔνθερμος λάτρις τῆς ἐλευθερίας Δώρα ἠδύνατο νὰ παραλίπῃ τὸ καλὸν τοῦτο θέμα; Ἀλλὰ οὐδαμοῦ τοῦ συγγράμματος πλάττει χιμαιρικόν τι σύστημα κοινωνίας καὶ νομοθεσίας· οὐδαμοῦ τὴν ἐλευθερίαν τῆς γυναικὸς ἐνόησεν, ὡς πεπλανημέναι τινὲς αἱρέσεις τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς.

Διὰ τοῦτο δὲ οἱ Ἕλληνες ζωηρότερον ἐκφράζουσι τὴν ἑαυτῶν εὐγνωμοσύνην τῇ φιλογενεῖ Δώρᾳ, ἥτις παρεπιδημήσασα μεταξὺ αὐτῶν ἐγένετο ἀντικείμενον γενικοῦ σεβασμοῦ· οἱ παρ' ἡμῖν ἐπισημότατοι ἀγωνισταὶ ἐτίμησαν αὐτὴν, ὡς δι' οὐχ ἧττονος ἀνδρίας τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς πολεμοῦσαν· οἱ λόγιοι τὴν ἔνδοξον συγγράφισσαν, ἧς ἡ δόξα ἀντανακλᾷ ἐφ' ἁπάσης τῆς πατρίδος· οἱ καλλιτέχναι ἔσπευσαν τὴν προσφιλῆ αὐτῆς εἰκόνα διὰ τῆς πλαστικῆς νὰ τηρήσωσι τῇ Ἑλλάδι· οἱ δημοσιογράφοι, ὄργανα τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων, ζωηρῶς αὐτὰ ἐξέφρασαν· αἱ ἐπιστημο-

νικαὶ ἑταιρίαι παρέλαβον αὐτὴν ὡς ἐπιτίμιον μέλος εἰς τὸν σύλλογον ἑαυτῶν ἑκάστη, διότι μισθὸς ἀρετῆς ἔπαινος.

Τὸν κύριον δὲ αὐτῆς σκοπὸν σταθερῶς πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχει καὶ ὅταν ψυχαγωγικώτερά τινα πονημάτια ἐκδίδῃ, ὅπερ εὐκόλως νοεῖ ὁ μετ' ἐπιστασίας ἀναγινώσκων τὴν Ἐλεονώραν Ἀλτίγγην ἢ τὴν Γισλάνην κ. τ. λ. (Au bord des lacs helvétiques, Genève, 1861).

Ἐκ δὲ τῶν μικρῶν αὐτῆς συγγραμμάτων ἰδίως εἰς τὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἀναφέρονται τὸ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος (la Nationalité hellénique. Genève, 1861), τὸ περὶ τῶν Ἰονίων νήσων (les Iles Ioniennes. Paris, 1858), ὅπερ παρ' ἡμῖν μετέφρασεν ὁ Κ. Μιλτιάδης Ῥάλλης, κ. τ. λ.

Ἕνεκα τῆς περὶ τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν ἡμετέρας μικροπαθείας καὶ τῆς ἐκ ταύτης διηνεκοῦς, ἀγόνου καὶ πολλάκις χαμαιζήλου πάλης, ἱκανῶς ἀπέστημεν τῆς θεωρίας τῶν γενικῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ συμφερόντων· ὀλίγαι δὲ σχέσεις ὑπελείφθησαν ἡμῖν ἐν τῇ Δύσει, ἔνθα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐρήμην δικαζόμενοι καταδικαζόμεθα· τὰ δὲ εὐάριθμα τῆς παλαιᾶς καὶ σεμνῆς ἐκείνης τῶν φιλελλήνων φυλῆς λείψανα κατ' ὀλίγον καὶ ἄσχετα πρὸς ἡμᾶς ἐκλείπουσιν. Ὅθεν ἡμεῖς κεχηνότες περιμένομεν νὰ γραφῇ τι ὑπὲρ ἡμῶν ἐν τῇ Δύσει, καὶ οὔτε ἀναλαμβάνομεν ἡμεῖς δραστηρίως τὸν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀγῶνα, οὔτε φαινόμεθα γινώσκοντες, ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ζητημάτων λύονται σήμερον ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ δικαστηρίῳ τῆς κοινῆς γνώμης· τοῦθ' ὅπερ ἐννοήσασα ἡ γείτων ἡμῶν Τουρκία ὅλην τρέφει ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δημοσιογράφων φάλαγγα· ἄλλαι δέ τινες συγγενεῖς ἡμῖν φυλαὶ κατὰ τοῦτο δὲν ἀπολείπονται. Διὰ ταῦτα δικαίαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλομεν τῇ Δώρᾳ, ἥτις ἀνθ' ἡμῶν τὸν καλὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ χριστιανῶν ἀναγωνίζεται· διότι ἡ φωνὴ αὐτῆς, ὡς ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἐκπεμπομένη καὶ προσφιλὴς καὶ οἰκεία οὖσα τῇ Δύσει, εἶναι ἡμῖν μάλιστα λίαν συντελεστικὴ καὶ ἀγαθοποιός (1).

Τὸ τελευταῖον τῶν συγγραμμάτων τῆς Δώρας εἶναι αἱ Ἐκδρομαὶ ἐν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Πελοποννήσῳ (Excursions en Roumélie et en Morée, par Mme Dora d'Istria, 2 vol., 1863, Zurich et Paris).

Ἡ πριγκήπισσα Μασσάλσκη, εἰλικρινῶς καὶ θερμῶς τὴν Ἑλλάδα ἀγαπῶσα, ἦλθεν, ὡς εἴπομεν, ἐνταῦθα τῇ 12 Μαΐου 1860, ὅπως ἐκπληρώσῃ παλαιόν τινα καὶ ἐγκάρδιον πόθον αὐτῆς· διότι ἡ Ἑλλὰς εἶναι οὐ μόνον γῆ τῶν πατέρων αὐτῆς καὶ πνευματικὴ μητρόπολις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, εἰς ἣν πάντα τὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα μετ' ἀγάπης καὶ σεβα-

(1) Ἴδε Πανδώρας τόμ. ΙΕ', φυλλάδ. 34, Ἰουν. 1864, σελ. 113-127.

μοῦ προσερχόμενα ἐπιζητοῦσι τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος· ἀλλ' εἶναι πρὸς τούτοις καὶ τὸ μέγα τῶν ἀγώνων τῆς Δώρας στάδιον· διότι ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ἡ ὀρθοδοξία εἶναι τὰ δύο ζωτικώτατα τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀνατολικοῦ βίου στοιχεῖα, καθ' ὧν δεινῶς οἱ πολέμιοι ἡμῖν ἀντιστρατεύονται. Διατρίψασα δὲ ἐν Ἀθήναις μέχρι τῆς 6 Ἰουλίου ἐπεσκέφθη τὴν Ἀττικήν, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀχαΐαν, τὴν Ἀρκαδίαν, τὴν Λακωνίαν καὶ τὴν Ἀργολίδα, συντελέσασα τὴν ἐπίπονον ταύτην περιήγησιν εἰς δύω περίπου μῆνας. Ἀλλὰ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μηδόλως διατρίβουσα ἐν ταῖς πόλεσι καὶ μετὰ θαυμαστῆς ὄντως καρτερίας παντοειδεῖς ὑφισταμένη μόχθους, διὰ μέσου καταπληκτικῶν πολλάκις δυστοπιῶν, ἐπεσκέπτετο πᾶν ὅ,τι ἔκρινεν ἄξιον τῆς προσοχῆς αὐτῆς, πρὸ πάντων μετὰ τοῦ λαοῦ συγκοινωνοῦσα, εἰσερχομένη εἰς τὴν καλύβην τοῦ χωρικοῦ καὶ ἐξ οἰκείας ἀντιλήψεως τὰ κατ' αὐτὸν μανθάνουσα· ἀνευρίσκουσα τὰ λείψανα τοῦ ἀγῶνος καὶ παρ' αὐτοῦ πολλὰ αὐτοῦ ἐπεισόδια ἀποθησαυρίζουσα· ἀνερχομένη εἰς ἀποκρήμνους ἄκρας, ὅπως θαυμάσῃ καλόν τι τοπίον, ἢ ὅπως εἰσδύσῃ εἰς τὰ καταγώγια τῆς θρησκείας ὑπὲρ ἧς συνηγορεῖ, ἢ συνίδῃ τὸν μοναχὸν, οὗ τὸ πνεῦμα κατακρίνει, ἐν αὐτοῖς τοῖς χαρακώμασιν αὐτοῦ. Εὐλόγως λοιπὸν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ Δύσει περὶ Ἑλλάδος γραψάντων ἠδυνήθη νὰ ἐξερευνήσῃ ὅσα καὶ ὅπως ἡ Δώρα. Πρὸς τούτοις δὲ ὀξυτάτη κατὰ τὴν ἀντίληψιν οὖσα, ἐταστικωτάτη κατὰ τὴν παρατήρησιν καὶ βαθυτάτη κατὰ τὴν κρίσιν, εὗρε τὸ μυστήριον πλεῖστα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ νὰ μάθῃ, πολλὰ μὲν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ ζώσῃ φύσει σπουδάζουσα, πολλὰ δὲ καὶ τῆς νεωτέρας βέλτιον ἐμβλέπουσα ἢ ἡμεῖς αὐτοὶ, ὡς ἀδιαφοροῦντες διὰ τὴν συνήθειαν, ἢ οἱ ξένοι, ὡς ἐστερημένοι τῶν ἀναγκαίων γνώσεων περὶ τῶν ἡμετέρων ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ τῆς γλώσσης, πρὸ πάντων δὲ ἐστερημένοι τῆς μεταξὺ λαοῦ καὶ συγγραφέως συμπαθείας, δι' ἧς μόνης δύναται ὁ περιηγούμενος νὰ εἰσδύσῃ εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῶν ἀντικειμένων τῆς παρατηρήσεως αὐτοῦ, οὐχὶ μόνον ἐξ ἐπιπολῆς περιβλέπων αὐτά. Ὅθεν οὐ μόνον τὴν ἐθνολογικὴν ἡμῶν οὐσίαν συνεῖδεν ἡ Δώρα καὶ τὴν ἠθικὴν, κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν ἔγνω, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν διοικητικὸν μηχανισμὸν συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁσάκις ἢ κακῶς προσηρμόζετο, ἢ ἐκ κακοβουλίας προσέκοπτε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄπορον, ἂν προεῖπε μετὰ τοσαύτης ἀσφαλείας τὴν τότε παρ' ἡμῖν ἐπικειμένην μεταβολὴν τῶν καθεστώτων.

Ἕνεκα τῶν πλεονεκτημάτων τούτων οἱ ἐν τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ ὑπεδέξαντο τὸ πόνημα τοῦτο μετ' εὐφημιῶν· ὅθεν καὶ αὐτὴ ἡ ἐπίσημος τῆς Γαλλίας ἐφημερὶς Moniteur ἱκανὰ περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν. Ἡ Γερμανικὴ ἐπιθεώρησις (Revue Germanique) παραβάλλει τὸ πόνημα τοῦτο τῆς Δώρας πρὸς τὸ τοῦ περικλεοῦς φιλέλληνος Θειρσίου περὶ Ἑλλάδος·

ὁ Κ. Κ. Μουῆς (Ch. de Moüy), ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν Φιλίππου τοῦ Β', καὶ τὴν τοῦ Δὸν Κάρλου, μακρὸν καὶ κάλλιστον περὶ αὐτοῦ ἐκφέρει λόγον· ἡ Presse ἐφημερὶς τοῦ καὶ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ Αἰμιλίου Γιραρδίνου (Émile Girardin) λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι τὸ πάντων καταλληλότατον, ὅπως πείσῃ τὴν Δύσιν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιβλέπῃ μετὰ προσοχῆς εἰς τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα. Πάντων τέλος τῶν κομμάτων αἱ ἐφημερίδες ἐθεώρησαν τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς τὸ πληρέστατον καὶ ἀκριβέστατον τῶν περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος. Ὁ δὲ κ. Λίβετ ἐν δευτέρῳ τινὶ ἄρθρῳ τῆς βιβλιογραφικῆς Ἐπιθεωρήσεως (Revue bibliographique) ἐπαινῶν τὴν Δώραν ἐπιτάσσει, ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων μεροληψία αὐτῆς ἐξηγεῖται ἕνεκα τοῦ ὅλως πρακτικοῦ ἀγῶνος, ὃν ἀγωνίζεται, ἐπιζητοῦσα νὰ ῥίψῃ τοὺς βαρβάρους εἰς τὴν Ἀσίαν. Αὕτη δὲ ἐπιστέλλουσα πρός τινα τῶν ἐν Ἀθήναις φίλων αὐτῆς (15 Μαΐου 1863) λέγει, ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀσίᾳ τὸ καθ' ἑαυτὴν ἀποκλείει αὐτοὺς τῶν αὐτόθι ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ νήσων. Ἀλλὰ μακρὸν ἤθελεν ἀποβῆ, ἂν ἀνεφέρομεν τὰ κυριώτερα τῶν ὅσα ἐν τῇ πεφωτισμένῃ Εὐρώπῃ σοφοὶ ἄνδρες ἔγραψαν περὶ τοῦ προκειμένου βιβλίου· διότι, πλὴν τοῦ γαλλικοῦ, καὶ ὁ γερμανικὸς καὶ ἰταλικὸς τύπος πολλάκις καὶ πολλαχῶς τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου ἐκοινοποίησαν.

Παρ' ἡμῖν δὲ, ἂν καὶ ὁμαλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων δυσκόλως γίνωνται καὶ διαδίδωνται σπουδαῖα βιβλία, εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ταχέως μεταφραζόμενον τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος. Ἐπειδὴ ὅμως ἄχρι τοῦδε οὐδὲ σημείωσίν τινα ὁπωσοῦν περιεκτικὴν καὶ ἀκριβῆ περὶ αὐτοῦ ἠδυνάμεθα ν' ἀναγνώσωμεν ἐνταῦθα (1), νομίζομεν, ὅτι εὐαρεστοῦμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἐπιτάσσοντες βραχέα τινὰ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ· ἀρυόμενοι ἐκ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης ἐν τῇ Πανδώρᾳ περιεκτικῆς βιβλιογραφίας, ἧς ἤδη ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν.

Αἱ Ἐκδρομαὶ διαιροῦνται εἰς πέντε μέρη ὧν τὸ Α' περιέχει τὰ τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, ἤτοι· 1) τὰ περὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, 2) τὰ περὶ τῆς Φθιώτιδος, καὶ Φωκίδος, 3) τὰ περὶ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας. — Τὸ Β' τὰ περὶ Πελοποννήσου, ἤτοι· 1) τὰ περὶ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος, 2) τὰ περὶ Ἀρκαδίας, 3) τὰ περὶ Λακωνίας, 4) τὰ περὶ Μεσσηνίας, 5) τὰ περὶ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας. — Τὸ Γ' τὰ περὶ τῶν νήσων, ἤτοι· 1) τὰ περὶ τῶν Ἀργολικῶν νήσων, 2) τὰ περὶ τῆς Αἰγίνης καὶ Σαλαμῖνος, 3) τὰ περὶ τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Κυκλάδων. — Τὸ Δ' τὰ περὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἤτοι· 1) τὰ περὶ τοῦ ἄστεως, 2) τὰ περὶ τῶν νέων Ἀθηνῶν, 3) τὰ περὶ τῆς περιχώρου. — Τὸ Ε' τὰ περὶ τῆς πτώσεως

(1) Σημ. Πανδ. Πρβ. τὰ ἐν τῷ ΙΔ' τόμῳ, σελ. 128, τῆς Πανδώρας δημοσιευθέντα περὶ τοῦ ἀνὰ χεῖρας συγγράμματος.

τῆς βαυαρικῆς δυναστείας, ἤτοι· 1) τὰ περὶ τῆς ὑπουργικῆς καταστροφῆς, 2) τὰ περὶ τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἐπαναστάσεως, 3) τὰ περὶ τῆς κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἐπαναστάσεως, 4) τὰ κατὰ τὸ 1863.

Τὸ βιβλίον ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι συντεταγμένον κατ' εἶδος, ἀλλ' ἀφήγησίς τις ὂν τῶν κατὰ τόπους παρατηρήσεων, ἐντυπώσεων καὶ μελετῶν τῆς συγγραφίδος, παρέχει ποικιλωτάτας ἀφορμὰς εἰς σκέψεις καὶ συζητήσεις παντοειδεῖς, αἵτινες συνδέονται δι' ἀφανοῦς τινος πολλάκις σχέσεως καὶ ψυχολογικὴν ἑνότητα ἀποτελοῦσι. Τοῦτο δὲ παρέχει τέρψιν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῷ ἀναγινώσκοντι καὶ ἀφορμὴν εἰς ὀξυνουστάτας ἀντιθέσεις καὶ περιέργους διὰ τὸ ἀπροσδόκητον. Οὕτω χαριέσταται καὶ καλλιτεχνόταται χωρογραφικαὶ καὶ τοπογραφικαὶ εἰκόνες παράκεινται τῇ ἐμβριθεῖ πολιτειογραφίᾳ, τῇ πολυμαθεῖ καὶ φιλοσοφικῇ ἱστορίᾳ τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων· τερπνὰ καὶ χαρακτηριστικὰ ἀνέκδοτα ἰδιωτικοῦ βίου παρὰ συζητήσεις βαθείας κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς φιλοσοφίας, κ.τ.λ. Διότι ἡ γράφουσα μεταχειρίζεται, κατ' ἰδίαν τινὰ μέθοδον ἐξ ἰδιοφυοῦς περινοίας πηγάζουσαν, τοὺς τόπους, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα ὡς ἀφορμὰς διεγερτικὰς τῶν φιλελευθέρων καὶ φιλελληνικῶν αὐτῆς θεωρημάτων, τῶν γενναίων καὶ ζωηρῶν αὐτῆς αἰσθημάτων. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν Ἕλληνα ἡ λαμπρὰ αὕτη πινακοθήκη, τὸ περικαλλὲς τοῦτο μωσαϊκὸν, παριστᾷ ἐξιδιασμένην τινὰ ἑνότητα· διότι τὸ ὅλον εἶναι ἐμβριθής τις καὶ χαρίεσσα πραγματεία ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, περιέχουσα τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς προόδου αὐτοῦ, ἀναιροῦσα δεινὰς κατ' αὐτοῦ συκοφαντίας, ἐξηγοῦσα εἰς τὴν Δύσιν τὰ μυστήρια τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἀπό τινων ἐτῶν ἡ Δώρα, διατρίβουσα παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Τυῤῥηνίας ἐν Λιβόρνῳ, ἐν αὐτῷ τῷ μεταιχμίῳ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῶν περὶ αὐτὴν γινομένων, προσδοκᾷ τὰς μεγάλας τῆς Ἀνατολῆς τύχας, μετ' ἐπιμονῆς αὐτὰς ἑρμηνεύουσα εἰς τοὺς ἐν τῇ Δύσει σοφοὺς διὰ μεγάλων καὶ ἐμβριθῶν συγγραφῶν, ἃς παρασκευάζει, ἐπιπνεομένη ὑπὸ τῆς ἐξ Ἑλλάδος πεμπομένης αὔρας. (Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτῆς ἐν τοῖς τόμοις Β' καὶ Ε' σ. 79 καὶ 321.)

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Ἰουλίου 1864.

Γ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

Ζ

ΖΥΓΟΜΑΛΑΣ (Ἀνδρέας). Ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τὴν 19 Ἀπριλίου 1803, καὶ ἀνετράφη ἐν Χίῳ διδαχθεὶς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τῷ λυκείῳ τῆς αὐτῆς νήσου. Κατὰ τὴν ἀναστάτωσιν τῆς Χίου ἐν ἔτει 1822, ὑποδεχθεὶς τοὺς πρώτους στρατιώτας τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σαμίων Λυκούργου Λογοθέτου, εἰσελθόντας εἰς τὴν πόλιν, συνετάχθη μετ' αὐτῶν προχωρήσας μέχρι τοῦ φρουρίου, ἐν ᾧ ἀπεκλείσθησαν οἱ Ὀθωμανοί.

Ἀναχωρησάντων τῶν Σαμίων μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου, ὁ νέος Ζυγομαλᾶς διέμεινεν ἐν τῇ πόλει ἐπὶ κεφαλῆς 30 Ἠπειρωτῶν, ἐλθόντων ἐξ Αἰγύπτου, προσπαθῶν νὰ συγκεντρώσῃ μείζονα ἀριθμὸν πολεμιστῶν, ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν ἄμεσον ἔξοδον τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Ὀθωμανῶν, δώσῃ δὲ καιρὸν εἰς τοὺς μείναντας ἐν τῇ πόλει νὰ ἐξέλθωσιν ἀβλαβεῖς ἐκ τῆς πόλεως.

Κατορθώσας τὸν σκοπόν του ἀνεχώρησε τελευταῖος ἐκ τῆς πόλεως μεταβὰς εἰς τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Καλλιμασσίας μονὴν τῶν Καλογραιῶν, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ οἰκεῖοί του μετὰ πολλῶν ἄλλων οἰκογενειῶν. Προβλέπων ὅτι τὴν ἐπιοῦσαν οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ καὶ τῷ στόλῳ Ὀθωμανοὶ ἔμελλον ἀφεύκτως νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς νήσου καὶ χωρία μετὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου συγκινητικωτάτην δέησιν, παρέλαβε νύκτωρ τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς του, διευθυνθεὶς πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου, εἰς θέσιν καλουμένην «Κόκκινα χώματα» ἔνθα ὑπῆρχεν ἠγκυροβολημένη ἡ γολέτα τοῦ πλοιάρχου Καρακωνσταντῆ ἐκ Ψαρῶν. Συμφωνήσας δὲ τὴν μετακόμισιν τῶν οἰκείων του εἰς τὴν νῆσον Ψαρῶν ἀφοῦ διέσωσεν αὐτοὺς καὶ πολλὰς ἄλλας ἐκ τῶν συῤῥευσασῶν ἐν τῇ παραλίᾳ ἐκείνῃ οἰκογενειῶν, μόλις ἠδυνήθη νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐν τῷ πλοίῳ κολυμβῶν ὡς ἐκ τῆς πληθύος τῶν κατοίκων καὶ τοῦ σφοδροῦ ἀνέμου.

Συνοδεύσας τοὺς οἰκείους του μέχρι Τεργέστης, ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης ὑπεδέχθη καὶ περιέθαλψεν αὐτοὺς μετὰ στοργῆς πατρικῆς, μετέβη ἀκολούθως εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Μεσολόγγιον μετὰ τοῦ Μιχαὴλ Γούστη καὶ δέκα ἄλλων ἐθελοντῶν Ζακυνθίων καὶ Ἠπειρωτῶν, φέρων συστατικὰ πρὸς τὸν Μάρκον Βότσαρην, Ὀδυσσέα Ἀνδροῦτσον καὶ Παλάσχαν, Νικηταρᾶν καὶ Πάνον Κολοκοτρώνην.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου μετέβη εἰς Ναύπλιον, Ἀθήνας καὶ Τρίπολιν, ὅπου ἐξεπλήρωσεν ὡς ἐθελοντὴς τὰ πρὸς τὴν πατρίδα χρέη του τρία ὅλα ἔτη. Προσβληθεὶς δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει Ἀθηνῶν ὑπὸ τύφου μετέβη πρὸς ἀνάῤῥωσιν εἰς Τεργέστην πλησίον τῶν οἰκείων του. Προτραπεὶς δὲ καὶ πεισθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὅτι ἰατρικῶς μᾶλλον ἢ στρατιωτικῶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρησιμώτερος τῇ πατρίδι μετέβη ἐν ἔτει 1824 εἰς τὸ Πατάβιον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς ἰατρικῆς. Εὐδοκιμήσας εἰς τὰς σπουδάς του ἐστάλη εἰς Παρισίους ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου προέδρου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Καποδιστρίου πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν του συστάσει τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν συμπολιτῶν τοῦ κυβερνήτου κόμητος Θεοτόκη καὶ Νεράντζη, προξένου τῆς Ῥωσσίας ἐν Βενετίᾳ.

Συμπληρώσας τὰς σπουδάς του ἐν Παρισίοις μετέβη εἰς Ὕδραν ἐν ἔτει 1832, μετερχόμενος τὴν ἐπιστήμην του. Διορισθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς

κοινότητος Ὕδρας μέλος τῆς τριμελοῦς ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἐκ τῶν ἀειμνήστων Α. Μιαούλη ναυάρχου, Ἀντωνίου Κριεζῆ ἀντιναυάρχου, καὶ Γ. Σαχίνη ἀντιναυάρχου, μετέβη μετ' αὐτῶν εἰς Πόρον πρὸς κατάληψιν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου. Ἀλλοίας ἔχων πεποιθήσεις περὶ τῶν μέσων τῶν πολιτικῶν ἐπαναστάσεων, διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ στόλου, ἀντέπραξε κατὰ τῆς δολοφονίας τοῦ κυβερνήτου καὶ ἀπεδοκίμασε παῤῥησίᾳ αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀειμνήστου Λαζάρου Κουντουριώτου. Ἀπειληθεὶς ἐν Ὕδρᾳ ὑπὸ τῶν σφόδρα ἐπαναστατῶν καὶ τῶν χρωμένων τοῖς ἀθεμίτοις πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἑαυτῶν σκοπῶν, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ὕδραν μετὰ τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ὀρλάνδου. Ἤθελον δὲ ἐγκαταλείψει τὴν νῆσον καὶ ὁ ναύαρχος Μιαούλης καὶ ὁ Σταμάτιος Βουδούρης, οἵτινες συνεμερίζοντο τὰς ἰδέας του, ἐὰν ἠθικὴ νόσος βαρεῖα δὲν κατελάμβανε τὸν πρῶτον μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ ἐθνικοῦ στόλου.

Μεταβὰς εἰς Σπέτσας μετήρχετο εὐδοκίμως τὴν ἰατρικὴν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος βλέπων μακρόθεν τὰ σχέδια καὶ τὰ λάθη τῆς Ἀντιβασιλείας. Προβλέπων δὲ τὰς συνεπείας αὐτῶν, μετέβη εἰς Ναύπλιον μετὰ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Κουντουριώτου, καὶ Σταματίου Βουδούρη, ὅπου δὲν διέλειπε διαβιβάζων εἰς τὴν Ἀντιβασιλείαν τὰς κρίσεις καὶ τὰς ἰδέας του ὡς πρὸς τὴν πολυθρύλλητον συνωμοσίαν τῶν ἀειμνήστων στρατηγῶν Κολοκοτρώνη καὶ Πλαπούτα. Μὴ εἰσακουσθεὶς καὶ διαβληθεὶς ὑπεβλέπετο ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας καὶ τῶν περὶ αὐτὴν Βαυαρῶν.

Ἀποστρεφόμενος τὴν ἀδικίαν καὶ ἐμβατεύσας εἰς τὸ πολιτικὸν σχέδιον τῆς Βαυαρίας, ἐῤῥίφθη μετὰ παῤῥησίας εἰς τὴν παλαίστραν τῆς πολιτικῆς, ἀνατρέψας πολλὰ σχέδια τῶν κρατούντων τὴν ἐξουσίαν Βαυαρῶν.

Μεταβὰς ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1836, εἰργάσθη δραστηρίως εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐφημερίδος «ὁ Φίλος τοῦ λαοῦ» πολεμήσας εὐθαρσῶς τὴν ἐπικρατοῦσαν Αὐστριακὴν πολιτικήν, ἣν ἐθεώρει ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ ἀληθῆ τοῦ τόπου καὶ τοῦ θρόνου συμφέροντα.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1839 ἐδέχθη τὴν τοῦ νομοϊατροῦ δημοσίαν θέσιν, ὑπηρετήσας ὡς τοιοῦτος δύω ἔτη. Παραιτηθεὶς τῆς θέσεως ταύτης συνετάχθη μετὰ τῆς συνταγματικῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὑποστηρίξας διὰ τοῦ τύπου τὰ καταπατηθέντα δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων. Ἐνθαῤῥύνας διὰ τῆς τόλμης του τὴν ἀντιπολίτευσιν, εἰργάσθη δραστηρίως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Σεπτεμβριανῆς μεταπολιτεύσεως· ἐκλεχθεὶς δὲ πληρεξούσιος τῶν Κρητῶν εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις α' Ἐθνοσυνέλευσιν, διωρίσθη ὑπὸ τῆς λαοπροβλήτου κυβερνήσεως ὑπουργικὸς σύμβουλος παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰατροσυνεδρίου.

Παραιτηθεὶς ἐπὶ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ ἔτους 1844, ἣν ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἐχάλκευσε μετὰ τῶν αὐλικῶν του, ἐδέχθη ἀκολούθως τὴν θέσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ὑγειονομείων τοῦ Κράτους. Παραιτηθεὶς καὶ τῆς θέσεως ταύτης ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου Κωλέτη, διωρίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1848 νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἀνταρσίας.

Μετατεθεὶς δὲ τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, ὅπου ἤκμαζεν ἡ λῃστεία, ἐξῆλθε πρὸς καταδίωξιν 200 λῃστῶν μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Σκαλτσοδήμου καὶ τοῦ μοιράρχου τῆς χωροφυλακῆς Ν. Φιλαρέτου. Ἡ ἐπίφοβος ἐκείνη λῃστεία κατετροπώθη παντελῶς ἐν διαστήματι τριῶν μηνῶν. Διὰ τὴν ἐκδούλευσιν δὲ ταύτην ἐβραβεύθη κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ ἀργυροῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος.

Κατὰ δὲ τὸ 1851 μετετέθη εἰς τὸν νομὸν τῶν Κυκλάδων, ἔνθα συνετέλεσεν εἰς τὴν καταδίωξιν πολλῶν πειρατικῶν πλοίων ἀνησυχούντων τὸ ἐμπόριον τῆς Σύρου. Μετὰ ἓν ἔτος μετετέθη εἰς τὸν νομὸν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ὅπου ὡς ἐκ τῆς πληθύος τῆς λῃστείας οἱ κάτοικοι τῆς Λαμίας ἐκλείοντο εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἅμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου. Καταδιώξας καὶ εἰς τὸν μεθόριον αὐτὸν νομὸν ἀποτελεσματικῶς τὴν λῃστείαν μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Σκαλτσοδήμου καὶ τοῦ μοιράρχου Δαλωνᾶ, μετετέθη τὸ ἐπιὸν ἔτος εἰς τὸν νομὸν Εὐβοίας.

Παρὰ τὴν καταδίωξιν τῆς λῃστείας καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς ἀσφαλείας ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς ἀνεκάλυψεν εἰς μὲν τὴν μονὴν Ἀντινίτσαν κειμένην ἐπὶ τῆς Ὄθρυος τοὺς μαστόδοντας καὶ χαυλιόδοντας τῶν προκατακλυσμιαίων μεγαλοθηρίων, εἰς δὲ τὴν Αἰδηψὸν τῆς Εὐβοίας τὸν μεγαλόσαυρον ἢ μωζόσαυρον. Παρελείψαμεν δὲ νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι καὶ εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἀνεκάλυψε μεταλλεῖον καλλίστης ποιότητος γαιανθράκων. Ἅπασαι δὲ αἱ παλαιοντολογικαὶ αὗται ἀνακαλύψεις τοῦ Κ. Ζυγομαλᾶ ἐδημοσιεύθησαν διὰ δύω φυλλαδίων, ἐξ ὧν τὸ τοῦ μεγαλοσαύρου πραγματεύεται καὶ περὶ τοῦ φαινομένου τῆς παλιῤῥοίας τοῦ εὐρίπου τῆς Εὐβοίας, ἣν παρετήρησε καὶ ἐσπούδασε πολλάκις ἐπιτοπίως καθ' ἁπάσας αὐτῆς τὰς φάσεις.

Μετατεθεὶς καὶ ἐκ τοῦ νομοῦ Εὐβοίας εἰς τὸν νομὸν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν κατακτητικῶν ἐπιδρομῶν τοῦ ἔτους 1854 ἀντέστη εἰς τὴν μετάθεσιν ταύτην ὡς μὴ συμμεριζόμενος τὴν πολιτικὴν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας. Ἀλλὰ παρακληθεὶς καὶ πεισθεὶς ὑπ' αὐτῶν ἐδέχθη μὲν τὴν μετάθεσίν του, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ λάβῃ ἐνεργητικὸν μέρος εἰς τὰς ἐπιδρομὰς ἐκείνας. Συναινέσαντος δὲ τοῦ βασιλέως μετέβη ἐπὶ τῆς ὀροθετικῆς γραμμῆς ἵνα διαφωτίζῃ τὸν βασιλέα περὶ τῶν διατρεχόντων εἰς τὰ ἐπαναστατήσαντα γειτονικὰ μέρη τῆς Ἠπείρου, καὶ

προφυλάξη τοὺς κατοίκους τοῦ νομοῦ ἀπὸ τὰς ληστρικὰς συμμορίας καὶ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν ἀτάκτων ἐθελοντῶν.

Προαναγγείλας πρὸ ἑνὸς μηνὸς τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἠπείρου μετετέθη ἐσπευμένως εἰς τὸν νομὸν τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος λόγῳ μὲν ὅτι τὸν ἐζήτει ὁ στρατηγὸς Γαρδικιώτης Γρίβας ὡς σύμβουλον καὶ βοηθὸν πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν κατὰ τὴν Θεσσαλίαν ἐπαναστατῶν, πράγματι δὲ ἵνα μὴ ἐπιστρέφων εἰς Ἀθήνας διαφωτίσῃ τὸν ἐν ἀγνοίᾳ εὑρισκόμενον λαὸν τῆς πρωτευούσης περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῶν ὁμόρων Τουρκικῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁδεύσας πρὸς τὸν ἀντίθετον ἀνατολικὸν τῆς μεθορίου γραμμῆς νομὸν, καὶ ἀφιχθεὶς εἰς Λαμίαν μετὰ τριήμερον κοπιώδη καὶ ἐπικίνδυνον ὁδοιπορίαν, εἶδε μετὰ φρίκης περὶ τὰς δέκα χιλιάδας κατοίκους τῆς Θεσσαλίας παντὸς γένους καὶ πάσης ἡλικίας ληστευθέντας ἀπανθρώπως ὑπὸ τῶν ἐξελθόντων ἐλευθερωτῶν τῆς Θεσσαλίας, κειμένους εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς παρακειμένους περὶ τὴν πόλιν ἀγροὺς, γυμνοὺς καὶ ἡμιθανεῖς, ἀσίτους καὶ θρηνοῦντας τὴν ὀδυνηρὰν θέσιν των. Βοηθήσας καὶ περιθάλψας τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα θύματα, καὶ διανείμας αὐτοῖς τὸν ὑπάρχοντα σῖτον τοῦ δημοσίου, ἐγκατέλιπε τὴν πενθοῦσαν Λαμίαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἅμα πληροφορηθεὶς τὴν ἐν Πειραιεῖ ἀπόβασιν τοῦ Ἀγγλο-Γαλλικοῦ στρατοῦ.

Μετατεθεὶς ἐκ δευτέρου εἰς τὸν νομὸν τῶν Κυκλάδων καὶ συντελέσας εἰς τὴν ταχεῖαν ἐξάλειψιν τῆς χολέρας ἐκ τῶν νήσων Σύρου, Τήνου, Πάρου, καὶ Μυκόνου ὅπου μετέβη αὐτοπροσώπως, ἐβραβεύθη διὰ τοῦ χρυσοῦ σταυροῦ τοῦ Σωτῆρος. Προσκληθεὶς δὲ εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ ἐκ Παρισίων ἀφιχθέντος πρωθυπουργοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου διωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ νομάρχης τῆς πρωτευούσης. Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας ἐδέχθη τὸ προσφερθὲν αὐτῷ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, ὅπερ διευθύνας ἐπὶ τέσσαρας μόνον μῆνας, παρῃτήθη μετὰ τῶν συναδέλφων του Μαυροκορδάτου, Καλλέργη, Ἀργυροπούλου, Κρεστενίτου καὶ Βάρβογλη, παραδωσάντων τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν βασιλέα Ὄθωνα ἀσφαλῆ, ἥσυχον, τακτοποιημένην καὶ πεφιλιωμένην μετὰ τῶν δύω εὐεργετίδων ναυτικῶν δυνάμεων καὶ μετὰ τῆς Τουρκίας.

Μετὰ πενταετῆ δὲ ἀμείλικτον καταδρομὴν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς, πατὴρ πολυαρίθμου οἰκογενείας, ἐδέχθη τὸ προσφερθὲν αὐτῷ προξενεῖον τῆς Σμύρνης ὅπου ἐξελέχθη πληρεξούσιος τῶν Σμυρναίων μετὰ τοῦ προέδρου τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως Κυρίου Δ. Βούλγαρη. Μετατεθεὶς δὲ μετὰ τρία ἔτη εἰς τὸ γενικὸν προξενεῖον τῆς Αἰγύπτου, ὑπεστήριξε μετὰ ζήλου τὰς ἐργασίας τῆς διορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουὲζ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου Σύρου· διεφώτισε τὴν Ἑλλάδα δι' ἐκθέσεως

σπουδαίας δημοσιευθείσης εἰς φυλλάδιον καὶ διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ τύπου περὶ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ περὶ τοῦ μεγάλου συμφέροντος, ὅπερ ἔχει ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἑνώσεως τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Τέλος ἐνσκηψάσης τῆς βροτολοιγοῦ χολέρας τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Αἰγύπτῳ, ὁ Κ. Ζυγομαλᾶς ἐκπληρώσας μετὰ ζήλου τὸ καθῆκον τοῦ δημοσίου ὑπηρέτου, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἰατροῦ, ἐβραβεύθη ἐπαξίως ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων μὲ τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν. Ἴδε σελίδα 64.

Κ

ΚΑΤΡΑΜΗΣ (Νικόλαος). Ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τὸ 1820, ἔνθα διέμεινε σπουδάζων μέχρι τοῦ 1838. Εἶτα μετέβη εἰς Ἀθήνας καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἱεροσπουδαστήριον Κερκύρας, ὅπου ἠξιώθη παρὰ τῆς αὐτόθι Ἀκαδημίας τοῦ τῆς φιλοσοφικῆς καὶ θεολογικῆς Σχολῆς διπλώματος. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν πατρίδα του μετῆλθε μετ' ἐπιτυχίας τὸ ἱεροκηρύττειν καὶ ἀκολούθως διωρίσθη ἐν τῷ ἐκεῖ Λυκείῳ καθηγητὴς θεολογικῶν μαθημάτων. Ἐξέδωκε διάφορα πονήματα ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

Α'. Ἡ Πάτριος φωνή, δι' οὗ συνιστᾷ εἰς τὴν Ἰόνιον βουλὴν τὴν ἐν γένει μόρφωσιν τοῦ κλήρου καὶ τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀντὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, οὔσης τότε ἐν χρήσει·

Β'. Ἱστορικαὶ διασαφήσεις ἐπὶ τῆς πατρίδος Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως·

Γ'. Ἡ Ἀγλαΐα ἢ τὰ δεινὰ τῆς Ἑλλάδος, πολιτικὸν μυθιστόρημα·

Δ'. Οἱ ἐν Κύθνῳ πεσόντες, ποιημάτιον·

Ε'. Βιογραφία τοῦ Οὔγω Φοσκόλου·

Ϛ'. Πανηγυρικοὶ λόγοι καὶ ἐπιτάφιοι.

Ἐσχάτως προχειρισθεὶς ἀρχιμανδρίτης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διωρίσθη ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐφημέριος τῆς ἐν Νεαπόλει τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Ἐκκλησίας, ἔνθα προσβληθεὶς ἀγοραίως διὰ τῆς ἐφημεριδογραφίας ὑπὸ τῶν ἀντιφερομένων Οὐνιτῶν, ἐξέδωκεν ἀπάντησιν Ἰταλιστί, λίαν εὐσχημόνως ὑπερασπιζόμενος τὰ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης τῶν Ἑλλήνων δικαιώματα. Ἴδε σελίδα 64.

ΚΑΛΑΔΟΣ (Πέτρος). Ἐγεννήθη ἐν Σμύρνῃ τῷ ἔτει 1825 ἐκ γονέων Κυθηρίων. Εὐδοκίμησεν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰ δι' αὐτοῦ ἀποκτηθέντα πλούτη διαχειρίζεται γενναίως ἐν τῇ φιλοξένῳ Σμύρνῃ μὴ ἐπιλανθανόμενος τοῦ προσωρινοῦ κέντρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δηλ. τῆς πρωτευούσης τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἴδε σελίδα 96.

ΚΑΙΜΑΚΑΣ. Στρατηγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ· ἀρχαῖος ἀγωνιστής. Ἴδε σελίδα 96.

ΚΟΥΡΚΟΥΜΕΛΛΗΣ (Δημήτριος). Ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος· ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν καὶ διέπρεψεν εἰς τὸ δικηγορικὸν καὶ πολιτικὸν στάδιον τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος. Λεπτομερῆ βιογραφίαν αὐτοῦ θέλομεν δημοσιεύσει τὸ ἐπόμενον ἔτος. Ἴδε σελίδα 64.

ΚΡΑΛΙΔΗΣ (Βενέδικτος). Πρῶτος ὀρθόδοξος ἀρχιερεὺς τῆς Δαλματίας, τοῦ Ῥειζινικοῦ κόλπου, τῆς Ῥαγούζης, καὶ Ἰστρίας. Ἐγεννήθη τῇ α' Ἰανουαρίου 1765 ἐν Μακεδονίᾳ· ἀπέθανεν ἐν Βενετίᾳ περὶ τὸ ἔτος 1860. Τὴν λεπτομερῆ βιογραφίαν αὐτοῦ οὖσαν λίαν περίεργον θέλομεν δημοσιεύσει τὸ προσεχὲς ἔτος. Ἴδε σελίδα 64.

Λ

ΛΑΥΩΝΣ (Ἐδμόνδος). Ἐγεννήθη εἰς White Hayes (Hants) τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἔτος 1790. Δόκιμος ὢν τοῦ ναυτικοῦ ἐσχετίσθη πολὺ μὲ τὸν τότε ὁμοιόβαθμόν του ἡγεμονόπαιδα Γουλιέλμον, τριτότοκον υἱὸν τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Γ', ὅστις ἀστεϊζόμενος ἡμέραν τινὰ μετ' αὐτοῦ ἠρώτησε· « — Ἔ! φίλε, ἐὰν γίνω ποτὲ βασιλεύς, τί θέλεις νὰ σὲ κάμω; » — « Βαρωνέτον! » ἀπεκρίθη ὁ Λαΰωνς. « — Ἔστω! » εἶπεν ὁ ἡγεμονόπαις. Ὅτε ὁ Γουλιέλμος, ἀποθανόντος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου τοῦ Δ' ἀκλήρου, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἐνεθυμήθη τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, καὶ ὁ Λαΰωνς ἐγένετο βαρωνέτος ἤτοι πρωτοβάθμιος τιτλοφόρος.

Ὁ Λαΰωνς διέπρεψεν εἰς τὸ ναυτικὸν στάδιον, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1832 διώκει τὴν φρεγάταν ἡ **Μαδαγασκὰρ** ἐφ' ἧς ἐπεβιβάσθη ὁ Ὄθων ἐν Τεργέστῃ ἵνα κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ βασιλεὺς Ὄθων εὐχαριστηθεὶς ἀπὸ τὰς γενομένας αὐτῷ περιποιήσεις παρὰ τοῦ πλοιάρχου Λαΰωνς ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως νὰ τὸν διορίσῃ πρέσβυν παρ' αὐτῷ. Ἐνεθυμήθη αὐτὸν ὅτε μετὰ ἓν ἔτος τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀφίξεώς του ἡ Βαυαρικὴ Ἀντιβασιλεία ἀπήτησε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ τότε πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας Δόκηνς.

Μετὰ τὴν Σεπτεμβριανὴν μεταπολίτευσιν κατὰ τὸ 1844, διορισθέντος πρωθυπουργοῦ τοῦ Ἰωάννου Κωλέττου ἀντὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, φίλου ἄκρου τοῦ Λαΰωνς, παρωργίσθη τοσοῦτον ὁ Ἄγγλος πρεσβευτὴς ὥστε ἔκτοτε ἐγένετο προσωπικὸς ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀμαλίας, καὶ ἐτέθη οὕτως εἰπεῖν ἀναφανδὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἀντιπολιτεύσεως. Κατὰ τὸ 1845 ἠρέθισε τὴν μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας διένεξιν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Τζάμη Καρατάσσου καὶ παρεκίνησε τὸν τότε πρέσβυν

τῆς Τουρκίας ἐν Ἑλλάδι Μουσούρην ν' ἀναχωρήσῃ, καὶ προὐκάλεσεν οὕτω τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου, ἀναγκασθέντος μετέπειτα τοῦ Ὄθωνος νὰ δώσῃ ἱκανοποίησιν πρὸς τὴν Τουρκίαν καὶ πρὸς τὸν ἐπανακάμψαντα εἰς Ἀθήνας πρέσβυν. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν, ἐπιμόνως ζητοῦντος τοῦ Ὄθωνος παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως τὴν ἀπομάκρυσίν του, διωρίσθη πρέσβυς ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Σουηδίαν. Ἐκραγέντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀνεκάλεσεν αὐτὸν καὶ τὸν διώρισε ναύαρχον τῆς ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσσῃ Ἀγγλικῆς μοίρας, ὅπου διεκρίθη διὰ τοῦ κατὰ τῆς Ῥωσσίας φέρ' εἰπεῖν προσωπικοῦ μίσους του. Ἐπανακάμψας εἰς Ἀγγλίαν μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἐτιμήθη μὲ τὸν κληρονομικὸν βαθμὸν τοῦ ἰσοτίμου, καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα δείγματα τῆς εὐνοίας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς βασιλείας. Ὁ Λάϋων; καίτοι βλάψας παρασυρθεὶς ἀπὸ τὸ βίαιον τοῦ χαρακτῆρός του τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἑλλάδος, ἦτο οὐχ ἧττον ἄκρος φιλέλλην καὶ προσδεδόκα μεγάλα ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἀπέθανεν ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἔτος 1858. Ἴδε σελίδα 48.

ΛΕΟΝΤΙΑΣ (Σαπφώ). Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 27 Ἰουλίου τοῦ 1832. Θυγάτηρ Λευντίου Κληρίδου διδασκάλου τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ἑνὸς τῶν ἐπὶ τῇ ἀναμορφώσει τοῦ ἔθνους ἐκπαιδευθέντων ἐν τοῖς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως περιωνύμοις γυμνασίοις τῶν Κυδωνιῶν καὶ τῆς Σμύρνης ἐπὶ Γρηγορίου Σεράφου καὶ τοῦ ἀοιδίμου Κ. Οἰκονόμου), ἐμαθήτευσε παρ' αὐτῷ τῷ πατρὶ αὐτῆς. Ἑπομένως ἐπεδόθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἐνδιατρίβουσαν εἰς τὴν μελέτην τῶν πεζογράφων καὶ τῶν ποιητῶν. Ἔλαβε σύζυγον τὸ 1856 ἐκ γένους Καλβοκορέσων, οὐδαμῶς διακύψασα τὴν πρὸς τὰς σπουδὰς καὶ τὰς διανοητικὰς ἐργασίας τάσιν της. Συγχρόνως ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὁμογενῶν της κορασίων. Πρὸς τοῦτο συνέστησε καὶ διηύθυνεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1854-1858 τὸ ἐν Σάμῳ ἱδρυθὲν καὶ συντηρηθὲν ἐξ ἰδίων ὑπὸ τῆς ἡγεμονίδος Ἀλεξάνδρας Γκίκα παρθεναγωγεῖον· ἔπειτα μέχρι τοῦ 1861 τὸ ἐν Σμύρνῃ ἰδιοσυντήρητον παρθεναγωγεῖον τοῦ Μεθοδίου Ἀρώνη, καὶ αὖθις τέσσαρα ἐν Σάμῳ παρθεναγωγεῖα, ἱδρυθέντα ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος Ἀριστάρχου. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1863 διατρίβει ἐν Σμύρνῃ διευθύνουσα τὸ ὑπὸ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς συντηρούμενον κεντρικὸν παρθεναγωγεῖον, καὶ διδάσκουσα ἐν αὐτῷ τὰ ἀνώτερα Ἑλλ. μαθήματα. Παρέφρασεν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν τοὺς Πέρσας τοῦ Αἰσχύλου. Μετεγλώττισεν εἰς ὁμοιοκαταλήκτους στίχους τὴν Ἐσθὴρ τοῦ Ῥακίνα. Συνέταξε διηγήματα ἱστορικὰ καὶ ἠθικὰ μένοντα εἰσέτι ἀνέκδοτα, διαφόρους διατριβὰς ἐκδοθείσας εἰς ἐφημερίδας, καὶ λόγους ἐπὶ τῶν διαφόρων σχολικῶν περιστάσεων, δημοσιευθέντας ἐν φυλλαδίοις. Ἔχουσα δὲ τάσιν πρὸς τὴν ποίησιν ἔγραψε πλεῖστα ποιήματα εἴς τε τὴν

ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν, ὧν πολλὰ ἐξεδόθησαν ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς. Ἴδε σελίδα 96.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ Β'. Βασιλεὺς τοῦ Βελγίου. Ἐγεννήθη τῇ 9/21 Ἀπριλίου 1835, διεδέχθη τὸν πατέρα του Λεοπόλδον τὸν Α' τὴν 10 Δεκεμβρίου 1865 Ν. Ε., καὶ ὡρκίσθη εἰς τὸ Σύνταγμα τὴν 5/17 Δεκεμβρίου 1865. Ἴδε σελίδα 16.

Μ

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ (Ἀλέξανδρος). Ὁ ἐξ ἀποῤῥήτων ἐγεννήθη τῷ 1637 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ πατρὸς μὲν Χίου Παντελῆ Μαυροκορδάτου, μητρὸς δὲ Κωνσταντινουπολίτιδος Ῥωξάνδρας. Μικρὸς τὴν ἡλικίαν ὀρφανευθεὶς πατρὸς, ἐπαιδαγωγήθη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ γυναικὸς λογίας, ἥτις, ἀφοῦ μετεχειρίσθη ὅλα τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπαιδεύσεως μέσα, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Βονωνίαν καὶ Παταυΐαν. Ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι σπουδάσας ὁ Ἀλέξανδρος φιλοσοφίαν, φιλολογίαν, ἐπιστήμας καὶ ἰατρικὴν, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας ἐν Παταυΐᾳ.

Μεταβὰς ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐν Φαναρίῳ σχολῆς συστηθείσης ὑπὸ Μανολάκη τοῦ Καστοριανοῦ· κατεγίνετο δὲ συγχρόνως καὶ εἰς τὴν σύνταξιν διαφόρων συγγραμμάτων.

Ἕνεκα δὲ τῆς ἰατρικῆς, τὴν πρακτικὴν τῆς ὁποίας μετήρχετο, συμφιλιωθεὶς μετὰ ἰσχυρῶν Ὀθωμανῶν καὶ πρὸ πάντων μετὰ τοῦ σατράπου Ἀχμὲτ Κιουπρουλῆ, προήχθη διὰ τοῦ τελευταίου εἰς τὸ ὑπούργημα τοῦ μεγάλου Διερμηνέως, παραχωρήσας εἰς τοὺς μαθητάς του τὴν διδασκαλίαν· ἡ δὲ Μεγάλη Ἐκκλησία, ζητοῦσα στήριγμα εἰς τὰς ἀσθενείας της, διώρισεν αὐτὸν συγχρόνως Μέγαν Λογοθέτην.

Τὰ ἐπαγγέλματα ταῦτα ἔδωκαν αὐτῷ ἀφορμὴν ὅπως ἐξασκήσῃ ὅλην τὴν ἱκανότητά του ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους· εἷς τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἄθλων ἦν ἡ τοῦ Ἁγίου Τάφου διάσωσις, κινδυνεύοντος νὰ καταχρατηθῇ ἀπὸ τοὺς Λατίνους· τὰ δὲ δι' αὐτοῦ ἐκδοθέντα καὶ ὑπ' αὐτοῦ (ὡς φημίζεται) συνταχθέντα σουλτανικὰ προστάγματα ἐχρησίμευσαν πρὸς λύσιν τῶν καθ' ἡμᾶς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γεννηθεισῶν ἀμφισβητήσεων.

Ὁ κατὰ τὸ 1683 ἐκραγεὶς πόλεμος μεταξὺ Αὐστρίας, Πολωνίας, Ἐνετίας καὶ Τουρκίας, ἤνοιξεν εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον μέγα στάδιον πολιτικῆς δραστηριότητος καὶ διπλωματικῆς ἐμπειρίας. Διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς πειθοῦς αὐτοῦ ἐμπόδισε τὸν σατράπην τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους τοῦ νὰ κυριεύσῃ τὴν Βιέννην ἐξ ἐφόδου, καὶ οὕτω δι' αὐτοῦ τὸ περιφρο-

νημένον Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔσχε τὴν παραμυθίαν δύο αἰῶνας μετὰ τὴν ἅλωσιν νὰ συντελῇ δι' ἑνὸς τέκνου του εἰς ἀναστολὴν τοῦ χειμάῤῥου τῆς βαρβαρότητος ἐπαπειλοῦντος νὰ κατακλύσῃ τὴν Εὐρώπην.

Μετὰ τὴν κατατρόπωσιν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Σοβιέσκη ὁ σατράπης, μόλις διασωθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, ὑπέκυψεν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ κυρίου του, καὶ ἐκαρατομήθη ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὑπέκρυψε προτάσεις συνθηκῶν τῶν πολιορκουμένων, καὶ δὲν διέταξε γενικὴν κατὰ τῆς πόλεως ἔφοδον.

Ἡ αὐτὴ τύχη περιέμενε καὶ τὸν Μαυροκορδᾶτον· ἀλλ' αἴφνης, ἐνῷ τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἐπιστολὴ παρακλητικὴ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πρῴην Βεζύρου Κιουπρουλῆ φθάσασα ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ ἀνδρός· ἀλλ' ὄχι δωρεάν· διότι ὅλη ἡ περιουσία του, δημευθεῖσα, ἐχρησίμευσεν ὡς λύτρον.

Ἡ ἅλωσις τοῦ Βελιγραδίου ὑπὸ τοῦ ἐκλέκτορος τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ κατέστησεν ἀναγκαίαν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν τὴν εἰς Βιέννην ἀποστολὴν πρεσβείας πρὸς διομολόγησιν εἰρήνης· διὸ ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀποστέλλεται πρέσβυς μετὰ τοῦ Σουλφικάρ. Ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος· μετὰ τὴν παντελῆ ὅμως τῶν Τούρκων ἧτταν ὑπὸ τοῦ Εὐγενίου τῆς Σαβοϊγίας ἀπεφασίσθη ἡ ἐν Καρλοβίτζῃ συνθήκη, καθ' ἣν ἡ Τουρκία ἔδωκε πληρεξουσιότητα εἰς τὸν διέποντα τὰ ἐξωτερικὰ Ῥεμῆ καὶ εἰς τὸν Μαυροκορδᾶτον, ὀνομάσασα αὐτὸν τότε πρῶτον ἐξ ἀποῤῥήτων.

Ἐν τῷ πολυκρότῳ τούτῳ συνεδρίῳ, ὅπου συνεζητήθησαν τόσα συγκρουόμενα δικαιώματα καὶ συμφέροντα, ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀνέδειξε μεγίστην εὐφυΐαν καὶ δραστηριότητα. Τότε μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιποιήσεων προέτεινεν ἡ Αὐστρία καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἁγίου Τάφου εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν· ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη ἀπεκρούσθη ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου.

Μόλις μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συνθήκης ἐπέστρεψαν οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ στασιασμὸς δεινὸς ἠγέρθη κατὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὡς προδούσης τὴν θρησκείαν εἰς τοὺς ἀπίστους. Ἡ στάσις αὕτη ἀναῤῥιπιζομένη ἀπὸ τὸν Ματαπᾶν Πασᾶν διηυθύνετο μάλιστα κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἡ οἰκία του ἐλαφυραγωγήθη· αὐτὸς δὲ κατέφυγε μετὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς Σωζόπολιν, ὅθεν μετ' οὐ πολὺ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Μετὰ δὲ τὴν κατατρόπωσιν τῆς στάσεως ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀνέλαβε πάλιν τὴν ὑπουργίαν του παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ αὐλῇ, καὶ ἔφθασεν εἰς ἰσχὺν ἀνέφικτον μέχρι τοῦδε εἰς χριστιανόν. Τότε τῷ ἐγένοντο προτάσεις περὶ ἀρνησιθρησκείας ἐνισχυόμεναι μὲ ὑπερτάτης σατραπείας ὑποσχέσεις· ἀλλ' αὐτὸς οὐ μόνον τὰς προτάσεις ταύτας καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἀπέκρουσεν,

ἀλλ' ἀπεποιήθη καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Οὐγγροβλαχίας, καὶ οὕτω προτιμήσας νὰ ἰδιωτεύῃ διῆλθε τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς του καλλιεργῶν τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ διατηρῶν εὐθαλεῖς φιλίας καὶ παντοειδεῖς σχέσεις.

Ἐκ τῶν υἱῶν του ὁ μὲν Νικόλαος, διαδεχθεὶς τὸν πατέρα εἰς τὴν διερμηνείαν, περιῆλθεν ὕστερον εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς Οὐγγροβλαχίας· ὁ δὲ Ἰωάννης διεδέξατο τοῦτον εἰς τὴν διερμηνείαν, καὶ μετὰ ταῦτα προεβιβάσθη εἰς ἡγεμονικὸν ἀξίωμα. Ταῦτα δὲ ζῶντος τοῦ Α. Μαυροκορδάτου καὶ χαίροντος καὶ εὐλογοῦντος τὰς ἀριστεύσεις τῶν τέκνων.

Ἀκμαῖος κατὰ τὸν νοῦν καὶ ἄτρωτος εἰσέτι ἀπὸ τὰς ἐσχάτας καταπονήσεις τοῦ γήρατος, ὑποκύψας δὲ εἰς ποδαλγίαν, κατέλυσε τὸν βίον τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἄγων, περιστοιχισμένος ὑπὸ τέκνων, ἐκγόνων, συγγενῶν καὶ φίλων. Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1863, σελίδα 9.

ΜΙΛΛΕΡ (Ἐμμανουήλ). Ἐγεννήθη εἰς Παρισίους κατὰ τὸ ἔτος 1812. Διωρίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1833 βοηθὸς τοῦ περιφήμου ἑλληνιστοῦ Hase εἰς τὴν Συλλογὴν τῶν χειρογράφων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν τμῆμα ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων· κατὰ τὸ ἔτος 1850 διωρίσθη ἔφορος τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Νομοθετικοῦ σώματος. Τὸ ἔτος 1860 ἐξελέχθη μέλος τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου. Κατὰ τὸ 1863 ἀπεστάλη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος εἰς τὴν ἀνατολὴν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μοναστηριακῶν βιβλιοθηκῶν καὶ ἰδίως ἐκείνων τοῦ Ἄθωνος. Τὸ ἔτος 1864 ἐπεχείρησεν ἀνασκαφὰς εἰς τὴν νῆσον Θάσον. Ἐξέδωκε πολλὰ σοφὰ πονήματα ἀφορῶντα τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα· εἶναι δὲ λίαν δεινὸς τὴν ἐπιγραφικήν. Ἴδε σελίδα 80.

Ο

ΟΛΓΑ. Βασίλισσα τῆς Βυρτεμβέργης, γεννηθεῖσα τῇ 30 Αὐγούστου (11 Σεπτεμβρίου) 1822· θυγάτηρ τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου τοῦ Α', καὶ σύζυγος τοῦ νῦν βασιλέως Βυρτεμβέργης Καρόλου τοῦ Α'. Ὁ γάμος αὐτῶν ἐγένετο τὴν 1/13 Ἰουλίου 1846. Ἴδε σελίδα 8.

Π

ΠΕΛΛΑΤ (Κάρολος-Αὔγουστος). Ἐγεννήθη εἰς Grenoble τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ ἔτος 1793. Δοκιμώτατος νομομαθής, ἰδίως εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον· καθηγητὴς τῆς ἐν Παρισίοις νομικῆς Σχολῆς, καὶ κοσμήτωρ αὐτῆς πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀνέδειξε πολλοὺς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀρίστους

νομικούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὸν Γεώργιον Μαυροκορδᾶτον, πρῶτον καθηγητὴν τοῦ Γαλλικοῦ δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, τὸν Περικλῆ Ἀργυρόπουλον, τὸν Κ. Δημήτριον Μαυροκορδᾶτον, κ. τ. λ. Ὁ Κ. Πελλὰτ ἀναδεικνύεται πάντοτε ἔνθερμος προστάτης τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν. Ἴδε σελίδα 80.

ΠΙΕΡΑΚΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ (Νικόλαος). Ὁ γόνος οὗτος τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκογενείας ἐγεννήθη εἰς Ἀρεόπολιν τῆς Λακωνίας τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1805. Νεώτατος κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἔλαβε μέρος εἰς τὴν κατὰ τὰς 23, 24 καὶ 25 Μαρτίου 1821 αἰχμαλωσίαν τῶν ἐν Καλάμαις Τούρκων. Ἐκεῖθεν ὁ πρεσβύτατος ἀδελφὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος, ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν φρουρίων Νεοκάστρου καὶ Μεθώνης, ἄφησε τὸν Νικόλαον ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν συγγενῶν. Ἀλλ' οὗτος ἠλεκτριζόμενος ἀπὸ τὰς καθημερινὰς εἰδήσεις τῶν μαχῶν, καὶ φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ μετάσχῃ τῶν κινδύνων καὶ τῆς δόξης τοῦ ἥρωος ἀδελφοῦ του, διέφυγε τοὺς ἐπιτηροῦντας αὐτὸν, καὶ μὲ σῶμα ἐμπειροπολέμων Λακώνων ἐξεκίνησε πορευόμενος εἰς τὸ ἑλληνικὸν στρατόπεδον, καὶ τὸ ἑσπέρας τοῦ μεγάλου Σαββάτου εἰσῆλθεν εἰς τὸ νησίον τοῦ Παμίσου. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν πληροφορηθεὶς, ὅτι οἱ ἐν Κορώνῃ πολιορκούμενοι Τοῦρκοι διέλυσαν τὴν πολιορκίαν διασκορπίσαντες τὸ στρατόπεδον τῶν πολιορκούντων Ἑλλήνων, εὐθὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Πάσχα ἔτρεξεν εἰς βοήθειαν τῶν φευγόντων, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀπαντῶν καθ' ὁδὸν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Τέλος περὶ τὸ ἑσπέρας ἔφθασεν εἰς τὰ χωρία Καστέλια καὶ Βουνάρτια μακρὰν τοῦ φρουρίου Κορώνης 1 1/2 ὥραν περίπου. Τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ἐκίνησε κατὰ τοῦ φρουρίου ὅθεν οἱ Τοῦρκοι θρασυνθέντες ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῆς προτεραίας εἶχον ἐξέλθει πανστρατιᾷ, τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον φέροντες κατὰ τῶν παρακειμένων χωρίων. Τότε συμπλοκῆς αἱματηρᾶς γενομένης ἔπεσαν πολλοὶ ἑκατέρωθεν. Ὁ δὲ Ν. Πιεράκος ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἐγγύτερον τοῦ φρουρίου χωρίον Ἅγιος Δημήτριος καὶ νὰ καταλάβῃ ὀχυρὰν ἐν αὐτῷ οἰκίαν μετὰ 7 ἀνδρῶν, πάντων, πλὴν ἑνὸς Λάκωνος, ἀπειροπολέμων. Ἐκεῖ ἐπολιορκήθη ὑπὸ πολυπληθῶν Τούρκων, οἵτινες ἐφώρμησαν μανιωδῶς διὰ νὰ κυριεύσωσιν ἢ ἐμπρήσωσι τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ πᾶσαι αὐτῶν αἱ ἔφοδοι ἀπεκρούσθησαν μὲ μεγάλην ζημίαν των. Περὶ δὲ τὴν δείλην, ἀπελπισθέντες καὶ μηδὲ τοὺς νεκροὺς αὐτῶν δυνάμενοι ν' ἄρωσι, μετεκόμιζον πυροβόλα ἐκ τοῦ φρουρίου διὰ νὰ καταστρέψωσι τὴν οἰκίαν, ὅτε ἐπικουρία ἐκ τῶν ἐν Βουναρίοις καὶ Καστελίοις Ἑλλήνων ἔφθασεν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Τότε οἱ Τοῦρκοι προσβληθέντες ἑκατέρωθεν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καταδιωχθέντες μέχρι τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου καὶ ἐγκαταλείψαντες τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. Ἔκτοτε ἐπανελήφθη ἡ πολιορκία τοῦ φρουρίου Κορώνης στενωτέρα καὶ τακτικωτέρα. Ἐκεῖθεν ὁ Ν. Πιεράκος μετέβη ὀλίγον

ἔπειτα παρὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον εἰς Νεόκαστρον, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς πάσας τὰς καθημερινὰς πρὸς τοὺς πολιορκουμένους ἐχθροὺς συμπλοκάς, αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων ἦσαν φονικώταται. Ἡ ἀδάμαστος ἀνδρία τοῦ ἀτρομήτου ἀρχηγοῦ, ἡ καρτερία αὐτοῦ, καίτοι δύω φέροντος πληγάς, καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἑλλήνων ὑπερίσχυσαν τῶν ἐμπειροπολέμων Τούρκων οἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς πλοῖα, ἅτινα νὰ μεταφέρωσιν αὐτοὺς εἰς Τύνιδα ἢ Κρήτην· καὶ τὴν 7 Αὐγούστου 1821 ὁ Ν. Πιεράκος εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ συνεισέλθῃ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ ἀδελφοῦ του ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὸ φρούριον καὶ νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς Ἴτς Καλὲ ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν ὅλων τῶν Τούρκων μὴ ἐξελθόντων εἰσέτι. Ἀλλὰ τὴν πρωΐαν τῆς 8 τοῦ Αὐγούστου εἰδοποιεῖται ὁ ἀρχηγός, ὅτι οἱ ἐν Μεθώνῃ Τοῦρκοι ἐξεστράτευσαν ἐρχόμενοι εἰς Νεόκαστρον διὰ ν' ἀνατρέψουν τὴν παράδοσιν αὐτοῦ· ἀμέσως καλεῖ τὸν στρατὸν εἰς τὰ ὅπλα καὶ τὸν Νικόλαον ἔχων παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ σπεύδει μετὰ 1,000 περίπου ἀνδρῶν πρὸς τὴν Μεθώνην ὄχι διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ, ὅθεν ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν οἱ Τοῦρκοι, ἀλλὰ δι' ἀτραποῦ παρὰ τὴν θάλασσαν μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ ν' ἀποκλείσῃ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου τοὺς ἐξελθόντας Τούρκους, καὶ τούτους καταστρέφων νὰ κυριεύσῃ αὐθημερὸν καὶ τὰ δύω φρούρια. Δυστυχῶς οἱ Τοῦρκοι εἶχον μὲν ἐξέλθει τοῦ φρουρίου, ἀλλ' ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι εἰς ὀχυρὰν θέσιν ἐντὸς βολῆς πυροβόλου. Ὁ ἀτρόμητος ὅμως Κωνσταντῖνος δὲν ἠθέλησε νὰ παλινδρομήσῃ, ἀλλ' ἔδωκε τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς· ὅθεν συνήφθη μάχη πεισματώδης καὶ φονικωτάτη διαρκέσασα μέχρι τῆς 5 μ. μ.

Οἱ Ἕλληνες στενοχωρούμενοι ἀπὸ τὰ πυρὰ τοῦ φρουρίου ἠναγκάσθησαν νὰ λάβωσι θέσιν ἀμυντικήν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ Τοῦρκοι μετὰ ἐπανειλημμένας ἐφόδους κατώρθωσαν τὸν μὲν Κωνσταντῖνον νὰ φονεύσωσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἰδικῶν του, καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ὅπου κατὰ τὸ 1769 ὁ πάππος του Κυριακούλης Μαυρομιχάλης εἶχε στήσει κανονοστοιχίαν κατὰ τοῦ φρουρίου πολιορκῶν αὐτὸ μετά τινων Ῥώσσων. Ὁ δὲ Νικόλαος ἤθελε λάβει τὴν αὐτὴν τύχην, προσπαθῶν νὰ σώσῃ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν τὸν νεκρὸν τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐὰν δύω τῶν ἀνδρειοτέρων στρατιωτικῶν του, οἱ Ἰω. Κετσέας καὶ Σ. Γλετσές, ἐφορμήσαντες δὲν ἐφόνευον τοὺς πρωτάκτους τῶν Τούρκων, ξιφήρεις ἐπιπεσόντες ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀρχηγοῦ· τοιοῦτον δυστυχὲς τέλος ἔλαβεν ἡ ἡμέρα αὕτη ἡ ὑπὸ τόσους αἰσίους οἰωνοὺς ἀρξαμένη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του ὁ Νικόλαος Πιεράκος ἔμεινεν ἀρχηγὸς τοῦ στρατοπέδου καὶ ἀνέλαβε πράγματι τὴν θέσιν ἐκείνου. Ἐπιστρέψας εἰς Λακωνίαν μετέβη μετ' οὐ πολὺ μὲ σῶμα Λακωνικὸν εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς Τριπόλεως. Ἔφθασε δὲ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πόλις ἐκυριεύετο ἐξ

ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ μετέσχε τῶν συμπλοκῶν, ὅσαι ἔλαβον χώραν μέχρι τῆς ἐντελοῦς κυριεύσεως αὐτῆς. Κατόπιν διέμεινεν ἐπὶ πολλοὺς μῆνας εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου Κορώνης ἕως οὗ προσεκλήθη νὰ λάβῃ μέρος κατὰ τὸ 1822 εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη συνέκειτο ἐκ Λακωνικῶν ὅπλων· διευθυνθεῖσα δὲ διὰ ξηρᾶς ἐπεβιβάσθη κατὰ τὰ παράλια τῆς Ἠλείας ἐπὶ τῶν προσδιωρισμένων πλοίων, καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς Μεσολόγγιον. Ἐκεῖ σκέψεως γενομένης μετὰ τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ λοιπῶν ὁπλαρχηγῶν τίνι τρόπῳ δύναται ἡ στρατιὰ αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ ἀποτελεσματικώτερον πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ πολιορκουμένου Σουλίου ἐκρίθη καλὸν ὁ μὲν Μάρκος Βότσαρης μετὰ τῶν λοιπῶν νὰ βαδίσωσι διὰ ξηρᾶς, ἡ δὲ Λακωνικὴ στρατιὰ νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς πλοῖα πολεμικὰ καὶ ἰδιωτικὰ καὶ ἀποβιβασθῇ εἰς τὸ γειτονικώτερον παράλιον τοῦ Σουλίου. Οὕτω μετὰ ἡμερῶν τινων διάπλουν ἐκρίθη κατάλληλον πρὸς ἀποβίβασιν καὶ στρατοπέδευσιν τὸ νησίδιον Μοῦρτον, ἐγγύτατα τῆς στερεᾶς κείμενον καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Τσαμουριᾶς. Ἐν αὐτῷ ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ πυροβόλα μεγάλης ὁλκῆς· θορυβηθέντες οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τὴν αἰφνηδίαν ταύτην ἐμφάνισιν τῶν Ἑλλήνων συνέῤῥεον πολυπληθεῖς ἀπό τε τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου τοῦ πολιορκοῦντος τὸ Σοῦλι καὶ ἀπὸ τὰς πέριξ ἐπαρχίας, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἀντιπερισπασμοῦ πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Σουλίου ἐπετύγχανε θαυμασίως, ὅτε ἡ Ἀγγλικὴ φρεγάτα πλησιάζει εἰς τὸ νησίδιον καὶ ἀπειλεῖ νὰ καταπυροβολήσῃ τοὺς Ἕλληνας, ἂν δὲν ἐκκενώσωσιν ἀμέσως αὐτὸ ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν Ἑπτάννησον. Οὐδὲν δικαιολόγημα ἴσχυσε νὰ κάμψῃ τὴν Ἀγγλικὴν ἐπιμονήν. Ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ νησίδιον καὶ ν' ἀποβιβασθῇ εἰς θέσιν Σπλάντσα Φανάρικη. Ἐκεῖθεν ὁ στρατὸς οὗτος συνεκρότησε πολλὰς αἱματηρὰς μάχας πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ ὑπὸ ἐντοπίων καὶ Σουλιωτῶν ὁδηγούμενος εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐκδρομὰς αὐτοῦ κατὰ τοῦ πολιορκοῦντος τὸ Σοῦλι Τουρκικοῦ στρατιωτικοῦ στρατοπέδου πολυειδῶς ἔβλαψε καὶ σπουδαίως ἠπείλησεν αὐτό· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔπαθε πολλὰς ζημίας ἐκ πληγωμένων καὶ φονευμένων, καὶ ὑπέφερεν ἐκ τῶν κακοπαθειῶν, τῶν στερήσεων καὶ τοῦ νοσώδους κλίματος. Ὁ Νικόλ. Πιεράκος ἀσθενήσας τότε βαρέως ἠναγκάσθη νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον μετακομισθεὶς ἀπὸ τὸν πλοίαρχον τοῦ πολεμικοῦ πλοίου Λάζαρον Τζώρτζην. Κατόπιν ἀναῤῥώσας μετέβη μὲ σῶμα Λακωνικὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Πατρῶν· ὅπου ἔλαβε κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1823 τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιστρατήγου. Περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ κατὰ τὸ 1824 διέμενε μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου Κορώνης. Ἀλλ' ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰμβραῒμ Πασᾶ κατὰ τὸ 1825 κατεθορύβησεν ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὁ Νικόλ. Πιεράκος διετάχθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ προφθάσῃ ἐγκαίρως εἰς Νέοκα-

στρον. Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην προθύμως ὑπακούσας ἔσπευσε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ φρούριον μὲ μέρος στρατιωτῶν του· ἐκεῖ δὲ ἔλαβε τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγοῦ.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς πολιορκίας ἐκείνης ἔλαβε μέρος εἰς τὰς μάχας, ὅσαι συνεκροτήθησαν πρὸς τὸν Ἰμβραῒμ Πασᾶ ἐν τῇ Λακωνικῇ εἰς Βέργαν Ἀλμυροῦ, Δηρὸν, καὶ τὰς ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μάνῃ ἐν Καρυοπόλει, Παρασεροῦ, Νεοχώριον κ. τ. λ. Ἐν τοῖς στρατοπέδοις δὲ τοῖς κατὰ τὰ ὅρια τῆς Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας εὑρισκόμενος μετὰ πολλῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν ἤκουσε τὸν κρότον τῶν τηλεβόλων τῆς ἐνδόξου ναυμαχίας τοῦ Νεοκάστρου, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησεν ἡ ἀπόβασις συμμαχικοῦ στρατοῦ ἐν Πεταλιδίῳ. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ὁ Ν. Πιεράκος ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ τάξεως, ἰδίως ἐν τῇ Λακωνίᾳ. Ἡ τάξις διὰ τῶν προσπαθειῶν του προέβαινε θαυμασίως· ἀλλὰ κακῇ μοίρᾳ ἀπόπειρα δολοφονίας ἐχαλκεύθη ἐναντίον του ἐξ 25 συνωμοτῶν ἐντὸς συγγενικῆς οἰκίας ἐν Ἀρεοπόλει τὴν 24 Ὀτωβρίου 1828. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ αὐτῆς ἦσαν πολλὰ καὶ θανατηφόρα τραύματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα μόλις μετὰ μακρὰν καὶ ὀδυνηρὰν θεραπείαν ἐσώθη· ἐτοποθετήθη κατόπιν ἐπὶ κεφαλῆς στρατοῦ πρῶτον μὲν εἰς Λακωνίαν, ἔπειτα δὲ τὸ 1832 εἰς Μεσσηνίαν, ἔχων ἐπὶ Καποδιστρίου τὸν βαθμὸν ταξιαρχικοῦ χιλιάρχου. Τὰ ἔτη ἐκεῖνα ὑπῆρξαν δυστυχῶς γόνιμα ἐμφυλίων σπαραγμῶν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὁ Ν. Πιεράκος παρουσιάσθη ὡς ὁπλαρχηγὸς καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπαρχίας. Τὸ 1833 καὶ 1834 εἰργάσθη ὁ Ν. Πιεράκος εἰς τὸν σχηματισμὸν Λακωνικῆς ἀποικίας ἐν Πεταλιδίῳ, τοῦ ὁποίου τὴν περιφέρειαν κατεχομένην παρ' αὐτοῦ παρεχώρησε προθύμως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Αἱ πολλαὶ καὶ μεγάλαι προσπάθειαί του ἐπέτυχον, καὶ κατὰ τὸ 1835 ἔγεινεν ἡ ἔναρξις τῶν πρώτων οἰκοδομῶν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου συνοικισμοῦ, ὅστις ἀριθμεῖ ἔκτοτε 150 οἰκογενείας περίπου.

Τὰ ἔτη ἐκεῖνα αἱ σπουδαῖαι ἐν Λακωνίᾳ ταραχαὶ ἐστενοχώρησαν τὴν κεντρικὴν Κυβέρνησιν, ὥστε ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις διαμένοντος Ν. Πιεράκου, ἀποβᾶσαν ἀποτελεσματικὴν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως. Τὸ δὲ 1837 ὁ Ν. Πιεράκος ἐχρημάτισεν ἐν Ἀθήναις μέλος ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ ἀργυροῦ ἀριστείου. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος τῷ ἐδόθη παρὰ τοῦ βασιλέως ὁ χρυσοῦς σταυρὸς τῶν ἱπποτῶν τοῦ Σωτῆρος. Ἐνῷ δὲ διέτριβεν εἰς Λακωνίαν ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελῶν ἐξεῤῥάγησαν δύω στάσεις κατὰ τὸ 1838-1839, ἡ μὲν ἐν Πύλῳ, ἡ δὲ ἐν Γυθείῳ· κατ' ἀμφοτέρων τούτων ἔσπευσεν· εἰ καὶ μακρὰν εὑρισκόμενος, ἐπρόφθασε καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν διάλυσιν τῆς τελευταίας.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1839 αἱ σχηματισθεῖσαι δύω τετραρχίαι τῆς φάλαγγος ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν καὶ κατωτέρων συνεχωνεύθησαν εἰς μίαν. Ταύτης δὲ ὁ Ν. Πιεράκος διωρίσθη διοικητὴς ἔχων τότε τὸν βαθμὸν ἀντισυνταγματάρχου. Τὸ 1842 προεβιβάσθη συνταγματάρχης. Ἔκτοτε δὲ ἔμεινεν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμόν. Μέρος δὲ ἐνεργητικώτατον ἔλαβε κατὰ τὰ 1840-1841 εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ διὰ πρώτην φορὰν εἰσαχθέντος νόμου τῆς ἀπογραφῆς ἐν Λακωνίᾳ ἀπέναντι σπουδαίων ἐμποδίων· συνετέλεσε δὲ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας εἰς τοὺς κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα μαστιζομένους παρὰ τῶν ληστῶν νομοὺς Λακωνίας καὶ Μεσσηνίας. Τὸ δὲ 1843 ἔλαβε μέρος ὡς πληρεξούσιος τῆς ἐπαρχίας του εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν συνέλευσιν. Ὑπῆρξε διοικητὴς τετραρχίας ἀπὸ τὰ 1839 μέχρι τοῦ 1856 · ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1844 ἐξορισθεὶς μετὰ τῆς τετραρχίας του μόνον ἀπὸ τοῦ 1850 ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ τόπου του· καὶ εἰς 6 κατὰ συνέχειαν βουλευτικὰς περιόδους ἐξελέχθη βουλευτής· εἰς τὴν τελευταίαν δὲ ἐνῷ ἦτο τελειωμένη ἡ διαλογὴ τῶν ψήφων ἔλαβε τὸν γερουσιαστικὸν διορισμὸν τὸ 1861. Τὸ 1852 ἐξεῤῥάγη ἐν Λακωνίᾳ σπουδαιοτάτη στάσις. Ὁ μοναχὸς Χριστόφορος ἐξάψας τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τοῦ πλήθους ἀνεστάτωσεν ἅπασαν τὴν Λακωνίαν. Ὁ Ν. Πιεράκος ἔλαβεν ἐνεργητικὸν μέρος, καὶ διὰ πολλῶν κόπων καὶ κινδύνων συνετέλεσεν εἰς τὴν κατάσβεσιν τῆς στάσεως ταύτης, ἥτις ἦτο ἐκ τῶν κινδυνωδεστέρων. Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1865, σελίδα 184.

Π. Μ.

ΠΙΤΤΑΚΟΣ (Ἰωσήφ). Ἐγεννήθη εἰς Σμύρνην κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1805. Ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως αὐτοῦ, καὶ διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτήν, ἰδίως στρατιωτικῶς, ὑπῆρξε μέγα κώλυμα εἰς τὸ νὰ μὴ ἀσπασθῇ τὸ ἐμπορικὸν στάδιον · ἀφιερώθη λοιπὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος Ἑλλάδος τὴν ὁποίαν πολυειδῶς ὑπηρέτησεν, ἰδίως δὲ στρατιωτικῶς, καὶ κατὰ ξηρὰν μὲν ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγούς, κατὰ θάλασσαν δὲ ὑπὸ τὸν ἀοίδιμον ναύαρχον Γεώργιον Σαχτούρην. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτοῦ ὑπῆρξε πάντοτε ἐξαίρετος · ἡ δὲ φιλανθρωπία του καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς αἰχμαλώτους Τούρκους ὑπῆρξεν ἀξία παντὸς ἐπαίνου· συνετέλεσε μετὰ τοῦ ἀγωνιστοῦ Ἰκεσίου Λάτρη εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν πολλῶν αἰχμαλώτων Ἑλλήνων ἐκ τῶν εὑρισκομένων εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, καὶ παρὰ τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. Ἀποκτήσας τὴν εὔνοιαν τῶν ἀρχηγῶν τῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἐλθόντων τότε Γαλλικῶν στρατευμάτων, καθὼς καὶ τῶν ναυτικῶν, ἔλαβε τὴν πληρεξουσιότητα νὰ διαθέσῃ τὰ πράγματα ἐν Μεθώνῃ μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς παρὰ τῶν Γάλλων, ὅπως βούλεται · τὴν δὲ ἐξουσίαν ταύτην μετεχειρίσθη μᾶλλον πρὸς ἀπελευθέρωσιν καὶ τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων,

ἐκ τῶν ὁποίων ἔμενον ἀκόμη πολλοὶ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς· διότι ἡ μεταξὺ τοῦ Ἰβραὴμ-Πασᾶ καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν προστατίδων δυνάμεων σύμβασις ὥριζε νὰ ἀφαιρῶνται ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Ὀθωμανῶν ἀνεξετάστως μόνον οἱ ἔχοντες ἡλικίαν μέχρι τῶν δώδεκα ἐτῶν.

Ἓν περίπου ἔτος ὁ Ἰωσὴφ Πιτταχὸς ὑπηρέτησεν ὡς διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Νεοκάστρου· ἔπειτα μετετέθη εἰς τὸν τακτικὸν στρατόν.

Τὸ 1854 ἐστάλη παρὰ τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ὑπουργοῦντος τοῦ συνταγματάρχου Σκαρλάτου Σούτσου μὲ ἔκτακτον καὶ σπουδαίαν ἀποστολὴν εἰς τὸ Λιβάνιον ὄρος τῆς Συρίας· διέφυγε δὲ μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα τὴν καταδίωξιν τοῦ διοικητοῦ τῆς Βυρητοῦ Ναμὶκ-Πασᾶ, καθὼς καὶ τῶν πασάδων Κύπρου καὶ Ῥόδου. Μεταβὰς ἀκολούθως εἰς Σμύρνην καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι καὶ ὁ ἐκεῖ πασᾶς ἔχει ἐντολὴν νὰ τὸν συλλάβῃ, ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐστριακῆς σημαίας. Κατόπιν συγκεντρωθέντων ἐν Ἀθήναις πολλῶν συμπατριωτῶν του, ἐσύστησαν φάλαγγα τῶν Ἰόνων πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος διαπρεψάσης, ἵνα καὶ αὕτη λάβῃ μέρος εἰς τὸν νέον ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα· ἀρχηγὸν δὲ τῆς φάλαγγος ταύτης ὠνόμασαν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰωσὴφ Πιτταχόν. Εἰς διαφόρους σπουδαίας περιστάσεις οἱ ἐν Σμύρνῃ ὁμογενεῖς ἐξέλεξαν αὐτὸν ἀντιπρόσωπόν των· ἐπίσης καὶ τὸ ἐν Ἑλλάδι σωματεῖον τῶν Ἰόνων ἐξέλεξεν αὐτὸν πληρεξούσιόν του, διὰ νὰ τὸ ἀντιπροσωπεύσῃ εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Βαν τῶν Ἑλλήνων συνέλευσιν. Ὑπηρέτησεν εἴκοσι ἔτη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δώδεκα ἔτη ὡς διευθυντὴς τμήματος, καὶ διεχειρίσθη πάντοτε τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν τιμίως καὶ εὐσυνειδότως. Διανύσας δὲ οὕτω πως ἐντίμως τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἐτέθη τὸ 1865 κατ' αἴτησίν του εἰς ἀποστρατείαν, λαβὼν τὸν βαθμὸν τοῦ ὑποστρατήγου διὰ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ἐντίμους στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας του σύμφωνα μὲ τὸν περὶ τούτου νόμον. Ἴδε σελίδα 96.

Ρ

ΡΙΖΟΣ Ο ΝΕΡΟΥΛΟΣ (Ἰάκωβος). Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἔτει 1778 ἐκ πατρὸς λογίου καὶ τὸν τοῦ Καμαράσῃ βαθμὸν κατέχοντος καὶ ἐκ μητρὸς Ῥίζης ἧς τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβε, καίτοι παρέμεινεν αὐτῷ καὶ τὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ χλευαστικὸν ὄνομα Νερουλὸς πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τοῦ κλάδου τῶν κυρίως Ῥίζων τοῦ φέροντος τὸ ἀρχαιότερον ὄνομα τοῦ Ῥαγκαβῆ.

Ἐν τῇ βρεφικῇ αὐτοῦ ἡλικίᾳ ὀρφανὸς πατρὸς καὶ μητρὸς μείνας ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τοῦ πρὸς πατρὸς αὐτοῦ θείου Σαμουὴλ τοῦ Ἐφέσου,

ὅστις ἀνέδειξεν αὐτὸν Ἑλληνιστὴν ἄριστον· τὴν φιλοσοφίαν ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου, τὰ δὲ Γαλλικὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀββάτου Λαφονταίνου. Εἰκοσαετὴς ἠκολούθησεν εἰς Μολδαυΐαν τὸν ἡγεμόνα Κ. Ὑψηλάντην. Ἐπὶ δὲ τοῦ διαδεξαμένου τὸν παυθέντα τῆς ἡγεμονίας Ὑψηλάντην, Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ὁ Ἰ. Ῥίζος διωρίσθη ἐπιτετραμμένος αὐτοῦ παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Πύλῃ. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐπελθόντος τοῦ Ῥωσσικοῦ πολέμου καὶ ἀποσυρθέντων ἐκ τῶν παραδουναβίων ἡγεμονιῶν τῶν ἡγεμόνων, ἔμεινεν ὁ Ῥίζος ἐπὶ ἓξ ἔτη ἐκτὸς τῶν πραγμάτων μέχρις οὗ ὁ ἡγεμὼν Ἰ. Καρατζᾶς, συμπαραλαβὼν αὐτὸν εἰς Βλαχίαν, ἀνεβίβασεν αὐτὸν βαθμηδὸν ἐπὶ τὸ τοῦ μεγάλου ποστελνίκου ἢ πρωθυπουργοῦ ἀξίωμα. Μετὰ ἓξ ἔτη ἀναχωρήσαντος τοῦ ἡγεμόνος ὁ Ῥίζος διωρίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταφραστὴς παρὰ τῷ μεγάλῳ διερμηνεῖ, καὶ ἐν ἔτει 1819 ἠκολούθησε πάλιν εἰς Μολδαυΐαν τὸν ἡγεμόνα Μιχαὴλ Σοῦτσον, ἔνθα καὶ διέμεινε μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἧς μέγιστος μοχλὸς ἦν καὶ ὁ ἡμέτερος Ῥίζος. Ἀνεῳχθέντος τοῦ σταδίου τοῦ ἀγῶνος, ὁ Ἰ. Ῥίζος μετὰ τοῦ Μιχαὴλ Σούτσου καταθέντες τὰς ἀρχὰς αὐτῶν καὶ πάντα πλοῦτον καὶ δόξαν ἐγκαταλιπόντες ἐπλανήθησαν ἄστεγοι καὶ ἐξόριστοι ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης μέχρις οὗ, ἐλθόντες, ἐξελέξαντο προσωρινὴν κατοικίαν τὴν Γενέβην τῆς Ἑλβετίας, τὴν χώραν ταύτην τῆς ἐλευθερίας.

Ἐν Γενέβῃ διαμένων ὁ Ῥίζος ἀνέλαβε νὰ διδάξῃ τὴν ἱστορίαν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας συγγράψας μετὰ ταῦτα καὶ τὴν περιώνυμον αὐτοῦ ἱστορίαν τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως μέχρι τοῦ 1825. Ἐν Γενέβῃ ἐγνώρισε τὸν ἡμέτερον Ῥίζον καὶ ὁ κόμης Καποδίστριας, ὅστις τοσοῦτον ἐξετίμησεν αὐτὸν, ὥστε ὅτε ἀνέλαβε τοὺς οἴακας τῆς Ἑλλάδος ἀπήτησεν αὐτὸν ὡς βοηθὸν αὐτοῦ. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνεπιστεύθη αὐτῷ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εὑρεθεὶς διαφωνῶν μετὰ τοῦ Κυβερνήτου ἀπεσύρθη τῶν δημοσίων, καὶ ἀπελθὼν κατῴκησεν ἰδιωτεύων εἰς Αἴγιναν, μέχρις οὗ ἡ μετὰ τὸν σκληρὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου ἐγκαταστᾶσα διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἐξελέξατο τὸν Ῥίζον ἕνα τῶν ὑπουργῶν αὐτῆς, καὶ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἀνετίθει αὐτῷ πάντοτε τὰς ἀνωτάτας τοῦ κράτους ὑπηρεσίας ἔν τε ταῖς διοικήσεσι τῶν νομῶν, ἔν τε τοῖς ὑπουργείοις τῶν ἐσωτερικῶν, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐν τῷ συμβουλίῳ τῆς ἐπικρατείας.

Εἰς τὸν Ῥίζον ὑπουργὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως ὀφείλεται ὁ πρῶτος καταρτισμὸς τῆς ἀνωτέρας παιδείας, ἡ καθίδρυσις τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἡ σύστασις τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας, ἧς ἐπὶ πολλὰ ἔτη προέστη, ὡς μνημεῖα τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ προεδρείας πολλοὺς λόγους καταλιπών. Τέλος δὲ πεμφθεὶς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Κωνσταντινούπολιν ὡς πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἀπέθανεν ἐκεῖ πλήρης ἡμερῶν τῇ.....

Ἡ ἀξία τοῦ Ῥίζου ὡς πολιτικοῦ καὶ ὡς συγγραφέως οὐ δύναται χωρηθῆναι ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις τοῦ παρόντος σχεδιάσματος· τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον καὶ τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ ποιήματα καὶ συγγράμματα ἔστωσαν οἱ τρανότατοι τοῦ μεγάλου καὶ σπανίου αὐτοῦ πνεύματος μάρτυρες. (Ἴδε Πανδώραν τόμ. Ε', φυλλ. ριη'.) Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1862, σελ. 57. Φ. Α.

ΡΙΚΟΡΔ (Πέτρος). Ἐγεννήθη ἐν Πετρουπόλει περὶ τὸ ἔτος 1773. Ὁ πατήρ του ὅστις κατήγετο ἀπὸ τὴν πόλιν Νίκην (Nice), ἀνήκουσαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, νῦν δὲ προσαρτηθεῖσαν εἰς τὴν Γαλλίαν, μετέβη εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας Αἰκατερίνης τῆς Β', ὅπου ἔλαβε δημοσίαν ὑπηρεσίαν, καὶ νυμφευθεὶς μετὰ Ῥωσσίδος ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς δύω υἱοὺς ἐξ ὧν ὁ εἷς, ὁ Πέτρος, ἐξεπαιδεύθη εἰς τὸ ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικὸν ναυτικὸν Σχολεῖον. Ἐξελθόντι ἐκ τοῦ σχολείου μετὰ βαθμοῦ δοκίμου (aspirant), παρεχωρήθη αὐτῷ ἡ ἄδεια, πρὸς τελειοποίησιν τῶν μελετῶν του, νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὸ βασιλικὸν ναυτικὸν τῆς Ἀγγλίας. Χάριν τῆς ἐν τῷ ἀγγλικῷ ναυτικῷ ἀποκτηθείσης πείρας προὐβιβάσθη ἐν βραχεῖ διαστήματι εἰς βαθμὸν πλοιάρχου φρεγάτας, καὶ ἐπέμφθη ὡς διοικητὴς τῆς πόλεως ὁ Ἅγιος Πέτρος καὶ Παῦλος, πρωτευούσης τῆς χώρας Καμτσάτικα κειμένης εἰς τὸ βορεινότατον μέρος τῆς Ῥωσσίας, τὸ συνορεῦον μετὰ τῆς Ἀμερικῆς, ἧς ἐξέδωκε Ῥωσσιστὶ ἀξιόλογον περιγραφὴν μεταφρασθεῖσαν γαλλιστί. Ὅτε δὲ ᾐχμαλωτίσθη ἐν Ἰαπωνίᾳ ὁ περιώνυμος θαλασσοπόρος Γολόβην, ὁ πλοίαρχος Πέτρος Ῥίκορδ διετάχθη νὰ μεταβῇ αὐτόσε ἐπὶ μιᾶς φρεγάτας ὅπως ἐλευθερώσῃ τὸν αἰχμαλωτισθέντα Γολόβην κρατούμενον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰαπωνίας Γέδω ἐντὸς σιδηροῦ κλωβίου, ὡς θηρίον, καὶ βασανιζόμενον παντοιοτρόπως. Ὁ Ῥίκορδ ηὐτύχησε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν φίλον του καὶ συμπατριώτην του Γολόβην μετὰ τριετῆ διαπραγμάτευσιν μετὰ τῶν Ἰαπωνικῶν ἀρχῶν. Ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ περιωνύμου θαλασσοπόρου Γολόβην παρὰ τοῦ Ῥίκορδ περιεποίησε μεγίστην τιμὴν εἰς τὸν ἐλευθερωτήν του, ὅστις ἐβραβεύθη διὰ προβιβασμοῦ εἰς βαθμὸν πλοιάρχου δικρότου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1827, σταλέντος εἰς Ἑλλάδα Ῥωσσικοῦ στόλου ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑποναυάρχου Ἐηδὲν ἵνα συμμαχήσῃ μετὰ τῶν στόλων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Λονδίνου ἀποφασισθείσης ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ῥίκορδ, ὅστις εἶχε προβιβασθῆ εἰς βαθμὸν ἀντιναυάρχου, διωρίσθη διοικητὴς τῆς μοίρας τῆς ὀπισθοφυλακῆς ἐλλιμενισθείσης εἰς Μελίτην, καὶ οὕτω δὲν παρευρέθη εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Νεοκάστρου. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ὑποναυάρχου Ἐηδὲν εἰς τὴν Ῥωσσίαν μετὰ τοῦ πλείστου μέρους τοῦ Ῥωσσικοῦ στόλου διωρίσθη ὁ Ῥίκορδ διοικητὴς τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ Ῥωσσικῆς μοίρας ἧς

ὁ κύριος σταθμὸς ἦτον ὁ λιμὴν τῆς νήσου Πόρου. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἔφθασεν εἰς Ἑλλάδα ὁ ἀντιναύαρχος Ῥίκορδ ἀνεδείχθη ἔνθερμος φιλέλλην καὶ ἄκρος φίλος τοῦ κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδιστρίου, ὃν ἀνέκαθεν ἐσέβετο, καὶ ἐξεπλήρωσεν ἀκριβῶς τὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεώς του πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διοικήσεως τοῦ Κυβερνήτου. Συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς ταύτας κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1831 ἠναγκάσθη ὁ Ῥίκορδ νὰ προσενεχθῇ λίαν αὐστηρῶς πρὸς τὸν στασιάσαντα κατὰ τοῦ Κυβερνήτου Μιαούλην, ὅστις ἀφ' οὗ ἐπυροβόλησε κατὰ τῆς Ῥωσσικῆς σημαίας προὐτίμησε νὰ πυρπολήσῃ τὴν ὡραίαν Ἑλληνικὴν φρεγάταν ἣ Ἑλλὰς ἣν εἶχε καταλάβει παρὰ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὸν Ῥίκορδ. Μετὰ τὴν αἱματηρὰν ταύτην σύγκρουσιν ὁ Ῥίκορδ μετέβη εἰς τὰ παράλια τῆς Μάνης ὅπου ἐσχετίσθη μετὰ διαφόρων μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομιχαλῶν, καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὴν σύζυγον τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Κυβερνήτου τὴν χάριν τοῦ φυλακισθέντος συζύγου της. Ἅμα ὁ Ῥίκορδ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον προσεπάθησε νὰ συμφιλιώσῃ τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην, ἤτοι τὸν Πετρόμπεην, μετὰ τοῦ Καποδιστρίου. Ὁ Κυβερνήτης ὑπεσχέθη τῷ Ῥώσσῳ ναυάρχῳ ὅτι ἤθελεν ἀμέσως ἀπελευθερώσει τὸν πολιτικὸν ὑπόδικον, ἅμα οὗτος ἤθελεν ὁμολογήσει παρουσίᾳ αὐτοῦ ὅπως ἔπραξεν ἐν τῇ φυλακῇ του πρὸς τὸν Ῥίκορδ τὰ πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἄδικά του. Ὁ Πετρόμπεης εἶχε συναινέσει εἰς τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἡ συμφιλίωσις προέκειτο νὰ γίνῃ τὴν 26 Σεπτεμβρίου, τὴν παραμονὴν τῆς δολοφονίας τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, ὅτε δυστυχῶς ἕνεκα περιστάσεώς τινος (ἴδε Mémoires biographiques-historiques sur le président de la Grèce, le comte Jean Capodistrias, β' τόμον, σελ. 322) (1). Ἡ συνάντησις ἀνεβλήθη, καὶ τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἐπενθοφόρει ἅπασα ἡ Ἑλληνικὴ φυλή. Ἐκραγέντος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐν Ἑλλάδι ὁ Ῥίκορδ, ἀπατηθεὶς παρὰ τοῦ φιλέλληνος Ἰταλοῦ Πάλμα, ἐδέχθη νὰ ἐκλεχθῇ προσωρινὸς Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος (ἴδε λεπτομερῆ ἔκθεσιν τοῦ ἀπραγματοποιήτου τούτου σχεδίου ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1863 σελ. 153). Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ἡ Ῥωσσικὴ μοῖρα ναυαρχουμένη παρὰ τοῦ Ῥίκορδ διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς Σεβαστούπολιν. Ὁ Ῥίκορδ μετέβη μετὰ ταῦτα εἰς Πετρούπολιν ὅπου διωρίσθη μέλος τοῦ Ναυαρχείου, καὶ τῷ ἀπενεμήθη ὁ μεγαλόσταυρος τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου. Ἐκραγέντος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου (ἔτος 1854) ὁ Ῥίκορδ προεβιβάσθη εἰς βαθμὸν ναυάρχου καὶ διωρίσθη διοικητὴς τοῦ ἐν Κρόνσταδ στόλου. Ἀπέθανε δὲ τὴν Α' Μαρτίου 1855, δύω ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου. Ἴδε σελίδα 48.

(1) Τὸ δίτομον τοῦτο σύγγραμμα πωλεῖται πρὸς δέκα φράγκα εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας. Ἴδε σελ. 15 τῶν ἀγγελιῶν τοῦ παρόντος τόμου.

Σ

ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ (Ἀμβρόσιος). Ἐγεννήθη ἐκ γονέων εὐπατριδῶν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ, καὶ ἐν αὐτῇ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας ἀνετράφη καὶ ἐν τῇ περιωνύμῳ σχολῇ αὐτῆς ἐξεπαιδεύθη, σχολαρχοῦντος τοῦ ἀοιδίμου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ὅστις πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἑλληνικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μαθημάτων ἐφρόντιζε μάλιστα νὰ στηρίζῃ τοὺς πολλοὺς αὐτοῦ μαθητὰς εἰς τὴν θεοσέβειαν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ἠθικήν. Ἐν ταύταις κατηρτισμένος ταῖς ἀρεταῖς ὁ Ἀμβρόσιος ἐπεδόθη, νέος ἔτι ὤν, εἰς τὸ ἔντιμον τῆς ἐμπορείας στάδιον, ὅπερ διὰ μακροῦ χρόνου μετ' ἄκρας τιμιότητος καὶ εὐσυνειδησίας διέτρεξε πάντοτε. Ἀλλ' εἰς αὐτὸν ἔμφυτος ἦτο προσέτι καὶ ἡ λαμπρὰ τῆς φιλογενείας καὶ φιλοπατρίας ἀρετή, ἥτις, προϊούσης τῆς ἡλικίας, ἀνεπτύσσετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ διέφλεγεν, ἀφ' οὗ μάλιστα, εὐθὺς σχεδὸν καθισταμένου τοῦ ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας ἡμῶν πολέμου, εἶδε καὶ πατέρα καὶ θεῖον καὶ γαμβρὸν θῦμα οἰκτρὸν γενομένους τῆς ἀδικίας· οἵτινες, συλληφθέντες καὶ ὅμηροι κρατούμενοι ἐν τῷ φρουρίῳ μετὰ τῶν λοιπῶν προκρίτων τοῦ τόπου καὶ τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Πλάτωνος, ἀπηγχονίσθησαν ἅπαντες τῇ 23 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1822 κατὰ τὴν ἀποτρόπαιον καὶ φρικώδη τῆς ὡραίας ἐκείνης νήσου καταστροφήν. Διασωθεὶς δ' ἔπειτα εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἐλθὼν κατῴκησεν ἐν Σύρῳ, τῇ ἕως μὲν τότε ἐρήμῃ οὔσῃ, νῦν δὲ πρώτῃ γενομένῃ τῶν ἐμπορικῶν ἑλληνίδων πόλεων, καὶ εἷς τῶν πρώτων τῆς Ἑρμουπόλεως οἰκιστῶν ὑπῆρξεν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν διακαῆ αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ζῆλον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνος προθυμότατος ἀείποτε καὶ ἐν τοῖς πρώτοις διετέλει τῶν Ἑρμουπολιτῶν, οἵτινες, ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως, ἐν παντελεῖ ἐνδείᾳ καὶ στερήσει τῶν ἀναγκαίων εὑρισκομένης, προσκαλούμενοι χρήματα κατὰ καιροὺς συνεισέφερον ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἔργου. Ἐκεῖνο δέ, ὅπερ κρεῖσσον παντὸς λόγου τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀκραιφνὲς μαρτυρεῖ αἴσθημα πρὸς τὴν πατρίδα, εἶναι τὸ ἑξῆς· γενομένης τῆς συνθήκης ἐν ἔτει 1827, Ἰουλίου στ', ἐπειδὴ πανταχόθεν διεφημίζετο ὅτι, ὅσαι ἂν χῶραι τῆς ἀγωνισαμένης Ἑλλάδος εὑρεθῶσιν ἔτι ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔμελλον καὶ αὐταὶ νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸ ὑπὸ τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων σχηματισθησόμενον ἐλεύθερον κράτος, ὁ ἀληθῶς φιλόπατρις Ἀμβρόσιος Σκαραμαγκᾶς, ὅλως ἔνθεος, ὡς γνήσιον καὶ πιστὸν τέκνον, ὑπὲρ τῆς γενετείρας αὐτοῦ νήσου αὐτὸς πρῶτος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ παρασκευάσας διωργάνωσε καὶ αὐτοπροσώπως διεύθυνεν ἐκστρατείαν ὑπὲρ τῆς Χίου εὐθὺς μετὰ τὴν εἴδησιν τοῦ ἐν Πύλῳ ἐμπρησμοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου κατὰ τὸν ὀκτώβριον μῆνα τοῦ ἔτους ἐκείνου,

γενναιοτάτην αὐτὸς πρῶτος καταβαλὼν εἰσφορὰν χρημάτων, καὶ εὐγενὲς φιλοπατρίας παράδειγμα εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτῷ γενόμενος. Ἀλλ' εἰς τοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς ἄλλως ἔδοξε περὶ τῆς τύχης τῆς Χίου, τῆς Σάμου καὶ τῶν Ψαρῶν· ὅθεν καὶ ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη ματαιωθεῖσα ὅλως ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ ἐπὶ ἀνεκλαλήτῳ θλίψει τῶν τε ἁπανταχοῦ Χίων, καὶ τοῦ τότε νεωστὶ κατελθόντος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀοιδίμου κυβερνήτου Ἰωάννου τοῦ Καποδιστρίου.

Ἔκτοτε ὁ μακαρίτης Ἀμβρόσιος ἐπεδόθη πάλιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ αὐτοῦ ἔργα· διέτριβεν ἐφησυχάζων ποτὲ μὲν ἐν Ἀθήναις, ποτὲ δ' ἐν Πειραιεῖ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ δὲν ἐγκατέλιπεν αὐτὸν ὁ θερμὸς τῆς πατρίδος ἔρως, ὥστε νὰ μὴ φιλοτιμῆται νὰ ὑπηρετῇ αὐτῇ μετὰ πάσης προθυμίας. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν πρώτην βουλευτικὴν περίοδον, ἐν ἔτει 1844, βουλευτὴς ἐξελέχθη Ἑρμουπόλεως, καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Ἀθήναις ἐθνικὴν Συνέλευσιν πληρεξούσιος ἐξελέχθη ἀντιπρόσωπος τῶν ἐν τῇ προξενικῇ περιφερείᾳ τῆς Ὀδησσοῦ παροικούντων Ἑλλήνων. Ἡ σύνεσις, ἡ μετριότης καὶ τὸ συμβιβαστικὸν πνεῦμα, ἅπερ ἀνέπτυξεν ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ταῖς ἀντιπροσωπείαις, ἐν περιστάσεσι μάλιστα κρισίμοις καὶ ἐπικινδύνοις, εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἀνώτερα. Εἴπομεν δὲ ἐν περιστάσεσιν ἐπικινδύνοις· διότι κατὰ τὰς ἀποφράδας ἐκείνας ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὅτε, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, παρὰ μικρὸν ἐξεῤῥάγη ἐμφύλιος πόλεμος, αὐτὸς ὁ μακαρίτης καὶ ὁ κύριος Ἀριστείδης Μωραϊτίνης, καὶ Ἰωάννης Μεσηνέζης, πεμφθέντες πρὸς τοὺς διαμαχομένους ὡς πρεσβεία ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, σφοδρῶς καθ' ὁδὸν ἐπυροβολήθησαν, ἑνὸς αὐτῶν μόνου παθόντος, τοῦ κυρίου Μεσηνέζου.

Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὸν Νοέμβριον τοῦ 1864. Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1866, σελίδα 113, ἀριθμὸν 52. Κ. Κ.

ΣΤΟΥΡΤΖΑΣ (Μιχαήλ). Γεννηθεὶς ἐν Ἰασίῳ τὴν 14 Ἀπριλίου 1795 (1), πατέρα μὲν εἶχε τὸν μέγαν λογοθέτην Γρηγόριον Στούρτζαν, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἀνῆκεν εἰς τὴν περιφανῆ οἰκογένειαν τῶν Καλλιμαχῶν. Ἐκπαιδευθεὶς ὑπὸ γάλλου διδασκάλου, ἐσπούδασεν ἐπιτυχῶς ἔπειτα τὴν νομικὴν, δι' ἧς ἀνέπτυξε καὶ ἐκράτυνε τὸ φύσει ὀξὺ καὶ βαθὺ αὐτοῦ

(1) Ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ εἶναι ἀρχαιοτάτη ἐν Μολδαυΐᾳ, ἕλκουσα τὸ γένος ἐκ Ῥωμαίων ἀποίκων τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, καὶ ἀνέκαθεν κατέσχεν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τὰ κυριώτατα ἀξιώματα. Μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἡγεμόνευσαν καὶ ἐν Βλαχίᾳ καὶ ἐν Βεσσαραβίᾳ καί τινα μάλιστα μετῴκησαν ἐν Οὐγγαρίᾳ ὅπου κατέλαβον ὑψηλὰς θέσεις καὶ πολλάκις ἐκείνην τοῦ Galatii τοῦ βασιλείου, ἔχουσαν τὴν πρωτοκαθεδρίαν μετὰ τὸν βασιλέα.

Ὁ Μιχαὴλ Στούρτζας εἶναι ἐξάδελφος τοῦ γνωστοτάτου Ἀλεξάνδρου Στούρτζα τοῦ συγγράψαντος τοσαῦτα ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

πνεῦμα. Νεώτατος εἰσελθὼν εἰς τὰ πράγματα ἐξεπλήρωσε διαφόρους κατ' ἀρχὰς λειτουργείας ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ πρίγκηπος Καλλιμάκη. Τὸ εἰκοστὸν πρῶτον δ' ἔτι ἄγων ἔτος συνέταξε κατὰ τὸ 1816 τὸν πολιτικὸν τῆς Μολδαυΐας κώδηκα, ἐγένετο διευθυντὴς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, εἶτα δὲ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν (Βεστιάριος) ὑπὸ τὴν ἔμπειρον κυβέρνησιν τοῦ κόμητος Κισσελὲφ, καὶ μετὰ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει εἰρήνην (1829) τὸ δραστηριώτατον καὶ ἐξοχώτατον μέλος τῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς πρὸς συνταγὴν τοῦ νέου Συντάγματος, οὗτινος τὰς ἀρχὰς ἔθηκεν ἡ ἐν Ἀκερμὰν συνθήκη, καὶ ὅπερ ἔμελλε νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰς Παραδουναβίους ἐπαρχίας ἐθνικὴν κυβέρνησιν. Κατὰ τὸ 1834, ὅτε οἱ Ῥῶσσοι ἐξεκένωσαν τὰς Ἡγεμονίας, ἡ ἐπιῤῥοὴ τῆς Ῥωσσίας καὶ αἱ εὐχαὶ τοῦ τόπου συνέτειναν πρὸς ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἡγεμονικὸν τῆς Μολδαυΐας θρόνον.

Δέον ἦτο νὰ θεραπευθῶσι τὰ δεινὰ, ἅτινα αἱ προκάτοχοι κυβερνήσεις ἐπήνεγκον εἰς τὸν τόπον. Δέον ἦτο ἡ τάξις νὰ διαδεχθῇ τὴν ἀταξίαν, κανονικὴ ἐνέργεια τὸ ἀχαλίνωτον τῆς αὐθαιρεσίας. Ἅμα δὲ λαβὼν τὸν διορισμὸν αὐτοῦ παρὰ τῆς Τουρκίας ἐπελάβετο τοῦ ἔργου, καὶ εἰργάσθη ἀνενδότως ὅπως πραγματοποιήσῃ, ὅσα καλὰ περιεῖχεν ὁ Ὀργανικὸς Κανονισμός. Κατὰ τὰ 15 ἔτη τῆς φιλελευθέρου αὐτοῦ ἡγεμονίας ἐνησχολήθη εἰς τὸ ν' ἀναπτύξῃ τὰ γόνιμα ταῦτα σπέρματα. Ὢν αὐτόχθων καὶ καλῶς γινώσκων τάς τε ὑλικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τοῦ τόπου ἀνάγκας, ἐπειράθη νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτὰς, καταβάλλων εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον βαθεῖαν πεῖραν καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος.

Τὰς προσπαθείας αὐτοῦ διηνεκῶς ἐβοήθει διὰ τῆς συμπράξεως αὐτῆς ἐπὶ 4 περιόδους καὶ 15 συνεχεῖς συνόδους Ἐθνοσυνέλευσις αἱρετὴ, καλῶς ἐννοήσασα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ τὰς ὑψηλὰς ἰδέας ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς Μολδαυΐας.

Ἡ τέως ἀμαθὴς καὶ διεφθαρμένη κυβέρνησις ἐφωτίσθη καὶ μετεῤῥυθμίσθη. Ἡ ἁπλοποίησις τῶν διοικητικῶν, καὶ ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νομῶν εἰς μόνον δεκατρεῖς· ἡ συγκέντρωσις τῶν γενικῶν ὑποθέσεων, καὶ ἡ περὶ τῶν μερικῶν συμφερόντων μέριμνα ἀνατεθεῖσα εἰς τοὺς οἰκείους αὐτῶν δήμους· ἡ σύνταξις ἀστυνομικοῦ Κανονισμοῦ ἐφαρμοστέου καθ' ὅλην τὴν Ἡγεμονίαν καὶ ἡ σύστασις ἀστυνομικοῦ σώματος κανονικῶς διωργανισμένου· ἀκριβεῖς ὁδηγίαι πρὸς τοὺς νομάρχας (Ἰσπραβνίκους) περὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν ἀτελῶς ἕως τότε ὡρισμένης· καὶ ἡ συνεχὴς ἀποστολὴ ἐπιτηρητῶν πρὸς ἐπαγρύπνησιν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ κανονισμοῦ, ἐνῷ καὶ αὐτὸς ὁ ἡγεμὼν εἰς ἐπανειλημμένας περιοδείας περιέβλεπε· πάντα τὰ μέτρα, λέγομεν, ταῦτα ἐπανήγαγον πάραυτα τὴν

τάξιν εἰς τὰ πράγματα καὶ ἐξησφάλισαν τὴν ταχεῖαν αὐτῶν πραγματοποίησιν.

Ἡ γεωργία, κυρία πηγὴ εὐημερίας εἰς χώραν ἰδίως γεωπονικὴν οἵα ἐστὶν ἡ Μολδαυΐα, ἐφείλκυσεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν προσοχὴν τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἐβοήθησε καὶ ἐνίσχυσεν αὐτὴν διὰ δραστηρίου μερίμνης. Καταστήσας Ἀποθεματικὰς Σιταποθήκας καὶ διανείμας σπόρους κατὰ τοὺς ἀφόρους ἐνιαυτοὺς προέλαβε τὰς σιτοδείας ἢ ἠλάττωσε τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Αἱ ὁδοὶ τοσοῦτον ἀναγκαῖαι εἰς τὴν γεωργίαν πρὸς μετακόμισιν τῶν προϊόντων αὐτῆς ἐτελειοποιήθησαν, τῶν ἁπλῶν ὁδῶν μεταβληθεισῶν εἰς λιθοστρώτους (chaussées), καὶ συνεπληρώθησαν διὰ τῆς ῥυμοτομίας νέων καὶ τῆς κατασκευῆς πολλῶν λιθοκτίστων καὶ ξυλίνων γεφυρῶν, πρὸς διατήρησιν τῶν ὁποίων συνέστη σῶμα ὁδοποιῶν. Ἐξησφαλίσθη δὲ ἡ συγκοινωνία διὰ τῆς συντόνου καταδιώξεως τῆς λῃστείας, καὶ τῆς ἐντὸς μικροῦ ἐξολοθρεύσεως αὐτῆς ὑπὸ σώματος ὀροφυλάκων (sloujitov) σχηματισθέντων κατὰ μεταβατικὰ σώματα. Λεωφόρος δὲ κατασκευασθεῖσα ἀπὸ τῶν μεθορίων τῆς Βουκοβίνης μέχρις Ἰασίου συνέδεε τὴν Ἄνω Μολδαυΐαν μετὰ τοῦ λιμένος τοῦ Γαλαζίου, καὶ προελάμβανε τὴν συσσώρευσιν τῶν προϊόντων αὐτῆς.

Ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν ἔποψιν τὸ Γαλάζιον, ὁ μόνος τῆς Μολδαυΐας λιμὴν καὶ ἡ κυριωτέρα ἔξοδος τῶν προϊόντων τῶν παραδουναβίων Ἡγεμονιῶν, ὑπῆρξε διὰ τὸν Ἡγεμόνα ἀντικείμενον ἰδιαζούσης ὅλως μερίμνης. Συνοικισμὸς νέας πόλεως, ὁδοί, πλατεῖαι, πλεῖσται μεγάλαι γέφυραι, σχολή, στρατών, νοσοκομεῖον, νέον λοιμοκαθαρτήριον, πρόχωμα 3,000 ὀργυιῶν μήκους πρὸς προφύλαξιν κατὰ τῶν πλημμυρῶν τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς λίμνης Βρατίζης, καὶ ἕτερα ἔργα καθιστῶσι τὸ Γαλάζιον ἀληθὲς δημιούργημα τοῦ Ἡγεμόνος, προϊδόντος ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἔσεται εἰς τὸ μέλλον ἡ ἀποθήκη τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὅλου Δουνάβεως βελτιουμένου κατά τε τὸν ῥοῦν καὶ τὸν πλοῦν αὐτοῦ. Κατὰ μέσον δὲ ὅρον ἡ διὰ τοῦ λιμένος τούτου ἐξαγωγὴ ὑπολογίζεται εἰς 800 ἕως 900 πλοῖα μεταφέροντα δημητριακοὺς καρποὺς, ζῶα, ἀλείμματα, δέρματα, κ. τ. λ.

Ἡ κτηνοτροφία δὲ μετὰ τῶν προϊόντων τῆς γῆς καὶ τοῦ ἅλατος ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον πλοῦτον τῆς Μολδαυΐας. Ζῶα παραγωγὰ ἐχορηγήθησαν εἰς τοὺς κτηνοτρόφους, καὶ αἱ ἐπιζωοτίαι, αἱ καταστρέφουσαι τὸν γεωργόν, προελαμβάνοντο ἢ κατεπολεμοῦντο διὰ δραστηρίων μέσων.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτηδειοτέρα ἐκκάρπωσις ηὔξησε τὰ μέγιστα τὰς ἐκ τῶν πλουσίων ἁλυκῶν προσόδους τῆς Μολδαυΐας, ἐνῷ φιρμάνιον ἐκδοθὲν κατὰ ζήτησιν τοῦ ἡγεμόνος περὶ τὸ 1835 ἐπέτρεψε τὴν ἐλευθέραν ἐμπορίαν τοῦ Μολδαυϊκοῦ ἅλατος ἐκτὸς τῶν μεθορίων τῆς Ἡγεμονίας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τελωνιακὴ σύμβασις μετὰ τῆς Βλαχίας

προπαρεσκεύαζε διὰ τῆς ταὐτότητος τῶν συμφερόντων, πολὺ ἰσχυροτέρας τῶν πρωτοκόλλων, τὴν πολιτικὴν ἕνωσιν τῶν δύω ἀδελφῶν ἐπαρχιῶν, ἐκτελεσθεῖσαν μετὰ εἴκοσιν ἔτη· τὸ μέλλον δὲ θέλει εἰπεῖ ἐὰν ἐπιτυχῶς ἢ οὐχί.

Συγχρόνως δ' ἐξηφάνισε καταχρήσεις τινὰς παρεισφρεούσας εἰς τὸ σιτεμπόριον, ἠσφάλισε τὴν εἰλικρινῆ τῶν συναλλαγῶν ἐκπλήρωσιν, διέταξε τὸ ὁμοιόμορφον τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, καὶ ἐκώλυσε τὴν ἀλλοίωσιν τῶν νομισμάτων.

Ἀπὸ τοῦ 1835, ὑπὲρ τὰ εἴκοσιν ἔτη πρὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν τῶν ἐγκαυχωμένων ὅτι ἀείποτε ἡγοῦνται τῆς προόδου, προεκήρυξε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καταργήσας τὰς ἀπαγορεύσεις, καὶ ἐψήφισεν ἐν Ἰασίῳ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀρτοποιίας.

Οὕτω δὲ τὸ ἐμπόριον ἐξετείνετο θαυμασίως, καὶ ἐντὸς πενταετίας ἠδυνήθησαν οἱ γεωργοὶ ν' ἀποτίσωσι ὑπέρογκον χρέος, ἐνῷ συνάμα ἀπήλαυον εὐημερίας ἀγνώστου ἕως τότε.

Ἡ δημοσία ὑγεία δὲ οὐχ ἧττον ἀπησχόλει τὸν ἡγεμόνα Στούρτζαν. Λίμναι, βάλτοι, τέλματα ἀποξηρανθέντα διὰ πολλῶν διωρύγων, ἐνῷ ἀπέδιδον τῇ γεωργίᾳ ἀπεράντους ἀγρούς, συνέτεινον τὰ μάλιστα εἰς τὸ ὑγιεινὸν τοῦ τόπου. Αἱ βορβορώδεις τῶν πόλεων ὁδοὶ ἐστρώθησαν διὰ λίθων ἢ ξύλων, μετάλλινοι ὑδραγωγοὶ παρεῖχον ἄφθονον ὕδωρ καὶ διετήρουν καθαριότητα σωτήριον πανταχοῦ. Ἐπαρχιακοὶ ἰατροὶ καὶ χειροῦργοι μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διωρίσθησαν (1847) εἰς ἕκαστον νομόν, φάρμακα διενέμοντο δωρεὰν εἰς τοὺς ἀπόρους τῶν ἀσθενῶν, νοσοκομεῖα ἱδρύθησαν ἢ ἐπεσκευάσθησαν· καὶ ἀπὸ τοῦ 1834 μέχρι τοῦ 1844 ἐμβολιάσθησαν διὰ δαμαλίδος 196,715 παιδία.

Πολλάκις δὲ ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας ἐξέθηκε καὶ ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον χάριν τῶν ὑπηκόων του. Κατὰ τὸ 1846 ἐνσκηψάσης τῆς χολέρας ἐν Μολδαυΐᾳ ἐν μέσῳ τοῦ πανικοῦ φόβου ἔμεινεν εἰς Ἰάσιον μαχόμενος κατὰ τῆς βροτολοιγοῦ μάστιγος, ἥτις καθ' ἑκάστην ἀνήρπαζεν 700 θύματα ἐπὶ πληθυσμοῦ 70,000 ψυχῶν.

Εὐεργετικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἀνεπτύσσοντο ἢ ἱδρύοντο πανταχοῦ ὑπὸ τὴν προστάτιδα αὐτοῦ χεῖρα. Τὸ ταμεῖον τῶν Ἐλεῶν ἐκτὸς τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ ὤφειλεν ἵνα συντηρῇ καὶ ἐκτρέφῃ τὰ ἔκθετα βρέφη. Ἡ τὴν διαχείρισιν τῶν κτημάτων τοῦ ἐντοπίου κλήρου ἀναλαβοῦσα ἐπιτροπὴ ἐπηύξανε καθ' ἕκαστον ἔτος τοὺς πόρους αὐτῶν διὰ ἐμπείρου διευθύνσεως, καὶ μετὰ τὴν ἔκτισιν τῶν πρὸς τὸν μητροπολίτην, τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἐπισκόπους ὀφειλομένων καὶ μεγάλου μέρους τῶν χρεῶν τῆς μητροπόλεως, ἀφοῦ ἐπήρκεσεν εἰς τὴν συντήρησιν τῶν μοναστηρίων καὶ πολλὰ ἔπραξε φιλανθρωπικὰ ἔργα, εὑρέθη καὶ πάλιν κατέχουσα σχετικῶς ἱκανὸν ἀποθεματικὸν ποσόν.

Τὰ εὐεργετήματα τῆς πατρικῆς ταύτης κυβερνήσεως ἐξετείνοντο κατὰ προτίμησιν καὶ μέχρι τῶν ταπεινοτάτων. Ὁ ἐπιβαρύνων τοὺς δυστυχεῖς χωρικοὺς φόρος τοῦ δεκάτου κατηργήθη κατὰ τὸ 1846. Δύο δὲ ἔτη πρότερον ὁ ἡγεμὼν ἀπηλευθέρωσε τῆς δουλείας πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων, ἔπειτα δ' ἐπὶ τῶν τοῦ κράτους, τῶν μοναστηρίων καὶ τοῦ κλήρου, καὶ τέλος ἐφ' ὅλης τῆς ἡγεμονίας, τοὺς δουλοπαροίκους Ἀθιγγάνους, δοὺς οὕτω πολιτικὴν ὕπαρξιν εἰς οἰκογενείας ὑπὲρ δεκακισχιλίας. Ἡ πρᾶξις δὲ αὕτη ἀναντιῤῥήτως εἶναι ἡ πολιτικωτάτη ἅμα καὶ χριστιανικωτάτη δεκαπενταετοῦς ἡγεμονίας τοσαῦτα διαπραξάσης φιλάνθρωπα καὶ θεάρεστα ἔργα.

Ἡ δικαιοσύνη ἔμελλε νὰ ἦναι ἡ μεγίστη ἀπασχόλησις νομομαθοῦς ἡγεμόνος καὶ ἐμπείρου πολιτικοῦ ἀνδρός. Μεγίστη δὲ ἐπεκράτει σύγχυσις εἰς τὸν διοικητικὸν τοῦτον κλάδον· κείμενα ἄτακτα καὶ ἀσυνάρτητα, πολλάκις δὲ εἰς προφανῆ ὄντα ἀντίφασιν πρὸς ἄλληλα, δικαστικὸς διοργανισμὸς ἐλλιπὴς καὶ ὅμως πολύπλοκος, οὔτε κανόνες, οὔτε τήρησις τῶν νομικῶν τύπων, τὰ πάντα παραδεδομένα εἰς τὸ αὐθαίρετον, εἰς τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν δωροδοκίαν. Τὸ χάος τοῦτο πρῶτον διαφωτίζεται, κανόνες σταθεροὶ καὶ σύμφωνοι καθιεροῦνται, ἀκριβεῖς ὁδηγίαι δίδονται εἰς τοὺς δικαστάς. Ἡ πολιτικὴ δικονομία συμπληροῦται (1834), τὸ θεμελιῶδες Χρυσόβουλον (Sobornitzèse) συνδυασθὲν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ κώδηκος σχολιάζεται (1835), καὶ πλεῖστοι νόμοι μεταῤῥυθμίζονται ἢ δημοσιεύονται. Ὁ ἐπὶ τῆς Γενικῆς κηδεμονίας νόμος ὁλοσχερῶς μετασκευάζεται· εἰδικὴ ἐπιτροπεία προστατεύει τά τε ἄτομα καὶ τὴν περιουσίαν τῶν ὀρφανῶν· εἰδικὴ ἐγγύησις ἀπαιτεῖται ὑπὸ τῶν διαδίκων καὶ ἡ ἐκ προοιμίων προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων· τὸ βάρβαρον ἔθος τῆς μονομαχίας αὐστηρῶς καταστέλλεται κ. τ. λ.

Αἱ δίκαι διὰ τοὺς ἀθλίους κτηματίας ἦσαν μάστιξ οὐχὶ ἐλάσσων τῆς ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, τῆς λῃστείας, τῆς ἐπιζωοτίας, ἢ τῆς σιτοδείας. Ὁ ἡγεμὼν ἀνέλαβε νὰ καταβάλῃ τὸ τέρας τῆς στρεψοδικίας, καὶ κατώρθωσεν αὐτό. Τὴν Γ' Ἰανουαρίου τοῦ 1835 ὑπὲρ τὰς 29,000 δικῶν ἔμενον ἐκκρεμεῖς. Τὸ 1840 ὁ ἐκπληκτικὸς οὗτος ἀριθμὸς, καίτοι αὐξηθεὶς καὶ διὰ τῶν προστεθεισῶν ἐκ τῶν ἐπιόντων ἐτῶν, συνεποσώθη εἰς 1591· κατὰ δὲ τὸ 1848 μόνον 597 ἀγωγαὶ ἦσαν ἐγγεγραμμέναι ἐν τοῖς καταλόγοις. Ταὐτοχρόνως δὲ ὁ περὶ Καταμετρήσεως τῶν ἀγρῶν νόμος ἐξήντλησε τὴν ἀφθονωτέραν πηγὴν τῶν καταστρεπτικῶν τούτων δικῶν.

Ἀλλὰ δὲν ἤρκει μόνον νὰ προστατευθῶσι τὰ συμφέροντα· ὁ νουνεχὴς ἡγεμὼν ἐξέτεινε τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἔτι περαιτέρω· τὴν δὲ ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν βελτίωσιν τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἐθεώρησεν οὐχ ἧττον πολύτιμον τῆς ὑλικῆς εὐημερίας. Καὶ ὑπὸ ταύτην δὲ τὴν ἔποψιν τὸ ἔργον ἦτον μέγα.

Ἀλαζόνα ἀμάθειαν καὶ κεκομψευμένην διαφθορὰν ἐν τῇ μολδαυϊκῇ ἀριστοκρατίᾳ, κτηνώδη ἀμάθειαν καὶ παχυλὴν διαφθορὰν ἐν τῇ κατωτέρᾳ κοινωνικῇ τάξει, ταῦτα εὗρεν ὁ ἡγεμὼν κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν αὐτοῦ, καὶ τότε διελογίσθη ὅτι τὸ μόνον μέσον τῆς ἠθοποιήσεώς ἐστιν ἡ ἐκπαίδευσις, ὅτι διὰ μόνων τῶν φώτων ὁ πολιτισμὸς κατορθοῦται. Ἡ ἐθνικὴ Ἀκαδημία διωργανίσθη λοιπὸν ἐν Ἰασίῳ καὶ ἴδιον κατάστημα ἠγοράσθη πρὸς ἐγκαθίδρυσιν αὐτῆς. Τὸ Ταμεῖον τῶν σχολείων πλουσίως ἐπροικίσθη, δημοτικὰ σχολεῖα ἱδρύθησαν βαθμηδὸν καθ' ὅλους τοὺς νομοὺς, νέοι ἀπεστάλησαν δαπάνῃ τοῦ Κράτους εἰς τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης Πανεπιστήμια πρὸς κτῆσιν εἰδικῶν γνώσεων, ἃς ἔμελλον νὰ διαδώσωσι κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν διδάσκοντες εἰς τὴν χώραν. Μαθήματα νομικῆς συνεστάθησαν, καὶ θέσεις ἐπεφυλάχθησαν εἰς τοὺς μετὰ πλείονος ἐπιτυχίας ἀκροασαμένους αὐτῶν· πολυτεχνεῖον ἱδρύθη πρὸς ὄφελος τῆς βιομηχανίας, ἕδραι ἀγρονομίας, γεωλογίας, φυσικῆς, πειραματικῆς χημίας, μαθηματικῶν ἐφηρμοσμένων εἰς τὰς τέχνας· συλλογαὶ ἐργαλείων φυσικῆς καὶ χημίας, μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας ὁσημέραι πλουτιζόμενον ἐπὶ μᾶλλον, δημοσία βιβλιοθήκη συνέστη, τὰ διδακτικὰ βιβλία μετεφράσθησαν εἰς μολδαυϊκὴν γλῶσσαν εἰς ἣν ἐτελοῦντο καὶ αἱ παραδόσεις. Τὸ Γαλάζιον ἐπροικίσθη καὶ δι' ἰδιαιτέρας κλάσεως ἐμπορικῶν μαθημάτων, διὰ τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης· ἡ διδασκαλία δὲ τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ τῶν κλασσικῶν σπουδῶν ἀνετέθη εἰς τὴν ἐθνικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ἰασίου. Παρθεναγωγεῖον συνέστη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἡγεμονίδος Σμαράγδας Στούρτζα, ὅπως τὰ ἄπορα κοράσια ἐκμανθάνωσιν ἐργόχειρα, καὶ τὰς πρώτας γνώσεις τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, ἐν ἑνὶ λόγῳ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ φῦλον καὶ τὴν κατάστασιν αὐτῶν μαθήματα. Τοιαύτη εἶναι ἡ περίληψις τῶν εὐεργετημάτων ὅσα ἡ ἠθικὴ καὶ ἡ ἐκπαίδευσις ὀφείλουσιν εἰς κυβέρνησιν πατρικὴν ἅμα καὶ νοήμονα.

Δὲν παρημελήθη δὲ ἡ θρησκεία. Δι' αἰσθημάτων ἀληθοῦς εὐσεβείας ἀνατραφεὶς ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας ἐγνώριζε κατὰ πόσον συντείνει εἰς τὴν συμπεριφορὰν τῶν λαῶν ἡ θεία αὕτη τῶν ψυχῶν διδάσκαλος, καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτὴν κάλλιον ἢ παρασκευάζων αὐτῇ λειτουργοὺς ἀξίους τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς· ἀνέπτυξεν ὅθεν ἢ καὶ αὐτὸς ἵδρυσε θεολογικὰ σχολεῖα, ἰδίως τὸ ἐν Σοκόλᾳ, ἐν οἷς οἱ ἱερατεύσοντες ἐμορφοῦντο διὰ τῆς μελέτης καὶ εὐσεβείας εἰς τὰ σπουδαῖα τῆς ἱερωσύνης καθήκοντα.

Τοσαῦτα ἀγαθὰ ἐπιδαψιλευθέντα εἰς τὴν χώραν· μεταρρύθμισις τῆς διοικήσεως καὶ διοργάνωσις τῆς δικαιοσύνης, ἄγρυπνος προστασία τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἀσφάλεια ἐσωτερικὴ τοῦ τόπου, μεγάλα καὶ δημωφελῆ ἔργα γενόμενα καὶ πανταχοῦ μὲν τῆς ἡγεμονίας,

ἰδίως δ' ἐν Γαλαζίῳ, πλεῖστα ὅσα φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, τοσαύτη πρόοδος ὑπό τε τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἔποψιν ἐτελέσθη, οὐδενὸς χρέους ἐπιβαρύνοντος τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους· τοῦτο δὲ χάρις εἰς μέτρον φιλελεύθερον καὶ ὠφέλιμον ὡς πρὸς τὰς συνεπείας αὐτοῦ. Καθότι πρὸ τοῦ 1841 αἱ ἐφορίαι ἢ δημοτικαὶ ἀρχαί, ἑπτὰ μόνον οὖσαι τὸν ἀριθμὸν ἐν Μολδαυΐᾳ, ἐπολλαπλασιάσθησαν βαθμηδόν, καὶ οὕτως ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ δῆμοι ἐξησκοῦντο εἰς τὸν πολιτικὸν βίον, ἀφ' ἑτέρου δὲ κεκτημένοι τὴν διαχείρισιν τῶν δημοτικῶν χρημάτων οὐδεμίαν ἀπέφευγον δαπάνην ὄντως ὠφέλιμον, μὴ ὑπερβαίνουσαν δὲ συνάμα καὶ τὰς προσόδους αὐτῶν. Ὅθεν, καίτοι τοσούτων ἔργων ἐκτελεσθέντων, ἔμενε πάντοτε εἰς τὰ ταμεῖα τῶν ἐφοριῶν ἀποθεματικόν τι κεφάλαιον.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμών, μὴ ἀρκούμενος νὰ ἐπιτηρῇ ὡς ἀγαθὸς οἰκογενειάρχης τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων, συνεισέφερε πολλάκις ἐξ ἰδίων εἰς τὰς δαπάνας τοῦ δημοσίου. — Ἐπὶ παραδείγματος, κατὰ τὸ 1843 ἐθυσίασε τρία ἑκατομμύρια γροσίων ἐκ τῆς προσόδου τῆς ἐξαγωγῆς τῶν σιτηρῶν, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ κατὰ βούλησιν, προσδιορίσας τὸ ποσὸν τοῦτο πρὸς κατασκευὴν τῶν ὑδραγωγείων, καὶ ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἡγεμονικοῦ μεγάρου, πυρποληθέντος κατὰ τὸ 1827.

Οὕτω δὲ προεφύλαξε τὸ δημόσιον ταμεῖον παντὸς χρέους καὶ κατέλιπεν εἰς τὴν διαδεξαμένην αὐτὸν κυβέρνησιν σημαντικὸν ὑπόλοιπον.

Τοιαύτη ἀφοσίωσις εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος δικαίως ἐπέσυρε πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν Μολδαυῶν, καὶ ἡ ἐθνοσυνέλευσις δι' αὐθορμήτου καὶ ὁμοθύμου ψηφίσματος προεκήρυξεν αὐτὸν ἐπισήμως, κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1842, Π α τ έ ρ α κ α ὶ Ε ὐ ε ρ γ έ τ η ν τ ῆ ς Μ ο λ δ α υ ΐ α ς. Τοῦτο δὲ καὶ μέχρι τοῦ νῦν θεωρεῖ ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας ὡς τὸν ἐνδοξότατον τῶν τίτλων δι' ὧν περιεκοσμήθη, καὶ τὴν γλυκυτάτην ἀμοιβὴν δεκαπενταετοῦς ἐργασίας καὶ ἀκαμάτου ζήλου.

Μετὰ τὰ συμβεβηκότα τοῦ 1848, ἐνῷ ἡ ἐπανάστασις ἐθριάμβευεν ἐν Βουκουρεστίοις, ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας ἠδυνήθη διὰ τῆς εὐσταθείας αὐτοῦ νὰ διατηρήσῃ τὴν τάξιν, καὶ αἱ ἐπαναστατικαὶ ἀπόπειραι εὐαρίθμων τινῶν συνωμοτῶν κατεστάλησαν ἄνευ αἱματοχυσίας. Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν Ῥωσσικὸς στρατὸς κατέλαβε τὰς Παραδουναβίους ἡγεμονίας, καὶ ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἡγεμονίαν, δυνηθεὶς νὰ μείνῃ ἀνεξάρτητος μεταξὺ τῆς κυριάρχου Τουρκίας καὶ τῆς προστάτιδος Ῥωσσίας, εἶδε διαῤῥηχθεῖσαν τὴν ἰσοῤῥοπίαν ταύτην, καὶ ὅτι δὲν ἦτο πλέον κύριος ἐντὸς τοῦ κράτους αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον δ' ἐπελθούσης τῆς ἐν Βαλτὰ-Λιμὰν συνθήκης ἥτις ἀφωμοίωσε καὶ τὴν Μολδαυΐαν καὶ Βλαχίαν, ἔνθα ὑπερίσχυσεν ἡ ἐπανάστασις, ὁ ἡγεμὼν ἀπέθετο τὴν ἀρχὴν τῇ 16 Μαρτίου 1849, καὶ διεδέξατο αὐτὸν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Γρηγόριος Γκίκας.

Ἐλθὼν εἰς Γαλλίαν μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἡγεμονίδος Σμαράγδας Βογορίδου καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς δύο τέκνων του, διαβιοῖ ἔκτοτε μακρὰν τοῦ πολιτικοῦ βίου, θλιβόμενος μὲν διὰ τὴν ἀθλιότητα εἰς ἣν κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη περιέπεσεν ἡ πατρὶς αὐτοῦ, ἀλλὰ κωφεύων πρὸς τὰς ὑποκινήσεις ἐκείνων, ὅσοι, προβλέποντες τὴν ἐπικειμένην πτῶσιν ἐξουσίας σαλευομένης καὶ σαθρᾶς, ἐπεθύμουν νὰ ἐπανίδωσι προεξάρχοντα τοῦ ἔθνους ἡγεμόνα νουνεχῆ καὶ φιλόπατριν εἰς ὃν ὤφειλεν αὐτὸ ἐπὶ δεκαπενταετίαν σπανίαν εὐημερίαν.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ γαλήνιον γῆρας τοῦ ἐναρέτου τούτου ἡγεμόνος παρεπίκρανεν ἡ ἀλγεινὴ στέρησις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἐφήβου χρηστοτάτας παρέχοντος ἐλπίδας. Ἔκτοτε δ' ὁ ἡγεμὼν Στούρτζας καθιέρωσε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὴν μνήμην τοῦ πεφιλημένου αὐτοῦ υἱοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνήγειρεν εἰς Βάδεν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἔσεται ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μνημείων τοῦ Ὀρθοδόξου δόγματος, καὶ ἧς ἐφημέριος θέλει εἶσθαι πάντοτε Ἕλλην ἱερεύς.

Ὁ Μιχαὴλ Στούρτζας εἶναι κάτοχος τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἧς τὴν μελέτην ἐπροστάτευσε καθ' ὅλην τὴν ἡγεμονίαν του. **Δ. Ε.**

Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ παρόντι τόμῳ, σελίδι 48.

Φ

ΦΑΡΜΑΚΙΔΗΣ (Θεόκλητος). Ἐγεννήθη ἐν Λαρίσσῃ τῆς Θεσσαλίας τῇ 25 Ἰανουαρίου 1784, καὶ διδαχθεὶς ἐκεῖ ὀλίγα Ἑλληνικὰ γράμματα καί τινα συγγράμματα τῶν θείων πατέρων ἀναγνοὺς κατετάχθη ἐν τῷ κλήρῳ νέος ὢν ἔτι τὴν ἡλικίαν, καὶ ἐκ Θεοχάρους ὠνομάσθη Θεόκλητος. Ἐπιθυμῶν ἵνα λάβῃ πλείονας τῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ γνώσεις μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τότε ἤκμαζεν ἡ ἐν Φαναρίῳ σχολή, καὶ ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου καὶ πρεσβύτερος ἐκ διακόνου ἐχειροτονήθη (1811). Μετ' ὀλίγον προσκληθεὶς ἀπῆλθεν ὡς ἐφημέριος εἰς Βιέννην, ὅπου διέμεινεν ὀκτὼ ἔτη ἐκμανθάνων τὴν Λατινικήν, Γερμανικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ ἐκδιδοὺς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν. Μετὰ ταῦτα προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλελληνικωτάτου ἐκείνου Λόρδου Γυϊλφόρδου ἵνα ἀποδεχθῇ τὴν ἐν τῇ Ἰονίῳ ἀκαδημίᾳ θεολογικὴν καθέδραν δέχεται τὴν πρότασιν· ἀλλὰ πρὶν ἢ κατάσχῃ τὴν καθέδραν ταύτην ἐπιθυμῶν αὐξῆσαι ἔτι μᾶλλον τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ γνώσεις, μετέβη δαπάναις τοῦ εἰρημένου λόρδου εἰς τὸ ἐν Γοττίγγῃ Πανεπιστήμιον, ὅπου τότε ἐσπούδαζεν ὁ Γλαράκης, ὁ Λιβέριος, ὁ Μανούσης, ὁ Ἀσώπιος, ὁ Πολυζωΐδης, ὁ Ψύλλας καὶ ὁ Φραγκῖσκος Μαῦρος. Ἀλλ' ἐν Γοττίγγῃ διατρίβων λαμβάνει τὴν εἴδησιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως

καὶ ὑπερπηδήσας τὰ ἐν Τεργέστῃ τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως προσκόμματα εὑρίσκεται τῇ 9 Ἰουνίου 1821 ἐν τοῖς κόλποις τῆς πατρίδος.

Ἐν ἔτει δὲ 1822 περιελθὼν τὰς Σποράδας συνήγαγεν ὑπὸ τὸν Ὀλύμπιον ἐκεῖνον Διαμαντῆν τοὺς διεσπαρμένους τῆς Χαλκίδος πολιορκητὰς Ὀλυμπίους. Τὸ 1823 ἀναδείκνυται ὑπὸ τῆς ἐν Τριπόλει βουλῆς ἔφορος τῶν σχολῶν καὶ τῆς παιδείας. Ἀλλὰ διαιρεθέντων ἔπειτα τῶν τὴν Κυβέρνησιν ἀποτελούντων δύο σωμάτων, τοῦ νομοθετικοῦ καὶ τοῦ νομοτελεστικοῦ, καὶ τοῦ μὲν μείναντος εἰς Τρίπολιν τοῦ δὲ μεταβάντος εἰς Σαλαμῖνα, ἦλθε καὶ ὁ Θ. Φαρμακίδης εἰς Σαλαμῖνα, ἐξ ἧς αὐθημερὸν ἀνεχώρησεν εἰς Ὕδραν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ κατασταθείσης ἐν Κερκύρᾳ τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ Λόρδου Γυϊλφόρδου προσκαλεῖται καὶ πάλιν ὁ Φαρμακίδης ἐπὶ τὴν ἀναμένουσαν αὐτὸν καθέδραν τῆς θεολογίας. Ὁ Φαρμακίδης, στερούμενος τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἀναλογιζόμενος δὲ τὴν ποτὲ πρὸς τὸν Λόρδον δοθεῖσαν αὐτοῦ ὑπόσχεσιν καὶ πειθόμενος ταῖς προτροπαῖς τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀσωπίου, ἀπέρχεται τὸν Νοέμβριον τοῦ 1823 εἰς Κέρκυραν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσκαλεῖται πάλιν ὑπὸ τοῦ Νομοτελεστικοῦ ἵνα ἀναδεχθῇ τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἐθνικῆς τυπογραφίας καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος. Ἐπανακάμπτει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ἰούνιον τοῦ 1825, καὶ διευθύνει τὴν ἐθνικὴν τυπογραφίαν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καποδιστρίου, ὅτε καθ' ὅλην τὴν τούτου κυβέρνησιν διετέλεσεν ἰδιωτεύων. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδιστρίου ἀναδείκνυται ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς ἔφορος τῶν ἐν Αἰγίνῃ δημοσίων σχολείων (1832) μέχρι τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσεως τοῦ βασιλέως Ὄθωνος. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας κατασταθείσης αὐτοκεφάλου τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ὃ οὐκ ὀλίγον καὶ αὐτὸς συνέδραμε, καὶ σχηματισθείσης πρὸς διοίκησιν αὐτῆς διαρκοῦς Συνόδου, διωρίσθη αὐτὸς πρῶτος γραμματεὺς αὐτῆς. Ἀπέθανε δὲ κατὰ Μάϊον 1862. (Ὅρα Εὐαγγελ. Κήρυκος ἔτος Δ' ἀριθμ. 5.) Ἴδε τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1862, σελ. 55.

Φ. Α.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

— Ἰδοὺ περίεργοι λεπτομέρειαι περὶ τοῦ Χρόνου τοῦ Λονδίνου, τῆς μεγίστης τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων.

Σύνηθες φύλλον τοῦ Χρόνου περιέχει κατὰ μέσον ὅρον 2,500 εἰδοποιήσεις. Ὑπάρχει ἐν Λονδίνῳ ἐμπορικόν τι κατάστημα, ὅπερ δαπανᾷ ἓν ἑκατομμύριον φράγκων κατ' ἔτος διὰ τὰς εἰδοποιήσεις του· ἕτερα δὲ τρία χορηγοῦσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀνὰ 250,000 φράγκων. Ὁ ἐκδότης τῆς Βρεττανικῆς ἐγκυκλοπαιδείας καθιέρωσε περὶ τὰς 75,000 φρ. διὰ τὰς εἰδοποιήσεις τῶν ὀκτὼ ἐκδόσεων τοῦ συγγράμματος τούτου. Εἰς τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἀγγλίας ἀρτισύστατοι ἐμπορικοὶ οἶκοι συναγωνίζονται ἐπιτυχῶς κατὰ πολλῷ ἀρχαιοτέρων καὶ πλουσιωτέρων διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι γνωστοποιοῦσι διηνεκῶς τὰ εἴδη αὐτῶν διὰ τοῦ τύπου.

— Ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ περιοδικοῦ τύπου ἐρανιζόμεθα τὰ ἑπόμενα.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος δημοσιεύονται εἰς τὸ Ἡνωμένον βασίλειον 1257 ἐφημερίδες διαμοιραζόμεναι ὡς ἕπεται. Ἀγγλία· ἐν Λονδίνῳ 226, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 707, τὸ ὅλον 933. Ἐν Οὐαλλίᾳ 43· ἐν Σκωτίᾳ 139· ἐν Ἰρλανδίᾳ 128· ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς νήσοις 14. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον συμπεριλαμβάνονται

52 ἡμερήσιαι ἐφημερίδες ἐν Ἀγγλίᾳ, μία ἐν τῇ Οὐαλλίᾳ, 12 ἐν Σκωτίᾳ, 11 ἐν Ἰρλανδίᾳ, καὶ μία ἐν ταῖς ἀγγλικαῖς νήσοις.

Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ 1856 βλέπομεν ὅτι τότε ἐδημοσιεύοντο ἐν τῷ Ἡνωμένῳ βασιλείῳ 734 ἐφημερίδες, ὧν 35 ἡμερήσιαι· ἤτοι 15 ἐν Λονδίνῳ, 1 ἐν Βιρμιγγάμῃ, 3 ἐν Λιβερπούλῃ, 3 ἐν Μαγκευστρίᾳ, 3 ἐν Ἐδιμβούργῳ, 4 ἐν Γλάσκοφ, καὶ 6 ἐν Ἰρλανδίᾳ.

Κατὰ δὲ τὸ 1866 ὑπάρχουσι λοιπὸν 1257 ἐφημερίδες, ὧν 77 ἡμερήσιαι, καὶ τοῦτο δεικνύει ὁποίαν ἔκτασιν ἔλαβεν ἀπὸ δεκαετίας ὁ τύπος, ἰδίως ὡς πρὸς τὰ ἡμερήσια φύλλα. Τὰ περιοδικὰ καὶ ἑβδομαδιαῖα φυλλάδια συμποσοῦνται ἤδη εἰς 537, ὧν 196 φέρουσι χαρακτῆρα πάντη θρησκευτικὸν ἀντιπροσωπεύοντα τὰ δόγματα τῆς Ἀγγλικῆς ἐκκλησίας, τῶν Οὐεσλυανῶν, τῶν Μεθοδιστῶν, τῶν Βαπτιστῶν, τῶν Ἀνεξαρτήτων, καὶ ἄλλων χριστιανικῶν κοινοτήτων.

— Κατὰ τὴν εσχάτως γενομένην ἀπαρίθμησιν, ὁ πληθυσμὸς τοῦ Λονδίνου συμποσοῦται εἰς 2,803,034 κατοίκους. Ὁ μέσος δὲ ὅρος τῶν ἀποβιώσεων καθ' ἑβδομάδα εἶναι 1,300, ὁ τῶν γεννήσεων 1800.

Τὸ Λονδῖνον περιέχει 378,000 οἰκιῶν, 872 ἐκκλησίας καὶ παρεκκλήσια, 130 νοσοκομεῖα, ἄσυλα καὶ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, 40 δικαστήρια, 14 φυλακάς, 31 μουσεῖα, 22 θέατρα, 51 λέσχας (clubs), 12 στρατῶνας καὶ 24 ἀγοράς. 12,000 ὁδῶν καὶ ἀδιεξόδων (impasses) καὶ 70 πλατεῖαι (squares)· περιλαμβάνουσι τὰς οἰκοδομὰς ταύτας.

Διὰ τὴν διατροφὴν καὶ τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἐργάζονται 30,000 ἀρτοποιοί,

40,000 παντοπῶλαι, 24,000 ῥάπται, 42,000 ῥάπτριαι, 29,000 ὑποδηματοποιοὶ, καὶ 170,000 μάγειροι, ὑπηρέται καὶ ὑπηρέτριαι. 13,000 βοῶν χορηγοῦσιν αὐτῇ γάλα καὶ ἀνθόγαλα.

Οἱ προμηθευταὶ αὐτῆς στέλλουσι κατ' ἔτος 36,000 χοίρους, 20,000 μόσχους, 250,000 βόας καὶ περὶ τὰ 2,000,000 προβάτων.

Οἱ ἀγροὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς χορηγοῦσιν εἰς τὸ Λονδῖνον 4,651,000 ἑκατόλιτρα σίτου (1 ἑκατόλιτρον = 3 κοιλὰ Κωνσταντινουπόλεως), 235,000,000 ὠῶν, 5,000,000 ὀρνίθων.

Ἐκ τῆς εἰς τὰ δάση καὶ τοὺς παραδείσους θήρας πορίζεται 6,000,000 μικρῶν καὶ μεγάλων ζώων.

Οἱ ἁλιεῖς κομίζουσιν εἰς τοὺς λιμένας τῆς πόλεως 3,000,000 ἀττακέων (σολομῶν) καὶ εἰς μέγιστον ποσὸν διαφόρους ἄλλους ἰχθῦς· οἷον πλάτακας, ψῆττας, θρίσσας (soles, plies, harengs).

Καταναλίσκει προσέτι, 2,000,000 ἑκατολίτρων ζύθου πότερ, 950,000 ἑκατολ. πνευματωδῶν ποτῶν, 2,660,000 ἑκατόλ. οἴνου.

Αἱ ὁδοὶ φωτίζονται διὰ 400,000 στομίων ἀερίου (becs de gaz) καιόντων 122,000 κυβικὰ μέτρα καθ' ἡμερονύκτιον, πρὸς 4 σελίνια καὶ ἥμισυ τοὺς χιλίους κυβικοὺς ἀγγλικοὺς πόδας. Ὁ κυβικὸς ἀγγλικὸς ποῦς ἰσοδυναμεῖ πρὸς μέτρα κυβικὰ 0μ,3,028,315. Αἱ ἑστίαι καταναλίσκουσι 6,000,000 τόνους ἀνθράκων.

— Ἰδοὺ πληροφορίαι τινὲς περὶ τῶν ζημιῶν, τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον αἱ πυρκαϊαὶ εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Εἰς τὸ κυβερνεῖον

τῆς Ποδωλίας κατὰ τὸν Μάϊον μῆνα μόνον συνέβησαν 99 πυρκαϊαί· τῶν ὁποίων αἱ ζημίαι ὑπολογίζονται εἰς ἓν ἑκατομμύριον ῥουβλίων ἢ φράγκα . . . . . . 4,000,000.

Κυβερνεῖον Βορονὲζ 112 πυρκαϊαὶ κατὰ τὸν Μάϊον	1,545,504.
Κυβερνεῖον Μόσχας 112 πυρκαϊαὶ κατὰ τὴν 1ην τριμηνίαν τοῦ ἔτους.	614,920.
Αὐτόθι κατὰ τὸν Μάϊον.	1,778,000.
Κυβερνεῖον Κιέβου 116 πυρκαϊαὶ ἀπὸ τῆς 15 Ἀπριλίου μέχρι 2 Ἰουνίου.	894,200.
Κυβερνεῖον Μίγκου κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰουνίου.	2,353,880.
Κυβερνεῖον τοῦ Πουὲρ 28 πυρκαϊαὶ τὴν α′ τριμηνίαν.	47,396.
	11,233,900.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ γραφείου Βεριτὰς ἐδημοσίευσε πλήρη καὶ λεπτομερῆ κατάλογον τῶν ἀπὸ τῆς α′ μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1866 γνωστῶν ναυαγησάντων πλοίων. Ἰδοὺ περίληψις τῶν πλοίων τούτων κατὰ τὰς σημαίας αὐτῶν.

237 ἀγγλικά, 44 γαλλικά, 26 ἀμερικανικά, 11 αὐστριακά, 9 ἰταλικά, 9 νορβεγικά, 6 ἑλληνικά, 6 ἱσπανικά, 6 ὁλλανδικά, 5 πρωσσικά, 4 ἀνοβερικά, 4 ἀμβουργικά, 3 τουρκικά, 2 βελγικά, 2 βρεμικά, 2 ῥωσσικά, 2 σλεσβιγολστεϊνικά, 1 κολομβικόν, 1 μεκλεμβουργικόν, 1 μεξικανικόν, 1 πορτογαλλικόν, 1 σουηδικόν, καὶ 29 ὧν ἡ ἐθνικότης μένει εἰσέτι ἄγνωστος. Τὸ ὅλον 412 πλοῖα, ναυαγήσαντα εἰς τὸ διάστημα ἑνὸς μηνός.

— Ἀγγλική τις ἐφημερὶς ἡ Σφαῖρα ἐνασχολουμένη πολὺ περὶ τὰς στατιστικὰς πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπελογίσθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ εἰς τὴν χώραν τῆς Οὐαλλίας εἰς 100,067 οἱ μεθυσθέντες καὶ παρεκτραπέντες εἰς ἀτακτήματα κατὰ συνέπειαν τοῦ ὀλεθρίου τούτου πάθους. Κατὰ τὸ 1863 ὑπῆρχον μόνον 94,745. Ἐν μόνῃ τῇ Ἀγγλίᾳ διεπράχθησαν κατὰ τὸ 1864 51,058 ἐγκλήματα ἢ πλημμελήματα· 28,704 ἄτομα ἐκρατήθησαν, καὶ 18,226 ἐνεφανίσθησαν εἰς τὰ δικαστήρια.

Κατ' ἐπίσημον ἔγγραφον δημοσιευθὲν κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀγγλικοῦ Κοινοβουλίου αἱ δαπάναι τῆς ἀστυνομίας ἐν Ἀγγλίᾳ συνεποσώθησαν κατὰ τὸ 1864 εἰς 42,505,300 φράγκα, ἤτοι αὔξησις 1,048,675 φράγκων ἐπὶ τῆς δαπάνης τοῦ λήξαντος ἔτους.

— Τὴν 10 Ὀκτωβρίου 1864 ὁ ἀριθμὸς τῶν ζυθοποιείων ὑπελογίζετο διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἰρλανδίαν εἰς 2,508. Δύο ἐξ αὐτῶν κατηνάλωσαν ὑπὲρ τὰς 181,250 ἑκατόλιτρα κριθῆς παρεσκευασμένης (malt) καὶ ἀπέτισαν διὰ τὰς ἀδείας αὐτῶν 375,000 φράγκων περίπου.

Συλλήβδην δὲ κατεσκευάσθησαν ἐν τῷ Ἡνωμένῳ βασιλείῳ κατὰ τὸ 1864 48,544,000 δεκαλίτρων κριθῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας τὸ ταμεῖον εἰσέπραξεν 6,582,362 λίρας στερλίνας.

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ ἀγγλικοῦ ζύθου ἀπὸ τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1863 μέχρι τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1864 συνεποσώθη εἰς 772,333 ἑκατόλιτρα, παριστῶντα ἀξίαν 43,500,000 φράγκων. Ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης ἔλαβεν ἡ Γαλλία 15,167 ἑκατόλιτρα ὑπολογιζόμενα εἰς 697,500 φράγκα.

Τέλος δὲ καθ' ὅλον τὸ Ἡνωμένον βασίλειον ἠριθμοῦντο

τὴν 30 Σεπτεμβρίου 1864 93,751 πωληταὶ ποτῶν ἔχοντες ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως.

— Αἱ ζημίαι τῶν ἀντιπάλων στρατῶν κατὰ τὸν ἀνατολικὸν πόλεμον, λέγει ἡ Ἔκθεσις τοῦ δόκτορος Σενὸν εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἰατρικὸν συμβούλιον, συμποσοῦνται εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας ἀνδρῶν. Ὁ τρομερὸς οὗτος ἀριθμὸς διαιρεῖται ὡς ἕπεται·

	Πεσόντες εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης.	Ἀποβιώσαντες ἕνεκα τραυμάτων ἢ ἀσθενειῶν.	Τὸ ὅλον.
Γαλλικὸς στρατός . .	10,240	85,375	95,615
Ἀγγλικός. . . .	2,755	19,427	22,182
Σαρδικός. . . .	12	2,182	2,194
Τουρκικός. . . .	10,000	25,000	35,000
Ῥωσσικός. . . .	30,000	600,000	630,000
	53,007	731,984	784,991

— Ἐξ ἀγγλικῆς ἐφημερίδος ἐρανιζόμεθα τὴν ἑπομένην μέθοδον πρὸς διατήρησιν τῶν ἀνθέων μετὰ τῶν φυσικῶν αὐτῶν χρωμάτων. Λαμβάνει τις μικρὸν κιβώτιον μὲ συρτὸν σκέπασμα καὶ κινητὸν πυθμένα τὸν ὁποῖον ἐφοδιάζει μὲ ἀραιὸν μεταλλικὸν ὕφασμα.

Παρασκευάζει ἔπειτα ἄμμον καλῶς κοσκινισμένην καὶ πλυμένην. Ἀφοῦ δὲ στεγνώσῃ, χύνει αὐτὴν ἐντὸς λέβητος καὶ τὴν θερμαίνει· στρέφων δὲ αὐτὴν ἀκαταπαύστως διαλύει ἡμίσειαν λίτραν (156 δράμμια) στεαρίνης ἐπὶ ἑκατὸν λιτρῶν ἄμμου. Πρέπει νὰ προσέχῃ τις πολὺ εἰς τὴν ἀναλογίαν ταύτην· ἄλλως ἡ στεαρίνη δύναται νὰ βλάψῃ τὰ ἄνθη.

Μετὰ τοῦτο χύνει ὀλίγην ἄμμον ἐντὸς τοῦ κιβωτίου ἐπὶ τοῦ

μεταλλίνου ὑφάσματος· ἔπειτα βάλλει μετὰ προσοχῆς τὰ πρὸς διατήρησιν ἄνθη προσθέτων τὴν ἀπαιτουμένην ἄμμον ὅπως διατηρηθῶσι τὰ φύλλα καὶ οἱ κλάδοι εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν.

Κλείσας τὸ συρτὸν σκέπασμα φέρει αὐτὰ εἰς θερμὸν τόπον καὶ κατὰ προτίμησιν ἐπὶ κλιβάνου, καὶ τὰ ἀφίνει ἐκεῖ σχεδὸν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας. Σύρει ἔπειτα ἐλαφρὰ τὸν κινητὸν πυθμένα ἀφίνων τὴν ἄμμον νὰ ῥεύσῃ διὰ τοῦ κοσκινωτοῦ ὑφάσματος εἰς ἀγγεῖον τιθέμενον ὑποκάτω. Ἐὰν εἴς τινα μέρη τῶν φύλλων μείνωσι κόκκοι τινὲς ἄμμου, ἐκτινάζονται ἐὰν κτυπήσῃς μετὰ προσοχῆς τὰ ἄνθη εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ κιβωτίου.

Τοιουτοτρόπως λέγεται ὅτι τὰ ἄνθη διατηροῦσιν ἄριστα τὰ φυσικὰ αὐτῶν χρώματα καίτοι ἐντελῶς ξηρανθέντα. Ὀλίγη μόνον γύμνασις καὶ ἕξις ἀπαιτεῖται ὅπως ὑπολογίζῃ τις καλῶς τὸν χρόνον τῆς ξηράνσεως. Οὕτω δὲ ξηραινόμενα τ' ἄνθη ἀποτελοῦσιν ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ ἄρθρον ἐμπορίου. Αἱ κυρίαι καὶ τὰ κοράσια κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτῶν ἀνθοδέσμας καὶ στεφάνους. Ἡ ἀσχολία δὲ αὕτη εἶναι σήμερον τοῦ συρμοῦ.

— Ἐκ τῆς Παππικῆς Ἐπετηρίδος τοῦ σωτηρίου ἔτους 1866 ἐξάγομεν τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας καὶ τῆς διοικήσεως τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Πῖος Θ' (Ἰωάννης Μάριος Μαστάϊος Φερέττης) γεννηθεὶς τῇ 13 Μαΐου 1792 ἡρέθη Πάππας τῇ 16 τοῦ Ἰουνίου 1846. Ἑπομένως ἤδη ἄγει τὸ 75 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ καὶ εἰκοστὸν πρῶτον τῆς βασιλείας του.

Ὁ Ἱερὸς σύλλογος περιλαμβάνει ἐπὶ τοῦ παρόντος 57 καρδιναλίους, 6 τῆς τάξεως τῶν ἐπισκόπων, 43 τῆς τάξεως τῶν

ἱερέων καὶ 8 τῆς τάξεως τῶν διακόνων. Τούτων δὲ εἴκοσιν ἐννέα μὲν διαμένουσι συνήθως ἐν Ῥώμῃ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Τῶν καρδιναλίων τούτων 17 μὲν προὐχειρίσθησαν ὑπὸ Γρηγορίου ΙΖ′ καὶ 42 ὑπὸ Πίου τοῦ Θ′. Ὁ ἀρχαιότερος τῶν Καρδιναλίων Μάριος Ματθαῖος φορεῖ τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν πορφύραν ἀπὸ 35 ἐτῶν. Ὁ πρεσβύτατος τῶν καρδιναλίων Ἀντώνιος Τόστης ἄγει τὸ 91ον ἔτος, ὁ δὲ νεώτατος τὸ 50. Χηρεύουσι δὲ ἕνδεκα θέσεις καρδιναλίων.

Εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἀριθμοῦνται 12 μὲν πατριαρχικαὶ ἕδραι, 154 ἀρχιεπισκοπικαὶ καὶ 692 ἐπισκοπικαί. Προσθετέον εἰς ταύτας 226 ἕδρας ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι κατεχομένας ὑπὸ ἁπλῶν τιτλοφόρων (τιτουλαρίων), ὧν 30 ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ 196 ἐπισκοπαί.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ δόγματος (rite) διακρίνονται πέντε πατριαρχεῖα τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος (Οὐνῖται), ἔχοντα πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν, καὶ 7 τοῦ λατινικοῦ δόγματος· 24 ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ 130 τοῦ λατινικοῦ· 46 ἐπισκοπαὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ 646 τοῦ λατινικοῦ.

96 ἕδραι διεσπαρμέναι εἰς τὰς πέντε ἠπείρους (12 μητροπόλεις καὶ 84 καθεδρικαὶ ἐκκλησίαι) ὑπάγονται ἀμέσως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἕδρας.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποστολικῶν τοποτηρητῶν εἶναι 101· ὁ τῶν ἀποστολικῶν ἐπιτρόπων 5· ὁ τῶν ἐξάρχων 21· ὁ τῶν ἀββατειῶν καὶ ἄλλων βαθμῶν ἄνευ ἐπαρχίας 14.

Ὁ Πῖος Θ′ ὕψωσε 12 καθεδρικὰς ἐκκλησίας εἰς τάξιν μητροπόλεων, ἠνώρθωσε 4 ἀρχιεπισκοπὰς καὶ 96 ἐπισκοπάς, καὶ συνέστησε 15 τοποτηρησίας, 1 ἐπιτροπὴν καὶ 6 ἐξαρχίας (délégations et préfectures).

— Ἐσχάτως ὁ κόμης Καστελλάνης, πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἀγκῶνι τῆς Ἰταλίας, ἔπεμψεν εἰς τὸν Κῆπον τῆς ἐγκλιματίσεως τοῦ δάσους τῆς Βολωνίας τρία εὐμεγέθη τμήματα ἐκ τῶν σκληρῶν βράχων τῶν ἀποτελούντων τὰς παραλίας τούτου τοῦ μέρους τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Τὰ τμήματα ταῦτα κατοικοῦσι πλῆθος μαλακίων διατιτρώντων ὀνομαζομένων φωλάδων μὲν ἐν Γαλλίᾳ (balleri) δὲ ἐν Ἀγκῶνι.

Αἱ φωλάδες, καταντῶσαι ἐνίοτε εἰς 15 ἑκατοστομέτρων μῆκος, ἁλιεύονται μετὰ πολλῆς δραστηριότητος ἐν Ἀγκῶνι, καὶ ἐπιζητοῦνται ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ μέρους τούτου τῆς Ἰταλίας τρωγόντων αὐτὰς μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

Ἀλλὰ πρὸς ἁλιείαν αὐτῶν ἀνάγκη νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὁ βράχος νὰ συντριβῇ καὶ ν' ἀποσπασθῇ οὕτω τὸ ἐπιζητούμενον ἔδεσμα. Τῷ ὄντι δὲ αἱ φωλάδες, ἀφοῦ κατὰ τὴν γέννησίν των βαδίσωσι κατ' ἀρέσκειαν καθὼς τὰ νέα ὀστρείδια καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀκέφαλα μαλάκια, προσκολλῶνται ἐπὶ βράχου καὶ ἀρχίζουσι τὴν διατρύπησιν αὐτοῦ. Καθ' ὅσον δὲ προχωροῦσιν ἐντὸς τοῦ βράχου στρεφόμεναι περὶ ἑαυτάς, τὸ ὄστρακον αὐτῶν ἀναπτύσσεται, ἡ ὀπὴ εὐρύνεται ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως αὐτῶν, καὶ εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποσπασθῇ ἐκεῖθεν τὸ ζῶον, οὗτινος ἡ διάμετρος εἶναι ἤδη πολὺ μείζων τῆς ὀπῆς δι' ἧς εἰσῆλθε.

Αἱ φωλάδες ζῶσι τότε ὡς ἐντὸς φρέατος, πάντῃ μεμονωμέναι καὶ ἄσχετοι πρὸς τὰς γείτονας αὐτῶν. Δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ν' ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ βράχου ἵνα ἐκτελέσωσι τὴν ἐργασίαν των καὶ τραφῶσιν. Ὁ μακρὸς σωλὴν δι' οὗ εἰσιν ἐφωδιασμέναι, ὅπως ἐπισύρωσι καὶ ἀπωθῶσι τὸ ὕδωρ, ἀναβαίνει μόνος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μέχρι τῆς ὀπῆς

καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γινόμενα ῥεύματα ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὰς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τροφὴν, ἐργασίαν καὶ ἀνάπτυξίν των.

— Ὁ Φεβρουάριος (Ν. Ἐ.) τοῦ 1866 εἶναι μὴν μοναδικὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου. Δὲν εἶχε πανσέληνον, καθότι ὁ Ἰανουάριος καὶ ὁ Μάρτιος ἔσχον ἀνὰ δύο. Ἡ δὲ σύμπτωσις αὕτη, καθ' ἣν ἡ σελήνη ἔδειξε τὸν δίσκον αὐτῆς πλήρη ὥρας τινὰς πρὸ τῆς ἐνάρξεως καὶ πάλιν ὥρας τινὰς μετὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ, εἶναι πρᾶγμα σπανιώτατον εἰς τὴν φύσιν. Ἀλλὰ μαντεύετε, ὦ ἀναγνῶσται, πόσον εἶναι σπάνιον; Ὄχι βεβαίως. Δὲν συνέβη οὔτε ἀφοῦ ἐγεννήθητε, οὔτε ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, ἢ τῆς πυρίτιδος, οὔτε ἀπὸ κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε ἀπὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, οὔτε ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ. Καὶ τὸ περιεργότερον δὲν θέλει συμβῆ καὶ πάλιν κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἀστρονόμων ἢ μετὰ δύο καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ἐτῶν!

— Ἐξ Ἡλιγολάνδης νήσου τῆς Βορείου θαλάσσης ἀγγέλλουσι πρὸς τὸν Χρόνον τοῦ Λονδίνου ὅτι μέγα τμῆμα βράχου κατέπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅτι ἀριθμός τις κατοίκων ἀπωλέσθη. Ἡ νῆσος αὕτη κειμένη ἀπέναντι τῆς Σλεσβιγικῆς παραλίας εἶναι σπουδαιοτάτη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της. Κύριοι δὲ ὄντες αὐτῆς οἱ Ἄγγλοι ἀπὸ τοῦ 1814 ἐξουσιάζουσιν οὕτω τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Ἄλβιος.

Τρομερὸς ὅμως πολέμιος, ἡ θάλασσα κατεβρόχθισεν ἤδη τὰ δύο τρίτα τῆς Ἡλιγολάνδης· τὴν δὲ ὁλοσχερῆ καταστροφὴν αὐτῆς ἐπισπεύδουσιν οἱ . . . λαγιδεῖς, τοσοῦτον πληθυνθέντες εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ὥστε διὰ τῶν φωλεῶν αὐτῶν ὑπέσκαψαν

τὸ ἔδαφος. Ἡ Ἡλιγολάνδα πέπρωται λοιπὸν νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

— Πολὺς ἐγένετο λόγος πρό τινος καιροῦ περὶ τῆς ἀνακαλύψεως ὑφάλου κατὰ τὴν μεταξὺ τοῦ Ταινάρου καὶ Κυθήρων θάλασσαν. Σήμερον δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, καὶ ἰδίως πρὸς πληροφορίαν τῶν ναυτιλλομένων, τὰς ἑπομένας περὶ τῆς ὑφάλου εἰδήσεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρατηρήσεων, ἃς ἐπὶ τόπου ἐνήργησε πρό τινος καιροῦ τὸ γαλλικὸν ἀτμόπλοιον Niemen. Ἡ ὕφαλος, ὑπὸ ὕδωρ 3 μέτρων καὶ 65 ὑφεκατομέτρων βάθους, κεῖται κατὰ τὴν 36° 3′ 30″ τοῦ βορ. πλάτους καὶ τὴν 20° 13′ μήκους. Οὕτω τὸ Ταίναρον ἀπομένει πρὸς βορ. 3° 30′ δυτικῶς, καὶ τὸ νησίδιον Ὄνου Γνάθος πρὸς ἀνατολὰς 3° 30′. Ἡ ὕφαλος αὕτη δὲν ὑπῆρχε πρότερον, πρῶτον παρατηρηθεῖσα κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰούλιον καὶ ἔκτοτε ἔτι μᾶλλον ἀνυψωθεῖσα. Κατὰ τὰς κρίσεις τῶν εἰδημόνων Εὐρωπαίων φαίνεται, ὅτι ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τῆς ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης καὶ τῶν ὑποβρυχίων φαινομένων, τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Μεσόγειον, καὶ ὅτι ἡ ὕφαλος εἶναι προϊὸν τῆς ἐπενεργείας τῶν ἐν Σικελίᾳ ἡφαιστείων ἐκρήξεων. Ὡς ἡ ἐπιστήμη ἀξιοῖ, σήμερον διερχόμεθα τὴν ἀνὰ 150-200 ἔτη ἀνακυκλουμένην ἡφαίστειον περίοδον. Τὰ φαινόμενα τῆς Θήρας ἀνήκουσιν εἰς τὴν περίοδον ταύτην, ἀρξαμένην ἀπὸ τοῦ 1861 διὰ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Βεζουβίου καὶ εἰσέτι ἐξακολουθοῦσαν. Τῶν ἡφαιστείων φαινομένων τῆς Θήρας προηγήθησαν ἐν ἔτει 1865 αἱ ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης. Φαίνεται, ὅτι ὁλόκληρον τὸ σύστημα τῶν ἡφαιστείων τῆς Μεσογείου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον διατελεῖ εἰς ὀργασμὸν ἀπό τινος χρόνου.

(Ἐκ τοῦ Αἰῶνος).

— Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς διαχειρίσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου τῶν ἀειμνήστων Γεωργίου καὶ Αἰκατερίνης Χατζῆ Κώστα, ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1865 ἐδαπανήθησαν εἰς τροφὴν, ἐνδυμασίαν, διδασκαλίαν καὶ ἄλλα χρήσιμα 50 ὑποτρόφων δραχμαὶ 22,413,51, ἤτοι περίπου 448 δι' ἕκαστον τῶν 50 ὀρφανῶν· εἰσεπράχθησαν δὲ 39,861,86, ἤτοι ἔμεινε περίσσευμα 17,448,35, ὅπερ προστιθέμενον εἰς τὴν κτηματικὴν καὶ χρηματικὴν περιουσίαν τοῦ καταστήματος ἀναβιβάζει εἰς 411,086,54 δραχ. Τὰ ἔξοδα τοῦ ἔτους 1866 προϋπελογίσθησαν εἰς 60,380, διότι προσετέθη ἐκ 40,000 δαπάνη πρὸς οἰκοδομὴν δευτέρας πτέρυγος ἐργοστασίων καὶ στήλης τῶν εὐεργετῶν

— Διακόσιοι ἑξήκοντα Πάππαι κατέλαβον ἄχρι τοῦδε τὸν θρόνον τοῦ ἁγίου Πέτρου. Τὸ Ῥωμαϊκὸν μαρτυρολόγιον ἀριθμεῖ ἐκ τούτων 72 ἁγίους, 35 μάρτυρας καὶ 37 ὁμολογητάς.

Ἐκ τούτων 215 διεκρίθησαν ὡς συγγραφεῖς.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ τάγματα ἔδωκαν 56 Πάππας, ἤτοι περίπου τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου. Ὡς πρὸς τὴν ἐθνότητα, ἰδοὺ πῶς κατατάσσονται.

15 ἀνῆκουν εἰς Ἑλλάδα, 7 εἰς τὴν Συρίαν, 3 εἰς τὴν Ἀφρικὴν, 2 εἰς τὴν Σαρδηνίαν, 14 εἰς τὴν Γαλλίαν, 4 εἰς τὴν Ἱσπανίαν, 4 εἰς Γερμανίαν καὶ 1 εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦσαν ἢ Ῥωμαῖοι ἢ Ἰταλοί.

— Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ « Ὁμονοίᾳ » τῆς Κωνσταντινουπόλεως·

« Ἐν τῇ πόλει ἡμῶν καὶ μεταξὺ μόνον τῶν ἀτόμων, τῶν ἀποτελούντων καὶ ἀνηκόντων τῇ ἡμετέρᾳ ἐθνικότητι, ἰδοὺ ὁπόσα τεμένη ἀδελφότητος καὶ φωτὸς συνεστήθησαν, καὶ ὅπερ

περίεργον καὶ θαυμαστὸν, ἐν ὀλίγῳ χρόνου διαστήματι. Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς συνοικίας τοῦ Σταυροδρομίου, ἔνθα διατρέχοντες τὰς ὁδοὺς ἱστάμεθα πρὸ τῶν ἑξῆς πέντε ἐπιγραφῶν·

α΄) Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Κυριῶν.
β΄) Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος.
γ΄) Ἑλληνικὸς Ἰατρικὸς Σύλλογος.
δ΄) Μουσικὸς Σύλλογος.
ε΄) Ἑλληνικὸς Σύλλογος τῶν Ἐφήβων.

« Ἀνερχόμεθα εἰς Ταταύλα καὶ ἀνευρίσκομεν·
α΄) Φιλόπτωχον Ἀδελφότητα.
β΄) Φιλεκπαιδευτικὴν Ἀδελφότητα.
γ΄) Φιλανθρωπικὴν Ἀδελφότητα.

« Καταβαίνομεν εἰς Γαλατᾶν καὶ ἑτέραν ἀνευρίσκομεν Φιλόπτωχον Ἀδελφότητα· διευθυνόμεθα εἰς Βεσικτάσιον καὶ βεβαιούμεθα περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ ἑτέρας τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἑτέρας Φιλομούσου ἐν τῷ Κουσκουντζουκίῳ, Φιλεκπαιδευτικῆς ἐν Βαθυῤῥύακι, Φιλοπτώχου Κυριῶν ἐν Χαλκηδόνι, ὁμοίας ἐν Χάλκῃ, καὶ εἰς Φανάριον παλινδρομοῦντες εὑρίσκομεν ἐκτὸς τῆς Λέσχης « Μνημοσύνης » τὸ γυμναστήριον τῶν ἐφήβων καὶ τὴν ἀδελφότητα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἐλπίδων χρυσοπτερύγων πλανᾶται ὅμιλος, συγκινῶν καὶ τὴν μᾶλλον πεπωρωμένην καρδίαν. Περὶ τῆς ἀδελφότητος ταύτης καὶ τῆς ἱερᾶς, ὑψηλῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς μὴ δυνάμενοι ἐνταῦθα νὰ εἴπωμεν ἐκτενῶς τὰ δέοντα, ἀναβάλλομεν τὴν ἐκτέλεσιν εἰς τὸ μέλλον.

« Πολλοὶ ἤρξαντο μεμφόμενοι ἡμᾶς ἐπὶ ὑπερφιλίᾳ φωτός.

« Ἡμεῖς ὅμως πρὸς τούτους ἀποκρινόμεθα. Ἐν τῷ φωτὶ,

καὶ ἂς ἀποθάνωμεν! Ἀλλὰ δὲν θ' ἀποθάνωμεν, ὅτι ζωὴ τὸ φῶς ἐστιν. »

— Εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐφημερίδα « τὸ Δίκαιον » ἀπαντῶμεν τὸ ἑξῆς περίεργον παράδειγμα τῆς νοημοσύνης καὶ πιστότητος τοῦ κυνός. Κατὰ τὸν παρελθόντα χειμῶνα, λέγει ἡ ῥηθεῖσα ἐφημερὶς, ὡδήγουν εἰς τὸ κοιμητήριον γυναῖκά τινα ἀποθανοῦσαν ἐκ τῆς λύπης καὶ τῆς δυστυχίας, καὶ συνοδευομένην ὑφ' ἑνὸς μόνου κυνός. Ὅμιλος νέων ἔτυχε νὰ διέλθῃ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὅτε ὁ εἷς τούτων, καταλυπηθεὶς μεγάλως ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῆς νεκρικῆς ταύτης πομπῆς, ἠκολούθησε τὴν νεκρὰν μέχρι τοῦ τάφου, τῆς ὁποίας ἅμα ἔθαψαν τὸ σῶμα, ὁ φύλαξ τοῦ κοιμητηρίου ἠναγκάσθη νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν κύνα, ὅστις ἐπέμενε νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ τοῦ τάφου. Αἰφνηδίως δὲ παρατηρήσας τὸν νέον ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν, καὶ διὰ παντοειδῶν σημείων ἔδωκε νὰ ἐννοήσῃ αὐτῷ ὅτι πρέπει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ μέχρι τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἅμα ἔφθασαν ἀμφότεροι, ὁ κύων ἀνέβη μέχρι τῆς ἀνωτάτης ὀροφῆς παρακολουθούμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ νέου, καὶ σταματήσας εἰς μικράν τινα θύραν ἤρχισε νὰ ξέῃ τὸ ἔδαφος, δεικνύων διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὅτι πρέπει νὰ κτυπήσωσι τὴν θύραν. Ὁ ἄγνωστος νέος ἐκτύπησε, καὶ ἀσθενὴς φωνὴ ἔσωθεν ἠκούσθη Εἰσέλθετε. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἄθλιον τοῦτο καταφύγιον, εἶδε νέαν τινὰ κόρην ἰσχνὴν καὶ χλωμὴν, ἀλλ' εἰσέτι ὡραίαν μετὰ τοσαύτην δυστυχίαν, παρ' ἧς ἔμαθεν ὅτι κατήγετο ἐκ διακεκριμένης οἰκογενείας, ἐλθοῦσα μετὰ τῆς μητρός της εἰς Παρισίους διά τινα δίκην, ἣν δυστυχῶς ἀπώλεσε, καὶ μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου καιροῦ ἡ μήτηρ ἠσθένησεν, ἡ δὲ λύπη καὶ ἡ δυστυχία ἔφερον προώρως εἰς τὸν τάφον τὴν δύστηνον μητέρα, ἐγκαταλείψασαν θυγατέρα

ὀρφανὴν ἄνευ μηδεμιᾶς ὑποστηρίξεως καὶ βοηθείας. Ὁ νέος ἄγνωστος, οὗτινος τὰ αἰσθήματα ἐξηγέρθησαν ὑπὲρ τῆς δυστυχοῦς ταύτης νέας, κατώρθωσε νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ δίκη, ἣν εὐτυχῶς ἐκέρδησε, καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἐνυμφεύθη τὴν ὀρφανήν.

— Κατὰ τοὺς καταλόγους τοὺς ἐκδοθέντας παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἠριθμοῦντο ἐν Γαλλίᾳ τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου 1866 467 πλοῖα, ὡπλισμένα καὶ ἄοπλα, παριστῶντα ὁπλισμὸν 6,361 πυροβόλων. Ἐκ τούτων τῶν 467 πλοίων 339 εἶναι ἀτμόπλοια ἔχοντα 4,995 πυροβόλα καὶ δύναμιν 96, 397 ἵππων. Ταῦτα δὲ τὰ 467 ἀτμόπλοια σύγκεινται ἐκ 2 τρικρότων καταφράκτων, 14 δικρότων καταφράκτων, 1 κορβέττας καταφράκτου, 1 ἀκταιώρου καταφράκτου, 24 πλωτῶν κανονοστοιχιῶν, 36 τρικρότων, 39 δικρότων ὧντινων 23 ἑλικοφόρα καὶ 13 τροχοφόρα, 19 κορβεττῶν, τῶν ὁποίων 12 ἑλικοφόρα καὶ 9 τροχοφόρα, 101 ὑπηρετικὰ ὧντινων 48 ἑλικοφόρα καὶ 53 τροχοφόρα, 20 πυροβολικῶν ἑλικοφόρων, 32 λέμβων κανονοφόρων, 48 φορτηγικῶν πλοίων ἑλικοφόρων, καὶ 3 διαφόρων πλοίων.

Τὰ 128 ἱστιοφόρα πλοῖα περιλαμβάνουσιν ἓν τρίκροτον, 18 δίκροτα, 8 κορβέττας, 12 βρίκκια, 60 μικρὰ πλοῖα καὶ 20 φορτηγὰ πλοῖα.

Τὰ ὑπηρετικὰ πλοῖα εὔχρηστα εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὰ κατασκευαζόμενα πλοῖα δὲν περιλαμβάνονται εἰς τοῦτον τὸν ἀπολογισμόν.

— Ὁ κῆπος ἐγκλιματίσεως τοῦ δάσους τῆς Βουλονίας ἔλαβε πρὸ ὀλίγου τρία δείγματά τινος τῶν φυσικῶν περιέργων τῶν μάλιστα ἐκτάκτων. Εἶναι μυιόφυλλα ἢ ἐντομόφυλλα. Ταῦτα τὰ

παράξενα ὄντα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν ὀρθοπτέρων ἐντόμων (ἀκρίδων), ἔχουσι τὴν ὄψιν ἀληθοῦς φύλλου· ὁ προσεκτικώτατος ὀφθαλμὸς δύναται μόλις νὰ διακρίνῃ ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ θαμνίου τὸ ἔντομον τὸ ὁποῖον ἀναγεννᾷ ἐντελῶς τὸ φύλλον. Ἡ φύσις ὥπλισε μάλιστα τοὺς πόδας τοῦ ζώου μετὰ φυλλωδῶν ἀναπετειῶν τὰ ὁποῖα αὐξάνουσιν ἀκόμη τὴν ἀπάτην τοῦ παρατηρητοῦ.

Τὰ μυιόφυλλα τὰ νῦν ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἐγκλιματίσεως ὄντα εἶναι ἔτι κάμπαι. Τὰ πτερὰ αὐτῶν, τὰ ὁποῖα μέλλουσι μετ' ὀλίγον ν' ἀναπτυχθῶσι, θὰ συμπληρώσωσι ταῦτα τ' ἀλλόκοτα ζῶα, χωρὶς ν' ἀλλοιώσωσι τὴν αὐτῶν ὁμοιότητα πρὸς τὰ φύλλα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ θὰ λάβωσι τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα τῶν φύλλων τοῦ γοαγελέρου, δένδρου παρ' οὗτινος τὸ ἔντομον λαμβάνει τὴν τροφὴν, τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα τῶν φύλλων.

Τινὰ τοῦ σώματος μέρη τούτου τοῦ ἐντόμου εἶναι τρόπον τινὰ κατάξηρα· λαμβάνουσι χρῶμα σκωρίας ἥτις ἀπατᾷ διόλου τοὺς ὀφθαλμοὺς ζητοῦντας νὰ διακρίνωσι τὰς μυίας ἐν τῷ μέσῳ τῶν φύλλων.

Ἅπαξ μόνον ἕν τι τούτων τῶν ἐντόμων ἐφέρθη εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ἔζησεν ἀρκετὸν καιρόν. Ἐλπίζομεν, λέγει ὁ Μηνύτωρ, ὅτι ὁ κῆπος θὰ δυνηθῇ νὰ διαφυλάξῃ περισσότερον ἀκόμη καιρὸν τὰ τρία πολύτιμα δείγματα τὰ ὁποῖα εἰς αὐτὸν ἐδόθησαν παρὰ τοῦ Κ. Βανδάλου, γενικοῦ ἐπιστάτου τῶν ταχυδρομείων, καὶ τὰ ὁποῖα εἶχον φερθῆ ἐκ τῶν νήσων Seychelles παρὰ τοῦ Κ. Βερθελίνου. Ἐπιμελούμενα ὑπὸ τοῦ Κ. Βερθελίνου ἐδυνήθησαν νὰ ὑποφέρωσι τὸ ταξείδιον καὶ νὰ φθάσωσι ζωντανὰ ὅπου ἔπρεπε νὰ ἔλθωσιν.

— Τρία ἐξάγονται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν

ληξιάρχων ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ 60 τελευταῖα ἔτη· α΄ ἡ αὔξησις τῶν γάμων καὶ ἡ σχεδὸν συνεχὴς ἐλάττωσις τῆς εὐφορίας αὐτῶν· β΄ καὶ ὡς ἀναγκαία συνέπεια, ἐλάττωσις ἐπίσης ἐπαισθητὴ τοῦ θανάτου, ἐλάττωσις πολλάκις ἐκκρεμὴς ὅμως ὑπὸ τῶν ἐπιδημιῶν, τῶν ἀκριβειῶν καὶ τοῦ πολέμου· γ΄ τέλος ἔκτασις μεγίστη τῆς διαρκείας μετρίας ζωῆς.

— Διαγωνισμὸς περὶ τῆς ἐκδόσεως Ἡμερολογίου τοῦ 1867 ἔτους συνεστάθη ὑπὸ Ἰακώβου Βουζώλτου. Βραβεῖον 1,200 φρ., δύο ἐτῶν συνηθροισμένων τοῦ βραβείου μὴ δοθέντος τοῦ 1866.

Ἡ διαθήκη τοῦ Ἰακώβου Βουζώλτου τοῦ 8 Δεκεμβρίου 1842 περιέχει ὅτι ἕκαστον ἔτος θὰ συνιστᾶται διαγωνισμὸς μετὰ βραβείου 600 φρ. περὶ τῆς ἐκδόσεως ἡμερολογίου τοῦ ἐρχομένου ἔτους·

« Πᾶς τις, λέγει, δύναται νὰ διαγωνισθῇ, ὁποιαδήποτε καὶ « ἂν ἦναι ἡ διαμονὴ αὐτοῦ, ἡ ἡλικία καὶ τὸ ἐπάγγελμα· οὗτος « ὁ διαγωνισμὸς εἶναι δημόσιος καὶ γενικὸς καθ' ὅλην τὴν Γαλ« λίαν. Δι' αὐτὸ θὰ θέσωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἡμερολογίου « τεμάχιόν τι τῶν σημειώσεων αἵτινες προηγοῦνται καὶ ἕπονται.

« Ἐννοεῖται ὅτι τὸ βραβεῖον θὰ παραδίδεται μόνον ἐὰν τὸ « ἡμερολόγιον ἐκδίδεται εἰς Deux-Sèvres.

« Δὲν θὰ ἦναι εἰς τὸ ἡμερολόγιον μόνον ἰδέαι περὶ γεωρ« γίας· πρέπει ἡ κριτικὴ τῶν ἠθῶν νὰ ἐμψυχόνῃ καὶ νὰ κάμνῃ « ν' ἀναγινώσκωσιν αὐτό. Ἐπέτυχον ἀνοίγων νέαν ὁδόν· δύνα« ταί τις νὰ ἐπιτύχῃ ὁμοίως ἀνοίγων ἄλλην τινὰ ἀκόμη. Θέλω « νὰ προσβάλλωσι τὴν κακοήθειαν, τὰς κακὰς ἕξεις· τοῦτο « εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ βραβείου τὸ ὁποῖον συνιστῶ.

« Γνωρίζω ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὁ ἔχων περισσοτέρας « εἶναι ὁ δυστυχέστατος· ὁ δὲ φειδωλός, ὁ ἐγκρατὴς καὶ ὁ

« φιλεργὸς ἔχει ἰδέας ὀρθὰς καὶ θὰ ἦναι πάντοτε τίμιος ἄν-
« θρωπος. »

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἡμερολογίου ὅστις κριθῇ ὅτι ἐξεπλήρωσεν ὅλα ταῦτα θὰ λαμβάνῃ τὸ βραβεῖον 1,200 φράγκων ἐκτὸς τοῦ καρποῦ τῆς ἐκδόσεως ἥτις θὰ ἦναι ἔργον ἴδιον αὐτοῦ.

Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ ἔχωσι 30 ἕως 35,000 γράμματα. Οἱ δὲ διαγωνισταὶ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ 1867 πρέπει νὰ στείλωσι τὰ αὐτῶν χειρόγραφα ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικῶν ἐξόδων τὸ ἀργότερον τὴν 1ην Ἰουνίου 1866 εἰς τὸν Ἐρρῖκον Γιρῶδον, πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν καὶ τῆς γεωργικῆς Ἑταιρίας εἰς Niort ὅστις εἶναι ὁ κριτὴς τοῦ διαγωνισμοῦ.

— Ὁ Ναυτικὸς Κατάλογος (Naval register) τοῦ 1866 ἐξεδόθη πρὸ ὀλίγου. Εὑρίσκομεν ἐν αὐτῷ ἀξιόλογά τινα περὶ τῆς ἐνεστώσης δυνάμεως τοῦ ὁμοσπονδικοῦ τῆς Ἀμερικῆς.

Τοῦ πολέμου τελειώσαντος 225 πλοῖα ἐπωλήθησαν καὶ δεκατρία ἀπωλέσθησαν κατὰ θάλασσαν. Μένουσι δὲ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν 318 πλοῖα, ὧντινων 73 εἶναι ἀφωπλισμένα· 63 κατασκευάζονται εἰς τὰ διάφορα ὁμοσπονδικὰ ναυπηγεῖα· 14 ὁπλίζονται· 35 ἐπισκευάζονται· 39 μεταχειρίζονται ὡς ῥυμουλκοῦντα καὶ ὑπηρετικὰ, καὶ 94 μόνον εἰς ὑπηρεσίαν.

Ταῦτα δὲ τὰ τελευταῖα μοιράζονται ὡς ἑξῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων στολίσκων·

	Πλοῖα.	Πυροβόλα.
Στόλος τῶν παραλίων τῆς Εὐρώπης. .	7	102
— τῆς Βρεσιλίας	9	102
— τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. .	5	51
— τῶν Δυτικῶν.	9	86
— τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ . .	20	221
— τοῦ Ἀτλαντικοῦ	9	74

Στόλος τοῦ Κόλπου	18	138
Εἰδικὴ ὑπηρεσία.	7	128
Τρίκροτα σχολικά.	6	142
Φορτηγικὰ πλοῖα.	4	23
Ὁλικά. . .	94	1,067

— Στατιστικὴ τοῦ Στόλου τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. — Ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει « Ὁμονοίας. » Νομίζομεν ὅτι ἀρκούντως εὐχαριστοῦμεν τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας παραθέτοντες τὸν παρὰ πόδας λεπτομερῆ πίνακα τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν στόλον τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας· μηδ᾽ αὐτῶν τῶν φορτηγῶν ἐξαιρουμένων μετὰ τῆς ὀνομασίας καὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τηλεβόλων ἑκάστου.

Ὁ πίναξ οὗτος τοσούτῳ μᾶλλον εἶναι ἄξιος περιεργείας καθόσον καίτοι μὴ προερχόμενος ἐξ οὐδεμιᾶς ξένης στατιστικῆς εἴτε ἐπισήμου ἐκθέσεως τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ναυαρχείου, εἶναι ὅμως ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν ἀκριβής. Κατεστρώθη δὲ ὑπὸ τοῦ φιλοπεριέργου Ι. Μ. Ρ. γνωστοῦ τῇ καθ᾽ ἡμᾶς κοινωνίᾳ, εἰδήμονος τῆς Τουρκικῆς γλώσσης καὶ γινώσκοντος καὶ αὐτὸ τὸ ἐλάχιστον σκάφος τοῦ Ὀθωμανικοῦ ναυτικοῦ.

Τὸ πολεμικὸν λοιπὸν ναυτικὸν τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ἀπαρτίζουσιν ἤδη τὰ ἑξῆς σκάφη.

α΄. Ἑλικοκίνητα.

Τὸ τρίκροτον « Κόσσοβα » (ὄνομα τοπογραφ. τοῦ ἐν Νικομηδείᾳ ὑποστατικοῦ τῆς Α. Μ.) πλοῖον λαμπρὸν καὶ τὸ ἐπιμηκέστερον πάντων, ὡπλισμένον δὲ δι᾽ 110 κανονίων, τῶν πλείστων τοῦ Ἄρμστρογκ καὶ φέρον μέχρι τοῦδε τὴν σημαίαν τοῦ ἀρχιναυάρχου.

Τρία δίκροτα « Φετχιὲ » (Κατακτητής) Σαδδιὲ (Χαρίεις) Πεΐκι-Ζαφφὲρ) πρόδρομος νίκης	95 κανον. ἕκαστον.

Τρεῖς φρεγάται·

« Ἐρτόγρουλ (ὁ πατὴρ τοῦ κατακτητοῦ Ὀσμάν).
« Νάσρ-ἐλ-άζὴζ (Βοήθεια τοῦ Ὑψίστου).
« Χουδδαβεντικιὰρ (Βιθυνία) 80 καν. κατὰ μέγα μέρος τοῦ Ἄρμστρογκ.

Ἐννέα κορβέτται.

« Μουχπίρι-σουροὺρ (Ἄγγελος χαρᾶς). « Ἐδίρνε (Ἀδριανούπολις) « Προῦσα. « Ἰσμὶρ (Σμύρνη). « Σινώπ. « Λεπνὰν (Λίβανος). « Ῥεχμπέρι-νουσρέτ (Ὁδηγὸς βοηθείας). « Μουζαφφὲρ (Νικηφόρος). « Μανσουρὲ (Βοηθούμενος).	25 κανονίων.

Ἐξ βρίκια·

« Μπεϊροὺτ (Βηρυτός). « Σιδίλλι-μπαχρὴ (φρούριον Ἑλλησπόντου· κυριολεκτ. Κλεὶς τῆς θαλάσσης). « Ἰσκενδὲρ (Ἀλέξανδρος). » Ζουχὰβ (Ζουχάβος). « Οὐτταρὴδ (Ἑρμῆς ὁ πλανήτης). « Μερὴχ (Ἄρης ὁμ.)	10 κανονίων.

Τέσσαρες σκοῦναι·

« Σεβηνὲτ-νουμὰ (μεγαλοπρεπής). « Βάρνα. « Ἄκια (Πτολεμαῒς ἢ Ἄκρη). « Σοῦννε (Σουλινᾶς).	5 κανονίων.

β'. Τροχοφόρα.

Τέσσαρες κορβέτται·

« Μεδζιδιζίε (εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος Σουλτάνου Ἀπτοὺλ-Μετζὴτ. Κύριος δεδοξασμένος). « Ταῒφ (Ὁρμητικός.) « Σαΐκι-σαδδὴ (Παροχεὺς χαρᾶς). « Φέϊζι-μπαρὴ (θεία Εὐδαιμονία).	3ο κανονίων ἕκαστον.

Ἓν βρίκιον·

« Ἐσσέρι-Τζεδδὴτ (Νέον βῆμα), 12 κανονίων.

Τὰ ἑξῆς ἀγγελιαφόρα Αὐίσο)·

« Πεσενδιδὲ (Ἀρεστός). « Ταχίρι-Μπαχρὴ (θαλάσσιον πτηνόν). » Πεΐκι-σεφκιὲτ (Πρόδρομος μεγαλείου). » Ἐρέγηλη (Ἡράκλεια). « Ῥάγμπετιε (Προθυμία). « Ἐσσέρι-χαῒρ (Σωτήριον δεῖγμα).	4-6 κανονίων ἕκαστον.

Ἐπίσης ὑπὲρ τὰ δέκα ἕτερα τοιούτου εἴδους τροχοφόρα ἀγνώστων ὀνομάτων καὶ ἀπὸ 2 ἕως 6 καν. σταθμεύουσιν εἰς διαφόρους λιμένας καὶ νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους.

γ'. Θωρακωτά.

Πέντε φρεγάται·

« Όσμὰν Γαζῆ (Όσμὰν ὁ νικητής).

« Όρχὰν Γαζῆ (Όρχὰν ὁ νικητής).

« Σουλτὰν Μαχμούτ.

« Ἀπτοὺλ Ἀζήζ.

« Τουρκεστάν. »

Τὰ ὡραιότερα τούτων καὶ στερεώτερα σκάφη τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στόλου εἰσὶν ὡπλισμένα ἕκαστον διὰ 40 κανονίων τῆς τελευταίας ἐφευρέσεως καὶ ῥαβδωτῶν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ πρώτου ἀφιχθέντος πρό τινος καὶ ὑψώσαντος τὴν σημαίαν τοῦ ἀρχιναυάρχου τὰ λοιπὰ ἀναμένονται ἐξ Ἀγγλίας μέχρι τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου.

Ἐπίσης ἓξ κανονοφόρα διὰ τὸν Δούναβιν, ὧν τὰ τρία ἔφθασαν, τὰ δὲ λοιπὰ περιμένονται ὁσονούπω ἐκ Γαλλίας.

δ'. Ἀτμοδρόμονες τῆς τιμῆς.

Τροχοφόρα.

Ὁ μέγας ἀτμοδρόμων « Σουλτανιὲ » (αὐτοκράτωρ), πλοῖον τῆς τιμῆς τῆς Α. Μ. λαμπρὸν, πολυτελῶς κεκοσμημένον, ταχύπλουν καὶ ἄξιον ἰδιαιτέρας περιγραφῆς.

Ὁ μικρὸς ἀτμοδρόμων « Ταλιὰ » (Ἀκροβολιστὴς) ἐπίσης πολυτελὲς, κομψὸν καὶ ταχύτατον ἁπάντων, καθὰ διανύον 18-20 μίλια καθ' ὥραν.

Τρεῖς ἕτεροι μεσαίου μεγέθους ἀτμοδρόμονες, ἐπίσης κομψοὶ καὶ ταχυκίνητοι.

« Ἰζεδδὶν (ὄνομα τῆς Α. Ὑ. τοῦ βασιλόπαιδος· κυριολ. Τιμὴ τῆς πίστεως).

« Περτέβη-νεγιαλὲ (Ἀκτὶς ἐπιτυχίας).
« Σουῤῥεγία (Πλειάδες).
Ἅπαντες εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Α. Μ. »

Τὸ ἀτμῆρες « Σιλίστρια », ταχύπλουν καὶ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Α. Ύ. τοῦ πρίγκιπος διαδόχου.

Ὁ δρόμος « Σουλχιὲ » (Εἰρήνη) προσδιωρισμένον εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀνωτέρω ὑπουργῶν τῆς Ύ. Πύλης.

ε'. Ἱστιοφόρα.

Τὸ τρίκροτον « Μαχμουδιὲ » (εἰς τιμὴν τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτ· κυριολ. Ἐπαινετὸς), πλοῖον στερεώτατον καὶ τῆς παλαιᾶς κατασκευῆς καὶ φέρον 120 καν. ὧν ἡ ἄνω σειρὰ ῥαβδωτὴ καὶ μεγάλης ὁλκῆς. Τὸ δίκροτον « Τεσριφιὲ » (Δόξα) 85 καν. καὶ χρησιμεῦον ἐπὶ τοῦ παρόντος ὡς νοσοκομεῖον.

Αἱ κορβέτται » Τζάϊ-φερὰχ (Θέσις ἀγαλλιάσεως) », « Μεσίρι-φερὰχ (Εὐτυχοταξείδιον) » } 30 καν. ἑκάστη.

Τούτοις προσθετέον πέντε ἕτερα βρίκια μικροτέρου μεγέθους καὶ ὑπὲρ τὰς δέκα λιβυρνίδας (κόττερα) διαφόρων σχημάτων καὶ ἀπὸ 6-12 καν., ἅτινα σταθμεύουσιν ὡς ἀκταίωροι εἰς διαφόρους λιμένας τῆς αὐτοκρατορίας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐκ τῶν ἱστιοφόρων τούτων τὰ μὲν στερεώτερα μετασχηματίζονται εἰς φορτηγὰ καὶ ἀνθρακοφόρα, τὰ δὲ σαθρὰ κατεδαφίζονται ἀντικαθιστάμενα διὰ τῶν νέων ἀτμοκινήτων ἡμιολίων.

ζ'. Φορτηγὰ ἀτμοκίνητα.

Ὀκτὼ τροχοφόρα διαφόρου μεγέθους·
« Βασιτάϊ-Τιτζαρὲτ (Μέσον ἐμπορίου).
« Πεϊκὶ-σερὲφ (Ἄγγελος δόξης).

« Σάβνι-μπαρὴ (Θεία ἀρωγή).
« Σαχπὲρ (Πτερόεις).
« Πουρσοὺτ (Ἐπωφελής).
« Νουμαΐς (Δεῖγμα).
« Πεσὲνδ (Ἀρεστός).
« Πεϊβὲντ (Ταχυδρόμος). »
Ἐξ ἑλικοκίνητα·
« Μαλακώφ.
« Κάρσ.
« Τοῦνα (Δούναβις).
« Χουμάϊ-Τεβφίκη (Ὑψηλὴ ἀντίληψις).
« Τιλδὶζ (Ἄστρον).
« Ὀμὲρ Πασσᾶ. »

Ἅπαντα τὰ ἀτμόπλοια ταῦτα ἐδωρήθησαν τῇ ἀτμοπλοϊκῇ ἑταιρίᾳ τοῦ κράτους Φεβαϊδὶ Ὀσμανιὲ (Ὀθωμανικαὶ ὠφέλειαι).

ϛ'. Φορτηγὰ ἱστιοφόρα.

Δύο φρεγάται·
« Κεϊβάνι-μπαχρὴ (Θαλάσσιος γίγας).
« Σερὲφ-ρεσὰν (Παροχεὺς δόξης). »
Ὀκτὼ κορβέτται, ὧν τῶν τριῶν μόνον εἰσὶ γνωστὰ τὰ ὀνόματα.
« Τζιχοῦν (ποτ. Τίγρις).
« Φερὰτ (Εὐφράτης).
« Αραΐσι-ντεργία (Θαλασσία γαλήνη). »
Εἴκοσι βρίκια, ὧν τὰ μὲν τέσσαρα φέρουσι τὰ ἑξῆς ὀνόματα·
« Νεγίρι-Ταφφὲρ (Λάμψις νίκης).
« Αχτὲρ (Ἀστήρ).
« Πὲβ-ἐσὲρ (Νέον δεῖγμα).
« Τάρζη-τζεδὴτ (Νέον σύστημα). »

Τὰ δὲ λοιπὰ 16 ἐκτὸς τῶν οἰκείων ὀνομάτων εἰσὶν ἠριθμημένα.

Τούτοις προσθετέον καὶ τέσσαρας λιβυρνίδας, χρησιμευούσας πρὸς μετακόμισιν ὕδατος εἰς τὸν στόλον.

η'. Ἰδιαίτερα μικρὰ ἀτμόπλοια εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ναυστάθμου.

Δώδεκα τροχοφόρα διαφόρου μεγέθους, τὰ μὲν παραπλέοντα καὶ ἐκτελοῦντα τὰς πλησιοχώρους ταχυδρομικὰς ὑπηρεσίας, τὰ δὲ σταθμεύοντα εἰς διάφορα μέρη ἢ ἐκτάκτως ἀποστελλόμενα. Ταῦτα εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

« Κηλὴτζ Ἀλῆ (Σπάθη τοῦ Ἀλῆ).
« Χαΐρ-Οὐδδὶν (Σωτηρία τῆς πίστεως).
« Ἐσσέρι-Νουζκὲτ (Σημεῖον ἀγαλλιάσεως).
« Ἐσσέρι-Τιτζαρὲτ (Σημεῖον ἐμπορίου).
« Μοσσοὺλ (Πόλις τῆς Ἀνατολῆς).
« Φεχμπὲρ (Ὁδηγός).
« Χουμάϊ Περβὰζ (Παραδείσιον πτηνόν).
« Φὰλ Χάϊρ (Ἀγαθῆ τύχη).
« Σουῤῥὰτ (Ταχύτης).
« Νετζμὶ-σερὲφ (Ἀστὴρ δόξης).
« Πελὲνκ (Τίγρις).
« Μπογιανὲ (Βογιανὴ λίμνη ἐν τῷ Εὐξείνῳ). »

Τὰ ἀρχιμήδεια « Ταραπλῆς » (Τρίπολις), Ὀλτενίτσα καὶ « Χασὰν », καὶ πέντε ἔτι μικρότερα, χρησιμεύοντα πρὸς μετακόμισιν τροφείων, ὕδατος κ. τ. λ. διὰ τὸν αὐτοκρατορικὸν στόλον.

Προσθετέα τούτοις καὶ τὰ 17 ἀτμόπλοια τῆς Εὐεργετικῆς Ἑταιρίας (Σιρκιέτι-Χαϊριὲ) τὰ τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκη-

πονννήσους διαπλέοντα καὶ φέροντα διάφορα ὀνόματα χωρίων τοῦ Βοσπόρου, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας θέλουν παραχωρηθῆ τῷ αὐτοκρατορικῷ ναυστάθμῳ.

θ'. Κατασκευάζονται·

Τὸ δίκροτον « Σελιμιὲ » (εἰς μνήμην Σελὴμ τοῦ πάππου τῆς Α. Μ. · κυριολ. « Σωτηρία ») καὶ αἱ κορβέτται

« Νισάνι-σεβηκὲτ (Σημεῖον μεγαλείου) » καὶ « Σαΐδδη μπαρὴ (Θεία εὐδαιμονία). »

Ἅπαντα ἑλικοκίνητα.

Ἓξ ἕτερα ἀτμοκίνητα πλοῖα, ἐν οἷς μία φρεγάτα, δύο τροχοφόροι κορβέτται, καὶ τρία ἑλικοκίνητα βρίκια κατασκευάζονται εἰς τὰ τῆς Νικομηδείας καὶ τοῦ Εὐξείνου ναυπηγεῖα τῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ ὁλικὴ λοιπὸν ναυτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας συμποσοῦται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς 180 περίπου σκάφη, φέροντα περὶ τὰ 2,500 τηλεβόλα διαφόρου ὁλκῆς. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἐν ὀλιγοχρονίῳ διαστήματι ἡ Τουρκία θέλει συγκαταλέγεσθαι μεταξὺ τῶν πρώτης τάξεως ναυτικῶν δυνάμεων.

— Οἱ φθείροντες τὰς ἐλαίας σκώληκες. — Ἡ ἐλαία πολλάκις καταβιβρώσκεται ὑπὸ σκώληκος τοῦ ὁποίου γνωρίζονται ἤδη αἱ διάφοροι μεταμορφώσεις.

Τὸ ὠὸν τοῦ σκώληκος τούτου κατατίθεται ἐντὸς τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας, καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη ἀρχίζει νὰ σχηματίζηται· ἐκεῖ δὲ διέρχεται ὁλόκληρον τὴν περίοδον τῆς ἐπωάσεως. Ὅτε τὸ παρέγχυμα τῆς ἐλαίας παρέχει ἀρκοῦσαν τροφὴν, τὸ ὠὸν μεταμορφοῦται εἰς νύμφην, ἥτις πάραυτα ἀρχίζει νὰ κατατρώγῃ τὴν φωλεάν της, καὶ ἐξακολουθεῖ τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον της

μέχρι τῆς ὡριμάσεως τοῦ καρποῦ. Ἀλλὰ τότε ὁλόκληρος ἡ σὰρξ τῆς ἐλαίας ἡ παράγουσα τὸ ἔλαιον ἐξηφανίσθη, καὶ εἰς τὸ ἐλαιοτριβεῖον φέρονται ἐλαῖαι σκωληκόβρωτοι ὀλίγον μόνον δίδουσαι ἔλαιον καὶ τοῦτο κακῆς ποιότητος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὁ σκώληξ, ἐξερχόμενος τῆς κατοικίας αὐτοῦ πρὸ τῆς συγκομιδῆς, πίπτει κατὰ γῆς καὶ εἰσδύει εἰς ἱκανὸν βάθος, ὅπου διέρχεται τὸν χειμῶνα εἰς παντελῆ ληθαργίαν. Κατὰ τὰς πρώτας δὲ πάλιν θερμότητας τοῦ ἔαρος ἀναζωογονούμενος ἐξέρχεται τῆς σκοτεινῆς αὐτοῦ κατοικίας καὶ μεταμορφοῦται εἰς μυῖαν. Αὕτη δὲ ἡ μυῖα ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὸ γένος της, καταθέτει τὰ ὠὰ αὐτῆς ἐντὸς τῆς ἤδη σχηματιζομένης ἐλαίας.

Τοιαῦταί εἰσιν αἱ διάφοροι μεταμορφώσεις τοῦ ἐντόμου τούτου. Διὰ τῆς γνώσεως δὲ ταύτης εὔκολον εἶναι νὰ δείξωμεν τὴν ἀκριβῆ στιγμὴν, καθ' ἣν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξολοθρευθῇ αὐτό τε καὶ τὸ γένος αὐτοῦ.

Τίς δὲ εἶναι ἡ στιγμὴ αὕτη; Ὁ κύριος Guérin-Menneville προσδιορίζει τὴν ἀρχὴν τοῦ Ὀκτωβρίου ὅτε ἡ νύμφη ἀναπτυχθεῖσα μόνον μέρος τοῦ παρεγχύματος τῆς ἐλαίας κατέφαγεν. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συγκομισθῶσιν αἱ ἐλαῖαι καὶ τριβῶσι, καταστρέφεται ἀνεπιστρεπτεὶ τὸ Δάκος τῆς ἐλαίας μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ἀναγεννηθῇ· οὕτω δὲ μένει πάλιν καὶ τὸ ἥμισυ τῆς συγκομιδῆς τοῦ ἐλαίου, ὄχι μὲν ἀρίστης ποιότητος, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἔχον ἀξίαν τινά.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ μέσον τῆς καταστροφῆς ἐφευρεθὲν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν σκώληκα τὸν καταβιβρώσκοντα τὰς ἐλαίας. Ἀλλ' ἵνα τὸ μέσον τοῦτο τελεσφορήσῃ, ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοσθῇ συγχρόνως ἐφ' ὅλης τῆς περιφερείας τοῦ τόπου.

— Αἱ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος οὐδὲν

ἄλλο ἦσαν ἢ πολυτέλειά τις διανοητική, ἁπλοῦν συμπλήρωμα ἐξόχου ἀνατροφῆς καὶ προνόμιον εὐαρίθμων τινῶν, καθότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν εἰς τὰς τέχνας, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἦτο μηδαμινή. Ἀλλ' ὁποία τεράστιος μεταβολὴ ἐπῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης! Ἡ ἐπιστήμη ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις εἰσέδυσεν εἰς πάσας τὰς ἕξεις τοῦ βίου καθὼς καὶ εἰς τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν. Περιοδεύομεν διὰ τοῦ ἀτμοῦ· πάντες οἱ μηχανισμοὶ τῶν ἐργοστασίων κινοῦνται ὑπὸ τοῦ ἀτμοῦ· ἐπιστολογραφοῦμεν δι' ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος· ἡ δὲ Βολταϊκὴ στήλη ἀντικατέστησε τοὺς ταχυδρόμους· ζωγραφούμεθα ὑπὸ τῆς χημείας λαμβανούσης συνεργὸν τὸν ἥλιον· φωτιζόμεθα ὑπὸ ἀερίου, ὅπερ χορηγεῖ ἡμῖν ἡ χημεία· διὰ τῆς χημείας ταριχεύομεν τὰ λαχανικὰ ἡμῶν διὰ τὸν χειμῶνα· ζητοῦμεν παρὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ν' ἀντικαταστήσῃ τοὺς κώδωνας τῶν οἰκιῶν ἡμῶν· ὁ λιθάνθραξ παρασκευαζόμενος χημικῶς παρέχει ἡμῖν τὰς λαμπρὰς καὶ στερεὰς βαφὰς τῶν ὑφασμάτων· τὰ τέκνα ἡμῶν παίζουσι μετὰ σφαιρῶν ἐξογκουμένων διὰ τοῦ ὑδρογόνου ἀερίου, ἐνῷ οἱ πατέρες τέρπονται θεωροῦντες τοὺς ἑλικοειδῶς ἀνιπταμένους ὄφεις τοῦ Φαρώ, φυσικοχημικὴν ἐπίσης σκευασίαν.

Ἀφοῦ δ' ἡ ἐπιστήμη τοσοῦτον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς, ἀφοῦ διηνεκῶς ἀναμίγνυται εἰς τὸν βίον ἡμῶν, ἕκαστος ὀφείλει ἵνα μυηθῇ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις. Μέγας ἢ μικρὸς, πλούσιος ἢ πένης, οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ μένῃ ἀλλότριος τῆς ἐπιστήμης, ἥτις ἐστὶν ὁ ἥλιος ὃν ἕκαστος ὀφείλει νὰ προσεγγίζῃ ἵνα θερμανθῇ καὶ φωτισθῇ ὑπ' αὐτοῦ.

— Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸν ἐσχάτως δημοσιευθέντα λόγον τοῦ πρώην πρυτάνεως τοῦ πανεπιστημίου Κ. Μητσοπούλου,

παραδίδοντος τὴν πρυτανείαν τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ κυρίῳ Μ. Βενιζέλῳ. Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης πολλὰς καὶ περιέργους πληροφορίας διαφόρων ἀντικειμένων ἀφορώντων τὸ ἀνώτατον ἐκεῖνο ἐθνικὸν καθίδρυμα, τινὰς τῶν ὁποίων δημοσιεύομεν ἐνταῦθα ἐν συνόψει.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων φοιτητῶν ἔφθασε μέχρι τῶν 1098, δηλαδὴ ὑπερέβη ἐκεῖνον τοῦ προηγουμένου ἔτους κατὰ εἴκοσι. Τούτων οἱ μὲν 879 ἦσαν ἐγγεγραμμένοι προηγουμένως, νέοι δὲ ἐνεγράφησαν οἱ λοιποὶ 219.

Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἐγγραφέντων τούτων φοιτητῶν 216 ἦσαν ἀλλοδαποὶ, 495 Πελοποννήσιοι, 220 Στερεοελλαδῖται, 136 ἀνῆκον εἰς τὴν Εὔβοιαν καὶ λοιπὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους, τριάκοντα δὲ καὶ εἷς εἰς τὴν ἤδη ἡνωμένην Ἑπτάνησον.

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀνωτέρω συμπαραθέσεως, ἡ Ἑπτάνησος ἔπεμψεν ὀλιγωτέρους φοιτητὰς πασῶν τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος. Τοῦτο δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς δύο, ὡς πιστεύομεν, αἴτια. Πρῶτον εἰς τὸ ὅτι ἕνεκα τῶν πολιτικῶν ταραχῶν πολλοὶ ἔπεμψαν τὰ τέκνα των εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς λοιπῆς Εὐρώπης· δεύτερον δὲ καὶ κυριώτερον αἴτιον εἶναι, ὅτι πολλοὶ τῶν κατοίκων τῶν νήσων, καὶ ἰδίως τῆς Ἰθάκης καὶ Κεφαλληνίας, ὡρμήθησαν πρὸς τὸν ἐμπορικὸν βίον καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἀφήσαντες τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἐπιστημῶν εἰς τοὺς σπουδαίως πρὸς τοῦτο κεκλημένους. Τοῦτο συμφέρει, πιστεύομεν, νὰ μιμηθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ βασιλείου κάτοικοι. Τὸ συμφέρον τοῦ ἔθνους ἀπαιτεῖ πάντας νὰ μετέχωσι παιδείας τινὸς, εἴτε τεχνῖται εἰσὶν οὗτοι, εἴτε ἔμποροι, εἴτε γεωργοί, δὲν συμφέρει ὅμως νὰ διδάσκωνται τὰς ἐπιστήμας οἱ τυχόντες. Οἱ τοιοῦτοι μᾶλλον ζημίαν θέλουν προξενήσει εἰς τὴν πατρίδα των.

Ἀκολούθως, κατατάσσοντες κατὰ σχολὰς τοὺς ἐγγραφέντας φοιτητὰς, εὑρίσκομεν τὴν ἀκόλουθον ἀναλογίαν. Εἰς μὲν τὴν θεολογικὴν σχολὴν ἐνεγράφησαν 33, εἰς τὴν νομικὴν 632, εἰς τὴν ἰατρικὴν 215, εἰς τὴν φιλοσοφικὴν 182 καὶ εἰς τὴν φαρμακευτικὴν 36.

Ἐξ ἁπλῆς παρατηρήσεως τῶν ἀριθμῶν τούτων βλέπομεν τὴν καταπληκτικὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν τῆς νομικῆς, ὅστις ὑπερτερεῖ κατὰ 166 τὸν ὅλον ἀριθμὸν τῶν φοιτώντων εἰς πάσας τὰς λοιπὰς σχολάς. Ἡ δυστυχὴς θεολογικὴ σχολὴ μόνον τριάκοντα τρεῖς ἐραστὰς ἀριθμεῖ, ἡ δὲ φιλοσοφικὴ 182 μόλις!

Τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τούτου συμπέρασμα δὲν εἶναι βεβαίως εὐχάριστον· τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν κερδοσκοπικὴν τάσιν μας καὶ τὴν περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ δικαστικὰ ἐνδελεχῆ μέριμναν ἡμῶν. Μὴ δὲν εἴμεθα ἀπόγονοι τοῦ φιλοδίκου ἐκείνου Ἀθηναίου, ὅστις, ἐκτυλισσομένου τοπογραφικοῦ χάρτου ἐνώπιόν του, ἐζήτει πρῶτον πάντων νὰ μάθῃ ποῦ κεῖται τὸ δικαστήριον τῶν Ἡλιαστῶν;

Ἀλλ' εἰς τοῦτο δὲν πταίουσι τὰ ἄτομα· ἕκαστος ζητεῖ τὸ συμφέρον του. Ἡ πολιτεία ὅμως ὀφείλει νὰ ῥυθμίζῃ, καθ' ὅσον τῇ συγχωρεῖται, τὰ ἀτομικὰ ταῦτα συμφέροντα ὅπως ἀποβῶσι καὶ συμφέροντα εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔθνος. Πολλὰ εἶναι τὰ μέσα δι' ὧν ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ φέρῃ τὴν ἀναγκαίαν ἰσοῤῥοπίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων σχολῶν, ἀναλόγως τῆς ἐθνικῆς ἀνάγκης. Ἀλλὰ τὸ ἀποτελεσματικώτερον καὶ ἁπλούστερον ἐν ταυτῷ εἶναι νὰ παύσῃ τοῦ νὰ χορηγῇ ὑποτροφίαν εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς νομικῆς καὶ ἰατρικῆς, νὰ χορηγῇ δὲ τοῦ λοιποῦ εἰς πλειοτέρους ἐκ τῶν εἰς τὰς λοιπὰς ἐπιστήμας ἐπιδιδομένων. Καὶ αὐτὸς ὁ πρύτανις, παρατηρῶν τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην δυσ-

αναλογίαν, εὔχεται ὅπως ἡ κυβέρνησις διὰ καταλλήλων νομοθετημάτων θεραπεύσῃ τὸ συμβαῖνον ἄτοπον.

Ἰδοὺ κατὰ ποίαν ἀναλογίαν ὑπάρχουσι κατατεταγμένοι οἱ ὑπότροφοι τῆς κυβερνήσεως. Ὁ ἀριθμὸς ὅλων τῶν ὑποτρόφων φθάνει εἰς 97, ἐξ ὧν 37 εἰσὶν ὑπότροφοι τῆς νομικῆς! 20 τῆς ἰατρικῆς! 34 τῆς φιλοσοφίας καὶ 2 τῆς φαρμακευτικῆς, 4 δὲ καὶ μόνοι τῆς θεολογίας! Ποῖος λοιπὸν πταίει πλειότερον ἡ αὐτὴ ἡ κυβέρνησις, ἥτις διατηρεῖ δι' ἐξόδων της 57 ἰατροὺς καὶ νομικούς, ὧν τὴν παραμικρὰν δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, 34 δὲ μόνους εἰς τὴν φιλοσοφικήν, ἐνῷ οὐδὲ τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὰ γυμνάσια καθηγητὰς ἔχομεν, τέσσαρας δὲ μόνον εἰς τὴν θεολογίαν, ἐνῷ καυχώμεθα ὅτι εἴμεθα οἱ μᾶλλον ὀρθόδοξοι πάντων τῶν ἄλλων χριστιανῶν; Φαίνεται ὅτι εἰς ταύτην τὴν ἰδέαν ἐρειδόμενοι, καὶ νομίζοντες ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς εὕρομεν τὴν θρησκευτικὴν ἀλήθειαν, ἀφήσαμεν τοὺς λοιποὺς τῶν ἄλλων αἱρέσεων ὀπαδοὺς νὰ σκοτίζωνται ὅπως εὕρωσιν αὐτήν!

Ἐν τῇ αὐτῇ λογοδοσίᾳ εὑρίσκομεν ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 84 φοιτηταὶ ἐξητάσθησαν, ὧν 7 δὲν ἐνεκρίθησαν. Ἐκ τῶν ἐγκριθέντων πάλιν 35 ἀνηγορεύθησαν διδάκτορες τῆς νομικῆς καὶ 9 ἔλαβον τελειοδιδάκτου πτυχία· 26 ἀνηγορεύθησαν ὁμοίως τῆς ἰατρικῆς, εἷς τῆς φιλοσοφικῆς, καὶ δύο ἔλαβον τελειοδιδάκτου πτυχίον· δύο δὲ τῆς φαρμακευτικῆς σχολῆς ἔλαβον δίπλωμα.

Τὰ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος χρηματικὰ κληροδοτήματα συνίστανται εἰς χιλίας λίρας τοῦ Παντιᾶ Ῥάλλη, εἰς χιλίας δραχμὰς Κομπατῆ τινος, καὶ εἰς ἑκατὸν φιορίνια διδόμενα ἐτησίως ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ Ε. Ζάππα.

Ἐκ δὲ τῶν εἰς πράγματα κληροδοτημάτων κυριώτερον καὶ πολυτιμότερον εἶναι τὸ τοῦ Δ. Παῤῥησιώτου. Ἡ περιουσία τοῦ

ἀγαθοῦ τούτου τέκνου τῆς πατρίδος, ἣν ἐκληροδότησε τῷ πανεπιστημίῳ, συνίσταται εἰς πολύτιμον βιβλιοθήκην τιμωμένην 20,000 φλωρίων καισαροβασιλικῶν, εἰς καλλίστας τινὰς εἰκόνας, εἰς ἀρχαῖα νομίσματα καὶ δακτυλιολίθους, εἰς ὡρολόγια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ εἰς 5,400 δραχμάς. Ἅπαντα ταῦτα κατεγράφησαν καὶ μετεφέρθησαν εἰς τὸ ὑποπροξενεῖον Ἰβραΐλας ὅπου καὶ εὑρίσκονται εἰσέτι, διότι ἰθαγενεῖς τινες ἐνίστανται ὡς ἔχοντες δῆθεν δικαιώματα ἐπὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος περιουσίας. Ἕτερά τινα κληροδοτήματα ἱκανῆς ἀξίας δὲν ἐλήφθησαν εἰσέτι διὰ διαφόρους ἄλλας αἰτίας.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰσεπράχθησαν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ πανεπιστημίου καὶ ἄλλων συνεισφορῶν 133,579 δραχμαὶ, ἐδαπανήθησαν δὲ δραχμαὶ 54,881, καὶ τὸ περίσσευμα κατετέθη εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν.

Τέλος ἡ ὅλη περιουσία τοῦ πανεπιστημίου κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1865 συνίστατο εἰς τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα·

α′. Εἰς 295 μετοχὰς τῆς τραπέζης, αἵτινες ἔδοσαν κέρδη κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο 39,220 δραχμάς.

β′. Εἰς 100,000 κατατεθειμένας εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν μὲ τόκον 6 o/o.

γ′. Εἰς ἑτέρας 36,514 μὲ τόκον 3 o/o.

δ′. Εἰς 2,866 ὑπαρχούσας ἐν τῷ ταμείῳ.

ε′. Εἰς ἑτέρας 5,000 Θ. Βαρζέλη μὲ τόκον 5 o/o.

ς′. Εἰς 2,500 ῥούβλια ἀργυρᾶ μὲ τόκον 4 o/o.

ζ′. Εἰς ἐτήσιον εἰσόδημα 200 καισαροβασιλικῶν φλωρίων, χορηγουμένων ὑπό τινος φιλομούσου.

η′. Εἰς 18,713 δραχμὰς Θεοδώρου Ῥάκου.

θ′. Εἰς 10,000 ἀργυρᾶ ῥούβλια κληροδότημα Παρασκευᾶ Νικολάου μὲ τόκον 4 o/o.

Καὶ ι´ εἰς 600 καισαροβασιλικὰ φλωρία τοῦ Κ. Μαυροκορδάτου.

Ἡ δὲ κτηματικὴ περιουσία συνίσταται εἰς 15—17 στρέμματα ἀγρῶν, εἰς τρεῖς οἰκίας ἐν Ἀθήναις, εἰς ἓν ἐν Πάτραις οἰκόπεδον, εἰς τὸ ἓν πέμπτον ἑνὸς ἐν Βλαχίᾳ κτήματος, εἰς ἀποθήκας ἐν Ἰβραΐλᾳ ἐνοικιαζομένας κατ᾽ ἔτος ἀντὶ 10,400 δρ., καὶ εἰς ἓν ἕτερον ἐν Βουκουρεστίῳ οἰκόπεδον. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἕτερα κληροδοτήματα μεγάλης ἀξίας εἰσέτι δὲν εἶχε λάβει εἰς τὴν κατοχήν της ἡ πρυτανεία, τὰ μὲν καθὸ ἐνισταμένων τινῶν ἐκινήθησαν δίκαι, τὰ δὲ διότι οἱ κληροδοτήσαντες ἄφησαν αὐτὰ ὑπό τινας ὅρους, οἵτινες εἰσέτι δὲν εἶχον ἐκπληρωθῆ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω βλέπει ἕκαστος εἰς ὁποίαν κατάστασιν εὑρίσκεται τὸ καθίδρυμα τοῦτο. Ἡ κυβέρνησις, ὁδηγουμένη ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν κατὰ καιροὺς πρυτάνεων καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν, ὀφείλει νὰ σπεύσῃ ὅπως διορθώσῃ τὰς τυχὸν εὑρισκομένας ἐλλείψεις. Πρὸ πάντων ὅμως ἀναγκαῖον καθίσταται νὰ συνταχθῇ ὁ κατάλληλος ὀργανισμός. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν δύναταί τις νὰ τὰ περιμένῃ ἢ ἐκ κυβερνήσεως πεφωτισμένης καὶ μονίμου. Ὑπουργοὶ ἀνίκανοι, ἢ διαδεχόμενοι ἀλλήλους κατὰ νουμηνίαν, τίποτε δὲν δύνανται νὰ κατορθώσωσι.

('Εκ τῆς Παλιγγενεσίας τῆς 18 Μαΐου 1866.)

— Αἱ τολύπαι (λαλέδες), τὸ ὡραῖον τοῦτο ἄνθος, τὸ ὁποῖον σήμερον εἶναι κοινότατον, καὶ εὑρίσκεται ἐν παντὶ κήπῳ, εἰσήχθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ὀλλανδίαν κατὰ τὸν ΙΖ´ αἰῶνα· ἐπωλεῖτο δὲ πρὸς χίλια μέχρι πέντε χιλιάδων φιορινίων ἕκαστος βολβὸς (κρομμύδιον). Ἐν τοῖς προικοσυμφώνοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βλέπομεν ὅτι ἐδίδοντο τόσοι βολβοὶ τολύπων ἀντὶ προικός· ἔν τινι δὲ ἐγγράφῳ

ἀνταλλαγῆς διασωθέντι εὑρίσκομεν ὅτι δι' ἕνα βολβὸν τολύπης καλουμένης Vice-Roi ἐδόθησαν εἰς ἀνταλλαγὴν

160	μέτρα σίτου ἀξίας	φιορ.	448
360	» σικάλης.	»	558
4	βόες	»	482
8	χοῖροι.	»	240
12	πρόβατα.	»	120
2	τόννοι οἴνου. . . .	»	70
4	τόννοι ζύθου. . . .	»	32
2	τόννοι βουτύρου. . .	»	190
1000	λίτραι τυρίου . . .	»	120
1	κλίνη πλήρης . . .	»	100
1	ἐνδυμασία. . . .	»	80
1	ποτήριον ἀργυροῦν .	»	60
	Ὀλικὴ ποσότης	φιορ.	2,500

('Εκ τῆς 'Ελπίδος.)

— Μάταια ἔξοδα. Ὑπελογίσθη ὅτι εἰς χαιρετισμοὺς, ἀντιχαιρετισμοὺς, εἰς τιμὰς βασιλικὰς καὶ στρατιωτικὰς, ἀνταλλαγὰς φιλοφρόνων πατάγων καὶ κρότων, σύμβολα τυπολογίας (étiquette), τύπους λιμεναρχικοὺς καὶ φρουραρχικοὺς, ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου χαιρετιζομένας καθ' ἑκάστην ἐκ παντὸς φρουρίου καὶ παντὸς πλοίου πολεμικοῦ, ἀνοίξεις καὶ κλείσεις πυλῶν καὶ καθεξῆς καὶ καθεξῆς ὁ πεπολιτισμένος κόσμος καίει πυρίτιδα καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον, κατὰ πᾶν ἡμερονύκτιον, δι' ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας πυροβολισμῶν ἀνωφελῶν. Πρὸς ἓξ φράγκα τὸν ἕνα γίνονται πεντακόσιαι χιλιάδες φράγκων καθ' ἡμέραν· τριακόσια ἑκατομμύρια κατ' ἔτος ἀπερχόμενα ὡς καπνὸς, ἐν ᾧ ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης τόσοι πτωχοί. (Β. Οὖγος.)

— Ὁ Τόπος, ἐφημερὶς τῶν Παρισίων, δημοσιεύει τὴν ἑξῆς στατιστικὴν ἐπὶ τῆς θνησιμότητος καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην·

Ἀποθνήσκουσι καθ' ἕκαστον ἔτος·

Ἐν τῷ Παππικῷ κράτει καὶ ἐν τῇ Βενετίᾳ.	1 ἐπὶ 28
Ἐν τῇ λοιπῇ Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ.	1 ἐπὶ 30
Ἐν Ὀλλανδίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Πρωσσίᾳ. . . .	1 ἐπὶ 30
Ἐν Ἑλβετίᾳ, Αὐστρίᾳ, Πορτογαλλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ	1 ἐπὶ 40
Ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ Πολωνίᾳ	1 ἐπὶ 44
Ἐν Γερμανίᾳ, Δανίᾳ καὶ Σουηδίᾳ.	1 ἐπὶ 45
Ἐν Νορβηγίᾳ	1 ἐπὶ 48
Ἐν Ἰσλανδίᾳ.	1 ἐπὶ 53
Ἐν Ἀγγλίᾳ	1 ἐπὶ 58
Ἐν Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ.	1 ἐπὶ 59

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει ὅτι ὑπὸ τὸν ὡραῖον τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἡμετέρων χωρῶν οὐρανὸν αἱ τύχαι τῆς θνησιμότητος εἰσὶ μείζονες, ἐνῷ ἐν μέσῳ τῶν βράχων καὶ τῶν ἑλῶν τῆς Ἰσλανδίας δύναταί τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ φθάσῃ εἰς καλὸν γῆρας.

('Εκ τῆς 'Ελπίδος.)

— Ἀπό τινων ἐτῶν νέα ἐποχὴ ἤρξατο διὰ τοὺς ἐργάτας τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς μεγάλας οἰκοδομὰς τῶν Παρισίων.

Ὁ ἀτμὸς καὶ οἱ σιδηρόδρομοι μετέβαλον ὁλοσχερῶς πάντας τοὺς ἀρχαίους τοῦ οἰκοδομεῖν τρόπους. Ἐν τοῖς λατομείοις οἱ λίθοι κόπτονται διὰ τοῦ ἀτμοῦ, μεταφέρονται διὰ τῶν σιδηροδρόμων, ἀναβιβάζονται εἰς τὰς οἰκοδομὰς διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἢ δι' ὑδραυλικῶν μηχανῶν, καὶ τοποθετοῦνται εἰς τὰς ὡρισμένας αὐτῶν θέσεις διὰ κινητῶν σιδηροδρόμων ἐσταμένων ἐπὶ τῆς ῥάχεως

τῶν τοίχων· ὁ ἀτμὸς κατεργάζεται τὴν ἀμμοκονίαν καὶ ἀναβιβάζει αὐτὴν εἰς τὸ προσῆκον ὕψος.

Ἐκ τούτου δ' ἕπεται ὅτι ὁ ἐργάτης ὀλιγίστας δαπανᾷ σωματικὰς δυνάμεις.

Πᾶς ὁ θεωρῶν τὸ μέγα οἰκοδόμημα τοῦ θεάτρου τῶν μελοδραμάτων, πρὸς μεσημβρίαν τῆς γαλλικῆς τραπέζης, θέλει ἰδεῖ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐπαληθευούσας. Ἐνταῦθα ὁ ἐργάτης ἀσχολεῖται μόνον εἰς τὸ διευθύνειν τοὺς νέους μηχανισμούς· ἐπίσης δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Τριάδος, ὅπου οἱ ἀποτελέσοντες τὸν κύκλον τῆς πλατείας καὶ τῆς κρήνης λίθοι ἀφικνοῦνται ἐξεσμένοι καὶ τρόπον τινὰ ἐπισυνδεδεμένοι ἐντὸς θηκῶν ἵνα μὴ βλάπτωνται αἱ γωνίαι καὶ τὰ τῶν κιγκλίδων καὶ ἀντηρίδων λεπτουργήματα.

— Κίνησις τοῦ λιμένος τοῦ Γαλαζίου (ἱστιοφόρα).

Σημαία.	1862.		1863.	
—	Πλοῖα.	Τόνοι.	Πλοῖα.	Τόνοι.
Ἑλληνική	414	70,224	514	102,204
Ὀθωμανική	346	54,936	278	48,408
Ἰταλική	158	31,530	136	32,090
Ἰονική	72	11,902	116	18,710
Ἀγγλική	66	12,304	88	15,356
Βορεινῶν ἐπικρατειῶν	98	12,074	92	13,578
Αὐστριακή	28	5,364	48	10,130
Μολδοβλαχική	94	20,432	68	9,292
Ῥωσσική	30	4,602	42	6,258
Γαλλική	19	2,563	14	2,399

(Annales du commerce extérieur, ἀρ. 1650 μέχρι 1655.)

— Κατά τινα στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τῆς Τουλῶνος κακούργων κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1866 συνεποσοῦτο εἰς 1872. Ὑπάρχει δὲ ἐλάττωσις 346 δεσμωτῶν ὡς πρὸς τοὺς ὑπαρχοντας κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1865.

Κατὰ τὸ ἔτος 1865 εἰσῆλθον εἰς τὸ δεσμωτήριον 912 κατάδικοι καὶ ἐξῆλθον 1258. Ἐκ τῶν 912 εἰσελθόντων 422 κατεδικάσθησαν ἤδη τὸ πρῶτον εἰς δεσμὰ μὴ ὑποστάντες ἄλλοτε ποινήν τινα· 468 κατεδικάσθησαν ἐν ὑποτροπῇ, καὶ 23 ἦσαν δεσμῶται δραπέται. Αἱ 1258 ἔξοδοι διαιροῦνται ὡς ἑξῆς· 166 κατάδικοι ἀποβιώσαντες ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὧν δύο ἀποπειρώμενοι δραπέτευσιν· 49 ἀπελευθερωθέντες· 62 λαβόντες χάριν· 23 ἐλάττωσιν ποινῆς· 37 ἐξηκοντούντεις μετατεθέντες κατὰ τὸν νόμον εἰς εἱρκτὴν, 890 μετενεχθέντες εἰς τὴν Γουϊάνην, 23 δραπετεύσαντες τοῦ δεσμωτηρίου, 8 ἐξαχθέντες τοῦ δεσμωτηρίου, ὧν 2 μὲν εἰσήχθησαν ἐνώπιον κακουργοδικείου, 1 εἰς φρενοκομεῖον, καὶ 5 ἀπεστάλησαν εἰς τὰς πατρίδας των κατ' αἴτησιν τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν.

Ἰδοὺ δὲ ἡ διαίρεσις τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δεσμῶν· εἷς ὀλιγώτερον τῶν 5 ἐτῶν· ἀπὸ 5 μέχρι 10 ἐτῶν 976· ἀπὸ 11 μέχρι 15 ἐτῶν 226· ἀπὸ 16 μέχρις 20 ἐτῶν 385· ἀπὸ 21 μέχρι 30 ἐτῶν 12· ἀπὸ 30 μέχρι 40 ἐτῶν 4· διὰ βίου 268.

Τὰ πολυπληθέστερα ἐγκλήματα τὰ ἐπενεγκόντα καταδίκας εἰσίν· κλοπαὶ 787, φόνοι 397, βιασμοὶ καὶ ἀσέλγειαι μετὰ βίας 197· δολοφονίαι 91· πυρκαϊαὶ 75· πληγαὶ καὶ βαρέα τραύματα 49· πλαστογραφίαι 28· δηλητηριασμοὶ, 16· κιβδηλοποιίαι 9· πολιτικὰ ἐγκλήματα 7· πατροκτονίαι 9, κ. τ. λ.

Κατὰ τὰς ἡλικίας δὲ διαιροῦνται οἱ κατάδικοι ὡς ἑξῆς·

ἀπὸ 16 μέχρις 20 ἐτῶν 67· ἀπὸ 21 μέχρι 30 ἐτῶν 583· ἀπὸ 31 μέχρι 40 ἐτῶν 569· ἀπὸ 41 μέχρι 50 ἐτῶν 409· ἀπὸ 51 μέχρι 59 ἐτῶν 244. Ἐκ τῶν 1872 καταδίκων 972 εἰσὶν ἄγαμοι, 800 ἔγγαμοι καὶ 100 χηρεύοντες.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς θρησκείας 1,163 κατάδικοι ἀγνοοῦσι τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν· 529 ἀτελῶς μόνον γνωρίζουσιν αὐτάς· 157 ἀναγινώσκουσι καὶ γράφουσιν ὀρθῶς· 23 κέκτηνται ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν· 1337 εἰσὶ καθολικοὶ, 34 διαμαρτυρόμενοι, 488 μωαμεθανοὶ καὶ 7 εἰδωλολάτραι.

Τὰ ἐπαγγέλματα, ἅτινα χορηγοῦσι πλείονας ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσίν· οἱ γεωργοὶ καὶ κηπουροὶ 568· οἱ σιδηρουργοὶ καὶ κλειθροποιοὶ 474· οἱ ἐπὶ μισθῷ ἐργάται καὶ ὀροφουργοὶ 196· οἱ κτίσται 81· οἱ ὑπηρέται 78· οἱ ὑποδηματοποιοὶ 72· οἱ ἁλιεῖς καὶ οἱ ναῦται 70· οἱ ὑφανταὶ 44· οἱ ξυλουργοὶ 34, κ. τ. λ.

Τέλος δὲ ἐκ τῶν 1872 δεσμωτῶν 119 μέν εἰσιν ἀλλοδαποὶ, 1274 Γάλλοι, 476 Ἀλγερινοὶ καὶ 3 ἐκ τῶν ἀποικιῶν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν λαμβανόντων χάριν αὐξάνει κατ' ἔτος· συνεποσοῦτο δὲ εἰς 11 κατὰ τὸ 1862· εἰς 21 κατὰ τὸ 1863· εἰς 34 κατὰ τὸ 1864· καὶ εἰς 62 κατὰ τὸ 1865.

Σημειωτέον δὲ ὅτι τανῦν μόνον ἐν Τουλῶνι ὑπάρχουσι δεσμῶται ἐξ ὅλης τῆς Γαλλίας.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Λονδίνῳ διανεμηθεισῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὸ 1864 συνεποσώθη εἰς 170, 191, 853, ἀπέναντι 161, 600, 322 τοῦ προλαβόντος ἔτους 1863. Τὸ σύνολον δὲ τῶν ἐν τῷ Ἡνωμένῳ βασιλείῳ διανεμηθέντων γραμμάτων κατὰ τὸ 1864 συνεποσώθη εἰς 679, 084,822, ἀπέναντι 642,324,618

κατὰ τὸ 1863. Τῷ 1864 ὑπελογίσθη ὅτι ἕκαστος κάτοικος τῶν Βρεταννικῶν νήσων ἐλάμβανεν 23 ἐπιστολάς, ἐνῷ κατὰ τὸ 1863 ὁ ἀντίστοιχος ἀριθμὸς ἦτον 22.

— Κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν καταναλίσκονται ἐν Γαλλίᾳ πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων 3 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα γαιανθράκων καθ' ἑκάστην· ἤτοι 1 δισεκατομμύριον καὶ 100 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων κατ' ἔτος. Ἡ κατανάλωσις δὲ αὕτη γίνεται ἐπὶ σιδηροδρόμου ἐκτάσεως 12,000 χιλιομέτρων.

Τὸ σύνολον τῶν ἐν Εὐρώπῃ σιδηροδρόμων ἔχει μῆκος 60,000 χιλιομέτρων· ὁρίζοντες δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὴν ἐν Γαλλίᾳ γινομένην κατανάλωσιν ἀνθράκων, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ἡμερησία κατανάλωσις διὰ μόνους τοὺς σιδηροδρόμους ἐν Εὐρώπῃ εἶναι καθ' ἑκάστην 15 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα γαιανθράκων καὶ κατ' ἔτος 5 δισεκατομμύρια καὶ 500 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα.

Ὁμιλοῦμεν δὲ μόνον περὶ σιδηροδρόμων. Ἀλλ' ἐὰν προσθέσωμεν καὶ τὸ δαπανώμενον ποσὸν ὑπὸ τῆς ἀτμοπλοΐας, τῶν ἐργοστασίων, κ. τ. λ., δικαίως ἀποροῦμεν ἐὰν ἡ κατανάλωσις αὕτη δὲν ἐξαντλήσῃ θᾶττον ἢ βράδιον τὰ ἀνθρακοῦχα στρώματα τῆς Εὐρώπης.

— Ὁ στρατηγὸς Γρὰντ ὁ νικητὴς τῆς Ῥιχμόνδης καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ μέλλων πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν ἐκρατήθη ἐσχάτως ἐν Οὐασιγκτῶνι ὡς διελάσας ἐφ' ἁμάξης διὰ τῆς πόλεως μεθ' ὑπερβαλλούσης ταχύτητος.

Ἅμα κρατηθεὶς ὁ στρατηγὸς προέτεινε ν' ἀποτίσῃ τὸ τεταγμένον πρόστιμον· ἀλλ' ὁ κλητὴρ ἀπήντησεν αὐτῷ ὅτι, μὴ ἔχων τὴν ἄδειαν τοῦ εἰσπράττειν τὰ πρόστιμα τὰ ἐπὶ παραβά-

σει τῶν ἐπὶ τῶν ὁδῶν κανονισμῶν, ἠναγκάζετο ν' ἀπαιτήσῃ παρ' αὐτοῦ ἵνα ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν. Ὁ στρατηγὸς, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐνδώσῃ, μετέβη εἰς τὸν παρακείμενον σταθμὸν, ὅπου ἀπέτισε τὸν εἰς τὸν νόμον φόρον.

Παρόμοιόν τι ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Κ. Λίγκολν.

Ὁ ἡνίοχος τοῦ προέδρου, προχωρήσας ποτὲ εἰς τὰ δενδρόφυτα μέρη ἀγυιᾶς τινος, ἐκρατήθη ὑπὸ κλητῆρος διατάξαντος αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὸν ἀστυνομικὸν σταθμόν. Ὁ ἡνίοχος ἠρνήθη· ἀλλ' ὁ Κ. Λίγκολν, μαθὼν περὶ τίνος ἐπρόκειτο, ἔλαβε τὸν κλητῆρα πλησίον του, ἐντὸς τῆς ἁμάξης, καὶ διέταξε τὸν ἡνίοχον νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν σταθμὸν ὅπου ἀπέτισε τὸ πρόστιμον.

Ἰδοὺ δύο λαμπρὰ δείγματα τῆς ἐνώπιον τοῦ νόμου ἰσότητος· ἀλλὰ προσθέσωμεν καὶ τρίτον.

Ὁ λόρδος Παλμερστὼν, μεταβαίνων ποτὲ εἰς τὴν ἐξοχὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσήρχετο ἐντὸς τῆς ἁμάξης εἶδεν ἐντὸς ἑτέρου διαμερίσματος τὸν φίλον αὐτοῦ λόρδον Κλαρενδῶνα, καὶ ἔδραμε πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, θέλων νὰ συνοδοιπορήσῃ μετ' αὐτοῦ. Μόλις ἔφθασεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἁμάξης εἰς τὴν ἄλλην καὶ ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ λόρδος Παλμερστὼν ὅμως ἀναβαίνει εἰς τὴν βαθμίδα τῆς ἁμάξης, ὅπου ἦτο ὁ φίλος αὐτοῦ, ὅτε μία λέξις τοῦ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος σταματᾷ αὐτόν· The law forbid (ὁ νόμος τὸ ἀπαγορεύει). Ὁ λόρδος Παλμερστὼν δὲν ἀντέστη πρὸς τὸν νόμον, ἀλλ' ἀνέμεινε ἐπὶ δύο ὥρας τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἑπομένης συνοδίας (train).

— Ἡ ἔκθεσις τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας

περὶ τῆς διανομῆς τῆς ἀστυκῆς καὶ ἐμπορικῆς δικαιοσύνης κατὰ τὸ ἔτος 1864 δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μηνύτορος περιέχει τὰ ἑξῆς.

Τὸ ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν συμβούλιον τοῦ Ἀκυρωτικοῦ Δικαστηρίου ἐπελήφθη 790 νέων αἰτήσεων πρὸς ἀκύρωσιν, ὅπερ ἀποτελεῖ αὔξησιν 105 ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ 1863 καὶ σύνολον 1351 αἰτήσεων πρὸς ἐκδίκασιν. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1864 τὸ καθυστέρημα συνεποσοῦτο εἰς 705· παρατηρητέον ὅμως ὅτι εἰς μόνον 287 ὑπελογίζετο πρὸ δικαετίας· ηὔξησε δὲ βαθμηδὸν μέχρι τοῦδε. Ἡ βαθμιαία δὲ αὔξησις αὕτη, τῆς ὁποίας τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου πάγου καὶ ὁ ὑπουργὸς μελετῶσιν ἤδη τὰς αἰτίας, ἀποδοτέα ἐν μέρει εἰς τὴν προσάρτησιν τῶν τριῶν νέων νομῶν, καὶ εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν αἰτήσεων περὶ ἐκλογικῶν ὑποθέσεων.

Τὸ ἀστυκὸν δικαστήριον (chambre civile) ἐδίκασε συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ καθυστερήματος 463 αἰτήσεις· ἐξέδωκε δὲ 236 ἀποφάσεις, 97 μὲν ἀποῤῥίψεως, 139 δὲ ἀκυρώσεως· 26 αἰτήσεις ἀπεσύρθησαν, 201 δὲ μένουσιν ἄλυτοι.

Ὅλα ὁμοῦ τὰ δικαστήρια μίαν μόνην ἐξέδοσαν ἀπόφασιν ἀκυρωτικὴν ἑτέρας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐφετείου τοῦ Μοντπελλιὲ, ἐκδοθείσης ἐπὶ ζητήματος προικῴου.

Κατὰ τὸ 1864 ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἐφετείων ἐνεγράφησαν 10,925 νέαι ἐφέσεις ἢ 120 ἐλάσσονες τῶν κατὰ τὸ 1863. Ἑνούμεναι δὲ αὗται μετὰ τῶν 4,893 ἀρχαίων, παρέχουσιν ἄθροισμα 15,818 ἀγωγῶν πρὸς ἐκδίκασιν· 11,501 ἀπεπερατώθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, ἤτοι· 8,762 δι' ἀποφάσεων κατ' ἀντιμωλίαν, 620 δι' ἀποφάσεων κατ' ἐρήμην, καὶ 2,119 διὰ παραιτήσεως, συμβιβασμοῦ, κ. τ. λ.

Τὰ ἑπτὰ δέκατα τῶν ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐφετείων ἀπέβλεπον ἐφέσεις ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων. Τὰ δύο τρίτα τῶν ἐφεσιβλήτων ἀστυκῶν ἀποφάσεων

ἐπεκυρώθησαν. Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τὰ ἐφετεῖα ἐπεκύρωσαν ἐπίσης 72 ἀγωγὰς ἐξ 100 ἐφεσιβλήτων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπολειπομένων πρὸς ἐκδίκασιν ἀγωγῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου ὑπεβιβάσθη ἀπὸ 4,607 κατὰ τὸ 1863 εἰς 4,317 κατὰ τὸ 1864.

Τὰ ἀστυκὰ δικαστήρια ἔσχον πρὸς ἐκδίκασιν 148,331 ἀγωγὰς ἐγγραφείσας ἐν τοῖς πίναξιν, ἤτοι· 31,305 ἀρχαίας καὶ 117,026 τὸ πρῶτον ἤδη εἰσηγμένας κατὰ τὸ 1864. Οὗτος ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς παριστᾷ ἀσήμαντον αὔξησιν 412 ὡς πρὸς τὸν τοῦ 1863, συμποσούμενον εἰς 116,614. Ἀπεπεράτωσαν δὲ 126,264 ὡς ἑξῆς· 67,087 δίκας κατ' ἀντιμωλίαν, 28,922 κατ' ἐρήμην, καὶ 30,255 διὰ διαγραφῆς, μετὰ συμβιβασμὸν, παραίτησιν, κ. τ. λ.

Αἱ ἕτεραι δὲ 22,067 δίκαι ἔμενον ἀνεκδίκαστοι τὴν 31 Δεκεμβρίου 1864· ἀλλ' 7,851 ἐξ αὐτῶν ἔδωκαν χώραν εἰς προπαρασκευαστικὴν ἢ ἀνακριτικὴν ἐκδίκασιν.

Αἱ ἐπὶ διαζεύξει αἰτήσεις (ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης) ὑπῆρξαν ὡς συνήθως πολυάριθμοι· 2,440, ὧν 280 μόνον ἐκ μέρους τοῦ ἀνδρὸς καὶ 2160 ἐκ μέρους τῆς γυναικός. Ὁ χωρισμὸς ἀπεφασίσθη εἰς 1822 ἀγωγὰς, καὶ εἰς 272 δὲν ἐδόθη· οἱ ἀντίδικοι ἀπέσυρον 346 αἰτήσεις, ὧν 217 συνεπείᾳ συνδιαλλαγῆς.

Αἱ δικαστικαὶ πωλήσεις ὑπῆρξαν 17,137 τὸν ἀριθμὸν, αἱ δὲ πτωχεύσεις 4,643, ὧν 3,689 ἀπεπερατώθησαν διὰ συμβιβασμοῦ, δι' ἐκκαθάρσεως ἢ δι' ἐγκαταλείψεως τοῦ ἐνεργητικοῦ.

Ἡ προσωπικὴ κράτησις διενηργήθη τῷ 1864 κατὰ 1,676 ἀτόμων, ὧν 1,570 ἄνδρες καὶ 106 γυναῖκες, 1,532 Γάλλοι καὶ 144 ξένοι. Οἱ πλεῖστοι τῶν κρατηθέντων ὑπερέβαινον τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος. Ἡ ἀποφυλάκισις διετάχθη ἐπὶ 1,426 ἀτόμων.

Ἡ ἔκθεσις δεικνύει ὅτι ἐπὶ 681 φυλακισθέντων τὸ χρέος συνεποσοῦτο εἰς ὀλιγώτερα τῶν 500 φράγκων· ἐταλαντεύετο μεταξὺ 500-1000 φράγκων ἐπὶ 310· ἀπὸ 1,000 μέχρι 3,000 ἐπὶ 395, ἀπὸ 3,000 μέχρι 5,000 ἐπὶ 125, καὶ ἦτον ἀνώτερον τοῦ τελευταίου τούτου ποσοῦ ἐπὶ 165 φυλακισθέντων.

— Εἰσαγγελεὺς ἄγγλος νυμφεύων τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ ἔδωκε προῖκα 500 λίρας στερλίνας, μικράς τινας συνήθεις δίκας καὶ μίαν δίκην ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ Δικαστηρίῳ. Μετὰ δύο ἔτη ὁ υἱὸς ἐλθὼν πρὸς τὸν πατέρα ἐζήτει ἄλλας δίκας. — Τί ἔκαμες ὅσας σοὶ ἔδωκα; ἠρώτησεν ὁ πατὴρ μετ' ἀγανακτήσεως. —Διεξήγαγον αὐτὰς πρὸς τὸ συμφερώτερον τῶν πελατῶν μου, ἀπήντησεν ὁ νέος, καὶ μοὶ ἐξέφρασαν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην αὐτῶν. — Ἄφρων! ἀνέκραξεν ὁ γέρων εἰσαγγελεὺς μετὰ πλείονος ὀργῆς, ἡ δίκη αὕτη ἔμενεν εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ἀπὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν καὶ ἤθελεν ἴσως μείνει ἄλλα τοσαῦτα, ἐὰν δὲν σοὶ ἔδιδον αὐτήν. Ἔξελθε! δὲν θὰ φροντίσω πλέον νὰ δώσω ἐργασίαν εἰς ἀνόητον ὡς σέ. Νὰ διεξάγῃς τὰς δίκας τῶν πελατῶν σου; ὁποία παραφροσύνη!

— Ἔκ τινος στατιστικῆς γενομένης κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας ἐξάγεται ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Ἡνωμένῳ βασιλείῳ 300,000 κυνῶν ὧν οἱ κύριοι πληρόνουσι τὸν τεταγμένον φόρον καὶ ὅτι εἷς μόνος ἐπὶ δέκα ὑποβάλλεται εἰς τὸν φόρον. Οὕτω δὲ ὁλόκληρος ὁ ἀριθμὸς συμποσοῦται κατ' ἐλάχιστον ὅρον εἰς 3,000,000 κυνῶν. Αἱ γαλαῖ ὑπολογίζονται εἰς διπλάσιον ἀριθμὸν, ἤτοι εἰς 6,000,000. Τὰ ποσὰ ἅπερ οἱ δεσπόται τούτων τῶν ζώων δαπανῶσι πρὸς συντήρησιν αὐτῶν εἰσὶν ἀληθῶς τεράστια καὶ διαιροῦνται ὡς ἑξῆς. Ὁ δι' ἕκαστον κύνα φόρος εἶναι 12 σελίνια ἤτοι 180,000

λιρῶν στερλινῶν κατ' ἔτος· διατροφὴ τῶν ζώων πρὸς 1 πένναν καθ' ἑκάστην 4,562,500 λίραι στερλίναι· μίσθωσις τοῦ προσωπικοῦ 15,600 λ. στερ.· διατροφὴ τῶν γαλῶν πρὸς 1/2 πένναν καθ' ἑκάστην 4,562,500 λ. στερ. κατ' ἔτος, ἤτοι ἐν συνόλῳ δαπανῶνται κατ' ἔτος ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ διὰ τοὺς κύνας καὶ τὰς γαλᾶς 9,320,600 λίραι στερλίναι ἢ 233,015,000 φράγκων. Τοῦ δὲ πληθυσμοῦ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ἀναβαίνοντος εἰς 30,000,000 περίπου οἱ κύνες ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὸ δέκατον τῶν κατοίκων κατὰ τὸν πληθυσμόν· αἱ δὲ γαλαῖ πρὸς τὸ πέμπτον.

— Ἡ νῆσος Κρήτη, καθ' ἃ ἔγραφον ἐκ Χανίων τὴν 26 Ἀπριλίου, παρήγαγε κατὰ τὸ 1865 900,000 μιστάκια (μέτρον ἰσοδυναμοῦν πρὸς 9 ὀκάδας περίπου) ἐλαιῶν ὑπολογιζομένων εἰς 11 1/2 ἑκατομμύρια φράγκων περίπου. Αἱ τιμαὶ κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἦσαν 56 μέχρι 57 γροσίων κατὰ μιστάκιον (12 φρ. καὶ 65 ἑκατ. μέχρι 12 φρ. καὶ 87 ἑκατ.), τιμὴ ἀσύμφορος πρὸς ἐπικερδῆ ἐξαγωγὴν διὰ τὴν Γαλλίαν. Ὅλον τὸ παραγόμενον ἔλαιον φαίνεται χρησιμεῦον πρὸς σαπωνοποιίαν, ἀλλὰ μετὰ μικρᾶς ὠφελείας ἕνεκα τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν. Ἡ ἐξαγωγὴ τῶν βομβυκίων (κουκουλίων) συνεποσώθη εἰς 9,000 χιλιογράμμων (7,000 ὀκάδων). Ἡ τῆς μετάξης καὶ τοῦ βάμβακος παραγωγὴ ἐγένετο μετριωτάτη, καὶ μόλις ἐξήχθη μικρὸν ποσὸν αὐτῶν.

— Ἰσολογισμὸς, δεικνύων, ὡς ἔγγιστα, τὸ εἰσόδημα καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ τῆς νήσου Κρήτης κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη.

Εἰσόδημα.

1,100,000 ἡμίστατα ἐλαίου ἐλαιῶν ἀνὰ 45 γρόσια τὸ ἡμίστα-

τον κατὰ μέσον ὅρον.	Γρ.	49,500,000
Ἐκ πωλήσεως πορτοκαλλίων.	»	2,500,000
» μετάξης	»	1,200,000
» κηροῦ.	»	150,000
» καστάνων.	»	400,000
» ἀμυγδάλων.	»	120,000
» τυροῦ.	»	100,000
» ξυλοκεράτων.	»	300,000
» βαλανιδίων	»	350,000
	Γρ.	54,620,000
Πρὸς ἐξίσωσιν ἔλλειμμα.		1,136,000
	Γρόσ.	55,756,000

Ἔξοδα (1).

Εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ἅλατος φόρον ἀνὰ 1 γρόσι τὴν ὀκάν.	Γρ.	3,380,000
» φόρον καπνοῦ ἀνὰ γρ. 12 τὴν ὀκάν.	»	2,000,000
» στρατιωτικὸν φόρον.	»	2,000,000
» δέκατα δι' ἐκμισθώσεως	»	33,000,000
» τελώνιον	»	9,000,000
» μισθ. 1 μητροπολίτου καὶ 4 ἐπισκ.	»	680,000
» φόρον ἐπὶ τῆς μεταπράσεως ζώων.	»	180,000
» » ἐπὶ δημοπρασιῶν.	»	183,000
» ἐκμίσθωσιν ἰχθυοπωλείων. . . .	»	190,000

(1) « Σημειωτέον, ὅτι ἐν τοῖς ἀνωτέρω κονδυλίοις δὲν συμπεριλαμβάνονται παντοῖα ἄλλα ἔκτακτα ἔξοδα, οἷον ἑκούσιαι συνεισφοραὶ καὶ καταναγκαστικὰ δάνεια, ἀνεπιστρεπτεὶ δανεισθέντα εἰς τὸ δημόσιον θησαυροφυλακεῖον. » (Μετάφρασις ἐκ τοῦ « Χρόνου » καὶ τοῦ « Ἑωθινοῦ Ἀστέρος ».)

»	φόρον ἐπὶ τοῦ ταμβάκου.	»	19,000
»	» ἐπὶ τοῦ καφὲ.	»	89,000
»	» ἐπὶ τοῦ κρέατος.	»	420,000
»	» ἐπὶ τοῦ δημοσίου στατῆρος. .	»	184,000
»	» ἐπὶ τῶν βαφείων.	»	40,000
»	» ἐπὶ τῶν ἀχθοφόρων	»	120,000
»	» ἐπὶ τῶν ἐνοικιαστηρίων. . .	»	290,000
»	» ἐπὶ τοῦ χαρτοσήμου 16 εἰδῶν.	»	1,800,000
»	» ἐπὶ τῶν φανῶν.	»	400,000
»	δικαστικὰ δικαιώματα.	»	1,800,000
»	πρόστιμα	»	180,000
»	ἀδείας πρὸς πώλ. οἴνου καὶ οἰνοπν. ποτῶν.	»	300,000
	Γρόσ.		55,756,000

— Ἐνῷ ἀπερισκέπτως καὶ ἀνωφελῶς ἅμα ἡμεῖς καταστρέφομεν τὰ μικρὰ πτηνὰ, ἅτινα μικρὸν λαμβάνοντα φόρον ἐκ τῶν καρπῶν καὶ σπαρτῶν, προφυλάττουσιν αὐτὰ ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων προσβολῶν τῶν ἐντόμων, ἡ Αὐστραλία, ἀμοιροῦσα τῶν χαριέντων τούτων ἀοιδῶν, παραλαμβάνει αὐτοὺς ἐκ τῆς Εὐρώπης. Ἐν τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Βάδης καὶ ἐν Βαυαρίᾳ προπαρεσκευάσθη ἀλλόκοτον φορτίον, ἀποστελλόμενον εἰς Αὐστραλίαν. Κλωβία πλήρη κορυδαλῶν, σπίνων, αἰγιθαλῶν, φασιανῶν, κοσσύφων, κιχλῶν, συκαλίδων καὶ στρουθίων ἀκόμη καθ' ἑκατοντάδας τίθενται ἐπιτηδείως ἐντὸς τῶν πλοίων καὶ συνοδεύονται κατὰ τὸν διάπλουν ὑπὸ ὑπαλλήλων ἐχόντων ἔργον τὸ νὰ περιποιῶνται καὶ τρέφωσι τὰ πτηνὰ ταῦτα μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς τὸν Φιλίππειον Λιμένα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βικτωρίας.

— Ἔκρηξις παράδοξος συνέβη ἀρτίως παρὰ τοὺς καταῤῥάκτας τοῦ Νιαγάρα. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὑπάρχει μεγίστη παγοθήκη ἀνήκουσα εἰς ἑταιρείαν, σημαντικὸν ἔχουσαν ἐμπόριον μετὰ τῶν Δυτικῶν χωρῶν. Ἡ παγοθήκη αὕτη ἐτινάχθη εἰς τὸν ἀέρα κατά τινα τρόπον, ἀποδεικνύοντα πόσον καὶ αὐτὰ τὰ ἀδρανέστατα νομιζόμενα πράγματα δύνανταί πως νὰ καταστῶσιν ὄργανα καταστροφῆς.

Οὐδεὶς πρό τινος χρόνου ὑπώπτευεν ὅτι ἡ γλυκερίνη, ἡ ἐλαιώδης αὕτη οὐσία, ἠδύνατο νὰ μεταμορφωθῇ εἰς χημικὸν ἐνεργὸν (agent), δεκάκις ἰσχυρότερον τῆς πυρίτιδος. Ἀλλ' ἐὰν ὑπῆρχεν οὐσία δυναμένη ἔτι ὀλιγώτερον νὰ διεγείρῃ ὑπονοίας ὡς περιέχουσα ἐν αὐτῇ τὸ καταστρεπτικὸν πῦρ, αὕτη ἦτον ὁ πάγος. Καὶ ὅμως ἰδοὺ συμβάν τι ἀποδεικνύον κατὰ πόσον αἱ παραδεδεγμέναι ἰδέαι εἶναι πολλάκις σφαλεραί, καὶ πόσον πρέπει νὰ φοβώμεθα καὶ τὰ ἀβλαβέστατα κατὰ τὸ φαινόμενον πράγματα.

Κατὰ τὴν συμβᾶσαν καταιγίδα τὸ παρελθὸν ἔτος λαμπρὸν βόρειον σέλας ἐφάνη μετὰ εὐτόνων μαγνητικῶν ἀποτελεσμάτων. Φαινόμενον ἐκπληκτικὸν παρετηρήθη ὑπὸ τῶν περὶ τὴν παγοθήκην οἰκούντων· ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν ἐπ' αὐτῆς δύο ἀλεξικεραύνων ἐξήρχοντο ἀδιαλείπτως μακραὶ ῥιπαὶ κυανῆς λάμψεως.

Συγχρόνως δὲ ἠκούετο ἐντὸς σφοδρὸς ἀναβρασμὸς συνοδευόμενος ὑπὸ ἀναδόσεως ἀερίου, ὅπερ ἐνίοτε ὡμοίαζεν ἐκρήξεις πυροτεχνήματος. Λοχαγός τις ἐτόλμησε τότε νὰ εἰσέλθῃ κρατῶν φῶς εἰς τὰς χεῖρας· ἀλλ' αἴφνης ἡ παγοθήκη ἐξεῤῥάγη μετὰ τρομεροῦ πατάγου ἀκουσθέντος πέριξ εἰς ἀπόστασιν πολλῶν λευγων. Κατ' εὐτυχίαν οὐδεὶς ἐθανατώθη πλὴν τοῦ ἀτυχοῦς λοχαγοῦ, οὗτινος οὐδὲν ἀνευρέθη ἴχνος.

Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὰ δύο ἀλεξικέραυνα ἐνήργησαν ὡς δύο πόλοι βολταϊκῆς στήλης καὶ ἀπεσύνθεσαν τὸν πάγον εἰς μίγμα ὀξυγόνου καὶ ὑδρογόνου ἅτινα, ὡς γνωστὸν, σχηματίζουσι σύγκραμα ἀκαταλόγιστον ἐν τῇ ἐκρήξει ἔχον δύναμιν. Ἡ παγοθήκη περιεῖχε 16,000 τόνων πάγου. Μετὰ δὲ τὴν ἔκρηξιν αὐτῆς βροχὴ χλιαροῦ ὕδατος κατέβρεξεν ἔκτασιν ἔχουσαν 500 γυαρδῶν διάμετρον.

— Ἐφευρέθη ἀρτίως ἐν Ἀγγλίᾳ χαρτοπυρῖτις μέλλουσα ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν κοινὴν πυρίτιδα. Ὁ χάρτης οὗτος εἶναι βεβαμμένος εἰς χημικὴν οὐσίαν συγκειμένην ἐκ χλωρικοῦ καὶ νιτρικοῦ ἅλατος, κυανικῆς καὶ χρωμικῆς ποτάσσης, κόνεως ξυλανθράκων καὶ ἀμύλου. Τυλίσσεται ἐν εἴδει φυσεκίου διαφόρου μήκους καὶ διαμέτρου, καὶ οὐδένα παρέχει κίνδυνον κατὰ τὴν κατασκευήν. Ἐκρήγνυται μόνον προσεγγίζων τὸ πῦρ, ἐντὸς τοῦ πυροβόλου οὐδὲν ἀφίνει λιπῶδες ὑπόστημα, παράγει ὀλιγώτερον καπνὸν, ὀλιγωτέραν ἀπώθησιν, καὶ ὑπόκειται ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὑγρασίας ἢ ἡ κοινὴ πυρῖτις.

Αἱ δοκιμαὶ τοῦ πυρίτου χάρτου παρήγαγον εὐχάριστα ἀποτελέσματα· ἓξ βολαὶ πιστολίου ἐῤῥίφθησαν δι' 97 ἑκατοστογράμμων κοινῆς πυρίτιδος· ἡ δὲ σφαῖρα εἰσέδυσε κατὰ μέσον ὅρον 1 1/16 ἐντὸς σανίδος ἐχούσης πάχος 8 ἑκατοστομέτρων· ἕτεραι ἓξ βολαὶ ἐῤῥίφθησαν δι' 64 ἑκατοστογράμμων χαρτοπυρίτιδος· ἡ δὲ σφαῖρα εἰσέδυσε 1 6/16. Εἰς ἀπόστασιν δὲ 26 μέτρων πιστόλιον ὁλκῆς 54, γεμισθὲν δι' 76 ἑκατοστογράμμων χαρτοπυρίτιδος, διεπέρασε τὴν αὐτὴν σανίδα.

Ὁ ἐφευρετὴς ἐλπίζει ὅτι θέλει κατορθώσει νὰ κατασκευάζῃ τὴν χαρτοπυρίτιδα εἰς μετριωτέραν τιμὴν τῆς κοινῆς πυρίτιδος.

— Σπουδαιοτάτη ἔκθεσις τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως συγκεφαλαιοῦσα τὰ ἐγκλήματα καὶ πλημμελήματα τὰ κατὰ τὸ 1865 γενόμενα.

Ἐκρατήθησαν 70,224 ἄτομα, ἐξ ὧν 31,103 ἀπελύθησαν μετὰ μακρὰν ἢ βραχυήμερον κάθειρξιν, 35,164 ἀπελύθησαν ἐπὶ ἐγγυήσει, 3,957 παρεπέμφθησαν εἰς τὰ κακουργοδικεῖα, 3,091 φωραθέντες ἔνοχοι κατεδικάσθησαν, 702 δύο δὲ ἠθωώθησαν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φυλακισμένων ἀνδρῶν συμποσοῦται εἰς 47,421, ὁ δὲ τῶν γυναικῶν εἰς 22,803.

Ἐφιστῶντες τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ἡλικίας τῶν φυλακισμένων καὶ τοῦ εἴδους τῶν πλημμελημάτων αὐτῶν εὑρίσκομεν περίεργα ἀποτελέσματα· οἷον, τὰ πλημμελήματα τὰ καλούμενα assaults on the police (προσβολαὶ ἢ ἀντιστάσεις ἔνοπλοι κατὰ τῶν ἀστυνομικῶν ὑπαλλήλων), τὰ τοσοῦτον κοινὰ εἰς τὸ Λονδῖνον, διαπράττονται σχεδὸν πάντα ὑπὸ νέων ἀπὸ εἴκοσι ἕως εἴκοσι πέντε ἐτῶν. Οἱ μέθυσοι πολυαριθμότεροι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ ἐν πάσῃ ἄλλῃ τῆς ὑφηλίου σπανιώτατα εἰσὶν ἐκ τῶν ἐχόντων τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, ἤτοι ἀπὸ 30 ἕως 40 ἐτῶν. Κατωτέρω καὶ μάλιστα ἀνωτέρω τῆς ἡλικίας ταύτης ὁ ἀριθμὸς τῶν μεθύσων εἶναι ἐκπληκτικός.

Ἐξάγεται ἐκ τῆς στατιστικῆς, ἣν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι οἱ μέγιστοι κακοῦργοι εἰσὶν οὐχὶ ἄνδρες ἀλλὰ παῖδες ἢ μᾶλλον νεανίαι μὴ ὑπερβάντες ἔτι τὸ εἰκοστὸν ἔτος. Παραδείγματος χάριν, ἐκ 3,091 καταδίκων 702 δὲν ὑπερέβαινον τὸ εἰκοστὸν ἔτος, καὶ 808 τὸ εἰκοστὸν πέμπτον. Μελετῶντες τὴν ἔκθεσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν καταδίκων βλέπομεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς· ἐξ 70,224 ἀτόμων 10,000 μόνον ἦσαν ἀγράμματοι, 57,045 ἀνεγίνωσκον μόνον, ἢ ἀνεγίνωσκον καὶ

ἔγραφον ἀτελῶς· 2,299 ἔτυχον καλῆς ἀγωγῆς, καὶ 89 ἦσαν ἄνδρες πεπαιδευμένοι.

Ἐν Λονδίνῳ τὰ « κατὰ τῶν ἀτόμων » πλημμελήματα ηὐξήθησαν κατὰ 998, συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἔτη 1856-60. Ἡ ἀναλογία εἶναι ἀσθενεστέρα εἰς τὰ « κατὰ τῆς ἰδιοκτησίας. »

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀφανῶν γινομένων προσώπων, ἄγνωστον πῶς, εἶναι πάντοτε μέγιστος. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ 4,441 ἀτόμων ἀπολεσθέντων ἡ ἀστυνομία ἀνεῦρε 2,260 ζῶντας ἢ νεκρούς· οὐδὲν ἠκούσθη πλέον περὶ τῶν λοιπῶν δισχιλίων.

— Time is money! Ὁ χρόνος εἶναι χρήματα! Τὴν ἀγγλικὴν ταύτην παροιμίαν παρέλαβεν ὡς ἐπιγραφὴν ἐφημερίς τις τῆς Αὐστραλίας. Ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ γραφείου τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἀνήρτηται πίναξ εἰδοποιῶν τοὺς ζητοῦντας νὰ συνομιλήσωσι μετὰ τοῦ συντάκτου ὅτι ὀφείλουσι πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ γραφεῖον ν' ἀγοράσωσιν εἰσιτήρια ἀκροάσεως τιμώμενα ὡς ἑξῆς·

δι' ἀκρόασιν μιᾶς	ὥρας	σελίνια	10
—	ἡμισείας —	—	6
—	ἑνὸς τετάρτου	—	3

Ἐὰν ἡ φορολογία αὕτη ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς προσερχομένους πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἦτο ἐκ τῶν μᾶλλον προσοδοφόρων. Εἰδοποιεῖται περὶ τούτου ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν.

— Λέγουσιν ὅτι οἱ Πρῶσσοι στρατιῶται εἶναι ἰσχυροί, καὶ πιστεύομεν εὐκόλως, μάλιστα θεωροῦντες τὴν συνήθη αὐτῶν τροφὴν τὴν ὁποίαν δημοσιεύει ἐφημερίς τις τοῦ Βερολίνου.

Τὰ ἐφόδια δέκα ἡμερῶν τῶν ἑπτὰ σωμάτων τοῦ Πρωσσικοῦ στρατεύματος τῶν νῦν παρασκευασθέντων ἀπαιτοῦσι 36,324 ἑκατοντάλιτρα ἄρτου, 4,082 ἑκατοντάλιτρα διπυρίτου ἄρτου, 5,838 ἑκατοντάλιτρα ῥιζίου, 1,460 ἅλατος, 973 καφὲ, 97,664 βρόμου, 26,290 χόρτου, 30,672 ἀχύρου· ἔτι δὲ 2,316 βόας, χορηγοῦντας 4,575 ἑκατοντάλιτρα κρέατος. Ἕκαστον δὲ σῶμα τοῦ στρατεύματος ἔχει πέντε τάγματα ἐφοδίων τὰ ὁποῖα, πρὸς τὸ ἀσφαλίζειν τὴν τροφὴν τούτου τοῦ στρατιωτικοῦ σώματος πέντε ἡμέρας, χρειάζονται 159 ἁμάξας τεθρίππους ἢ ἐξ ἵππων. Ἡ πέντε ἡμερῶν ἀνάλωσις κρέατος ἑνὸς μόνου στρατιωτικοῦ σώματος ἀναβαίνει εἰς 86 βόας καὶ 278 χοίρους.

Κατά τινα στατιστικὴν ὁ Πρῶσσος στρατιώτης χρειάζεται δαπάνην μόνον 775 φράγκα κατ' ἄνδρα καὶ κατ' ἔτος· ὑπερβαίνει εἰς τὴν δαπάνην τὸν Αὐστριακὸν, 446 φρ., τὸν δὲ Ῥῶσσον 331, καὶ τὸν Τοῦρκον 268. Ἀνώτεροι δὲ εἰς τοῦτο εἶναι ὁ Ἰταλὸς, 800· ὁ Γάλλος, 900, καὶ τέλος ὁ Ἄγγλος στρατιώτης, ὁ κάλλιστα ὅλων πληρονόμενος, ὅστις ἀπαιτεῖ δαπάνην 2,000 φρ., τὸν μισθὸν Γάλλου λοχαγοῦ!

— Ἡ κατὰ πενταετίαν ἀπαρίθμησις τῶν κατοίκων τῆς Γαλλίας γίνεται σήμερον εἰς τοὺς 40,000 δήμους τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ δὲ τελευταία ἀπαρίθμησις, ἡ γενομένη τῷ 1861, ἀπέβη ὡς ἐφεξῆς· τὸ σύμπαν πλῆθος ἦτο 37,382,252 ἀτόμων, τῶν ὁποίων 17,642,501 μὲν τῶν ἀρσένων, 18,739,751 δὲ τῶν θηλέων. Συνηριθμοῦντο 10,210,756 κόροι (ἀγόρια), καὶ 9,487,541 κόραι, 7,503,024 ἄνδρες ἔγγαμοι, 928,724 χῆροι, καὶ 1,795,065 χῆραι.

Αὕτη δὲ ἡ ἐργασία μέλλει νὰ τελειωθῇ τῇ 15 Ἰουνίου· ἀλλ' ἡ ἐξέτασις ὅλων τῶν ἐγγράφων καὶ ἡ σύνταξις αὐτῶν θ'

ἀπαιτήσωσι πολὺν καιρὸν, καὶ μόλις τὰ ἀποβησόμενα θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐκδοθῶσι τὸ ἐρχόμενον ἔτος, πρὸ τῆς παρούσης ἐποχῆς.

(Μάϊος 1866.)

— Στατιστικός τις Ἄγγλος ἔκαμε πρὸ ὀλίγου κατάλογον οὗτινος συνιστῶμεν τὴν θαῤῥύνουσαν ἀνάγνωσιν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ὑπάγωσιν εἰς ἐκστρατείαν τινά. Ὁ σκηπτοῦχος πολέμαρχος de Saxe ἔλεγεν ὅτι πρὸς τὸ σκοτόνειν ἕνα ἄνθρωπον εἰς μάχην ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ τις ἴσον πρὸς τὸ βάρος αὐτοῦ ποσὸν μολύβδου. Τοῦτο ἐφάνη ἀληθὲς εἰς τὸ Σολφερῖνον, ὅπου οἱ Αὐστριακοὶ ἔῤῥιψαν 8,400,000 πυροβόλων.

Εἷς στρατιώτης προσεβλήθη ὑπὸ 706 πυροβόλων.

Ἑνὸς δὲ σφαιριδίου ζυγιάζοντος μίαν ὀγκίαν πρέπει νὰ ὑπολογισθῶμεν, πρὸς τὸ σκοτόνειν ἕνα ἄνθρωπον, μέσον τινὰ ὅρον 272 λιτρῶν μολύβδου.

Ὅσοι ἀναχωροῦσιν εἰς τὸν πόλεμον δύνανται νὰ θεωρῶσιν ὡς ἀκριβεῖς τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς ὁποίους εὐχαρίστως εἰς αὐτοὺς δίδομεν.

— Κατὰ τὴν ἐφημερίδα *Malta Times* τὸ τάχιστον πάντων πλοῖον θὰ ἦτο τὸ *Mahroussa*, θαλαμηγὸν πλοῖον τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Εἶναι μεγαλοπρεπὲς ἀτμόπλοιον τροχοφόρον δυνάμεως 800 ἵππων. Διῆλθε τὸ ἀπόστημα μεταξὺ τῆς πόλεως Southampton καὶ Μελίτης εἰς 157 ὥρας, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν εἶχε πρότερον συμβῇ. Εἰς τὸ πέλαγος καίει ἑπτὰ μεγάλους πίθους ἀνθράκων τὴν ὥραν. Ἡ μεσαία ταχύτης τοῦ *Mahroussa* εἶναι, λέγουσι, δεκαοκτὼ μιλίων.

— Ἐν ἀποσπάσματι τῶν *Grandes Usines* τοῦ M. J. Tur-

gan, ἐκδοθέντι ὑπὸ τοῦ *Univers illustré*, εὑρίσκομέν τινα παραδοξότατα ἐπὶ τῶν μεγάλων πυροβόλων κατεσκευασμένων εἰς τὴν Πρωσσίαν τοῦ Ῥήνου. Αὐτὴν ταύτην τὴν ὥραν, καὶ εἴδομεν αὐτὸν νὰ λάβῃ τὰ πρῶτα κρούσματα τῆς σφυρᾶς, χαλκεύουσιν εἰς Essen ὑπερμεγέθη ὄγκον χάλυβος, ἐν ᾧ θὰ κοπῇ πυροβόλον σφαίρωμα γέμον πεντακοσίων χιλιογράμμων. Οἱ στροφεῖς, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν πυροβόλων τὰ ὑπερβαίνονπα ἑκατὸν χιλιόγραμμα, δὲν θὰ ληφθῶσιν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὅλου, ἀλλὰ ἔκ τινος δακτυλιδίου περικυκλόνοντος τὸ σῶμα τοῦ ἔργου. Πρέπει καὶ νὰ ἐνδυναμώσῃ τις αὐτὸ διὰ περιδέσμων ὡς νὰ ἦτο εἰς ἁπλῆν χωνείαν. Τοῦτο τὸ πυροβόλον εἶναι προωρισμένον εἰς τὴν Ἔκθεσιν τοῦ 1867, καὶ δὲν θὰ ἦναι τὸ ὀλιγώτερον περίεργον αὐτῇ.

Ὅταν στραφῇ, τρυπηθῇ, ὅταν τὸ κοίλωμα αὐτοῦ ξεσθῇ, καὶ ποικιλθῇ, ὅταν ἡ τρύπα αὐτοῦ γένηται, τὴν ὁποίαν θὰ ἐγκολάψῃ τις διὰ νὰ λάβῃ τὸ κλεῖθρον, ὅταν ζωγραφηθῇ διὰ νὰ προφυλάττηται τὴν σκωρίαν, καὶ ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τοῦ ἐρείσματος, εἰς πόσην τιμὴν θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ; Θὰ γνωρίσωμεν τοῦτο τὸ ἐρχόμενον ἔτος· ἀλλ' ἐάν τις λογισθῇ, ἀκολουθῶν μόνον τὴν ἀναλογίαν τῶν πυροβόλων ἑκατὸν χιλιογράμμων, ἕκαστον τῶν κρουσμάτων τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφθέντων τὸ ἐλάχιστον θὰ δαπανῶνται 4,000 φράγκων. Ὀλίγον ἐὰν ἐπικρατήσῃ ὁ συρμὸς τούτων τῶν δαπανηρῶν ὅπλων, ἐπειδὴ ὑπάρχει συρμὸς καὶ εἰς τὴν ἐξολόθρευσιν, θὰ χρειασθῇ ἔθνος τι νὰ ἦναι πλουσιώτατον διὰ νὰ κηρύξῃ πόλεμον.

— Τρόπος ἁπλούστατος, ὀλιγοδάπανος, καὶ, λέγουσι, τελεσφορώτατος, τοῦ ἐμποδίζειν τοὺς μύρμηκας ν' ἀναβαίνωσιν ἐπὶ τῶν ῥοδακινεῶν καὶ ἄλλων καρποφόρων δένδρων, εἶναι νὰ λαμβάνῃ τις σύνηθες καιόμενον ἔλαιον, νὰ ἐκθέτῃ αὐτὸ εἰς τὸν

ἥλιον τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ ἐν ταὐτῷ τὸ ἔλαιον γλοιῶδες καὶ δίδει εἰς αὐτὸ ὀσμὴν ναυσιώδη. Διαγράφει τότε διὰ συνήθους τινὸς γραφίδος, καὶ 56 ἑκατονταμέτρων μακρὰν τοῦ ἐδάφους, κύκλον 5 ἑκατονταμέτρων διαμέτρου περὶ τὸ προφυλακτέον δένδρον, καὶ ἀνανεόνει τὴν πρᾶξιν τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας. Τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς τὸ προφυλάττειν πολλὰ ἔτη τὸ δένδρον ἐκ τῆς εἰσβολῆς τῶν βλαβερῶν καὶ φθοροποιῶν ἐντόμων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ.

Ἄσμενοι καταχωρίζομεν τὸ ἑπόμενον εὐχαριστήριον, ὅπερ ἐκ Κεφαλληνίας ἐπέστειλαν τῷ Κ. Φ. Πανᾷ, ὑφηγητῇ τῆς ἰατρικῆς ἐν Παρισίοις, οἱ συμπολῖται αὐτοῦ Κεφαλλῆνες μεθ' ἑνὸς ἀργυροῦ σκεύους.

« Συμπολῖτα! ὅτε πρὸ δεκαπενταετίας ἀνεχώρεις ἐκ τῆς πατρίδος σου Κεφαλληνίας, ἀναλαμβάνων ἔργον μέγα καὶ σοβαρὸν ἐν μέσῳ πλείστων καὶ μεγάλων δυσκολιῶν, Σὺ πλήρης πεποιθήσεως καὶ θάῤῥους ἔφερες ἐν τῷ μυχῷ τῆς καρδίας σου τὸ τοῦ Σπαρτιάτου « ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν », καὶ διὰ τῆς μεγάλης ἀποφάσεώς σου ταύτης ἐνίκησας νίκην ἔνδοξον ἀναδεχθεὶς εἷς τῶν ἀρίστων ἰατρῶν καὶ τέκνον γνήσιον τῆς εὐεργετικωτέρας τῶν ἐπιστημῶν.

« Μετὰ δεκαπενταετῆ ἀπουσίαν ἐπανελθὼν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν πατρίδα σου δὲν ἐφείσθης κόπων συμβουλεύων καὶ θεραπεύων ἀναριθμήτους πάσχοντας δεινὰ καὶ σοβαρὰ νοσήματα πένητας καὶ πλουσίους ἀνεξαιρέτως διὰ τῆς μεγαλειτέρας γενναιότητος καὶ ἀφιλοκερδείας, δι' ἀμέτρου ὑπομονῆς καὶ δι' ἱστορικῆς τῷ ὄντι καλοκαγαθίας, καὶ ἐν μέσῳ τοιούτων ἀγαθοεργιῶν ἐξέπληξας ἅπαντας διὰ τὸ ταπεινὸν καὶ ἀφελὲς τῆς συμπεριφορᾶς σου, ἐνεθουσίασας καὶ ἐπέβαλες εἰς τοὺς συμπολίτας σου ἅπαντας βαθύτατον σεβασμὸν καὶ ἀπεριόριστον ἀγάπην.

« Μετὰ τοσοῦτον ἐπίμοχθον διατριβὴν ἐνταῦθα ἐπανακάμπτων εἰς τὴν φιλτάτην Γαλλίαν, εἰς τὴν δευτέραν ταύτην πατρίδα σου, εἰς τὸ κέντρον τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, μεταξὺ τῶν σοφῶν τῶν ἐπαξίως ἐκτιμώντων τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν, οἱ συμπολῖταί σου μεγίστην συναισθάνονται τὴν ἀνάγκην ἵνα ἐκφράσωσι πρὸς Σὲ τὰ αἰσθήματα ταῦτα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἵνα σε διατηρῇ ἐν πλήρει ὑγείᾳ, καὶ σὲ ἐνισχύῃ ἐν ταῖς ἰατρικαῖς μελέταις σου πρὸς δόξαν τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος σου Κεφαλληνίας καὶ ἐν γένει τῆς Ἑλλάδος. Σοὶ προσφέρουσι δὲ καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον τεκμήριον τῆς πρὸς Σὲ εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης των (ἕπονται δισχίλιαι περίπου ὑπογραφαί). »

(Ἐκ τῆς Κλειοῦς τῆς 4 Μαΐου 1866.)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΦΟΡΩΝΤΑ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ.

(ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.)

Paris, le 17 avril 1866.

MINISTÈRE
DES
AFFAIRES ÉTRANGÈRES.

Monsieur, j'ai eu le soin de placer sous les yeux de l'Empereur l'*Almanach national de la Grèce* dont vous avez demandé l'autorisation de faire hommage à Sa Majesté. L'Empereur a reçu ce livre avec un intérêt particulier, et m'a chargé de vous exprimer sa satisfaction et ses remercîments.

Recevez, Monsieur, les assurances de ma considération distinguée.

DROUIN DE LHUYS.

Monsieur Marino Papadopoulo Vréto, chargé du consulat de Grèce à Paris.

(ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ.)

Athènes, le 2/14 avril 1866.

LÉGATION IMPÉRIALE
DE RUSSIE.

N° 49.

Monsieur,

Le ministère impérial vient de m'informer que Sa Majesté l'Empereur a reçu l'ouvrage que vous lui avez offert par l'entremise de mon prédécesseur, et je m'empresse de vous faire savoir qu'à cette occasion j'ai été chargé de vous transmettre les remercîments de Sa Majesté l'Empereur pour le susdit almanach.

Recevez, Monsieur, l'assurance de ma considération distinguée.

NOVIKOW.

M. Marino Vréto.

(ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ.)

MARLBOROUGH HOUSE, PALL MALL.

March 19, 1866.

Sir,

I am desired by their Royal Highnesses the Prince and Princess of Wales to thank you for the copy of your Greek Almanach for this year which you have been so obliging as to direct MM. Williams and Norgate to forward.

I am, etc., etc.

FISHER.

MINISTÈRE
DE LA
MAISON DE L'EMPEREUR
ET DES BEAUX-ARTS.

SECRÉTARIAT GÉNÉRAL.

Palais des Tuileries, le 7 avril 1866.

Monsieur, je vous annonce, en réponse à votre lettre du 15 février dernier, que j'ai décidé qu'il serait souscrit, pour les principales bibliothèques de la Couronne, à l'*Almanach national de la Grèce.*

Je vous prie de vous entendre avec M. le conservateur-administrateur de la bibliothèque du Louvre pour la suite que comporte cette décision.

Le volume de votre publication, que vous aviez joint à l'appui de votre demande, a été envoyé à ce fonctionnaire, et il sera compté à valoir sur la livraison que vous avez à effectuer.

Recevez, Monsieur, l'assurance de ma considération distinguée.

Le maréchal de France, ministre de la Maison de l'Empereur et des Beaux-Arts ,

VAILLANT.

M. Vréto, vice-consul de Grèce à Paris.

'Εν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 14/26 Μαρτίου 1866.

Κύριε,

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, ἐκτιμῶν τοὺς ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἐν γένει ἀγῶνας Ὑμῶν καὶ ἰδίως τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προόδου, ἐξελέξατο Ὑμᾶς Μέλος Αὐτοῦ ἀντεπιστέλλον, εὐελπιζόμενος ὅτι θέλετε συντελέσει ἀξίως διὰ τῆς εὐμαθείας καὶ πολυμαθείας Σας εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ὑμῶν ἱδρύματος.

Πέμπων ὑμῖν τὸ δίπλωμα σήμερον, δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἐκφράσω τὰς τῶν συναδέλφων μου εὐχαριστίας διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ ἀξιολόγου Ἡμερολογίου Σας, καὶ ἵνα διαβεβαιώσω Ὑμᾶς περὶ τῆς ἐξόχου ὑπολήψεώς μου.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεύς,

(Τ. Σ.) Ι. ΖΩΓΡΑΦΟΣ, δικηγόρος.

Τῷ ἀξιοτίμῳ Κυρίῳ Μαρίνῳ Βρετῷ, Μέλει ἀντεπιστέλλοντι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπολει Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου, εἰς Παρισίους.

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον Κύριον Μαρῖνον Π. Βρετόν.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Μετ' εὐχαριστίας ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπώλου Κυρίου Ἀθανασίου Ζαχαρίου τὰ παρ' ὑμῶν σταλέντα τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐν Σμύρνῃ σχολείοις χαρτοφυλάκια

τοῦ ἔτους 1865, 4 ἀντίτυπα χρυσοδεμένα καὶ 156 ἄνευ χρυσώματος καὶ 176 ἄδετα.

Θὰ διανέμωμεν δὲ αὐτὰ ἐν ὀνόματι ὑμῶν εἰς τοὺς μαθητὰς, ὡς παρηγγείλατε.

Δέχθητε τὰς εὐχαριστίας ἁπάντων τῶν μαθητῶν τῆς Σμύρνης δι' ὑμῶν, ἀσπαζομένων ὑμᾶς ἀδελφικῶς.

Οἱ ἔφοροι τῆς εὐαγγελικῆς Σχολῆς,

(Τ. Σ.) ΓΑΛΗΝΟΣ ΚΛΑΔΟΣ.
Δ. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Χ. ΒΕΝΑΡΔΗΣ.

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1865.

Πέρας Κωνσταντινουπόλεως, τὴν 30 Αὐγούστου 1865.

Ἀξιότιμε Κύριε,

Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐν Σταυροδρομείῳ Ἐνοριακῆς Σχολῆς τῶν ἀῤῥένων ἐγκαίρως παραλαβοῦσα τὴν ἀπὸ 2 Ἰουλίου ἐπιστολὴν ὑμῶν συνωδευμένην μετὰ 80 ἀντιτύπων τοῦ χρονολογικοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ ἔτους 1865, προσφορᾶς τοῦ Κ. Μαρίνου Βρετοῦ, πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἐπιμελεῖς μαθητὰς τῆς Σχολῆς, δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε ν' ἀπαντήσῃ εἰς αὐτὴν ἕνεκα τῆς ἀποδημίας ὑμῶν. Σήμερον ἐκπληροῦσα τὸ χρέος τοῦτο διακοινοῖ ὑμῖν, ὅτι ἅμα παραλαβοῦσα τὰ βιβλία ταῦτα ἔσπευσε νὰ καταγράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ φιλομούσου δωρητοῦ μετὰ τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς, τὰ δὲ βιβλία νὰ διανείμῃ εἰς τοὺς ἐπιμελεστέρους καὶ χρηστοήθεις

μαθητὰς τῆς σχολῆς κατὰ τὰς ἐσχάτως γενομένας μερικὰς ἐξετάσεις, ὡς βραβεῖα, ν' ἀναγγείλῃ δὲ τῇ ἐφορίᾳ τὴν ἀξίαν λόγου ταύτην προσφορὰν τοῦ Κ. Βρετοῦ.

Ἡ ἐφορία, ἐκφράζουσα διὰ τῆς Διευθύνσεως τὰς εὐχαριστίας αὐτῆς τῷ τε φιλομούσῳ δωρητῇ καὶ ὑμῖν, πέμπει συνάμα τὰς ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον ἐκθέσεις τῆς Σχολῆς, πεποιθυῖα, ὅτι ἐν τῇ ἐμφύτῳ ὑμῖν ἀγαθότητι θέλετε λάβει τὴν φροντίδα νὰ διαβιβάσητε τῷ ἀξιοτίμῳ κυρίῳ Μαρίνῳ Π. Βρετῷ μετὰ τοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιγεγραμμένου ἀντιτύπου καὶ τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τῆς ἐφορίας διὰ τὰς πρὸς τὴν Σχολὴν ἡμῶν εὐμενεῖς διαθέσεις αὐτοῦ.

Δέξασθε, Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεώς μου μεθ' ἧς διατελῶ

Ταπεινότατος ἡμῶν θεράπων

ὁ Σχολάρχης καὶ Διευθυντής.

(Τ. Σ.) Γ. ΣΟΦΟΚΛΗΣ.

Τῷ κυρίῳ κυρίῳ Ν. Σακοπούλῳ, γενικῷ προξένῳ τῆς Ἑλλάδος ἐν Κρήτῃ.

Ἀξιότιμε κύριε Μαρῖνε Π. Βρετέ, εἰς Παρισίους.

Αἱ γνωσταὶ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τοῦ ἐν Σύρῳ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν εὐγενεῖς διαθέσεις Σας πρὸς πᾶν τὸ κοινωφελὲς, ἐνθαῤῥύνουσι σήμερον τὴν τοῦ Συλλόγου τούτου ἐπιτροπὴν ἵνα ἀποτανθῇ καὶ πρὸς Ὑμᾶς καὶ ζητήσῃ τὴν φιλόμουσον συνδρομήν Σας ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων Κρητῶν.

Καὶ οἱ Κρῆτες, ἐφάμιλλοι τῶν ἄλλων, ἐννοοῦν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξαπλώσεως τῶν γραμμάτων ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς Πατρίδος των, καὶ ὅτι ἄνευ προπαιδεύσεως μηδὲν καλὸν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ.

Ὁ Σύλλογος οὗτος τῶν Κρητῶν ἐν τούτοις λαμβάνει τὴν τιμὴν συγχρόνως νὰ ὀνομάσῃ Ὑμᾶς, Κύριε, δι' ἡμῶν ἐπίτιμον μέλος αὐτοῦ, καὶ νὰ Σᾶς ἐπισυνάψῃ ἀντίγραφον τοῦ καταστατικοῦ του.

Δέχθητε, παρακαλοῦμεν, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς Ὑμᾶς ὑπερεξαιρέτου ὑπολήψεώς μας μεθ' ἧς διατελοῦμεν

Ἡ τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν

Ἐπιτροπή,

(Τ. Σ.)

Χ. ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑΚΗΣ.
ΙΩ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΣ.
Α. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ.
ΘΕΜ. ΚΟΛΟΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἐν Ἑρμουπόλει Σύρου τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1865.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑποβληθεῖσαν Ἡμῖν ἀναφορὰν τῶν ΚΚ. Ἐμ. Βι

βυλάκη, Ἐμμ. Μαγκάκη, Ἀνδρέου Ναύτου, Ἰω. Κ. Βλαστοῦ, καὶ Π. Πατσουδάκη περὶ τῆς ἐν Ἑρμουπόλει συστάσεως φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Κρητῶν, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

1. Ἐγκρίνεται ἡ ἐν Ἑρμουπόλει σύστασις φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Κρητῶν, καὶ τὸ διὰ τῆς ἀπὸ α' Ἰουνίου Ε. Ε. ἀναφορᾶς τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ὑποβληθὲν Ἡμῖν Καταστατικόν.

2. Ἐπιφυλάττεται ἡ ἀνάκλησις τῆς Ἡμετέρας ἐγκρίσεως ἐν περιπτώσει παραβάσεως ἢ μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὅρων τοῦ εἰρημένου Καταστατικοῦ.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς θέλει δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 12 Ἰουνίου 1860.

ΟΘΩΝ.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΗΤΩΝ.

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΡΗΤΩΝ.

Ἄρθρον α'.) Οἱ ὑποφαινόμενοι Κρῆτες ἢ ἐκ Κρητῶν καταγόμενοι, κάτοικοι Ἑρμουπόλεως, ἐπιθυμοῦντες νὰ συνδράμωμεν τὰ ἔχοντα ἀνάγκην Ἐκπαιδεύσεως τέκνα Κρητῶν, ἀπεφασίσαμεν νὰ συστήσωμεν φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον Κρητῶν.

Ἄρθρον β'.) Ὁ Σύλλογος οὗτος συγκροτεῖται ἐκ μόνων Κρητῶν ἢ ἐκ Κρητῶν καταγομένων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑρμουπόλεως. Οἱ ἐκτὸς δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐν τῷ Συλλόγῳ ἀντιπρόσωπον Κρῆτα· ἵνα δὲ γίνῃ τις μέλος τοῦ Συλλόγου, ἀπαιτεῖται νὰ συνεισφέρῃ κατ' ἔτος δώδεκα δραχμάς· ὁ ἐλάχιστος ὅρος οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια ὁρίζεται ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη, ἀφίεται ἀόριστος ἄνω τοῦ ποσοῦ τῶν δώδεκα δραχμῶν.

Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον γ′.) Σκοπὸς τοῦ Συλλόγου τούτου εἶναι ἡ εἰς τέκνα Κρητῶν ἐνδεῶν προμήθεια βιβλίων, καὶ ἄλλων χρησίμων πρὸς ἐκπαίδευσιν, καὶ ἡ συνδρομὴ εἰς ἔκδοσιν ὠφελίμων καὶ διδακτικῶν βιβλίων.

Πόροι τοῦ Συλλόγου.

Ἄρθρον δ′.) Οἱ Πόροι αὐτοῦ σύγκεινται α′) ἐκ τῶν ἐτησίων συνδρομῶν τῶν μελῶν, καὶ β′) ἐκ τῶν γινομένων παρὰ τῶν φιλομούσων προσφορῶν εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς βιβλία ἢ ἄλλα πράγματα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑρμουπόλεως.

Περὶ διευθύνσεως αὐτοῦ.

Ἄρθρον ε′.) Ὁ Σύλλογος διευθύνεται ἀπὸ πενταμελῆ ἐπιτροπήν, ἐκλεγομένην κατ' ἔτος τὴν 26 Δεκεμβρίου ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, καὶ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κατὰ πλειοψηφίαν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας. Πρὸς νόμιμον δὲ συγκρότησιν τῆς συνελεύσεως ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία εἴκοσι τοὐλάχιστον μελῶν· τὰ δὲ μὴ παρευρεθέντα μέλη ὑπογράφονται εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς συνελεύσεως. Ἡ Ἐπιτροπὴ λαμβάνει μέλη ἀντεπιστέλλοντα ἐκτὸς τῆς Ἑρμουπόλεως· δύναται δὲ καὶ ὁ Σύλλογος νὰ ὀνομάσῃ τοιαῦτα, ἵνα ἐνεργῶσι συνεισφορὰς παρὰ τῶν φιλομούσων. Κατὰ τὴν ἐνιαύσιον συνέλευσιν ἡ Ἐπιτροπὴ δίδει λόγον τῆς διαχειρίσεως εἰς τὸν Σύλλογον.

Ἄρθρον ς′.) Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων, καὶ τῆς ἐνεργείας τῶν προβλεπομένων ἀπὸ τὸ ἄρθρον 3, θέλει γίνει κανονισμὸς ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπήν.

Ἄρθρον ζ′.) Ὁρίζεται ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου ἡ τῶν ἁγίων Δέκα Μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ μαρτυρησάντων· πρὸς τέλεσιν αὐτῆς κατ' ἔτος μετὰ τῆς δεούσης ἀξιοπρεπείας ἡ Ἐπιτροπὴ θέλει ὁρίζει τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην ἐκ τῶν συνδρομῶν, προτιμῶσα αὐτὴν πάσης ἄλλης.

Ἄρθρον η′.) Τὸ παρὸν καταστατικὸν θεωρεῖται ἐν ἐνεργείᾳ ἅμα τῇ ὑπογραφῇ εἰκοσιπέντε μελῶν.

Μέλη τοῦ Συλλόγου.

(Αἱ ὑπογραφαὶ εἰς τὸ πρωτότυπον.)

ΕΓΓΡΑΦΟΝ

ΤΗΣ Β. ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

Ἀριθ. Πρ. 6, 134.

Διεκπ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ὁ νομάρχης Κυκλάδων.

Πρὸς τοὺς ΚΚ. Ἐμ. Βιβυλάκην, Ἐμ. Μαγκάνην, Ἀνδρέαν Ναύτην, Ἰω. Κ. Βλαστὸν, καὶ Π. Πατσουδάκην, μέλη τοῦ φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν.

Κοινοποιοῦντες ὑμῖν ἐν ὀπισθογράφῳ ἀντίγραφον τοῦ ἀπὸ 12 λήγοντος Υ. Β. διατάγματος, δι' οὗ ἐνεκρίθη ἡ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ σύστασις φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου Κρητῶν, παρατηροῦμεν ὑμῖν ὅτι, μέρος τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Κυβερνήσεως καταστατικοῦ τούτου ἀποτελοῦσι καὶ αἱ τῆς 13 Μαΐου τ. ε. πρόσθετοι παρατηρήσεις, ἐφ' αἷς θέλει στηριχθῇ ὁ ἐσωτερικὸς αὐτοῦ κανονισμός.

Παρητηροῦμεν εἰσέτι ὑμῖν ὅτι πᾶσα παράβασις τῶν ὅρων τοῦ διαληφθέντος καταστατικοῦ, καθὼς καὶ ἡ μὴ ἐκπλήρωσις αὐτῶν, συνεπάγει ἀναγκαίως καὶ τὴν ἀνάκλησιν τῆς Β. ἐγκρίσεως.

Ἡ ἀποστολὴ, Κύριοι, τοῦ Συλλόγου τούτου, ὡς προκύπτει ἔκ τε τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὴν Κυβέρνησιν αἰτήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, εἶναι καθαρῶς φιλανθρωπική· ἡ ἐμπέδωσις τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐκ τῆς νήσου Κρήτης καταγομένων νέων, ἡ ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων ἐνδεῶν Κρητῶν, καὶ ἡ ἐξημέρωσις καὶ μόρφωσις τῶν ἠθῶν των, ἀποτελοῦσι τὸν σκοπὸν, ὃν ὁ Σύλλογος ὀφείλει ἀποκλειστικῶς νὰ ἐπιδιώξῃ μετὰ τοῦ χαρακτηρίζοντος τὰ μέλη αὐτοῦ ζήλου καὶ ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ. Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἐργαζόμενος ὁ Σύλλογος, πεπείσμεθα, ὅτι θέλει τύχει τῆς τε συνδρομῆς τῆς Σ. Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν λανθάνει δὲ ὑμᾶς, Κύριοι, ὅτι τὸ ἄρθρον 13, § 29, τοῦ περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν Β. διατάγματος μοὶ παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐποπτείας ἐπὶ τοῦ Συλλόγου τούτου, καὶ ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του· ἵνα δὲ καταστήσητε εἰς ἐμὲ εὐχερεστέραν τὴν τοῦ δικαιώματος τούτου ἐξάσκησιν, ἀξιῶ ὅπως τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, διατελοῦντα εἰς συνεχῆ μετὰ τοῦ νομαρχείου σχέσιν, τηρῶσιν αὐτὸ ἐνήμερον ὡς πρὸς τὰ ἀφοροῦντα τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου.

Ὁ Νομάρχης

Σ. ΡΩΣΣΕΤΟΣ.

Ἀξιότιμε φίλε,

Πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἐδόθησάν μοι ὀγδοήκοντα ἀντίτυπα τοῦ ὑμετέρου χρονικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐπὶ τῷ διανεμηθῆναι δωρεὰν τοῖς ἐπιμελεστέροις τῶν μαθητῶν τῆς ἐνταῦθα μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Ἡ μὲν γενναία ὑμῶν ἐπιθυμία ἤδη ἐξετελέσθη, καὶ παρὰ τῶν λαβόντων ἔχετε θερμὰς τὰς εὐχαριστίας. Ἡ δὲ Διεύθυνσις, ἐπαινοῦσα τὸν Ὑμέτερον ζῆλον, ὅστις καὶ πόῤῥωθεν προθυμεῖται ἵνα ἠλεκτρίζῃ τὴν ἐνταῦθα ὁμογενῆ νεότητα εἰς τὴν πάτριον παιδείαν καὶ εἰς τὴν προσήκουσαν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν καλλιέπειαν, γράψει περὶ τούτου ὀλίγας λέξεις καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος « ὁ Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ » ὅπως καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς, τὴν ἀλλοδαπὴν οἰκοῦντες, μὴ μένωσιν ὅλως ἀσυντελεῖς, κατὰ δύναμιν, εἰς τὰ ἡμέτερα πτωχοδιδακτικὰ καταστήματα, ἐξ ὧν ἀρυόμεθα τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν παρηγορίαν τοῦ μέλλοντος.

Καὶ ἄλλως οὐκ ἀγνοεῖτε, φίλ' ἄριστε, ὅτι ἡ Σχολὴ αὕτη, ἧς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐνεπιστεύθη μοι ἡ διεύθυνσις ἀνωτέρα οὖσα λυκείου, σχολὴ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἔστιν ἐθνικὴ ἅμα καὶ πατριαρχική, πρώτη τῶν ἐν Τουρκίᾳ κατὰ τὰ μαθήματα καὶ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς καὶ τὴν πατριαρχικὴν προστασίαν, ἧς ἐγγύθεν ἀπολαύει, διότι ἀείποτε, ὡς φιλομήτωρ καὶ πρεσβυτάτη θυγάτηρ τῆς Ἐκκλησίας, συμμερίζεται τῆς ἁγίας μητρὸς τὰ παθήματα καὶ τὰς θλίψεις. Τῇ δὲ Σχολῇ ταύτῃ προσήρτηται καὶ βιβλιοθήκη, ἥτις διὰ τὸν ἐθνικὸν τῆς Σχολῆς χαρακτῆρα ἐστὶν ὁμοίως ἐθνικὴ καὶ κεντρική, πᾶσι τῆς ἡμετέροις καὶ τοῖς ἀλλοδαποῖς προσιτή, καίτοι μόλις ἀριθμοῦσα τρισχιλίους ἑπτακοσίους τόμους περίπου ἐκ διαφόρων προσφορῶν συλλεγέντας ἀρχαιοτέρων καὶ νεωτέρων, ὧν περὶ τὸ τεταρτήμοριον ὀφείλεται ἐκείνῳ τῷ ἀειμνήστῳ ἱεράρχῃ Νικηφόρῳ τῷ Θεοτόκῃ. Διεύθυνσις καὶ ἐφορία ἐπεκαλέσαντο διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωτευούσης τὴν βιβλιοπόρον συνδρομὴν τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν· ἐκ δὲ τῆς παρακλήσεως

ταύτης ἐλάβομεν περὶ τοὺς ἑκατὸν τριάκοντα τόμους, ἐν οἷς καί τινας παρὰ τοῦ Παρισιανοῦ πελάτου Κ. Pierre Vèron. Ἐγὼ θεωρῶ ὑμᾶς, Κ. Βρετὲ, ἁρμοδιώτατον εἰς τὸ δουλεῦσαι τῇ ἐθνικῇ Σχολῇ διὰ τῶν αὐτόθι φιλοτιμοτέρων ὁμογενῶν τε καὶ ξένων.

Ὁλοψύχως ὑμᾶς πανοικεὶ ἀσπαζόμενος διατελῶ,

Ὑμέτερος φίλος,

Ἀρχιμ. Θ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 14 Ἰουλίου 1865.

CONSULAT GÉNÉRAL DE S. M. LE ROI DES HELLÈNES.—N° 209.

Florence, le 1/13 mars 1866.

Monsieur le chevalier,

Son Excellence M. le ministre des affaires étrangères vient de m'annoncer par son office du 11 mars, dont copie ci-jointe, que Sa Majesté le roi d'Italie a daigné vous conférer la croix de chevalier de son ordre des SS. Maurice et Lazare.

Je suis heureux de vous féliciter le premier de cette haute distinction royale, et m'empresse de vous transmettre sous ce même pli chargé les insignes avec le diplôme de cette décoration. Veuillez, je vous prie, m'en accuser immédiatement réception, en souscrivant, suivant les formes, le reçu annexé au diplôme.

Je saisis encore cette occasion, Monsieur, pour vous prier d'agréer l'assurance de ma considération très-distinguée.

G. A. MANO.

M. Marino Vréto Papadopoulo, vice-consul chancelier du consulat général de Grèce, à Paris.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ἐζημιώθην εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἔτους 1866 ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας φράγκων καίτοι συνδραμόντων με τῶν ἐν τῷ παρακατιὼν καταλόγῳ ἀναφερομένων φιλοπατρίδων. Ἂς ἀποδώσω τὴν ζημίαν ταύτην εἰς τὴν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καταμαστίσασαν τὴν Ἀνατολὴν βροτολοιγὸν χολέραν, εἰς τὴν ἁπανταχοῦ δεινὴν τοῦ ἐμπορίου περίστασιν, εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, εἰς τὴν ἔλλειψιν καλῶς ὠργανισμένης βιβλιεμπορίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀφιλοκαλίαν πλείστων εὐπορούντων (1), εἰς

(1) Ἰδοὺ τί μοὶ ἔγραφε περὶ τούτων ἐξ Ἀθηνῶν ἐπισημότατος ἀνὴρ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15/27 Ἀπριλίου 1866. « . . . . . . Οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς ἔχουσι πολὺ ἐσφαλμένην γνώμην περὶ πάντων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ πατρίδι ζώντων. Πιστεύουσι δυστυχῶς ὅτι πατριωτισμὸς ὑπάρχει μόνον εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνας. Καὶ διατί πιστεύουσι τοῦτο; διότι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ στέλλουσιν ἐνίοτε κάμμίαν συνδρομὴν εἰς κἀνὲν τῶν ἐνταῦθα καθιδρυμάτων. Ἀλλ' ἐὰν θεωρήσωμεν τοὺς λογαριασμούς μας ἀκριβῶς, θέλομεν εὕρει, ὅτι οἱ ἔξω Ἕλληνες ὀφείλουσι πολλὰ εἰς τοὺς ἐνταῦθα. Τί καλὸν ἐπράχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν συνεισηνέγκαμεν οἱ ἐνταῦθα ἀναλόγως πολὺ πλειότερα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁποίου οἱ ἐνταῦθα δὲν κατέβαλον πόνους πολλούς, τῶν ὁποίων οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἶναι ὅλως ἀπηλλαγμένοι; Δυστυχία εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν ἐντὸς αὐτῆς δὲν ἔζων ἄνδρες μετροῦντες τὸν πατριωτισμὸν μὲ πῆχυν μεγαλήτερον παρὰ τὸν τῶν ἔξω ὁμογενῶν, καὶ κοπιῶντες ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καθ' ὅλην των τὴν ζωήν! Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι πολλοὶ πρὸς τὴν πατρίδα των ἀδιάφοροι καὶ πολλοὶ ἀτιμάζοντες αὐτὴν διὰ τῆς διαγωγῆς των· ἀλλ' ἂν ἦσαν πάντες τοιοῦτοι, Ἑλλὰς πρὸ πολλοῦ δὲν ὑπῆρχεν. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ, χρεωστεῖται εἰς πολλοὺς ἄλλους ἀγαθοὺς πολίτας, ζῶντας ἐν αὐτῇ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἱκανῶς φροντίζοντας καὶ ἐργαζομένους. »

. . . .

Παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ τὸν ἑξῆς παράγραφον ἐκ τῆς παρὰ τῶν ἐν Κων-

τὴν ἀναισθησίαν καὶ ἀποξένωσιν πολλῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων, εἰς τὴν ἀδιαφορίαν τῶν διεπόντων τὰ τῆς πατρίδος, εἰς τὴν ἀναίδειαν τῶν μὴ ἐρυθριώντων νὰ περιέρχωνται τοὺς Ἕλληνας ἐκδότας, δίκην ἐπαίτου, ἐπιζητοῦντες, εἰς τὴν κακοήθειαν τῶν καπηλευομένων τὴν βιβλιεμπορίαν, καὶ ἂς ἐκδώσω καὶ τὸν ἕβδομον τοῦτον τόμον τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, καίτοι φοβούμενος μὴ οἱ μέχρι τοῦδε συνδραμόντες με γενναῖοι πάτρωνες μ' ἐγκαταλείψωσι πεποιθότες ὅτι ηὐπόρησα ἐκ τῆς ἐκδόσεως πονήματος ὃ ἐπιζητεῖται πανταχοῦ

σταντινουπόλει ἐφημερίδων δημοσιευθείσης περιγραφῆς τῆς ἐπετείου πανηγύρεως τῶν δύω Ἑλληνικῶν Συλλόγων Κωνσταντινουπόλεως, τελεσθείσης τὴν 8/20 Μαΐου 1866. « Ὁ προεδρεύων Κ. Σ. Μαυρογένης ἀνέγνω ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν « τοῦ Φιλολ. Συλλόγου, δι' ἧς κατέδειξε τὰς γενομένας ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ « τούτῳ Σωματείῳ προόδους, καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐπιτευχθέντα καλὰ τῇ ἠθικῇ « συνδρομῇ τῆς φιλοπροόδου Κυβερνήσεως, ἐκφράσας συνάμα μετ' εἰλικρινοῦς « παῤῥησίας τὴν θλίψιν του διὰ τὴν ἀναλγησίαν τῶν πλείστων ἐκ τῶν εὐπόρων « ὁμογενῶν, ἀδιαφορούντων διὰ τὸν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ὑλικῶν πόρων ἐπαπειλοῦντα τὸν Σύλλογον κίνδυνον. »

Ἐκ δὲ τῆς Ἐλπίδος τῶν 3/15 Μαΐου 1866 ἐρανιζόμεθα τὰ ἑξῆς· « Ἀναγνωρίζομεν καὶ ἐκτιμῶμεν πληρέστατα τὸ πατριωτικὸν αἴσθημα, τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσε τῷ φιλογενεῖ Κ. Παππᾷ τὴν σύνταξιν τῶν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι δημοσιογραφίας παρατηρήσεων καὶ συμβουλῶν του, ἐπιδοκιμάζομεν τὰς ὀρθοτάτας σκέψεις του. Ἀλλ' ἂς μᾶς ἐπιτρέψῃ, πρὶν δώσωμεν πέρας εἰς τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, νὰ τῷ ὑποβάλωμεν τὴν ἐρώτησιν, τί ἔπραξαν οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς οἱ οὔτε φόρους ἐν Ἑλλάδι πληρόνοντες, οὔτε τὰ βάρη τῆς ἐπικρατείας βαστάζοντες, οὔτε τὸν φόρον τοῦ αἵματος ἀποδίδοντες, οὔτε τὰς ἐν Ἑλλάδι κακουχίας μετέχοντες, οὔτε ἐκ τῶν παρεκτροπῶν τῆς Ἐξουσίας πάσχοντες, οὔτε ἐκ τῶν δεινῶν τῆς καθολικῆς ψηφηφορίας συνεπειῶν ὑποφέροντες, ἐν τούτοις τὴν Ἑλληνικήν των ἐθνικότητα περὶ πολλοῦ ποιούμενοι, τί, λέγομεν, ἔπραξαν οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενεῖς, ἵνα ἐνθαῤῥύνωσι τὴν σοβαρὰν ἐν Ἑλλάδι δημοσιογραφίαν, ὥστε νὰ ἔχωσι καὶ δικαίωμα νὰ κατηγορῶσι τὸν παρεκτρεπόμενον τύπον; Παρέχουσιν οἱ πλουσιώτεροι αὐτῶν κἂν τὴν ἐλεεινὴν ἐτησίαν συνδρομήν των, τῆς ὁποίας ὁ ἀνώτατος ὅρος δὲν ὑπερβαίνει τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν λίραν, δηλαδὴ ὅσον εἶναι ἡ διὰ μίαν ἑσπερινὴν ἐν τῷ θεάτρῳ παράστασιν ἑνὸς ἀτόμου;

« Ἂς σταματήσωμεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ἀρκούμενοι μόνον ν' ἀναφέρωμεν ὅτι βαθύπλουτος ὁμογενής, κληρονομήσας πατρόθεν τινὰ ἑκατομμύρια, ἅμα ἀναλαβὼν τὴν κληρονομίαν ἔπαυσε τὴν ἐκ δέκα πέντε σελινίων ἐτησίαν συνδρομὴν τοῦ πατρός του εἰς τὴν Πανδώραν, περιοδικὸν σύγγραμμα, εἰς τοὺς πολιτικοὺς διαπληκτισμοὺς οὐδόλως ἀναμιγνυομένην, τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου συνάπτουσαν, καὶ τῶν προσωπικῶν ἐρίδων πάντη ἀμέτοχον. »

καὶ ἐπαινεῖται παρὰ πάντων! Ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἐν τῷ ταπεινῷ δημοσιογράφου σταδίῳ καὶ ἐκδότου βιβλίων ἀφορώντων τὸν ἑλληνισμὸν πολλάκις μὲ κατέβαλεν ἄκρα ἀθυμία, καὶ ὅμως οὐδέποτε ἀπεδειλίασα· ἐκδίδω λοιπὸν καὶ τὸν παρόντα τόμον τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου εὔελπις ὢν εἰς τὴν εὐμένειαν τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων καὶ τὴν φιλικὴν συνέργειαν τῶν φιλοπατρίδων ἀνταποκριτῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, καὶ μάλιστα πάντων τῶν εὐγενεστάτων καὶ φιλοκάλων Κυριῶν, Μαρίας Ζυγομαλᾶ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Πολυξένης Γκιώνη ἐν Βουκουρεστίῳ, Μαρίας Κλάδου, ἐν Σμύρνῃ, καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀξιοτίμων κυρίων Ἰωάννου Βουτσινᾶ ἐν Ὀδησσῷ, Λεωνίδα Κωστῆ, ἐν Ταγανρὼκ, Πέτρου Μ. Καλογερᾶ ἐν Μαριανουπόλει, Νικολάου Μαξίμου, ἐν Μαγκεστρίᾳ, Νικολάου Μάνεσση, ἐν Κερκύρᾳ, Ἀριστοτέλους Ι. Μεταξᾶ, ἐν Κεφαλληνίᾳ, Δημητρίου Κωνσταντίνου, ἐν Ἀθήναις, Νικολάου Σακοπούλου, ἐν Κρήτῃ, Σωτῆρος Μεταξᾶ, ἐν Νεαπόλει, Ε. Πετροκοκίνου, ἐν Μελίτῃ, Ἀλεξάνδρου Λεωνάρδου, ἐν Μασσαλίᾳ, Ἀδελφῶν Παπαϊάννη, ἐν Λίβερπουλ, Ἀναστασίου Δόσκου, ἐν Ἀδριανουπόλει, Γ. Κανακάρη, ἐν Φιλιππουπόλει, Ι. Σακελαριάδη, ἐν Ἰασίῳ, Ι. Ἀγκωνάκη, ἐν Γαλαζίῳ, Α. Βαρβέρη, ἐν Ἰβραΐλᾳ, Ν. Μ. Φορτούνα, ἐν Σεβερίνῳ τῆς Μικρᾶς Βλαχίας, Δημητρίου Βρετοῦ, ἐν Μεσσήνῃ, Ἀδελφῶν Βόττη, ἐν Βελιγραδίῳ τῆς Σερβίας, Ἀναστασίου Βυζαντίου, ἐν Τεργέστῃ, Β. Γ. Παππαζόγλου, ἐν Θεσσαλονίκῃ, Ε. Μαρούζη, ἐν Καϊφᾷ τῆς Συρίας, Ἰωάννου Βαλέττα, ἐν Λονδίνῳ, κ. λ.

Ἡ τιμὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἔτους 1867 ὡρίσθη φράγκα δεκαπέντε ὅτε ἡ πώλησις γίνεται ἐν Παρισίοις ἐπὶ μετρητοῖς· ὅθεν οἱ φιλογενεῖς ἀνταποκριταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου θ' ἀναγκασθῶσι νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν φιλο-

κάλων ἀγοραστῶν ὑπὲρ τὸ ὁρισθὲν τίμημα καὶ τὸ ἀναλογοῦν πρὸς ἕκαστον ἀντίτυπον γενόμενον ἔξοδον διὰ τὴν μεταφορὰν καὶ παραλαβὴν (τελωνιακὰ καὶ ἄλλα ἔξοδα) ἑκάστης ἀποστολῆς, καὶ διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ συναλλάγματος εἰς τὰς γινομένας δοσοληψίας τοῦ ἐκδότου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου πρὸς τοὺς ἀνταποκριτὰς αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρανοήσεως τῶν ἀγοραζόντων τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον παρὰ τῶν ἀξιοτίμων καὶ ἀφιλοκερδῶν ἀνταποκριτῶν οἵτινες ἀναδέχονται ἅπαντα τὰ γινόμενα ἔξοδα καὶ μοὶ ὑπολογίζουσιν ἕκαστον ἀντίτυπον πρὸς φράγκα δεκαπέντε, προσπαθοῦντες οὕτως ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ ἐθνικὸν τοῦτο πόνημα καὶ τὸν ἐκδότην αὐτοῦ. Χάριν ὅμως μεγαλειτέρας διαδόσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου ἀναδέχομαι τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς (μεταφορὰν καὶ κατασκευὴν κιβωτίου) μέχρι τῶν λιμένων τῆς Ἀνατολῆς ὅπου προσορμίζονται τὰ Γαλλικὰ καὶ Αὐστριακὰ ἀτμόπλοια, ὁπόταν μὲ ζητηθῶσι τοὐλάχιστον δώδεκα ἀντίτυπα καὶ μοὶ προπληρωθῶσι πρὸς δεκαπέντε φράγκα ἕκαστον· πρὸς τούτοις θέλω δίδει ΔΩΡΕΑΝ ἓν ἀντίτυπον ἀνὰ ἑκάστην δωδεκάδα.

Αἱ πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου ἐπιστολαὶ δέον νὰ πέμπωνται ἐλεύθεραι παντὸς τέλους ταχυδρομικοῦ, ἄλλως δὲ δὲν γίνονται δεκταί· νὰ ἐπιγράφωνται δὲ οὕτως· M. Vréto, rue Miroménil, 8, Paris. — Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστολογράφων ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ὁλοκλήρου γραφῆς τῆς διευθύνσεως ἧς ἡ παραμέλησις γίνεται πολλάκις αἰτία ἀπωλείας τῶν ἐπιστολῶν.

Αἱ πωλήσεις γίνονται εἴτε ἐπὶ μετρητοῖς, εἴτε διὰ χρηματοδέματος, εἴτε διὰ συναλλάγματος ἐπὶ τῶν Παρισίων, τῆς Μασσαλίας καὶ τοῦ Λονδίνου, εἴτε διὰ ταχυδρομικῶν γραμματίων

(mandats de poste). Διὰ μικρὰ ποσὰ, μὴ ὑπερβαίνοντα δεκαπέντε φράγκα, γίνονται δεκτὰ γραμματόσημα Γαλλικὰ (timbres-poste), Ἀγγλικὰ (stamp-postage), Ἑλληνικὰ, Αὐστριακὰ καὶ Ἰταλικά.

Τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον δημοσιεύει ἀγγελίας παντὸς εἴδους μὴ προσκρουούσας εἰς τὴν κοσμιότητα πρὸς ἓν φράγκον τὴν γραμμὴν ὑπολογιζομένην μὲ στοιχεῖα τῶν 12.

Τὸ ἀντίτιμον τῆς καταχωρίσεως προπληρόνεται.

Ἀναγγέλλονται ΔΩΡΕΑΝ πάντα τὰ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ ἐκδιδόμενα βιβλία, ὧν ἀντίτυπον σταλῇ ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου.

Οἱ τόμοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου Α′, Β′, Γ′, Δ′, Ε′, Ϛ′ καὶ Ζ′, ἤτοι ἔτη 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866 καὶ 1867, καλῶς δεδεμένοι, πωλοῦνται φράγκων (ἕκαστος τόμος). 15

Οἱ τόμοι ε′, ϛ′ καὶ ζ′ (ἤτοι ἔτη 1865, 1866 καὶ 1867) εἶναι χρυσοδεδεμένοι· πωλοῦνται οὗτοι καὶ δεδεμένοι ἄνευ χρυσώματος πρὸς τὴν αὐτὴν τιμὴν, ἤτοι φράγκα δεκαπέντε ἕκαστ. τόμ.

Ἡ σειρὰ πλήρης τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου (ἔτη 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866 καὶ 1867) καλῶς δεδεμένη ἄνευ ὅμως χρυσώματος διὰ τὸ ὁμοιόμορφον ἀντὶ φράγκων 105 πωλεῖται φράγκων 75

Τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον πωλεῖται καὶ παρὰ τοῖς ἑξῆς βιβλιοπώλαις· ἐν ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ, Lainé, 19, rue des Saints-Pères; Librairie Internationale, 15, boulevard Montmartre; καὶ Franck, 77, rue Richelieu.

Ἐν Λονδίνῳ, Williams and Norgates, Henrietta Street, 14, Covent-Garden.

Ἐν Μαγκεστρίᾳ, Palmer and Howe, Bond Street.

Ἐν Λειψείᾳ, Κ. Brockhaüs.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ἡλίᾳ Ζαγκλῇ.

Ἐν Σμύρνῃ, Ἀθανασίῳ Ζαχαρία, καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἀμαλθείας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Σ. Ἀνδρεάδῃ, Ἀδελφοῖς Δεπάστᾳ, καὶ Ἀναγνωστοπούλῳ.

Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ Κωνσταντίνῳ, εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Πανδώρας, καὶ Νάκῃ.

Τὰ εἰς ξένας γλώσσας ὁμοιοειδῆ τοῦ ΕΘΝΙΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ βιβλία τιμῶνται ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε φράγκα· παρ' ἡμῖν τὸ Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον εἶναι τὸ πολυτελέστατον βιβλίον καὶ σχετικῶς μὲν τὸ εὐθηνότατον πάντων, ἰδίως δὲ εὐθηνότατον ὅλων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ περιοδικῶν μετὰ εἰκονογραφιῶν, καὶ ὅπως ἤδη ἐτελειοποιήθη εἶναι τὸ καταλληλότατον δῶρον διὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, συνενοῦν τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου καὶ δυνάμενον ἀνεξελέγκτως καὶ ἀκινδύνως νὰ προσφερθῇ πρὸς γυναῖκας καὶ παῖδας.

Ταῦτα λέγων δὲν ἀξιῶ ὅτι τὸ πόνημα τοῦτο εἶναι τέλειον· ἀλλ' ἐπαναλέγω ὅ,τι ἔλεγον πρὸ δύω ἐτῶν·

« Τὰς ἀτελείας τοῦ ἔργου μου οὐδεὶς κάλλιον ἐμοῦ γνωρίζει· ἀλλὰ κρινέτωσαν καὶ ἔστωσαν ἐπιεικεῖς οἱ παρ' ἡμῖν αναλαβόντες ποτὲ τὸ ἀηδὲς καὶ ἀκανθῶδες ἔργον τοῦ ἐκδότου. Ἡ δημοσίευσις τῶν εἰκόνων γίνεται ἐνίοτε οὐχὶ κατ' ἀξίαν, ἀλλὰ κατὰ τύχην· ἡ δ' ἀπεικόνισις δὲν εἶναι πάντοτε ἄμεμπτος. Ἐκ τῶν ἐνόντων ὅμως δὲν ἠδυνάμην νὰ προσδοκῶ ἐντελεστέραν ἐπιτυχίαν. Εἰς μάτην δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐζήτησα δι' ὅλων τῶν ἐφικτῶν μέσων τὴν ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀποστολὴν εἰκόνων· ὁμοίως ἀτυχὴς ὑπῆρξα ὡς πρὸς τὴν βιογραφικὴν ὕλην, ἣν παρὰ πολλῶν ἐζήτησα. Ὅθεν ἠναγκάσθην πολλάκις μόλις νὰ ποιήσω μνείαν τοῦ ὀνόματος διασήμων προσώπων ἐκ τῶν εἰκονογραφηθέντων. Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων λογίων, καὶ ἐπὶ χρήμασι πολλάκις προσκληθέντες νὰ συνεργασθῶσιν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, ἠρνήθησαν τὴν ἑαυτῶν συνδρομήν. »

Ὀφείλω ὅμως ἄκραν εὐγνωμοσύνην οὐχὶ μόνον πρὸς τοὺς συνεισενεγκόντας εἴτε διὰ χρημάτων εἴτε διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ἐνεργείας εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἔκδοσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς σοφοὺς ΚΚ. Φίλιππον Ἰωάννου, Παπαδάκην καὶ Εὐστάθιον Κλεόβουλον ἐπὶ ἑπταετείαν ἤδη φιλοτίμως καὶ δωρεὰν συνεργαζομένους ὑπὲρ τοῦ κοινωφελοῦς τούτου πονήματος. Εὐχαριστῶ καὶ ὅσους μοὶ ἔγραψαν συμβουλεύοντές με περὶ τῶν ἐπενεχθησομένων μεταλλαγῶν τῷ Ἐθνικῷ Ἡμερολογίῳ καὶ ὅσους ἀγνώστους φίλους συντελοῦσιν εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ πανελληνίου τούτου βιβλίου.

Ἐν Παρισίοις, τῇ 1/13 Ἰουλίου 1866.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΒΡΕΤΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Τῶν συνεισενεγκόντων εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου τοῦ ἔτους 1866.

Γρηγόριος Ὑψηλάντης	φρ.	500
Γεώργιος Μαυροκορδᾶτος		500
Βαρῶνος Σίνας		500
Νικόλαος Βεναρδάκης		500
Γρηγόριος Μαρασλῆς		200
Ζωὴ Μαρασλῆ		200
Ἰωάννης Μαυροκορδᾶτος		50
Γεώργιος Συμβουλίδης		50
	φρ.	2,500

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ANNONCES

DE

L'ALMANACH NATIONAL

DE LA GRÈCE

POUR L'ANNÉE 1867.

Septième année d'existence.

Cent francs la page in-8°, payables après justification.

S'adresser à Paris, à M. Lainé, 19, rue des Saints-Pères.

Tirage de l'*Almanach national de la Grèce :* trois mille cinq cents exemplaires, tous reliés en toile rouge et dorés sur tranche.

L'*Almanach national de la Grèce* circule dans tout l'Orient : Constantinople, Smyrne, Alexandrie, Beyrouth, Saint-Jean d'Acre (Syrie), Athènes, Corfou, Bucharest, Jassy, Belgrade ; dans toutes les colonies grecques : Trieste, Vienne, Odessa, Taganrog, Rostow (Russie), Liverpool, Manchester, Londres, Marseille, Calcutta, etc.

L'*Almanach national de la Grèce* se trouve placé dans les bibliothèques de plusieurs bateaux à vapeur du Levant (Messageries impériales, Lloyd autrichien, Compagnie gréco-anglaise de Liverpool, etc.).

L'*Almanach national de la Grèce* est le seul livre d'étrennes qui existe en langue grecque. C'est plus qu'un annuaire, c'est un ouvrage périodique à la portée de tout le monde, paraissant une fois par an, dont on collectionne les volumes ; aussi la série complète de l'*Almanach national* est-elle très-recherchée.

L'*Almanach national de la Grèce* contient, indépendamment du calendrier de chaque année, des romans, des récits de voyages, des poésies ; des travaux inédits sur l'histoire, les sciences, la littérature ; des renseignements statistiques, biographiques, commerciaux, etc.

L'*Almanach national* forme un beau volume in-8° de cinq cents pages, et contient plus de CENT portraits et vues.

Des arrangements concernant l'annonce peuvent être pris avec le propriétaire de l'*Almanach national de la Grèce.* S'adresser, 8, rue Miroménil, à Paris.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1861

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΚΑΙ

Λεπτομεροῦς σημειώσεως τῶν ἀστρονομικῶν φαινομένων συνταχθείσης ὑπὸ Παπαδάκη, καθηγητοῦ τῆς ἀστρονομίας ἐς τῷ Ὀθωνείῳ πανεπιστημίῳ.

Προσετέθη εἰς τὸ τέλος διατριβὴ ἀνέκδοτος Φιλίππου Ἰωάννου περὶ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς γλώσσης.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ : Ὄθων. — Κιρκάσσιοι στρατιῶται. — Ἱερεὺς Ἀβυσσηνός. — Ἡ Βενετία. — Ἡ Βερόνα. — Οἱ καπνοδοχοκαθαρισταί. — Γέφυρα τοῦ Ὤστερλιτζ ἐν Παρισίοις. — Μέγαρον τῆς Βιομηχανίας ἐν Παρισίοις. — Ἐλέφαντες τοῦ Ἰνδικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀγγλίας. — Ἀγελάδες. — Ἡ Ὀδησσός. — Φίλιππος Ἰωάννου. — Γάμος Ἑλληνικός.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1862.

(ΕΤΟΣ Β′.)

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Μηνολόγιον. — Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1862. — Σημείωσις τῶν διαφόρων φάσεων τῆς σελήνης. — Ἀνατολὴ καὶ δύσις τοῦ ἡλίου. — Μέγεθος τῶν ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις. — Αἱ ὧραι τοῦ ἔτους. — Αἱ ἐκλείψεις τοῦ 1862. — Οἱ μῆνες τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἔτους. — Ἡ διαφορὰ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ ἡμερολογίου. — Αἱ ἐποχαί. — Αἱ βασιλικαί, πολιτικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἑορταί. — Πίναξ τῶν κυριωτέρων ἐπικρατειῶν καὶ ἐπισημοτέρων μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης. — Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος. — Μέτρα καὶ σταθμὰ ἐν Ἑλλάδι. — Μέτρα καὶ σταθμὰ Εὐρωπαϊκὰ μεταφερμένα εἰς τὴν Τουρκικὴν ὀκᾶν καὶ εἰς τὸν πῆχυν. — Ἀναλογία τῶν Ἑλληνικῶν πρὸς τὰ Γαλλικὰ νομίσματα. Ἀναλογία ξένων τινῶν νομισμάτων πρὸς τὴν δραχμήν. — Πίναξ προχείρου πολλαπλασιασμοῦ. — Ἄσματα δημοτικὰ ἀνέκδοτα, κ. τ. λ. — Ποιήματα Κουμανούδη καὶ Ῥίζου Νερουλοῦ. — Κατάστασις τοῦ γυμνασίου τῆς Χίου κατὰ τὸ 1821, παρὰ Νεοφύτου Βάμβα, κ. τ. λ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ.

Αἰδέσιμος Ἰωσὴφ Βασιλείου. — Παπαδάκης. — Ὄθων. — Ἀμαλία. — Νικόλαος Λαϊχτεμβέργ. — Μιλόσχ. — Ἀλέξανδρος Κούζας. — Ὁ Βέης τῆς Τύνιδος. — Δανιὴλ Μαυροβουνίου. — Νικόλαος Μαυροβουνίου. — Καποδίστριας. — Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. — Δημήτριος Ὑψηλάντης. — Γρηγόριος Ὑψηλάντης. — Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος. — Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος. — Κωλέττης. — Μεταξᾶς. — Κανάρης. — Γκίλφορδ. — Μουστοξύδης. — Φαρμακίδης. — Ῥίζος Νερουλός. — Ἀργυρόπουλος. — Δαμιανός. — Ἀσώπιος. — Μάρκελλος. — Σῖνας. — Μάρκος Γιραρδῖνος. — Βούλγαρης. — Ῥίζος Ῥαγκαβῆς. — Δωραδίστρια. — Βουλγαρικὴ Οἰκογένεια. — Σιαμήλ. — Φυσιογνωμίαι ἀνατολικαί. — Βηρυτία γυνή. — Μαγδαληνὴ μετανοοῦσα. — Ἐπαΐτις Ἰταλίς. — Γάμος. — Τριήρης. — Σφίγξ.

ΕΘΝΙΚΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1863.

(ΕΤΟΣ Γ'.)

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ.

(Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο περιέχει 1,000,000 στοιχεῖα, δέκα ὀκτὼ τυπογραφικὰ φύλλα, 288 σελίδας καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρας εἰκονογραφίας.)

Τοῦ Ἡμερολογίου τούτου ὑπάρχουσι δύω ἐκδόσεις· ἡ μὲν, πολυτελῶς δεδεμένη, ἐμπεριέχει ἁπάσας τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένας εἰκόνας, καὶ τιμᾶται φράγκων δεκαπέντε καὶ ἡμίσεος· ἡ δὲ δευτέρα ἔκδοσις, ἁπλῶς δεδεμένη, τιμᾶται φράγκων ἕξ, καὶ ἐμπεριέχει τὰς ἑξῆς μόνον εἰκόνας· 1. Κωνσταντῖνος Ὑψηλάντης· — 2. Ἀλέξανδρος καὶ Δημήτριος Ὑψηλάνται· — 3. Ἡ ἐν Ναυπλίῳ ἐπανάστασις· — 4. Ἡ Ἑλληνοβλάχα· — 5. Ἡ Πεντέλη· — 6. Τὸ Σούνιον.

ΕΘΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΔΙΑ ΤΟ ΔΙΣΕΚΤΟΝ ΕΤΟΣ 1864.

(ΕΤΟΣ Δ'.)

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ἐκθέσεως ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ 1862. — Ἡ Νύξ. — Ἡ Ἀκρόπολις. — Ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — Τὰ Προπύλαια (εἴσοδος τῆς Ἀκροπόλεως). — Εἴσοδος Προπυλαίων. — Τὰ Προπύλαια. — Ὁ Παρθενὼν (ὀπισθόδομος). — Ὁ Παρθενὼν (πρόναος). — Ὁ Παρθενὼν (ἐσωτερικόν). — Τὸ Ἐρεχθεῖον. — Αἱ Καρυάτιδες. — Ἡ Ποικίλη στοά. — Τὸ Θησεῖον. — Τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάππου. Λυσικράτους χορηγικὸν μνημεῖον. — Ἡ Πινακοθήκη. — Τὸ θέατρον τοῦ Βάκχου. — Ναὸς τοῦ Αἰόλου. — Ἀδριανοῦ Ἀψίς. — Ἀθηνᾶ. — Ἄγαλμα ἀρχαϊκὸν κεχρωματισμένον (Μαραθωνομάχος). — Τετράδραχμον. — Ναὸς τῆς ἀπτέρου Νίκης. — Τὸ Ἐρεχθεῖον. — Τείχη τῆς Ἀκροπόλεως (Πελασγικά). — Τείχη τῆς ἀκροπόλεως (ἐγερθέντα παρὰ τοῦ Θεμιστοκλέους). — Πανὸς ἄντρον. — Θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ. — Ἡ πύλη τῆς Ἀγορᾶς. — Ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — Καλλιῤῥόη. — Στάδιον. — Ὁ Ἄρειος Πάγος. — Ἡ Πνύξ. — Ὡσαύτως. — Φυλακὴ τοῦ Σωκράτους. — Τάφος Μουσαίου. — Τάφος τοῦ Κίμωνος. — Γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου. — Ἀλληγορικὸν ἄγαλμα φυλῆς τινος τῶν Ἀθηνῶν. — Ὑπόγειον τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων. — Ἀνάγλυφον. — Ἀνάγλυφον. — Νίκη. — Κεφαλὴ Νίκης (σώζεται ἐν Παρισίοις). — Ἀνάγλυφον. — Νίκη. — Ἀνάγλυφον τοῦ Παρθενῶνος.

ΕΘΝΙΚΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1865.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐποχαί. — Ἑορταὶ θρησκευτικαὶ καθ' ἃς δὲν ἐργάζονται εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα. — Πασχάλιον τοῦ ἔτους ͵αωξε'. — Ἐθνικαὶ ἑορταί. — Βασιλικαὶ ἑορταί. — Σημείωσις. — Ἰανουάριος. — Φεβρουάριος. — Μάρτιος. — Ἀπρίλιος. — Μάϊος. — Ἰούνιος. — Ἰούλιος. — Αὔγουστος. — Σεπτέμβριος. — Ὀκτώβριος. — Νοέμβριος. — Δεκέμβριος. — Οἱ μῆνες τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἔτους. — Ἐκλείψεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἔτους. — Ὦ! ἂν ἀπέθνησκον... (κατὰ τὸ Γερμανικὸν τοῦ Georg Herwegh). — Ἀπάνθισμα Κρητικῶν ᾀσμάτων ᾀδομένων εἰς Ἀντικύθηρα. — Ἆσμα πρῶτον· Τὸ Διαζύγιον. — Ἆσμα δεύτερον· Ὁ θάνατος τῆς Σούσσας. — Ἆσμα τρίτον· Ἡ Στεφανιά. — Ἆσμα τέταρτον. — Ἆσμα πέμπτον· Ἁρπαγὴ νεάνιδος. — Ἆσμα ἕκτον· Ἡ Ἀρετροῦσα. — Ἆσμα ἕβδομον· Ὁ Δράκων. — Ἆσμα ὄγδοον· Ὁ Ναύτης. — Ἆσμα ἔννατον· Ὁ Ναύτης ψυχοῤῥαγῶν. — Ἆσμα δέκατον· Ὁ Βοσκὸς ψυχοῤῥαγῶν. — Ἆσμα ἑνδέκατον· Ὁ Δασκαλογιάννης. — Οἱ Νεώτεροι Ἕλληνες (ὁ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ὁ πολιτικός, ὁ λῃστής, ὁ κλέφτης). — Ὁ ταλαίπωρος Λουδοβῖκος· Ἱστόρημα τοῦ Δανοῦ Blieher. — Ἰωάννου Βηλαρᾶ βίος. — Ἰωάννου Βηλαρᾶ μῦθοι. — Πρόλογος. — Μῦθος α'· Τζίντζιρας καὶ Μυρμήγκι. — Μῦθος β'· Τὸ Ψάρι καὶ τὰ Ψαρόπουλα. — Μῦθος γ'· Ἡ Κουτζιονοῦρα Ἀλουποῦ. — Μῦθος δ'· Γάτος καὶ Καθρέπτης. — Μῦθος ε'· Ἀηδόνι καὶ Γεράκι. — Μῦθος ϛ'· Φοράδα καὶ Πουλάρι της. — Μῦθος ζ'· Περιστέρι. — Μῦθος η'· Ὁ Χωριάτης καὶ τὰ Παιδιά του. — Μῦθος θ'· Τιμή, Φωτιὰ καὶ Νερό. —

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ρων. — Γαζῆς (Ἄνθιμος). — Γαλανὸς (Δημήτριος). — Γεώργιος Α'. — Γερμανός. — Γλάδστων (Οὐΐλλιαμ). — Γοβδελᾶς (Δημήτριος). — Γορτζακὼφ (Ἀλέξανδρος Μιχάλοβητζ). — Γρέγωρυ. — Γρίβας (Θεόδωρος). — Γρίβας (Γαρδικιώτης). — Γρίβας (Δημήτριος). — Δάνδολος (Ἰωάννης Ἀντώνιος). — Δεληγιάννης (Ἀναγνώστης). — Δεληγιάννης (Πέτρος). — Δηωβουνιώτης. — Διάκος (Α.). — Διομήδης Κυριακοῦ. — Δωραδίστρια. — Ζαλακώστας (Γεώργιος). — Κατζόνης (Λάμπρος). — Κορωναῖος. — Κολοκοτρώνης (Θεόδωρος). — Κολοκοτρώνης (Γενναῖος). — Λενορμὰν (Φραγκίσκος). — Λεοπόλδος Α' (Γεώργιος-Χριστιανὸς-Φριδερῖκος). — Λεωτζάκος. — Λομβάρδος.— Μάνος (Γεώργιος). — Μαυρομιχάλης (Ἀναστάσιος). — Μελέτιος. — Μελετόπουλος (Δημήτριος). — Μηνιάτης (Ἠλίας). — Μωραϊτίνης (Ἀριστείδης). — Μωραϊτίνης (Περικλῆς). — Ναπολέων. — Νικηταρᾶς. — Νικόδημος (Κωνσταντῖνος). — Νικόλαος. — Νικολόπουλος (Βασίλειος). — Νεῖλος (ἀρχιμανδρίτης). — Οἰκονόμος (Κωνσταντῖνος). — Οἰκονόμος (Στέφανος). — Οὐμβέρτος. — Παδοβᾶς (Στέφανος). — Παλαμήδης (Ῥῆγας). — Πάλμερστων (Ἑνρῖκος-Ἰωάννης Τέμπλε). — Παπαδιαμαντόπουλος. — Παπαδόπουλος (Γρηγόριος). — Παπακώστας (Ζαμάλας). — Παπαλεξοπούλου (Καλλιόπη). — Παπαφλέσσας (Γ.). — Περαιβός. — Πετμεζᾶς (Βασίλειος). — Πιεράκος. — Πλαπούτας (Κολλιόπουλος. — Πύρλας (Ἰωάννης). — Ῥενιέρης (Μάρκος). — Ῥοῦφος (Βενιζέλος). — Ῥῶσσελ (Ἰωάννης). — Σαχίνης (Γεώργιος). — Σκαρβέλης. — Σκυλίτζης (Ἰσίδωρος). — Σοῦτζος (Παναγιώτης). — Σταῦρος (Γεώργιος). — Σωνιέρος (Σπυρίδων). — Τοσσίτζας (Μιχαὴλ). — Τρικούπης (Χαρίλαος). — Φαβιέρος. — Φιλήμων (Τιμολέων). — Φριδερῖκος. — Χάν. — Χατζηπέτρος (Ἀσπροποταμίτης). — Χατζηχρῆστος. — Χρυσοβέργης (Γεώργιος).— Ψύλλας (Γεώργιος).

Τοῦ παρόντος τόμου ὑπάρχει ἔκδοσις ἄδετος πρὸς ἓξ φράγκα μετὰ τῶν ἑξῆς εἴκοσι καὶ ἑπτὰ εἰκονογραφιῶν.

Ἅγιος Τάφος (ὁ). — Ἀκροκόρινθος (ὁ). — Ἀκρόπολις τῶν Μυκηνῶν (ἡ). — Ἄλσος τῶν Μουσῶν (τὸ). — Ἀλφειὸς ποταμός (ὁ). — Δελφοί (οἱ). — Ἐπίδαυρος (ἡ). — Ἐρείπια τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Χαιρωνείας. — Ἐρείπια πυραμίδος εἰς Ἄργος. — Ἐρείπια τοῦ θεάτρου τῆς Σπάρτης. — Ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος Ἀθηνᾶς κατὰ τὸ 1817 ἔτος. — Ἐρείπια τῶν Θεσπιῶν καὶ Ἑλικῶν. — Ἐρείπια τῆς Τίρυνθος. — Κλεψύδρα ἐν Μεσσήνῃ (ἡ). — Ναὸς τοῦ Νεμεαίου Διός (ὁ). — Ναὸς τοῦ Πανελληνίου Διὸς ἐν Αἰγίνῃ (ὁ). — Παρνασσός (ὁ). — Πεδιὰς τῶν Μεγάρων. — Πεδιὰς τῆς Μεσσηνίας. — Πεδιὰς τῆς Σπάρτης, καὶ ὁ Ταΰγετος. — Στάδιον τῆς Μεσσήνης (τὸ). — Στρατὸς τῆς Ἰαπωνίας. — Στύξ (ἡ). — Τάφος τοῦ Ἀγαμέμνονος (ὁ). — Τροφωνίου ἄντρον.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1866 (ἔτος ς′).

Τιμᾶται φράγκων δεκαπέντε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΤΟΠΙΟΓΡΑΦΙΑΙ, ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ ΓΡΑΦΗΣ.

ATHÈNES MODERNE

OU

Description abrégée de la capitale de la Grèce, suivie du tableau des départs des bateaux à vapeur, du rapport entre les monnaies grecques et les monnaies étrangères, du tarif des voitures, etc.

PRIX : 2 FRANCS.

ΑΙ ΝΕΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

ΗΤΟΙ

Περιληπτικὴ περιγραφὴ τῆς πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τῶν ἀναχωρήσεων τῶν ἀτμοπλοίων, τῆς ἀναλογίας τῶν Ἑλληνικῶν πρὸς τὰ ξένα νομίσματα, τῆς ἀστυνομικῆς διατιμήσεως τῶν ἁμαξῶν, κ. τ. λ.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ ΔΥΩ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

TABLE DES MATIÈRES.

Ἐν ἈΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῷ φωτογράφῳ Κ. Δημητρίῳ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῼ.
A ATHÈNES, chez le photographe M. CONSTANTIN.

ΝΕΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ,

Ἔνθα καὶ συνδιαλέξεις περὶ ὁδοιποριῶν, σιδηροδρόμων, ἀτμοπλοίων κλπ., τὰ πάντα ἐκτεθέντα εἰς γλώσσας τέσσαρας, ἑλληνικὴν, γαλλικὴν, ἀγγλικὴν καὶ ἰταλικὴν, πρὸς χρῆσιν περιηγητῶν καὶ πάσης τάξεως σπουδαστῶν μιᾶς ἢ καὶ πλειόνων τῶν γλωσσῶν τούτων.

Τιμᾶται φράγκων πέντε. — **Πωλεῖται ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ Κ. Βρετῷ καὶ Κ. Lainé, 19, rue des Saints-Pères.**

LE NOUVEAU GUIDE

DE CONVERSATIONS MODERNES,

OU DIALOGUES USUELS ET FAMILIERS,

Contenant en outre de nouvelles conversations sur les voyages, les chemins de fer, les bateaux à vapeur, etc., en quatre langues : français, grec moderne, anglais, italien, à l'usage des voyageurs et des personnes qui se livrent à l'étude de l'une ou de plusieurs de ces langues.

Prix : 5 francs, chez M. LAINÉ, 19, rue des Saints-Pères.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Πρόλογος.
Τὸ ῥῆμα ἔχω.
Τὸ αὐτὸ ἐρωτηματικῶς.
— ἀρνητικῶς.
— ἀρνητικῶς τε καὶ ἐρωτηματικῶς.
Τὸ ῥῆμα εἶμαι.
Τὸ αὐτὸ ἀρνητικῶς τε καὶ ἐρωτηματικῶς.
Τὰ ῥήματα ἐν γένει.
Ἀπόλυτα ἀριθμητικά.
Τακτικὰ ἀριθμητικά.
Κλάσματα.
Πολλαπλασιαστικά.
Οἱ καιροὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ.
Οἱ μῆνες.
Αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος.
Ἑορταί.

—

ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Ἁπλαῖ φράσεις.

Συναπάντησις.
Ἀναχώρησις.
Αἰτήσεις καὶ εὐχαριστήσεις.
Βεβαίωσις καὶ ἄρνησις.
Ἐκφράσεις θαυμασμοῦ.
Πιθανότης.
Δυσαρέστησις καὶ λύπη.
Ἀποδοκιμασία.
Ἡ ὀργή.
Ἡ χαρά.
Βουλή.
Τρώγειν καὶ πίνειν
Νέα.
Ἔρχεσθαι καὶ ὑπάγειν.
Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις.
Ἡλικία.
Ἡ ὥρα.
Ὁ καιρός.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΡΟΣ.

Εὔκολοι διάλογοι.

Ὁ ἀσπασμός.
Ἡ ἐπίσκεψις.
Τὸ πρόγευμα.
Πρὸ τοῦ γεύματος.
Τὸ γεῦμα.
Ἐπὶ τραπέζης.
Ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις.
Τὸ τεῖον.
Ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις.
Τὸ δεῖπνον.
Πίνειν.
Τὸ σχολεῖον.
Ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις.
Τὰ κατὰ τὴν παράδοσιν.
Διὰ φκιάσιμον κονδυλίου.
Ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις.
Περὶ τοῦ γράψαι ἐπιστολήν.
Περὶ ἀγορᾶς.

MÉMOIRES

BIOGRAPHIQUES-HISTORIQUES

SUR

LE PRÉSIDENT DE LA GRÈCE,

LE

COMTE JEAN CAPODISTRIAS,

Avec des notes critiques-historiques sur plusieurs événements politiques, ainsi que sur plusieurs personnages étrangers et grecs; accompagnés des pièces justificatives et authentiques pour servir de documents à l'histoire contemporaine.

Par André **PAPADOPOULO-VRÉTO,**

DOCTEUR EN MÉDECINE, MEMBRE CORRESPONDANT ÉTRANGER DE L'INSTITUT ROYAL D'ENCOURAGEMENT DU ROYAUME DES DEUX-SICILES, DE LA SOCIÉTÉ PONTANIENNE DES SCIENCES ET BELLES-LETTRES DE NAPLES, ANCIEN BIBLIOTHÉCAIRE DE L'UNIVERSITÉ IONIENNE, A CORFOU.

La tombe est un creuset où l'on éprouve l'homme; le *comte Capodistrias appartient désormais à l'histoire.*

EYNARD, *Lettres et Documents officiels relatifs aux derniers événements de la Grèce*, page 21.

DEUX VOLUMES in-8°. — Prix : 10 fr.

PARIS, chez Ad. Lainé, rue des Saints-Pères, 19.

Τὸ δίτομον τοῦτο πόνημα περὶ τοῦ κυβερνήτου Καποδιστρίου περιέχον τὴν εἰκόνα τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς πωλεῖται·

Ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας·

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κ. Ἀνδρεάδου·

Ἐν Σμύρνῃ, εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Κ. Ζαχαρία.

Τιμᾶται φράγκων δέκα.

ΤΥΠΟΙ
ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΑΙ ΤΗΣ

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΠΑΣΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ, ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

Συντεταγμένοι κατὰ τοὺς κειμένους Ἑλληνικοὺς νόμους
μετὰ
σημειώσεων ἐπιτόμων πρὸς διασάφισιν καὶ συμπλήρωσιν

ὑπὸ Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ,
πρώην Εἰρηνοδίκου καὶ Συμβολαιογράφου Πειραιῶς

Καὶ ἀναθεωρημένοι ὑπὸ τοῦ Κ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΑΛΛΗ,

δικηγόρου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, πρώην Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ πρώην ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, κτλ., κτλ.

ΜΕΡΟΣ Α′.

1. Συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα. — 2. Ὑποθήκη, προσημείωσις καὶ μεταγραφή — 3. Ἐμπορικὰ συναλλάγματα· — 4. Ἑλληνικὴ Τράπεζα, — 5. Ὑπηρεσία τῶν δικαστικῶν Κλητήρων, ἤτοι δικαστικὴ ἐπίδοσις καὶ ἐκτέλεσις πολιτικὴ καὶ ποινικὴ ὑπὸ τῶν Κλητήρων.

ΑΘΗΝΑΙ

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ. — Τυπογραφεῖον Ι. Γιαννοπούλου
Ἠπειρώτου καὶ Ἑ^ας^.

1865.

Τὸ βιβλίον τοῦτο θέλει ταχέως κατασταθῇ ὁ πιστὸς καὶ ἀδιάσπαστος ὁδηγὸς οὐ μόνον τῶν συμβολαιογράφων καὶ τῶν συμβολαιογραφικὰ καθήκοντα ἐκπληρούντων Προξένων, Προξενικῶν Γραμματέων καὶ δικαστικῶν κλητήρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Δικαστῶν καὶ τῶν Δικηγόρων, καὶ ἐν γένει παντὸς προνοητικοῦ ἐμπόρου καὶ ἰδιοκτήτου.

G. GROTE

Vice-Chancelier de l'Université de Londres, associé étranger de l'Institut de France.

HISTOIRE DE LA GRÈCE

DEPUIS LES TEMPS LES PLUS RECULÉS

JUSQU'A LA FIN DE LA GÉNÉRATION CONTEMPORAINE

D'ALEXANDRE LE GRAND.

TRADUIT DE L'ANGLAIS

PAR A.-L. DE SADOUS

professeur au Lycée impérial de Versailles, docteur ès-lettres de la Faculté de Paris.

SEULE ÉDITION FRANÇAISE AUTORISÉE PAR L'AUTEUR.

VINGT VOLUMES, AVEC CARTES ET PLANS.

PARIS

Librairie internationale, boulevard Montmartre, 15

au coin de la rue Vivienne

A. LACROIX, VERBOECKHOVEN ET Cie, ÉDITEURS

à Bruxelles, à Leipzig et à Livourne.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

παρὰ ΓΡΟΤΕ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΓΑΛΛΙΚΗ.

Εἴκοσι τόμοι μετὰ πινάκων.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται φράγκων πέντε.

Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν δώδεκα τόμοι.

HENRY THOMAS BUCKLE.

HISTOIRE
DE LA
CIVILISATION
EN ANGLETERRE.

TRADUCTION AUTORISÉE, PAR **A. BAILLOT.**

CINQ VOLUMES.

PARIS

Librairie internationale, boulevard Montmartre, 15
au coin de la rue Vivienne

A, LACROIX, VERBOECKHOVEN ET Cie, ÉDITEURS
même maison à Bruxelles, à Livourne et à Leipzig.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΝ ΑΓΓΛΙᾼ

παρὰ ΜΠΟΥΚΛΕ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΓΑΛΛΙΚΗ

ΠΕΝΤΕ ΤΟΜΟΙ.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται φράγκων πέντε.

CHARLES MERIVALE.

HISTOIRE DES ROMAINS

SOUS L'EMPIRE.

TRADUCTION DE L'ANGLAIS

Par Fr. HENNEBERT.

SEULE ÉDITION FRANÇAISE AUTORISÉE.

DIX VOLUMES.

PARIS

Librairie internationale, boulevard Montmartre, 15
au coin de la rue Vivienne

A. LACROIX, VERBOECKHOVEN et Cie, éditeurs
à Bruxelles, à Livourne et à Leipzig.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ

παρὰ ΜΕΡΙΒΑΛ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΓΑΛΛΙΚΗ

ΔΕΚΑ ΤΟΜΟΙ.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται φράγκων πέντε.

G.-G. GERVINUS
professeur à l'Université de Heidelberg.

HISTOIRE
DU
DIX-NEUVIÈME SIÈCLE
DEPUIS LES TRAITÉS DE VIENNE.

TRADUIT DE L'ALLEMAND

PAR **J.-F. MINSSEN**
professeur agrégé au Lycée de Versailles,
professeur-adjoint à l'École militaire de Saint-Cyr.

QUINZE VOLUMES.

SEULE ÉDITION AUTORISÉE PAR L'AUTEUR.

PARIS
Librairie internationale, rue de Grammont, 13
A. LACROIX, VERBOECKHOVEN ET Cie, ÉDITEURS
à Bruxelles, à Leipzig et à Livourne.

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΙΘ΄ ΑΙΩΝΟΣ
παρὰ ΓΕΡΒΙΝΟΥ.
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΓΑΛΛΙΚΗ.

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΤΟΜΟΙ.

Ἕκαστος τόμος τιμᾶται φράγκων πέντε.
(Δύω τόμοι περιέχουσι τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.)
Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν τόμοι.

PARIS, AMYOT, 8, RUE DE LA PAIX.

GUIDE PRATIQUE
DES CONSULATS

PUBLIÉ SOUS LES AUSPICES DU

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

PAR

M. A. DE CLERCQ

Ministre plénipotentiaire, ancien sous-directeur au ministère des Affaires étrangères

ET

M. C. DE VALLAT

Consul de première classe

3e édition, mise à jour d'après les plus récents documents officiels

DEUX VOLUMES in-8o. — 16 fr.

1866.

FORMULAIRE
DES
CHANCELLERIES
DIPLOMATIQUES ET CONSULAIRES

SUIVI DU

TARIF DES CHANCELLERIES

ET DU

TARIF DES PRINCIPALES LOIS

ORDONNANCES, CIRCULAIRES ET INSTRUCTIONS MINISTÉRIELLES

RELATIVES AUX CONSULATS

PUBLIÉ SOUS LES AUSPICES DU MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

PAR M. ALEXANDRE DE CLERCQ

Ministre plénipotentiaire.

TROISIÈME ÉDITION.

DEUX VOLUMES in-8o. — 16 fr.

Ἓν ἐκ τῶν ἐξόχων ἔργων, δι' ὧν δσημέραι ζωπυρεῖται καὶ σεμνύνεται ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος, ὑπάρχει ἀναντιῤῥήτως τὸ δημοσιευόμενον σύγγραμμα τῆς Ἐγχειριστικῆς τοῦ Κου Ἀλεξ. Δωροβίνη. Ὁ ἄριστος οὗτος ἰατρὸς, ἐμφύτως μὲν κεκτημένος ἅπαντα τὰ ἐφετὰ πλεονεκτήματα εὐμαθείας, ἐξαιρέτως δὲ πεπαιδευμένος ἐν Ἑλλάδι καὶ δεδοκιμασμένος ἐν τῇ τοῦ Στρατοῦ ὑγειονομικῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ τέλος πάντων ἐντελῶς κατηρτισμένος ἤδη μετὰ πολυετεῖς ἐν ἀλλοδαπῇ καὶ μάλιστα ἐν Παρισίοις ἀγῶνας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν αὐτοῦ γνώσεων, κατέστη ὁμολογουμένως εἷς τῶν πλέον εὐδοκίμων καὶ χρησίμων ἐπιστημόνων καὶ ἐτιμήθη ἐξ ἐπιστημονικῶν συλλόγων τῆς Γαλλίας κ. τ. λ. δι' ἐφεύρεσιν χειρουργικῶν ἐργαλείων καὶ δι' ἕτερα ἐπιστημονικὰ ἔργα οἷον τὸ ἀρτίως γαλλιστὶ πραγματευόμενον « des maladies spécifiques et de l'ophthalmie militaire. »

Θεωροῦντες ἀνώτερον πάσης συστάσεως εἴς τε τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὸ προμνησθὲν Χειρουργικὸν Σύγγραμμα, περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἐφεξῆς ἔκθεσιν ὀλίγων τινῶν παραγράφων τῆς προεισαγωγῆς αὐτοῦ πρὸς ὑπόδειγμα.

ΕΓΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Μόνος δ' ἂν ὁ τῶν σημείων ἔμπειρος εἰκότως ἐπιχειρείη.
ἹΠΠΟΚΡ., περὶ Ἰητροῦ, § 13.

Ὅτι μὲν Ἰητρικὴ ἀκεστορὶς τῷ κάμνοντι κειμήλιον ἐπιφανέστατον πέφυκε, καὶ Ὅτι Ἰητρὸς τελέως δεῖται φύσιος, διδασκαλίης, τρόπου εὐφυέος, παιδομαθίης, φιλοπονίης, χρόνου· ταῦτα, ὁ θεῖος Ἱπποκράτης ἀνέγραψεν, ἡ τῶν αἰώνων σφραγὶς διαῤῥήδην ἐκύρωσεν. Ὅτι δὲ τῆς Ἰατρικῆς τὸ μάλιστα μὲν ἐπιφανὲς ἥκιστα δ' εὐχερὲς ἐστὶν ἡ Χειρουργία· καὶ τοῦτο, ἀνέκαθεν μὲν ἡ πεῖρα σύνοιδε προϊοῦσα, πιστοῦται δ' δσημέραι ἡ λαμπρὰ τῆς Χειρουργικῆς πρόοδος καὶ μάλα γ' ἐκ τοῦ συστάδην ὁμολογεῖ ὁ νεόφυτος ἰατρός.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὰ πρακτικὰ χειραγωγήματα ἀφ' ἑνὸς, καὶ τὰ διδακτικὰ συγγράμματα ἀφ' ἑτέρου, προάγονται ἤδη καὶ εὐκαρποῦσιν ἀλληλένδετα ἐν ταῖς ἀκμαίαις Σχολαῖς τῆς Ἰατρικῆς, ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ νῦν αἰῶνος ἀναπτύσσεται καὶ μεγαλουργεῖ ἐν μέσῳ τῶν φώτων καὶ τῶν πραγμάτων.

Ἀλλ' ἐν τούτοις· καθὼς τὸ ἡμέτερον ἔθνος, εὐκλεῶς μὲν ἀναμιμνήσκει τῇ οἰκουμένῃ οἵων πατέρων κύρησεν, εὐσταθῶς δ' ὑπισχνεῖται ἐφάμιλλον καὶ κάῤῥονα εἰς τὸ μέλλον ἀνάπτυξιν, μειονεκτεῖ ὅμως ἐν τῷ παρόντι τῶν καθεστώτων τῆς Εὐρώπης γιγάντων καὶ παρεμφέρει παιδίῳ, ἐφ' οὗ δυστοκίας συμφορὰ καὶ καχεξίας γάλα ἀντιπαρήλλαξαν· οὕτω καὶ τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, ἀναβλαστάνει μὲν ἄρτι ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῶν μουσῶν κήπῳ καὶ ἀγλαοὺς ἐφεξῆς ἑτοιμάζει καρποὺς, ἀλλ' ἔτι δενδρίον τυγχάνει ἰσχνοστέλεχον, ἐλάσσονα πρόσοδον σχετικῶς παράγον καὶ μείζονος καλλιεργείας δεόμενον.

Τίς δ' ἀγνοεῖ τὴν δυσχέρειαν τῆς πνευματικῆς ταύτης καλλιεργείας;

καὶ μάλιστα προκειμένου λόγου περὶ ἐπιστημῶν λίαν πρακτικῶν, οἷον τῆς Ἰατρικῆς καὶ ἰδίως τοῦ χειρουργικοῦ αὐτῆς μέρους, ἐκεῖ, ὅπου ἐλλείπουσι Νοσοκομεῖα καὶ τ' ἄλλα πρὸς ἐφαρμογὴν Διδακτήρια τῶν μεγάλων κοινωνιῶν; Τίς δ' ἀρνεῖται συνάμα, ὅτι, ὅσῳ πληθὺς ἐνδείκνυται πρακτικῶν συγγραμμάτων, ὡς ἀντιβαλλομένη πανάκεια ἐν πειραματικῇ ἀμηχανίᾳ, τοσούτῳ σπάνις μὲν πολλῶν ἐξ αὐτῶν παντελὴς δ' Ἐγχειριστικῆς ἔλλειψις παρ' ἡμῖν ὑπάρχει;

Τὸ τελευταῖον τοῦτο κενὸν προτίθεμαι ἵνα πληρώσω ἐκ τῶν ἐνόντων διὰ συγγράμματος Ἐγχειριστικῆς, συντεταγμένου ἐκλεκτικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν Γαλλίᾳ τε καὶ ἀλλαχόθι διδασκομένης καὶ χρωμένης Ἐγχειριστικῆς εἰς τὴν ἐνεστῶσαν τῆς ἐπιστήμης κατάστασιν.

Ο ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΗΣ ΛΥΧΝΩΝ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΩΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΜΕΡΟΣ.
ΩΡΑΙΑ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ.

MAISON NEUBURGER

2 BIS ET 4, RUE VIVIENNE.

Fournisseur de la Marine impériale.

ΛΥΧΝΟΙ ΦΩΤΙΖΟΝΤΕΣ ΕΠΙ ΔΩΔΕΚΑ ΩΡΑΣ ΧΩΡΙΣ ΚΟΥΡΔΙΣΜΑ.

LAMPES MARCHANT DOUZE HEURES SANS ÊTRE REMONTÉES.

BRONZES D'ART ET IMITATION.

LEMONON AINÉ, SUCCESSEUR.

FABRIQUE DE LAMPES,

Lustres, Suspensions, Appareils de Billards, Pendules, Candélabres
Galeries de feu, Flambeaux, Bronzes d'art, etc.

ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

ΟΣΟΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΣΙ ΝΑ ΥΠΑΓΩΣΙΝ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ
ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΤΩΣΑΝ ΔΙΑ ΤΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ
εἰς τὸ Boulevard des Italiens, ἀριθ. 4.

SOUTH EASTERN RAILWAY

En correspondance avec le Chemin de fer du Nord,

ROUTE LA PLUS COURTE ET LA PLUS DIRECTE.

PARIS à LONDRES.

4 DÉPARTS PAR JOUR.

---

1 DÉPART par Boulogne et Folkestone, par trains spéciaux, 1re et 2me classes, en 9 heures 1/2.

(*Arrivée aux stations de Charing-Cross et London-Bridge*)

Traversée de mer : 1 heure 1/2.

---

2 DÉPARTS par Calais et Douvres. — Malle-Poste, matin et soir. En 10 heures 1/2.

(*Arrivée aux stations de Charing-Cross et London-Bridge.*)

---

1 DÉPART par Boulogne et Folkestone, par trains ordinaires, 1re, 2me et 3me classes.

(*Arrivée à Londres, à la station de Charing-Cross, au centre de la ville, pour le West-End, et à London-Bridge, pour la Cité.*)

Pour renseignements, prospectus, billets directs simples et aller et retour, s'adresser à l'Agence de la Compagnie, nº 4, boulevard des Italiens, qui se charge aussi des transports pour toute l'Angleterre, grande et petite vitesse (*Voir le Tarif de la Compagnie.*)

DE PARIS A CONSTANTINOPLE.

Depuis quelques années, la Compagnie des chemins de fer de l'Est a organisé un service à grande vitesse entre Paris, Munich, Vienne, les escales du Bas-Danube, Odessa et Constantinople.

Le prix des places a été considérablement abaissé; ces prix sont de 446 fr. 45 c. pour la 1re classe et de 302 fr. 35 c. pour la 2me classe, au lieu de 495 fr. 95 c. et 351 fr. 85 c. Dans ce prix est compris la nourriture à bord des bateaux à vapeur. De plus, il est accordé 30 kilogrammes de bagages gratuits de Paris à Vienne, et 25 kil. de Vienne à destination.

Cet itinéraire offre au voyageur l'avantage d'une courte traversée par mer, soit 23 heures seulement. De plus, il peut visiter Stuttgart, Munich, Salzbourg, Vienne, et le voyage en bateau à vapeur de Bazias à la mer Noire lui permet d'admirer la magnifique et historique vallée que baignent les eaux du Danube.

Le voyageur qui voudra se rendre directement à Constantinople devra partir de Paris à 8 h. 35 m. du soir, le samedi ou le mercredi, et, quelques heures après son arrivée, il trouvera à Vienne un train qui correspond à Bazias avec les bateaux à vapeur du Danube.

De cette manière, le trajet de Paris à Constantinople se fait en 5 jours et demi.

La Compagnie délivre également, de Paris à Constantinople, au prix de 379 fr. 95 c., des billets mixtes donnant droit à la 2me classe sur tous les parcours de chemins de fer, et à la 1re classe sur les bateaux à vapeur.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΕΩΣ.

Α′ θέσις 446 φράγκα 45 ἑκατοστά·
Β′ θέσις 302 » 35 »

Εἰς τὰς τιμὰς ταύτας συμπεριλαμβάνεται καὶ ἡ τροφὴ ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων.

Τὸ διὰ θαλάσσης ταξείδιον εἶναι μόνον εἰκοσιτριῶν ὡρῶν.

Ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ὑπάγῃ κατ' εὐθεῖαν ἐκ Παρισίων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὀφείλει ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Παρισίων Τετάρτην ἢ Σάββατον, τὴν 8 ὥρ. 35 λεπτὰ, τὸ ἑσπέρας, καὶ θέλει φθάσει ἐγκαίρως εἰς τὴν Βιέννην ἵνα προφθάσῃ πρὸς ἀναχώρησιν τοῦ ἀτμοπλοίου ἀπὸ Μπαζιάς (Bazias).

Ἡ διάρκεια τοῦ ταξειδίου ἀπὸ Παρισίων εἰς Κωνσταντινούπολιν εἶναι πέντε ἡμερῶν καὶ δώδεκα ὡρῶν.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ.

Ἀναχώρησις ἐκ Παρισίων καὶ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. Τὸ εἰσιτήριον ἰσχύει ἐπὶ ἕνα μῆνα, καθ' ὃν δύναταί τις νὰ περιηγηθῇ ἐν ἀνέσει ὅλας τὰς παρακατιὸν ἀναφερομένας πόλεις. Τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου φράγκα ἑκατὸν πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἑκατοστά· Α' θέσις. Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀπευθυνθήτωσαν Boulevard des Italiens, 4.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ
ΚΑΙ
ΤΩΝ ΟΧΘΩΝ ΤΟΥ ΡΗΝΟΥ.

Ἀναχώρησις ἐκ Παρισίων καὶ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν. Τὸ εἰσιτήριον ἰσχύει ἐπὶ ἕνα μῆνα, καθ' ὃν δύναταί τις νὰ περιηγηθῇ ἐν ἀνέσει ὅλας τὰς παρακατιὸν ἀναφερομένας πόλεις. Τιμὴ τοῦ εἰσιτηρίου φράγκα 130ς Α' θέσις. Οἱ ἐπιθυμοῦντες ἀπευθυνθήτωσαν Boulevard des Italiens, 4·

CHEMINS DE FER DE L'EST ET DU NORD.

VOYAGE A PRIX RÉDUITS
POUR VISITER LES
BORDS DU RHIN ET LA BELGIQU

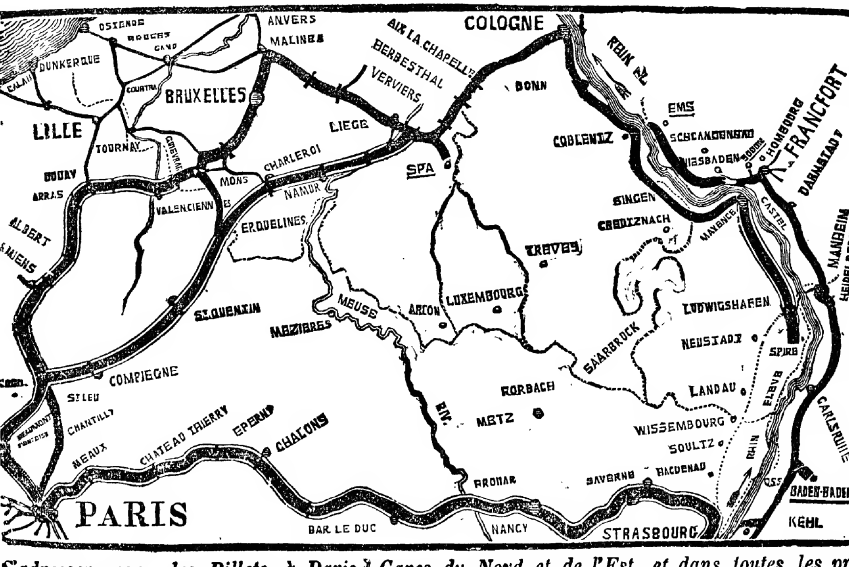
Prix du BILLET en 1re Classe, valable pendant un mois,

En partant par le Chemin de Fer de L'EST *et revenant par le Chemin de Fer du* NC

ET RÉCIPROQUEMENT

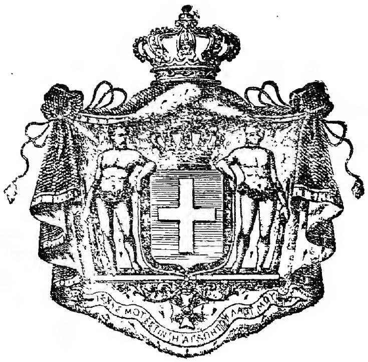
130 fr.

Avec faculté de visiter toutes les villes du parcours et notamment :

Baden-Ba
Carlsrhue,
Heidelber
Mannhein
Darmstad
Francfort
Mayence,
Coblentz,
Bonn,
Cologne,
Aix-la-Cha
Liége, Spa
Bruxelles,
Amiens, D
Compiègn
Saint-Quel
Chalons,
Bar-le-Duc
Nancy,
Strasbourg

S'adresser, pour les Billets, à Paris, Gares du Nord et de l'Est, et dans toutes les principales v du parcours où l'on trouve le prospectus détaillé du voyage.

ΕΧΜΑΝ

HEIMANN,

Χρυσοχόος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος
τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α'.

SERVICE DES PAQUEBOTS-POSTE

DE LA NAVIGATION A VAPEUR DU LLOYD AUTRICHIEN.

DÉPARTS DES PAQUEBOTS DE TRIESTE :

Pour Constantinople, tous les samedis, à 2 heures après-midi.
» Alexandrie, le 5, le 12, le 20 et le 28 de chaque mois, à 10 heures du matin, par Corfou. Les départs du 5 et du 20 sont en correspondance directe avec les départs de la Company P. et O. de Suez à Bombay, et les départs du 12 et du 28 avec les bateaux pour Calcutta, la Chine, les Colonies hollandaises et Manille. La communication avec l'Océanie, Maurice et la Réunion a lieu avec le départ du 28 du mois.
» Corfou, Syra, Athènes, la Candie, Chio, Smyrne, Metelino, Tenedos, les Dardanelles, Gallipoli, Galatz, Ibraïla, Sulina, Tultscha, Kustendje, Odessa, Varna, Burgas, Beyrouth, Caïfa, Jafa, tous les samedis, à 2 heures après-midi.
» Trapezonte, Samsun, Ineboli, Chypre, Rhodes, Salonique, Lagos, Cavalla et Voto, tous les deux samedis, à 2 heures après-midi.
» Ancône et les Iles Ioniennes, tous les mercredis, à 4 heures après-midi.
» Venise, tous les mardis, jeudis et samedis, à minuit.
» L'Istrie, tous les mardis et samedis, à 9 heures du matin, et tous les jeudis, à 5 heures du matin.
» La Croatie, tous les mardis, à 9 heures du matin.
» La Dalmatie, tous les mardis, à midi.
» » jeudis, à 5 heures du matin.
» » samedis, à midi.
» L'Albanie, tous les jeudis, à 5 heures du matin.
» » samedis, à midi.

N. B. Les marchandises destinées pour les Indes et l'Océanie doivent être affranchies à Trieste. Les marchandises pour Smyrne et la Syrie ne pourront être chargées qu'avec le bateau partant le mercredi pour Ancône, etc.
Pour les autres places du Levant, tous les samedis.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ

ΤΟΥ ΛΟΫΔ.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ἐκ ΤΕΡΓΕΣΤΗΣ.

Διὰ Κωνσταντινούπολιν, τὸ Σάββατον, ὥραν 2 μ. μ.
» Ἀλεξάνδρειαν, τὴν 5, 12, 20, καὶ 28 ἑκάστου μηνὸς, ὥραν 10 π. μ.
» Κέρκυραν, Σῦρον, Ἀθήνας, Κρήτην, Χίον, Σμύρνην, Μιτυλήνην, Τένεδον, Δαρδανέλλια, Καλλίπολιν, Γαλάτζιον, Βραΐλαν, Σουλίνα, Τουλτζα, Κουστένδζε, Ὀδησσὸν, Βάρναν, Βηρυτὸν, Καϊάφα, Ἰώππην, τὸ Σάββατον ἑκάστης ἑβδομάδος ὥραν 2 μ. μ.
» Τραπεζοῦντα, Σαμψοῦντα, Ἰνέμπολιν, Κύπρον, Ῥόδον, Θεσσαλονίκην, Βῶλον, κ. τ. λ., κατὰ δεκαπενθημερίαν, ἡμέραν Σάββατον, ὥραν 2 μ. μ.
» Ἀγκῶνα καὶ Ἰονίους Νήσους, τὴν τετάρτην ἑκάστης ἑβδομάδος, ὥραν 4 μ. μ.

. . . .

ΣΗΜ. Αἱ εἰς Σμύρνην καὶ Συρίαν ἀποστελλόμεναι πραγματεῖαι δὲν φορτόνονται εἰ μὴ ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων τῶν ἐκπλεόντων τὴν τετάρτην διὰ τὸν Ἀγκῶνα.

Αἱ φορτώσεις διὰ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς γίνονται τὸ Σάββατον ἑκάστης ἑβδομάδος.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Μεγάλη τις ἐπιστημονικὴ Ἑταιρία συσταθεῖσα πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐν Λονδίνῳ πρὸς διάδοσιν τῶν ὠφελίμων γνώσεων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ φιλέλληνος λόρδου Βρούχαμ, ἐξέδωκεν ἀξιολογώτατον σύγγραμμα, ὅπερ ἐπέγραψε Πολιτικὴν Φιλοσοφίαν. Τοῦ συγγράμματος τούτου, θεωρουμένου εἰκότως ὡς κατόπτρου τοῦ πολιτικοῦ βίου ἁπάντων τῶν ἐθνῶν, τὰ μὲν δύο πρῶτα μέρη πραγματεύονται περὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν πάσης ἐν γένει κυβερνήσεως, καὶ περὶ τῶν εἰδικῶν ἀρχῶν τῆς μοναρχικῆς κυβερνήσεως, καὶ περὶ τῆς ἱστορίας καί τοῦ σχηματισμοῦ τῶν διαφόρων μοναρχιῶν τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης· τῶν δὲ δύο τελευταίων αὐτοῦ μερῶν τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει τὰς ἀρχὰς, τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς κυβερνήσεως, τουτέστι τῆς δημοκρατίας, τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τῆς μικτῆς μοναρχίας, τὸ δὲ δεύτερον ἐξετάζει τὰς δημοσίας λειτουργίας καθ' ἑαυτὰς καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ σχηματισμοῦ τῆς κυβερνήσεως, ἐμπεριλαμβάνον τὸ δικαστικὸν, τὸ στρατιωτικὸν, καὶ τὸ οἰκονομικὸν σύστημα ἢ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν. Θεωρήσαντες δὲ κατὰ τὴν μακρὰν ἡμῶν ἐν Λονδίνῳ διαμονὴν ἀναγκαίαν τὴν μεταγλώττισιν τοῦ πολυτίμου τούτου συγγράμματος καὶ εἰς τὴς ἡμετέραν γλῶσσαν, καὶ μεταγλωττίσαντες ἤδη αὐτὸ, ἐπικαλούμεθα τὴν συνδρομὴν τῶν φιλομούσων ὁμογενῶν πρὸς δημοσίευσιν τοῦ τοιούτου ἔργου, ἐξ οὗ μεγίστη θὰ προκύψῃ ὠφέλεια καὶ εἰς τὸ πολιτικῶς νηπιάζον ἡμῶν ἔθνος διὰ τῆς διαδόσεως τῶν ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχομένων πολιτικῶν ἀληθειῶν. Ἵνα καταστήσωμεν δ' εὐχερεστέραν τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὅλου ὀγκώδους συγγάμματος, θὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὸ, κατὰ τὴν λογικὴν ὑποδιαίρεσιν τῆς ἐν αὐτῷ ὕλης, εἰς 8—10 ἰδιαίτερα φυλλάδια, τιμώμενον κατὰ τὸν ὄγκον αὐτοῦ 1—2 δραχμῶν, καὶ ἐκδιδόμενον ἀνὰ πᾶσαν διμηνίαν ἢ τριμηνίαν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαΐου 1866.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΣ. Δ. Φ.
Καθηγητής.

Le Temps

Ἐκ τῶν καλλίστων φιλελευθέρων γαλλικῶν ἐφημερίδων.

UN NUMÉRO, A PARIS 15 CENTIMES

LES ABONNEMENTS DATENT DES 1er ET 16 DE CHAQUE MOIS.

ABONNEMENTS :

PARIS.	Trois mois. 13 fr.	Trois mois. 16 fr.	DÉPARTEMENTS.
	Six mois. . 26	Six mois. . 32	
	Un an. . . 52	Un an. . . 64	

Avec la REVUE MODERNE :

PARIS.	Trois mois. 18 fr.	Trois mois. 20 fr.	DÉPARTEMENTS.
	Six mois. . 36	Six mois. . 40	
	Un an. . . 72	Un an. . . 80	

TARIF DES ABONNEMENTS AU JOURNAL LE TEMPS

POUR LES PAYS ÉTRANGERS.

Le prix des abonnements est ainsi fixé :	3 mois.	6 mois.	un an.
Suisse	17 »	34 »	68 »
Italie	18 »	36 »	72 »
Angleterre. — Espagne. Égypte. — Portugal. — Grèce. — Hollande. — Maroc. — Turquie	20 »	40 »	80 »
Allemagne. — Belgique. — Russie. — Suède et Norwége	22 »	44 »	88 »
Australie. — Chine. — Cochinchine. — États-Unis. — Mexique	23 »	46 »	92 »
Gorée. — Guyane. — Guadeloupe. — Java. — Madagascar. — Martinique. — Maurice. — Mayotte. — Ile de la Réunion	25 »	50 »	100 »
Brésil	27 »	54 »	108 »
États pontificaux	31 »	62 »	124 »
Pérou. — Bolivie. — Californie. — Chili	33 »	66 »	132 »
Avec la REVUE MODERNE :			
Suisse	25 »	50 »	100 »
Italie	25 50	51 »	102 »
Angleterre. — Égypte. — Espagne. — Grèce. — Turquie	27 50	55 »	110 »
Allemagne	29 50	59 »	118 »
Autriche. — Belgique	30 »	60 »	120 »
Mexique	31 25	62 50	125 »
Chine. — Cochinchine	32 »	64 »	128 »
États-Unis	31 50	63 »	126 »
Guyane	33 25	66 50	133 »
Gorée. — Java. — Madagascar. — Maurice. — Mayotte. — Ile de la Réunion. — Sénégal	34 »	68 »	136 »
Pérou. — Bolivie. — Californie. — Chili	43 50	87 »	174 »

ANGLETERRE : N. Bender, 8, Little-Newport street, Leicester square, London, W. C.

ITALIE : M. Schiepatti, libraire à Turin.

ALLEMAGNE : M. Alexandre, rue Brûlée, et librairie Treuttel et Würtz, Grand'rue, à Strasbourg.

S'adresser, pour tout ce qui concerne la rédaction, à **M. A. NEFFTZER**, rédacteur en chef, — et pour les abonnements, demandes et réclamations, à **M. A. HEBRARD**, administrateur (*affranchir*).

ANNONCES : M. DUPORT, régisseur, 7, rue Coq-Héron.

ΘΕΑΤΡΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

ΤΙΜΑΙ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ.

THÉATRES DE PARIS.

PRIX DES PLACES.

Tous les théâtres jouent chaque soir, à l'exception de l'Opéra, ouvert seulement le lundi, le mercredi et le vendredi, et du Théâtre-Italien, ouvert du 1er octobre au 1er avril, les mardis, jeudis, samedis. Pendant l'hiver, ces deux théâtres donnent aussi alternativement des représentations extraordinaires le dimanche ; et le Théâtre-Italien quelquefois le mercredi. L'Odéon fait relâche du 1er juin au 1er septembre. Dans tous les théâtres, les places prises en location coûtent, en plus, de 50 c. à 2 fr. 50 c., selon la place louée; au Théâtre-Italien les places prises en location coûtent moins cher; cette intelligente innovation est due à M. Bagier.

Opéra. — Premières loges de face, avant-scène des premières et stalles d'amphithéâtre, 12 fr. — Baignoires d'avant-scène et stalles d'orchestre, 10 fr. — Baignoires, premières loges, avant-scène des deuxièmes, et deuxièmes loges de face (1er étage au-dessus du foyer), 8 fr. — Deuxièmes loges de côté, 7 fr. — Troisièmes loges de face, 6 fr. — Parterre, 5 fr.

— Troisièmes loges de côté et quatrièmes loges de face, 4 fr. — Quatrièmes loges de côté, amphithéâtre des quatrièmes, et cinquièmes loges de face, 2 fr. 50.

Théâtre-Français. — Avant-scène du rez-de-chaussée et loges du premier rang, 9 fr. — Loges du rez-de-chaussée, loges du premier rang découvertes, 6 fr. 60 c. — Loges du deuxième rang de face (fermées) et fauteuils de balcon, 6 fr. — Loges du deuxième rang découvertes, fauteuils d'orchestre et fauteuils de la première galerie, 5 fr. — Loges du deuxième rang de côté, 4 fr. — Loges du troisième rang fermées ou découvertes, 3 fr. — Parterre et fauteuils de la galerie des loges du troisième rang de face, 2 fr. 40 c. — Loges du quatrième rang, 2 fr. — Troisième galerie, 1 fr. 50 c. — Amphithéâtre, 1 fr.

Théâtre-Italien. — Loges d'avant-scène, loges de rez-de-chaussée et des premières fermées et découvertes, 15 fr. — Fauteuils d'orchestre et de balcon, 14 fr. — Loges, avant-scène, secondes fermées et découvertes, 10 fr. — Stalles d'orchestre (le soir au bureau seulement), 6 fr. — Secondes loges de côté fermées, 8 fr. — Troisièmes loges et galeries des troisièmes, 6 fr. — Quatrièmes loges et galeries des quatrièmes, 4 fr. — Amphithéâtre des cinquièmes, 3 fr.

Opéra-Comique. — Avant-scène du rez-de-chaussée, avant-scène des premières et premières loges avec salon, 8 fr. — Fauteuils de balcon, 7 fr. — Fauteuils d'orchestre, fauteuils des premières, baignoires, premières loges de face sans salon, deuxièmes loges de face avec salon, 6 fr.— Avant-scène des deuxièmes, deuxièmes loges de face sans salon, deuxièmes loges de côté avec salon, 5 fr.— Deuxièmes loges de côté sans salon et stalles d'orchestre, 4 fr. — Deuxième galerie et son avant-scène, 3 fr. — Parterre, 2 fr. 50 c. — Troisièmes loges, de face, 2 fr. — Troisièmes loges de côté et quatrièmes loges, 1 fr. 50 c. — Amphithéâtre, 1 fr.

Odéon. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières, 8 fr. — Loges à salon, 7 fr. — Premières loges de face, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre, 5 fr. — Fauteuils de la première galerie, 4 fr. — Fauteuils de balcon, premières loges de balcon, baignoires, 4 fr. — Deuxièmes loges, 3 fr. — Avant-scène des deuxièmes loges, 3 fr. — Parterre, 2 fr. — Seconde galerie, 2 fr. 50 c. — Deuxième balcon, 2 fr. — Troisième galerie et avant-scène des troisièmes, 1 fr. — Amphithéâtre des troisièmes, 75 c. — Amphithéâtre des quatrièmes, 50 c.

Théâtre-Lyrique (nouveau théâtre de la place du Châtelet). — Avant-scène du rez-de-chaussée et baignoires d'avant-scène, 8 fr. — Baignoires, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre, 6 fr. (en location, 7 fr.). — Pourtour, 4 fr. — Stalles de parterre, 2 fr. 50 c. — Avant-scène d'entre-sol, 8 fr. — Loges d'entre-sol et fauteuils de balcon, 6 fr. — Avant-scène des premières loges, 4 fr. — Premières loges, 5 fr. — Avant-scène de

la galerie et fauteuils de la galerie, 3 fr. — Stalles de face, 2 fr. 50 c. — Stalles de côté, 2 fr. — Amphithéâtre, 1 fr.

Gymnase-Dramatique. — Loges d'avant-scène du rez-de-chaussée, du premier et du deuxième étage, premières loges, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre et de balcon, 5 fr. — Baignoires et deuxièmes loges de face, 4 fr. — Deuxièmes loges de côté, 3 fr. — Troisièmes loges d'avant-scène et stalles d'amphithéâtre, 2 fr. 50 c. — Troisièmes loges de côté et parterre, 2 fr. — Quatrièmes loges, 1 fr. 25 c. — Galerie des quatrièmes loges, 1 fr.

Vaudeville. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières, baignoires de face à salon, premières loges de face et de côté, 6 fr. — Avant-scène des deuxièmes, fauteuils d'orchestre et de première galerie, baignoires de face sans salon, 5 fr. — Baignoires découvertes de côté, deuxièmes loges de face, 4 fr. — Deuxièmes loges de côté, 3 fr. — Avant-scène des troisièmes, 2 fr. 50 c. — Troisièmes loges de face, stalles de balcon des troisièmes, parterre, 2 fr. — Galerie, 1 fr.

Variétés. — Avant-scène des premières et du rez-de-chaussée, baignoires, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre et du premier balcon, loges et stalles de la première galerie, 5 fr. — Loges de face du foyer, 4 fr. — Deuxièmes avant-scène du foyer et deuxièmes loges intermédiaires, 3 fr. — Deuxièmes loges de côté et stalles de pourtour, 2 fr. — Galerie des troisièmes, troisièmes loges et parterre, 2 fr. — Balcon des troisièmes et premier amphithéâtre, 1 fr. 50 c. — Deuxième amphithéâtre, 1 fr.

Palais-Royal. — Avant-scène, 6 fr. — Premières loges de face et de balcon, fauteuils de balcon, d'orchestre et de première galerie, 5 fr. — Avant-scène des deuxièmes, deuxièmes loges de face, baignoires d'orchestre et de face, balcon des deuxièmes, 4 fr. — Deuxièmes loges de côté, pourtour du rez-de-chaussée, 3 fr. — Avant-scène des troisièmes, 2 fr. — Troisièmes loges, stalles des troisièmes galeries, parterre, 2 fr.

Porte-Saint-Martin. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières, 6 fr. — Premières loges de face et de balcon, baignoires, secondes loges d'avant-scène, fauteuils de balcon, 5 fr. — Fauteuils d'orchestre et secondes loges de face, 4 fr. — Stalles d'orchestre, 3 fr. — Secondes loges découvertes et stalles de galerie, 2 fr. 50. — Stalles des troisièmes (de face), 2 fr. — Galerie des troisièmes et parterre, 1 fr. 50 c. — Quatrième galerie, 1 fr. — Amphithéâtre et galerie du cintre, 50 c.

Gaîté. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières loges de la première galerie, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre et de la galerie, 5 fr. — Baignoires, 4 fr. — Avant-scène et fauteuils de la deuxième galerie, stalles d'orchestre, 3 fr. — Stalles de la deuxième galerie, 2 fr. — Avant-scène et stalles de la troisième galerie, 2 fr. — Parterre, 1 fr. 50 c. — Amphithéâtre de la troisième galerie, 1 fr. — Stalles du quatrième amphithéâtre, 1 fr. — Quatrième amphithéâtre, 50 c.

Ambigu-Comique. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières, premières loges de face à salon, 6 fr. — Fauteuils du premier rang des premières, fauteuils d'orchestre, et premières découvertes, 4 fr. — Stalles d'orchestre, fauteuils des premières et du pourtour, 3 fr. — Avant-scène des deuxièmes, baignoires, deuxièmes loges de face, et fauteuils du premier rang des deuxièmes, 2 fr. 50 c. — Stalles du pourtour et des secondes, 2 fr. — Seconde galerie et avant-scène des troisièmes, 1 fr. 50 c. — Avant-scène des quatrièmes et parterre, 1 fr. 25 c. — Troisième galerie, 1 fr. — Quatrième galerie, 50 c.

Théâtre impérial du Châtelet (ancien Cirque). — Avant-scènes, 10 fr. — Loges de balcon, 7 fr. — Fauteuils de balcon et d'orchestre, 6 fr. — Stalles d'orchestre et baignoires, 5 fr. — Stalles de galerie et pourtour, 4 fr. — Parterre et premier amphithéâtre, 2 fr. — Deuxième amphithéâtre, 1 fr. — Troisième amphithéâtre, 75 c.

Délassements-Comiques. — Avant-scène du rez-de-chaussée et du premier étage, 6 fr. — Fauteuils d'orchestre, 5 fr. — Loges de balcon, 4 fr. — Fauteuils de balcon, 4 fr. — Loges de face, 3 fr. 50 c. — Stalles d'orchestre, 2 fr. 50 c. — Stalles de deuxième galerie, 1 fr. 50 c.

Théâtre Déjazet. — Avant-scène du rez-de-chaussée, 6 fr. — Avant-scène des premières, 5 fr. — Loges des premières de face à salon, 4 fr. — Loges du rez-de-chaussée, 4 fr. — Fauteuils d'orchestre. 4 fr. — Fauteuils des premières, 3 fr. — Stalles d'orchestre, 3 fr. — Loges des premières de côté, 2 fr. 50 c. — Avant-scène des secondes, 2 fr. — Orchestre, 1 fr. 50 c. — Stalles des secondes, 1 fr. 25 c. — Parterre, 1 fr. — Secondes de face, 75 c. — Secondes de côté, 50 c.

Bouffes-Parisiens. — Avant-scène du théâtre, du rez-de chaussée et de la première galerie, premières loges de face, fauteuils d'orchestre et de la première galerie, 5 fr. — Premières loges de côté, 4 fr. — Deuxièmes loges, 3 fr. — Stalles d'orchestre, 2 fr. 50 c. — Stalles de la galerie, 2 fr. — Parterre, 1 fr. 50 c. — Deuxième galerie, 1 fr.

Théâtre Beaumarchais. — Avant-scène du rez-de-chaussée et des premières et logesgrillées, 3 fr. — Fauteuils d'orchestre et de première galerie, 2 fr. — Stalles d'orchestre et des premières, avant-scène de deuxième galerie, 1 fr. 50 c. — Deuxième galerie de face, 1 fr. — Orchestre, 1 fr. — Parterre et balcon des deuxièmes, 75 c. — Troisième galerie et amphithéâtre, 50 c.

Théâtre du Luxembourg. — Avant-scène des premières et du rez-de-chaussée, loges de face, 2 fr. 50 c. — Fauteuils des premières et d'orchestre, 2 fr. — Loges découvertes et baignoires, 1 fr. 75 c. — Stalles des premières, 1 fr. 50 c. — Stalles d'orchestre, 1 fr. 25 c. — Deuxièmes loges et deuxième galerie, 1 fr. — Parterre et amphithéâtre, 75 c.

Cirque de l'Impératrice. Ouvert l'été.
Cirque Napoléon. Ouvert l'hiver.

Premières.	2 francs.
Secondes.	1 franc.

Les enfants payent place entière.

Théâtre de Robert Houdin. — Loges, 4 fr. — Stalles, 3 fr. — Balcon, 2 fr. — Galerie, 1 fr. 50 c. — En location, 1 fr. 50 c. en plus. — Tous les soirs, à huit heures. — Boulevard des Italiens, 4.

Théâtre de Robin. — Loges de face, 4 fr. — Loges de balcon, 3 fr. — Fauteuils, 2 fr. 50 c. — Stalles, 2 fr. — Galerie, 1 fr. 25 c. — Amphithéâtre, 75 c. — Boulevard du Temple, près du Château-d'Eau.

Bals Mabile et Château des Fleurs réunis (ouverts l'été). — Tous les jours. Les samedis, grande fête de nuit.

Prix :	Dimanche.	2 francs.
	Samedi.	5 »
	Les autres jours.	3 »

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ἀναγγέλλομεν εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ κατοικοῦντας φιλομαθεῖς καὶ φιλοκάλους Ἕλληνας, οἵτινες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὴν ἀνατροφὴν καὶ παίδευσιν τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ θέλουσι νὰ στείλωσι ταῦτα εἰς τοὺς Παρισίους, ὅτι ἀνοίγομεν ἐνταῦθα οἰκοτροφεῖον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ προετοιμάζειν τοὺς μαθητὰς τοὺς συχνάζοντας εἰς τὰ διάφορα τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης σχολεῖα. Ἐκτὸς τῆς προετοιμασίας εἰς τὰς γλώσσας, γαλλικὴν, ἑλληνικὴν, λατινικὴν κ. τ. λ., καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὸ ἐμπόριον, οἱ παῖδες ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοτροφείῳ ἔχουσι (τὸ ὁποῖον εἶναι μέγιστον ὅλων εἰς τὴν ἐκπαίδευσὶν τοῦ Ἕλληνος) βαθεῖαν διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης καὶ παιδείας ἀντὶ τῆς βαρβάρου προφορᾶς καὶ ἐπιπολαίου τῶν ξένων σχολείων διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἔτι δὲ μανθάνουσι καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς θρησκείας αὐτῶν διδασκόμενοι ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως Ἕλληνος, καὶ πράττουσι τὰ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἀγόμενοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ πᾶσαν κυριακὴν καὶ τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς. Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ γονεῖς θὰ ἐκτιμήσωσιν ὅπως πρέπει τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι λόγου ἄξια πολλοῦ εἰς τὸν Ἕλληνα ἐν τῇ ξενιτείᾳ εὑρισκόμενον.

Ὑποσχόμεθα πρὸς τούτοις νὰ πορίζωμεν εἰς τοὺς μαθητὰς ὄχι μόνον τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὸν σκοπὸν ἑκάστου μάθησιν καὶ ὅ,τι δύναται νὰ συντείνῃ εἰς τὴν ἠθοποίησιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εὐζωΐαν τρέφοντες καὶ κατοικίζοντες ὅπως πρέπει, ὥστε νὰ νομίζωσιν ὅτι εἶναι ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις. Ταῦτα πάντα ἀναδεχόμεθα νὰ ἐκπληρόνωμεν ἀκριβέστατα πρὸς τοὺς γονεῖς τοὺς προαιρουμένους νὰ παραδίδωσι τὰ αὐτῶν τέκνα εἰς ἡμᾶς.

Αἱ δὲ συμφωνίαι εἶναι τρεῖς χιλιάδες φράγκων κατ' ἔτος προπληρωτέαι ἀνὰ πᾶσαν τριμηνίαν. Ἀντὶ τούτων θὰ ἔχωσι τροφὴν καλὴν καὶ ἄφθονον, κατοικίαν καθάριον καὶ κομψὴν, διδασκάλους κ. τ. λ.· ἐκτὸς τῶν φορεμάτων, βιβλίων καὶ τῶν λεγομένων ἐνταῦθα leçons d'agrément, οἷον μουσικὴ, ὁπλασκία, ἱππασία καὶ καθεξῆς, ἅτινα θὰ ἦναι εἰς βάρος τῶν γονέων.

Οἱ θέλοντες πληροφορίας δύνανται νὰ λάβωσι παρὰ τοῦ Κ. Μ. Βρετοῦ, rue Miroménil, n° 8, ἢ παρὰ τοῦ Κ. Ἀμβροσίου Διδώτου, rue Jacob, n° 56.

Ιωαννης ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ,

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

Ἐν Παρισίοις τῇ 25 Ἰουνίου 1866.

Avenue du Maine, n° 20.